

Thomas of Burton

W., 10,000—20/9/98.

Groydon Public Libraries.

CENTRAL REFERENCE LIBRARY.

Accession No.

5376

Class No.

9 274.2

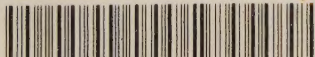
Besides the class topic, other topics treated of in this book are as follows:—

TOPIC No.	PAGES.	TOPIC No.	PAGES.

THE HISTORY OF GREAT BRITAIN
AND IRELAND
FROM THE FIRST SETTLEMENT
TO THE PRESENT TIME
BY SAMUEL JOHNSON
IN TWO VOLUMES
LONDON: Printed by J. DODD, in Pall-mall.
MDCCLXXXII.

BROMLEY LIBRARIES

RERUM BRITANNICARUM MEDII ÆVI
SCRIPTORES,

OR

CHRONICLES AND MEMORIALS OF GREAT BRITAIN
AND IRELAND

DURING

THE MIDDLE AGES.

THE CHRONICLES AND MEMORIALS
OF
GREAT BRITAIN AND IRELAND
DURING THE MIDDLE AGES.

PUBLISHED BY THE AUTHORITY OF HER MAJESTY'S TREASURY, UNDER
THE DIRECTION OF THE MASTER OF THE ROLLS.

ON the 26th of January 1857, the Master of the Rolls submitted to the Treasury a proposal for the publication of materials for the History of this Country from the Invasion of the Romans to the Reign of Henry VIII.

The Master of the Rolls suggested that these materials should be selected for publication under competent editors without reference to periodical or chronological arrangement, without mutilation or abridgment, preference being given, in the first instance, to such materials as were most scarce and valuable.

He proposed that each chronicle or historical document to be edited should be treated in the same way as if the editor were engaged on an *Editio Princeps*; and for this purpose the most correct text should be formed from an accurate collation of the best MSS.

To render the work more generally useful, the Master of the Rolls suggested that the editor should give an account of the MSS. employed by him, of their age and their peculiarities; that he should add to the work a brief account of the life and times of the author, and any remarks necessary to explain the chronology; but no other note or comment was to be allowed, except what might be necessary to establish the correctness of the text.

The works to be published in octavo, separately, as they were finished ; the whole responsibility of the task resting upon the editors, who were to be chosen by the Master of the Rolls with the sanction of the Treasury.

The Lords of Her Majesty's Treasury, after a careful consideration of the subject, expressed their opinion in a Treasury Minute, dated February 9, 1857, that the plan recommended by the Master of the Rolls "was well calculated for the accomplishment of this important national object, in an effectual and satisfactory manner, within a reasonable time, and provided proper attention be paid to economy, in making the detailed arrangements, without unnecessary expense."

They expressed their approbation of the proposal that each chronicle and historical document should be edited in such a manner as to represent with all possible correctness the text of each writer, derived from a collation of the best MSS., and that no notes should be added, except such as were illustrative of the various readings. They suggested, however, that the preface to each work should contain, in addition to the particulars proposed by the Master of the Rolls, a biographical account of the author, so far as authentic materials existed for that purpose, and an estimate of his historical credibility and value.

Rolls House,
December 1857.

CHRONICA MONASTERII DE MELSA.

Digitized by the Internet Archive
in 2026

722 136

CHRONICA MONASTERII DE MELSA,

A FUNDATIONE USQUE AD ANNUM 1396,

AUCTORE THOMA DE BURTON, ABBATE.

ACCEDIT CONTINUATIO AD ANNUM 1406

A MONACHO QUODAM IPSIUS DOMUS.

EDITED,

FROM THE AUTOGRAPHS OF THE AUTHORS,

BY

EDWARD A. BOND,

ASSISTANT KEEPER OF THE MANUSCRIPTS, AND EGERTON LIBRARIAN,
IN THE BRITISH MUSEUM.

PUBLISHED BY THE AUTHORITY OF THE LORDS COMMISSIONERS OF HER MAJESTY'S
TREASURY, UNDER THE DIRECTION OF THE MASTER OF THE ROLLS.

VOL. I.

LONDON :

LONGMANS, GREEN, READER, AND DYER.

1866.

6R5379
C
b 1735

ROALEY LIBRARIES	AL LS
CLASS L 92.4	
ACC. 02105 6612	

[274.2]

Printed by
Eyre and Spottiswoode, Her Majesty's Printers,
For Her Majesty's Stationery Office.

CONTENTS.

	Page
PREFACE - - - - -	ix
TABLES OF CHAPTERS OF THE TWO MANUSCRIPTS -	3
LIST OF ABBOTS - - - - -	47
INDEX OF LANDS, RANGED UNDER THE ABBOTS -	50
INDEX OF LANDS IN THEIR ORDER, WITH REFERENCES TO THE ABBOTS - - - - -	58
CHRONICLE UNDER ADAM, THE FIRST ABBOT, A.D. 1150-1160 - - - - -	71
APPENDIX - - - - -	157
PHILIP, THE SECOND ABBOT, A.D. 1160-1182 -	159
APPENDIX - - - - -	214
THOMAS, THE THIRD ABBOT, A.D. 1182-1197 -	217
APPENDIX - - - - -	285
ALEXANDER, THE FOURTH ABBOT, A.D. 1197-1210 -	289
APPENDIX - - - - -	349
HUGH, THE FIFTH ABBOT, A.D. 1210-1220 -	353
APPENDIX - - - - -	401
GEOFFREY, THE SIXTH ABBOT, A.D. 1220-1221 -	405
RICHARD OF OTTRINGHAM, THE SEVENTH ABBOT, A.D. 1221-1225 - - - - -	407
APPENDIX - - - - -	443

PREFACE.

PREFACE.

ANTIQUARIAN research has done much to illustrate matters connected with conventual life ; but the subject of monastic history, in all its bearings, has not been treated by any writer in our language. In the simple religious aspect, there is much to study in efforts, continued for many centuries, to elevate the human nature by painful exercises of self-mortification and bodily hardships. For, though men entered monasteries from many motives, undoubtedly the vitality of monastic institutions was due to a genuine aspiration after a certain spirituality of being, aimed at by the extinction of the animal appetites and passions ; and the persistence in this aim and the general sympathy it attracted are proved by the fact, that, as fast as existing orders of monks were found to have grown lax in their discipline and faithless to their rules, they were superseded by others of still loftier pretensions, originated by men of genuine sanctity and sincerity of purpose. Surely, then, the whole results of these efforts deserve to be carefully worked out, not only as to success or failure in their highest objects, but as to the numerous political and social interests associated with them.

When we reflect how thickly religious houses of these various orders were set over the face of the country, and from what remote time ; how superior to human weaknesses the assumed character of their inmates was ; how holy in the eyes of the believing people they were

placed amongst; to what an extent they became the protectors, advisers, and instructors of the poor; how, as considerable landowners, they were interested in the political concerns of the kingdom, exercising by combination among themselves, and the support of the court of Rome, a sensible influence on the direction of public affairs; we ought to be prepared to allow to them a large share in the formation of the national character and in the general progress of the country.

The reasons that the operation of these monastic institutions has not been fully displayed are not far to seek. Foremost, are the religious animosities that the subject too surely awakens; then, the disposition to sit in judgment rather on the general principle of asceticism than on the actual influence of the religious communities, such as they existed, on the age that fostered them; and further, the mistake of being contented to look to the professed constitutions of the different orders, instead of comparing the actual life and conduct of the several convents with the rules they bound themselves to live under. Over and above these causes, it must be admitted that a real obscurity hangs over the actual history of the several monasteries. The knowledge we have of them is mainly confined to their external condition. When the monks wrote of themselves for the edification of the world at large, a great deal was said of their holiness of life and little of their shortcomings—little too of their indirect influence, good or evil, on the people they were planted amongst. In some instances they have furnished us, unwittingly, with a truer insight into the actual character of their communities, by simple and uncoloured records of their proceedings, designed solely for their own instruction, and not at all for the prying eyes of the sceptical generations which have since sat in judgment on them. But although such a record was probably kept in most convents, no great number of purely conventual histories have come down to us. The chronicles of religious houses are

usually narratives of public events, intermixed with notices of incidents connected more particularly with themselves. And, meagre as they are, they afford very valuable glimpses of monastic life and social manners. When chronicles are not forthcoming, we are left to collect the external history of monasteries and particulars of their property from their chartularies and registers, in many instances still extant; but these supply no details of the vicissitudes that may have befallen them, of their action on the surrounding population, or of the positive result of such efforts as they may have made to carry out the first purposes of the several orders to which they belonged.

The present chronicle reveals nothing designedly of the religious life of the convent, and makes no pretension of recording the state of discipline of the inmates or their individual characters. It will be found, however, to be a faithful and often minute record of the establishment of a religious community, its progress in forming an ample revenue, its struggles to maintain its acquisitions, and its relations to the governing institutions of the country. It is peculiar in its arrangement in this respect, that, although treating of public events, it never intermingles them with the narrative of the affairs of the monastery, but collects its notices of them apart at the end of the history of each abbot's administration.

The abbey of Meaux was a Cistercian house; belonging to that great order of monks which sprung from the impulse given to the monastic system by the intense religious aspirations of St. Bernard. How well the institution of the order was in accordance with the temper of the age is shown by the rapid spreading of its monasteries not only over France but throughout Europe. In this country it was received with so much enthusiasm, that from its first introduction in the year 1128 to the middle of the following century, when the orders of mendicant friars had supplanted it in the

favour of the people, its foundations were already more than sixty in number. And of these Meaux abbey was not one of the earliest, nor most richly endowed, though it dates from the year 1150, and its territories extended many miles on every side of it.

Constitu-
tions of the
Cistercian
order.

It should be borne in mind, therefore, in studying the contents of this chronicle, that it records the transactions of a self-denying society, professing to court poverty, to seclude themselves from the world, and to devote themselves to religious exercises and manual labour. Wealth and outward splendour were especially forsworn. The constitutions of the order required abstinence from animal food, silence, and denial of the practice or enjoyment of the fine arts. Cistercian monasteries were to be established in places remote from human intercourse ; their buildings were to be free from ornamentation ; the bell towers not to be built of stone, and even the wooden structure was to be of modest height. No coloured glass was to be used, excepting in abbeys formerly of a different order, in which the existing stained glass might be retained. No extravagances or noticeable refinements in sculpture, painting, building or pavement, were allowed, nor any pictures excepting of our Saviour. The altar paintings were to be in one colour ; and visitors of the houses were enjoined to enforce this regulation. The dress of the monks was to be of the plainest description, and they were suffered to shave themselves only once a month. Even this was a concession made out of reverence for the holy communion. They were to give unqualified obedience to their superior, and all appeal to the chapter of the order was prohibited under penalty of excommunication. With a view apparently to check litigious dispositions in the convents it was ordered that no works on canon or civil law were to be kept in the common book-chests of the monasteries. Every abbey was to have its strong prison, in which criminals, such as thieves, incendiaries,

forgers and homicides, should be locked up at the pleasure of the abbot.¹

A history of a monastery of the order, embracing two centuries and a half of its career from its first foundation, and written within the convent, ought, therefore, under its religious aspect only, to show to what extent and how long these constitutions were practically observed, with what effect on the monks themselves, and with what influence on the surrounding population. And much may be gathered from the present work to satisfy curiosity on these points, as well as on many other subjects of secular interest incidentally illustrated. We may accept the information it furnishes with the greater confidence, from the certain assurance that the writer of it had no purpose in his mind to convey to posterity any particular impression of the merits of the house he was a member of, but simply detailed circumstances as they affected its interests, and for the sole information of his own convent.

The story of the foundation of Meaux abbey is very graphically told by the author of our chronicle. He relates how William le Gros, earl of Albemarle, a powerful nobleman, lord of Holderness and of other broad lands in the county of York, had made a vow to go to Jerusalem, which from age and corpulency he felt indisposed to fulfil. The earl was of a liberal as well as devout turn of mind, and had already exhibited his zeal for religion by founding in France the Cluniac abbey of St. Martin, near Aumale, and in England the abbey of Thornton on Humber, of the order of Augustinian canons, and the Cistercian abbey of Vaudey, or Vallis Dei, in Lincolnshire. In the erection of the buildings of Vaudey the earl seems to have employed the architectural talents

¹ I quote from the compilation of rules of the order, issued by the general chapter in the year 1257, making use of copies in the Harleian MSS. 3708, 3898, and Additional MS. 11294.

of Adam, a monk of Fountains, who had already proved his ability in the construction of the works at Kirkstead and Woburn. In his interviews with the earl, Adam detected his uneasiness on the subject of his unfulfilled vow, and so far played upon it for his own purposes as to suggest to him the foundation of a monastery of the Cistercian order, to which he belonged, as a means of obtaining the pope's absolution from his engagement. Under the stipulated condition of this being secured to him, the earl pledged himself to the erection of a Cistercian house. Adam had recourse to the great Bernard, father of the order, for assistance in procuring the required dispensation from pope Eugenius III. with complete success, and was invited to survey the earl's estates for the purpose of selecting a suitable site for the promised foundation. Coming to a place called Melsa, or Meaux,¹ in Holderness, between three and four miles to the east of Beverley, he found just the situation he desired, in a country, it is stated, well planted with woods and orchards, surrounded with rivers and waters, and favoured with a

¹ The locality, we are told in the chronicle, had derived its name from the grandfather of Sir John Meaux, Gamel, son of Ketel of Meaux, in France, who had come over into England with William of Normandy, and had settled there with followers from his native place. By desire of Adam, first abbot, the Latin form of the name had been allowed by the earl of Albemarle to be changed from Meldis to Melsa, in order to guard against confusion with the French town; besides that, as the place was henceforward to be devoted to the furtherance of religion, it might well be likened to the *mellis sapor*, or flavour of honey, expressed in the word Melsa (p. 78).

It will be observed (see p. 75)

that our chronicler in another place enters into an amusing dissertation on the etymology of the word Melsa, but in which I find it difficult in some instances to follow his meaning. He gives the choice of six significations, or rather plays upon the word, each of the most whimsical character, and extremely far-fetched and obscure, though he calls them particularly lucid. His first interpretation is "*mellis sapor*," which certainly accounts for the two syllables intelligibly enough. But his second suggestion is, that it may be understood to mean strife—"rixa"—possibly from the idea of *mêlée*. His third choice is "in *azymis*," where the allusion is hard to trace, unless the word meal

rich soil. In the midst of it was a rising ground, known as St. Mary's hill; ascending which, the enthusiastic monk struck a staff he carried in his hand forcibly into the ground, exclaiming "Let this place be called a palace of the eternal King, and a vineyard of heaven, and gate of life! Here be established a family of worshippers of Christ!" And turning to a group of followers, he added, "Have you not heard, my dear brethren, what the prophet promised respecting the building of the Lord's house? 'In the last days,' he said, 'it Micah iv. 1. shall come to pass that the mountain of the house of the Lord shall be established in the top of the mountains.' These words, not knowing why, I have been repeating all this day; and now I see it was by the providence of God, whose will it is that his temple should be erected on this hill."¹ Unfortunately the good earl of Albemarle had an objection to giving up this particular property for the monk Adam's purpose. He had taken a strong liking to it, and had obtained it only a few days before from Sir John de Melsa in exchange for his manor of Bewick, near Aldborough, with six carucates of land. The deed of exchange had not so much as been executed; and already the earl had

or flour is conceived to be indicated. The fourth suggestion is, "Melsa," "quasi messa," signifying "hospes salvens;" the terminating syllable, I presume, representing "salvens." The fifth is the same suggestion of the form "messa" for "mensura salutis;" apparently from the first two letters in each word. The sixth is again "messa," "sive dans potum."

Our author's system of etymology is not of his own invention. He received it from the learned of yet earlier generations. Instances of its application fully as ludicrous as

the foregoing example may be taken from many authors. We may select one from the very popular compilation, the "Legenda Aurea" of Jacobus de Voragine, a copy of which, it may be added, is entered in the catalogue of the library of Meaux, and is likely enough to have inspired our chronicler:—"Secundus dicitur, quia secum Deus; id est, se honestate morum componens: vel secundus, quia secum dans; id est, obsecundans; id est, mandatis Domini obtemperans," etc. etc.

¹ *Infra*, p. 76.

planned to impark the estate, and had actually begun to enclose it on the west side with a raised bank and broad ditch, still bearing the name of Parkdike. He tried hard to induce the monk to be satisfied with some other situation, offering him liberty of selection from all his property. Adam, however, was not to be diverted from his first choice; and eventually the earl solemnly devoted the whole estate to God and the blessed Virgin Mary, for the foundation of a monastery of Cistercian monks.

Temporary
monastic
buildings.

Having once overcome his chagrin at the loss of his promised hunting ground, the earl set about the establishment of the monastery with a good will. To provide immediate though temporary shelter for the infant convent, he had a large house built "*ex vili cenate*"—of mere mud walls—just on the spot where the bakehouse was subsequently erected; and close to the house he placed a chapel, afterwards converted into the cellarer's chamber, of which the monks were to occupy the lower floor as a dormitory and to use the upper story for the performance of divine services. The convent was to be an affiliation of the abbey of Fountains, and before these buildings were well finished he sent for the required detachment of monks—twelve in number, with the destined abbot, according to the regulation of the order—from that house, on the 28th of December, the morrow of St. John the Apostle, the foundation day of Fountains; and on the 1st of January introduced them into the quarters provided for them. Then, having appointed the monk Adam abbot of the community, he executed a deed conveying to them and their successors the site of the foundation.¹ The domain is described as of four

¹ The Register of Meaux (Vitelius C. vi. f. 2) gives abstracts of three deeds of the earl of Albemarle assigning Meaux for a Cistercian foundation, and of a fourth conveying it to the abbey after it had been established. His next earliest

charter is printed in Dugdale's Monasticon, vol. v. p. 393, from a Register of Fountains now in the Bodleian Library, Rawlinson MS. 449. It conveys Meaux and the wood at Routh.

miles in circumference, containing arable land, with meadow and pasture, and graced with an overhanging wood. In this wood I presume the monastery was erected, as we are told it was on the higher ground. The whole estate was under cultivation, for it had been the place of residence of Sir John Meaux, and his manor house stood on the site of a subsequent conventual farm-building called the North Grange.

Whatever were the immediate attractions of the locality in the eyes of the monk Adam, it is certain that nothing could have been more cheerless than the aspect of the general neighbourhood. The whole country, to the estuary of the Humber southwards, and to the sea coast eastward, was then as now an extensive, low and fenny flat,—more forlorn then than now, because undrained. Indeed, the numerous dikes that now intersect the country appear to have been mainly the work of the monks of Meaux. In this quality of utter dreariness of situation, therefore, the first condition required by the constitution of the Cistercian order was amply fulfilled. The population, whatever it amounted to, was hardly within reach of any influence of civilization. There was no town of note in the whole district east of the river Hull; the port of Hedon, about seven miles south of Meaux, being the nearest place of any importance. Of religious houses there was only the college of Beverley in the neighbourhood, and that difficult of access by the intervention of the river Hull, until the foundations of the Cistercian nunnery of Swine, about four miles to the south, and the Gilbertine priory of Watton, about eight miles to the north, both nearly contemporaneous with the abbey of Meaux.

Here then, in the severity of mid-winter, the ardent band of missionaries were left to their own resources. They had to work hard with their own hands to render their settlement habitable, and to procure their daily sustenance—not without difficulty at that period of the year. The rude country people of Holderness flocked about

them, some to offer their assistance, others to offer themselves as converts or lay brethren. They were not a little astonished to see a group of cowed monks at one time chanting offices, at another wielding spade and pickaxe like any rustic of them all. But the monks sped well with their work, and the number of the establishment daily increased by the influx of converts.

Such is the picture represented to us of the first beginnings of a community settling itself in a remote and forlorn district, where it was destined to acquire extensive territory, and for centuries to exercise an important influence on the surrounding population. Whether strictly true in the details or not, it is doubtless correct as a general delineation. It is probably authentic, since, though we have it from a hand later by two centuries than the event, I shall be able to show that it was drawn from early authority.

Donations
from the
earl of
Albemarle.

We are told that the earl of Albemarle was gladdened by the progress made by the monks, and followed up his first foundation by a further extensive grant of land,¹ viz., the wood of Routh, and the whole of his proper patrimony in Waghen, or Wawne, immediately to the south of Meaux itself, including, it is expressly mentioned, the principal tenant, Sir Peter of Wawne, himself; but coupled unfortunately with the condition that the earl should compensate Sir Peter with another estate elsewhere, and in the meanwhile that the convent should be content with the services due to the chief lord. For, as the earl died without having fulfilled the condition, Sir Peter and his heirs retained the land in their holding, until, ninety-nine years after, a lineal descendant in his extreme old age became a monk in the house, and the estate came absolutely to the convent.

The earl added to these donations thirteen acres of

¹ The sixth charter of the earl of Albemarle, also printed by Dug- | dale, mentions his lands in Wawne, Saltagh, and Newland.

plough land, with pasture for as many cows, in Hoton in Whitbystrand, with St. Leonard's hermitage there; also a stretch of pasture on the Humber, known by the names of Saltagh and Newland, with a carucate¹ of land close by in Kayingham, about ten miles away southward from the monastery. The convent, however, was tricked into giving as much as sixty marks—some 600*l.*, estimated in modern coin and value—to buy off all claims on the property. With a view to the convenience of the monks in access to the country south of the Humber, the earl conferred on them the important right of free passage at a place called at that time Pagula, now Paul, and also a house at Hedon, where they might find harbourage in going to and returning from Saltagh and the ferry at Paul.

The chronicle does honour to the founder of the monastery by recording the genealogy of his family, adding that he survived the foundation twenty-nine years, and was buried at Thornton abbey, a house of his own creation. It is gratifying to find that in his lifetime he was not without some solace from his generosity to the four abbeys he had originated and endowed. We are assured that, in his frequent passages of the sea on military expeditions, when the storm raged he would lie restless and in conceivable discomfort, until midnight, at which hour his Cluniac and Augustinian monks of Aumale and Thornton were rising to their nocturns, when, confiding in their prayers, he would quietly fall asleep; and at cock-crow, if he woke again, he was once more lulled to slumber by remembering that the Cistercian brethren of Vaudey and Meaux were hastening to chant their vigils.

¹ The carucate or plough-land is commonly estimated at a hundred acres of arable land; but it was an uncertain measure, equivalent to

from eight to eleven bovates, or oxgangs, as indicated in the chronicle. See pp. 363, 408. The oxgang equalled about fifteen acres.

Royal
charters of
confirmation.

The donations of the earl of Albemarle were secured to the abbey by charters of confirmation from king Stephen, and from Henry, duke of Normandy, the heir to the throne, in the fourth year after the foundation. They are particularized as the vill of Meaux, with the wood of Routh, amounting to two carucates, and all Waghen, both his own patrimony and the lands he held of the archbishop of York, in all twelve carucates, with the church and the ferry. They are to be held free of all secular services and exactions.¹

Grants
from
Henry
Murdac,
archbishop
of York.

The second great benefactor of the monastery was Henry Murdac, archbishop of York from 1147 to 1153. His partiality for it is accounted for by his having been abbot of Fountains prior to his elevation to the see. He gave to it by charter all his lands, amounting to two carucates, with appurtenances, which would include proportionate pasture, in Wawne; and a ferry over the river Hull. And he secured the donation by a deed of confirmation from the chapter. His successor renewed the grant; but the next archbishop, Roger of Bishopsbridge, a papal legate and the king's justiciary, disapproved the donation. Determined on recovering the land, he so harassed abbot Adam in various ways, that he made him glad at length to surrender it as a peace offering. And here we have an instance of the compatibility of decided sharp practice with the high spiritual-mindedness and self-denial which we are quite disposed to credit our convent with, in these its early days of being. Abbot Adam was worried by the too powerful archbishop into giving up to him, without consent of the convent, the charters of donation of the

¹ The deeds are entered in the chartulary of the monastery, Lansdowne MS. 424, fol. 65. The original confirmation by Henry II. of the exchange between the earl of Albemarle and John de Melsa of

their lands of Bewick and Meaux, stated in our chronicle to have been granted in the time of abbot Philip, is extant among the Cottonian charters, No. xi. 27.

coveted land received from the two preceding occupiers of the see. It happened, however, that the monastery possessed duplicates of the charters, and these were held back; so that, while archbishop Roger was committing the original deeds, seals and all, to the flames, in the belief that he was annihilating an adverse title, the monks were calculating on the eventual recovery of their property by the duplicate deeds securely stored in their charter-chest. Meanwhile the archbishop, in order to make amends for the wrong he had done the monastery, of his free will presented it with a sum of thirty marks, which the monks accepted cheerfully, and, as recorded, made good use of in securing other property: nevertheless they subsequently sued the archbishop for the land and ferry he had deprived them of, producing in evidence the reserved duplicates of the charters burnt by him, and, though foiled for a time, they recovered the property at a later period.

The chronicle expresses an uncertainty as to the identification of the two carucates of land conveyed by archbishop Roger, and says it was believed that they were the same with those previously granted by the earl of Albemarle, and which he held under the see of York. And I may here observe that there is evidence, in the hesitation with which these grants are spoken of, that an earlier record of the transactions was followed in this part of the history.

Amongst other acquisitions of the convent during the period of their first abbot Adam, a very serviceable donation was received from Robert de Stuteville, in a watermill on the Hull near Cottingham, with a croft and two acres of land and a fish-pond. He gave them also a wooden castle, which was pulled down by the monks and used for material in building the conventual offices.

Two and a half carucates of land in Oketon (Ockton, in Dickering?), and the site of the grange there, were purchased for sixty marks of Henry of Oketon, who

Acquisitions
during the
period of
Adam,
first abbot.

wanted the money for a pilgrimage to Jerusalem. His father, Robert, who had held the important office of sheriff of Yorkshire, afterwards became a monk in the monastery.

William Fossard, the head of a distinguished Yorkshire family, gave to the monastery two carucates of land in Wharrom,—as far as five and twenty miles from the monastery, to the west of north,—with the spring and water-course, called Halykeld, to serve for a mill. And this he did for the benefit of sepulture for himself and his wife in the cemetery of the monastery, the most common consideration for such donations. The monks, as seems to have been their custom, immediately established a grange on the newly acquired land; but they never secured the mill it was intended they should have there.

Story of
William
Fossard.

A genealogy of the Fossards is introduced, in which a story is told of William, son of the benefactor to the monastery. While a minor he was made a ward of William, earl of Albemarle, founder of the abbey, and abused the advantage of admission into his guardian's family by seducing his daughter. Fearful of the father's vengeance, he fled the country; but the earl complained of the outrage to the king, and had licence to destroy Fossard's capital manor, the castle of Montferant in Birdsall. It was the timber from this castle, stated to have been built of wood, which was given to the monastery by Robert of Stuteville, lord of Cottingham. The career of William Fossard the younger was wrecked by this early folly. He was afterwards driven to convey the rest of his property in Wharrom to the convent for money to pay debts to the Jews, incurred probably by flight from his home to escape the wrath of the insulted earl of Albemarle.

Character
of Adam,
the first
abbot.

Adam was probably well fitted for the arduous work of establishing the new foundation, and guiding its early movements. He had been brought up in the abbey of Whitby, and left it for the convent of St. Mary's at York. In the year 1132 he had joined the prior of St. Mary's and

others of the same monastery in the design of originating a Cistercian house near Ripon, the famous Fountains abbey. He must therefore have been of mature age in 1150, when he left Fountains to plant a new Cistercian convent at Meaux, and had had ample experience of the difficulties likely to be encountered in the labour, and of the means of dealing with them. Moreover, while at Fountains, he had been specially selected to help in the construction of the works of the new foundations of Woburn and Vaudey. As a volunteer in the hardships of commencing three several religious houses, it is probable he was endowed with that fervour of religious enthusiasm which renders men indifferent to personal suffering—that genuine spirit of self-sacrifice which fascinates other minds and makes a man the idol of his followers. The resolute character of the man, as well as the zeal of the monk, is shown in his determined hold on the site of the proposed monastery; and we may easily infer the influence he would be likely to obtain over the minds of all classes, high and low, he would be brought in connexion with. He appears to have been fully successful in his appeals to the surrounding landholders for support. In addition to the large estate attached to the site of the monastery, the several donations of land acquired during his administration amounted to not less than thirteen hundred acres, and probably to much more.

Yet we find that, after a rule of ten years, he had brought the community he had laboured for so well to the brink of ruin. In his ardour for the complete realization of his aims he had formed a congregation of forty monks. But the revenues were insufficient for their maintenance; perhaps the lawsuit with archbishop Roger had impoverished the convent. While receiving novices, as many as eleven at a time, the abbot, not having the means of clothing them, was driven to give them his own tunics, and often had to go about clothed only in his cowl. After struggling on in extreme poverty

Dispersion
of the con-
vent.

the convent was obliged to disperse. Abbot Adam, humiliated by the result of his own confidence, and feeling himself under reproach for having surrendered the charters to archbishop Roger, pretended an intention of going to Rome, and declared his purpose to resign. He retired to Watton, to live as an anchorite at the newly founded priory there. He had remained there seven years, when the church under which it is said he passed his days was burnt to the ground, and he returned to Meaux, where he died in the year 1180.

Conventual
buildings.

During the period of his abbacy a large building, subsequently the brewery, was erected out of the material of the wooden castle given to the monastery by Robert Stuteville, in two floors; the upper, as in the case of the previous building, designed for a chapel, the lower for a dormitory.

Philip,
second
abbot.

The successor to Adam in the office of abbot was Philip, prior of Kirkstead. He had been for seven years abbot of the Cistercian monastery of Hovedoe in Norway, but, unable to bear the severity of the climate, he returned to Kirkstead, and was reappointed there to the office of prior. Although it is stated that the convent of Meaux dispersed at the period of abbot Adam's resignation, we ought probably to understand that this was a partial measure. We are told that abbot Philip found the monastery in a condition of extreme poverty, but that by his activity he succeeded in re-establishing it in prosperity and discipline.

Acquisi-
tions made
by him.

He ruled for twenty-two years, from 1160 to 1182. The principal additions he succeeded in making to the property of the house were a carucaté and a half of land in Dodington, now Dunnington, near Hornsea, granted by Isaac de Skeftling, a clerk of learning and great authority; half a carucate in Moorfields, adjacent to Dodington, with pasturage for three hundred sheep, given by Osbert of Frismarsh, a person also of considerable

consequence, the grant being confirmed by the lord-in-chief by a deed laid on the high altar in presence of the whole convent; considerable lands in Myton and Wick, on the river Hull, afterwards exchanged with king Edward I. for other lands, and made by him the site of the fortified town and port of Kingston-upon-Hull; a few acres, but of great value, in Brantingham and Burgh, or Brough—many miles away, on the Humber, to the west of the present town of Hull; for they contained a quarry of stone, from which the permanent buildings of the monastery were afterwards constructed; and they included some springs with a watercourse, which enabled the monks to form there a wharf; additional pasturage on the common of Wartre; and four and a half carucates of land in Wharrom, with a half carucate in Nessingwick, obtained from William de Fossard.

The record of the acquisition of these several properties is usually accompanied with an account of some difficulty in the transaction which illustrates the process. The carucate and a half of land in Dodington was held of the fee of Arnald de Munbegon. He deprived them of the half carucate, and bestowed it on a lady named Inet, by whom he had a child. It must have been conveyed to the convent without the security of a charter; for Arnald disputed their right to it, promising, however, to surrender it if they could get three of the free tenants to give evidence on oath that it had been granted to them. This they did within three days, and recovered the land. But after Arnald de Munbegon's death, Inet laid claim to the half carucate, at the instigation of the canons of Thornton, to whom she had promised to convey it on condition of their bringing up Arnald's son in their convent. The monks of Meaux, however, defeated this movement of a rival house, and induced the lady to withdraw her claim by taking the child under their own care.

Disputed
claims.

On the land acquired at Wartre abbot Philip imme-

diately established a grange; but it happened that the manor was at this time conveyed by king Henry II. to Geoffrey de Trussebeth, who without hesitation violently ejected the monks and converts, or lay brethren, whom he found in possession of the grange. The monastery had to pay him a hundred marks for peaceable possession; but the messenger sent across the sea with the money was drowned and the treasure lost. It is not stated whether the entire loss fell on the convent.

William
Fossard
and the
Jews.

The acquisition of the land at Wharrom was the result of a transaction with Jews. William Fossard, of bad repute in the annals of the family of the first earls of Albemarle, had mortgaged lands to Jews for a daily increasing debt of 1,800 marks, and was in danger of losing his whole property. He offered a portion of his estate to the monastery on condition of being relieved from the debt. Abbot Philip was rendered very uneasy by the proposal, "both because he was poor and the debt immense, and because he knew full well it was not safe to have dealings with Jews." However, Aaron of Lincoln, the chief creditor, promised to forego more than 500 marks of the debt if the abbot would pledge himself for the residue, and Fossard engaged to pass a free grant to the monastery of four and a half carucates of land in Wharrom, besides allowing them to hold the mortgaged lands of Baynton and Nessyngwick for a term of years. The monks urged their abbot to accept the offer, and he very unwillingly undertook the debt of 1,260 marks, engaging to pay it by yearly instalments of sixty marks. Unfortunately, soon after the arrangement was effected, Aaron the Jew died, and the monastery was summoned to pay the entire debt to the crown. Then in Aaron's charter chest were discovered deeds on which the king founded a further claim on William Fossard of 500 marks, apparently the remitted portion of the first debt. This charge Fossard tried to fasten on the monastery. At

length, and only after much expense, Aaron's deed of acquittance was found. And this the monks procured to be enrolled on the great roll of the pipe, in the time of Alexander the fourth abbot. It is still extant there, on the roll for the ninth year of Richard the First.

Under abbot Philip the conventual church was commenced in stone, and the dormitory begun and completed in the same material. The conventual church.

It is said of this abbot that he left behind him in the monastery a convent of forty monks, well disciplined and trained to the rules of the order, due no doubt to his previous experience while prior at Kirkstead, but that he had made no sufficient provision for their maintenance. His additions to the property of the house during a period of twenty-two years seem rather inconsiderable, bearing in mind the general ardour exhibited in the reception of the order in the earlier days of its introduction. Number of monks.

The successor to abbot Philip was Thomas, prior of the monastery, and who had held that office eighteen years. He is described as a man of a gentle nature, and more devoted to the exercises of the cloister than versed in affairs of the world. The consequence was that the condition of the monastery fell off under his government, and his administration ended in disaster. His principal acquisitions were additional quarries in Hesell, or Hessle, and Brantingham, worked for material for building the stone church and offices; two oxgangs of land in Owthorne, on the coast, some twenty miles south of Meaux; 500 acres in Tharlesthorpe, bought of Sir Robert Constable, a crusader; two oxgangs in Erghom; a carucate and six oxgangs in Mollescroft, beyond Beverley, from Sir Walter Salvage [Salvayn?]; half a carucate in Rise, to the east, from Walter de Falconberg; and four oxgangs in Skyren, or Skyrne, to the north. Philip, third abbot.

Dispute
with Sir
Robert
Thurnham
respecting
Wharrom.

Losses
suffered
by the
monastery.

Second
dispersion
of the con-
vent.

Assistance
from Wil-
liam Rule,
and re-
union of
the con-
vent.

But a great misfortune befel the monastery from an unforeseen cause. William Fossard died, leaving an only child, a girl under age, who was given in marriage by Richard I. to a favourite knight, Sir Robert de Thurnham, of Kent. The widow of Fossard claimed the monastery's land in Wharrom as her dower. Litigation ensued, attended with great expense and much trouble to the house. They were at last obliged to buy off her claim by paying her a pension of ten pounds a year, afterwards commuted for a piece of land. Notwithstanding this settlement, Sir Robert de Thurnham subsequently laid claim to the estate of Wharrom as his wife's inheritance. He prevailed in his suit, and Wharrom grange, with all its appurtenances, was seized into the king's hand by Hubert, archbishop of Canterbury, the king's justiciary, who, the chronicle protests, was an unscrupulous favourer of their opponent. Heavy expenses, no doubt, attended this unhappy lawsuit. To make matters worse, while the convent was being drained of its money and losing its land, a failure of its crops occurred. The price of wheat became excessive. A quarter sold for thirteen shillings and fourpence, something like ten pounds of present value. The monks had to buy largely at this famine price. To complete their ruin they were obliged to sell their wool, church plate, and what treasure they had, to raise the sum of 300 marks towards king Richard's ransom. They were, in fact, ruined for the time, and again obliged to disperse, and for fifteen months they lived on alms in the different convents of the order. During this period, "as if they were under the wrath of " the Lord," the chronicle says, a mill, in which as much as a hundred sextaries of corn was stored, took fire and was entirely consumed. A friendly hand, however, restored the scattered flock to their home. William of Rule, or Rowley, parson of Cottingham, had already shown himself a benefactor of the house by building at his own expense the stone refectory of the monks. He now had fallen

into his last sickness, and, desirous of ending his days under the holy protection of the convent, he offered himself as a novice, and brought with him two hundred pounds of silver. And thus the convent was recalled.

Not much progress was made with the conventual buildings under abbot Thomas. He began a new church of stone, pulling down the previous structure as being inconveniently planned and built; but his design was in turn disapproved by his successor, who removed the work and began the edifice anew in the form in which it was completed. The constitutions of the order enjoined extreme simplicity in the conventual buildings with absence of ornament; it may be inferred from these successive reconstructions of their church that our monks had been growing less and less disposed to submit to restraint in this particular. Recommencement of the church.

On the return of the convent, abbot Thomas, conscious of his incapacity to carry them through the dangers he saw still impending, sent for the father abbot of Fountains, and yielded up his office into his hands. He survived his resignation nearly five years. Resignation of abbot Thomas.

The abbot elected to govern the monastery in this dark period of its history proved himself a ruler of distinguished capacity and energy. He was a monk of Ford abbey in Lincolnshire, "a good man and well lettered," but entirely unknown to all in the house, and accepted on the sole recommendation of the father abbot of Fountains. The reason for the selection was a potent one. The pressing difficulty with the convent was the dispute with the powerful favourite of king Richard I., Sir Robert de Thurnham, respecting Wharrom grange. Sir Robert had gained his cause against our monastery mainly by the favour of Hubert, archbishop of Canterbury, the justiciary. Now Alexander, monk of Ford, was intimate with the archbishop, had been in his household, and enjoyed his confidence; and, in the further prosecution of the suit, his influence with Alexander, fourth abbot.

the justiciary might prevail to the advantage of his convent. Accordingly, scarce six days after his election, abbot Alexander hastened over to Normandy, where the archbishop then was, and obtained from him a letter to Sir Robert de Thurnham, urging him to give up his claim to the property in dispute. He had already procured a similar letter from Baldwin, earl of Albemarle, and he carried with him a sum of one hundred marks to make his suit more palatable with his powerful antagonist. Thurnham held the office of seneschal of Anjou, and the abbot found him at some place beyond Tours. Alas ! he turned a deaf ear to the pleadings of archbishop, earl, and abbot ; was not even tempted by the ready money lying at the abbot's hostelry. He had received the news of the success of his suit in the king's court, and he could not be brought to see that the monastery had any ground to dispute his right to the land. The abbot returned to the archbishop, and having to attend a general chapter of the Cistercian order, continued abroad for nearly six months, neither the king's influence nor any other means availing to get back the grange and lands of Wharrom.

Meanwhile, the servants of Sir Robert de Thurnham were ruthlessly acting on the judgment of the king's court, by forcibly taking possession of the property. They turned out of the grange all the lay brethren and servants of the monastery, save two, whom they shut up in a house for a full month, watching night and day to prevent any food being brought to them. And they pulled down the mill, bakehouse, great barn and other buildings, for materials for their master's house at Birdsall.

But what the solicitations of the great were unable to effect, was suddenly brought about by an unforeseen moral influence. King Richard, the invincible, was struck to the earth in front of a petty fortress in Normandy. The heart of his favourite, the hard soldier who had fought with him in Palestine, softened under the sorrow

for his loss. He may have yielded to religious terrors. The warnings he had doubtless been assailed with, of the consequences to his soul of a hard enforcement of a right against—if not an actual spoliation of—the suffering convent, may have wrought their effect upon his mind, for he spontaneously restored the contested estate.

The recovery of Wharrom was followed up by a suit with Geoffrey, archbishop of York, king John's bastard brother, in order to force him to restore the two carucates of land in Wawne, taken from the monastery by archbishop Roger. The abbot sued in the ecclesiastical courts, and the archbishop strove to quash the proceedings by the interference of the royal authority. Eventually commissioners were appointed by the pope, who decided the case in the abbot's favour; and though the archbishop succeeded in inducing his brother to arrest execution for a time, yet, after having examined into the case, the king definitively commanded him to give up the land, and the convent gained possession. They were again despoiled of it, however, in the time of Richard, the seventh abbot.

Abbot Alexander was not a man to submit to encroachment on the rights of his convent from fear of men of whatever condition. Baldwin de Betun, earl of Albemarle, pretended to the advowson of the church of Wawne. The appeal of the monastery against the institution of any but their own nominee was set aside by the archbishop of York, probably glad enough to make them feel the consequences of his resentment of their recent proceedings against him. He instituted his own clerk and steward, whom he suffered to take the tithes from the monastery for three successive years, and to send his men with carts and waggons into their fields to seize what he pleased. He is charged with having in the first year killed and maimed cattle, and done other injury to the house, to the extent of more than sixty marks. The abbot appealed to the court of

Rome, and litigation in the ecclesiastical courts went on for nearly two years. After heavy expenses, the abbot effected a composition with the intruding minister, very much against the approval of many of the monks, who protested and withdrew from the chapter.

Another instance of litigation occurs under abbot Alexander's government. Richard Duchet, who enjoyed the protection of Geoffrey Fitz-Peter, earl of Essex, laying claim to the tithes of Hesell, or Hessle, irreverently broke into the enclosure of the convent's grange of Myton, and laying violent hands on certain of their lay brethren and servants dwelling there, carried off forty waggon-loads and three cart-loads of corn. The abbot appealed to the pope, who anathematized the trespassers. After infinite litigation and expense, a composition was effected. Richard consented to restore the corn, and to send those who had taken part in the outrage to the doors of the monastery, to make satisfaction according to custom of the order ; and the monastery agreed to pay twenty shillings a year for the tithes.

The abbot met with opponents more difficult to cope with in the canons of Nostel, who were entitled to the tithes of Wharrom, the church of which pertained to one of the prebends of York. The canons were supported by the chapter of York, and by William Briton, a married man, and formerly sheriff of the county, but to whom the canons had given the church, in order to strengthen them in their contest. The dispute was as to the right of exemption from tithes claimed by the convent for land cultivated by themselves. The suit lasted ten years, and at length was settled by arbitration.

The abbot had to prosecute still another lawsuit with the parson of Hoton, protected by the convent's old opponent Geoffrey, archbishop of York. The parson being, as the chronicler observes, expert in tricks of the law, protracted the cause for two years, even after he had been placed under the pope's excommunication. Arbitrators were at length agreed to, who unhappily

showed gross partiality, according to our author, for they decided against the abbey.

The resolute character of abbot Alexander, which had carried him, with more or less advantage, through these severe lawsuits, exhibited itself more conspicuously, but with more danger to himself and the house he presided over, in more than one contest with king John himself. Only three years after his election, he had been prominent in a resistance made by English abbots of the order to the exaction of a scutage, under the following circumstances, recorded by the chronicler Ralph Coggeshal. In the year 1200, John, after a war carried on without decisive results with the crown of France, for his foreign provinces, concluded a peace with Philip, one of the conditions of which obliged him to the payment of 30,000 marks to the French king. Returning to England, he ordered the levy of an excessive aid or scutage over the whole kingdom, to enable him to meet this engagement. The Cistercians had held themselves exempt from such exactions; nevertheless king John, in an interview with a deputation of the order at York, persisted in his demands. The Cistercians answered that they were not at liberty to pay the exaction without the assent of the general chapter. The king's fury was accordingly directed against the whole order, whom he directed his ministers to treat with every possible harshness. The Cistercians, through Hubert, archbishop of Canterbury, whose favour they had conciliated, offered to the king a thousand marks for a confirmation under the great seal of all the liberties granted to them by king Richard; but this John refused, dissatisfied with the proposed fine, and, after an absence on the continent till the following Michaelmas, he renewed his persecution of the order. The friendly archbishop of Canterbury, compassionating their sufferings, invited the abbots to assemble at Lincoln on the following eve of St. Edmund, the 21st of November, to obtain access to the king, on occasion of his visiting the city. The chronicler

His eminence among the Cistercians.

describes the abbots going out of the city to meet the archbishop, and getting off their horses and kneeling to him, the archbishop returning the courtesy. Declining the advice to present themselves to the king on his entry into Lincoln on the following day, from apprehension of violence from the royal outriders, the abbots held a meeting in the open plain outside the city to consider the course they should follow. While some were counselling one thing, some another, and the amount they might offer by way of compromise was principally discussed, the chronicler states that the abbot of Meaux, who had been formerly the notary of the archbishop, and on that account was much in his confidence, produced a copy of a letter from the general chapter of the Cistercians to the archbishop, praying him to give his assistance to the order in England in this matter, and urging that it would be better that that branch of the order should even suffer shipwreck than yield to the king's unjust exactions; for that it would be dangerous to make an agreement with king John which might become a precedent for similar extortions by other princes. The result of this movement of our abbot Alexander, accompanied doubtless by an address of his own in the same spirit, was to bring the meeting to a resolution to refuse any promise of payment to the king which could endanger the liberties of their order hereafter.¹

He had already made the king his enemy by influencing Geoffrey, archbishop of York, and the bishops generally, to carry their complaints against him to the court of Rome, and he was soon to be brought into direct collision with the angry monarch. John had demanded a subsidy of the church for his expedition against Ireland. A certain proportion of this was assessed on the monasteries of the Cistercian order. Again they refused to pay without consent of the father abbot of the order.

¹ Radulphi de Coggeshal Chronicon Anglicanum; ed. Martene et Durando; Vett. Script. Coll., vol. v. col. 860.

Abbot Alexander was a leader in this opposition to the king's demands ; but he shortly found himself standing alone in the contest. In vain the other abbots and prelates pressed him to yield to a power too strong for him—to follow their example and hasten to court to sue for the king's peace. Appearing to relent, he took his way in the direction they desired, but meeting in his journey the abbot of Fountains, he offered him his resignation, protesting, do what others would, that he would never consent to the illegal exaction. The father abbot persuaded him to retain his office from regard to the advantage of the monastery, but failed to induce him to submit to king John. Yet he consented to write letters to the cellarer of the house, directing him to go to court and try what arrangement he could effect, seeing that Meaux stood alone in its resistance. Alexander himself kept away from the monastery, hoping to hear the affair was settled. Meanwhile the abbey's property was seized by the king's officers, from whom the monks and converts, dispersed in twos and threes through the different estates of the house, were obliged to purchase their food. At the gates two king's officers were placed, without whose consent nothing could be taken out of or brought into the convent. All the monks were eventually forced to leave the monastery, and were hospitably received by Baldwin, earl of Albemarle, in his house at Burstwick.

Seeing what desolation he had brought on the convent, abbot Alexander finally resigned his office, sending his seal to the monastery from Ford abbey, whither he had retired, to be delivered to the father abbot of Fountains. The father abbot accepted the resignation, and requested the abbot of Ford to proclaim Alexander's demission in his chapter house, according to the custom of the order. Meanwhile the cellarer had come to an agreement with the king, by submitting to a fine of one thousand marks, —an excessive imposition, but which, not without unspeakable injury, the monastery succeeded in paying.

Acquisitions
during his
abbacy.

Among the additions made to the property of the house during abbot Alexander's government were an estate called Stockholme, near Hedon, containing seventy acres of land, but which was granted out to fee farm; the estate of Orwythfleet in Pensthorpe (now submerged by the Humber), which the donor, Osbert of Frismarsh, endeavoured to reclaim, commencing proceedings in the court of Rome, but eventually secured to the monastery, becoming a novice in it himself; half a carucate of land in Riston, adjoining Meaux on the north-east, from Walter de Fauconberg, lord of Rise, together with half his stock of brood mares in Craven; the great foss, twenty feet wide, called Wythedyke, extending from Routh bridge to the abbey, and the foss from Turkyholme to Brakynholme; an estate in Arnal, now Arnold, to the east of Meaux, four oxgangs and twelve acres in West Heytfield, or Hatfield, with three oxgangs in Seton, from William of Areyns, the latter purchased for forty marks; lands in Gowsle, now Goxhill, and in Wathsand, or Wassand, near Hornsea, and a portion of the domain of Skyren, or Skyrne, about ten miles to the north of Meaux, from the family of Etton. The remainder of the domain of Skyrne subsequently came into the possession of the monastery by purchases amounting to the large sum of 500 marks.

Probably abbot Alexander's lawsuits drained the resources of the monastery, for we find mention of more than one sale of land during his abbacy, in one instance for as much as a hundred marks. How distasteful it was to a religious house to part with property it had once acquired is instanced in the circumstance that, on one of these occasions of abbot Alexander having disposed of a few acres, the monks so strenuously protested against it that he was induced to repurchase the land at a loss.

Conventual
buildings.

He was no less active in carrying on the buildings of the monastery than in protecting its rights and property. He completed the refectory of the converts, or lay brethren, commenced by abbot Thomas; and

began the upper story for their dormitory. He commenced the stone cloister of the monks, and made new conveniences for them ; and other offices of the monastery he completed at a great cost. He pulled down the whole fabric of the church, as it had been begun by his predecessors, and with his own hands, on Palm Sunday, in the year 1207, laid the first stone of a new structure, subsequently completed on his design.¹ He put up, besides, numerous buildings in the different granges. To complete the portrait of this distinguished abbot, it is recorded that he was a very great collector of books. He survived his resignation only two years, and was buried at Ford abbey.

The office vacated by abbot Alexander was not an enviable one, in the impoverished condition of the monastery. One of the convent, the monk Hugh, who had discharged the duties of prior for more than five years, was elected to the place on the 6th of December 1210. He had to take immediate steps for the payment of the fine of a thousand marks to the king. Certain houses in York were given up to the crown in part payment ; and he succeeded in selling a house, eleven oxgangs and about a hundred and fifty acres of land, in Brunby, Owthorne, and Heytfield ; it is not stated at what prices. Calculating from instances of their own

Hugh, fifth
abbot.

Money
raised to
pay the
king's fine.

¹ Owing probably to the embarrassments in which the monastery was involved at this period, the building of the church appears to have made very slow progress. The high altar was not consecrated till the year 1253. The following is a copy of the dedication, entered in the chartulary of the abbey :—
“ Hoc altare consecratum est in
“ honore beatæ Mariæ Virginis et
“ matris Domini nostri Jhesu
“ Christi a domino Gilberto Candi-

“ dæ Casæ venerabili episcopo, vi.
“ nonas Julii, anno gratiæ mille-
“ simo ccº quinquagesimo tertio.
“ Concessit etiam idem episcopus
“ ad idem altare xl. dies de injuncta
“ pœnitentia omnibus celebrantibus
“ et adorantibus ante illud omni
“ tempore, confessis et vere con-
“ tritis. Et ad omnia altaria pri-
“ vata ab ipso consecrata insuper
“ decem dies concessit.” Lansdowne
MS. 424, fol. 106 b.

purchases, we may assume that about a hundred and thirty marks were raised by these sales.¹

The other resources of the monastery would be the sale of their wool, always a considerable item, their farm produce, and live stock. After the exhaustion of these means, the only remaining source of supply would be by loans, a common practice with religious houses, who could offer sound security as corporate bodies, though the interest they would be committed to at this period—the beginning of the thirteenth century—would be enormous.

Dispersion
of the
monks.

The fine was paid ; but the complete dispersion of the convent was the consequence. Indeed, if they had been driven to sell their stores of corn and winter provisions, they must needs have sought sustenance elsewhere. The monks distributed themselves, not, as was the custom, among monasteries of their order in England, for none was able to receive them ; but some were received by the abbot of St. Mary's of York, others by the prior of Bridlington, some were sent to Cistercian houses in Scotland, while others, an unexampled case in the history of the order, were driven to seek shelter—monks and converts, ten or fifteen together, or at least by twos and threes—in neighbouring villages and castles, where they could best be accommodated. The separation of the family, however, was not of long duration. They were all reunited, we may imagine with what feelings of delight, on the 1st of November following. But it is natural to reflect that if the manner of life of the monks was at all of the secluded and ascetic character the constitutions of the order enjoined, their forced return into the world must have sadly discomposed their ideas, and probably for some time after the event diverted them from holier meditations by the temptation to compare their several adventures.

Their re-
turn.

¹ During the abbacy of abbot | for six oxgangs in Skyrne. See Alexander eighty marks were given | p. 320.

Some compensation apparently was made to them for their sufferings by an increased liberality on the part of their neighbours. Several donations of land are recorded at this period by different benefactors in various places.

We may notice that a further important step was taken during the rule of abbot Hugh towards securing the valuable domain of Skyrne. The convent paid to Sir Nicholas de Stuteville forty marks for seignorial rights over the whole demesne, of ten carucates in extent, or half a knight's fee, held of him in Skyrne, Hoton and Crauncewick, by Thomas, son of Thomas of Etton. And this enabled them to gain a further hold on the property; for Thomas Etton the younger was in the hands of Jews, to whom he had mortgaged this estate. The monks, therefore, gave him sixty marks for a term of fifteen years' enjoyment of the land; and subsequently, when all the debts to the Jews were called in by the king, they advanced to him as much as 240 marks, to be repaid in yearly instalments. He had to give them also seven oxgangs and sixty acres of land, with closes, pastures, the right of fishing, and other liberties, in Skyrne; and to engage not to sell, or let, or mortgage the rest of the estate to any party whatever, except to the monastery. To guard against any tricks on the part of the Jews, the convent had a search made in their public chest at York for any bond relating to the land; and succeeded in obtaining a release from all debts secured on the land by Thomas Etton. They paid to the sheriff of York for his consent and assistance in the search ten marks.

The only considerable litigation under abbot Hugh was with the nuns of Swine, and from a characteristic cause. They had carried off by force the corpse of Amandus Stewart, who had bequeathed it, with the usual accompanying gift of a piece of land, to Meaux abbey, and had buried it in their own cemetery; of course with a view to securing the land that was to go with it.

They had also committed trespass on the abbey property. Out of these irregularities a long quarrel sprang up between the houses, which was eventually adjusted by a composition. The nuns, however, retained the contested body.

Resigna-
tion of ab-
bot Hugh.

But abbot Hugh was weary of his efforts to bear up under the weight of debt with which the monastery was still oppressed, and in the tenth year of his administration, A.D. 1220, he resigned his office.

The gene-
ral inter-
dict.

Within the period of the government of abbots Alexander and Hugh occurred the memorable struggle of the court of Rome with the wayward English sovereign, who, if he had possessed higher personal qualities, and had known better how to attach the affections of the people he ruled, might have brought the contest to a different conclusion. In giving an account of the general interdict of the kingdom, which lasted from the year 1208 to 1214, our chronicler states that, in all that time, the convent continued to celebrate their services with closed doors, in order to exclude all excommunicated and interdicted persons ; that they were not able to bury their dead in the cemetery, cloister, or other usual places ; but that Asketil, abbot of Hovedoe, in Norway—I presume, a guest of the monastery at the time,—seven of the monks, one novice, sixteen converts, a priest, and some of their principal servants, were interred in the orchard, on the right hand towards the south, outside the foss of the abbot's chamber, and near a mud wall which enclosed the eastern and southern sides of the monastery. Other persons attached to the convent, their servants and the people of the neighbourhood, were buried outside the boundary of the monastery, opposite the chapel in the wood, beyond the foss over which was the bridge leading northward to North Grange, in a small rectangular plot of land formerly waste, but since covered with wood. The chronicler states that he had seen standing there a cross, then wanting one of its arms, placed to mark the site of these interments, and adds that old men positively asserted, that, passing

that way by night, they had sometimes seen a strange light, preternatural as they believed, resting on the spot.

The sixth abbot was Geoffrey, a monk of Sawtrey, Geoffrey, sixth abbot, who died within the year of his election, 1220, at the Cistercian monastery of Boulencourt, in Champagne, while on his way to attend a general chapter of the order.

His successor was Richard of Ottringham, Richard of Ottringham, seventh abbot. cellarer of the monastery, a man of peaceful disposition, and an abhorrer of lawsuits. He loved to live at ease. Though of no great learning, he had sagacity and forethought; and he contented himself with completing the works commenced by his predecessors in the monastery and granges. He governed the house from the year 1221 to 1235. Besides considerable acquisitions of land in small portions, he obtained from John of Rysom a carucate and twenty acres of land in Braythayte, and from Thomas of Etton a final concession of his manor of Skyrne. Such lawsuits as he was forced into he contrived to terminate by arbitration, sometimes without the approval of the convent.¹ But, though the affairs of the monastery went on in a state of peace and quiet unknown in the time of any of his predecessors, he died without having disposed of the debts which continued to oppress the house.

In the short record of the administration of this abbot The converts or lay brethren. we obtain a glimpse into the state of discipline of the humbler members of the community, the converts or lay brethren. From the chapter of the constitutions of the Cistercian order in which these are specially treated of, it would appear that they were regarded with some distrust by the monks themselves, and were jealously pre-

¹ Walter Gray, archbishop of York, had revived the claim of the see to the lands in Waghen, so severely disputed in the time of abbot Alexander. The convent was in a fair way of getting the better of the archbishop, when abbot Richard, scared by the prospect of further litigation, and despite the protest of the convent, compromised their right by agreeing to pay a rent for the land, p. 408.

cluded from admission into their body. They were to pass through a year's noviciate, and such only were to be received as converts as could give the equivalent of a hired labourer's work. They were not allowed to possess a book, nor to acquire any learning save the "pater-noster," and other prayers, which were to be taught them *vivâ voce*. They were to make profession as converts after their year's noviciate, in a prescribed form. The ceremony was to take place in the monks' chapter, and consisted in their kneeling before the abbot, placing their hands within his, and promising obedience to him to their death. When once they had made profession as converts, they were for ever inadmissible to the order as monks; nor, if they left the monastery and became monks in any other order, could they ever be received again into that of the Cistercians. They were not to be called brothers of the order, but simply converts. They were superintended by a special master, and their duties consisted in field labour, to which they were despatched at sunrise in summer, and after nocturns in the winter half of the year.¹ They were probably much out of the control of the higher officers of the convent by being employed at the different granges, often evidently in the character of bailiffs or general superintendents. It appears they had run into some excesses during abbot Richard's government. The chronicle speaks of their offence in general terms; simply, that the abbot obtained an insight into their misdoings; but is more particular in specifying their punishment, for it states that, with a view to humble their pride, he put them to menial services, making them look after pigs and cattle, and tend the plough. Some he made stonemasons, some carpenters, some glaziers, and some plumbers, and employed them in works of this kind, removing them altogether from the charge of farms and granges.²

¹ Liber Diffinitionum, Distinctio
xiii.

² See p. 432.

In recounting the papal privileges obtained by the monastery at this period, the chronicle makes a statement directly bearing on the all-important question of the degree of fidelity observed to the constitutions of the order, regulating the austerities the monks were to undergo, and which, indeed, they engaged themselves, by their oath of profession, to submit to. Pope Honorius III. had granted to Meaux abbey the special privilege of exemption from the payment of pecuniary procurations to the legate of the apostolic see ; adding, that when legates came to their house they were to content themselves with the regular food, without use of meat. The chronicler observes upon this, that the privilege came to nothing, for they were obliged to pay seven shillings yearly, like the other monasteries of the order, to the nuncio of the pope's chamber, besides contributing to the expenses of cardinals and other legates who came to England. And the privilege of denying provision of meat for the legate could not be enforced, for this reason, that in the abbey itself the monks had long been in the habit of indulging in the use of meat, like mere laymen—on the days, that is, when eating meat was not universally prohibited.

The present volume terminates with the death of Richard, the seventh abbot, in the year 1235. I propose to continue the outline of the history of the monastery I have here attempted, in a Preface to the following volume ; and, when the whole chronicle is in print, to add some observations on the materials it furnishes for illustrating monastic life, and subjects of local and antiquarian interest. I turn now to a notice of the manuscripts of the chronicle upon which the text has been formed, and of the authorship of the work.

In the year 1846, the British Museum acquired from Mr. Gough Nichols a Latin chronicle of the abbey of Meaux, written on vellum, in folio form, and in a hand

Early manuscript
copies of
the chronicle.

of about the end of the fourteenth century. It was purchased out of a small annual fund bequeathed by Charles Long, Lord Farnborough, to be laid out in additions to the Egerton collection, founded by Francis Egerton, duke of Bridgewater ; and the volume became No. 1461 of the Egerton manuscripts. The chronicle extends from the foundation of the abbey, in the year 1150, to the resignation of the eighteenth abbot, William of Scarborough, in the year 1396, occupying 131 leaves, including indexes and a table of the abbots placed at the beginning of the volume. It is followed by a feodary, a rental, and other pieces relating to the monastery, in the same hand.

Date of
composition
of the
chronicle.

An examination of the chronicle, as contained in this MS., enables us to conclude that the period of its composition, or recension, extended from about the year 1394 to as late as or later than 1400 ; and that it is the work of a member of the convent, written throughout by the author's own hand.

It is an indication of the date of the composition that the table of the abbots at the beginning of the volume, as first written, closed originally with the imperfect entry, "*Willelmus abbas decimus octavus rexit monasterium*," while the same hand subsequently added the words "*xxiiij. annis*," and at the same time wrote the name "*Thomas*," as the beginning of an intended entry of the succession of Thomas de Burton, the nineteenth abbot ; showing that, when the table of abbots was first compiled, abbot William, whose period was from A.D. 1372 to 1396, was still governing the monastery, and that the chronicle had not been brought to the end of his abbacy. The history itself, however, terminates with William's resignation, and adds that he survived this event four years, namely, to September 1400. It was therefore in progress between the years 1372 and 1400, or later. Other evidences are collected from the text of the chronicle. In the notice of the successive holders of the honour of Holderness, at page 92, the death of Ann, wife of king Richard II., in the year 1394, is

mentioned.¹ Under the history of Adam the first abbot, at page 100, Thomas Holland (second earl of Kent), who died in the year 1397, is spoken of as "who now is." On the other hand, Michael de la Pole (attainted in 1388) is spoken of as formerly earl of Suffolk.

That the chronicle was composed by a member of the convent is abundantly proved by the constant use of the term "our," when speaking of its affairs. And that the Egerton MS. is the author's autograph is apparent from the frequent alterations of the text by insertions over erased passages, always in the same hand; by the later addition to the table of abbots; by the free, changing, and informal character of the writing, characteristic of an author's hand; and by confirmatory evidence to be hereafter noticed.

The Egerton MS. the author's autograph.

Satisfied with having the author's manuscript of the chronicle in the Egerton volume, I was originally prepared to print the work from that alone; but in collecting material for the publication, after it had been adopted by the Master of the Rolls, I learned the existence of another copy in the library of Sir Thomas Phillipps, and which, though on paper, was ascribed by Sir Thomas himself, a thoroughly qualified judge of ancient handwriting, to the fourteenth century. By the liberality of Sir Thomas I was enabled to examine this manuscript in his library at Cheltenham, and was surprised to find a copy of the same work as that contained in the Egerton MS., and written by the same hand, but of double the bulk.

Earlier autograph copy in Sir Thos. Phillipps' library.

It soon appeared that the greater size of the manuscript was mainly occasioned by a great excess of purely historical matter appended to the narrative of events under each abbacy, and which in the Egerton MS. was reduced to a very short abstract; and in a less degree by a short continuation of the chronicle after the resigna-

¹ It is to be observed that this copy of the chronicle, presently to passage is not found in the earlier be described.

tion of William, the eighteenth abbot, by another hand. That the handwriting of the chronicle itself was identical with that of the Egerton MS. I felt assured; but there was this peculiarity in it, that it showed a considerable change of character in the progress of the work; the difference between the writing of the beginning of the chronicle and the latter part of it being decidedly marked, and its agreement with the writing in the Egerton MS. becoming closer towards its conclusion. The question of the true relation of the one MS. to the other—each appearing to be the autograph of the author—could only be determined by a collation of the texts. Every facility for this labour was most readily and kindly afforded me by Sir Thomas Phillipps, by whose kindness I have been enabled to make repeated examinations of his MS.

The result of a partial comparison of the texts was to make evident that the newly found copy—which I cite throughout as the Phillipps MS.—was the first draught of the work, and that the Egerton MS. was a somewhat later recension by the author, containing many passages wanting in the earlier MS., and in some instances referring to more recent events, correcting the language throughout, and curtailing or omitting matters of English and European history foreign to the immediate concerns of the monastery.

Formation
of the
printed
text.

I had to determine the question, which of the two MSS. would be preferable for the text of the proposed edition, and what use ought to be made of the second copy. As both manuscripts were the author's autographs, it seemed to me that the peculiarities of each ought to be exactly represented; and, as the Egerton MS. gave the work in a revised form, it seemed advisable to make that the foundation of the printed text, and to preserve the various readings and additions of the Phillipps MS. in foot-notes.

But this plan could only be followed in respect to those portions of the chronicle which referred to the

affairs of the monastery. The system on which the author arranged his work was, under each abbot, to treat first of all the matters relating to the monastery, its acquisitions of land, its lawsuits, and the various incidents affecting it, in separate chapters, but without interruption of the narrative by extraneous matter. On coming to the conclusion of the abbot's government, he commenced a short relation of leading events in general history, particularly of the succession of the popes, and affairs connected with the court of Rome; and then, at greater length, reviewed the principal events of English history for the period comprised in the abbot's tenure of office. On the whole, this historical matter in the first copy of the work, in the Phillipps MS., amounts to as much as the purely conventual part of the chronicle. But in the revised copy, in the Egerton MS., the historical portions, as I have already stated, are reduced to a very meagre epitome. In order, therefore, to preserve the integrity of the original work, it became necessary to follow a different plan in dealing with these; and I judged it best to print them entire, as parts of the text, from the Phillipps MS., and, that nothing of the Egerton recension might be omitted, to add the corresponding portions in that MS. as appendices to the history of each abbot. And this is the plan followed in the present publication.

A further difference between the two manuscripts appeared in the division of chapters under some of the abbots. Thus, under Adam the first abbot, chapter iv. of the Philipps MS. is divided into chapters iv. and v. in the Egerton MS., so that chapter v. of the former corresponds with chapter vi. of the latter. When following the text of the Egerton MS. for the monastic part of the chronicle, I have of course adhered to the divisions of chapters which it exhibits, and the variations in the order introduced in the Phillipps MS. I have pointed out in the notes; but, in taking up this latter MS. for the

historical portions of the chronicle, I have followed the division of chapters which I found in it; and this in some instances occasions a want of continuity in the order, but which is always explained in the foot-notes.

In printing the tables of chapters at the beginning of the volume from both manuscripts, I hope to have rendered the differences in these divisions more conspicuous, and to have made reference to the two volumes more easy, by arranging them together on the same page.

The various readings in the foot-notes represent a minute collation of the texts; but insignificant variations will be disregarded in the latter part of the work.

The continuation
of the
chronicle.

But the gain of the original text of the chronicle, with its much enlarged narrative of historical events, was not the sole advantage derived from the Phillipps MS. I have stated that it contained a continuation of the chronicle by another hand. This additional piece, which gives the history of the abbacy of Thomas de Burton, nineteenth abbot, and of a portion of that of his successor, William of Wendover, was headed by a prologue, in which the author—imitating, by the way, rather closely the preface to the first author's revised work—sets forth his object of preserving the memory of the acts of the illustrious abbots of the house, regretting that this had been neglected, and ends with a distinct reference to the first chronicle. And it is evident that he had in his mind the earlier form of it, extant in the Phillipps MS., for he apologizes for not including, as that does, a narrative of public events, stating that he has no copy of any history of affairs for the period he treats of. I draw attention to this because, although the two works are in the same volume, they are written on paper of different textures, and may originally have been distinct manuscripts.

Abbot
Thomas
Burton
the author

Having thus clearly indicated the earlier or Phillipps MS. of the chronicle in his prologue, the continuator, in another part of his work, where he treats of the resigna-

tion of Thomas de Burton, the nineteenth abbot, gives ^{of the} us the valuable information that this abbot was himself ^{chronicle.} the author of the first chronicle, stating that he resigned the abbacy in the year 1399, and occupied his retirement until some eight years before his death, when he became blind, in composing the annals of the monastery. He adds that Burton brought together the feodaries, rentals, and other evidences of the convent, a work of the greatest utility to his successors. And this statement is important for us, inasmuch as it confirms the conclusion that the Egerton MS. is also an autograph of the author, for in that the chronicle is followed by a feodary, and other memoranda relating to the abbey. I shall shortly also have to describe another volume, containing a much larger collection of similar documents, and written by the same hand, somewhat changed in character, with that of the Egerton MS.

Before proceeding to treat of the life and character of abbot Burton, the author of our chronicle, it will be more convenient to dispose of the subject of the various manuscripts connected with the work. These will fall under the classes of—I. Original or early copies. II. Transcripts and extracts from these. III. Chartularies and registers of the monastery. Descrip-
tions of
manu-
scripts con-
nected
with the
chronicle.

I. Of original or early copies of the chronicle I know of those two only already mentioned, the manuscript belonging to Sir Thomas Phillipps and the Egerton MS., No. 1141, in the British Museum. Original
copies.

1. The Phillipps MS. 6478 contains Burton's chronicle, with a continuation by a later hand. Both of these are, I am satisfied, the authors' autographs. Though bound together, under vellum covers, as early apparently as the sixteenth century, they are not written in what was originally one volume. The paper of the earlier work has for a watermark a large P, about an inch in height, surmounted by a cross, intended, I presume, for a monogram of Christus. The paper used by the continuator is of Phillipps
MS. 6478.

the same size, but different in texture, and has for watermark a sprig of the oak bearing three acorns. His work too is imperfect; for some half a dozen leaves at the end are much decayed and torn, and a portion is wanting. The two works have been united at a time subsequent to the completion of the later composition; for, besides that this has suffered injury at the end by exposure, three fly-leaves at the beginning of the present volume are of a paper different from either of those used for the two chronicles, and have the figure of a vase for the watermark. The whole volume is stained and somewhat decayed in the upper margin by damp. It consists of eight leaves of a table of chapters of Burton's work, followed by 157 leaves, according to the pagination, belonging to the first chronicle; of which three, numbered 99, 100, and 101, are wanting; and sixteen to the continuation. The leaves are numbered in early Arabic numerals, from the beginning of the first work to the end of the second, in one series, to the number 172.

Burton's chronicle is written by one hand throughout, but probably the period of the composition was somewhat protracted; for, as I have said, the character of the hand changes remarkably, though not abruptly, as the work proceeds. Towards the end there are several erasures by the pen and interlineations, stamping the MS. as the author's draft. It wants the final chapter of the resignation of William of Scarborough, the eighteenth abbot; and the three last chapters of his period have the appearance of addition. The titles, too, have obviously been subjoined to the table of chapters at the beginning of the book at a later time, and have the same appearance in character of writing as the added chapters themselves. These were certainly written between the years 1397 and 1402; for Edward, earl of Rutland, is spoken of as bearing the title of duke of Albemarle; and reference is made to a future history of Thomas Burton himself, the nineteenth abbot. I conclude, therefore, that the

work was written at intervals between the years 1388 and 1396, to nearly the close of William of Scarborough's abbacy, and that the three last chapters were added a few years later.

The volume was purchased by Sir Thomas Phillipps at the sale of Austin Cooper's manuscripts, in Dublin, in the year 1831. It belonged to Sir Christopher Hildyard, of Winestead, in Holderness, in the earlier part of the seventeenth century. The name "Christop" is inscribed on the fly-leaf at the beginning of the book.¹

2. The second contemporaneous copy of Burton's chronicle, contained in the Egerton MS. 1141, I have stated Egerton
MS. 1141.

¹ A few notes occur in the margins in handwriting much resembling that of Camden, who, it may be observed, more than once quotes the "*Liber Monasterii de Melsa*," in his "*Britannia*." On the reverse of the last leaf of the table of contents is the draft of a letter of James Austyn, priest, relating to the receipt of his pension, and dated from Kingston-upon-Hull. The writer was one of the surviving monks of Meaux, to whom pensions were assigned at the suppression of the house. Monastic discipline seems to have not at all impaired his relish of life. The letter is as follows:—

"Everlastyng helth and comforthe
" be vnto yow, my singulare and es-
" peciall gud maistre and frende,
" withe evrous prosperite and longe
" lyfe to the pleasure of God. Sir,
" I besече your gentle gudeness to
" pardonne my haesty and rude
" scriplyng latly presentide to your
" maistershepe. Vndoubtly you and
" your benevolence for your tender-
" nes and trew hertes vnto me hathe
" and Gode grantyng shall have me
" at all tymes yours assurid to my

" smale powere. Maistre, I thanke
" yow and also my faithfull frend
" your wiffe, to whom and to your
" frint, with all your peruscheyng,
" affectuously I have me recom-
" mendid : and, God willynge, or
" I die I truste to make mery with
" yow all. More over by the dely-
" verie of this simple bille I doo
" sende vnto yow acquitaunce, writ-
" ten with my awne hand, for the
" iij. li., my pension than, wch ur-
" gent letters for the resaveinge of
" the same deabte at the Annuntion
" of our bleste [Virgin ?] laste
" paste: and what sum euer yow
" doo in any devte aboute the said
" pension, I admitted it rate and
" thankfull as I were ther my selfe.
" Nowe for laesure, but I pray 'yow'
" to be gud to the presenter of this:
" and so swett Jhesu Criste haue
" yow and yours, and as espialle
" persone Issabelle your doughter,
" in his tuityon. Amen.

" Yours assuride; at the Kynges

" tovn upon Hull,

" James Austyn, preste,

" the laste day of Maii."

my reasons for believing to exhibit the author's revision of his work, and to be written by his own hand. It is frequently referred to by later writers, and is usually cited as the author's autograph copy.

It consists at present of 214 leaves. On examination, it appears that two leaves have been cut out at an early time, previous to the pagination by Sir William Alford, and two other leaves, numbered 168 and 169, subsequently to the pagination, so that the original number of leaves was 218. A note by Mr. John Nichols, written on a paper fly-leaf at the beginning of the volume, in the year 1814, states that it was presented to him "about the year 1795, by a "clergyman in Lincolnshire." On the vellum fly-leaf at the beginning, and at folio 1 *b*, the name "Will Alford" is inscribed, and at folios 6 *b*, 7 *b*, and 11, are the repeated inscriptions, "Will Alford oweth this booke." The name "Steuken" is written in a hand of the end of the sixteenth century, on the vellum fly-leaf at the beginning. At the end of the volume, in the lower margin of the last page, are the following memoranda:—"Some is 214 leafes. Willm Alford booke." "Some is 215 leaves. "You shall see there is one leafe left vnfigured betwixt "117 and 118, ergo 215. 2 September 1624. Richarde "Gascoigne." "Some 216 leaves, there is another vn- "figured betwixt 181 and 182; 16 Febr. 1650. Henry "Paget."

These notes serve to show that the Egerton MS. belonged to Sir William Alford at the beginning of the seventeenth century; and that it was examined, if not owned, by Richard Gascoigne in 1624 and Henry Paget in 1650. The name Steven I cannot connect with any probable owner of the volume, and it may be disregarded. The Alford family had occupied the site of Meaux abbey from the middle of the sixteenth century under the duke of Northumberland and the earl of Leicester. Sir Launcelot Alford became proprietor of the estate by a grant from Sir Christopher Hatton in the year 1586. It is his son, Sir William, who inscribes his name as owner of the

volume in several places.¹ Henry Paget was not an owner of the volume, but had borrowed it for the purpose of copying it. He was an active compiler of genealogical and topographical notes for Yorkshire and the northern counties. Several volumes of his compilations and extracts were for many years preserved in the library of the family of Smyth, of Heath house, near Wakefield, and are now in the British Museum. Among them is a careful transcript of the chronicle of Meaux (Additional MS. 26,734) taken from the present Egerton volume. On the last leaf of it is the entry, "Henry Paget writt " over this booke anno 1650;" the date, it will be observed, of his inscription at the end of the Egerton MS.

The whole contents of the volume are as follow :—

1. The chronicle of Meaux, to the resignation of William of Scarborough, the eighteenth abbot, with table of chapters and indexes, fol. 1.

2. A tract headed, "Processus de diminutione taxæ " monasterii, inceptus anno regis Ricardi secundi post " conquestum Angliæ vicesimo;" being a full narration of proceedings in an endeavour by the monastery to establish a right of exemption from payment of subsidy for certain lands which had been wasted, and in part permanently covered, by overflowings of the Humber and encroachments of the sea. The proceedings extended from the twentieth year of Richard II., A.D. 1396, to the sixth of Henry V., A.D. 1418. This is in the later

¹ The estate subsequently by successive marriages came to the families of Grantham and Winstanley. Mr. Charles Frost, from whose pedigree of the family of Alford, printed in the "Collectanea Topographica et " Genealogica," vol. iv. p. 177, these notices are taken, also states, "There " are now scarcely any remains left " of Meaux abbey. The site and " the lands adjoining are at present

" the property of Robert Wise, Esq.,
" of Meaux, whose father purchased
" them of the late earl Fitzwilliam,
" into whose family they came
" through the Stringers, the execu-
" tors of Francis Stringer, Esq.,
" having purchased the estate of
" James Winstanley, Esq., men-
" tioned at the close of the pedi-
" gree."

hand of Thomas de Burton, and was doubtless intended for insertion in a future continuation of his chronicle, fol. 132.

3. A feodary of the monastery, compiled at Whitsuntide 1396; in Burton's later hand, fol. 147.

4. Two leaves are missing between the last article and the one following, which is headed "*Mensuratio terrarum*," and gives the acreage of the lands of the monastery, under parishes, fol. 169.

5. Smaller memoranda; *viz.*, extracts from an account of receipts and expenses of the monastery from Martinmas 1393 to the same term 1394, fol. 175; a list of monks then in the monastery, fol. 175 *b*; perpetual rents issuing from lands belonging to the monastery, fol. 176; the ordinary charges of the churches, fol. 176 *b*; taxation of temporalities and spiritualities, fol. 177 *b*; rents for terms of years, and corrodies, fol. 178; retaining fees of lawyers, fol. 179 *b*; wages and liveries of servants, fol. 180 *b*; and a rental of the monastery at Whitsuntide 1394, fol. 183.

All these pieces, from folio 169, are written in the earlier hand of Thomas Burton.

Tran-
scripts and
extracts.

II. Of transcripts and early extracts from the Phillipps and Egerton copies of the chronicle, I have knowledge of the following:—

1. A transcript of the Phillipps MS. made by Dodsworth, and preserved in his collection of manuscripts in the Bodleian library, No. 69.¹ It is headed, "*Transcriptum historiæ Abbathiæ de Melsa in comitatu Eboracensi, examinatum 1635 per Rogerum Dodsworth.*" It is quoted in Dugdale's *Monasticon*, and is there stated to be taken "*ex codice Christophori Hildierd de Wye-stede, militis*"—an additional proof that the Phillipps volume was then owned by Sir Christopher Hyldyard.

¹ "Three Catalogues," by the Rev. Joseph Hunter, 8vo., 1838, p. 150.

The transcript, however, is not a copy of the entire manuscript. It was made for the purpose of Dodsworth's monastic collections, and it omits all the chapters relating to English and general history. But it contains the continuation of the chronicle, as found in the Phillipps MS., ending imperfectly as that does; a proof that the Phillipps MS. was already, at the beginning of the seventeenth century, in the same dilapidated condition at the end in which it now is.

1 *b*. Extracts from the same manuscript by Dodsworth, in Phillipps MS. 12,090.

1 *c*. Part of a transcript of the same in Phillipps MS. 6572.

1 *d*. Extracts from the same, again called Sir Christopher Hyldyard's copy, in Gervase Holles' collection, now Lansdowne MS. 207 C., in the British Museum.

2. Additional MS. 26,734, in the British Museum. A transcript of the Egerton MS. 1141, including the chronicle and collection of monastic documents, made by Henry Paget in the year 1650, and who has compiled an index to the chronicle in a distinct volume. These form part of the collection of MSS. relating principally to the county of York, which I have spoken of, as having been in the possession of the family of Smyth, of Heath Park, near Wakefield, and as recently purchased for the British Museum.

2 *b*. Phillipps MS. 6671. Transcript of a portion of the same, made by T. Nelson in the year 1717, and as he notes, "ex MS. originali in Bibliotheca [Ricardi] Thornton, at Wakefield." That the extracts were made, not from the original MS., but from Paget's transcript, is evident from notes in the volume next to be noticed.

2 *c*. Lansdowne MS. 972, Brit. Mus. Extracts from the same transcript, made by Dr. White Kennet, bishop of Peterborough, in the year 1723. Kennet also notes that the manuscript he made his extracts from was in the library of Richard Thornton, Esq., of Wakefield, and that it consisted of 586 pages. He adds other memo-

randa distinctly identifying the manuscript with the transcript made by Henry Paget in 1650-1651.

2 *d.* Extracts from the original MS. are also stated to be in Nos. 124 and 127 of Dodsworth's collection in the Bodleian library.

Chartu-
laries and
registers
of Meaux
abbey.

III. Chartularies and registers. Of these I know only two original manuscripts.

1. A chartulary, now Lansdowne MS. 424, in the British Museum. It is on vellum, and of the fourteenth century, and consists of 156 leaves. At folio 3 is a note by Sir Christopher Hyldyard, showing that it belonged to him in the year 1553,¹ and at the bottom of the last page are the initials W. K., and the date 1722, indicating that it had been in the hands (on loan) of Dr. White Kennet in that year. The earlier half of the volume, to folio 58, contains copies of papal bulls, episcopal documents, and royal charters, the latest date of which is the year 1371. These are succeeded by copies of charters, dated as late as 1390, and arranged under some of the parishes in which the monastery held estates, the volume being imperfect. From folio 78 the entries are by a hand distinct from and later than those of the previous pages. I notice entries in Burton's handwriting at folios 31 *b* and 77 *b*.

I have met with extracts from this MS. in Harleian 6975, f. 59, made by Dr. Matthew Hutton; in Lansdowne 973, pp. 132-154, made by Dr. White Kennet, when the MS. was in the possession of Mr. Thornton, of Wakefield; and in Lansdowne 421, 964, and 968. It was probably also the source of some extracts from a chartulary of Melsa in Dodsworth's collection, Nos. 53 and 95.

2. A register compiled at the beginning of the fifteenth century, now the Cottonian MS. Vitellius C. vi., in the

¹ The note consists of the following doggrel lines:—

" If any man this booke do fynde,
" Albeit both domb and blynde
" And can no more mys,

" I pray you of your curtesie
" To mayster Hylyerde mayke en-
" querie,
" For this booke is hys.
" Xpoffer Hylliarde, 1553."

British Museum. A vellum manuscript, in folio, consisting of 318 leaves, and containing various matters relating to the possessions and privileges of the monastery. What renders it of especial interest to us is that it is written throughout by the ex-abbot Thomas Burton's own hand. The writing is clearly to be recognized as his, though it has changed from the character exhibited in both the Phillipps and the Egerton MSS. Its contents are as follow:—

An abstract of the several grants of lands and rents to the monastery, arranged under parishes, with a table of the names of places, in five columns, f. 2. A note of lands and rents granted to the monastery for special uses, such as the foundation, the maintenance of the monks, the chapel without the gates, the fabric and services of the church, alms at the gate, the lay infirmary, the tannery, the clothes of the convent, and pittances, fol. 47. Notices of royal and papal confirmations of grants, fol. 50 *b*. Grants of advowsons and appropriations of churches, fol. 52. Abstracts of papal privileges and constitutions for the Cistercian order in general, as well as for Meaux abbey specially, from Innocent II. to Boniface IX., who ruled from 1389 to 1404, arranged under thirteen subjects, with an index table of the bulls at the end—a very elaborate and careful digest, fol. 58. A laboured article on the subject of the right of exemption of the abbey's lands from the payment of tithes, fol. 103. Abstracts of royal charters of confirmation of lands and privileges, arranged under forty heads, fol. 121. Explanations of obscure terms used in the royal charters, fol. 133. A feodary of rents and services from free tenants, 1396, fol. 134. A rental of the monastery taken at Whitsuntide, 1396, and according to which, it is added, the bursar is wont to account annually, fol. 200. The ancient measurement of all lands belonging to the monastery, in minute detail, fol. 218. Taxation of temporalities and spiritualities, fol. 231. Apportion-

ment of contributions of the Cistercian houses in the see of York, *ibid.* List of monks in the monastery in the year 1396, fol. 233. Table of sources of yearly income and of heads of expenditure, fol. 233 *b.* List of servants in 1396, fol. 239. Lists of horses and farm stock, of plate, of church ornaments, and of books, fol. 234.

Two other chartularies are referred to by Dugdale; one in the possession of the dean and chapter of York, the other preserved in St. Mary's tower at York. The former of these is not now in the cathedral library,¹ and the latter must have been destroyed in the fire which consumed the Round Tower of St. Mary's, with the documents deposited there, at the time of the siege of York.

Account
of Thomas
de Burton,
author
of the
chronicle.

Of the author of the chronicle, Thomas de Burton, little is known previous to his election as nineteenth abbot of Meaux, in the year 1396. Indeed, if, as is probable, he took the cowl in that house as a young man, there would be little chance of his name being heard of until he attained high position in the convent. He was, it may be presumed, a native of one of the places, the name of which he bore, in the neighbourhood of the monastery, perhaps of Burton Pidsea, a few miles beyond Beverley. There was another monk in the house, named Alan, also of Burton, contemporary with our author.

Meaux
scholars.

By a regulation of the order, confirmed by pope Benedict XII., every Cistercian abbey, where there were as many as thirty monks, was allowed to send one of the number to a specified university for the study of theology. In England, Oxford was the appointed place of study. If the convent numbered as many as forty monks, two might be allowed to receive theological education there. If the number of monks amounted to eighteen, but not more than thirty, one of the number

¹ I have authority for this statement in an obliging communication from the Rev. J. Raine.

might be sent to some other university, or to Paris. The monk was to be selected by the abbot, with the advice of the father abbot or visitor and his own convent, and was termed the scholar of his house. He was to receive from his abbot fifteen pounds, Tours, for his purse and expenses, and as much for books and common charges of the college. The study of canon law was specially prohibited. From his being characterised as "bene literatus" by the continuator of his chronicle, it is probable that Thomas Burton had been the scholar of Meaux in his youth; and the advantage he would have gained by such a privilege, and the degree of superiority over the other uneducated inmates of the convent, where learning was, by the constitution of the order, discouraged, can hardly be over-estimated.

He makes no mention of himself in the course of his history of the monastery; and the only certain indication of his position and occupation before his election to the abbacy is obtained from a list of monks of the house, drawn up by himself and entered in the Egerton MS., which contains his chronicle. In this document the names of the monks are given, with the addition, in the cases of the majority of them, of the offices they held in the convent. The whole number is twenty-eight, including the abbot, and a number is prefixed to each name, but not in series. Thus, the name "Thomas de Burton" is eleventh on the list, but has the number 22 placed before it, indicating, I have no doubt, his rank of seniority in the body. He is described in this entry as "bursarius et servitor abbatis." This list refers to the period between Martinmas 1393 and 1394; and at the end of it is subjoined a note of changes in office-holders made at the latter date, when Burton was deprived of the office of bursar, conferred upon John of Whitby and Richard of Esk conjointly. In a second similar list, drawn up by Burton in the year 1396, and entered in the Cottonian MS. Vitellius C. vi. fol. 233, he appears tenth in order,

and with the number 21 prefixed to his name, but with no addition of office. The advance in seniority is explained by the withdrawal of the name of "Nicholaus de Ardren," numbered 16 and eighth in order, no doubt removed by death, or other cause, in the interval of dates of the two lists.¹

¹ The following are the two lists of the monks of the house in the years 1394 and 1396, as drawn up by Burton himself, and entered severally in the two MSS., Egerton 1141, fol. 175 *b*, and Vitellius C. vi. fol. 233 :—

"Dum autem compotus iste ageretur [from S. Martin, 1393, to S. Martin, 1394] fuerunt in monasterio :—

"1. Dominus Willelmus de Scardburgh, abbas.

"2. Willelmus de Foston, grangiarius de Skyrena.

"5. Henricus de Skardburgh, portarius.

"8. Johannes de Norton, monachus de pistrino.

"10. Robertus de Thoren, superior.

"13. Johannes de Whytby.

"14. Petrus de Preston, magister averiorum.

"16. Nicholaus de Ardren'.

"18. Willelmus de Waghna, camerarius.

"19. Johannes de Eboraco, præcentor.

"22. Thomas de Burton, bursarius et servitor abbatis.

"24. Radulphus de Cotyngnam, monachus in cellario.

"25. Ricardus de Esk, scolaris.

"27. Hugo de Ernham, diaconus et subsacrista.

"7. Willelmus de Wendover, prior.

"3. Johannes de Watton'.

"4. Henricus de Hastyngs, procurator de Skypse.

"6. Thomas de Brumpton'.

"9. Petrus de Selby, subcellerarius.

"11. Johannes de Malton', cellerarius.

"12. Johannes Coppandale.

"15. Johannes de Esk.

"17. Robertus de Wandersforth, infirmarius sæcularium.

"20. Alanus de Burton, sacrista.

"21. Rogerus de Beverlaco.

"23. Ricardus de Cotyngnam.

"26. Robertus de Lekenfeld, succentor et infirmarius.

"28. Willelmus de Merton', diaconus.

"Ad festum Sancti Martini, anno Domini 1394, mutati sunt quidam dictorum officialium, et instituti sunt alii; videlicet, Johannes Coppandale, cellerarius; Johannes de Whytby et Ricardus de Esk, bursarii; Johannes de Esk, camerarius et servitor; Rogerus de Beverlaco, monachus de cellario; Ricardus de Cotyngnam, subcellerarius; Radulphus de Cotyngnam, monachus de pistrino; Robertus de Lekenfeld, præcentor, et Willelmus de Merton', succentor." Egerton MS. 1141, fol. 175 *b*.

Monachi, A.D. 1396 :—

"1. Dominus Willelmus de Scardburgh, abbas.

"2. Willelmus de Foston.

We may conclude, therefore, from his appearing in this list of the date of 1394 as twenty-second in seniority out of a total number of only twenty-eight, of which the convent was composed, that Burton must have been a monk of not many years' standing, and probably under thirty years of age.

The position and duties of bursar would be of advantage in preparing him for the work of compiling the history of the house. He would have access to the records, and would be led to make himself fully acquainted with the actual condition of the affairs of the monastery, and probably to investigate the titles to its several properties. I think it likely that he commenced the composition of his chronicle whilst holding the office. What was the exact nature of his duties as servitor to the abbot I am not aware; but it would probably obtain from him the confidence of the ruler of the house, and give him a knowledge of the most important business of the convent. I have met with nothing to indicate the cause of his loss of office at Martinmas in the year 1394; unless it might be connected with cer-

" 5. Henricus de Scardburgh, portarius.
 " 8. Johannes de Norton.
 " 10. Robertus de Thoren, sup-
 " prior.
 " 13. Johannes de Whyby, bur-
 " sarius.
 " 14. Petrus de Preston, magister
 " averiorum.
 " 17. Willelmus de Waghna.
 " 18. Johannes de Eboraco.
 " 21. Thomas de Burton.
 " 23. Radulphus de Cotyngham.
 " 25. Robertus de Lekynfeld,
 " præcentor.
 " 26. Hugo de Ernem, diaconus.
 " Summa xiiij.
 " 7. Willelmus de Wendover
 " prior.
 " 3. Johannes de Watton'.

" 4. Henricus de Hastynges.
 " 6. Thomas de Brompton.
 " 9. Petrus de Selby.
 " 11. Johannes de Malton.
 " 12. Johannes Coppandale, cel-
 " lerarius.
 " 15. Johannes de Esk, camera-
 " rius.
 " 16. Robertus de Wandesforth.
 " 19. Alanus de Burton, sacrista.
 " 20. Rogerus de Beverlaco.
 " 22. Ricardus de Cotyngham.
 " 24. Ricardus de Esk.
 " 27. Willelmus de Merton', suc-
 " centor et diaconus.
 " Summa xiiij.
 " Summa omnium præscriptorum
 " monachorum præter abbatem
 " xxvj." Cottonian MS. Vitellius
 " C. vi. fol. 233.

tain dissensions in the convent, which Burton speaks of, under William, the eighteenth abbot, on occasion of a claim to the office of perpetual claustral prior by a monk who had successfully prosecuted a suit in the court of Rome.¹

His elec-
tion as
abbot.

For the events relating to Burton's election as abbot, and to his administration of the office, we have the authority of the continuator of his chronicle. It appears that, after the resignation of William of Scarborough, the eighteenth abbot, in the year 1396, the convent was divided in the choice of a successor; some of the body giving their votes for William Wendover, at that time prior, others for Thomas Burton, "a man both religious and well lettered." But Wendover, "conscious of being more experienced in " claustral matters than worldly affairs, and preferring " to be subject to control rather than to bear rule," pressed the preference of Burton; whose election was accordingly ratified by the father abbot of Fountains, assisted by the abbot of Kirkstead. Subsequently, the whole convent being assembled in the chief chamber of the guest house, the election was again declared by their public notary, Master Henry Burton of York, no one making objection, and a public instrument was drawn up in evidence and duly signed.

The first step of the newly elected abbot was to present himself before Thomas of Woodstock, duke of Gloucester, who, being then lord of Holderness, stood in the relation of founder to the monastery, and to offer homage. The duke, however, flatly refused to recognize the election until he had been assured of it by letters under the common seal of the monastery. Having furnished himself, therefore, with this requisite certificate, Burton again visited the duke, did due homage, and explained to him the circumstances of the voluntary resignation of William of Scarborough, his predecessor, and so returned to the monastery a fully installed abbot.

¹ See Chapter V., under William, the eighteenth abbot.

The general acts of his administration will form a subject of the continuation of his chronicle, to be printed at the close of his own work. It is recorded, however, that his first care was to cause a chamber at the northern extremity of the monks' infirmary to be handsomely repaired in windows, ceiling, and painting, for the use of the ex-abbot, William of Scarborough.

His rule was destined to be troubled by discord in the convent. A spirit of opposition to him as abbot grew up within the monastery, "at the tempter's instigation," shortly after his election, originating possibly in the dissensions I have alluded to, and exhibited doubtless in the party who had given their voices for William of Wendover at the election, and who may have found they were unable to bend Burton to their own purposes. The nominal strictness of discipline which should maintain the authority of the abbot over the convent was without difficulty broken through by the customary agency of appeal to higher powers. The opportunity for this declaration of hostility against their abbot was given by the celebration of a general chapter of the order in England, under authority of pope Boniface IX., the members of the order in France having recognized the rival pope, Clement VII. The chapter was to be held at St. Mary of Graces in London. The antagonistic or insubordinate members of the convent held a meeting, and appointed by a public instrument two of their number, Richard Esk and Alan Burton, delegates to lay before the chapter the grounds of their protest against the election of Thomas Burton. These were alleged to be, the undue interference in the election by Thomas of Woodstock, duke of Gloucester, as founder, who, by power and violence, intruded him upon the convent. That the duke by his letters commanded his seneschal and other officers of Holderness to put themselves under the instructions of the visitor of the monastery, and to carry off to his prison at Hedon all who

should refuse assent to the election of Thomas Burton. That, upon their proceeding to election by ballot, the father abbot and visitor, the abbot of Fountains, refused to publish the result of the scrutiny, affirming that he would not for as much as a hundred marks accept the person so elected, but that, as there was discord in the election, he would by his own paternal authority appoint a fit abbot for the monastery. That accordingly, on the following day, he entered the chapter after his custom, and, having harangued the convent on the subject of their disagreement in the election, nominated Thomas Burton their abbot. That all who were present in the chapter remonstrated against the proceeding, and gave notice of their intention to take legal remedy against it at a fitting opportunity, but were forced to submission by threats of the father abbot to have them shut up in the duke of Gloucester's prison at Hedon by the duke's officers.

The general chapter declined giving judgment, because no one was present to represent Burton in the case; but they appointed the abbots of Furness and Roche commissioners to visit the monastery, to inquire personally into the truth of the allegations, and to proceed according to the constitutions of the order.

And now commenced an edifying conflict of authority between the general chapter and the father abbot of the monastery, supported by the founder. Upon the commissioners proceeding to the monastery, they found the gates closed, and a body of men, armed with bows and arrows and other warlike weapons, placed there by Robert Burley, abbot of Fountains, to oppose their entry. They were obliged to withdraw, and to content themselves with ordering a public instrument to be drawn up, setting forth the circumstances, and citing the two abbots, Robert Burley and Thomas Burton, to appear before the next general chapter of the order. Apprehensive of the consequences of an appeal to such a

tribunal, the two abbots forthwith, and at their joint expense, despatched messengers to the court of Rome, and succeeded in procuring a bull revoking the papal authority for the general chapter celebrated at Graces, and annulling all commissions issued by it.

Meanwhile, the delegates of the malcontents, Richard Esk and Alan Burton, were skulking about the country in secular dress, afraid of re-entering the monastery; until they at length succeeded in gaining access to Edmund Plantagenet, duke of Albemarle, lord of Holderness, after the death of Thomas of Woodstock, duke of Gloucester, and laid before him a petition for his interference, setting forth the danger there was that, under the influence of the unlawful proceedings they complained of, the monastery would be abandoned by its present inmates. The duke of Albemarle, giving ear to their misstatements, deputed his seneschal of Holderness to invite the abbots of Furness and Roche, as commissioners appointed by the general chapter, to visit and reform the monastery. The abbot of Furness being otherwise engaged, the commission was undertaken by the abbots of Roche and Geridon, who gave notice by letter to the convent of the day of their intended visitation. Robert Burley, abbot of Fountains, had information of their intention, and met this encroachment on his authority, as father abbot, by a simple and effective measure. He allowed the visiting abbots, with the duke's seneschal and an accompanying doctor of decrees and public notary, to be admitted within the monastery, and to read their commission, and forthwith produced and read the pope's bull revoking the general chapter and cancelling the commission and other proceedings. The visiting abbots made no resistance to this overruling authority, and quietly returned to their own houses. But, unwilling to abandon the monastery to the dissensions that distracted it, they proposed to join the duke's

Arbitra-
tion.

seneschal, the doctor of decrees and the notary, in offering their arbitration between the opposing parties, and to avoid encroachment on the jurisdiction of the father abbot by holding the meeting with the parties in a place without the cloisters, namely, the high chamber of the guest house. Here then Thomas Burton, with the whole of the convent, including the runaway monks, Alan Burton and Richard Esk, met, and after a thorough discussion of the grievances complained of on either side, agreed to constitute the abbots of Roche and Geridon, with the duke's seneschal, arbitrators on all points of disagreement, and to abide by their sentence.

The arbitrators, after careful inspection of all the documents relating to the election, and assisted by lawyers' opinions, eventually gave sentence that none of the monks should make further opposition to the election of Burton, but should desist from all proceedings against him ; and all who had by word or deed offended against him should humbly ask his forgiveness and indulgence. On the other hand they directed the offended abbot to act as the good shepherd seeking to collect his scattered flock, to overlook the injuries he had received, and take one and all of them cordially to the kiss of peace, governing them henceforward according to the rule of Saint Benedict, and according to the canons, with grace and favour. The compromise, as it was termed, was formally drawn up by the notary and sealed by the arbitrators.

Absence
of Burton
to attend
a general
chapter at
Vienna.

Things went on quietly for a while within the monastery after this judicious arbitration. Meanwhile Burton was called upon to absent himself from the house, on a long journey to Vienna, as procurator for the abbots of Rivaulx, Fountains, Byland, and Kirkstall, to attend a general chapter of the Cistercian order, held there, during the schism, by order of pope Boniface IX., under the abbot of Brondolo, as vicar general

of the order—the house of Citaux being at the time without an abbot. And he had the honour of sitting at the chapter as one of the four principal abbots, having been chosen to take the place of the absent abbot of Clairvaux, a supporter of the anti-pope, Clement VII. Immediately on Burton's return home, Robert Burley, abbot of Fountains, made a visitation to Meaux abbey as father abbot, and the peace which the convent had enjoyed for scarce half a year since the compromise, was turned into alarm and discord. Abbot Burley, it will be observed, Visitation of the abbot of Fountains. had taken no part in the settlement of the divisions in the monastery. The compromise had been made without his sanction; indeed, in disregard of his authority. Being now within the house, and acting in his capacity of visitor, it was incumbent on him to take cognizance of the insubordinate and irregular conduct of the monks who had gone such lengths in their opposition to the authority of their abbot, and in violation of the discipline of the order. After the usual sermon in the chapter, and the other forms of visitation, he suddenly Proceedings against abbot Burton's opponents. called before him five of the monks, William Foston, Peter Selby, Robert Thoren, Alan Burton, and Richard Esk, and charging them with having been disturbers of the peace in the monastery, rebels against their abbot, and instigators of their more simple-minded brethren to evil counsels, summoned them to appear before him at Fountains, the three former at one term, the two latter at another, there to answer to the accusations against them, and to receive sentences according to their offences. Richard Esk, who is reported to have been superior in knowledge of affairs to his fellow-offenders,—he had been the scholar of the house in 1394,—spoke boldly out in answer to the father abbot's citation. He reminded him of the tranquillity the convent had enjoyed under the influence of the solemn act of arbitration of two abbots of the order and the founder's deputy, and affirmed that they had since that proceeding yielded

ready obedience to their abbot, and were then willing to submit to his correction in respect to anything they might have offended in, but that they had done nothing to deserve being summoned out of their own monastery and the jurisdiction of their abbot. At this critical point abbot Burton surprised the convent by refusing to receive the submission of the accused monks, declaring that they should go to receive judgment from the father abbot, who had thus taken them in their unbridled contumacy, and that he would not undertake their correction.

They resort to the court of Rome.

The sequel shows how difficult must have been the enforcement of effectual discipline in the state of divided authority under which religious houses were at this period governed. The accused monks determined to defy both their own abbot and the visitor of their house. They immediately appealed to a general chapter of the order, and, in default, to the apostolic see ; and having first claimed the protection of the court of York, they fled to Rome. Here they submitted a petition to the pope, representing that the election of Thomas Burton had been conducted with violence, and that he had been forced upon the convent by the partiality and illegally exercised authority of the duke of Albemarle, and Robert Burley, abbot of Fountains. They succeeded in getting their case committed to one of the cardinals, who forthwith caused citations to be issued to the abbot of Meaux to appear before him within a given term, to answer to the allegations of his rebellious monks. But Burton was disinterested enough to prefer the well-being of the monastery to his own dignity. He calculated the cost of the proceedings he was being dragged into. He had already been driven to expedients of cutting timber excessively, and selling estates, to meet the expenses of a contest forced upon him by members of the house,—and for this his memory is reproached by the chronicler,—and rather than burden the convent with further charges, entailing probably a ruinous debt, and for an object in

Resignation of abbot Burton.

some degree personal to himself, he withdrew from the contest and resigned his office of abbot. The continuator of his chronicle records that, from his first creation to the day of his resignation, he had not enjoyed a month's peace with his convent, and that he had expended as much as 185*l.* in defending himself against his opponents.

He yielded up his office personally in the chapter house of Fountains abbey on the eve of the Assumption of the Virgin, the 24th of August, in the year 1399, having governed the monastery three years and five weeks. The chronicler somewhat ungraciously adds, that the chief of his benefits to the monastery was his resignation of his authority. Posterity will as heartily applaud the generous resolution, for it owes to it the preservation of the history of the house in the chronicle now published. He concludes his notice of Burton's abbacy by stating, that after his retirement he compiled the first book of chronicles of the monastery, and brought together the feodaries, rentals, and other evidences of the monastery,—very often, he adds, of the greatest use to his successors ;¹ but that afterwards, some eight years or more before his death, he became blind, and thus ended his days, leading a religious life to a happy end. He tells us also that he was buried before the altar of Saint Stephen in the conventual church. He intended to have added how long he survived his resignation, but left the sentence incomplete by omission of the number of the years. A happy chance enables us to supply the void. The monumental effigy of Thomas Burton is extant on a stone slab preserved in the garden of a house on the site of the abbey. The inscription, as given by Poulson, in his *History of Holderness*, is,—

¹ The actual expressions are,
 “ Post cessionem vero suam com-
 “ pilavit librum chronicalem mo-
 “ nasterii primum; defectus monas-
 “ terii, proventus monasterii me-

“ morando, feodaria, rentalia, ac
 “ alias evidencias, quampluries ejus
 “ successoribus maxime peritiles,
 “ combinavit.”

" Thomas Burton, nonus decimus abbas de Melsa, obiit " quarto nonas Octobris, anno Domini cccc°xxxvii°. " Sua anima in pace req[ui]escat]." The figure holds a broken crozier, to indicate his retirement from the office of abbot previous to his death. We have it, therefore, on the best authority that he survived to the year 1437. I may add that the change in Burton's handwriting in the great register of his own compilation, Cottonian MS. Vitellius C. vi., remarkably confirms the statement that he lost his eyesight in the later years of his life.

The abbot of Fountains, in accepting the resignation of Burton, assigned to him for the remainder of his life a chamber in the monks' infirmary, an annual pension of forty shillings, with other liberties and favours.¹ A position more favourable for the composition of a literary work such as he engaged himself in we can hardly conceive.

The
author's
sources of
informa-
tion.

It remains to inquire from what sources Burton derived the materials for his chronicle. He would have access to the archives of the monastery, containing the original charters of donation of their estates, papal bulls of privileges and royal confirmations, as far as they were preserved, and to such registers of these documents as may have been extant at the time he was writing. A portion of one such chartulary we have seen is still extant, composed not long before Burton would have commenced his work, and in which I have pointed out additional entries in his own hand; and he quotes a register of the monastery in the feodary which he himself compiled. Having held the office of bursar, he would have had in his keeping the accounts of receipts and issues of the general purse, which, if they extended far back, he must have found invaluable for

¹ His predecessor, William of Scarborough, on his resignation, had been allowed a pension of thir-

teen marks, a double portion of food, two servants, and a monk as servant.

helping him to an insight into the condition of the monastery from time to time, and into many events in its history. But these means of information would probably be insufficient for the earlier periods of his work. The circumstances of the foundation, the genealogies of the first principal benefactors, the characters of the earlier abbots, the stories of their lawsuits, and similar particulars as we find them recorded by our author, he would have had to procure from other sources. Even the acquisitions of property would be imperfectly recorded in the charters he would be able to refer to, either original or registered; for in early times land was often conveyed without the medium of a written deed, and of the charters themselves many would have been inevitably lost by the numerous accidents affecting such property.

Was any earlier history of the monastery extant when Burton undertook the compilation of his chronicle? He himself, in his preface, appears to answer in the negative. He complains that the memory of the illustrious rulers of the house had well nigh died out from want of any record of their actions, and blames the slothfulness of those of former times, well qualified for the task, who had neglected to preserve the history of them. And he proceeds to state, that to supply this want he had, after much hunting, brought together several ancient schedules and parchments, some of which he had found exposed to the weather, and others put aside for the fire, and what was wanting in these he had supplied from registers and other writings. Now this statement does in fact qualify his previous assertion of an absence of any written history of the monastery; for that the ancient schedules and parchments which he so painfully hunted up included narrative pieces may be inferred from his adding that he turned them to account by abridging their contents, and putting in a clearer form what he found in them not sufficiently intelligible. He goes on to caution

Earlier
chronicles.

the reader not to attribute to his invention what he may find new to him in the ensuing narrative, for he may be assured that he states nothing for which he has not authority, either in the works of others, and in different memoranda (including, we may presume, the charters of the house), or in the relation of trustworthy persons, or in his own observation.

But we have something more than inference of the existence of narrative pieces at the time when Burton composed his work ; we have direct references to them by himself in his own register of documents relating to the monastery, which we have already described ; and we have an entry of a history of the abbey in the inventory of the conventual library contained in the same volume.

At folio 103 of the register compiled by Burton, he gives an historical view of the question of exemption of lands, held by the monastery in their own cultivation, from the payment of tithe. In the course of it he makes frequent reference to authorities, in these terms, "*sicut patet per cronicas et alia monasterii memoranda ;*" "*sicut patet per cronicam monasterii de tempore Adæ abbatis primi ;*" and similarly for every abbot down to Michael, the eighth abbot, whose period was from 1235 to 1249. It might be understood that in these references Burton was quoting his own work, as, indeed, the subject treated of is usually to be found there ; but that these chronicles of the earlier abbots were distinct from his own narrative is rendered certain by other references, in these terms, "*sicut patet per cronicam antiquam monasterii de tempore Thomæ abbatis 3,*" (ob. 1197), folio 110 *b* ; and "*sicut patet per parvum rotulum antiquæ cronicæ monasterii, anno Domini MCCXV,*" on the same page ; and, again, "*in antiqua cronica monasterii anno ab incarnatione Domini MCCXII,*" folio 114 ; and, finally, "*sicut patet per antiquum rotulum cronicæ tempore Michaelis abbatis,*" viz., from 1235 to 1249, folio 134.

From these references then we learn the fact that, notwithstanding the assertion in his preface that the acts of the abbots prior to his time had found no chronicler, Burton was actually making use of one or more works of the kind, extending from the first abbot to the eighth, or to as late as the year 1249, viz., within little more than a century of his own time. We learn also that this chronicle, or one of these chronicles, was in the form of a roll.

Then, again, we have proof of the existence at his time of a distinct historical piece relating to the monastery in an entry in the inventory of its library, written by Burton himself, in the register already referred to. The entry is in these words: "Item, liber unus de regula Sancti Benedicti, in quo martilogium (*sic*), in quo tractatus de exordio ordinis Cisterciensis, et de numero abbaciarum ordinis, et alius parvus tractatus de fundatione hujus monasterii." Moreover, Burton inserts in his work an earlier notice of the foundation of the monastery and of the genealogy of the earls of Albemarle, which is found in a register of Fountains abbey, now in the Rawlinson Collection in the Bodleian library, No. 449, and is printed by Dugdale in his account of Meaux abbey.¹

That Burton made use of these earlier works is evident from the passages he refers to in them being found in substance, and in some instances verbatim, in his own work. That he was conscientious in his extracts from them we have an amusing instance in a passage in the tract upon tithes already mentioned, in

¹ The register of Fountains referred to is a compilation of the thirteenth century, and the entry in it of the foundation of Meaux abbey is by a later hand, probably not later than of the middle of the following century, and therefore prior to Burton's composition of his

chronicle. I have this information from the kindness of Mr. Walbran, the editor of the valuable chronicle of Fountains, recently published by the Surtees Society, and who is familiar with the register and its contents.

the Cottonian MS. Vitellius C. vi. It commences with the words, "Et sicut patet per parvum rotulum antiquæ cronicæ monasterii anno Domini MCCXV., quo anno," etc,—and after relating the circumstances of a donation of land, proceeds thus,—“et Alanus de Scrutevylla ipsam dimidiam carucatam nobis confirmavit. Anno sequenti Herbertus de Sancto Quintino vendidit nobis tres bovas terræ ibidem.” Then Burton adds, “Sed si præscripta verba ‘anno,’ videlicet, ‘sequenti’ referri debeant ad confirmationem prædicti Alani de Scrutevylla, quæ facta fuerat anno sequenti post donationem præfatæ dimidiæ carucatæ terræ, an ad donationem ipsius Herberti de Sancto Quintino de aliis tribus bovas terræ, cum æque media inter utramque confirmationem et donationem conscribantur, non satis intellexi.” It is satisfactory to find our author so decidedly uneasy in his mind on a point of accuracy in a matter apparently of no great importance; and it is certainly amusing to meet, in a writer of his time, with such a confession of difficulty in interpreting a somewhat earlier author, occasioned by the very inexact system of punctuation which has so often been a cause of similar bewilderment to us of the present day, while puzzling out the sense of obscure passages in writers of the middle ages.

Sources
of the
historical
portions
of the
chronicle.

In his original work, as already explained, Burton's method was to treat of the affairs of the monastery uninterruptedly in the earlier part of his account of each abbot's rule, and then in a continuous series of chapters to review the historical events of the same period; first, in connexion with the see of Rome, and affairs of European interest, such as occurrences in Palestine, making mention of any very distinguished literary characters of the epoch; then, recording the succession to the see of York; and lastly, recounting the leading incidents of English history at greater length. The system,

adopted in the present series of publications, of marking by smaller type passages clearly traceable to earlier authors, and which I have endeavoured to apply in the present work, enables me to dispense with more than a general notice of the authorities upon which our chronicler has based these portions of his history. And I prefer to confine my remarks at present to so much of these historical chapters of the chronicle as is contained in the present volume.

In respect then to the papal and foreign history generally, the authority most directly quoted from I find to be the *Polychronicon* of Ralph Higden. But frequently, in substance and sometimes in expressions, I trace passages of the "*Cronica Summorum Pontificum et Imperatorum*," of Martinus Polonus, a history very popular in the fourteenth century. And, although events are introduced into the narrative which are not met with in the original work of Martinus, I think it probable that Burton made his extracts from one of those enlarged copies, of which many are extant at the present day, not entirely agreeing with each other in the additions to the first author, but extended by supplementary matter introduced according to the selection of the scribe or compiler. It is probable, also, that for these portions of his history he may have used additional authorities. Under the second abbot Alexander, from 1159 to 1185, the notice of events connected with the pope and the emperor Frederic is fuller than it could have been made from Martinus Polonus, and I have referred in the margin to apparently a more direct source, in the "*Flores Chronicorum*" of Bernardus Guidonis, printed in Muratori's "*Rerum Italicarum Scriptores*."

For the history of the succession to the see of York our author copies verbatim from the "*Chronicon Pontificum ecclesiæ Eboraci*," of Thomas Stubbs, printed in Twysden's collection. But even in these extracts he sometimes interpolates circumstances not recorded by his

authority. As, for instance, under the first abbot Adam, he adds the patronymic of Thwayte to the name of the sainted archbishop William Fitz-Herbert;¹ and for this I find no precedent in any history of the period. He mentions too an outrage committed by the partisans of the same William in Fountains abbey, in an attempt upon the person of his successful rival in the election, Henry Murdac, an incident of which Stubbs makes no mention, but which is described in Serlo's chronicle of Fountains,² although in different terms, and more shortly by John of Hexham.

In treating of events in English history our author has chiefly followed Ralph Higden, and not unfrequently the work commonly ascribed to John of Brompton. I never find him borrowing the language of the St. Alban's writers or of the works derived from them. Confining myself to the portions contained in the present volume, I will point out the immediate sources of the English historical narrative under the successive abbots.

Under Adam, the first abbot, the twenty-first chapter of the original work commences an abstract of affairs from the death of Henry I. This is derived from the chronicles of Henry of Huntingdon, John of Brompton, and Higden, sometimes in substance only, sometimes in verbal quotations. The account of the battle of the Standard is taken from Ailred of Rivaux and Henry of Huntingdon, although expressions occur not traceable to either of these authors.

Chapter xxxi. gives a narrative of the crusade of king Louis and the emperor Conrad in the year 1147, partly in the words of Brompton and Higden, but principally from another source not ascertained.

Chapters xxxii.—xxxiv. are taken up with an abridgment of Henry of Sawtry's narrative of the knight

See page 114.

² Leland, iv. 108 ; Dugdale's *Monasticon Anglicanum*, vol. v. p. 302.

Owen's visit to St. Patrick's purgatory, distinct from that given by Wendover in his "*Flores Historiarum*,"¹ It will be remembered that one of the subsequent abbots of Meaux had been a monk of Sawtry, and would naturally be a means of drawing the attention of the convent to the marvels recorded in that veracious document.

The thirty-fifth chapter gives the genealogy of king Henry, found in both Ailred of Rivaulx and Roger Wendover, but Burton has taken it, I think, from a distinct authority. And in the thirty-sixth chapter is introduced a legendary narrative of the escape of Harold from the field of Hastings, of his after-life as a hermit, and his death at Chester, forty-six years after the battle. This story is not in any of the works consulted by our author for his epitome of English history, nor am I aware of its being in any form in print. It is extant, however, in a distinct piece, contained in the Harleian MS. 3776, fol. 1.²

In the period of Alexander, the second abbot, from 1159 to 1185, the principal subject in our author's English history is the career of Thomas Becket, occupying six chapters. He cites at the end of his narrative the *Quadrilogus*, as compiled by a monk of Evesham, stating the names of the several authors, and of Benedict of Peterborough, in the words of the prologue. In the earlier part of his narrative he epitomises in his own language; in the latter he more often adopts the expressions of his authorities.

The history of the crusade under Philip of France and Richard I., treated of under the third abbot, Thomas, shows symptoms of an authority distinct from those I have referred to in the margin of the text, Benedict of Peterborough, Higden, and John of Brompton, but I fail to detect any quotation from the other known historians

¹ Vol. iii. p. 97.

² Fully described in Mr. Duffus Hardy's "*Descriptive Catalogue of*

"Materials relating to the History
"of Great Britain and Ireland,"
vol. i. p. 668.

of that expedition. In some instances there is indication of information derived from personal authority. As, after mentioning that Sir Robert de Thurnham, deputed by Richard to administer the affairs of Cyprus when he sailed from it for Acre, had put to death by hanging a certain monk who had attempted to seize the throne, it is added, that, when Thurnham reported the event to Richard, he was reproached by the imperious sovereign with having disgraced royalty by applying that mode of execution on one who had called himself a king.¹ Possibly this anecdote may have been learnt from Sir Robert Thurnham himself, who was connected with the abbey of Meaux by his marriage with Joan, daughter and heiress of William Fossard, from whom they had derived large estates, as well as by events already spoken of.² In the story of the capture of Acre, the incidents agree with the narrative of Richard of Devizes, although Burton appears to have taken them from another source.

The twenty-second chapter of this abbot's administration is occupied with an account of the famous Gerbertus, elected pope under the name of Silvester II.; and this is evidently extracted directly from the "*Gesta Regum Anglorum*" of William of Malmesbury.³

In addition to the usual authorities, Higden and Brompton, Hoveden would appear to have been used for the events of Richard's release from captivity and subsequent career, in two instances,⁴ in the former of which his language is adopted verbatim. Yet I doubt his being an authority directly referred to by our chronicler.

Under the fifth abbot, Hugh, we come upon traces of a work which I believe was much followed by Burton in the succeeding portions of his historical narrative—

¹ See page 260.

² See above, p. xxvii.

³ Vol. i. p. 271; edited by T.

Duffus Hardy, for the English Historical Society of London.

⁴ Pp. 275 and 279.

the compilation known as the "Brute Chronicle." The account of the mission of the pope's legates, Pandulphus and Durandus, is in a great measure taken from it; though I have indicated in the margin of the text the two earlier authorities for these dramatic scenes, viz., the Annals of the monasteries of Waverley and Burton. Ralph Higden, however, continues to be extracted from during the period of this abbacy, as also for the events noticed under Geoffrey and Richard, the sixth and seventh abbots, during the earlier years of the reign of Henry III., at which time the present volume concludes.

In the register of the abbey, compiled, as I have already stated, by the author of the chronicle himself, Cottonian MS. Vitellius C. vi., is a list of manuscripts which formed the library of the monastery; and it might be expected that this would certainly contain such works as Burton evidently made use of for these historical portions of his chronicle. The following list includes all the entries, in this inventory, of works which might have been consulted by him:—

Historical
works in
the library
of the
monastery.

1. "Liber unus de regula Sancti Benedicti; in quo martilogium; in quo tractatus de exordio ordinis Cisterciensis et de numero abbaciarum ordinis, et alius parvus tractatus de fundatione hujus monasterii."
2. "Liber tertius de regula Sancti Benedicti; in quo mortuarium monasterii."
3. "Passio Sancti Thomæ et liber miraculorum ejusdem."
4. "Passio Sancti Thomæ Cantuariensis; in quo libellus de naturis bestiarum et piscium."
5. "Augustinus de confessionibus; in quo passio Sancti Thomæ et canonizatio beati Edmundi Cantuariensis archiepiscopi."
6. "Vita Sancti Edwardi regis; in quo laus David regis Scociæ:" both tracts by Ailred, abbot of Rivaux.
7. "Vita Sancti Edmundi Gallice."
8. "Purgatorium Patricii:" doubtless Henry of Saw-

trey's narrative of the knight Owen's vision of the Purgatory of St. Patrick.

9. "De archiepiscopis Eboracensibus:" the chronicle of the archbishops of York, by Thomas Stubbs.

10. "Pars de historia Anglorum:" possibly, as conjectured by Poulson in his History of Holderness, a portion of Bede's "Historia Ecclesiastica gentis Anglorum;" or, it may be, of Henry of Huntingdon's "Historia Anglorum."

11. "Liber Bretonum, et sermones multi:" the "Historia Britonum" of Nennius, or perhaps of Geoffrey of Monmouth.

12. "Brutus, et aliæ multæ cronicæ Angliæ."

13. "Passio S. Thomæ Cantuariensis compilata:" probably the Quadrilogus as compiled by the monk of Evesham.

14. "Bellum Trojanum et Brutus."

15. "Cronica Martini" [Poloni].

16. "Cronica Henrici Huntington."

17. "Moralium dogma et Priscianus constructus; in quo Aluredus [Rievallensis] de Standardo."

The majority of these works I have already stated to have been used by Burton in his historical narrative. Numbers five and seven may have been referred to in his notice of St. Edmund, at p. 437. Number 12, "Brutus, et aliæ multæ cronicæ Angliæ," may include the Brute Chronicle, which I have pointed out as one of Burton's authorities, and possibly the "Polychronicon" of Ralph Higden. We are surprised otherwise not to meet with this work, or the Chronicle of John of Brompton, both so largely extracted from in the ensuing pages. The omission may possibly be accounted for by supposing that the ex-abbot, Thomas de Burton, either had exclusive property in these books, or having so much occasion for the use of them, and in the service of the monastery, was allowed to keep them apart in his own chamber; and that on this account they were not entered

in the list of the library of the monastery, stated in the inventory to have been deposited in the church and cloister.

In these earlier sections of English history our chronicler has little to add to the events recorded in authors now extant. In the later portions, in which he approaches more nearly his own period, his narrative shows many variations from received authorities, and these will be examined at a future opportunity.

With respect to the works referred to in the margins, I may shortly state that those of Ailred of Rivaux, Ralph de Diceto, John of Brompton, and Thomas Stubbs, are quoted from the "Scriptores X." of Roger Twysden, folio, 1652; as is also the Polychronicon of Ralph Higden, the seventh book of which is incorporated in the Chronicle of Henry Knighton, in the same collection. Henry of Huntingdon and Roger Hoveden are cited from the "Scriptores post Bedam" of Sir Henry Savile, folio, 1601; Benedict of Peterborough, as edited by Hearne; and William of Malmesbury, Nicholas Trivet, Walter of Hemingsford, and William of Newbury, in the editions of the English Historical Society of London.

I cannot dismiss these remarks without again expressing my obligations to Sir Thomas Phillipps for his kindness in allowing me access to his valuable copy of the chronicles, and in favouring me with facilities for transcribing and collating it, in repeated visits to his library at Cheltenham.

10th February 1866.

CORRIGENDA.

Page 15, *for* Bevyngholmo *read* Benyngholmo. The name is similarly misspelt at pages 17, 18, and 26.

„ 37 and 61, *for* Wyvestede *read* Wynestede.

„ 74, *omit the word* other *in the side note*.

„ 91, note ¹, *after wanting add* in this place, but is introduced in Cap. xxi. of Abbot Philip.

„ 99, note ⁶, *for* ocis *read* locis.

„ 180, note, *for* Guido *read* Guidonis.

„ 185, note, *after narrative add* quoting from the compilation of the monk of Evesham.

„ 407, *for* pluria *read* plurima.

CHRONICA MONASTERII DE MELSA; DE FUNDATIONE ET
PROGRESSU EJUSDEM, PERQUISITIONIBUS, AMISSIONI-
BUS, ET INFEODATIONIBUS TENEMENTORUM EIDEM
PERTINENTIIUM, PLACITIS, PROCESSIBUS, ONERATIONI-
BUS, ET ALIIS IPSUM CONCERNENTIBUS; DISTINCTA
PER VICES ET TEMPORA SINGULORUM ABBATUM,
SERIATIM ET SUCCESSIVE EIDEM PRÆSIDENTIUM.

TABLE OF CHAPTERS.

Adam abbas primus.

- Egerton MS. 1141. Præfatio.
- I. Qualiter primo sumpsit exordium monasterium de Melsa ;
de ejus nomine, et ejusdem nominis etymologia.¹
- II. De causa foundationis, et situ loci.
- III. De causa nominis loci, et ejus separatione a dominiis
adjacentibus.
- IV. De prima monasterii ædificatione et monachorum induc-
tione ; et tenementis nobis datis per Willielmum Groos,
comitem, fundatorem nostrum, in Waghna, bosco de
Ruda, Hotona et Eggetona.

CAPITULA.

Adam abbas 1.

- Philipps MS. 6478.
1. Qualiter primum sumpsit exordium monasterium de
Melsa ; de ejus nomine, et ejusdem nominis etymo-
logia - - - - -	2 1
2. De causa foundationis, et situ loci - - - - -	2
3. De causa nominis loci, et ejus separatione a dominiis
alienis - - - - -	3
4. De prima monasterii ædificatione, et inductione mona-
chorum cum domino Adam abbate primo in abba-
tiam - - - - -	4

¹ *etymologia*] etimologia in both MSS. | ² The references are to the leaves
of the Philipps MS.

- Adam ab-
bas primus, V. De terris datis nobis per eundem comitem in Saltagh; Egerton
de libero passagio apud Pagulam; et de uno tenemento MS.
in Hedona. 1141.
- VI. De genealogia nobilium comitum Albemariæ fundatorum
nostrorum.
- VII. De terris datis nobis in Waghna per Henricum Eborac-
ensem archiepiscopum, cum passagio fluvii de Hullo;
et de aliis terris in Suttona et Gaunestede.
- VIII. De grangia de Hayholmo; et genealogia feoffatoris
nostri.
- IX. De molendino super Hullum in Cotyngham, et aliis
tenementis ibidem; et genealogia feoffatoris nostri; et
tenementis in Bruneby.
- X. De inceptione grangiarum de Blaunchemarle et Oketona;
et aliis tenementis in Wartria, Daltona et Harles-
thorpia.
- XI. De grangia de Belagh, et de inceptione grangiæ de
Wharroma; et genealogia feoffatoris utrarumque.

-
5. De terris datis nobis per comitem fundatorem nostrum Philipps
in bosco de Ruda, in Waghna, in Hotona, in Whitby- MS.
strand, et in Eggertona - - - - 3 6478.
6. De terris datis nobis per eundem comitem in Saltagh;
de passagio apud Pagulam, et uno tenemento in
Hedona - - - - - 3
7. De genealogia præclarorum comitum Albemariæ, funda-
torum nostrorum - - - - - 4
8. De terris datis nobis in Waghna per Henricum Eborac-
ensem archiepiscopum, cum passagio fluvii de Hullo;
et de aliis terris in Suttona et in Gaunestede - 5
9. De grangia nostra de Hayholmo; et genealogia feoffa-
toris nostri - - - - - 5
10. De molendino super Hullum in Cotyngham, et aliis
tenementis ibidem; et genealogia feoffatoris nostri; et
tenementis in Bruneby - - - - - 6
11. De grangia nostra de Blaunchemarle; et aliis tene-
mentis in Wartria, Daltona et Herlesthordia - 6
12. De grangia de Oketona, et qualiter incepta fuit - 6
13. De grangia de Belagh, et inceptione grangiæ nostræ
de Wharroma; et genealogia feoffatoris utrarumque 5

- Egerton MS. 1141. XII. De dispersione monachorum ; et cessione domini Adæ Adam abbas primi.
 XIII. De Eugenio papa 3, Anastasio papa 4, et Adriano papa 4, et privilegiis monasterio per ipsos concessis, et aliis incidentiis.
 XIV. De rege Stephano et libertatibus per ipsum monasterio concessis ; et de rege Henrico secundo.

-
- Phillipps MS. 6478. 14. De dispersione monachorum ; et cessione domini Adæ abbas primi - - - - - 7
 15. De privilegiis nobis concessis per summos pontifices, Eugenium 3, Anastasium 4, et Adrianum 4 - - - 8
 16. De Eugenio papa 3, Hugone et Ricardo de Sancto Victore, Gratiano monacho, et Petro Lombardo - - 8
 17. De Sancto Bernardo, abbate Claravallensi - - - 8
 18. De Anastasio papa 4, et Adriano papa 4 ; de Edissa civitate ; et de tribus lunis - - - - - 9
 19. De Henrico Eboracensi archiepiscopo - - - - - 9
 20. De Sancto Willielmo Eboracensi archiepiscopo - - 9
 21. De coronatione regis Stephani - - - - - 10
 22. De captione Karlioli et Novi Castri per David regem Scotiæ ; de subjugatione Normanniæ ; de promotione exercitus ad Scotiam, et incarceratione duorum episcoporum - - - - - 10
 23. De bello de Standardo apud Alvertonam - - - - 10
 24. De gratia regis episcopis spoliatis negata ; adventu Matildis imperatricis in Angliam ; obsidione Lincolnæ ; et captione regis Stephani ibidem in bello campestri - - - - - 11
 25. De rebellione reginæ et Londoniarum contra imperatricem, et fuga imperatricis a Wyntonia ; captione comitis Gloverniæ et liberatione regis ; fuga regis a Wyltonia ; fuga iterum imperatricis ab Oxonia ; et concilio Londoniis celebrato - - - - - 11
 26. De penis transitoriis quorundam sceleratorum ecclesiam Christi invadentium ; oppugnatione castri Lincolnæ ; expugnatione castri de Farendona ; et fuga Roberti comitis Gloverniæ - - - - - 12
 27. De captione comitis Cestriæ ; de coronatione iterata Stephani regis apud Lincolniam ; de oppugnatione civitatis ejusdem per comitem Cestriæ ; qualiter Nor-

Adam abbas primus.	mannia restituta est Matildi imperatrici, et Henricus filius suus virilia sumpserat arma - - - 12	Phillipps MS. 6478.
28.	De obitu Galfridi comitis Andegaviæ, et desponsatione ducis Henrici filii sui; expugnatione Normanniæ per regem Franciæ; et qualiter rex Stephanus voluerat Eustachium filium suum in regem coronare - 13	
29.	Qualiter dux Henricus venit in Angliam ad obsidionem castri de Walyngforth removendam; et de pace inter regem et ducem prælocutum - - - 13	
30.	De plena concordia inter regem Stephanum et ducem Henricum; de morte regis Stephani; et libertatibus monasterio nostro per ipsum concessis - - 14	
31.	De imperatore et Lodowico rege Franciæ peregrinantibus versus Terram Sanctam; et de exercitu navali in Hispaniam - - - - - 14	
32.	De milite quodam qui intravit purgatorium Sancti Patricii, et de eodem purgatorio - - - 14	
33.	De pœnis ejusdem purgatorii, et progressionem militis 15	
34.	De gaudio paradisi terrestri, et reditu militis - 16	
35.	De coronatione Henrici regis; de progenitoribus suis, et perversitate eorundem - - - - - 16	
36.	De copulatione Matildis imperatricis comiti Andegaviæ; de Henrico imperatore primo marito suo; et de Haraldo rege quondam regni Angliæ invasore; et prophetia Sancti Bernardi de Henrico rege - - - 17	
37.	De filiis Henrici regis; de dominio Hiberniæ; et de septem lustris quibus dictus Henricus regnavit - 17	

Philippus abbas secundus.

I.	De creatione Philippi abbatis secundi, et quibusdam tenementis in Waghna, Suttona, Saltagh, et de Eschedyk.	Egerton MS. 1141.
II.	De tenementis in Dodyngtona, et inceptione grangiæ de Mora.	

Abbas Philippus 2.

1.	De creatione abbatis Philippi, et quibusdam tenementis in Waghna, Suttona, Saltagh, et de Eschedyke - 18	Phillipps MS. 6478.
2.	De tenementis in Dodyntona, et inceptione grangiæ de Mora - - - - - 18	

- Egerton MS. 1141. III. De aliis terris et tenementis nostris in Beforth et Mora. Philippus abbas secundus.
 IV. De terris et tenementis in Mytona et Wyk.
 V. De terris et tenementis in Brantyngham et Burgho, Daltona, Blaunchemarle, Wartria et Oktona.
 VI. De terris acquisitis in Wharroma et Nessyngwyk.
 VII. De morte abbatis Philippi; et privilegiis monasterio concessis per Alexandrum papam tertium et Urbanum papam tertium, et aliis incidentiis.
 VIII. De rege Henrico, et libertatibus per eum monasterio concessis, et aliis incidentiis.

- Phillipps MS. 6478. 3. De terris et tenementis nostris in Beforth - - 19
 4. De terris et tenementis in Mytona et in Wyke - 19
 5. De terris et tenementis in Brantyngham et Burgho, Daltona, Blaunchemarle, Wartria et Oktona - 10
 6. De terris acquisitis in Wharroma et Nessyngwyke - 10
 7. De morte abbatis Philippi; et privilegiis monasterio nostro concessis per Alexandrum papam 3 - 21
 8. De Alexandro papa 3, Lucio 3, et Urbano 3; et de memorabilibus temporibus suis factis - - 21
 9. De Rogero Eboracensi archiepiscopo - - 22
 10. De fidelitate Malcolmi regis Scotiæ, Wallensium et procerum Angliæ, facta Henrico primogenito regis Henrici; de creatione Sancti Thomæ in archiepiscopum Cantuariensem; et discordia inter ipsum et regem - 22
 11. De articulis qui fuerunt causæ dissensionis; de concilio apud Northamptonam contra archiepiscopum; de resignatione archiepiscopatus sui in manus domini papæ; et de litigio coram papa inter archiepiscopum et episcopos nuntios regis - - - 22
 12. De exilio Sancti Thomæ archiepiscopi et cognationis suæ; et de coronatione Henrici primogeniti Henrici regis - - - 23
 13. De concordia inter regem et archiepiscopum; et de reditu archiepiscopi in Angliam - - - 23
 14. De martyrio Sancti Thomæ Cantuariensis archiepiscopi - - - 24
 15. De dominio Hiberniæ conquisito; et de revelationibus regi factis de eo corrigendo - - - 24

Philippus
abbas
secundus. | 16. De purgatione regis et episcoporum super morte Sancti Thomæ martyris ; de canonizatione ejusdem, et electione Ricardi archiepiscopi Cantuariensis - - 25
17. De rebellione filiorum et hostium aliorum contra regem Henricum, in ultionem necis Sancti Thomæ martyris ; et qualiter, eodem martyre reconciliato, de hostibus triumphavit ; et de captione Willielmi regis Scotiæ apud Alnewyke - - - - - 26
18. Qualiter Willielmus rex Scotiæ devenit homo legius regis Angliæ ; de testamento regis apud Waltham ; et concordia inter ipsum et filios suos - - - 26
19. De Rosamunda regis concubina ; de homagio regis Scotiæ ; de morte Henrici regis minoris ; et de libertatibus monasterio nostro concessis per Henricum regem patrem - - - - - 27
20. De duobus pueris a Judæis occisis ; de quibusdam portentis ; de repertione corporis 'Arthuri quondam regis Britonum ; et de peregrinatione regis Franciæ ad Sanctum Thomam martyrem - - - - 27
21. De obitu Willielmi Groos comitis Albemariæ, fundatoris nostri ; et de Baldewino Cantuariæ archiepiscopo - 27 | Phillippus
MS.
6478. |
|---------------------------------|--|----------------------------|

Thomas abbas tertius.

I. De creatione Thomæ abbatis tertii ; de ecclesia de Waghna ; de Suttona et Sowthowscroft ; et alienatione unius bovatae terræ in Gawnstede.	II. De una carucata terræ in Thorpia ; de grangia de Tharlesthorpia ; de tenementis in Owtthorne et Hayholmo.	Egerton
MS.
1141. |
|---|---|-------------------------|
-

Thomas abbas 3.

1. De creatione Thomæ abbatis 3 ; de ecclesia de Waghna ; de Suttona et Southowscroft ; et de alienatione unius bovatae in Gaunestede - - - - 28	2. De una carucata terræ in Thorpia ; de grangia in Tharlesthorpia ; de tenementis in Outthorne et Hayholmo - - - - - 28	Phillippus
MS.
6478. |
|--|--|----------------------------|

- Egerton MS. 1141. III. De quibusdam terris et tenementis in Arnallia, Erghoma et Drynghowe; et de genealogia dominorum de Rys. Thomas abbas tertius.
- IV. De quibusdam terris et tenementis in Beforth et in Mora.
- V. De terra de Mytona; de pastura de Alvele; de molendino de Cotyngham; de passagio de Hesella; de quarera de Hesella et Brantyngham; et de tenementis in Eboraco, Beverlaco et Mollescroft.
- VI. De terris et tenementis in Daltona, Wartria, Blaunchemarlia, Wandesforth, Oktona, Elyngtona, Wiggethorpia; et de ablatione grangiæ de Wharroma.
- VII. De cessione abbatis Thomæ; de ecclesiæ inceptione; de summis pontificibus; de captione Ierosolymæ et Sanctæ Crucis; et obitu regis Henrici; et aliis incidentiis.
- VIII. De coronatione regis Ricardi, captivatione ejus, et aliis actis ejus et incidentiis; ac libertatibus monasterio nostro per eum concessis.

- Phillipps MS. 6478. 3. De quibusdam terris in Arnallia et Erghoma; et genealogia dominorum de Ryis - - - 29
4. De quibusdam terris et tenementis in Beforth, Mora et Drynghowe - - - - - 29
5. De terra de Mytona, et pastura de Alvele; de molendino de Cotyngham; de passagio de Hesella; de quarera de Hesella et Brantyngham; de dispersione conventus; de combustione granarii et tenementorum in Eboraco et Beverlaco - - - - - 30
6. De terris et tenementis in Mollescroft, Lokyngtona, Daltona, Wartria, Blaunchemarlia, Wandesforth, Oktona, Elyngtona et Wyggethorpia - - - 30
7. De ablatione grangiæ de Wharroma; de cessione abbatis Thomæ; de summis pontificibus, Gregorio 8, Clemente 3 et Cœlestino 3; et de coronatione Henrici 5 imperatoris; et de Othone imperatore, coronato ab Innocentio 3 papa, successore Cœlestini - 31
8. De cruce Domini capta a Saladino; et exercitu Christianorum victo; de litigio inter Eraclium patriarcham Ierosolimorum et Henricum regem - - -
9. De mirabili visione apud Dunstapulam, et obitu Galfridi comitis Britanniae; de profectione Frederici

Thomas
abbas
tertius.

Phillipps
MS.
6478.

- imperatoris versus Terram Sanctam, et ejus obitu ; de abbate Joachim in Calabria ; de proposito regum Franciæ et Angliæ peregrinandi versus Terram Sanctam ; de decima a clero et populo extorta, et discordia inter ipsos reges - - - - - 32
10. De inimicitiiis inter regem Franciæ, Henricum regem Angliæ, et Ricardum filium suum ; de amissione quarundam terrarum regis Angliæ in partibus transmarinis ; de combustione Cenomanniæ, et obitu Henrici regis 32
11. De coronatione regis Ricardi, et de infortunio Judæis in ipsa coronatione accidente - - - - - 33
12. De consecratione Galfridi Eboracensis archiepiscopi ; de desponsatione Johannis fratris regis, et terris ei datis ; de homagio Willielmi, regis Scotiæ, et de pecunia per regem collata, ad protectionem suam versus Terram Sanctam - - - - - 33
13. De Willielmo Elyensi episcopo, et ejus actibus perversis ; de Hugone episcopo Cestriæ et ejus morte ; de ejectione monachorum de Conventre a proprio monasterio - - - - - 34
14. De fuga dicti Willielmi Eliensis episcopi ; et excidio Judæorum in diversis partibus Angliæ ; et occisione 400 Judæorum apud Eboracum - - - - - 34
15. De transitu regis Ricardi in Siciliam, et discordia inter ipsum et Tancredum regem Siciliæ ; de gestis Ricardi regis ibidem ; de obsidione Acræ ; de morte Baldewini Cantuariæ archiepiscopi et aliorum ibidem - - - - - 35
16. De desponsatione regis Ricardi in Sicilia ; de discordia inter ipsum et regem Franciæ ibidem ; et de cognomine regis Ricardi - - - - - 35
17. De captione Isakii regis Ciprorum, et de subjectione terræ suæ Cipri ad regem Ricardum ; et de coronatione Barangariæ reginæ Angliæ in Cipro ; et de alio rege in Cipro per regem Ricardum substituto - - - - - 36
18. De transitu regis Ricardi a Cipro ad Acram ; de navi Sarracenorum capta in mari ; de expugnatione Acræ per biennium jam obsessæ ; de discordia iterum inter regem Ricardum et Philipppum regem Franciæ ; et de jaculo mirabili ex Acra in exercitum regis Ricardi lapso - - - - - 36

- Phillipps MS. 6478. 19. De captione Acræ, et causa inimicitie inter regem Ricardum et Ducem Austriæ; et de captione cujusdam castri prope Acram - - - 36 Thomas abbas tertius.
20. De regressu Philippi regis Franciæ; de concilio apud Parisius contra regem Ricardum; de desponsatione regis Franciæ cum germana regis Daciæ; et de bello inter regem Ricardum et Saladinum cum suis exercitibus - - - 37
21. De captione camelie Saladini; de invasione regis Franciæ in Normanniam, et Johannis fratris regis Ricardi in Angliam; et treugis ideo captis inter regem Ricardum et Saladinum - - - 37
22. De Gireberto quodam, quondam Silvestro II., summo pontifice Romano - - - 38
23. De captione Ricardi regis ab hominibus ducis Austriæ, et de 100,000 libris pactis pro redemptione sua, et de thesauro collecto ad ejus redemptionem - - - 38
24. De liberatione Ricardi regis a captivitate; de privatione Johannis fratris sui; et de liberatione concessa regi Scotiæ, venienti ad curiam regis Angliæ - - - 39
25. De morte ducis Austriæ; de liberatione obsidum regis Ricardi; de morte Henrici 5 imperatoris; et de causis unde rex Ricardus correctior vixit - - - 40
26. De fuga Philippi regis Franciæ a facie regis Ricardi, et de pace inter eos reformatâ; de captione thesaurorum regis Franciæ; et ponte Gisortii fracto - - - 40
27. De superstitioso quodam Willielmo cum longa barba; de quodam Sancto Fulcone regem Ricardum ut filias suas nuptui traderet ammonente; et de libertatibus monasterio concessis - - - 40

Alexander abbas quartus.

- Egerton MS. 1141. I. De creatione Alexandri abbatis; et de recuperatione grangiæ de Wharroma.

Alexander abbas 4.

- Phillipps MS. 6478. 1. De creatione abbatis Alexandri; et de recuperatione grangiæ de Wharroma prius nobis ablata - - - 42

- Alexander II. De recuperatione duarum carucatarum terræ in Waghna, de feodo archiepiscopi Eboracensis. Egerton MS. 1141.
 abbas
 quartus.
- III. De ecclesia de Waghna; de inquietatione pro decimis ibidem; et de compositione inita pro eisdem.
- IV. De terris acquisitis¹ in Waghna et in Suttona, et pastura in le Westkere de Suttona.
- V. De terris acquisitis in Stokholmo, Kayngham et Orwythfleet; et de vexatione nostra pro dicta terra de Orwythfleet; et de escambio terrarum in Waghna et Kayngham.
- VI. De terris acquisitis in Rystona; et de magna fossata dicta Wythedyk.
- VII. De grangia de Arnallia; et terris et tenementis [in] Westheutfeld, Estheutfeld et Setona.
- VIII. De terris et tenementis in Gousle, Setona alias Erghoma, Drynghowe, Beforth, Mora, et in Hertburne et Wathsand.
- IX. De escambio de Thorpia et Mytona; de pastura de Suttona; et de vexatione nostra pro decimis de Mytona.
2. De recuperatione duarum carucatarum terræ in Waghna de feodo archiepiscopi Eboracensis, quæ prius ante 40 annos a nobis ablatae fuerunt - - - 42
3. De inquietatione qua vexati sumus pro decimis de Waghna, et compositione pro eisdem. - - - 43
4. De terris acquisitis in Waghna et in Suttona; et pastura in le Westkerra de Suttona - - - 43
5. De terris acquisitis in Stokholmo, Kayngham et Orwythfleet; et de vexatione nostra pro terra dicta de Orwythfleet - - - - - 44
6. De terris acquisitis in Rystona; et de magna fossata de Wythdyke - - - - - 44
7. De terris et tenementis in Arnallia, Westheutfeld, Estheutfeld et Setona - - - - - 44
8. De terris et tenementis in Setona, alias Erghoma, et Drynghow, Beforth et Mora, et in Hertburne - 45
9. De escambio de Thorpia et Mytona, et de pastura de Suttona;² et de vexatione nostra pro decimis de Mytona - - - - - 45

Phillipps
MS.
6478.

¹ *adquisitis*, the invariable form of spelling in both MSS. | ² After *Suttona*, alias in MS.

- Egerton MS. 1141. X. De terris de Brantyngham et molendino de Cotyngham; de tenemento alienato in Beverlaco; et de terris de Blanchemarle, Wartre, Boltona et Northdaltona. Alexander abbas quartus.
- XI. De prima acquisitione terrarum nostrarum in Skyrena, et antecessoribus dominii ejusdem; et de tenemento quodam in Ettona.
- XII. De Thoma de Ettona seniore, domino de Skyrena; de divisione terrarum filiis et nepotibus suis; et de terris acquisitis ibidem; et de vexatione nostra pro decimis ibidem.
- XIII. De tenementis in Oktona, et terris et tenementis acquisitis in Wharroma, Knottynge, villa Sancti Botulphi; et terris nostris venditis in Woggethorpia.
- XIV. De vexatione nostra pro decimis de Wharroma; et de compositionibus initis pro eisdem.
- XV. De constructione ecclesiæ et officinorum monasterii; de vexatione nostra per regem Johannem; et cessione abbatis Alexandri.
- XVI. De privilegiis monasterio nostro concessis per Innocentium papam tertium.

- Phillipps MS. 6478. 10. De terris in Brantyngham, et molendino de Cotyngham; de tenemento alienato in Beverlaco; et de terris de Blanchemarlia, Wartria et Northdaltona - - 46
11. De prima acquisitione terrarum nostrarum in Skyrena, et antecessoribus dominii ejusdem; et de tenemento quodam in Ettona - - - - 46
12. De Thoma de Ettona, seniore, domino de Skyrena, et divisione terrarum suarum filiis et nepotibus suis; et de terris acquisitis ibidem; et de vexatione nostra pro decimis ibidem - - - - 46
13. De Oktona, et terris acquistis in Wharroma, Knottynge, villa Sancti Botulphi et Boveltona; et terris nostris venditis in Woggethorpia - , " - , - 47
14. De vexatione nostra pro decimis de Wharroma; et de compositionibus initis pro eisdem - - - - 47
15. De ædificatione officinorum monasterii; et vexatione nostra per regem Johannem; et cessione abbatis Alexandri - - - - - 48
16. De privilegiis monasterio nostro concessis per Innocentium papam tertium - , - - - - 48

Alexander
abbas
quartus.

XVII. De captione urbis Constantinopolis; de dominio Thartarorum; de tempestuosa aeris commotione; de hæreticis Albigenisibus; de Sancto Dominico, et inceptione ordinis Fratrum Prædicatorum; et de morte regis Ricardi.

Egerton
MS.
1141.

XVIII. De rege Johanne, et terris perditis in partibus transmarinis; de generali interdicto; et libertatibus monasterio nostro per ipsum regem concessis; iterata conquisitione Hiberniæ, et aliis incidentiis.

17. De captione urbis Constantinopolis; de dominio Tartarorum; de tempestuosa aeris commotione; de hæreticis Albigenisibus; de Sancto Dominico confessore; et inceptione ordinis fratrum Prædicatorum per eundem 49
18. De expugnatione castri de Chaluz, et morte regis Ricardi - - - - - 49
19. De coronatione regis Johannis; de treugis captis inter ipsum et regem Franciæ; de Arthuro comite Britannæ; de divortio inter regem Johannem et uxorem suam; et de desponsatione sua cum alia uxore; et de prolibus ex ipsis propagatis - - - - - 50
20. De morte Hugonis Lincolniensis episcopi; de homagio regis Scotiæ facto Johanni regi Angliæ; de Eustachio abbate de Flay; de morte Arthuri comitis Britannæ; et proditione Normanniæ et aliarum terrarum transmarinarum - - - - - 50
21. De interdicto generali in Anglia et Wallia, et ejus causa; et de sepultura mortuorum nostrorum tempore interdicti - - - - - 51
22. De pace inter regem et Stephanum archiepiscopum Cantuariensem tractata; et rebellionem Hiberniæ; et de vexatione monasteriorum ordinis Cisterciensis pro exactione pecuniæ ab eis extortæ - - - - - 51
23. De libertatibus monasterio nostro concessis per regem Johannem - - - - - 51

Phillipps
MS.
6478.

Hugo abbas quintus.

- Egerton MS. 1141.
- I. De ordinatione Hugonis abbatis 5; de dispersione conventus; de terris et tenementis venditis pro solutione mille marcarum; de terris et tenementis acquisitis in Waghna et Bevyngholmo; de Ryhüllekerre, et de factura de Monkdyk.
 - II. De divisione aquæ quæ descendit de Lambwath per Monkdyk et aliam fossatam de Fayrholmo et Belagh; de pastura in Westkerre de Suttona; et de placito cum domino Saiero de Suttona.
 - III. De terris et tenementis acquisitis seu alienatis in Grymestona, Hildolnestona, Owtwyk, Prestona, Hedona, Halsam, Frysmersk, Owththorne et Dymeltona.
 - IV. De terris et tenementis acquisitis in Rowth; et factura grangiæ nostræ ibidem.
 - V. De Hayholmo; et de terris et tenementis in Rystona, Coldona, Esttheytfeld, Westtheytfeld et Gowsle.
 - VI. De inceptione grangiæ de Wathsand; de escambio terrarum de Erghoma; et de terris acquisitis ibidem, et in Beforth, Drynghowe et Walkyngtona.

Hugo abbas 5.

- Phillipps MS. 6478.
1. De ordinatione Hugonis abbatis 5; de dispersione conventus; de venditione tenementorum in Eboraco et Brunby; de terris acquisitis in Waghna et Bevyngholme; et factura de Monkdyk - - - 52
 2. De divisione aquæ quæ descendit de Lambwath per Monkdyk et aliam fossatam; de pastura de Westkera de Suttona; et litigio cum domino Saiero de Suttona 52
 3. De terris et tenementis acquisitis seu alienatis in Grymestona, Hyldolnestona, Owstwyk, Prestona, Hedona, Halsam, Frysmersk, Owththorne et Dymeltona 53
 4. De terris et tenementis acquisitis in Rowth - 53
 5. De Hayholmo, et terris et tenementis in Rystona, Coldona, Esttheytfeld, Westtheytfeld et Gowsle - 54
 6. De inceptione grangiæ de Walthsam; de escambio terrarum de Erghoma; et de terris acquisitis ibidem, et in Beforth et Drynghow - - - 54

Hugo
abbas
quintus.

- VII. De terris et tenementis de Mytona, Cotyngtham New-
tona, Mollescroft, Mydeltona, Boveltona, Wartre,
Blanchemarlia et Northdaltona. Egerton
MS.
1141.
- VIII. De terris et tenementis in Skyrena, et acquisitione
capitalis domini ejusdem, in escambium pro terris et
tenementis in Erghoma; et de feodo nostro in Hotona
Crauncewyk.
- IX. De Fraysthorpia, Newebygyng, Staxtona, Colloma,
Wharroma, et redditibus in Lyntona et Cravenna; et
cessione abbatis Hugonis quinti.
- X. De generali concilio Lateranensi, et de statuto in eodem
de decimis contra Cistercienses; et de privilegiis con-
cessis ordini nostro post ipsum concilium generale.
- XI. De Innocentio papa 3; Honorio papa 3; submissione
Johannis regis, et relaxatione interdicti.

-
7. De terris de Mytona, Cotyngtham, Walkyngtona, New-
tona, Mollescroft, Mydeltona, Boveltona, Wartre et
Northdaltona - - - - - 55 Phillipps
MS.
6478.
8. De acquisitione capitalis domini de Skyrena, in escam-
bium pro terris et tenementis in Erghoma - 55
9. De Fraystynghorpe, Newbygyng, Staxtona, Colloma,
Wharroma, et annuo redditu in Lyntona; et escambio
pro dicto redditu - - - - - 56
10. De generali concilio Lateranensi, et statuto in eodem
de decimis contra Cistercienses; et de privilegiis con-
cessis ordini nostro post ipsum generale concilium - 56
11. De Innocentio papa 3; de Sancto Francisco, et incep-
tionis ordinis Fratrum Minorum; et aliis accidentibus 57
12. De Galfrido Eboracensi archiepiscopo; et de duobus
legatis missis a papa in Angliam ad regem Johannem 57
13. De rege pronuntiato excommunicato per legatos; et de
Willielmo rege Scotiæ - - - - - 57
14. De submissione regis domino papæ; et annuo redditu
seu tributo mille marcarum concessio domino papæ pro
regiis transgressionibus - - - - - 58
15. De restitutione bonorum archiepiscopo Cantuariæ et
clero; de homagio regis domino papæ facto; de Baren-
garia regina, uxore regis Ricardi; de relaxatione inter-
dicti; de regiis maleficiis; et de quodam Sancto Petro
de Pontefracto - - - - - 58

- Egerton MS. 1141. XII. De discordia inter regem et proceres; de Lodowico filio regis Franciæ vocato ad regimen Angliæ; de morte regis Johannis, et coronatione Henrici filii sui, et recessu Lodowici. Hugo abbas quintus.

- Phillipps MS. 6478. 16. De discordia inter regem Johannem et proceres; de Lodowico filio regis Franciæ vocato ad regimen Angliæ; et de morte regis Johannis - - - 58
17. De coronatione regis Henrici 3; de bello apud Lincolniam, et recessu Lodowici - - - 59

Galfridus abbas sextus.

- Egerton MS. 1141. I. De Galfrido abbate 6; de gutteris inter Waghnam et Suttonam; de annuo redditu in Grovallia; de iterata coronatione regis Henrici; et translatione Sancti Thomæ martyris.

Galfridus abbas 6.

- Phillipps MS. 6478. 1. De Galfrido abbate 6; de gutteris inter Waghnam et Suttonam; de annuo redditu in Grovallia; de iterata coronatione regis Henrici 3; et translatione Sancti Thomæ martyris, Cantuariensis archiepiscopi - 60

Ricardus abbas septimus.

- Egerton MS. 1141. I. De creatione Ricardi abbatis 7; de duabus carucatis terræ in Waghna, et annuo redditu centum solidorum pro eisdem.

Ricardus abbas 7.

- Phillipps MS. 6478. 1. De creatione Ricardi abbatis 7; de duabus carucatis terræ in Waghna, et annuo redditu centum solidorum dato pro eisdem; et de tenementis in Beuyngholmo - - - - - 60

Ricardus
abbas
septimus.

- II. De divisio inter Waghnam, Suttonam et Braunceholmum ;
de Forthdyk, et stagno pro molendino juxta piscariam ;
de divisione de Lumbrecotekerra et admensuratione
pasturæ de Waghna.
- III. De terris et tenementis in Suttona, Beuyngholmo,
Estmertona, Newtona, Grymestona et Owstwyk.
- IV. De terris et tenementis in Otringham, Redemarra,
Rowth, Rystona, Arnallia, Wythornwyk et Bewyk.
- V. De terris et tenementis in Coldona, Hornseburtona et
Westheytfeld.
- VI. De terris et tenementis in Setona, Erghoma, Dodyng-
tona, Beforth et Mora.
- VII. De decimis de Mytona ; de terris et tenementis in
Cotyngnam, Braythayte, Beverlaco, Grovallia, North-
burtona, Mydeltona et Northdaltona.
- VIII. De decimis de Blaunchemarle, et terris acquisitis in
Hogate, Skyrena, Hotona et Crauncewyk ; et de terris
de Oktona.

Egerton
MS.
1141.

2. De divisio inter Waghnam, et Suttonam et Braunce-
holmum ; de Forthdyk, et stagno pro molendino juxta
piscariam ; et de divisione de Lumbrecotekera et ad-
mensuratione de Waghna - - - - 60
3. De terris et tenementis in Suttona, Esmertona, Newtona
et Grymestona - - - - 61
4. De terris et tenementis in Owstwyk, Otringham, Rede-
mara, Rowth et bosco ejus, Rystona, et in Arnallia 62
5. De acquisitione terrarum, tenementorum et reddituum,
in Wythornwyk, Bewyk, Coldona, Hornseburtona et
Westheytfeld - - - - 62
6. De acquisitione terrarum et tenementorum in Setona,
Erghoma, Dodyngtona, Beforth et Mora - - 62
7. De decimis de Mytona, et de terris, tenementis et reddi-
tibus, acquisitis in Cotyngnam, Braythayte, Beverlaco,
Grovallia, Northburtona, Mydeltona et Northdaltona 63
8. De decimis de Blaunchemarlia, et terris acquisitis in
Hogate, Skyrena, Hotona, Crauncewyk ; et de terris de
Oktona - - - - 63

Phillipps
MS.
6478.

- Egerton MS. 1141. IX. De garbis domus Sancti Petri Eboracensis ; de gestis aliis memorabilibus Ricardi abbatis 7 et ejus morte ; et de privilegiis suo tempore concessis. Ricardus abbas septimus.
- X. De Honorio 3 papa ; de rege Henrico, et aliis incidentiis.

- Phillipps MS. 6478. 9. De travis et garbis domus Sancti Petri Eboracensis ; de gestis aliis¹ memorabilibus Ricardi prædicti abbatis 7, et ejus morte - - - - - 64
10. De privilegiis monasterio nostro concessis ; de Honorio papa 3 ; de canonizatione Sanctorum Dominici, Francisci, Elizabeth, et adventu fratrum mendicantium in Angliam - - - - - 64
11. De expulsionem alienigenarum ab Anglia ; de obsidione castelli de Radynges ; de comitatu Cestrie ; de desponsatione Henrici regis 3 ; et de filiis per dictum Henricum regem procreatis - - - - - 64
12. De Sancto Edmundo Cantuariensi archiepiscopo - 65

Michael abbas octavus.

- Egerton MS. 1141. I. De creatione Michaelis abbatis 8 ; de terris Petri de Waghna, et terris acquisitis ibidem ; et de divisione marisci de Waghna.
- II. De acquisitione capitalis mesuagii, septem bovatarum et aliarum terrarum, in Suttona ; et de perditione dicti capitalis mesuagii et medietatis terrarum sibi pertinentium.

Michael abbas 8.

- Phillipps MS. 6478. 1. De creatione Michaelis abbatis 8 ; de terris Petri de Waghna, et terris acquisitis ibidem ; et de divisione marisci de Waghna - - - - - 66
2. De acquisitione terrarum et tenementorum in Suttona ; et de perditione aliquantarum earundem - - - 66

¹ *aliis*] alii, MS.

Michael
abbas
octavus.

- III. De acquisitione aliarum terrarum ibidem.
 IV. De vexatione nostra pro decimis animalium in pastura de Suttcottes et Drypule per moniales de Swyna; et de processu contra officialem curiæ Eboracensis per nos facto.
 V. De processu facto contra moniales de Swyna pro prædicta vexatione, et de contumacia earum.
 VI. De fine litigii inter nos et moniales prædictas; et de tenementis acquisitis in Haytona.
 VII. De terris et tenementis in Grymestona, Tunstall, Owstwyk, Westheytfeld et Northburtona.
 VIII. De tenementis et redditibus in Hedona; de decimis de Saltagh; et de terris et tenementis in Kayngham, Otringham et Halsam.
 IX. De redditibus et tenementis in Wythfleet, Holmtona, Ald Ravenserre et Odd.
 X. De terris, tenementis et redditibus, in Hornseburtona, Gowsle, Estheytfeld et Westheifeld.
 XI. De terris, tenementis et redditibus, in Rystona, Arnallia, Rowetona et Ryse.

Egerton
MS.
1141.

-
3. De aliis terris acquisitis ibidem - - - 67
 4. De vexatione nostra pro decimis animalium in pastura de Suttcotes et Drypule per moniales de Swyna; et de processu contra officialem curiæ Eboracensis per nos facto - - - 67
 5. De processu facto contra dictas moniales pro prædicta vexatione, et de earum contumacia - - 68
 6. De fine litigii inter nos et dictas moniales; et de terris acquisitis in Haytona - - - 69
 7. De terris et tenementis acquisitis in Grymestona, Tunstalle et Owstwyk - - - 69
 8. De tenementis et redditibus acquisitis in Hedona; de decimis de Saltaghe; de redditibus et terris acquisitis in Otringham; et de firma de Halsam - - 69
 9. De redditibus et de terris acquisitis in Wythfleet, Holmtona, Ravenserra et Odd - - - 70
 10. De terris, tenementis et redditibus, in Hornseburtona, Gowsle, Estheytfeld, Westheytfeld et Ryse - 70
 11. De terris, tenementis et redditibus, in Rystona, Arnallia et Rowetona - - - 70

Phillipps
MS.
6478.

- Egerton MS. 1141. XII. De terris, tenementis et fossatis, in Ruda ; de venditione duorum clausorum in Newtona. Michael abbas octavus.
- XIII. De aliis tenementis apud Rowth, Westheytfeld, Tunstall, Owstwyk et Northburtona.
- XIV. De Hayholmo ; et de terris acquisitis in Setona.
- XV. De terris acquisitis in Erghoma et Drynghowe.
- XVI. De inceptione grangiæ de Croo, et tenementis in Beforth ; et de vexatione pro decimis fœni et molendinorum de Beforth.
- XVII. De molendino de Hesella ; de decimis de Cotyng- ham ; de terris, tenementis et redditibus, in Beverlaco, Raventhorpia, Northburtona, Newtona et Lokyngtona.
- XVIII. De terris de Nessyngwyk et Skyrena.
- XIX. De terris, tenementis et redditibus, in Hotona et Crauncewyk ; de terris nostris de feodo præposituræ Beverlacensis ibidem ; de inceptione grangiarum de Crauncewyk et Daltona ; et de alienatione terrarum in Colloma.
- XX. De cantaria in capella in bosco ; de redditibus in Ake ; de molendinis de Lokyngtona et Byrdsallia ; et

-
- Phillipps MS. 6478. 12. De terris et tenementis in Ruda ; de venditione duorum clausorum in Newtona, et genealogia Willielmi de Scrutevylla de Ruda - - - - - 71
13. De aliis terris apud Rowth - - - - - 71
14. De Hayholmo ; et de terris acquisitis in Setona et Erghoma - - - - - 72
15. De inceptione grangiæ de Croo ; et tenementis acquisitis in Beforth - - - - - 72
16. De vexatione pro decimis fœni et molendini in Beforth ; et de terris acquisitis in Drynghow et Uptona - 73
16. De molendino de Hesella ; de decimis de Cotyng- ham ; de terris, tenementis et redditibus, in Beverlaco, Raven- thorpia, Northburtona, Newtona et Lokyngtona - 73
17. De terris de Nessyngwyk et de Skyrena - - - 74
18. De terris, tenementis et redditibus, in Hotona Craunce- wyk ; de terris nostris de feodo præpositi Beverlaci ibidem ; de grangiis de Crauncewyk et Daltona ; et de alienatione terrarum in Colloma - - - 74
19. De cantaria in capella in bosco ; de redditibus in Ake, et terris in Wharroma ; de molendinis de Lokyngtona

Michael
abbas
octavus.

de terris et tenementis in Wharroma, Eboraco, et in villis Sancti Botulphi et Grymesby. Egerton MS. 1141.

XXI. De consummatione ecclesiæ; de pitanciis conventus; de calciamentis, indumentis, et sustentatione pauperum; de languore¹ abbatis et ejus morte.

XXII. De privilegiis ordini nostro et monasterio nostro concessis per Innocentium papam 4.

XXIII. De summis pontificibus, et aliis incidentiis.

et Byrdsallia; de terris et tenementis in Wharroma, in Eboraco, in villis Sancti Botulphi et Grymesby 74 Phillipps MS. 6478.

20. De consummatione ecclesiæ; de pitanciis conventus, de calciamentis, indumentis, et sustentatione pauperum; de languore abbatis et ejus morte - - - 75

21. De Gregorio papa 9; de compilatione decretalium; de obsidione papæ Romæ; de gente Thartarorum; et de depopulatione Ungariæ et Poloniæ - - - 75

22. De privilegiis ordini nostro et monasterio nostro concessis per papam Innocentium 4 - - - 76

23. De Innocentio papa 4; de depositione Frederici imperatoris, et ejus morte; de electione imperatoris; de separatione cujusdam montis ab aliis; et de baptismatione cujusdam Judæi apud Toletanum Hispaniæ 76

24. De peregrinatione Lodowici regis Franciæ ad Terram Sanctam; de Octobono legato; et de aliis notabilibus in Anglia - - - - - 76

Willielmus abbas nonus.

I. De Willielmo abbate 9; de bosco de Bymanskwgh; de divisione marisci de Waghna et Wele; et de lite inita pro decimis de Waghna. Egerton MS. 1141.

Willielmus abbas 9.

1. De Willielmo abbate 9; de bosco de Bymanskewe; de divisione marisci inter Waghnam et Wele; et de lite mota pro decimis de Waghna - - - 77 Phillipps MS. 6478.

¹ *langore*, here and elsewhere, in MS.

- Egerton MS. 1141. II. De prædicta lite et fine ejus; de compositione et pensione xlv. solidorum pro decimis de Waghna. Willielmus abbas nonus.
- III. De molendino super Hullum in Waghna.
- IV. De tenementis in Suttona et Drypole; et de pastura de Westkerra in Suttona.
- V. De terris, tenementis et redditibus, in Owstwyk, Halsam, Orwythfleet, Otringham, Saltagh; et de inundatione maris et Humbriæ.
- VI. De Ruda et Hayholmo.
- VII. De terris et tenementis in Rystona, Arnallia, Hornseburtona, Westheytfeld, Setona et Wathsand.
- VIII. De placito pro piscatione in marra de Hornse; et de tenementis in Rudestane.
- IX. De terris et tenementis in Erghoma, Gowsle, Westheytfeld, Estheytfeld, Mertona et Drynghowe.
- X. De terris et tenementis in Mora et Beforth; de obitu domini Willielmi de Fortibus tertii comitis Albemariæ de rebellione de Holdernessia contra regem, et ejus reconciliatione.

Phillipps MS. 6478.

2. De prædicta lite, et compositione pro decimis de Waghna - - - - 78
3. De molendinis super Hullum apud Waghnam - 78
4. De tenementis in Suttona et Drypole; et de pastura de Westkerra de Suttona - - - - 78
5. De terris, tenementis et redditibus, in Owstwyk, Halsam, Orwythfleet, Tharlesthorpia et Otringham; ac inundatione maris et Humbriæ - - - 79
6. De Ruda et Hayholmo - - - - 79
7. De terris et tenementis in Rystona, Arnallia, Hornseburtona, Westheytfeld, Setona et Wathsand - 80
8. De placito pro piscatione in marra de Hornse; et de tenementis in Rudestane - - - - 80
9. De terris et tenementis in Erghoma, Gowsle, Westheytfeld, Estheytfeld, Mertona, Mora, Beforth et Drynghow - - - - 81
10. De obitu domini Willielmi de Fortibus tertii comitis Albemariæ; de rebellione de Holderness contra regem, et ejus reconciliatione - - - 81

- Willielmus** XI. De terris et tenementis in Cotyngham, Beverlaco, Egerton
abbas Northburtona, Blaunchemarle, Northdaltona et Sky- MS.
nonus. rena. 1141.
- XII. De advocacione ecclesiarum de Hotona et Skyrena, et appropriatione ecclesiæ de Skyrena, et spoliacione nostra de eadem; de vexacione nostra pro decimis de Skyrena.
- XIII. De iterata appropriatione ejusdem ecclesiæ de Skyrena; et terris aliis acquisitis in Skyrena, Hotona et Crauncewyk.
- XIV. De terris et tenementis in Kylloma, Wharroma, Ynkylmore, Cravenna; de campanario et ecclesia; et de morte abbatis.
- XV. De privilegiis monasterio nostro et ordini concessis.
- XVI. De summis pontificibus, archiepiscopis Eboracensibus, et aliis incidentiis.

11. De terris et tenementis in Cotyngham, Beverlaco, Philipps
 Northburtona, Blaunchemarla, Northdaltona et Sky- MS.
 rena - - - - - 82 6478.
12. De advocacione ecclesiarum de Hotona et Skyrena, et appropriatione ecclesiarum de Skyrena, et spoliacione nostra de eadem; et de vexacione nostra pro decimis terrarum nostrarum apud Skyrenam - - - 82
13. De advocacione ejusdem ecclesiæ de Skyrena, et de terris aliis acquisitis in Skyrena, Hotona et Crauncewyk - - - - - 82
14. De terris in Hotona et Crauncewyk, Kylloma, Wharroma, Ynkylmore, Lyntona; de campanaria et ecclesia; et de morte abbatis - - - - - 83
15. De privilegiis monasterio nostro et ordini concessis per Alexandrum papam 4, et Urbanum papam 4 - 83
16. De ordinibus fratrum Carmelitarum et Augustinensium; de Henrico rege Danorum; de Alexandro papa 4; de Urbano papa 4; de bello inter reges Ungariæ et Bohemiæ; de Clemente papa 4; de Karolo rege Siciliæ; et de Sarracenis in Hispania - - 84
17. De Waltero Gray Eboracensi archiepiscopo - 84
18. De Sewallo Eboracensi archiepiscopo; de Godefrido Eboracensi archiepiscopo; et de Willielmo Eboracensi electo, sed repulso - - - - - 85

Egerton XVII. De bellis de Lewes et de Evesham inter regem et Willielmum
MS. barones. abbas
1141. nonus.

- Phillipps 19. De homagio Alexandri regis Scotiæ et Lewelini
MS. principis Walliæ; de nimio ardore et fame in Anglia;
6478. de provisionibus Oxoniæ; et bello inter regem Hen-
ricum et proceres apud Lewes - - - 85
20. De bello apud Evesham; de morte et exheredatione
procerum, et reconciliatione superstitum; de Octobono
legato; et captione castri de Alnwyk - - - 85
21. De domino Roberto Grosteth episcopo Lincolniensi
mortuo; de passione Sancti Hugonis, junioris, Lincol-
niensis; de morte cujusdam Judæi apud Theokesbury;
de interdictione civitatis Eboraci, et dissensione
ibidem - - - - - 86

Ricardus abbas decimus.

- Egerton I. De creatione Ricardi abbatis 10; de admensuratione
MS. pasturæ de Suttona; et de escambio terrarum de Rys-
1141. tona, Rowtona, Arnallia et Northskyrlogh; de terra
dimissa apud Otringham; et de escambio terrarum in
Beforth.
- II. De terris, tenementis et redditibus, in Beverlaco, Molles-
croft, Tunstall, Owtthorne, Northburtona, Crauncewyk,
Daltona, Wyk; et generatione dominorum de Roos;
de tenementis et redditibus in Scardburgho et Whar-
roma; et de morte Ricardi abbatis 10.

Ricardus abbas 10.

- Phillipps 1. De creatione Ricardi abbatis 10; de admensuratione
MS. pasturæ de Suttona; de escambio terrarum de Rowtona
6478. et Rystona; de terra dimissa apud Otringham; et
escambio terrarum in Beforth - - - 87
2. De tenementis in Beverlaco, Mollescroft, Northburtona,
Daltona, Wyk; et genealogia dominorum de Roos;
et tenementis in Scardburgho et Wharroma; et morte
Ricardi abbatis 10 - - - - - 87

Robertus abbas undecimus.

- I. De creatione domini Roberti abbatis 11; de confirmatione terrarum de Suttona et Arnallia; de amissione terræ de Beuyngholmo, et de sequendo retractionem aquæ marræ de Hornse. Egerton MS. 1141.
- II. De compositione pro decimis fœni apud Erghomam; de terris et tenementis in Beforth; de permutatione capellæ de Skeftlynge pro capella de Ravenserre Odd; et de placito pro quodam tenemento in Wyke.
- III. De terris acquisitis in Daltona, Hogate et Mytona; de confirmatione quarundam terrarum in Skyrena; de alienatione ecclesiæ de Skyrena et terrarum in Haytona, Nessyngwyk, Braythayte et Staxtona; de lanis venditis; de stauro et debito domus, et de cessione abbatis; de summis pontificibus et concilio Lugdunensi.

Robertus abbas 11.

1. De creatione Roberti abbatis undecimi; de confirmatione terrarum nostrarum de Suttona et Arnallia; de amissione terræ in Beuyngholmo; de sequendo retractionem aquæ marræ de Hornse; de compositione pro decimis fœni de Erghoma; et de terris et tenementis in Beforth - - - - - 88
2. De permutatione capellæ de Skeftlyngs pro capella de Ravenserre Odd; et de placito pro quodam tenemento in Wyk - - - - - 88
3. De terris acquisitis in Daltona, Hogate, Mytona; de confirmatione quarundam terrarum in Skyrena; de alienatione ecclesiæ de Skyrena et terrarum in Haytona, Nessyngwyk, Braythayt et Staxtona; de lanis venditis, debito domus, et cessione abbatis; et de Waltero Gyffard archiepiscopo Eboracensi - - - - - 89
4. De Gregorio papa 10, concilio Lugdunensi, et statutis ejusdem; de Innocentio papa 5; de Adriano papa 5; de Johanne papa 21; de Nicholao papa 3; et senatoribus Romanis - - - - - 89

Phillipps
MS.
6478.

- Egerton MS. 1141. IV. De profectione Lodowici regis Franciæ et Edwardi primogeniti regis Angliæ versus Terram Sanctam; de morte regis Henrici et coronatione prædicti Edwardi, et aliis incidentiis. Robertus abbas undecimus.

- Phillipps MS. 6478. 5. De Lodowico rege Franciæ et regibus Siciliæ et Naveriæ properantibus ad Terram Sanctam; de Edwardo regis Henrici Angliæ primogenito vulnerato in Terra Sancta; et de morte Henrici regis patris sui - 89
6. De coronatione Edwardi regis Angliæ primi; de homagio Alexandri regis Scotiæ; de rebellionem Lewlini principis Walliæ; de Judæis tonsoribus monetæ; et factura obolorum¹ et quadrantium - - - 90

Ricardus abbas duodecimus.

- Egerton MS. 1141. I. De creatione domini Ricardi de Bartona abbatis 12; et de terris et pastura in Suttona.
II. De pastura de Tharlesthorpia, et terris et tenementis ibidem, et apud Rowth, Arnalliam, Setonam, Herlethorpiam, Mydeltonam, Hotonam, Wandesforth et Oktonam.

Ricardus abbas 12.

- Phillipps MS. 6478. 1. De creatione Ricardi de Bartona abbatis 12; et de pastura in Suttona - - - 90
2. De pastura in Tharlesthorpia, et terris ibidem; de terris et tenementis apud Rowth, Arnalliam, Setonam, Beforth, Herlethorpiam, Mydeltonam, Hotonam, Wandesforth et Oktonam - - - 90
3. De decimis de Wharroma; de cessione abbatis Ricardi 12; de Willielmo de Wykwan, Eboracensi archiepiscopo; et de translatione Sancti Willielmi Eboracensis archiepiscopi et confessoris - - - 91

¹ obolorum, the spelling of the word in all instances of its use in both MSS.

Ricardus
abbas duo-
decimus.

- III. De iterata compositione pro decimis de Wharroma ; de
cessionem abbatis Ricardi, et statu domus ; de summis
pontificibus ; de rebellione Siculorum, mutatione habi-
tus fratrum Carmelitarum, et aliis incidentiis.
- IV. De translatione Sancti Willielmi Eboracensis archiepi-
scopi et Sancti Hugonis Lincolnensis episcopi ; de
Willielmo Wykwan Eboracensi archiepiscopo ; de statuto
contra ecclesiasticos ; de morte Lewlini principis
Walliæ et conquæstu Walliæ ; de æstu et caristia, et
succensione villæ Sancti Botulphi.

Egerton
MS.
1141.

4. De Martino papa 4 ; de bello inter Soldanum et
Thartaros ; de rebellione Siculorum contra Karolum
regem suum ; de Honorio papa 4 ; de mutatione
habitus Carmelitarum - - - - 91
5. De statuto contra religiosos ; de morte Lewlini principis
Walliæ et David fratris sui ; de conquæstu Walliæ ;
de æstu et caristia, et succensione villæ Sancti Bo-
tulphi - - - - 92

Phillipps
MS.
6478.

Rogerus abbas tertius-decimus.

- I. De creatione domini Rogeri de Dryffeld, abbatis 13 ;
de dimissione villæ de Wyk et grangiarum de Mytona
et Daltona ; de pecunia mutuata de capitulo Cister-
ciensi ; de manerio de Skyrena.
- II. De escambio villæ de Wyk et manerii de Mytona pro
maneriis de Poklyngtona et de Wyfelesby, et tenemen-
tis in Waghna.

Egerton
MS.
1141.

Rogerus abbas 13.

1. De creatione domini Rogeri de Dryffeld abbatis 13 ; et
de dimissione villæ de Wyk et grangiæ de Mytona ;
et de pecunia mutuata de capitulo Cisterciensi - 92
2. De escambio villæ de Wyk et manerii de Mytona pro
maneriis de Poklyngtona et Wyfelesby, et tenementis in
Waghna - - - - 92

Phillipps
MS.
6478.

- Egerton
MS.
1141.
- III. De terris et tenementis acquisitis in Otringham, Tharles-
thorpia, Frysmersk, Wellwyk, Suttona, Sutcottes et
Drypule; et de cantaria de Otryngham. Rogerus
abbas
tertius-
decimus.
- IV. De observantiis quibusdam institutis monachis commor-
antibus apud cantariam de Otringham.
- V. De cantaria unius capellani sæcularis in loco unius
monachi in cantaria de Otringham; et de compositione
pro eadem cantaria.
- VI. De pensione lxx. solidorum pro decimis minoribus de
Otringham; de terris acquisitis et aliis dimissis ibi-
dem; et de quieta-clamantia de grangia de Tharles-
thorpia.
- VII. De exoneratione decimarum et extenta villæ de Wyk
et manerii de Mytona; de extenta temporalitatum
monasterii, et de exoneratione scutagii.
- VIII. De gutteris et flodeyhaytes de Suttondyk et Forth-
dyk; de pastura de Northgrangia et Rowth, et clau-
suris in Rowth.
- IX. De admensuratione pasturæ de Arnallia et placito pro
pastura eadem.

Phillipps
MS.
6478.

3. De terris et tenementis acquisitis in Otringham, Tharles-
thorpia, Frysmersk, Wellwyk, Suttona, Sutcottes et
Drypule; et de cantaria de Otringham - - 93
4. De observantiis quibusdam institutis monachis commoran-
tibus apud cantariam de Otringham - - 94
5. De cantaria unius capellani sæcularis in loco unius
monachi in cantaria de Otringham; et de compositione
pro eadem cantaria - - - - 95
6. De pensione 70 solidorum pro decimis minoribus de
Otringham; de terris acquisitis et aliis dimissis ibidem;
et de quieta-clamantia de grangia de Tharlesthorpia 96
7. De exoneratione decimarum et extenta villæ de Wyk
et manerii de Mytona; de extenta temporalitatum
monasterii, et de exoneratione scutagii - - 96
8. De gutteris et flodeyhattes de Forthdyk et Suttondyk;
de pastura de Northgrangia et Rowth; et clausuris in
Rowth - - - - 97
9. De admensuratione pasturæ de Arnallia, et de assisa
pro pastura in eadem - - - - 97

Rogerus
abbas
tertius-
decimus.

- X. De terris et tenementis in Arnallia, Rystona, Westheyt-feld, Wathsand, Setona, Beforth et Drynghowe.
 XI. De pastura de Cotyngnam, quadraria de Hesella, et tenementis in Beverlaco, Mollescroft, Hotona, Crauncewyk et Skyrena; et minoratione firmæ molendinorum de Wharroma.
 XII. De dimissione manerii de Wyfelesby cum pertinentiis ad feodi firmam; et de placito pro terris et tenementis in Grymesby, Waltham, Brygesle et Clee.
 XIII. De escambio manerii de Poklyngtona pro advocacione ecclesiæ de Naffretona, et de appropriatione ejusdem ecclesiæ; et de compositionibus, extenta et pensionibus, ejusdem.
 XIV. De appropriatione ecclesiæ de Skypse.
 XV. De extenta et pensionibus ecclesiæ de Skypse; de

Egerton
MS.
1141.

10. De terris et tenementis in Arnallia, Rystona, Westheyt-feld, Wathsand, Setona, Beforth et Drynghowe - 98
 11. De pastura de Cotyngnam, quadraria de Hesella, et tenementis in Beverlaco, Mollescroft, Hotona, Crauncewyk, Skyrena; et de minutione firmæ molendinorum de Wharroma - - - - 98
 12. De dimissione manerii de Wyfelesby cum pertinentiis ad feodi firmam; et de placito pro terris et tenementis in Grymesby, Clee, Waltham et Brygesle - - 99
 13. De escambio manerii de Poklyngtona pro advocacione ecclesiæ de Naffretona; de appropriatione ejusdem ecclesiæ, et de compositionibus, extentis et pensionibus, ejusdem - - - - 99
 14. De appropriatione ecclesiæ de Skypse - - 101
 15. De extenta et pensionibus dictæ ecclesiæ de Skypse; de travis Sancti Johannis; de plumbo dormitorii conversorum vendito; de tabulis magni altaris; de ædificatione cameræ abbatis; et de cessione Rogeri abbatis tertii-decimi ¹ - - - - 102

Phillipps
MS.
6478.

¹ The marginal note, "These leaves do want," has been written against this and the preceding chapter by a hand of the end of the 16th century. The deficiency in the

MS. comprises folios 99, 100, and 101. They contained part of chapter xii., chapters xiii. and xiv., and part of chapter xv. The text is supplied from the Phillipps MS.

Egerton
MS.
1141.

travis Sancti Johannis Beverlacensis ; de plumbo dormi- Rogerus
torii conversorum vendito ; de tabulis magni altaris ; abbas
de ædificatione cameræ abbatis ; et de cessione Rogeri tertius-
abbatis 13 ; et de archiepiscopis Eboracensibus. decimus.

XVI. De summis pontificibus ; de deletione Christianitatis
in Terra Sancta ; de privilegiis ordini concessis ; et
de captione, hæresibus et erroribus, Templariorum.

XVII. De Edwardo rege filio regis Henrici et ejus gestis ;
et de Edwardo rege filio suo.

Phillipps
MS.
6478.

16. De Johanne Romano, Henrico de Newark, et Thoma de
Corbrygge, Eboracensibus archiepiscopis - - 102

17. De Nicholao papa 4 ; de decimatione ecclesiæ Angli-
canæ ; de deletione Christianitatis in Terra Sancta ; de
Celestino papa 5 cedente a papatu ; et mutatione
habitus Sancti Benedicti - - - 102

18. De Bonefacio papa 8 ; de canonizatione Lodowici regis
Franciæ ; de sexto libro decretalium et aliis consti-
tutionibus ; de pecunia fratrum Minorum, et de con-
fessionibus eorum ; de terræ motu ; de Marco filio
Pauli, mercatore Venetiæ ; et de indulgentia statuta
omni anno 100 - - - 103

19. De incarceratione Bonefacii papæ 8 ; de privilegiis
ordini nostro concessis per eundem ; et de Francis victis
per Flandrenses - - - 103

20. De Benedicto papa 11 ; de Clemente papa 5 ; de in-
fortuniis in coronatione ejusdem ; de Judæis expulsis
a Francia ; de captione insulæ Rodæ ; de Templaribus
calumniatis et erroribus suis ; de septimo libro Decreta-
lium ; de prima translatione curiæ Romanæ ad Avinio-
nem ; de Henrico Romano imperatore - - 104

21. De quarta guerra in Wallia ; de punishmente justitiariorum ;
de expulsionem Judæorum ab Anglia ; de decima et quinta-
decima concessa regi ; et de jure regum Angliæ in
dominio Scotiæ - - - 104

22. De regno Scotiæ collato Johanni de Balliolo per Ed-
wardum regem Angliæ ; et de homagio ipsius Johannis
facto præfato regi Edwardo - - - 105

Rogerus
abbas
tertius-
decimus.

23. De concessione Vasconiae regi Franciae ; de guerra Walliae et Aquitaniae ; et spoliatione monasteriorum Angliae 105
24. De rebellione regis Scotiae ; villa et castris de Berwyk et de Dunbar ; et de bellis de Berwyk et de Dunbar ; et sursum redditione homagii regis Scotiae - 106
25. De captione villarum in Scotia ; de submissione regis Scotiae ; de cancellaria, scaccario et banco, assignatis in Scotia ; de incarceratione regis Scotiae ; de nova conditione fidelitatis Scottorum ; de subsidio a clero negato, et confiscatione laicorum feodorum cleri - - 106
26. De captione procerum in Vasconia ; et de transitu regis Edwardi in Flandriam, contra regem Franciae bellaturi ; et novis servitiis exactis ab Angligenis per regem Edwardum - - - - 107
27. De rebellione Scottorum contra regem, duce eorum Willielmo de Weys ;¹ de occisione Anglorum ; de concordia inter Edwardum et proceres Angliae ; et de induciis guerrarum Vasconiae - - - 107
28. De captione Marmaduci de Twhengha per Scottos ; de recaptione Berwici ; de bello de Fawkyrk ; de moneta surreptitia ; de concordia inter reges Franciae et Angliae ; de despensatione regis Angliae ; de comitatu Cornubiae ; de transitu regis ad Scotiam, et litteris papae pro regno Scotiae - - - - [108]
29. De iterato conquaestu Scotiae ; de captione castri de Stryvelyn ; de malefactoribus Angliae punitis ; et morte Willielmi de Waleys Scotti - - [108]
30. De Roberto Bruys usurpante regnum Scotiae, et fuga illius a bello ; de [captione praetorum et morte quorundam procerum et malefactorum Scotiae ; et de morte Edwardi regis Angliae - - - 109
31. De despensatione et coronatione regis Edwardi secundi ; de moribus et infortuniis ejus ; de Petro de Gavestona ; et de pugna cum Scottis - - - 109

Phillipps
MS.
6478.

¹ Weys] So written in MS. for Walleys.

Adam abbas quartus decimus.

- Egerton MS. 1141. I. De creatione domini Adæ de Skyrena abbatis 14 ; de confirmatione appropriationis ecclesiæ de Skypse ; de decima piscationis, lanæ et agnorum, ibidem ; de relaxatione redditus in Drynghowe ; et de servitiis pro tenementis in Rowth. Adam abbas quartus decimus.
- II. De vexatione pro decimis de Waghna ; de servitiis duarum bovatarum terræ, et de uno tofto redempto ibidem ; et de prato et confirmatione terrarum in Suttona.
- III. De translatione cantariæ de Otringham ad capellam extra portas monasterii ; et de terris, tenementis, redditibus et servitiis, acquisitis in Otringham.
- IV. De licentia appropriationis ecclesiarum de Esyngtona et Kayngham ; et de firmis de Halsam et Orwythfleet in Pensthorpia.
- V. De placito pro terris et tenementis in Grymesby, Brygesle et Waltham ; de exoneratione sectæ ad curiam de Barowe ; et de seisitione redditus de Wyfelesby.

Adam abbas 14.

- Phillipps MS. 6478. 1. De creatione Adæ abbatis 14 ; de confirmatione appropriationis ecclesiæ de Skypse ; de decima piscationum, lanæ et agnorum, ibidem ; de relaxatione redditus in Drynghow ; et de servitiis pro tenementis in Rowth 110
2. De vexatione pro decimis de Waghna ; de servitiis duarum bovatarum terræ ibidem ; et de prato et confirmatione terrarum in Suttona. - - - 111
3. De translatione cantariæ de Otringham ad capellam extra portas monasterii ; et de terris, tenementis, redditibus et servitiis, acquisitis in Otringham - - - 111
4. De licentia appropriationis ecclesiarum de Esyngtona et Kayngham ; et de firmis de Halsam et Orwythfleet in Penysthorpia - - - 111
5. De placito pro terris et tenementis in Grymesby, Brygesle et Waltham ; et de exoneratione sectæ curiæ de Barowe ; et de seisitione redditus de Wyfelesby - - - 112

- Adam abbas quartus decimus. VI. De terris et tenementis in Beverlaco, Crauncewyk et Skyrena; de perdonatione appropriationis ecclesiæ de Naffretona; de capella de Wandesforth; de tenementis in Oktona, Wharroma et Ynkylmore. Egerton MS. 1141.
- VII. De redemptione 40 marcarum annuarum de abbate Cistercii; de dimissione grangiæ de Tharlesthorpia; de apparatu magni altaris; et de obitu domini Adæ abbatis 14.
- VIII. De Clemente papa 5; de Johanne papa 22; de Benedicto papa 12; de privilegiis ordini nostro concessis, et aliis incidentiis.
- IX. De rege Edwardo 2º, et gestis ejus.
- X. De rege Edwardo 3º, et gestis ejus.

6. De terris et tenementis in Beverlaco, Crauncewyk et Skyrena; de perdonatione appropriationis ecclesiæ de Naffretona; de capella de Wandesforth; et de tenementis in Oktona, Wharroma et Ynkylmore - - 113 Phillips MS. 6478.
7. De redemptione 40 marcarum annuarum de abbate Cistercii; de dimissione grangiæ de Tharlesthorpia; de apparatu magni altaris; et de obitu domini Adæ abbatis - - - - - 113
8. De Willielmo de Greenfeld et Willielmo de Meltona, archiepiscopis Eboracensibus - - - 114
9. De Clemente papa 5; de damnatione ordinis Templariorum; de obitu ejusdem papæ; et de dissensione in electione papæ - - - - - 114
10. De duobus militibus Franciæ; de fame; de transitu regis Franciæ cum exercitu in Flandriam; de electione Johannis papæ 22; de cruciatu papæ arte nigromantica; et de Henrico imperatore - - 114
11. De novo ordine militiæ Jesu Christi; de uno punito pro vitio Sodomitico et alio liberato; de miraculis Beatæ Mariæ; de dissensione inter papam Johannem 22 et Lodovicum ducem Baviariæ; de erectione unius anti-papæ et ejus conversione; de damnatione pluralitatis beneficiorum, et statutis papalibus, et primis fructibus vacationum; et de combustionem 113 fratrum Minorum

- Phillipps MS. 6478.
12. De determinatione de faciali visione Dei ; de Benedicto papa 12 ; de privilegiis et statutis papalibus ordinis nostri, et statutis aliarum religionum ; de decima sex annorum ; et de vicariatu regis Anglorum in Alemania - - - - - 115
13. De provisionibus regis Edwardi 2 ; de Petro de Gavestona comite Cornubiæ, ejus exilio et morte ; et Roberto de Wynchelse archiepiscopo Cantuariæ - - - 116
14. De castris Scotiæ prostratis per Scottos ; de invasione Scottorum in Angliam ; de discumfitura regis Edwardi et Anglorum apud Bannokbrun in Scotia, et fuga regis Edwardi, et captione et occisione Anglorum - - 116
15. De scutagio ; de pretio victualium et fame ; de invasione Scottorum in Angliam et Hyberniam ; de cardinalibus spoliatis juxta Dunelmiam, et exactione eorum - - - - - 117
16. De bina invasione Scottorum in Angliam ; de captione Berwici per Scottos ; de quodam vindicante regnum Angliæ ; et de discumfitura de Mytona super Swale - - 117
17. De proceribus prosequentibus contra Hugones Dispensatores ; de captione et vastatione castrorum et terrarum eorundem, et de excidio intestino - - - 118
18. De persecutione regis contra Thomam comitem Lancastriæ, comitem de Herforth, et alios baronum ; et de morte dictorum duorum comitum - - - 118
19. De baronibus mortuis in diversis partibus Angliæ ; de possessionibus et actibus Thomæ comitis Lancastriæ ; et de incarceratione secundi Rogeri de Mortuo Mari - - 119
20. De transitu regis Edwardi in Scotiam ; de invasione Scottorum in Angliam ; de discumfitura de Bylandbank et fuga regis Edwardi ; de morte Andreæ comitis Karliolensis ; de fundatione monasterii de Alta Prisa ; et de evasione Rogeri de Mortuo Mari de carcere - - - - - 119
- 20.¹ De servitiis exactis a rege Angliæ per regem Franciæ pro terra Vasconiæ ; de bannitione Isabellæ reginæ

Adam abbas quartus decimus.

¹ This error in the numbering of the chapters is in the MS.

- Adam abbas quartus decimus. Angliæ, et Edwardi regis primogeniti; et de transitu eorum in Franciam et reditu - - - 119
21. De morte episcopi Exoniensis, comitis de Arundel, et Hugonis Dispensatoris; de fuga regis Edwardi 2 in Walliam; et de captione, incarceratione et depositione, ejusdem - - - 120
22. De coronatione regis Edwardi tertii; de morte Edwardi quondam regis Angliæ 2; de invasione Scottorum in Angliam, et transitu regis ad partes boreales - 121
23. De invasione Scottorum in Angliam; de sursum redditione juris et superioritatis regni Scotiæ per regem Angliæ; de dissensione apud parliamentum de Saresbiria, et de morte Edmundi comitis Cantia - 121
24. De captione Rogeri de Mortuo Mari comitis Marchiæ, cum Isabella regina, in castro de Notyngham; de morte ejusdem Rogeri; de homagio facto regi Franciæ pro terra Vasconia; de modo coronationis et ordinationis regum Scotiæ - - - 121
25. De Edwardo de Balliolo vindicante regnum Scotiæ; et de bello de Kynghorne in Scotia - - 122
26. De obsidione villæ Sancti Johannis; de coronatione Edwardi de Balliolo regis Scotiæ; de fuga Edwardi de Balliolo a Scotia, et obsidione villæ Berwici - 122
27. De continuata obsidione Berwici et ejus redditione; de bello de Halydonhulle; et de collatione terrarum in Scotia Edwardo regi Angliæ - - - 123
28. De transitu David Bruyz regis Scotiæ ad regem Franciæ; de homagio Edwardi de Balliolo, alterius regis Scotiæ, facto regi Angliæ; de rebellione Scottorum contra dictum Edwardum de Balliolo, et ejus evasione a Scottis; de captione magnatum sibi adhærentium, et de invasione Edwardi regis Angliæ et Edwardi de Balliolo in Scotiam - - - 123
29. De captione et reparatione castrorum Scotiæ; de captione comitum de Nemurco, de Murrefe, et episcopi Glascoviensis; de transitu regis Angliæ in Scotiam, et ejus reditu; et de morte comitis de Ascetelle - 124
30. De iterata regum Edwardi et Edwardi, Angliæ et Scotiæ, profectione in Scotiam; de custuma lanæ in Angliæ, de ordinatione novorum comitum in Angliæ; et de custodia marchiæ Scotiæ - - - 124

Phillipps
MS.
6478.

- Phillipps MS. 6478. 31. De inceptione, causa et occasione, guerræ inter regna¹ Angliæ et Franciæ; et de jure Edwardi regis Angliæ in regno Scotiæ - - - - - 125 Adam abbas quartus decimus.
32. De injuriis factis per regem Franciæ Edwardo regi Angliæ, et humilitate regis Angliæ erga eum; de decima triennali, et medietate totius lanæ Angliæ; et de tempestate et turbine in Francia - - - 125
33. De protectione Edwardi regis Angliæ in Brabantiam; de Philippo rege Franciæ; de propositione negotiorum regis Angliæ coram papa; et de retentione procerum in partibus transmarinis - - - 126

Hugo abbas quintus decimus.

- Egerton MS. 1141. I. ² De ordinatione domini Hugonis de Levena abbatis 15; de seisitione terrarum de Otringham in manus regias, et inquisitione de eisdem, et pastura de Westkerra de Suttona.
- II. De licentia archiepiscopi de appropriatione ecclesiæ de Esyngtona.
- III. De cantaria de Wyvestede.
- IV. De appropriatione ecclesiæ de Esyngtona, et de oneribus ejusdem ecclesiæ.
- V. De cantaria de Fowlstowe.²

Hugo abbas 15.

- Phillipps MS. 6478. 1. De ordinatione Hugonis de Levena, abbatis 15; de seisitione terrarum de Otringham in manus regias, et inquisitione de eisdem; et de pastura de Westkerra de Suttona 127
2. De licentia archiepiscopi de appropriatione ecclesiæ de Esyngtona - - - - - 127
3. De cantaria de Wyvestede - - - - - 128
4. De appropriatione ecclesiæ de Esyngtona; et de oneribus ejusdem ecclesiæ - - - - - 128
5. De cantaria de Fowlstowe - - - - - 129

¹ *regna*] regnum in MS.² The leaves containing the five first chapters of Hugh, 15th abbot,

are wanting in the Egerton MS.

The text is obtained from the Phillipps MS.

- Hugo abbas quintus decimus.
- VI. De licentia appropriationis ecclesiæ de Kayngham.
- VII. De exoneratione nonæ regi concessæ de terris indebite exactæ.
- VIII. De exoneratione exactionis apportorum; de redditu de Wyfelesby; de prosecutione pro augmentatione vicariæ de Skypse; et de confirmatione terrarum de Erghoma.
- IX. De confirmatione terrarum de Brantyngham et Burgho; de secta ad molendinum de Skyrena; de præsentatione super terris nostris de Skyrena et Wharroma; de confirmatione libertatumstrarum apud Naffretonam; et de redditu abbatis de Whytby in suburbio Eboraci.
- X. De crucifixo in ecclesia; de ingressu mulierum ad eundem; de fabrica de le Stepeyngstane; de coopertura dormitorii; de obitu abbatis, 32 monachorum et 7 conversorum, in una pestilentia; et de terræ motu.
- XI. De Benedicto papa 12; de Clemente papa 6; de pestilentia generali; de monstro masculi et fœminæ; et hastiludiis in Anglia.

Egerton
MS.
1141.

-
6. De licentia appropriationis ecclesiæ de Kayngham 130
7. De exoneratione nonæ regi concessæ - - 130
8. De exoneratione exactionis apportorum; de redditu de Wyfelesby; de prosecutione pro augmentatione vicariæ de Skypse; et de confirmatione terrarum de Erghoma 131
9. De confirmatione terrarum de Brantyngham et Burgho; de secta ad molendinum de Skyrena; de præsentatione super terris nostris de Skyrena et Wharroma; de confirmatione libertatumstrarum apud Naffretonam; et de redditu abbati de Whytby in suburbio Eboraci - 131
10. De crucifixo in ecclesia, et ingressu mulierum ad eundem; de fabrica de le Stepeynstane; de coopertura dormitorii; de obitu abbatis, 32 monachorum et 7 conversorum, in una pestilentia; et de Willielmo de Sowches archiepiscopo Eboracensi - - - 132
11. De Benedicto papa 12; de Clemente papa 6; et de pestilentia generali, et absolutione generali pro eadem 132

Phillipps
MS.
6478.

- Egerton MS. 1141. XII. De gestis Edwardi regis 3, et de bellis suis apud Swynam, Cressy et Dunelmiam. Hugoabbas quintus decimus.

- Phillipps MS. 6478. 12. De invasione Edwardi regis Angliæ in regnum Franciæ ; et de assumptione armorum et nominis regni Franciæ Edwardo regi Angliæ - - - - 132
13. De invasione Anglorum in portum Bononiæ ; de quinta, nona, decima et quintadecima, regi concessis ; et de bello navali in aqua de Swyne prope Slwzam in Flandria - - - - 133
14. De iterata invasione regis Angliæ in Franciam, et treugis triennialibus - - - - 133
15. De punitione justitiariorum, militum et clericorum officialium regis ; de invasione procerum Angliæ in Scotiam, et conflictu ibidem ; de profectione regis Edwardi in Scotiam ; et de hastiludiis in Anglia - 134¹
16. De profectione regis Edwardi in Britanniam ; de obsidione villæ de Vanes ; de treuga triennali ad instantiam cardinalium ; de conspiratione reginæ Franciæ in mortem regis Edwardi, et de tempestate in mari ; de profectione procerum in Scotiam ; de renovatione tabulæ rotundæ in Anglia ; de nova fabrica aureorum - 134¹
17. De gestis Henrici comitis de Derby et procerum Angliæ in Vasconia et Britannia ; et de discomfitura Johannis² filii Philippi regis Franciæ - - - - 134
18. De profectione regis Angliæ, Edwardi, in Franciam ; de bello de Cressy et de discomfitura Philippi regis Franciæ ; et de obsidione villæ Calesiæ - - - 135
19. De invasione David regis Scotiæ et Scottorum in Angliam, et captione ejusdem regis ; et de bello Dunelmæ et discomfitura Scottorum - - - - 136
20. De obsidione continuata villæ Calesiæ et redditione ejusdem ; et de aliis gestis tempore dictæ obsidionis ibidem et in Aquitania et Britannia factis - - 136
21. De magna pestilentia et hastiludiis in Anglia ; de terræ motu ; et de monstro masculi et fœminæ in Anglia

137

¹ So in MS. ; read 133 b.} ² Johannis] Johanni, MS.

Willielmus de Drynghowe abbas.

- I. De creatione domini Willielmi de Drynghowe abbatis; de cantaria ad altaria defunctorum; et de capellis de Ravensera et de Wandesforth, et redditu de Otringham. Egerton MS. 1141.
- II. De placito pro sustentatione de Potterbrygge juxta Potterfleet; de placito pro cantaria apud portas et pro uno tofto in Arnallia.
- III. De depositione domini Willielmi de Drynghowe abbatis, et actis ejusdem; de Clemente papa 6, Innocentio papa 6; de conservatoribus privilegiorum ordinis, et archiepiscopis Eboracensibus.

Willielmus de Drynghowe abbas.

1. De creatione Willielmi de Drynghowe abbatis; de cantaria ad altare defunctorum; et de capellis de Ravensera et Wandesforth - - - 138 Phillipps MS. 6478.
2. De placito pro sustentatione de Potterbrygge; de placito pro cantaria apud portas, et pro uno tofto apud Arnalliam - - - 138
3. De depositione Willielmi de Drynghowe abbatis; de actis ejusdem; de Willielmo de Sowche et Johanne de Thoresby, Eboracensibus archiepiscopis - - 138
4. De anno jubilæo et Clemente papa 6; de conservatoribus privilegiorum ordinis; de 6 fratribus combustis; et Innocentio papa 6 - - - 139

Johannes de Ryslay abbas.

- I. De creatione domini Johannis de Ryslay abbatis, et de prima possessione ecclesiæ de Kayngham. Egerton MS. 1141.

Johannes de Ryslay abbas.

1. De creatione domini Johannis de Ryslay abbatis, et de prima possessione ecclesiæ de Kayngham - - 140 Phillipps MS. 6478.
2. De valore et oneribus ecclesiarum de Skypse, Esyngtona et Kayngham - - - 140

- Egerton MS. 1141. II. De cantaria de Esyngtona, et de vastatione terrarum de Tharlesthorpia. Johannes de Ryslay abbas.
- III. De manerio de Skyrena, redditu de Wellehowe, et tementis in 'Mollescroft' [et] Raventhorpia dimissis; et de corrodiis et aliis venditionibus per dictum dominum Johannem abbatem factis.
- IV. De confirmatione regia de firma de Wellehowe; de conspiratione domini Johannis de Ryslay abbatis contra dominum Willielmum de Drynghowe nuper abbatem; de fuga dicti domini Willielmi; de citatione et cessione dicti Johannis abbatis; et de dementia in Anglia.

- Phillipps MS. 6478. 3. De cantaria de Esyngtona; et vastatione terrarum de Tharlesthorpia - - - - - 141
4. De actibus domini Johannis de Ryslay abbatis; et de exhibitionibus, corrodiis et pensionibus, venditis per eundem - - - - - 141
5. De confirmatione regis super firma de Wellehowe; de conspiratione Johannis de Ryslay abbatis contra dominum Willielmum de Drynghowe, nuper abbatem; de fuga dicti domini Willielmi; de citatione et cessione dicti Johannis abbatis; et de dementia in Anglia 142

Robertus abbas sextus decimus.

- Egerton MS. 1141. I. De creatione domini Roberti de Beverlaco abbatis 16; et sedatione processus per dominum Willielmum de Drynghowe inchoati in curia Romana; et de pensione concessa eidem.
- II. De incremento pensionum abbati Albemarlæ pro ecclesiis de Skypse, Esyngtona et Kayngham, et relaxatione juris præsentationum ad easdem.

Robertus abbas 16.

- Phillipps MS. 6478. 1. De creatione domini Roberti de Beverlaco abbatis; de sedatione processus per dominum Willielmum de Drynghowe inchoati; et pensione concessa eidem - 143
2. De incremento pensionum abbati Albemarlæ pro ecclesiis de Skypse, Esyngtona et Kayngham; et de relaxatione juris præsentationum ad easdem - 143

- Robertus III. De consumptione villæ de Ravenserre Odde, et de Egerton
 abbas conatu circa diminutionem taxæ ecclesiæ de Esyngtona. MS.
 sextus IV. De provisione super ecclesia de Kayngham; de nativis 1141.
 decimus. de Beforth; et de pastura in Suttona; et de tene-
 mentis in Kayngham.
 V. De placito pro nativis de Waghna.
 VI. De avenis ecclesiæ Sancti Johannis Beverlacensis; de
 exoneratione sectæ ad curiam de Cotyngham; et de
 dimissione et reacceptione grangiæ de Suttona.
 VII. De reassumptione manerii de Skyrena in manus nos-
 tras, quondam dimissi domino Roberto de Hyltona; et
 de placito pro terris et tenementis in Skyrena; et de
 dimissione tenementorum in Mollescroft.
 VIII. De alio placito pro tenementis in Skyrena et Whar-
 roma; de visitatione abbatis Pontiniaci in Anglia; de
 actis Roberti abbatis 16, et de morte ejusdem.
 IX. De Innocentio papa 6, et Urbano 5 et actibus ejus.

-
3. De consumptione villæ et capellæ de Ravensera; et de Phillipps
 conatu circa diminutionem taxæ ecclesiæ de Esyng- MS.
 tona - - - - - 144 6478.
 4. De provisione super ecclesia de Kayngham; de nativis
 de Beforth; et de pastura de Suttona - - 144
 5. De placito pro nativis de Waghna - - 144
 6. De eodem placito - - - - 145
 7. De eodem placito, et finali recuperatione dictorum nativo-
 rum - - - - - 145
 8. De avenis ecclesiæ Sancti Johannis Beverlacensis; de
 exoneratione sectæ ad curiam de Cotyngham; et de
 dimissione et reacceptione grangiæ de Suttona - 147
 9. De placito pro terris et tenementis in Skyrena; et de
 reassumptione manerii de Skyrena in manus nostras,
 quondam dimissi domino Roberto de Hyltona - 147
 10. De visitatione abbatis Pontiniaci in Anglia; de actis
 abbatis Roberti, et morte ejusdem - - 148
 11. De Innocentio papa 6; de visitatione ordinis Cister-
 ciensis per legatos papæ; de miraculo corporis Dominici
 in civitate Sibilensi; et de electione Urbani papæ 5 148

- Egerton MS. 1141. X. De captione Johannis regis Franciæ in bello Pictavensi Robertus
per Edwardum principem Walliæ; de discomfitura abbas
Henrici regis Hispaniæ per eundem in bello de Nazars sextus
in Hispania; et de Johanne de Mandavilla. decimus.

- Phillipps MS. 6478. 12. De actis ejusdem Urbani in papatu, et reductione curiæ
ad Romam - - - - - 148
13. De captione Johannis regis Franciæ in bello Pictavensi
per Edwardum principem Walliæ; de discomfitura
Henrici regis Hispaniæ per eundem Edwardum in
bello de Nazars in Hispania; et de Johanne de Manda-
villa - - - - - 149

Willielmus abbas decimus septimus.

- Egerton MS. 1141. I. ¹De creatione domini Willielmi de Drynghowe, abbatis
17; de cantaria ad altare de Domina; et de fossatis de
Monkdyk et Wythdyk.²
II. ¹De fratre Johanne de Ryslay pro abbatiatu sibi resti-
tuendo prosequente; de combustione ecclesiæ et morte
abbatis; de Urbano papa 5 et Gregorio papa 11.

Willielmus abbas 17.

- Phillipps MS. 6478. 1. ¹De creatione domini Willielmi de Drynghowe abbatis
17; de cantaria ad altare de Domina; et de fossatis de
Monkdyk et Wythdyk - - - - - 150
2. ¹De fratre Johanne de Ryslay pro abbatiatu sibi resti-
tuendo prosequente; de combustione ecclesiæ nostræ,
et morte abbatis - - - - - 150
3. ¹De Urbano papa 5, et Gregorio papa undecimo - 150

¹ The leaves containing these chapters have been cut out from the Egerton MS. The text is supplied from Sir Thomas Phillipps's MS.

² *Monkdyk et Wythdyk*] erased in MS.

Willielmus abbas decimus octavus.

- I. ¹ De creatione domini Willielmi de Scardburgho abbat- Egerton
tis 18; de clausura campi de Northgrangia a marisco MS.
de Ruda; de fossato de Monkdyk.² 1141.
- II. De clamio Alexandri archiepiscopi in dominio de Waghna,
et de tenementis acquisitis in eodem.
- III. De iterata clausura de Magnusdayle in Suttona; de
dimissione grangiæ et aliorum tenementorum ibidem;
de ablatione soli nostri sub ripis de Hullo apud Wagh-
nam et Suttonam per tegularios Beverlaci; de vexa-
tione nostra inde et coercione³ operariorum eorundem.
- IV. De irruptione aquarum Humbriæ in grangiam nostram
de Saltagh; de consumptione grangiæ nostræ de
Tharlesthorpia; de translatione molendini de Beforth

Willielmus abbas 18.

1. De creatione domini Willielmi de Scardburgho abbat- Phillipps
is 18; de clausura campi de Northgrangia a marisco de MS.
Ruda; de Monkdyk; de molendino translato de Beforth 6478.
in Dryghowe; et de quietam-clamantia domini Johannis
de Cotyngham - - - - - 151
2. De clamio Alexandri episcopi Eboracensis in dominio
de Waghna; de ablatione soli nostri prope ripas de
Hullo per operarios Beverlaci, et coercione² eorun-
dem; et de perquisitione tenementorum in Waghna 152
3. De iterata clausura de Magnusdayle de Suttona; de
dimissione grangiarum de Suttona et de Saltagh;
de inundatione apud Saltagh; de morte ovium, et de
consumptione grangiæ de Tharlesthorpia - - - 152

¹ This chapter is included in the missing portion of the Egerton MS. { ³ *coercione*] *cohercione*, the uni-
form spelling in both MSS.

² *Monkdyk*] erased in MS.

Egerton
MS.
1141.

- in Drynghowe; et de vexatione pro mortuario unius Willielmus
tenentis nostri in Croo. abbas
decimus
- V. De confirmatione papali appropriationum ecclesiarum de octavus.
Esyngtona et Kayngham.
- VI. De placito contra vicarium ecclesiæ de Kayngham, et
de turbine ac incendio in eadem ecclesia.
- VII. De cantaria ad altare Sancti Petri in ecclesia nostra
conventuali.
- VIII. De minoratione pensionis prioris de Brydlyngtona
apud Otringham; de dimissione terrarum in Dymeltona;
ac de minoratione firmæ nostræ de Wyfelesby.
- IX. De confirmatione tenementorum nostrorum in Cotyng-
ham, et redemptione tenementorum in Mollescroft.
- X. De recuperatione redditus in Northburtona; de placito
pro recuperatione tenementorum in Mydeltona, et de
placito contra vicarium ecclesiæ de Naffretona.
- XI. De placito pro manerio de Skyrena.
- XII. De tenementis in Eboraco.
- XIII. De receptione domini Thomæ ducis Gloucestriæ in
fundatorem.
- XIV. De reliquis actibus ejusdem Willielmi abbatis.
- XV. De cessione domini Willielmi de Scardburgho abbatis.

Phillipps
MS.
6478.

4. De confirmatione papali appropriationum ecclesiarum de
Esyngtona et Kayngham - - - - 153
5. De placito contra vicarium ecclesiæ de Kayngham; de
turbine et incendio in dicta ecclesia - - - 153
6. De minoratione pensionis prioris de Brydlyngtona apud
Otringham; et de minoratione firmæ nostræ de Wyfe-
lesby - - - - - 154
7. De confirmatione tenementorum in Cotyngham; de re-
demptione tenementorum in Mollescroft; de placito pro
redditu de Northburtona; et de recuperatione tenemento-
rum in Mydeltona - - - - - 154
8. De placito pro manerio de Skyrena - - - 155
9. De vicario de Naffretona, et tenementis perquisitis in
Eboraco - - - - - 156
10. De aliis actis præfati domini Willielmi de Scardburgho
abbatis - - - - - 156

Willielmus	11. De cantaria ad altare Sancti Petri	-	-	157	Phillipps
abbas	12. De receptione domini Thomæ ducis Gloucestriæ in				MS.
decimus	fundatorem	"	"	"	6478.
octavus.				158	
	13. De cessione domini Willielmi de Scardburgho abbatis			158	

[CATALOGUS ABBATUM.]¹

ADAM primus abbas rexit monasterium x. annis, et f. 76. cessit anno Domini millesimo centesimo sexagesimo, et anno regis Henrici secundi sexto.

Philippus abbas secundus rexit monasterium xxii. annis, et obiit anno Domini millesimo centesimo lxxxii^o, et anno regis Henrici secundi xx^{mo} octavo.

Thomas abbas tertius rexit monasterium xv. annis, et cessit anno Domini millesimo centesimo nonagesimo septimo, et anno regis Ricardi primi anno octavo.

Alexander abbas quartus rexit monasterium xliii. annis, et cessit anno Domini millesimo cc^{mo} decimo, et anno regis Johannis undecimo.

Hugo abbas quintus rexit monasterium annis x., et cessit anno Domini millesimo cc^{mo} vicesimo, et anno regis Henrici filii regis Johannis tertio.

Galfridus abbas sextus rexit monasterium vix anno uno, et obiit anno Domini supradicto.

Ricardus abbas septimus rexit monasterium xliii. annis, et obiit anno Domini millesimo cc^{mo} tricesimo quinto, et anno regis Henrici filii regis Johannis decimo nono.

Michael abbas octavus rexit monasterium xliii. annis, et obiit anno Domini millesimo cc^{mo} quadragesimo nono, et anno regis Henrici filii regis Johannis tricesimo tertio.

Willielmus abbas nonus rexit monasterium xx. annis,

¹ The ensuing list of abbots is not found in the Phillipps MS.

et obiit anno Domini millesimo cē^{mo} sexagesimo nono, et anno regis Henrici filii regis Johannis quinquagesimo tertio.

Ricardus abbas decimus rexit monasterium anno uno et dimidio, et obiit anno Domini millesimo cē^{mo} septuagesimo, et anno regis Henrici filii regis Johannis quinquagesimo quarto.

Robertus abbas undecimus rexit monasterium x. annis, et cessit anno Domini millesimo cē^{mo} octogesimo, regis Edwardi filii regis Henrici sexto.

Ricardus abbas duodecimus rexit monasterium sex annis, et cessit anno Domini millesimo cē^{mo} octogesimo sexto, et anno regis Edwardi filii regis Henrici duodecimo.

Rogerus abbas tertius decimus rexit monasterium xxiii. annis, et cessit anno Domini millesimo ccc^{mo} decimo, et anno regis Edwardi filii regis Edwardi tertio.

Adam abbas quartus decimus rexit monasterium xxx. annis, et obiit anno Domini millesimo ccc^{mo} tricesimo nono, et anno regis Edwardi tertii duodecimo.

Hugo abbas quintus decimus rexit monasterium x. annis, et obiit anno Domini millesimo ccc^{mo} quadragesimo nono, et anno regis Edwardi tertii vicesimo secundo.

Willielmus de Drynghowe abbas rexit monasterium tribus annis 'et dimidio,' et cessit anno Domini millesimo ccc^{mo} quinquagesimo tertio, et anno regis Edwardi tertii vicesimo sexto.

Johannes 'de' Ryslay abbas rexit monasterium tribus annis, et cessit anno Domini millesimo ccc^{mo} quinquagesimo sexto, et anno regis Edwardi tertii vicesimo nono.

Robertus abbas sextus decimus rexit monasterium xii. annis et dimidio, et obiit anno Domini millesimo ccc^{mo} sexagesimo septimo, et anno regis Edwardi tertii quadragesimo primo.

Willielmus abbas decimus septimus rexit monasterium annis quatuor, et obiit anno Domini millesimo ccc^{mo} septuagesimo secundo, et anno regis Edwardi tertii quadragesimo sexto.

Willielmus abbas decimus octavus rexit monasterium xxiv^{or} annis et xlv. diebus, et cessit anno Domini MCCC. nonagesimo sexto, ac anno regis Ricardi secundi vicesimo incipiente.

Thomas ¹

¹ The list terminates abruptly in the MS. with the name of Thomas [of Burton], the nineteenth abbot, and compiler of the chronicle. This name, and the portion of the entry of William, the eighteenth abbot, referring to the duration of his abbacy and the date of his death, are a subsequent addition to

the catalogue of abbots, though by the hand of Thomas of Burton himself. The same appearance of later addition is apparent in all the entries in the table of chapters under William, the eighteenth abbot; only the name itself having been inscribed when the table was first drawn up.

[TABULA TERRARUM PRIMA, ORDINE ABBATUM DISPOSITA.]

*Tempore domini Adæ
abbatis primi.*

Melsa.
Waghna.
Rowth.
Hotona.
Egtona.
Saltaghe.
Pagula.
Hedona.
Suttona.
Gawnstede.
Hayholme.
Cotynggham.
Brunby.
Blaunchemarle.
Oktona.
Wartre.
Daltona.
Herlethorpia.
Belaghe.
Wharroma.

*Tempore domini Philippi
abbatis secundi.*

Waghna.
Suttona.

Saltaghe.
Dodyngtona.
Beforthe.
Mora.
Mytona.
Wyk.
Brantyngham.
Burghe.
Daltona.
Blaunchemarle.
Wartre.
Oktona.
Wharroma.
Nessyngwyk.

*Tempore domini Thomæ
abbatis terti.*

Waghna.
Suttona.
Gaunstede.
Thorpia.
Tharlesthorpia.
Owtthorne.
Hayholme.
Arnallia.
Erghoma.
Drynghowe.

Beforth.	Beforth.
Mora.	Mora.
Mytona.	Hertburne.
Alvele.	Thorpia.
Cotyngham.	Mytona.
Hesellia.	Brantyngham.
Brantyngham.	Cotyngham.
Eboracum.	Blaunchemarle.
Beverlacum.	Wartre.
Mollescroft.	Boltona.
Daltona.	Daltona.
Wartre.	Skyrena.
Blaunchemarle.	Ettona.
Wandesforthe.	Oktona.
Oktona.	Wharroma.
Elvyngtona.	Knottynge.
Wyggethorpia.	Sancti Botulphi.
Wharroma.	Woggethorpia.

f. 8.

Tempore domini Alexandri abbatis quarti.

Tempore domini Hugonis abbatis quinti.

Waghna.	Waghna.
Suttona.	Benyngholme.
Stokholme.	Belagh.
Kayngham.	Suttona.
Orwythfleet.	Grymestona.
Rystona.	Hildolestona.
Arnallia.	Owstwyk.
Westheytfeld.	Prestona.
Estheytfeld.	Hedona.
Wathsand.	Halsame.
Setona.	Frysmersk.
Gousle.	Owththorne.
Erghoma.	'Dymeltona.'
Drynghowe.	Rowth.

Hayholme.
 Rystona.
 Coldona.
 Estheitfeld.
 Westheitfeld.
 Gowlsle.
 Wathsand.
 Erghoma.
 Beforth.
 Drynghowe.
 Walkyngtona.
 Mytona.
 Cotyngham.
 Newtona.
 Mollescroft.
 Mydeltona.
 Boveltona.
 Wartre.
 Blaunchemarle.
 Daltona.
 Skyrena.
 Hotona.
 Crauncewyk.
 Fraysthorpia.
 Newbygynge.
 Staxtona.
 Colloma.
 Wharroma.
 Lyntona in Cravenna.

Tempore domini Galfridi
abbatis sexti.

Waghna.
 Suttona.
 Grovallia.

Tempore domini Ricardi
abbatis septimi.

Waghna.
 Suttona.
 Braunceholme.
 Benyngholme.
 Estmertona.
 Newtona.
 Grymestona.
 Owstwyk.
 Otringham.
 Redemarra.
 Rowthe.
 Rystona.
 Arnallia.
 Wythornwyk.
 Bewyk.
 Coldona.
 Hornseburtona.
 Westheytfeld.
 Setona.
 Erghoma.
 Dodyngtona.
 Beforth.
 Mora.
 Mytona.
 Cotyngham.
 Braythayte.
 Beverlacum.
 Grovallia.
 Northburtona.
 Mydeltona.
 Daltona.
 Blaunchemarle.
 Hogate.
 Skyrena.

Hotona.
Crauncewyk.
Oktona.

*Tempore domini Michaelis
abbatis octavi.*

Waghna.
Suttona.
Suttcottes.
Drypule.
Haytona.
Grymestona.
Tunstallia.
Owstwyk.
Westheytfeld.
Northburtona.
Hedona.
Saltaghe.
Kayngham.
Otringham.
Halsam.
Wythfleet.
Holmtona.
Old Ravensere.
Odd.
Hornseburtona.
Gowsle.
Estheytfeld.
Westheytfeld.
Rystona.
Arnallia.
Rowetona.
Ryse.
Rowth.
Newtona.
Setona.

Erghoma.
Drynghowe.
Croo.
Beforth.
Hesellia.
Cotyngham.
Beverlacum.
Raventhorpia.
Northburtona.
Newtona.
Lokyingtona.
Nessyngwyk.
Skyrena.
Hotona.
Crauncewyk.
Daltona.
Colloma.
Ake.
Byrdsallia.
Wharroma.
Eboracum.
Sancti Botulphi.
Grymesby.

f. s. b.

*Tempore domini Willielmi
abbatis noni.*

Melsa.
Waghna.
Suttona.
Drypule.
Owstwyk.
Halsam.
Orwythfleet.
Otringham.
Saltaghe.
'Tharlesthorpia.'

Rowth.
 Hayholme.
 Rystona.
 Arnallia.
 Hornseburtona.
 Westheytfeld.
 Setona.
 Wathsand.
 Hornse.
 Rudestane.
 Erghoma.
 Gowsle.
 Estheytfeld.
 Mertona.
 Drynghowe.
 Mora.
 Beforthe.
 Cotyngham.
 Beverlacum.
 Northburtona.
 Blaunchemarle.
 Daltona.
 Skyrena.
 Hotona.
 Crauncewyk.
 Kylloma.
 Wharroma.
 Ynkylmore.
 Cravenna.

*Tempore domini Ricardi
 abbatis decimi.*

Suttona.
 Rystona.

Rowtona.
 Arnallia.
 Northskyrslaghe.
 Otringham.
 Beforthe.
 Tunstall.¹
 Owtthorne.
 Beverlacum.
 Mollescroft.
 Northburtona.
 Crauncewyk.
 Daltona.
 Wyk.
 Scardburghe.
 Wharroma.

*Tempore domini Roberti
 abbatis undecimi.*

Suttona.
 Arnallia.
 Benyngholme.
 Wathsand.
 Erghoma.
 Beforth.
 Ravenserre Odd.
 Wyk.
 Mytona.
 Daltona.
 Hogate.
 Skyrena.
 Haytona.
 Nessyngwyk.
 Braythayte.
 Staxtona.

¹ *Tunstall*] Gunstall in MS.

*Tempore domini Ricardi
abbatis duodecimi.*

Suttona.
Tharlesthorpia.
Rowth.
Arnallia.
Setona.
Beforth.
Harlethorpia.
Mydeltona.
Hotona.
Wandesforth.
Oktona.
Wharroma.

*Tempore domini Rogeri
abbatis tertii decimi.*

Melsa.
Waghna.
Suttona.
Sutcottes.
Drypule.
Otryngham.
Tharlesthorpia.
Frysmersk.
Wellewyk.
Rowth.
' Rowtona.'
' North Skyrlaghe.'
Arnallia.
Rystona.
Westheytfeld.
Wathsand.
Setona.
Beforth.

Drynghowe.
Skypse.
Esyngtona.
Kayngham.
Wyk.
Mytona.
Hesellia.
Cotynggham.
Beverlacum.
Mollescroft.
Skyrena.
Hotona.
Crauncewyk.
Poklyngtona.
Naffretona.
Daltona.
Wharroma.
Wyfelesby.
Thorpia.
Parva Cottes.
Bradlay.
Grymesby.
Waltham.
Brygesle.
Clee.

*Tempore domini Adæ ab-
batis quarti decimi.*

Waghna.
Suttona.
Otringham.
Esyngtona.
Kayngham.
Halsame.
Orwythfleet.

Rowth.
 Skypse.
 Drynghowe.
 Beverlacum.
 Crauncewyk.
 Skyrena.
 Naffretona.
 Wandesforthe.
 Oktona.
 Wharroma.
 Ynkylmore.
 Wyfelesby.
 Grymesby.
 Brygesle.
 Waltham.
 Clee.

*Tempore domini Willielmi
 de Drynghowe abbatis.*

Arnallia.
 Otringham.
 Ravensere Odd.
 Wandesforthe.

*Tempore domini Johannis
 de Ryslay abbatis.*

Kayngham.
 Esyngtona.
 Tharlesthorpia.
 Skyrena.
 Mollescroft.
 Raventhorpia.
 Wefelesby.

*Tempore domini Hugonis
 abbatis quinti decimi.*

Suttona.
 Otringham.
 Esyngtona.
 Wynestede.
 Kayngham.
 Skypse.
 Erghoma.
 Brantyngham.
 Burghe.
 Skyrena.
 Wharroma.
 Eboracum.
 Naffretona.
 Wyfelesby.
 Fowlstowe.

*Tempore domini Roberti
 abbatis sexti decimi.*

Waghna.
 Suttona.
 Skypse.
 Esyngtona.
 Kayngham.
 Ravensere Odd.
 Beforthe.
 Mollescroft.
 Skyrena.
 Wharroma.

*Tempore domini Willielmi
 abbatis decimi septimi.*

Arnallia.
 Benyngholme.

Rowth.	Kayngham.
Rystona.	Otryngham.
	Grymestona.
	Beforth.
<i>Tempore domini Willielmi</i>	Drynghow.
<i>abbatis decimi octavi.</i>	Cotyngham.
Melsa. ¹	Beverlacum.
Waghna.	Mollescroft.
Suttona.	Northburtona.
f. 9. Arnallia.	Mydeltona.
Benyngholme.	Skyrena.
Saltaghe.	Naffretona.
Tharlesthorpia.	Eboracum.
Esyngtona.	Wellehowe.

¹ Against this name and all those under William, seventeenth abbot, Richard Gascoyne has placed consecutively the numbers 1, 2, 3, 4, 5,

and in the margin has written :
 " These 5 deedes figured torne out :"
 referring to the defect in the MS.
 already noticed. See note at page 43.

[TABULA TERRARUM SECUNDA, ORDINE
LOCORUM DISPOSITA.]

f. 96.

Melsa.

Temporibus abbatum,
Adæ primi.
Willielmi noni.
Rogeri tertii decimi.
Willielmi octavi decimi.

Waghna.

Temporibus abbatum,
Adæ primi.
Philippi secundi.
Thomæ tertii.
Alexandri quarti.
Hugonis quinti.
Galfridi sexti.
Ricardi septimi.
Michaelis octavi.
Willielmi noni.
Rogeri tertii decimi.
Adæ quarti decimi.
Roberti sexti decimi.
Willielmi octavi decimi.

Suttona.

Temporibus abbatum,
Adæ primi.
Philippi secundi.

Thomæ tertii.
Alexandri quarti.
Hugonis quinti.
Galfridi sexti.
Ricardi septimi.
Michaelis octavi.
Willielmi noni.
Ricardi decimi.
Roberti undecimi.
Ricardi duodecimi.
Rogeri tertii decimi.
Adæ quarti decimi.
Hugonis quinti decimi.
Roberti sexti decimi.
Willielmi octavi decimi.

Sutcottes.

Temporibus abbatum,
Michaelis octavi.
Rogeri tertii decimi.

Drypule.

Temporibus abbatum,
Michaelis octavi.
Willielmi noni.
Rogeri tertii decimi.

Gawnestede.

Temporibus abbatum,
Adæ primi.
Thomæ tertii.

Prestona.

Tempore abbatis
Hugonis quinti.

Hedona.

Tempore abbatum,
Adæ primi.
Hugonis quinti.
Michaelis octavi.

Pagula.

Tempore abbatis
Adæ primi.

Stokholme.

Tempore abbatis¹
Alexandri quarti.

Halsam.

Temporibus abbatum,
Hugonis quinti.
Michaelis octavi.
Willielmi noni.
Adæ quarti decimi.

*Kayngham.**Saltagh.*

Temporibus abbatum,
Adæ primi.
Philippi secundi.
Alexandri quarti.
Michaelis octavi.
Willielmi noni.
Rogeri tertii decimi.
Adæ quarti decimi.
Hugonis quinti decimi.
Johannis de Ryslay.
Roberti sexti decimi.
Willielmi octavi decimi.

Otringham.

Temporibus abbatum,
Ricardi septimi.
Michaelis octavi.
Willielmi noni.
Ricardi decimi.
Rogeri tertii decimi.
Adæ quarti decimi.
Hugonis quinti decimi.
Willielmi de Drynghowe.
Willielmi octavi decimi.

Tharlesthorpia.

Temporibus abbatum,
Thomæ tertii.
Willielmi noni.
'Ricardi duodecimi.'
Rogeri tertii decimi.
Johannis de Ryslay.
Willielmi octavi decimi.

¹ *Tempore abbatis*] Temporibus abbatum, MS.

Frysmersk.

Temporibus abbatum,
Hugonis quinti.
Rogeri tertii decimi.

Orwythfleet.

Temporibus abbatum,
Alexandri quarti.
Willielmi noni.
Adæ quarti decimi.

Wythfleet.

Tempore abbatis¹
Michaelis octavi.

Wellewyk.

Tempore abbatis¹
Rogeri tertii decimi.

Esyngtona.

Temporibus abbatum,
Rogeri tertii decimi.
Adæ quarti decimi.
Hugonis quinti decimi.
Johannis de Ryslay.
Roberti sexti decimi.
Willielmi octavi decimi.

Dymeltona.

Tempore abbatis¹
Hugonis quinti.

Ravenserre Odd.

Temporibus abbatum,
Michaelis octavi.
Roberti undecimi.
Willielmi de Drynghowe.
Roberti sexti decimi.

Ald Ravenserre.

Tempore abbatis¹
Michaelis octavi.

Holmtona.

Tempore abbatis¹
Michaelis octavi.

Redemarra.

Tempore abbatis¹
Ricardi septimi.

Owthorne.

Temporibus abbatum,
Thomæ tertii.
Hugonis quinti.
Ricardi decimi.

Tunstallia.

Temporibus abbatum,
Michaelis octavi.
Ricardi decimi.

¹ *Tempore abbatis*] Temporibus abbatum, MS.

Hidolestona.

Tempore abbatis
Hugonis quinti.

Wynestede.

Tempore abbatis
Hugonis quinti decimi.

Owstwyk.

Temporibus abbatum,
Hugonis quinti.
Ricardi septimi.
Michaelis octavi.
Willielmi noni.

Rowth.

Temporibus abbatum,
Adæ primi.
Hugonis quinti.
Ricardi septimi.
Michaelis octavi
Willielmi noni.
' Ricardi duodecimi.'
Rogeri tertii decimi.
Adæ quarti decimi.
Willielmi septimi decimi.

Grymestona.

Temporibus abbatum,
Hugonis quinti.
Ricardi septimi.
Michaelis octavi.
Willielmi octavi decimi.

Benyngholme.

Temporibus abbatum,
Hugonis quinti.
Ricardi septimi.
Roberti undecimi.
Willielmi decimi septimi.
Willielmi decimi octavi.

Newtona.

Temporibus abbatum,
Ricardi septimi.
Michaelis octavi.

Rowtona.

Temporibus abbatum,
Michaelis octavi.
Ricardi decimi.
Rogeri tertii decimi.

Thorpia.

Temporibus abbatum,
Thomæ tertii.
Alexandri quarti.

Northskyrlaghe.

Temporibus abbatum,
Ricardi decimi.
Rogeri tertii decimi.

Estmertona.

Temporibus abbatum,
Ricardi septimi.
Willielmi noni.

f. 10.

Ryse.

Tempore abbatis ¹
Michaelis octavi.

Hugonis quinti.
Willielmi noni.

Gowsle.

Temporibus abbatum,
Alexandri quarti.
Hugonis quinti.
Michaelis octavi.
Willielmi noni.

Arnallia.

Temporibus abbatum,
Thomæ tertii.
Alexandri quarti.
Ricardi septimi.
Michaelis octavi.
Willielmi noni.
Ricardi decimi.
Roberti undecimi.
Ricardi duodecimi.
Rogeri tertii decimi.
Willielmi de Drynghowe.
Willielmi septimi decimi.
Willielmi octavi decimi.

Westheytfeld.

Temporibus abbatum,
Alexandri quarti.
Hugonis quinti.
Ricardi septimi.
Michaelis octavi.
Willielmi noni.
Rogeri tertii decimi.

Rystona.

Temporibus abbatum,
Alexandri quarti.
Hugonis quinti.
Ricardi septimi.
Michaelis octavi.
Willielmi noni.
Ricardi decimi.
Rogeri tertii decimi.

Estheytfeld.

Temporibus abbatum,
Alexandri quarti.
Michaelis octavi.
Willielmi noni.

Wythornwyk.

Tempore abbatis
Ricardi septimi.

Hayholme.

Temporibus abbatum,
Adæ primi.
Thomæ tertii.

Bewyk.

Tempore abbatis
Ricardi septimi.

¹ *Tempore abbatis*] Temporibus abbatum, MS.

Coldona.

Temporibus abbatum,
Hugonis quinti.
Ricardi septimi.

Hugonis quinti.
Ricardi septimi.
Michaelis octavi.
Willielmi noni.
Roberti undecimi.
Hugonis quinti decimi.

Hornseburtona.

Temporibus abbatum,
Ricardi septimi.
Michaelis octavi.
Willielmi noni.

Dodyngtona.

Temporibus abbatum,
Philippi secundi.
Ricardi septimi.

Wathsand.

Temporibus abbatum,
Alexandri quarti.
Hugonis quinti.
Willielmi noni.
Roberti undecimi.
Rogeri tertii decimi.

Mora.

Temporibus abbatum,
Philippi secundi.
Thomæ tertii.
Alexandri quarti.
Ricardi septimi.
' Willielmi 9.'

Setona.

Temporibus abbatum,
Alexandri quarti.
Hugonis quinti.
Ricardi septimi.
Michaelis octavi.
Willielmi noni.
' Ricardi duodecimi.'
Rogeri tertii decimi.

*Beforthe.**Erghoma.*

Temporibus abbatum,
Thomæ tertii.
Alexandri quarti.

Temporibus abbatum,
Philippi secundi.
Thomæ tertii.
Alexandri quarti.
Hugonis quinti.
Ricardi septimi.
Michaelis octavi.
Willielmi noni.
Ricardi decimi.
Roberti undecimi.
' Ricardi duodecimi.'
Rogeri tertii decimi.

Roberti sexti decimi.
Willielmi octavi decimi.

Croo.

Tempore abbatis ¹
Michaelis octavi.

Drynghowe.

Temporibus abbatum,
Thomæ tertii.
Alexandri quarti.
Hugonis quinti.
Michaelis octavi.
Willielmi noni.
Rogeri tertii decimi.
Adæ quarti decimi.
Willielmi octavi decimi.

Skypse.

Temporibus abbatum,
Rogeri tertii decimi.
Adæ quarti decimi.
Hugonis quinti decimi.
Roberti sexti decimi.

Hertburne.

Tempore abbatis
Alexandri quarti.

*Wylk.**Mytona.*

Temporibus abbatum,
Philippi secundi.
Thomæ tertii.

Alexandri quarti.
Hugonis quinti.
Ricardi septimi.
Roberti undecimi.
Rogeri tertii decimi.

Hesellia.

Temporibus abbatum,
' Thomæ tertii.'
Michaelis octavi.
Rogeri tertii decimi.

*Brantyngham.**Burghe.*

Temporibus abbatum,
Philippi secundi.
Thomæ tertii.
Alexandri quarti.
Hugonis quinti decimi.

Braythayte.

Temporibus abbatum,
Ricardi septimi.
Roberti undecimi.

Alvele.

Tempore abbatis
Thomæ tertii.

Walkyngtona.

Tempore abbatis
Hugonis quinti.

¹ Tempore abbatis] Temporibus abbatum, MS.

Cotyngbam.

Temporibus abbatum,¹
 Adæ primi.
 Thomæ tertii.
 Alexandri quarti.
 Hugonis quinti.
 Ricardi septimi.
 Michaelis octavi.
 Willielmi noni.
 Rogeri tertii decimi.
 Willielmi octavi decimi.

Beverlacum.

Temporibus abbatum,
 Thomæ tertii.
 Ricardi septimi.
 Michaelis octavi.
 Willielmi noni.
 Ricardi decimi.
 Rogeri tertii decimi.
 Adæ quarti decimi.
 Willielmi octavi decimi.

Grovallia.

Temporibus abbatum,
 Galfridi sexti.
 Ricardi septimi.

Mollescroft.

Temporibus abbatum,
 Thomæ tertii.
 Hugonis quinti.
 Ricardi decimi.

Rogeri tertii decimi.
 Johannis de Ryslay.
 Roberti sexti decimi.
 Willielmi octavi decimi.

Newtona.

Temporibus abbatum,
 Hugonis quinti.
 Michaelis octavi.

Northburtona.

Temporibus abbatum,
 Ricardi septimi.
 Michaelis octavi.
 Willielmi noni.
 Ricardi decimi.
 Willielmi octavi decimi.

Raventhorpia.

Temporibus abbatum,
 Michaelis octavi.
 'Johannis de Ryslay.'

Ettona.

Tempore abbatis,²
 Alexandri quarti.

Ake.

Tempore abbatis,
 Michaelis octavi.

¹ *Temporibus abbatum*] Tempore
 abbatis, MS.

² *Tempore abbatis*] Temporibus
 abbatum, MS.

f. 10 b.

Belagh.

Temporibus abbatum,¹
 Adæ primi.
 ' Hugonis quinti.'

Lokynghona.

Tempore abbatis
 Michaelis octavi.

Mydeltona.

Temporibus abbatum,
 Hugonis quinti.
 Ricardi septimi.
 ' Ricardi duodecimi.'
 Willielmi octavi decimi.
²

Herlethorþia.

Temporibus abbatum,¹
 Adæ primi.
 ' Ricardi duodecimi.'

Boveltona.

Temporibus abbatum,
 Alexandri quarti.
 Hugonis quinti.

Brunby.

Temporibus abbatum,¹
 Adæ primi.
 ' Hugonis quinti.'

Haytona.

Temporibus abbatum,
 Michaelis octavi.
 Roberti undecimi.

*Wartre.**Blawunchemarle.*

Temporibus abbatum,
 Adæ primi.
 Philippi secundi.
 Thomæ tertii.
 Alexandri quarti.
 Hugonis quinti.
 Ricardi septimi.
 Willielmi noni.

Hogate.

Temporibus abbatum,
 Ricardi septimi.
 Roberti undecimi.

Northdaltona.

Temporibus abbatum,
 Adæ primi.
 Philippi secundi.
 Thomæ tertii.
 Alexandri quarti.
 Hugonis quinti.
 Ricardi septimi.
 Michaelis octavi.
 Willielmi noni.
 Ricardi decimi.

¹ Temporibus abbatum] Tempore
 abbatis, MS.

² Ricardi duodecimi, erased in
 MS.

Roberti undecimi.
Rogeri tertii decimi.

Nessyngwyke.

Temporibus abbatum,
Philippi secundi.
Michaelis octavi.
Roberti undecimi.

Hotona.

Crauncewyke.

Temporibus abbatum,
Hugonis quinti.
Ricardi septimi.
Michaelis octavi.
Willielmi noni.
Ricardi decimi.
Ricardi duodecimi.
Rogeri tertii decimi.
Adæ quarti decimi.

Skyrena.

Temporibus abbatum,
Alexandri quarti.
Hugonis quinti.
Ricardi septimi.
Michaelis octavi.
Willielmi noni.
Roberti undecimi.
Rogeri tertii decimi.
Adæ quarti decimi.
Hugonis quinti decimi.
Johannis de Ryslay.
Roberti sexti decimi.
Willielmi octavi decimi.

Wandesforthe.

Temporibus abbatum,
Thomæ tertii.
Ricardi duodecimi.
Adæ quarti decimi.
Willielmi de Drynhowe.

Naffretona.

Temporibus abbatum,
Rogeri tertii decimi.
Adæ quarti decimi.
Hugonis quinti decimi.
Willielmi octavi decimi.

Kylloma.

Tempore abbatis
Willielmi noni.

Oktona.

Temporibus abbatum,
Adæ primi.
Philippi secundi.
Thomæ tertii.
Alexandri quarti.
Ricardi septimi.
'Ricardi duodecimi.'
Adæ quarti decimi.

Rudestane.

Tempore abbatis
Willielmi noni.

Fraysthorpia.
 Tempore abbatis
 Hugonis quinti.

Newbyggyng.
 Tempore abbatis
 Hugonis quinti.

Scardburgh.
 Tempore abbatis
 Ricardi decimi.

Stactona.
 Temporibus abbatum,
 Hugonis quinti.
 Roberti undecimi.

Colloma.
 Temporibus abbatum,
 Hugonis quinti.
 Michaelis octavi.

Wharroma.
 Temporibus abbatum,
 Adæ primi.
 Philippi secundi.
 Thomæ tertii.
 Alexandri quarti.
 Hugonis quinti.
 Michaelis octavi.
 Willielmi noni.
 Ricardi decimi.

Ricardi duodecimi.
 Rogeri tertii decimi.
 Adæ quarti decimi.
 Hugonis quinti decimi.
 Johannis de Ryslay.

Byrdsallia.
 Tempore abbatis
 Michaelis octavi.

Poklyngtona.
 Tempore abbatis
 Rogeri tertii decimi.

Elvyngtona.
 Tempore abbatis
 Thomæ tertii.

Eboracum.
 Temporibus abbatum,¹
 Thomæ tertii.
 Michaelis octavi.
 Hugonis quinti decimi.
 Willielmi octavi decimi.

Grymesby.
 Tempore abbatis
 Michaelis octavi.

Wyfelesby.
Thorpia.

¹ *Temporibus abbatum*] Tempore abbatis, MS.

*Parva Cottes.**Bradlay.**Grymesby, alias**Waltham.**Brygesle.**Clee.*

Temporibus abbatum,
 Rogeri tertii decimi.
 Adæ quarti decimi.
 Hugonis quinti decimi.
 Johannis de Ryslay.
 Willielmi octavi decimi.

Fowlstowe.

Tempore abbatis
 Hugonis quinti decimi.

Villa Sancti Botulphi.

Temporibus abbatum,
 Alexandri quarti.
 Michaelis octavi.

Knottyngle.

Tempore abbatis
 Alexandri quarti.

Wyggethorpia.

Temporibus abbatum,
 Alexandri quarti.
 Thomæ tertii.

*Inkylmore.**Adelyngfleet.*

Tempore abbatis
 Willielmi noni.

*Inkylmore.**Usefleet.*

Tempore abbatis
 Adæ quarti decimi.

*Cyrbery.**Lyntona.**Northe.**Tacheforthe.**Hyda in Cravenna.*

Temporibus abbatum,
 Hugonis quinti.
 Willielmi noni.

Hotona in Whytbystrand.

Tempore abbatis
 Adæ primi.

Eggetona.

Tempore abbatis
 Adæ primi.

PRÆFATIO OPERIS SEQUENTIS.¹

CUM virorum illustrium, abbatum hujus monasterii de f. 11. Melsa, memoriam, ob negligentium desidiam, pæne finaliter deperis-
se conspicio, interno dolore contactus, ingemiscens graviter suspiro, tum quia tot et tales lucernæ, tot videlicet nobilium patrum gesta præclara, sub modio lateant absconditæ,² tum quia tot sapientes et scioli qui nos præcesserunt, thesaurum sapientiæ suæ condere nullatenus formidantes, laude dignos patrum suorum actus litteris tradere publicis minime curaverunt. Cupiens ergo tantæ negligentiae pro posse finem imponere, quamvis me penitus insufficientem cognoverim, nonnullas cedulas antiquas et membranas neglectas post longum scrutinium in unum collegi; ex quibus alias imbris expositas, alias igni deputatas, inveni; in quibus, certe, dispendiosa in breviorē stilum converti, mystica³ luculentius explanavi; registra transcurri, atque omīssa ex registris et aliis scriptis authenticis⁴ excerpens adjunxi, et demum in unum congesta in hoc opusculum serius exaravi. Nemo igitur, cum in sequentibus quæ prius non noverat invenerit, inserta ea me ex propria suggestionē existimet derivasse,⁵ sed noverit pro certo nihil⁶ in hoc

Sources of
the present
narrative.

¹ This preface was added in the revision of the work. It is not found in P.

² *absconditæ*] *abscondita*, MS.

³ *mystica*] *mistica*, MS.

⁴ *authenticis*] *auctenticis*, MS.

⁵ *derivasse*] *dirivasse*, MS.

⁶ *nihil*] *nichil*, MS.

opusculo esse congestum, nisi quod aut scriptum in aliorum opusculis et memorandis diversis inveni, aut ex fidedignorum relatione sæpius audiui, aut ipse perspexi. Obsecro ergo vos omnes, quicumque hanc qualemcunque chronicam estis lecturi, ut, si non pudet diu neglecta non corrigere, saltem detrahare pudeat emendanti. Si cui etiam vel processus compendiosus vel stilus rudis displiceat,¹ hoc non præjudicat quin ad libitum suum unusquisque sibi aliam poterit ordinare, et tanto facilius quanto luculentius rei veritatem hic invenerit exaratam.

¹ *displiceat*] despliceat, MS.

ADAM ABBAS PRIMUS.

I. *Qualiter primo¹ sumpsit exordium monasterium de Melsa; de ejus nomine, et nominis ejusdem² etymologia.³*

POST incarnationem⁴ Domini anno millesimo centesimo quinquagesimo, a conquæstu vero⁵ Angliæ per Normannos⁶ lxxxiii^{to}, ab initio ordinis Cisterciensis lii^o, a fundatione autem monasterii de Fontibus xviii^o, universalem ecclesiam catholicam⁷ Eugenio papa tertio gubernante,⁸ regnum vero Angliæ regente⁹ Stephano de Bloys rege,¹⁰ vivente adhuc beatissimo patre nostro Bernardo Clarævallensi abbate, kalendis Januarii, in die videlicet Circumcisionis Dominicæ, sub bonæ memoriæ dompno Adam abbate nostro primo, cepit initium hoc cœnobium, Melsa Latine, Meaux Gallice sive Anglice, a nostris prioribus nuncupatum. Locus autem ipse a pristinis habitatoribus suis sortitus est nomen, qui, in conquæstu Normannorum, de quadam

f. 11 b.
Date of origin of the monastery, A.D. 1150.

Derivation of the name.

¹ *primo*] primum, P.

² *nominis ejusdem*] ejusdem nominis, P.

³ *etymologia*] ethimologia in both MSS.

⁴ After *incarnationem* insert vero, P.

⁵ *vero*] quidem, P.

⁶ *Normannos*] Willielmum Nothum, P.

⁷ After *catholicam* insert beatissimo, P.

⁸ *tertio gubernante*] wanting in P.

⁹ *regnum . . . regente*] subsequently inserted, P.

¹⁰ *rege*] filio Elæ filiæ Willielmi Conquæstoris, P.

Abbot
Adam.

Migration
of monks
from
Whitby
to York ;

and from
York to
other Cis-
tercian
founda-
tions.

Filiations
of Foun-
tains.

civitate Galliæ, Meldis Latine sed Meaux Gallice vocitata, exeuntes, post dictum conquæstum ipsum locum inhabitantes, nomen de Meaux ei imposuerunt, in memoriam suæ pristinæ civitatis.¹ Prædictus autem² Adam, abbas noster primus,³ ut dicitur, aliquando fuit monachus de Whytby, et⁴ unus illorum qui egressi sunt de dicto monasterio de Whytby, ad monasterium beatæ Mariæ Eboraci inchoandum. Postmodum vero priorem dicti monasterii⁵ beatæ Mariæ Eboraci et alios, qui inde exierant et in territorio Riponensi monasterium ordinis Cisterciensis,⁶ quod Fontes dicitur, inchoaverant, secutus est. Pridie vero nonas Octobris, anno Domini 1132, facta est egressio monachorum Eboracensium de cœnobio eorundem, et eodem anno incepta est abbatia Sanctæ Mariæ de Fontibus, sexto kalendas Januarii. Tresdecim monachi⁷ egressi sunt de cœnobio beatæ Mariæ Eboraci, scilicet, Ricardus prior, primus abbas de Fontibus ; Ricardus sacrista, secundus abbas de Fontibus ; Robertus primus abbas de Kyrkestede ; Gervasius supprior, primus abbas de Parco Ludæ ; Walterus eleemosynarius,⁸ secundus abbas de Kyrkestede ; Ranulphus primus abbas de Lisa Norwagiæ ; Alexander primus abbas de Kyrkestallia ; abbates septem.⁹ Reliqui vero quinque¹⁰ monachi non abbatiantes¹¹ obierunt. Radulphus autem¹² cantor, qui tertius decimus erat,¹³ solus regressus est : in cujus loco dictus Adam de eadem ecclesia Eboracensi venit ad Fontes ; et ipse Adam primus abbas de Melsa. Hujus

¹ *Locus . . . civitatis*] wanting in P.

² *Prædictus autem*] Is etiam, P.

³ *abbas noster primus*] wanting in P.

⁴ After *et* insert fuit, P.

⁵ *dicti monasterii*] ejusdem domus, P.

⁶ *ordinis Cisterciensis*] wanting in P.

⁷ After *monachi* insert fuerunt qui, P.

⁸ *eleemosynarius*] eleemosinarius ; the constant form of spelling in both MSS.

⁹ *abbates septem*] wanting in P.

¹⁰ *vero quinque*] omnes, P.

¹¹ *abbatiantes*] abbatizantes, P.

¹² *autem*] vero, P.

¹³ *qui . . . erat*] wanting in P.

autem cœnobii Fontanensis octo sunt filiæ; videlicet, Novum Monasterium, Kyrkestede, Parcus¹ Ludæ, Woburnia, Lisa, Kyrkestallia, Vallis Dei et monasterium nostrum de Melsa. Et dicta est Melsa quasi sapor mellis; vel Melsa quod interpretatur rixa, vel in azymis;² vel dicitur Melsa quasi messa, quod interpretatur hospes salvans, vel mensura salutis, sive dans potum. Hæ autem³ etymologiæ et interpretationes⁴ ei satis lucide concordant. Etenim dici potest mellis^{1a}. sapor propter loci amœnitatem, propter religionis dulcedinem⁵ et propter divini cultus spirituales dulcorem. Vel dicitur rixa, quia in principio suæ foundationis erat^{2a}. rixa et discordia de ipsius situ; vel quia ab initio sui usque in præsens vix⁶ sine rixa et persecutione conquivit; vel quia inibi degentes continuam habent rixam contra triplicem hostem, dæmonem, scilicet, mundum et carnem. Vel dicitur in azymis, sinceri-^{3a}. tatis quidem, hoc est rectæ intentionis, perfectæ veritatis et bonæ operationis. Vel dicitur hospes salvans, temporaliter per se transeuntes spiritualiter se in ea f. 12. Christo mancipantes, temporaliter et spiritualiter inibi continue permanentes. Vel mensura salutis, quia^{5a}. secundum mensuram uniuscujusque bonæ operationis retribuetur mensura salutis. Vel dans potum confor-^{6a}. tationis, indigentibus pias eleemosynas largiendo; afflictionis, carnis motibus insurgentibus, calicem Dominicæ passionis spiritualiter bibendo; et perpetuæ consolationis, spiritibus sitientibus, divinæ contemplationi jugiter insistendo.⁷ Igitur ad ordinem relationis stilum reducam.

¹ *Parcus*] Percus, P.

² *azymis*] azimis, MS.

³ *autem*] omnes, P.

⁴ *et interpretationes*] wanting in P.

⁵ *dulcedinem*] dulcorem, P.

⁶ *vix*] wanting in P.

⁷ After *insistendo* insert, Et sic patet quod etymologiæ præmissæ recte ad eam poterunt interpretari, P.

II. *De causa foundationis et situ loci.*

Earl of
Albemarle
founder.

Founda-
tion sug-
gested by
Adam,
monk of
Fountains.

Choice of
locality.

Hujus¹ namque monasterii de Melsa fundator erat Willielmus le Groos, præclarus comes Albemarlæ et dominus de Holdernesse. Et hæc causa foundationis ejusdem. Iste Willielmus comes vir erat² nominatissimus et quasi dominus totius provinciæ Eboracensis. Idemque iter Ierosolomitano in voto habebat, quod propter ætatis et corporis gravitatem minime valebat adimplere. Erat autem eo tempore in monasterio de Fontibus monachus quidam dictus dominus Adam, postea noster abbas primus, vir summæ prudentiæ et inter plures valde nominatus; qui, dum in ædificiis construendis monasteriorum, videlicet de Kyrkestede, Wobornia et præcipue de Valle Dei, cujus dictus comes fundator erat, occuparetur et esset sollicitus, cœpit dicti comitis notitiam aliquantulum obtinere.³ Et, cum comperisset ipsum comitem propter voti sui præmissi solutionem anxium esse, suggessit eidem ut monasterium aliquod Cisterciensis ordinis in redemptionem voti sui fundaret, adjungens quod, si hoc secundum ordinationem suam perficeret, ipse voti sui absolutionem a domino papa impetraret. Annuit comes petendum, si suum dictus Adam consummasset promissum. Cum igitur dictus Adam, coadjuvante eum beato patre nostro Bernardo erga dominum papam Eugenium tertium,⁴ tunc in Galliis commorantem, negotium præmissum ad finem perduxisset optatum, circuit et perambulat prædia et possessiones ipsius comitis, locum commodum monasterio ædificando ubique requirens. Cumque demum ad locum quæ Melsa dicebatur advenisset, contemplatur locum nemoribus et fructibus consitum, aquis et palu-

¹ *Hujus*] Cujus, P.

² *vir erat*] erat vir, P.

³ *obtinere*] optinere; the spell-

ing of both MSS. in every instance.

⁴ *tertium*] wanting in P.

dibus cinctum, ac frugi terrarum, gleba fecundum; ¹animadvertit dictum locum ²fore suis votis aptissimum. Erat autem in loco eodem monticulus quidam, qui collis beatæ Mariæ dicebatur, ubi nunc ipsius cœnobii ecclesia fundatur: in cujus verticem præfatus Adam ascendens baculum quem manu tenuit in terram fortiter infixit, dicens, "Hic locus nempe vocitetur
" aula Regis æterni, vineaque cœli, portaque vitæ; genus
" hic creetur Christicolarum!" Et adjecit, ad circumstantes loquens, "Num audistis, carissimi,³ quid propheta promiserit de domo Domini ædificanda? 'Erit,'
Mich. iv. 1. " inquit, 'in novissimis diebus præparatus mons domus
" 'Domini in vertice montis.' Quæ verba tota hac
" die nescio qualiter in ore meo revolvi; et nunc perpendo quod divina providentia agebatur, qui in hoc
" monticulo voluit templum suum fieri in nobis."

Audiens autem comes quod locum ipsum elegisset graviter tulit, eo quod propter sui amœnitatem supra modum illum diligebat. Cogitaverat enim eundem locum fossa et vallo undique cinctum ferarum habitationem fecisse, et jam tunc fossatum, quod adhuc dicitur Parkdyk,⁴ in occidentali parte inceperat. Nam, ante paucos illos dies, locum prænominatum, qui pro f. 12. b. tribus carucatis terræ computabatur, cum domino Johanne de Melsa, milite, cujus patrimonium locus ipse fuerat,⁵ commutavit pro manerio de Bewyk juxta Aldburghum, cum sex carucatis terræ ad eum pertinentibus; ita ut dictus dominus Johannes et hæredes sui ipsum manerium de Bewyk cum pertinentiis per idem⁶ servitium de comite tenerent quod pro ipsa Melsa perantea reddi fuerat consuetum. Sed necdum fuerat dicta commutatio scripti munimento confirmata.

The earl's
partiality
to the site
elected.

¹ Before *animadvertit* insert et, P.

² *dictum locum*] wanting in P.

³ *carissimi*] *karissimi*, MS.

⁴ *Parkdyk*] *Parkedyk*, P.

⁵ *locus . . fuerat*] erat, P.

⁶ *idem*] *eundem*, P.

III. *De causa nominis loci, et ejus separatione a
dominiis adjacentibus.*¹

The name
Meaux,
whence
derived.

Changed
to Melsa.

Ancient
boundary
of the
domain.

Ante quidem hæc tempora, Gamellus filius Ketelli de Melsa, avus seu pater dicti Johannis de Melsa, cum Willielmo Notho, rege² et conquæstore, de prædicta civitate³ Galliæ Meaux Gallice dicta⁴ exiens, cum aliis, in hiis partibus Holdernesie sortem suæ habitationis est assecutus; et, ob memoriam civitatis suæ egressionis, nomen huic loco quem⁵ inhabitabat ut Meaux nuncuparetur imponebat.⁶ Postea autem,⁷ dictus⁸ Adam abbas noster⁹ primus, de prædicti comitis consensu atque dicti domini Johannis de Meaux, militis,¹⁰ ei nomen Latinum, ut Melsa Latine diceretur, commutans¹¹ imponebat;¹² eo quod a dicta civitate Galliæ dicta Meldis nomine tenus differretur,¹³ et,¹⁴ ob religionis in eo jugiter assequendæ suavitatem, mellis sapor non immerito deberet comparari. Ipse quidem Gamellus, dicti loci incola, et alii dominiorum collateralium cohabitatores, dominus videlicet Basyng de Waghna, Siwardus de Suttona, Franco de¹⁵ Fawconberge de Ryse, et Ricardus de Scrutevilla de Rowth, prædictis villis contemporanei et convenientes post guerram Normanorum ut domini præfuerunt. Qui, post guerram præfatam pacificato regno, ex communi consilio et

¹ *adjacentibus*] alienis, P.

² *Notho, rege*] rege Notho, P.

³ *de . . civitate*] a civitate quadam, P.

⁴ *Meaux . . dicta*] quæ Latine Meldis, Gallice Meaux dicitur, P.

⁵ *huic . . quem*] hujusmodi loci in quo, P.

⁶ After *imponerebat* insert, Sed nec adhuc quidem hujus loci nomen Latinum ipsius cohabitantibus erat manifestum, P.

⁷ *autem*] wanting in P.

⁸ *dictus*] idem, P.

⁹ *abbas noster*] monachus, noster abbas, P.

¹⁰ *de . . militis*] wanting in P.

¹¹ *commutans*] an insertion in P.

¹² After *imponerebat* insert pro, P.

¹³ *differretur*] differetur, E.

¹⁴ *a dicta . . , et*] wanting in P.

¹⁵ *de*] wanting in P.

provisa utilitate heredum suorum, terminos inter se distinguentes, certas mensuras possessionum suarum posuerunt, ad auferenda certamina posterorum. Nam ^{Antiqua separatio.} hos terminos inter se de Melsa¹ posuerunt; videlicet, ab extrema parte aquilonali fossæ parci, a jactu unius securis versus aquilonem, usque ad Swynesholmum; et a Swynesholmo usque ad parvum Collesholmum; et a parvo Collesholmo usque ad veterem pontem in medio marisco juxta angulum bosci de Ruda. Et isti sunt termini inter Felsam et Rudam: ab isto ponte usque ad quercum in occidentali parte de Leveryklund, in ^{Ancient mound.} cujus medio supereminet quidam monticulus, id est, terra antiquitus congesta in modum furni, ad eruditionem futuri populi; et ab illo monticulo in parte septentrionali juxta Tyryngholmum usque ad pontem qui vocatur pons Rudæ, sub quo posuerunt antiqui grandem lapidem in testimonium. Et isti sunt termini inter Melsam et Rudam: et inde indirectum usque ad Mapelstubb in Lumbercotes,² veniente quadam duplici fossa de marisco in transversum. Et sciendum quod duæ partes de Lumbercotes² pertinent ad Melsam. Et a Mapelstubb usque ad mediam partem de Seggesholmo, ubi vacca antiquitus humata est similiter in testimonium. Divisa inter Waghnam et Swynam: a Seggesholmo usque ad fraxinum quam Henricus de Vyrly succidit super Braunceholmum; et a media parte de Snoreholm³ super ripam de Hullo usque ad fossam comitis, sed communiter. Hac autem forma divisa ^{f. 13.} sunt dominia villarum de Waghna et Rowth a manerio de Melsa, et ipsa Melsa a reliquis dominiis sibi contiguis et vicinis. Sed quia hæc divisæ⁴ signa et testimonia a modernis⁵ penitus ignorantur, restat ut de ^{Modern boundary.} ipso solo dominio de Melsa, de quo nunc agitur, et de

¹ *de Melsa*] tunc temporis de loco nunc Melsa dicto, P.

² *Lumbercotes*] Lumbrecotes, P.

³ *Snoreholm*] Snuresholm, P.

⁴ *divisæ*] hæc divisæ, P.

⁵ *After modernis* insert hiis temporibus, P.

Nova se-
paratio.

separatione ejus a dominiis aliis adjacentibus, sicut in-
præsentiarum noscitur, disseratur. Nam vaccaria de
Felsa parcella hujus dominii de Melsa extat manifesta.
Sed utrum ipsa Felsa constructa fuerat¹ vel separata
antequam monasterium nostrum sumpsit² exordium
vel non, seu cujus tempore, fateor³ me omnino⁴ nescire.
Ipsius autem Melsæ divisio moderna⁵ sic habetur.
Primo ab australi angulo de Cryftynges⁶ versus occi-
dentem per le Parkdyk,⁷ quæ dividit pasturas de
Felsa et mariscum de Wele, deducens versus aquilonem
'in parte occidentali,'⁸ usque ad Meynpytt, quæ pro
parte dividit Melsam, Felsam et Rudam;⁹ et per
dictum Meynpytt, tendendo versus orientem, usque ad¹⁰
viam quæ ducit versus Rudam; et de hinc paululum¹¹
versus aquilonem usque ad Foxbrygge; et sic per
borealem finem de Bennerls et fines sellionum versus
Whytkerram¹² de Ruda, ubi foramina quædam in terra¹³
rotunda ad spatium trium pedum latitudinis¹⁴ perfossa,
quasi per jactum lapidis inter se distantia, in signum
separationis inter Melsam et Rudam in hac parte, dis-
tinguuntur. Infra quæ foramina, versus capita sellio-
num, fossatum in solo nostro proprio de Melsa con-
ficitur, ut ipsæ antiquæ divisæ seu foramina extra
dictum fossatum per trium pedum spatium remaneant;
ut, si quando in futurum dictum fossatum mundari
debeat seu dilatari, in solo nostro proprio pro dicto
fossato dilatando perfodamus.¹⁵ Et sic per dictum
fossatum seu foramina,¹⁶ non tamen¹⁷ æqua linea, usque

¹ After *fuerat* insert *extracta*, P.

² *sumpsit*] *sumpsisset*, P.

³ *fateor*] *feteor*, MS.

⁴ *me omnino*] *omnino me*, P.

⁵ *moderna*] wanting in P.

⁶ *Cryftynges*] an interlineation
in P.

⁷ *Parkdyk*] *Parkedyk*, P.

⁸ *in . . occidentali*] wanting in P.

⁹ After *Rudam* insert *in parte
occidentali*, P.

¹⁰ After *ad* insert *alteram*, P.

¹¹ *paululum*] *pallulum* in both
MSS., in this and other instances.

¹² *Whytkerram*] *Whitkerram*, P.

¹³ *in terra*] wanting in P.

¹⁴ *latitudinis*] wanting in P.

¹⁵ *Infra quæ foramina . . . per-
fodamus*] wanting in P.

¹⁶ *per . . foramina*] wanting in P.

¹⁷ *non tamen*] *tamen sed non*, P.

ad Wythdyk; et hoc ex parte ejus¹ boreali. Et per dictum Wythdyk,² quod dividit in parte ejus superiori Rudam et Rystonam, et in hac parte inferiori Melsam et Arnalliam, tendendo versus austrum usque ad Monkdyk;³ et in transversum de⁴ Monkdyk versus⁵ Mapelstubb in Lumbercottes,⁶ per Ryelkerram; et hæc ex parte ejus⁷ orientali. Et de dicto Mapelstubb versus occidentem usque ad prædictum angulum de Cryftynges, ubi præscriptam divisionem inchoavi, ex ejus parte australi. Dominium, videlicet, quadrum circuitum habens quasi quatuor miliarium,⁸ agricultura, prato et pastura, dotatum, et bosco super hæc omnia eminente pulcherrime decoratum. Et ubi ipsum villa seu⁹ manerium de Melsa fuerat situatum, extat modo grangia nostra quæ Northgrangia nuncupatur. Et, postquam ipsa commutatio dictorum maneriorum de Melsa et Bewyk fuerat perpetrata, dictus Johannes de Melsa miles, et post eum heredes sui quamdiu hereditarie sibi succedere poterant, apud Bewyk¹⁰ morabantur.¹¹ Præfatus autem¹² Johannes de Melsa miles,¹³ cujus patrimonium per prius Melsa erat,¹⁴ genuit Robertum; qui genuit Johannem; qui genuit Godefridum; qui genuit Johannem; qui genuit Godefridum; qui genuit Johannem, qui sine liberis mortuus est; qui obiit¹⁵ circa annum Domini 1377; cujus capitale manerium de Bewyk et patrimonium¹⁶ ejus in Suttona, post ejus obitum, dominus Radulphus de Hastynges¹⁷ comparavit. Sed nunc ad relationis¹⁸ ordinem stilus est revocandus.

Description of the domain.

Site of the ancient vill of Meaux.

Descendants of Sir John Meaux.

Manor of Bewick.

¹ *parte ejus*] ejus parte, P.

² *Wythdyk*] Withdyk, P.

³ *Monkdyk*] Munkdyk, P.

⁴ After *de* insert le dicto, P.

⁵ *versus*] usque ad, P.

⁶ *Lumbercottes*] Lumbrecotes, P.

⁷ *parte ejus*] ejus parte, P.

⁸ *miliarium*] originally written *animalium*, and corrected, P.

⁹ *seu*] vel, P.

¹⁰ *apud Bewyk*] wanting in P.

¹¹ After *morabantur* insert, et isti domini de Bewyk successivi fuerunt, P.

¹² *autem*] wanting in P.

¹³ *miles*] wanting in P.

¹⁴ *per . . erat*] erat Melsa, P.

¹⁵ *qui obiit*] wanting in P.

¹⁶ *patrimonium*] hereditatem, P.

¹⁷ After *Hastynges* insert miles nescio quo pacto, P.

¹⁸ *relationis*] narrationis, P.

IV. *De prima monasterii ædificatione* ¹ *et monachorum inductione; et tenementis nobis datis per Willielmum Groos comitem, fundatorem nostrum, in Waghna, bosco de Ruda, Hotona et Eggetona.*¹

Desire of
the earl of
Albemarle
to substi-
tute an-
other site.

f. 13 b.

Buildings
for first re-
ception of
the monks.

Introduc-
tion of
monks
from Foun-
tains.

Cum autem, ut prædictum est, dictus Adam monachus locum monasterio construendo aptum elegisset, et ipsius loci commutatio nondum fuerat scripti munitamento confirmata, elaborabat² dictus comes Willielmus le³ Groos, in quantum potuit, ut dictus Adam monachus⁴ locum alium, ubicunque sibi placeret, in dominio suo eligeret ad monasterium fundandum. Sed nequaquam hunc ab incepto proposito aliquallyter flectere prævalebat. Tandem ergo comes⁵ locum ipsum cum omnibus pertinentiis suis Deo et Beatæ Virgini Mariæ, ad monasterium monachorum Cisterciensis * ordinis ibidem faciendum, solenniter⁶ conferebat. Fecit ergo ædificari quandam magnam domum, licet ex vili cemate, ubi nunc stabilitur pistrinum, in qua conventus adventurus, donec providentius pro eis ordinaretur, habitaret. Fecit etiam quandam capellam juxta domum prædictam, quæ modo dicitur camera cellerarii, ubi monachi omnes in inferiori solario postea⁷ decubabant, et in superiori divina officia devotius persolvebant. Quibus nondum perfectis,⁸ conventum monachorum de monasterio de Fontibus quinto kalendas⁹ eductum in¹⁰ locum prædestinatum kalendis Januarii¹¹ introduxit,

¹ *et monachorum . . . Eggetona*] et inductione monachorum cum domino Adam primo abbate in abbatiam, P.

² *elaborabat*] elaboravit, P.

³ *le*] wanting in P.

⁴ *monachus*] wanting in P.

⁵ After *comes* insert, cum consensu et voluntate dicti domini Johannis de Melsa, P.

⁶ *solenniter*] solemnly; the constant form of spelling in both MSS.

⁷ *postea*] an interlineation in P.

⁸ *perfectis*] perfectius ordinatis, P.

⁹ After *kalendas* insert Decembris, P.

¹⁰ After *in* insert dictum, P.

¹¹ *kalendis Januarii*] wanting in P.

atque,¹ ipsi conventui præscripto Adam monacho præfecto in abbatem,² locum ipsum præfatis abbati et monachis suisque successoribus³ relaxabat. Deinde coeperunt dicti abbates⁴ et monachi ex operibus Manual labours of the monks. manuum suarum victum quærere quotidianum,⁵ in sudore vultus sui pane suo vescentes, et in sanguine suo vineam Domini Sabaoth complantantes. Confluebant ergo ad eos undique conprovinciales, ad coadjuvandum quidam, quidam vero ad conversionem. Confluence of people of the country. Stolidus enim populus⁶ gentem admirabatur cucullatam quibusdam temporibus divinis obsequiis insistentem, et aliis temporibus operibus rusticanis occupatam.⁷ Coeperunt deinde dicti monachi⁸ in ædificiis et necessariis quotidie proficere; et indies eorum numerus coepit augeri, devotis conprovincialibus manus eis porrigentibus adjutrices. ⁹ Porro idem venerabilis comes Donations of the earl of Albemarle. coepit dictorum monachorum profectibus congaudere; et, in augmentum divini cultus, dedit eis boscum de Ruda, quem pridem cum Alano de Scrutevylla pro lx. acris terræ arabilis in Aldburgho, eo magis valentibus, commutavit. Boscut de Rowth. Quicquid etiam habuit in Waghna de Waghna. patrimonio proprio et de patrimonio archiepiscopi, et ecclesiam ejusdem villæ, ac Petrum de Waghna militem suum, et tenementa ipsius, ita tamen quod ipse Petrus esset attendens dictis monachis de singulis servitiis suis, donec idem comes præfato Petro changiam ad valitudinem terræ suæ conferret, dictis¹⁰

¹ *atque*] et, P.

² After *abbatem* insert kalendis Januarii, P.

³ After *successoribus* insert prius collatum, P.

⁴ *abbates*] abbas, P.

⁵ *quotidianum*] cotidianum, in this as in other instances in both MSS.

⁶ After *populus* insert ipsius insulæ, P.

⁷ After *occupatam* insert, Nam

antea in illa insula monasteria nulla fuerunt, P.

⁸ *dicti monachi*] wanting in P.

⁹ In MS. P. this is the commencement of the fifth chapter, the title to which is "De terris datis nobis per Willielmum Groos fundatorem nostrum in bosco de Ruda, in Waghna, in Hotona, in Whitbystrand, et in Eggetona."

¹⁰ *dictis*] sæpeditis, P.

monachis in puram et perpetuam eleemosynam est largitus, ut ipse Petrus, occasione dictæ changiæ, eisdem¹ monachis ipsam terram suam in Waghna postea erogaret. Sed tamen prædictum Petrum aut ipsius tenementa non voluerunt aliququaliter obtinere, donec post 99 annos alter Petrus, cujus prædictus Petrus avus fuerat, in sua ultima senectute se fieri monachum postulavit et obtinuit;² et tunc, divisa hereditate, quicquid sibi competebat eisdem monachis relaxavit; ut in sequentibus, tempore domini Michaelis abbatis octavi, referetur. Ecclesiam etiam³ de Waghna multis adversantibus causis⁴ nunquam possidebant: cujus quidem⁵ clamium archiepiscopo Eboracensi tandem⁶ relaxabant, sicut in tempore domini Ricardi abbatis 7 constabit postea manifestum.⁷ Idem etiam comes dedit dictis monachis tresdecim acras terræ et pasturam tresdecim vaccis in Hotona in Whytbystrand, et heremitorium Sancti Leonardi juxta Eggetonam in Whytbystrand, in perpetuam eleemosynam. Sed si dictæ acræ terræ, pastura et heremitorium, unquam in possessione dictorum monachorum persistebant, vel si possessa qualiter fuerunt⁹ alienata, hiis diebus minime reperitur.

Hotona.⁸
Eggetona.

¹ *ut . . . eisdem*] occasione cujus changiæ ipse Petrus dictis, P.

² *obtinueit*] optinebat, P.

³ *etiam*] insuper, P.

⁴ *adversantibus causis*] causis adversantibus, P.

⁵ *quidem*] wanting in P.

⁶ *tandem*] postea, P.

⁷ After *manifestum* insert, Tem-

pore etiam hujus abbatis primi, Henricus archiepiscopus Eboracensis alias terras dictis monachis in Waghna concedebat, sicut in capitulo [blank] proximum sequente apparebit, P.

⁸ After *Hotona* insert in Whitbystrand, P.

⁹ *fuerunt*] fuerant, P.

V.¹ *De terris datis nobis per eundem comitem in Saltagh; de libero² passagio apud Pagulam; et uno³ tenemento in Hedona.*

Et cum dictus comes fundator noster⁴ hæc dictis monachis⁵ contulisset, quia terram dicti Petri, militis, ipsi monachi nondum habebant, et ipsæ⁶ Hotona et Eggetona ab ipso monasterio nostro non prope distabant, cogitabat⁷ possessiones dictorum monachorum⁸ ampliare.⁹ Unde quandam pasturam super Humbriam quæ dicitur Saltagh et Newland, et unam carucatam terræ arabilis adjacentem¹⁰ in Kayngham,¹¹ dedit monasterio. Monachi tamen prædicti¹² sexaginta marcas dederunt eis qui sibi in illa terra jus, immerito tamen, sicut in sequentibus liquet, vindicabant. Osbertus siquidem vicecomes quondam opinatissimus sacerdos fuit, et a rege Henrico primo vicecomes Eboracensis et Lincolnensis schirarum constitutus. Hic a multis comitibus et baronibus Angliæ multas terras acquisivit¹³ propter servitium suum, et quia familiaris regis erat. Inter quas, a comite Albemarle qui tunc erat¹⁴ impetravit Kayngham in Holdernesia, et in Lyndesay Totele et ea retinebat. De hiis quidem terris, dedit prædictus Osbertus tribus militibus quatuor carucas terræ libere de ipso tenendas, duas videlicet Umfrido de Kayngham, et unam carucatam Bernario de Haburre in marisco de Kayngham.

Further donations of the earl of Albemarle. f. 14.

History of the property.

¹ This is the sixth chapter in MS. P.

² *de libero*] in, P.

³ *uno*] interlineated in P.

⁴ *fundator noster*] noster fundator, P.

⁵ *dictis monachis*] nostro monasterio, P.

⁶ *ipsæ*] ipsa, P.

⁷ *cogitabat*] cogitavit, P.

⁸ *possessiones . . . monachorum*] nostras possessiones, P.

⁹ *ampliare*] amplificare, P.

¹⁰ *adjacentem*] adjacens, E.

¹¹ *adjacentem in Kayngham*] ibidem, P.

¹² *prædicti*] wanting in P.

¹³ *acquisivit*] adquisivit, the form of spelling constantly observed in both MSS.

¹⁴ *erat*] fuit, P.

Et Fulcherio de Roostona dedit illam carucatam terræ quam dictus comes nobis dedit; quam videlicet Askillus pater Willielmi de Heduna, qui fuit nativus dicti Fulcherii, de eodem Fulcherio tenuit.¹ Et sciendum quod terram ipsam de le² Newland prædictus Umfridus de Kayngham, assensu et donatione prædicti Osberti de Humbria, acquisivit, et eam fossato circumcingi fecit; et ipsam terram de Newland de præfato Osberto vicecomite tenuit quamdiu ipse³ Osbertus vixit. Post cujus vero mortem venerunt filii ejus, videlicet Willielmus Turneiant et Ricardus. Et, quoniam filii sacerdotis fuerant nec hereditatem clamare poterant, pacti sunt se regi Henrico dare pecuniam, ut permetteret eos terras quæ fuerunt patris eorum possidere. Et, cum partim regi dedissent et de residuo rex ab eis fidejussores exigeret, nec invenire potuissent, omnes prædictæ terræ ex hac causa in inanibus regis remanserunt. Tunc Stephanus comes Albemariæ, pater dicti Willielmi comitis,⁴ redemit terras hereditatis suæ de manu regis Henrici, et cassatæ sunt omnes donationes illæ terrarum quas Osbertus vicecomes vel illi qui de ipso tenerant alicui conferebant. Similiter et alii comites et barones fecerunt de quibus Osbertus aliquid tenerat. Ab illa enim die et deinceps nec Askillus prædictus, nec Willielmus filius ejus de Heduna, nec Simon Willielmi filius, nec aliquis heredum⁵ suorum, præfatam carucatam terræ de Saltagh vel Newland habuerunt, quæ postea dictis monachis in puram eleemosynam collatæ fuerunt. Sed si præfatæ lx. marcæ præscriptis Willielmo et Ricardo filiis Osberti, aut militibus præscriptis, seu⁶ præfatis Askillo et Willielmo,⁷ in dictis

¹ After *tenuit* insert, aliquando tempore quoquomodo, P.

² *le*] la, P.

³ *ipse*] idem, P.

⁴ *pater . . . comitis*] wanting in P.

⁵ *heredum*] prædecessorum, P.

⁶ *seu*] aut, P.

⁷ After *Willielmo* insert, de Heduna filio suo, P.

terris jura clamantibus, aut omnibus seu alicui eorum fuerunt¹ persolutæ, penitus ignoratur. Hoc tamen scitur, quod a solis heredibus prædicti Askilli, pro xii. marcis et dimidia, quietam clamationem ipsius terræ ceperamus, sicut in tempore Philippi abbatis 2 postea referetur.² Quibus quidem³ lx. marcis,⁴ licet A grange at Saltah. immerito, persolutis, grangiam unam ibidem apud Saltagh incepimus ædificare. Idem ergo Willielmus Confirmation from king Stephen. comes⁵ fundator noster confirmationem domini regis Stephani super omnibus præmissis nos fecit habere. Postea vero, idem comes dedit nobis aliam terram in Other land in the marsh of Kayingham given by the earl of Albemarle. eodem marisco de Kayngham; quam quidem⁶ successores monachorum tunc existentium, quia firmam quam comiti debuerunt per aliquot annos retrahendo⁷ non reddiderant,⁸ merito perdiderunt. Sed quanta fuerat ipsa terra ignoratur. Post cujus comitis mortem, Willielmus de Fortibus comes Albemariæ, qui filiam Willielmi comitis prædicti Hawisiam,⁹ quia heredem masculum non habuit, duxerat in uxorem, duobus fratribus, Willielmo scilicet Pedy et Henrico, qui fuerunt de progenie dicti Askilli, centum acras terræ in præfato marisco concessit, pro centum solidis annuis; de quibus xxxv. acras et totum quod alter ipsorum f. 14 b. ibidem habuit nos tenemus perpetuas; sicut in tempore Alexandri abbatis 4¹⁰ referetur. Postea vero The grange moved from Old or West Saltah. quam eandem grangiam de Saltaghe ibidem inceperamus, propter frequentes¹¹ Humbræ inundationes fluctuosas, non modicam portionem terræ versus prædictam grangiam consumentes, eandem grangiam in locum

¹ *omnibus . . . fuerunt*] ipsorum singulis fuerant, P.

² *sicut . . . referetur*] interlineated in P.

³ *quidem*] tamen, P.

⁴ After *marcis* insert ut prædicatur, P.

⁵ *Willielmus comes*] comes Willielmus, P.

⁶ *quidem*] quidam, P.

⁷ *retrahendo*] celando, P.

⁸ *reddiderant*] reddiderunt, P.

⁹ *Hawisiam*] Hawisam, P.

¹⁰ After *abbatis* postea erased, P.

¹¹ *frequentes*] frequentas, P.

Grant of
free pas-
sage at
Paul.
Pagula.

Hedona.

A dwelling
house at
Hedon.

interiorem, ubi nunc situatur, fuerat transmutata; sicut in tempore domini Willielmi abbatis 9 postea referetur. Locus enim de quo prædicta grangia translata fuit¹ Aldsaltaghe vel Westsaltaghe² nuncupatur; contra quem locum, licet Humbria ibidem terram per prius consumpsisset,³ terra jam⁴ paulatim recrescere cœpit. Præscriptus etiam⁵ Willielmus le Groos comes,⁶ fundator noster, dedit nobis liberum et quietum passagium apud Pagulam, quatinus cum omnibus rebus nostris propriis in eundo et redeundo libero passagio frueremur.⁷ Dedit etiam nobis quandam mansuram in Hedona, ut, in eundo ad Saltagh et dictum passagium et inde redeundo, ibidem promptum hospitium haberemus. Quam etiam mansuram idem abbas Adam cuidam Roberto filio Benedicti et Sapientiæ uxori suæ, filiæ Haldenæ,⁸ cui jure hereditario prædicta mansura pertinebat, reddidit,⁹ quatinus eam in feodo et hereditate rehaberent, et eam de ecclesia nostra ipsi et justi eorum successores tenerent, ut in ea hospitium nostrum congrue et honorifice, ad opus fratrum nostrorum euntium et redeuntium, haberemus. Quæ quidem mansura ad opus nostrum¹⁰ iterum est reversa.

¹ *de translata fuit*] in
ut prædicitur, fuerat situata, P.

² After *Westsaltaghe* insert, ab
omnibus eundem noscentibus, P.

³ *licet . . . consumpsisset*] inter
ejus defensam et Humbriam hiis
diebus, P.

⁴ *jam*] wanting in P.

⁵ After *etiam* insert comes, P.

⁶ *comes*] wanting in P.

⁷ After *frueremur* insert, Sed ta-
men, cum passagium nostrum ibidem
frequentamus, solvimus pro passa-
gio ut moris est aliorum, P.

⁸ *Haldenæ*] Halsdenæ, P.

⁹ *reddidit*] retradebat, P.

¹⁰ After *nostrum* insert ut credi-
tur, P.

VI.¹ *De genealogia nobilium² comitum Albemarlæ,
fundatorum nostrorum.*

Sed, quia ipse Willielmus le Groos comes Albemarlæ noster fundator fuit, ut præfertur, restat nunc³ de ejus antecessoribus ejusque⁴ heredibus præclaris, comitibus Albemarlæ et dominis de Holdernesse,⁵ paulisper attendere, quos breviter intenditur memoriæ commendare. Comes quondam Campaniæ, nepos regis Francorum, habebat quendam filium, militem egregium, nomine Odonem. Qui, propter homicidium cujusdam magnatis terræ illius, inde fugiens, ad Willielmum Nothum, qui fuit dux Normanniæ et postea rex Angliæ, pervenit. Porro, coadjuvante dictum Odonem archiepiscopo Rothomagensi erga ipsum regem Willielmum, dedit ei præfatus rex sororem suam in uxorem. Postquam autem celebratæ sunt nuptiæ, Odo rogavit eundem archiepiscopum ut suggereret regi dare sibi unde uxorem suam alere posset; et exposuit ei causam quare de terra sua jampridem fugisset.⁶ Dedit ergo⁷ rex dicto Odoni insulam de Holdernesse. Et ipse idem archiepiscopus dedit eidem Odoni civitatem Albemarlæ, ut in expeditionibus esset ejusdem archiepiscopi signifer, cum decem militibus. Dederat autem præfatus rex dictam insulam de⁸ Holdernesse prius⁹ militi cuidam valde probo et in armis probato, qui cum ipso in Angliam venerat, Drugoni de la Bouerer, Flandrensi, qui construxit castellum de Skypse.¹⁰ Habuit autem idem Drugo uxorem quandam, regis cognatam, quam omine infausto interemit. Post cujus

Genealogy
of the earls
of Albe-
marle,
lords of
Holder-
ness.

¹ The seventh chapter in P.

² *nobilium*] præclarorum, P.

³ After *nunc* ut in E.; erased in P.

⁴ *ejusque*] et suis, P.

⁵ *dominis de Holdernesse*] omitted in P.

⁶ After *fugisset* insert, Ad suggestionem ergo archiepiscopi, P.

⁷ *ergo*] idem, P.

⁸ *dictam insulam de*] præscriptam, P.

⁹ *prius*] perprius, P.

¹⁰ *Skypse*] Skypsee, P.

necem,¹ venit dictus Drugo² ad regem, simulans se velle cum uxore sua in Flandriam reverti; et³ petiit ab ipso aliquantam pecuniam sibi dari. Accepta ergo a rege pecunia, festinavit ad mare. Cujus nefandum⁴ factum et fictum negotium cum rex cognovisset, misit post illum ut comprehenderetur. Sed ipse denuo non reversurus transfretavit. Data est ergo Odoni de Campania, qui habuit sororem regis uxorem, Holdernesia, sicut dictum est; quæ valde sterilis et infructuosa erat eo tempore, nec gignebat nisi avenam. Cumque Odoni uxor sua filium peperisset, quem vocavit Stephanum, petiit a rege ut daret ei terram ferentem frumentum, unde alere posset nepotem suum. Dedit ergo ei rex villam de Bytham cum pertinentiis, et alias possessiones plurimas. Porro filius Stephani, filii Odonis,⁵ fuit Willielmus le Groos prædictus,⁶ fundator noster. Et ipse Willielmus le Groos accepit uxorem Ceciliam nomine, filiam Willielmi filii Dunnekan, qui fuit filius regis Scociæ Malcolmii et frater regis David. Per quam Ceciliam dictus Willielmus le Groos et heredes sui⁷ comites Albemarlæ⁸ jure hereditario Cravennam possidebant. Ex qua Cecilia dictus Willielmus accepit unam filiam, nomine Hawisiam. Ipse quidem Willielmus le Groos comes, post foundationem monasteriorum Sancti Martini de Auxiaco⁹ prope Albemariam, de ordine Cluniacensi, et Sanctæ Mariæ de Thorntona, regularium canonicorum de ordine Sancti Augustini, et duorum monasteriorum de Valle Dei¹⁰ et de Melsa, monasterio videlicet nostro prædicto,¹¹ de ordine Cisterciensi, vixit 29 annis et apud

f. 15.
William le
Gross,
founder of
Meaux.

¹ *Post . . necem*] wanting in P.

² *dictus Drugo*] ergo, P.

³ *et*] wanting in P.

⁴ *nefandum*] infaustum, P.

⁵ *filii Odonis*] wanting in P.

⁶ *prædictus*] dictus, P.

⁷ *et heredes sui*] interlineated in MS.

⁸ *Albemarlæ*] wanting in P.

⁹ St. Martin d'Auchy or d'Aumale, diocese of Rouen.

¹⁰ After *Dei* insert videlicet, P.

¹¹ *monasterio . . prædicto*] nostro prædicto monasterio, P.

Thorntonam est tumultatus. ¹ Et cum ipse belliger et dux exercitus temporibus requisitis extitisset, et in mari transfretando tempestates nocturnas et repentinas ei suisque naufragium minantes sæpe perpessus fuisset, eisdem tempestatibus ingruentibus, noctem usque ad ejus mediam sub spe insomnem deducebat. Media autem nocte irruente, quia monachi sui Sancti Martini et canonici sui de Thorntona ad nocturnas vigiliis surgere consueverant, sub confidentia precum ipsorum monachorum et canonicorum, spretis tempestatibus, securius dormiebat. Circa gallicantum quidem, peractis monachorum et canonicorum prædictorum vigiliis, cum evigilarêt sub confidentia orationum monachorum de Valle Dei et de Melsa, qui ipsa hora noctis ad suas vigiliis etiam surgere festinarunt, spretis iterum tempestatibus, sive dormiendo sive vigilando, diem securius expectabat.¹ Hawisia vero filia ipsius Willielmi,² post mortem patris sui, data est per regem Angliæ, qui temporibus illis exstiterat,³ nobili viro Willielmo de Mandavilla. Sed, ipso mortuo sine herede ex ipsis⁴ procreato, data est iterum dicta Hawisia Baldewino de Betoyn comiti Insulæ, de qua⁵ accepit unam filiam tantum. Quæ filia maritata mareschallo Angliæ tunc existenti, prolè non producta, animam Deo corpus terræ commendabat. Mortuus est etiam ipse Baldwinus de Betoyn; et Hawisia, per præceptum domini regis, accepit maritum Willielmum de Fortibus primum, et habuit ex ea Willielmum de Fortibus secundum. Qui, habens uxorem,⁶ accepit ex ea⁷ Willielmum de Fortibus tertium. Qui duxit uxorem, Isabellam nomine, filiam comitis Insulæ et Devonix,⁸ ex qua filios et

Is protected in storms at sea by the prayers of monks.

The family of De Fortibus.

¹ This entire passage, from *Et cum* to *expectabat*, is wanting in P.

² *Willielmi*] wanting in P.

³ *exstiterat*] existebat, P.

⁴ *ex ipsis*] de corpore suo, P.

⁵ *qua*] wanting in P.

⁶ After *uxorem* insert, Avelinam nomine, filiam nobilis viri Ricardi de Monfichet, P.

⁷ After *ea* insert filium, P.

⁸ *et Devonix*] wanting in P.; an insertion in E.

The earl-
dom of
Albemarle
and honor
of Holder-
ness fall
to the
crown.
Holderness
granted to
Thomas,
duke of
Gloster.

f. 15 b.

filias procreavit. Quarum una sepulta est in presbyterio nostro, et alii diversis in locis sine heredibus ex eis procreatis.¹ Sed una earum, Avelina nomine, quæ sola tunc² superstes, data est Edmundo filio regis Henrici tertii in uxorem. Willielmus vero de Fortibus tertius mortuus est. Similiter et Avelina filia sua et heres, uxor Edmundi supradicti, obiit sine herede aliquo de corpore suo procreato. Et sic, ob defectum heredum, fuit³ comitatus Albemarlæ et honor de Holdernessee seisi in manus domini regis.⁴ Sed tamen dominium de Holdernessee⁵ reges succedentes⁶ nunc uni nunc alteri, ad terminum vitæ suæ,⁷ pro libitu concesserunt. Tandem rex Ricardus secundus a conquæstu, xii. die Junii, anno regni sui xiii., dedit dictum dominium de Holdernessee, cum omnibus membris, feodis militum, advocacionibus ecclesiarum, abbatiarum, prioratum, et aliis pertinentiis suis, in quocunque loco et in quocunque modo eidem spectantibus, domino Thomæ duci Gloucestræ, comiti de Essex et de Bokyngham, constabulario Angliæ, ac filio regis Edwardi tertii a conquæstu, avunculo suo; quod dominium Anna regina tenuit ad terminum vitæ suæ; tenendum dicto Thomæ duci et heredibus de corpore suo exeuntibus, per servitia inde debita et consueta, imperpetuum, in valorem sexcentarum librarum per annum, in partem solutionis mille librarum annuarum, per dictum regem eidem duci domino Thomæ, pro statu suo comitis Bukingham honorabilius manutenendo, concessarum. Dicta ergo Anna regina, circa festum Pentecostes, anno Domini 1394, et dicti regis 17, Deo spiritum commendante, dictus

¹ After *locis* insert, sine heredibus procreatis, P.

² After *tunc* insert erat, P.

³ *fuit*] fuerunt, P.

⁴ After *regis* insert, Holdernessee ergo usque in præsens pertinet coronæ regiæ, P.

⁵ *tamen . . . Holdernessee*] ejus dominium, P.

⁶ *succedentes*] succedentes, E.; pro temporibus suis existentes, P.

⁷ *terminum . . . suæ*] vitæ terminum, P.

⁸ The entire passage, from *Tandem* to *adeptus*, is omitted in P.

dominus Thomas dux possessionem dicti domini de Holdernesse continuo est adeptus.⁸ Omnes quidem¹ comites præscripti, a prima fundatione nostra usque ad Willielmum de Fortibus tertium, et idem Willielmus de Fortibus tertius,² omnia terras et tenementa quæ dicti monachi de Melsa suis temporibus possidebant, eis in perpetuam eleemosynam³ confirmaverunt.

VII.⁴ *De terris datis nobis in Waghna per Henricum Eboracensem archiepiscopum, cum passagio fluvii de Hullo; et de aliis terris in Suttona et Gainestede.*

Henricus Eboracensis archiepiscopus, qui prius fuerat abbas de Fontibus, dictus Henricus Mordak,⁵ contulit eidem monasterio nostro omnes terras suas, videlicet, duas carucatas terræ cum pertinentiis in Waghna, et passagium fluvii de Hullo; et cartam confirmationis capituli Eboracensis super hiis nos⁶ fecit habere. Ipsæ quidem duæ carucatæ terræ fuerunt terræ ipsæ quas dictus⁷ Willielmus le⁸ Groos comes Albemarlæ, fundator noster, ut creditur, nobis dedit in carta sua de terris de Waghna, terras de patrimonio archiepiscopi nominando, ⁹ quas idem comes in feodo tenebat de archiepiscopo ibidem.⁹ Sed archiepiscopus ipse postea easdem terras, non quasi¹⁰ confirmando sed quasi sub¹¹ originali dono, nobis concedebat, tanquam antea de ipsa terra aliud donum non fuisset. Cujus facti

Lands in Waghna granted by Henry Mordak, archbishop of York. Waghna. And passage of the river Hull. The same lands granted by the earl of Albemarle.

¹ Omnes quidem] Hii etiam omnes, P.

² a prima . . . tertius] wanting in P.

³ in . . . eleemosynam] wanting in P.

⁴ Chapter VIII. in P.

⁵ dictus . . . Mordak] wanting in P.

⁶ nos] eos, P.

⁷ dictus] wanting in P.

⁸ le] wanting in P.

⁹ quas . . . ibidem] Ut creditur ergo, idem comes ipsas terras in feodo de archiepiscopo tenebat, P.

¹⁰ non quasi] non nobis eas quasi, P.

¹¹ sub] wanting in P.

The lands resumed by archbishop Roger.

Duplicate charters held by the monastery of the first grant and the confirmation by the chapter of York.

One of the copies given up to arch-

assertionem rei veritas approbare videtur; præcipue cum, in toto territorio de Waghna, terra nulla nisi tantum ipsæ duæ carucatae terræ de feodo archiepiscopi habeatur. Cujus tamen Henrici archiepiscopi concessionem Willielmus archiepiscopus, successor ejusdem, in domo nostra capitulari, per cartam suam nobis confirmavit. Cujus tamen successor Rogerus archiepiscopus, cum esset legatus domini papæ et justitiarius domini regis,¹ sine judicio et justitia, præfatos monachos² terra illa spoliavit et multas eis molestias intulit; ita quod demum³ idem Adam abbas,⁴ eo quod non potuit sustinere ipsius archiepiscopi gravamina, prædictam terram, cum passagio fluvii de Hullo, cum pertinentiis, sursum reddidit, cum omnibus cartis illius terræ⁵ præter duas, [et], inscio conventu et omnino reclamante, relaxavit.⁶ Cartæ autem originales, de concessione, videlicet, Henrici archiepiscopi et confirmatione capituli Eboracensis de eadem concessione, duplices habebantur, quarum singulæ cum⁷ carta Willielmi archiepiscopi⁸ eidem Rogero archiepiscopo tradebantur; sed⁹ una carta originalis de donatione Henrici archiepiscopi, et alia de confirmatione capituli, in monasterio nostro,¹⁰ ut Deus disposuit, fuerant¹¹ reservatæ. Quæ cartæ, cum ab ipso Rogero archiepiscopo receptæ fuissent,¹² in ignem projectæ protinus combustæ fuerunt.¹³ Unde dictus Rogerus archiepi-

¹ After *regis* insert, in provincia Eboraci, P.

² After *monachos* insert tunc existentes, P.

³ After *demum* insert contigit, P.

⁴ *idem Adam abbas*] ipsum Adam abbatem, P.

⁵ *sursum . . . terræ*] tantummodo sursum redditione omnium cartarum, P.

⁶ *relaxavit*] dicto archiepiscopo relaxasse, P.

⁷ *cum*] et, P.

⁸ After *archiepiscopi* insert cum aliis, P.

⁹ *sed*] et, D.

¹⁰ After *nostro* insert fuerant, P.

¹¹ *fuerant*] wanting in P.

¹² *cum . . . fuissent*] Rogero archiepiscopo traditæ, cum ab ipso fuissent receptæ, P.

¹³ *combustæ fuerunt*] sunt combustæ, P.

scopus,¹ remordente se aliquantulum² conscientia sua, dictis monachis caritative triginta marcas conferebat argenti, ne dictum monasterium nostrum ultra modum damnificaretur.³ Ignorabat tamen quod carta aliqua de ipsa terra in dicto monasterio nostro fuerat reservata.⁴ De ipsis autem triginta marcis, et de aliis triginta marcis quas dicti monachi pro lana habuerunt, emerunt pacem ab hiis qui jus sibi vindicabant in terra de Saltaghe.⁵ Postea vero dicti monachi traxerunt in causam præfatum Rogerum archiepiscopum super prædicta terra de Waghna et passagio de Hullo, cum pertinentiis, coram iudicibus delegatis a papa Alexandro. Sed tunc minime prævalentes manserunt terra illa multis diebus et annis spoliati. Tamen,⁶ post multum temporis, ibidem terra illa et passagium fuerunt recuperata,⁷ ut in sequentibus tempore Alexandri abbatis 4 apparebit. De residuis autem terris ibidem, quas necdum habebamus⁸ et quæ nobis postmodum⁹ collatæ fuerunt, in suis temporibus postea referetur. Interea dabantur nobis duæ mansuræ in Suttona. Suttona; pro quibus dominus Sayerus¹⁰ de Suttona primus dedit nobis in escambium unam alteram mansuram in territorio de Suttona, vocatam Herveyscroft,¹¹ cum pastura xl. vaccis cum vitulis suis, in occidentali marisco de Suttona. Quod quidem escambium Willielmus, filius et heres dicti Sayeri,¹² nobis impetuum confirmavit. Cujus frater Ricardus¹³ dedit

bishop
Roger, and
buried by
him; the
other
reserved.

Arch-
bishop
Roger
gives the
monastery
30 marks
in compen-
sation for
the lands.

f. 16.
They,
however,
subse-
quently suc-
him for
them.

Suttona.
Herveys-
croft in
Sutton.

¹ *archiepiscopus*] wanting in P.

² *aliquantulum*] aliquatenus, P.

³ *damnificaretur*] dampnificaretur, both MSS.

⁴ *carta aliqua reservata*] dictus abbas cartam aliquam de dicta terra penes se in dicto monasterio reservabat, P.

⁵ After *Saltaghe* insert, Quæ in præsentiarum, præter damnificationem per aquas Humbræ, pacifice retinetur. P.

⁶ *Tamen*] Sed tamen, P.

⁷ *terra . . . recuperata*] fuerunt recuperatæ, P.

⁸ *habebamus*] obtinebamus, P.

⁹ *postmodum*] postea, P.

¹⁰ *Sayerus*] Saierus, P.

¹¹ *Herveyscroft*] Hyrveyscroft, P.

¹² *Sayeri*] Saieri, P.

¹³ After *Ricardus* insert, filius dicti Saieri, P.

Gaunstede. nobis unam bovata[m] terræ in Gaunstede; quæ postea fuit alienata, sicut in sequentibus, tempore Thomæ abbatis 3, apparebit. Cartæ autem illæ per quas dictus Sayerus¹ fecit escambium pro 2 mansuris prænotatis et pastura dictis xl. vaccis cum vitulis suis, ac cartæ per quas præfatas duas mansuras et terram in Gaunstede² acquirebamus,³ apud nos non reperiuntur. Sayerus⁴ iste primus genuit Willielmum; qui genuit Amandum; qui genuit Sayerum;⁴ qui genuit Amandum, qui obiit novicius apud nos, et Sayerum,⁴ qui genuit Saierum;⁴ qui genuit Johannem primum; qui genuit Johannem secundum, Willielmum et Thomam. Thomas autem qui ultimo obiit genuit filias tres, quarum prima, Constantia, desponsata est domino Petro de Malo-lacu.⁵ Isti autem supradicti, non tamen omnes, diversis vicibus et temporibus diversa feoffamenta in Suttona nobis fecerunt, prout in suis temporibus erit declaratum.

Charters
not forth-
coming.

Genealogy
of family
of Sutton.

VIII.⁶ *De grangia de Hayholmo et genealogia feoffatoris nostri.*

Robertus quoque de Scurres dedit nobis, cum se ipso, unam carucatam terræ, videlicet totum⁷ holmum quod est inter Levenam et Brystylliam, cum suis pertinentiis, ab omni servitio liberam et solutam; ubi nunc constructum est manerium nostrum quod Hayholme nuncupamus.⁸ Ipse autem Robertus, apud nos factus novicius, secundus fuit qui in monasterio nostro⁹ in noviciatu est defunctus. Cujus donationem Willielmus, frater et heres suus, nobis confirmabat; nosque quietos

Hayhol-
mus.
Hayholm
manor
granted by
Robert
Scurres, a
novice of
the monas-
tery.

¹ *Sayerus*] Saierus, P.

² *et . . Gaunstede*] wanting in P.

³ After *acquirebamus* insert, et carta ipsa de Gaunstede, deletæ seu ablatæ, P.

⁴ Saierus and Saierum, P.

⁵ *quarum . . . Malo-lacu*] patris sui heredes, P.

⁶ Chapter IX. in P.

⁷ After *totam* insert suum, P.

⁸ *nuncupamus*] nuncupatur, P.

⁹ *in . . nostro*] inter nos, P.

clamans de forinseco servitio regis et comitis, quod A.D. 1150-
 sibi et heredibus suis pro dicta terra facere debeba- 1160
 mus, ut omnino essemus attendentes erga comitem et Confirmed
 heredes suos de prædicto forinseco servitio imperpe- by his
 tuum; ita quod de se et heredibus suis de omnibus brother
 sæcularibus servitiis quibuscunque quieti imperpetuum William,
 maneamus.¹ Quod servitium postea Hawisia, filia et
 heres præscripti Willielmi Groos comitis,² et³ Balde-
 winus de Betoyn vir suus, cum omnibus servitiis
 cæterarum terrarum quas de eis⁴ tenebamus, in per-
 petuam eleemosynam nobis relaxabant. Et, quia præ-
 fatus Willielmus de Scurres sine herede de corpore
 suo⁵ procreato decedebat, hereditas ad Matildem
 sororem ipsorum Roberti et Willielmi est jure heredi-
 tario devoluta. Quæ Matildis et Turgisius de Bray and by
 maritus suus ipsam eleemosynam nobis confirmaverunt, William's
 et ut ipsi de omni servitio quod pertinet ad wardam daughter,
 castri de Skypse nos acquietarent fideliter promiserunt; Matilda de
 ad quos⁶ etiam Robertum, Willielmum et Matildem, Bray,
 dominium villæ de Rystona pertinebat. Et quia ipsa
 Matildis sine herede corporis sui decedebat, dominium
 de Restona descendebat ad Walterum de Scurres,
 filium Ricardi de Scurres patris sui. Qui et ipse and by
 Walterus de Scurres et dominus Robertus de Scurres, her cousin,
 miles, filius suus, eandem terram de Hayholmo nobis Walter
 iterum in perpetuam eleemosynam confirmabant. Quo- Scures.
 rum quidem genealogia in scriptis sic legitur exarata. Genealogy
 Asketillus⁷ Scurres fuit dominus de Restona; qui of Scures,
 duos filios genuit,⁸ Alanum videlicet et Ricardum. lord of
 Alanus autem⁹ genuit præscriptum Robertum feoffa- Riston.
 f. 16 b.

¹ *maneamus*] maneremus, P.

² After *comitis* insert Albemarlæ, fundatoris nostri, P.

³ *et*] ac, P.

⁴ *eis*] eorum dominio, P.

⁵ *corpore suo*] se, P.

⁶ *quos*] quas, in both MSS.

⁷ After *Asketillus* insert de, P.

⁸ *genuit*] genuerat, P.

⁹ After *autem* insert frater senior, P.

A.D. 1150-1160. torem nostrum, Willielmum et Matildem.¹ Ricardus

The estate
of Riston
conveyed
to Sir
Robert
Hildyhard.

autem, frater junior, genuit Walterum. Et quia præfati Robertus, Willielmus et Matildis, sine heredibus de se procreatis decesserunt, hereditas eorum ad dictum Walterum, filium Ricardi patruī sui, descendebat. At ipse Walterus genuit dominum Robertum de Scures, militem; qui dedit domino Roberto de Hylyhard² seniori quicquid habuit in³ Restona. Qui quidem Robertus de Hylyhard⁴ emit terras in Restona, quas Matheus de Rowtona de nobis tenebat per servitium militare. De quibus terris tempore⁵ Alexandri abbatis 4 postea referetur. Ipse autem Robertus de Hylyhard genuit alium Robertum, qui nobis de valore maritagii sui pro dictis terris quæ de nobis tenentur⁶ in Restona satisfaciebat, ut iterum postea referetur.

Descent of
the pro-
perty to
Sir Peter
Nuthill,
husband of
Katherine
Hildyhard.

Ipse autem Robertus junior genuit Thomam. Cujus Thomæ terras de feodo nostro in Restona, dum infra ætatem exstiterat, usque ad ejus legitimam ætatem, ad firmam pro xxxvi. solidis annuis dimittebamur. Ipse autem Thomas genuit duas filias, Katerinam⁷ et Ceciliam; ad quam Katerinam Restona pertinebat; de qua dominus Petrus de Nuttylle⁸ miles⁹ genuit Petrum qui nunc est, qui villam de Restona,¹⁰ ex sorte hereditatis matris suæ, retinet in præsentī.

¹ Willielmum et Matildem] Willielmum fratrem suum ac Matildem sororem eorundem, P.

² Hylyhard] Hylderhard, P.

³ After *in* insert villa de, P.

⁴ Hylyhard] Hyldeyhard, P.

⁵ After *tempore* insert domini, P.

⁶ quæ . . . tenentur] wanting in P.

⁷ After *Katerinam* insert videlicet, P.

⁸ Nuttyll] Nuthyll, P.

⁹ After *miles* insert, ipsam secundam suam ducens uxorem, Petrum filium suum secundum, ipsius Katerinæ heredem, procreavit. At ipse Petrus de Nuthyll junior ipsam Restonam, P.

¹⁰ genuit . . . Restona] wanting in P.

IX.¹ *De molendino super Hullo in Cotyngham, et aliis tenementis ibidem; et genealogia feoffatoris nostri; et tenementis in Brumeby.*²

Robertus etiam de Stutevylla, quondam dominus de A.D. 1150-1160. Cotyngham, dedit eidem monasterio nostro sedem Grant of a mill and lands in Cottingham from Robert Stutevill. unius molendini super ripam de Hullo, in territorio de Cotyngham, cum aquis quæ descendunt de Cotyngham in Hullum, et quoddam croftum duarum acrarum et quatuor perticatarum, et unam piscariam ibidem, castellum etiam ligneum unde ædificatæ sunt pistrium, stabulum, et aliæ monasterii officinæ. Dedit etiam monasterio 24 fascēs virgarum de boscis de Cotyngham, ad reficiendas carectas nostras in Holdernesse, et duas carectatas virgarum de parco de Kyrkeby in Moresyd³ annuatim,⁴ ad reficiendas carectas nostras in Walda. Incepimus⁵ quidem tunc tres grangias in Walda, Blanchemarle, Oktonæ et Wharromæ, de quibus post pauca⁶ referetur. Qui quidem⁷ Robertus miles genuit Willielmum, Nicholaum, Eustachium et Robertum. Willielmus etiam, Eustachius et Robertus, sine liberis mortui sunt. Willielmus vero molendinum et croftum,⁸ quæ pater suus prius nobis contulit, nobis vi sustulit; sicut in sequentibus tempore⁹ Thomæ abbatis 3 referetur. Ipse tamen Willielmus apud nos sepelitur. Nicholaus autem reddidit¹⁰ nobis croftum prædictum¹¹ et servitium dimidii feodi unius militis apud Skyrenam et Hotonam¹² Crauncewyk; ac obiens duos filios post se reliquit, Robertum videlicet

A.D. 1150-1160. Grant of a mill and lands in Cottingham from Robert Stutevill. Cotyngham.

Granges in Blanchemarle, Ockton, and Wharrom. Genealogy of Stutevill.

¹ Chapter X. in P.

² *Brumeby*] Brunby, P.

³ *Moresyd*] Moresed, P.

⁴ *annuatim*] wanting in P.

⁵ *Incepimus*] Inceperamus, P.

⁶ *post pauca*] infra breve in suis ocis, P.

⁷ *quidem*] etiam, P.

⁸ *et croftum*] wanting in P.

⁹ *After tempore* insert domini, P.

¹⁰ *reddidit*] de novo quasi contulit, P.

¹¹ *croftum prædictum*] easdem duas acras et quatuor perticatas terræ præscriptas, P.

¹² *Hotonam*] wanting in P.

A.D. 1150- et Nicholaum. Robertus genuit Eustachium, et apud
 1160. nos tumulatur. Eustachius autem dedit nobis unum
 Grant of a clausum apud Hulbank, continens x. acras prati. Et,
 close at quia dictus Eustachius sine prole obiit, ad Nicholaum
 Hullbank. patruum suum hereditas est devoluta. Dictus autem
 A close at patrum suum hereditas est devoluta. Dictus autem
 Newland. Nicholaus¹ contulit nobis unum clausum juxta prædictas
 2 acras et 4 perticatas apud Newland, et etiam pas-
 turam xxiii. vaccis et uno tauro in communi pastura
 Genealogy de Cotyngham. Qui Nicholaus genuit Johannam; de
 of Wake. qua dominus Hugo de Wake genuit Baldewinum de
 Wake; qui genuit Johannem; qui genuit Thomam, Jo-
 hannem et Margaretam. Thomas vero et Johannes sine
 Connexion prole obierunt. Et Margaretam desponsavit Edmundus
 with comes Cantiae, filius regis Edwardi primi; de qua
 Edmund, genuit Robertum, Thomam et Johannam. Defuncto
 earl of Roberto, Thomas,² hereditatem assequens³ ac sine
 Kent. prole obiens,⁴ Johannæ sorori suæ hereditatis sortem
 f. 17. dereliquit. Quam quidem miles strenuus dominus
 Marriage Thomas de Holand desponsavit, et ex ea⁵ dominum
 of the earl's Thomam de Holand⁶ qui nunc est generavit. Berar-
 heiress dus itaque de Cotyngham novem piscarias in Hullo
 with Sir eidem monasterio contulit.⁷ Dedit⁸ etiam nobis tunc
 Thomas duo alia crofta super ripam de Hullo in eodem terri-
 Holland. torio;⁹ quæ quidem¹⁰ crofta tempore¹¹ Thomæ abba-
 Fisheries tis 3 fuerunt alienata, sicut postea referetur. Quidam
 in Hull. etiam vir nobilis Helias de Fannecourt,¹² cujus pater
 miles egregius¹³ Gerardus¹⁴ in dicto monasterio nostro

¹ *Dictus autem Nicholaus*] Nicholaus autem prædictus, P.

² *Thomas*] Thoma, P.

³ *assequens*] assecuto, P.

⁴ *obiens*] obeunte, P.

⁵ *After ex ea* insert heredem, P.

⁶ *After Holand* insert comitem Cantiae, P.

⁷ *contulit*] conferebat, P.

⁸ *Dedit*] Dabantur, P.

⁹ *After territorio* insert, Sed tamen

qui fuerunt feoffatores nostri de ipsis croftis minime reperitur, P.; erased in E.

¹⁰ *quæ quidem*] ipsa tamen, P.

¹¹ *After tempore* insert domini, P.

¹² *After Fannecourt* insert nomine, P.

¹³ *After egregius* insert nomine, P.

¹⁴ *After Gerardus* insert monachus, P.

monachus¹ effectus fuerat, dedit nobis² eodem tem-
 pore unam bovata[m] terræ in Bruneby, et quinque
 acras prati cum una mansura ibidem; quæ tempore
 Hugonis abbatis 5 postea fuerunt alienatæ.

A.D. 1150-
1160.

X.³ *De inceptiōe grangiarum⁴ de Blaunchemarle
 et Oketona,⁵ et aliis tenementis in Wartre, Daltona
 et Herlesthorpia.*

Interea, quidam Galfridus Dagonus dedit nobis unam
 carucatam terræ in Erghes, inter Northdaltonam et
 Wartre, ubi grangiam quandam inchoavimus, nomen
 ei Blaunchemarle, quod Latine Albemaria dicitur,
 imponentes, in qua nullus alius communam aliquam
 unquam possidebat, pro una marca⁶ sibi singulis annis
 quamdiu vixerit persolvenda, pro omnibus servitiis per
 eam quietandis. Quam quidem donationem Willielmus
 de Rowemara comes Lincolnæ et Agnes de Albe-
 maria⁷ uxor ejus confirmantes, alias terras ibidem,
 sexaginta videlicet acras terræ, ex aquilonali parte
 dictæ grangiæ, nobis conferebant. Cumque præfatus
 Galfridus defunctus⁸ fuisset, heredes ipsius præfatam
 terram nos tenere pacifice non sinebant, nisi eis præ-
 fatam marcā annuam pro servitiis ipsius terræ acquie-
 tandis persolvissemus. Unde præfatam marcā eis
 usque ad tempus domini Willielmi abbatis 9 redde-
 bamus; quæ tempore suo nobis fuerat relaxata. Wil-
 lielmus quoque filius Asketilli de Wartria nonaginta
 et sex acras terræ in diversis locis et pasturam c. et
 lx. ovibus in campo de Wartria, ac Robertus filius
 Osmundi de Wartria quinque acras, quatuor perticatas,
 et totam terram quam habuit apud Presthowe, juxta

Blaunche-
marle.
Blanche-
marle
grange
erected on
land given
by Geof-
frey
Dagon,
and
confirmed
by Wil-
liam, earl
of Lincoln.

Wartria.

¹ monachus] wanting in P.

² nobis] eisdem monachis, P.

³ Chapter XI. in MS. P.

⁴ inceptiōe grangiarum] grangia
 nostra, P.

⁵ et Oketona] wanting in P.

⁶ marca] marcha, E.

⁷ Albemaria] Albamarlia, P.

⁸ defunctus] viam universæ car-
 nis ingressus, P.

A.D. 1150-1160. eandem grangiam nostram, quicquid videlicet pertinebat ad dimidiam carucatam suam in Wartria,¹ monasterio Daltona. nostro conferebant. Willielmus etiam de Daltona, miles, cum corpore suo,² xxii. acras terræ et unam culturam in Northdaltona, Arnaldus quoque, Robertus et Philippus, filii ejus, xiii. acras et³ dimidiam et unam perticatam terræ, similiter nostro monasterio contulerunt. Quæ omnia Gilbertus filius senior dicti Willielmi confirmans, additis quinque⁴ acris terræ, monasterio conferebat.⁵ Ipse itaque⁶ Gilbertus duas bovatas terræ in Herlesthoria, reservatis sibi xii. denariis annuis, dicto monasterio nostro erogavit.⁷ Oktona. Eo⁸ vero tempore⁹ præfati monachi nostri acquisierunt duas carucas terræ et dimidiam, et sedem grangiæ de Oktona, de Henrico filio Roberti de Oktona. Site of Oketon grange purchased of Henry Oketon. Iste Robertus pater Henrici prædicti,¹⁰ qui fuerat vicecomes Eboracensis et postmodum apud nos factus¹¹ monachus, habuit duos filios, Willielmum¹² et Henricum. Iste Henricus Iherosolimam proficiscens,¹³ acceptis a dictis monachis lx. marcis, præfatas duas carucas terræ et dimidiam monasterio contulit;¹⁴ faciendo tamen forinsecum servitium de duabus carucatis Godefrido de Harpham, et de quatuor bovatis Willielmo fratri ipsius Henrici. Et ibi tunc continuo grangia est incepta. Postea autem,¹⁵ præfatus Godefridus ipsas duas carucas nobis confirmavit,¹⁶ et insuper nobis unam carucatam terræ ibidem dedit liberam, decem annis forinsecum servitium faciendo; quibus

¹ After *Wartria* insert nobis et, P.

² *suo*] wanting in P.

³ *et*] wanting in P.

⁴ *quinque*] so altered from xii., P.

⁵ *conferebat*] confirmabat, P.

⁶ *itaque*] autem, P.

⁷ *nostro erogavit*] conferebat, P.

⁸ *Eo vero, etc.*] In MS. P. this is the beginning of the twelfth chapter, the title to which is "De grangia nostra de Oktona, et qualiter incepta fuit."

⁹ *Eo vero tempore*] Ea vero tempestate, P.

¹⁰ *prædicti*] supradicti, P.

¹¹ After *factus* insert est, P.

¹² After *Willielmum* insert scilicet, P.

¹³ *proficiscens*] proficiscens, E.

¹⁴ *contulit*] conferebat, P.

¹⁵ *autem*] vero, P.

¹⁶ *confirmavit*] confirmabat, P.

transactis, ipsa eleemosyna libera nobis imperpetuum A.D. 1150-1160. remaneret; pro¹ octo solidis tantum,² cum prædicto servitio, singulis annis persolvendis. Qui octo solidi annui, tempore Ricardi abbatis 7, nobis postea relaxabantur, sicut in sequentibus apparebit. Postea quidem idem Godefridus, apud nos factus novicius, quietam clamavit calumniam³ de terra super quam ædificata est grangia nostra, et etiam de muro exteriori f. 17 b. qui claudit curtem ipsius grangiæ, et de clausuris ovilium quas ante portam ipsius grangiæ feceramus. Comparavimus etiam pro quinque marcis de Mabilia, sorore præfatorum Willielmi et Henrici, duas bovatas terræ ibidem. Præfatus autem Willielmus omnes has terras, salvo forinseco servitio, nobis confirmavit, et pasturam sufficientem D. ovibus in communi pastura de Oktona nobis erogavit.⁴ Sed et escambium nobis fecit pro terra quam pater suus fecit⁵ hospitali de Ierosolyma, acram pro acra, in diversis locis campi.

XI.⁶ *De grangia de Belaghe; et de⁷ inceptione grangiæ de Wharroma, et genealogia feoffatoris utrarumque.*

Interim, dominus Willielmus Fossard senior contulit nobis grangiam de Belaga juxta Lokyngtonam, quæ modo est monialium de Swyna. Et Radulphus filius Wymundi unum molendinum juxta eandem grangiam, terramque et pratum quod ibidem habuit, nobis dedit. Sed, quia idem Willielmus Fossard prædictam grangiam prius dederat canonicis de Mertona juxta Londoniam, qui eam repeteabant, et nobis warantizare non

Belagh
The grange
at Belagh
given by
William
Fossard.

Afterwards
claimed by
the canons
of Merton.

¹ After *pro* insert tantummodo, P.

² *tantum*] wanting in P.

³ *calumniam*] calumpniam, the constant form of spelling in both MSS.

⁴ *erogavit*] erogabat, P.

⁵ *fecit*] so in both MSS. : read dedit?

⁶ Chapter XIII. in P.

⁷ *de*] wanting in P.

A.D. 1150-1160. *Wharroma*.
Exchanged for land at *Wharram*.

valuit,¹ pro illa grangia duas carucatas terræ in *Wharroma*, et fontem qui vocatur² *Halykeld*, et ductum aquæ prædictæ villæ ad faciendum quoddam molendinum tantummodo ad usum fratrum nostrorum ibidem manentium, pro sepultura corporis sui et uxoris suæ in cimiterio nostro tumulandorum, nobis dedit in puram et perpetuam eleemosynam: et continuo grangia nostra ibidem est incepta. Molendinum tamen ibidem occasione dictæ concessionis³ nunquam habebamus.

Land given by Robert Barke-thorpe. Robertus itaque de *Barkethorpia* duas bovatas terræ ibidem, pecunia proinde recepta, monasterio contulit,⁴ et confirmationem *Willielmi Fossard* inde⁵ nos fecit habere. Reliquæ vero terræ nostræ ibidem postea nimis care sunt comparatæ,⁶ sicut in temporibus *Philippi* 2,⁷ *Thomæ* 3,⁷ et *Alexandri* 4,⁷ abbatum, ap-

Genealogy of *Fossard*. parebit. Nunc vero de præclaro genere dicti *Willielmi Fossard* et heredum suorum videamus. *Nigellus Fossard* fuit ante conquestum,⁸ in conquestu et post conquestum. Iste *Nigellus* obiens reliquit heredem *Robertum Fossard*, filium suum. Mortuo *Roberto*, *Willielmus* filius ejus suscepit hereditatem; qui et memoratas duas carucatas terræ nobis contulit,⁹ et reliquit post se filium *Willielmum Fossard* secundum. Qui, post¹⁰ obitum patris sui,¹¹ dum infra ætatem esset, fuit in custodia regis *Henrici secundi*; qui dedit ejus custodiam¹² *Willielmo le Groos comiti Albemarlæ* prædicto.¹³ Et cum ipse *Willielmus Fossard* in custodia dicti *Willielmi comitis* moraretur, sororem ipsius comitis imprægnavit. Quo facto, *Willielmus Fossard* a

William Fossard seduces the earl of *Albemarle's* daughter.

¹ *valuit*] valebat, P.

² *vocatur*] nuncupatur, P.

³ *occasione . . concessionis*] hac conditione, P.

⁴ *contulit*] conferebat, P.

⁵ *inde*] wanting in P.

⁶ *comparatæ*] emptæ, P.

⁷ Wanting in P.

⁸ After *conquestum* insert *Willielmi nothi*, P.

⁹ *contulit*] conferebat, P.

¹⁰ *post*] wanting in P.

¹¹ *sui*] wanting in P.

¹² *ejus custodiam*] custodiam ipsius *Willielmi*, P.

¹³ After *prædicto* insert *nostro fundatori, ipsius regis cognato*, P.

facie comitis fugiebat. At comes de eo regi conquerens favorem obtinuit; et, per rogatum suum ac regiam potestatem, capitale manerium suum, castrum videlicet de Mountferaunt in territorio de Byrdsallia, omnino dirutum fuerat et destructum. De quo quidem castrum, ut dicitur, fuit mæremium¹ quod Robertus de Stutevilla dominus de Cotyngham, videlicet castrum ligneum, monasterio contulit, unde plures monasterii ædificatæ fuerunt officinæ. Dictus² vero Wilielmus Fossard junior, conscius sibi ac audiens castrum suum omnino esse destructum, ob timorem comitis e terra fugit. Sed, post mortem comitis, iterum in Angliam reversus, ad instantiam amicorum,³ amicitiam regiam promeruit et hereditatem suam est assecutus. Hic etiam reliquas terras quas habemus in Wharroma, eo quod sublevamine egebat de debito Judæorum, nobis nimis care vendidit, et dimidiam carucatam terræ in Nessyngwyk nobis imperpetuum dedit.⁴ Sed tandem mortuus habuit unam filiam⁵ nomine Johannam, quam Robertus de Turnham, miles strenuus de Cancia,⁶ desponsavit. Qui de ipsa⁷ genuit filiam unam nomine Isabellam. Robertus ipse spoliavit nos de dicta grangia de Wharroma et plures molestias nostris ibidem intulit⁸ violenter. Sed tamen postea, pœnitentia ductus, pacem nobiscum reformavit.⁹ Quibus Roberto et Johanna¹⁰ mortuis, dicta Isabella data est militi cuidam Petro de Malo Lacu, de partibus Turonensibus et Pictavensibus. Hic Petrus, in pago Pictavensi¹⁰ oriundus, hereditatem

A.D. 1150-1160.

His castle of Mount-ferant destroyed.

The timber employed in the monastic offices.

He sells to the monastery lands in Wharrom.

His daughter married to Sir Robert Turnham.

f. 18.

Their daughter married to Sir Peter Mauley,

¹ *mæremium*] *mæremium* in both MSS.

² After *amicorum* insert *suorum*, P.

³ *dedit*] *conferebat*, P.

⁴ After *filiam* insert *juvenem* et *heredem*, P.

⁵ *Robertus . . . Cancia*] *Ricardus* rex dedit militi strenuo de Cancia

Roberto de Turnham, quam et ipse met Robertus, P.

⁶ After *ipsa* insert *Johanna*, P.

⁷ *intulit*] *inferebat*; and omit *violenter*, P.

⁸ *reformavit*] *reformabat*, P.

⁹ After *Johanna* insert *uxore sua*, P.

¹⁰ *pago Pictavensi*] *partibus Pictavensibus*, P.

A.D. 1150-1160. patris sui assecutus, reliquit¹ ipsam hereditatem Ay-
 mero, fratri suo juniore,² custodiendam, et in Angliam
 veniens dictam Isabellam³ desponsavit. Qui et ipse⁴
 castrum de Multgreve juxta Whytby⁵ stabilivit. Et
 vocatum est Multgreve, id est, multum grave, eo quod
 miles quidam illius patriæ appellabat illud multum
 grave quando audivit illud in construendo, quia nun-
 quam dictum Petrum peramavit.⁶ Mortua est Isabella
 ante virum suum et sepulta in capitulo nostro. Pro
 cujus anima dictus Petrus construi fecit capellam in
 bosco, et dedit nobis duas bovatas terræ in Wharroma,
 tres libratas redditus in Ake, et duo molendina de
 Byrdsallia et Lokyngtona, ad perpetuam cantariam
 pro anima dictæ Isabellæ in præfata capella sustinen-
 dam, ut patebit inferius; et confirmavit terras quas
 de feodo suo tenebamus.⁷ Nam idem⁸ Petrus de dicta
 Isabella genuit Petrum secundum; qui genuit Petrum
 tertium; qui genuit Petrum quartum; qui genuit Pe-
 trum quintum; qui genuit Petrum sextum; cujus filius
 erat Petrus septimus; qui obiit ante patrem suum, et
 tamen genuit Petrum octavum adhuc remanentem.⁹

who built
 Mulgrave
 castle, near
 Whitby,

and found-
 ed the
 chapel in
 the wood,
 endowing
 it with
 lands in
 Ake, Bird-
 sal, and
 Locking-
 ton.

Succession
 of the
 family of
 Mauley.

XII.¹⁰ *De dispersione monachorum; et cessione domini Adæ abbatis primi.*

Rebuilding of chapel and dormitory. Et dum istæ possessiones, ut prædictum est,¹¹ perqui-
 rerentur, capella de qua superius fiebat mentio, quæ
 tunc oratorium et dormitorium monachorum exstiterat,¹²

¹ *reliquit*] erased in P.

² After *juniore* insert *relinquebat*, P.

³ After *Isabellam* insert *de Turnham*, P.

⁴ *et ipse*] suis temporibus, P.

⁵ *Whytby*] Whitby, P.

⁶ *peramavit*] *peramabat*, P.

⁷ *et . . . tenebamus*] wanting in P.

⁸ *idem*] ipse, P.

⁹ *et tamen . . . remanentem*] et ipse Petrus septimus genuit heredem, qui in præsentiarum sub custodia noscitur permanere, P.

¹⁰ Chapter XIV. in P.

¹¹ *ut prædictum est*] wanting in P.

¹² *exstiterat*] *existebat*, P.

nimis arcta¹ erat, ubi tot monachi et psallerent et A.D. 1150-
 pausarent. Abbas ipse Adam et monachi ædificaverunt^{1160.}
 magnam illam domum ubi nunc brasium nostrum
 conficitur de tabulis quæ de ipso castro ligneo exstite-
 runt; cujus partem superiorem similiter pro oratorio,
 inferiorem vero pro dormitorio diutius habuerunt. Quo
 tempore persona de Cotyngham et de Rulee,² Williel-
 mus primus, multa bona monasterio contulit. Igitur, The con-
 præfatis possessionibus et bonis aliis præfatus Adam vent num-
 abbas ut sibi videbatur ditatus, proposuit habere in bers forty
 congregatione monachos quadraginta. In tanta tamen monks.
 paupertate degebant quod, cum novicios undecim una Their
 vice et alios undecunque reciperet, idem abbas non extreme
 habens unde eos vestiret, tunicis propriis datis, ipse poverty.
 sæpius ibat sola cuculla vestitus. Unde, cum plurimos They are
 reciperet, qualiter sustentarentur non prævidens, infra obliged to
 breve conventum dispergere coarctatur. Postea vero, Abbot
 videns se dissolutionis notam incurrisse, ac propter Adam re-
 peccatum restitutionis cartarum de terra de Waghna, signs and
 videlicet de³ duabus carectatis,⁴ Rogero archiepiscopo retires to
 Eboracensi, simulans Romam iturum, cedere delibe- Watton.
 ravit. Habita ergo deliberatione, decimo anno admi-
 nistrationis suæ cedens, apud Wattonam, novum tunc
 virginum monasterium, intendens deinceps soli Deo
 vacare ac anachoreticam vitam præligens ducere, se
 conclusit. Ibique tamdiu mansit inclusus donec, post
 septem annorum curricula, ecclesia sub qua manebat Returns to
 combureretur, et ipse ab igne extractus ad monaste- Meaux,
 rium suum de Melsa est reversus; ubi fere per xiii. and there
 annos postea Deo devote famulando supervixit, et dies.
 demum, morte mediante, in pace conquievit. Sepultus
 ergo est in capitulo ejusdem monasterii nostri de
 Melsa,⁵ juxta aquilonalem columnam juxta analogium,⁶

¹ *Arcta*] *Arta*, the constant form
 of spelling in both MSS.

² *Rulee*] *Rule*, P.

³ *de*] wanting in P.

⁴ *carectatis*] *carucatis*, P.

⁵ *nostri de Melsa*] wanting in P.

⁶ *analogium*] *anologium*, MS.

A.D. 1150-1160. anno a fundatione hujus monasterii tricesimo. ¹ Henricus Mordak, Eboracensis archiepiscopus, 'qui dedit nobis terras in Waghna,' anno episcopatus sui septimo obiit, anno Domini 1153, et in ecclesia beati Petri Eboraci cum honore debito traditur sepulturæ. Cui Succession of St. William. Sanctus Willielmus successit: qui in domo nostra capitulari præscriptas duas carucatas terræ in Waghna, cum passagio fluvii de Hullo, nobis confirmabat. Qui, tricesimo die intronizationis suæ, vitam finivit temporalem. Sepultus itaque est in ecclesia sua beati Petri Eboraci. Quo in loco, effluente de sacro ejus corpore oleo salutifero, Dominus per ejus merita plurima pro infirmis operatur miracula. Cui successit Rogerus Cantuariensis archidiaconus, qui nos de terra de Waghna spoliavit.

f. 18 b. Miracles at his tomb. Succession of Roger, archdeacon of Canterbury.

XIII.² *De Eugenio papa 3, Anastasio papa 4, et Adriano papa 4; et privilegiis monasterio per ipsos concessis, ac aliis incidentiis.*

Popes Eugenius III. and Anastasius IV. ³ Hujus abbatis tempore, Eugenius papa 3us, primo monachus Clarævallensis, deinde abbas Sancti Anastasii, et postea ex insperato in papam electus, et Anastasius papa 4, Eugenii successor, floruerunt. Post quos Adrianus 4 sedit; quem tradit fama nativum fuisse abbatis Sancti Albani in Anglia, et dum monachatum ibidem expostularet repulsum fuisse. Quorum quidem Eugenius, anno fundationis nostræ 2, et Anastasius anno 4, Adrianusque anno 7, diversa Privileges granted by them.

¹ The entire passage, from *Henricus Mordak* to the end of the chapter, is omitted in this place in the Phillipp MS.

² Chapter XV. in P.

³ The entire passage, from *Hujus abbatis* to *repulsum fuisse*, is omitted in P., but the substance of it forms the first paragraph of Chapter XVIII.

nobis privilegia¹ concesserunt. Confirmaruntque² no-
bis et successoribus nostris nostra³ monasterium et⁴
possessiones, videlicet Melsam, ubi ipsum monaste-
rium est situatum, et totum quod tunc habuimus in
Waghna, Belaga, et vaccaria quæ dicebatur Akene-
berga, grangia de Blaunchemarle, Wartre, xi. piscariis
in Hullo, et quibusdam mansuris in Hullebank,
et situ molendini cum cursu aquarum venientium
de Cotyngham, et quadam mansura juxta Grovalliam.
Et ne cuiquam de laboribus nostris decimas solve-
remus, ratificationemque compositionumstrarum
de decimis, et ut liberas et absolutas personas in
monasterium nostrum suscipere valeremus, et ne quis
fratres nostros, clericos vel laicos, post factam in
monasterio nostro professionem, absque licentia nostra
suscipere auderet vel retinere, bullas suas speciales
nobis singuli concesserunt. Ipso autem solo Adriano
papa 4 nobis hæc⁵ specialiter concedente; ut epi-
scopus in cujus episcopatu ecclesia nostra consistit
nec regularem electionem nostri abbatis unquam im-
pediat,⁶ nec de removendo aut deponendo eo qui pro
tempore fuerit se aliquatenus intromittat;⁷ et ne
archiepiscopus vel episcopus locum nostrum a divinis
interdicat⁸ officiis, sed liceat⁹ nobis omni tempore,
clausis januis et exclusis excommunicatis et interdictis,
divina officia celebrare; et ne quis, infra clausuram
locorum vel grangiarumstrarum, violentiam vel
rapinam sive furtum facere, vel hominem capere,
auderet. Et si quis hoc temerario ausu præsumpserit

A.D. 1150-
1160.

¹ *Quorum quidem . . . privilegia*] Hujus quidem abbatis Adæ tempore, anno videlicet creationis suæ 2°, Eugenius papa 3us, et 4° anno ipsius Anastasius papa 4us, 7^oque suo anno Adrianus papa 4us, nobis diversa privilegia ad instantiam ipsius abbatis Adæ, P.

² *Confirmaruntque*] Confirmavit ergo, P.

³ *nostra*] nostrum, P.

⁴ *After et insert nostras*, P.

⁵ *hæc*] hoc, P.

⁶ *impediat*] impediret, P.

⁷ *intromittat*] intromitteret, P.

⁸ *interdicat*] interdiceret, P.

⁹ *liceat*] liceret, P.

A.D. 1150-1170. ~~MS. B. 1. 1. 1.~~ tanquam sacrilegus judicaretur et excommunicationis ultione plecteretur. Hoc etiam in omnibus præscriptis bullis seu ¹ privilegiis ad plenum considerato ² et ab unoquoque ipsorum summorum pontificum stabilito, ut ³ monasterium nostrum, in quo divino mancipati sumus obsequio, sub beati Petri et sua protectione suscipiebatur; illud præcipue statuendo ut ordo monasticus, qui secundum Deum et beati Benedicti regulam et institutionem monachorum Cisterciensium in ipso ⁴ monasterio noscebatur institutus, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Præscripta autem Belaga, ut præscribitur, nobis ablata, modo ⁵ est monialium de Swyna; ⁶ et vaccaria ipsa de Akeneberga a nobis penitus ignoratur; nisi forte ipsa fuerit quæ modo est manerium heredum domini Petri de Malo Lacu, vocatum Berghe juxta Ake, in parochia de Lokyngtona; in qua parochia et ipsa grangia de Belaga est situata; vel nisi ipsa Akeneberga aliqua portio ipsius grangiæ de Belaga ⁷ forsan existat. ⁸ Sed si fuerit ipse locus modo dictum ⁹ Berghe juxta Ake, qualiter nobis concessa fuerat vel amota, penitus ignoratur. Sed et ipsæ undecim piscariæ in Hullo et mansuræ de Hullebank, cum præfato situ molendini, a nostra possessione penitus sunt avulsa. Sed et, si tunc aliquam possessionem vel mansuram juxta Grovalliam habebamus, nescitur in præsentî. ¹⁰

Uncertainty respecting position of Akenberg dairy.

Loss of the fisheries in Hull, and house of Hullbank.

¹ *bullis seu*] wanting in P.

² *considerato*] videlicet observato, P.

³ *stabilito, ut*] wanting in P.

⁴ After *ipso* insert *nostro*, P.

⁵ *nobis ablata, modo*] interlineation in P.

⁶ *Swyna*] Swina, P.

⁷ *Belaga*] Belagha, P.

⁸ *forsan existat*] existat fortasse, P.

⁹ After *dictum* insert *manerium de*, P.

¹⁰ *nescitur in præsentî*] The remainder of the chapter, after these words, with the following and concluding chapter, is an abridgment of a much fuller narrative preserved in the author's first copy of his work in the Phillipps MS., and which has therefore been adopted in the text. The epitome in the Egerton MS. is printed as an Appendix at the end of the history of the abbot.

¹ CAP. XVI. *De Eugenio papa tertio, Hugone et Riccardo de Sancto Victore, Gratiano monacho, et Petro Lombardo.*

Phillipps
MS. 6478.

Martini
Poloni
Chron.

Præfatus quidem Eugenius 3us, pontifex Romanus, A.D. 1145-1153. natione Pisanus, primo fuit monachus Clarævallensis, deinde abbas Sancti Anasthasii, et ex insperato in papam a cardinalibus est electus. Et cum simplex ante fuerat, Deus eum mirabili gratia et eloquentia perfundebat. Sed propter metum senatorum, qui contra voluntatem Lucii 2 prædecessoris sui fuerant electi a populo, ad Farsense monasterium se transferebat. Ibique vocatis cardinalibus et prælatis, munus consecrationis accepit. Cui ad urbem redeunti clerus et populus Romanus cum magna lætitia occurrebat, cantans, "Benedictus qui venit in nomine Domini." Hic etiam papa a rege Lodowico in Franciam vocatus, cum et ipsum transmarina cruce signasset et concilium Remis celebrasset, rediit ad urbem; ibique in ecclesia f. s. Sancti Petri est sepultus. Sedit annis 8, mensibus 4,

R. Higden,
col. 2388.

et diebus 20. Hujus autem tempore, Hugo de Sancto Victore, monachus et prior Sancti Victoris juxta Parisium, litteris et religione summus, est defunctus.² De quo fertur, quod, cum extrema infirmitate laboraret et nullum cibum posset retinere, corpus tamen Dominicum sibi dari instanter postulavit. Fratres vero, ejus turbationem sedare volentes, simplicem hostiam³ non consecratam ei obtulerunt. Quod ille in spiritu recognoscens, ait, "Deus misereatur vestri, fratres; cur mihi illudere voluistis? Iste non est Dominus meus." Mox illi eucharistiam consecratam attulerunt. Quam⁴ ille videns sed retinere non valens, erectis manibus, ait, "Ascendat Filius ad Patrem, et Filius⁵ ad eum qui misit⁶ illum;" et inter hæc verba spiritum exhalavit,⁷ et corpus Domini ibidem disparuit. Volunt tamen alii, quod . . . iste Hugo propter jugem

Pope Eu-
genius III.

Hugh of
St. Victor.

¹ Printed from the Phillipps MS.

² *est defunctus*] obiit, R. H.

³ *hostiam*] oblatum, R. H.

⁴ *Quam*] Quod in MS.

⁵ *Filius*] Spiritus, R. H.

⁶ *misit*] creavit, R. H.

⁷ *inter . . . exhalavit*] statim exspiravit, R. H.

vomitum non posset eucharistiam retinere, et hac de causa fratres ejus verum sacramentum ei afferre noluissent. Rogavit eos ut saltem super latus ejus sacramentum ponerent.¹ Quo facto, latus infirmi se aperuit, et hostia Christi² se immersit. Iste, dum vixit, multa opuscula dictavit. Post quem floruit

Richard of
St. Victor.

Ricardus de Sancto Victore, qui alia opuscula compilavit. Anno quidem quo dictus Hugo mortuus est, Gracianus de Tuscia natus, monachus Sancti Proculi in Bononia, compilavit decreta. Cujus frater germanus Petrus Lombardus episcopus Parisiensis compilavit quatuor libros Sententiarum; Psalterium quoque et Epistolas Pauli glossavit. Hildegardis monialis floruit; et liber Johannis Damasceni in Latinum est translatus.³

Hildegarde.

CAP. XVII. *De Sancto Bernardo, abbate Clarævallensi.*

A.D. 1153.

Notice of
St. Bernard.

Eodem quippe tempore, anno videlicet tertio a monasterii nostri fundatione, obiit Sanctus Bernardus, abbas Clarævallensis. Qui in Burgundia castro Fontis⁴ oriundus, col. 2389. filius strenui militis, materno primum lacte deinde cibis grossioribus fuerat enutritus. Tandem sub anno gratiæ 1112, a constitutione ordinis Cisterciensis 15°, ætatis suæ 22°, cum 30 sociis Cistercium ingreditur, et, post quintum conversionis suæ annum, abbas Clarævallensis destinatur; ubi supra humanam consuetudinem vigilans, nullum tempus se dixit magis perdere quam quo dormivit, somnum⁵ morti comparans. Stertentes et incomposite dormientes vix tolerabat. Ad cibum tanquam ad tormentum accessit. Propter magnam abstinentioniam magna ex parte ciborum discretionem amiserat, ita quidem ut oleum pro vino, sanguinem pro butiro, aliquando sumeret. Dixitque solam aquam sibi sapere, eo quod fauces suas refrigerabat. Quicquid de scripturis dedicerat, maxime in silvis et in agris meditando et orando hauserat; nec alios se habuisse magistros quam quercus et fagos⁶ fatebatur. In vestibis ejus paupertas, sed absque sordibus fuit. . . . Noviciis religionem intrare volentibus dicere consueverat:

¹ *ponerent*] *ponerent* in MS.

² *Christi*] *corpori*, R. H.

³ The book *De fide orthodoxa*, translated from the Greek by Burghondio of Pisa.

⁴ *Fontis*] *Fontanis*, R. H.

⁵ *somnum*] *sompnum*, MS.

⁶ *fagos*] *fagus*, MS.

“ Si ad ea quæ intus sunt festinatis, hic foris dimittite cor-
 “ pora, quæ de sæculo attulistis. Soli spiritus ingrediantur,
 “ caro autem non prodest quicquam.” Quandocunque ad epu-
 latum invitabatur, respondere solebat, se suum non esse sed
 aliorum servitio deputatum. Semper inveniebatur aut orans,
 aut legens, aut scribens, aut meditans, aut fratres suos verbo
 ædificans. Tandem, sub anno gratiæ 1153, morti appropin-
 quans, tria fratribus suis observanda reliquit, quæ et ipse pro
 modulo suo in vita sua observasse asseruit,¹ dicens: “ Neminem
 “ scandalizare volui; sed et, si scandalum surrexit, sedavi ut
 “ potui. Minus sensui meo quam alieno iudicio credidi. Læsus
 “ de lædente vindictam non repetii,” . . . Ipse quidem
 multorum tractatum . . . egregius conscriptor, multorumque
 miraculorum patrator, clx.que monasteriorum constructor, in
 suo monasterio clx. monachos relinquens, in Domino obdor-
 mivit. Quo tempore, Fredericus primus imperator post
 Conradum Theutonicis et Romanis cœpit imperare.

CAP. XVIII. *De Anasthasio papa 4; de Adriano
 papa 4; de Edissa civitate; et de tribus lunis.*

Eugenio quoque papæ 3, Anastasius 4, natione f. 8 b.
 Romanus, sedens anno 1, mensibus 3, et diebus 24, A.D. 1154
 succedebat, et in ecclesia Lateranensi, cui dedit calicem, -1159.
 pulchri operis pensantem viginti marcas,² est sepultus. Pope Ana-
 stasius IV.
 Post ipsum Anasthasium 4, Adrianus 4 sedit papa annis 4. Pope
 Adrian IV.
 Hunc tradit fama vulgata nativum fuisse abbatis Sancti Al-
 bani in Anglia, et dum monachatum ibidem expostularet repul-
 sum fuisse. Qui tandem, litteris et moribus insistens, Alba-
 nensis episcopus post³ effectus est. Deinde [apud]⁴ Wormaciam
 legatione fungens provinciam illam convertit ad fidem. De-
 mum papa effectus propter vulnerationem unius cardinalium
 totam urbem Romanam supposuit interdicto. Hic Willielmum
 regem Siciliæ sibi rebellem excommunicavit. Qui post ab-
 solutus, homagium ipsi domino papæ faciens, terram
 ab ipso suscepit. Hic primus dicitur fuisse papa qui
 in Urbe Veteri cum curia moram traxit, et tandem

¹ asseruit] assuevit, R. H.

² marcas] marchas in MS.

³ post] primo, R. H.

⁴ apud] wanting in MS.

R. Higden,
 col. 2393.

Martin.
 Polon.

Capture of
Edessa by
the Sara-
cens.

Appear-
ance of
three
moons.
Pope
Alexander
III.

Romæ juxta sepulcrum Eugenii papæ 3 est sepultus. Eo tempore rex Alapiæ cepit Edissam civitatem, quæ in Genesi dicitur Ararach;¹ ibique Francos captos aut Gen. x. 10. morte aut servitute damnavit. Archiepiscopum vero civitatis, quasi ducem gregis, cum omni clero, quia Christum noluerunt abnegare, in media urbe coram se decollari præcepit. Sic igitur Edissa civitas, quæ ab Edgardo² rege, cui Christus ante suam passionem, sicut legitur in ecclesiastica historia,³ scripsit epistolam, et deinde per Thomam apostolum fuerat prædicata et Christo dedicata, tunc primum a gentibus profanatur et possidetur, novorum sanguine martyrum purpurata. Eo tempore tres lunæ visæ sunt in cælo, et in medio cujuslibet earum signum crucis. Nec multo post, post Adrianum 4 papam, Alexander 3 in papam canonice est electus. De cujus confirmationibus et actis tempore Philippi abbatis secundi postea referetur.

CAP. XIX. *De Henrico Eboracensi archiepiscopo.*

A.D. 1140
-1153.
Succession
of Henry
Murdac,
archbishop
of York.

Election of
William de
Thwayt.

Thurstino Eboracensi archiepiscopo, qui fuit xxviii. Eboracensis ecclesiæ archiepiscopus, jam in fata decedente, successit eidem in archiepiscopatum ipsius ecclesiæ Eboracensis Henricus Mordake 29 archiepiscopus ipsius T. Stubbs, col. 1721. sedis, Cisterciensis ordinis professor probatissimus, abbas de Fontibus, vir magnæ sanctitatis et abstinentiæ laudabilis. Defuncto, ut dicitur, Thurstino prædicto Eboracensi archiepiscopo, convocatisque ad electionem pontificis canonicis dictæ ecclesiæ Eboracensis, Willielmus de Thwayt ejusdem ecclesiæ thesaurarius et canonicus, exigentibus suis meritis, a majori . . . parte in archiepiscopum est electus. Erat enim serenissimi⁴ comitis []⁵ Herberti filius, ex Emma sorore regis Anglorum Stephani progenitus. Vir qui-

¹ *Ararach*] read *Arach*.

² So written for *Abgaro*.

³ See *Eusebii Historia Ecclesiastica*, lib. i. cap. 13.

⁴ *serenissimi*] strenuissimi in Stubbs.

⁵ Blank in MS.

dem genere nobilis, sed morum excellentia et vita mundissima incomparabiliter insignis. Interea vero Osbertus archidiaconus Eboracensis, invidiæ stimulis agitatus, facta in eligentes dissensione, confirmationem illius electi . . . pertinaciter impedivit. Suspenso igitur negotio, partibusque coram Romano pontifice super hujusmodi electionis discussione personaliter evocatis, idem Willielmus, persequentibus eum adversariis suis . . . consecrationis gratiam minime valuit¹ obtinere. Lite ergo in curia Romana sub papis Innocentio 2, Cœlestino 2 et Lucio 2, per annos 5 et amplius debito processu corrente, . . . præscriptus Eugenius papa 3, ut dicitur, . . . in papam consecratus, electionem dicti Willielmi consilio beati Bernardi Clarævallensis abbatis cassavit, et præfatum Henricum dicti Bernardi abbatis requisitione dictæ Eboracensis ecclesiæ archiepiscopum ordinavit. Consecratus itaque Henricus cilicium induit, corpusque suum mirabiliter et multiplicitè affixit, ac plebem sibi commissam verbo rigidæ exhortationis et exemplo piæ conversationis regere ac informare studebat. Cum autem cognati et amici dicti Willielmi de cassatione electionis ejus tristarentur, in ipsum Henricum ultionem quærentes, eum ex hac vita exterminare satagebant. Sed ipsum in ecclesia de Fontibus in oratione prostratum atque in conspectu et præsentia illorum constitutum, Deo illos excæcante, minime reperientes, cæcitate et insania provocati, ipsum monasterium de Fontibus combusserunt. Ipse fuit Henricus archiepiscopus qui præscriptas duas carucas terræ in Waghna cum passagio fluvii de Hullo nostro monasterio conferebat. Vixit autem Henricus ipse in archiepiscopatu septem annis. Quibus completis, obiit apud Schyrburnam anno Domini 1153. Cujus corpus usque Eboracum delatum in ecclesia Sancti Petri cum honore debito traditur sepulturæ. Ante cujus episcopatum, corpus Thurstini prædicti prædecessoris sui, elapsis jam duobus annis post sepulturam, repertum fuit odoriferum et incorruptum.

Appealed
against and
set aside.

Consecra-
tion of
Mordack

Outrage by
his oppo-
nents in
Fountains
abbey.

Death of
Mordack.

Body of
archbishop
Thurstin
found un-
corrupted.

Ibidem.

¹ valuit] potuit, Stubbs.

CAP. XX. *De Willielmo Sancto*¹ *Eboracensi*
archiepiscopo.

A.D. 1153, Tricesimus quidem ipsius ecclesiæ Eboracensis archiepi- Ibidem.
1154.

William
archbishop
of York.

scopus regimen præfatus Willielmus suscepit. Hic autem, defuncto Henrico archiepiscopo, a fratribus suis canonicis Eboracensis ecclesiæ . . . in archiepiscopum iterum electus, Romam profectus est, et ab Anastasio papa 4 electionis suæ confirmationem et pallium obtinebat.²

Predicts
the suc-
cession of
Roger,
archdeacon
of Canter-
bury.

Accepta itaque apostolicæ benedictionis gratia, Willielmus in Angliam reversus, ubicunque advenit, castimonia, innocentia ac vitæ puritate, laudabiliter effulsit. Qui cum venisset Cantuariam Rogerus Cantuariensis ecclesiæ archidiaconus, desiderio mutuæ collationis cum eo habendæ accensus, eum pro suæ sanctitatis reverentia devote visitavit. Cum vero post optata tanti patris colloquia Rogerus ipse ad propria remcasset, Willielmus archiepiscopus talem de eo protulit sententiam astantibus, dicens,

Confirms
to Meaux
abbey
lands in
Waghen.

“Iste erit successor suus.”³ Quod et factum est. Et exinde progrediens ad ecclesiam suam Eboracensem iter arripuit, et per nostrum monasterium transeundo in domo nostra capitulari præscriptas duas carucas terræ in Wagha cum passagio fluvii de Hullo nobis confirmabat.

Miracle
performed
by him at
York.

Venit tandem Eboracum die Dominicæ proxima ante festum Ascensionis Dominicæ . . . anno Domini 1154,⁴ et cum magna devotione cleri et plebis sibi occurrentis susceptus in civitatem perductus est. Cum autem ultra pontem Use tunc ligneum, comitante plebe innumera, transiret, dirupta præ populi ponderositate lignei pontis structura, magna virorum ac mulierum et præcipue infantium multitudo in profundum fluminis ex alto corruens, inter rapida fluvii fluentia periclitando volutabat. Quod cum audisset sanctus pater Willielmus, fusa cum lacrymis ad Dominum oratione ne pro eo Deum laudantes profundum absorberet, submersos signo crucis signavit; et mox suæ orationis virtute universos a periculo mortis, succurrente divina pietate, liberavit. At postea monasterio de Fontibus

Compen-
sates Foun-

¹ William Fitzherbert, styled “de
“Thwayt” by our chronicler,
canonized by pope Nicholas III.

² et ab . . . obtinebat] differently
worded in S.

³ suus] meus in S.

⁴ 1354 in MS.

pro combustione ipsius monasterii solenniter satisfecit. tains abbey for injuries.
 Nec multo post sanctus præsul Willielmus ad celebrandum Sanctæ Trinitatis festum se solenniter accinxit. . . . Sed completis tantæ solennitatis mysteriis, præsul ipse Willielmus His death.
 gravi morbo subito correptus ad palatium suum rediit, et hospitibus suis [epulas abundanter ministrari præcepit. Illis autem]¹ splendide epulantibus cameram suam intravit pater sanctissimus, et familiaribus suis obitus sui diem spiritu prophetico prædicebat. . . . Die autem¹ ægritudinis suæ, hoc est f. 9 b.
 30° die ex quo venerat Eboracum, 6 idus Junii, anno Domini supradicto, regni vero regis Stephani 19 et ultimo, valedicto fratribus suis, in palatio suo Eboracensi vitam finivit temporalem. Scribitur tamen a plerisque, quod, in ipsa hora Attributed to poison.
 sacræ missæ Sanctæ Trinitatis, in calice vitæ potionem receperat: necis temporalis. Sepultus itaque est dictus archiepiscopus Willielmus in ecclesia sua Sancti Petri Eboraci. Quo in loco effluente de sacro ejus corpore oleo Miracles at his tomb.
 salutifero, Dominus . . . per ejus merita plurima pro infirmis operatus miracula. Cui successit Rogerus Cantuariensis archidiaconus. De quo, tempore Philippi abbatis secundi, postea referetur.

CAP. XXI. *De coronatione regis Stephani.*

Anno quidem ab incarnatione Domini 1136, cum Death of king Henry I. A.D. 1136.
 Henricus clericus, filius tertius Willielmi conquæstoris, tertius rex post conquæstum, 37 annis et 3 mensibus regnum Angliæ gubernasset, 2 die Decembris in Normannia viam universæ carnis ingressus fuisset; et cor ejus apud Rothomagum in Normannia et corpus ejus apud Radyngam, monasterium suæ foundationis in Anglia, subterraneæ recondenda traderentur; Stephanus comes Blesensis et Maurittaniæ, filius Adelæ sororis præfati Henrici regis et filiæ Willielmi primi conquæstoris, Stephen, count of Blois, hastens to England.
 audita morte Henrici regis avunculi sui, Angliam intravit, et contra sacramentum quod Matildi imperatrici prius fecerat, auxilio et consilio quorundam magnatum

¹ Wanting in MS.

- Previous death of William, son of Henry I. regni, regni diadema invadēbat. Ante hæc quidem tempora, dictum Henricum regem a Normannia in Angliam redeuntem Willielmus filius suus unicus legitimus sequi gestiens, navi qua vehebatur ad rupem illisa, cum Riccardo fratre suo notho et sorore sua comitissa de Perceio, comite Cestriæ et aliis nobilibus qui in ea fuerant, præter pauperem unum, perierat. At tunc rex, orbatus herede sexus virilis, fecit omnes legios suos, David videlicet regem Scotiæ et alios, Matildi jam filiæ suæ unicæ, Henrico ejusdem nominis 'quinto' apud Theutonicos imperatori perprius desponsatæ, fidelitatis juramentum exhibere. Tamen ob favorem ipsius Stephani, quidam Hugo Bygott senescallus præfati regis Henrici coram Willielmo Cantuariensi archiepiscopo sacramento affirmabat, quod dum rex Henricus præscriptus ageret in extremis, ortis quibusdam inimicitii inter ipsum et præfatam Matildem imperatricem filiam suam, ipsam exheredavit et dictum Stephanum Blesensem comitem heredem suum instituebat. Cujus verbis dictus Willielmus archiepiscopus nimis credulus, qui et ipse prius dictæ imperatrici de hereditate post mortem patris sui conservanda sacramentum præstiterat, ipsum Stephanum Londoniis, in die Sancti Stephani, favente Rogero Sarisburiensi episcopo, honorifice corona regia insignivit. Quapropter idem Willielmus archiepiscopus annum minime supervixit. Sed et omnes magni qui juramentum Stephano fecerant miserum sortiti sunt finem. Fertur etiam, quod hostia Christi die coronationis suæ porrecta subito disparuit. Coronatus igitur rex Stephanus juravit coram proceribus apud Oxoniam, quod prælaturas vacantes in manu sua post electionem non teneret, quod Danegeldum, id est, 2 solidos ad hidam, remitteret, et neminem de propriis silvis implacitaret, sicut antecessores sui facere consueverunt. Quæ principaliter et alia vovit, sed nihil eorum tenuit.
- R. Higden, col. 2381.
- R. de Diceto, col. 505.
- R. Higden, col. 2384.
- Hen. Hunt. p. 387.
- And oath of allegiance of nobility to the empress Matilda.
- The adoption of Stephen by Henry affirmed by Hugh Bygot.
- Stephen crowned by William, archbishop of York.
- Promises of Stephen on his coronation.

CAP. XXII. *De captione Karlioli et Novi Castri* f. 10.
per David regem Scotiæ; de subjugatione Nor-
manniæ; de promotione exercitus ad Scociam;
et incarceratione duorum episcoporum.

Anno igitur primo hujus regis Stephani, David rex A.D. 1136
 Scociæ, filius Sanctæ Margaretæ, cujus vitam inclitam -1138.
 Aelredus abbas Ryevallensis litteris commendabat, cum Hostilities
 primus omnium laicorum fidelitatem dictæ Matildi of David,
 imperatrici, adhuc vivente patre sed defunctis fratribus king of
 suis, exhiberet, dolose ceperat castellum de Kayrliel Scotland.
 et Novum Castrum super Tynam. Promovit ergo rex Submission
 Stephanus exercitum contra dictum David. Sed ipse to Stephen;
 David occurrit pacifice eidem regi Stephano, et per but refusal
 concordiam reddidit ei Novum Castrum super Tynam. of allegi-
 Karyliel vero sibi retinuit, ipso rege Stephano con- ance.
 cedente. Rex tamen David, propter sacramentum
 dictæ Matildi imperatrici prius redditum, fidelitatem
 ipsi regi Stephano non juravit. Filius autem dicti
 David, Henricus nomine, homo regis Stephani effectus Homage of
 est; pro quo dedit ei rex Stephanus burgum . . . prince
 de Huntyngtona in augmentum. Immo, quia idem Ste- Henry of
 phanus rex adventum dictæ imperatricis formidabat, Scotland.
 concessit¹ ut quilibet de proceribus suis possit facere General
 munitionem sive castrum in fundo proprio. Ipse qui- licence
 dem per totam terram suam recepit in manum pro- to erect
 priam omnia castella et bonas villas sibi rebelles, et castles.
 quosdam easdem contra se retinentes relegavit, et suis Seizure of
 prospere gestis superbiens, contra sacramentum suum castles held
 placitavit de forestis, silvis et venationibus, procerum against
 suorum. Post hæc etiam transiens in Normanniam Stephen.
 eam suæ ditioni subjugavit. Concordiamque cum rege
 Francorum iniit ut Eustachius filius suus ipsam Nor- Reduction
 manniæ possideret, et eam de rege Francorum per of Nor-
 homagium et fidelitatem detineret. Hæc autem per To be held
 by his son
 Eustace of
 the king of
 France.

Hen. Hunt.
 p. 387, and
 Brompton,
 col. 1024.

Hostilities
 of David,
 king of
 Scotland.

Submission
 to Stephen;
 but refusal
 of allegi-
 ance.

Homage of
 prince
 Henry of
 Scotland.

General
 licence
 to erect
 castles.

Seizure of
 castles held
 against
 Stephen.

Ibid. and
 Hen. Hunt.
 p. 387.

Reduction
 of Nor-
 mandy.

To be held
 by his son
 Eustace of
 the king of
 France.

¹ concessit] repeated in MS.

Fluctuations of prosperity during Stephen's reign. Siege and reduction of Bedford.

Invasion of Scotland.

Castles and towns in England reduced by Stephen.

Imprisonment of Alexander and Roger, bishops of Lincoln and Salisbury.

duos primos annos suos fuerant perpetrata. Qui duo anni ipsi regi Stephano prosperrimi fuerunt; et medii anni inter ipsos duos primos et duos ultimos mediocres et intercisi; duo vero anni ultimi exitiales et prærupti. Post hæc, anno tertio regni sui, ipse rex Stephanus Normanniam exiens, intrans Angliam, ad Bedfordiam per totum natale Domini obsidendam provolavit. Reddita autem Bedfordia, ad homagium David regis Scotiæ quærendum exercitum versus Scotiam commovebat, et quantum malum in australi parte Scotiæ facere poterat minime differebat. Quo quidem tempore castra et villas de Herforth, Brystowe, Slede, Kary, Ludelaw, Oxenforth, et Maltona, necnon et alia plurima, magnates quidam, regi invidentes et imperatrici confaventes, invasa contra regem Stephanum detinebant. Quæ tamen omnia idem rex Stephanus postea regressus recuperavit. Quo quidem de Scotia redeunte, post reacceptationem quorundam dictorum castrorum, Alexandrum Lincolniensem episcopum inedia confectum vinculavit, donec castra sua de Newark et Sleforth regi reddidisset. Rogerum etiam Sarisburiensem episcopum, qui ei in coronatione sua favebat, similiter perverse incarcerando male tractavit, donec duo castella sua de Dyvises et de Schyrbornia ei dedisset.

J. Brompt. col. 1027.

CAP. XXIII. *De bello de Standardo apud Alvertonam.*

A.D. 1138. Invasion of England by David of Scotland.

Enormities committed by him. f. 10 b.

Occupato igitur rege Stephano, ut prædicitur, in oppugnatione dictorum villarum et castrorum circa partes australes Angliæ, David prædictus rex Scottorum innumerabilem exercitum suum promovit in Angliam, et per suos execrabili ter peragebat. Præter autem rapinas, cædes et incendia, mulieres gravidas Scotti findebant, et fœtus anticipatos abstrahabant, pueros super acumina lancearum jactabant, presby-

J. Brompt. col. 1025.

teros¹ super altaria detruncabant, crucifixorum capita abscissa super cæsorum corpora ponebant, mortuorum vero capita mutuantes super crucifixa reponebant. Audito igitur hujusmodi adventu dicti David regis Scottorum usque ad Northalvertonam tendentis,² Willielmus Groos comes Albemarlæ fundator noster et Walterus Espek fundator monasteriorum de Rievalli, Wardona et Kyrkeham, et alii proceres Cishumbrani, in unum convenientes, ejus conatui resistere decreverunt Sed et Thurstanus Eboracensis archiepiscopus per totam diœcesim suam edictum episcopale proposuit, ut de singulis parochiis presbyteris cum cruce, vexillis, reliquiisque sanctorum præeuntibus, omnes qui possent ad bella procedere ad proceres properarent, ecclesiam Christi contra barbaros defensuri. Et cum ipse archiepiscopus senio et morbi causa pugnae non potuit interesse, misit loco suo Radhulfum episcopum Orcadam. Dispositis ergo aciebus, fixo standardo insigni regio apud Alvertonam, sacerdotes sacris vestibus candidati cum crucibus reliquiisque sanctorum exercitum ambiebant, et sermone simul et oratione populum decentissime roborabant. Tunc quidem Robertus Brus. qui cum esset de jure regis Anglorum a juventute tamen regi Scotiæ adhærens ad maximam ejus familiaritatem profecerat, regem Scotiæ adiit, et ipsum ne ad bellum procederet dissuasit. Ipsoque rege David ad dicta Roberti in lacrimas dissoluto de pace tunc temporis tractandum fuisset, nisi unicus Willielmus ipsius regis cognatus, belli incensor, superveniens ipsum Robertum proditorem ipso tempore nominasset. Unde ipse Robertus, nihil moratus, vinculum fidei et homagium, quibus eatinus regi Scotiæ astrictus fuerat, dissolvens, ad Anglos est reversus. Deinde autem acies ad congressionem paratæ, episcopo Orchadensi, quem illo miserat archiepiscopus Eboracensis, stante in loco eminentiori, cum populo præliandi necessitatem in remissionem

Collection of forces by the earl of Albemarle and others.

Erection of the royal standard at Alverton.

Efforts of Robert Brus to dissuade king David from fighting.

Address of the bishop of Orkney to the English army.

¹ *presbyteros*] presbiteros, the orthography of the MS. in all instances.

² *tendentis*] tendentium, P.

Ailred. Rievall. de bello Standardii, col. 337.

Hen. Hunt. p. 388.

Ailr. Riev. col. 343.

Defeat of
the Scots.

peccatorum indixisset, tundentes pectora¹ erectis manibus divinum auxilium precabantur. Dataque populo ab episcopo benedictione, exercitus jungebatur. Dum autem acies Scottorum Loevensium, qui gloriam primi ictus postpositis Galwensibus a rege Scottorum invito proriebant, super aciem equitum Anglorum armatorum percutiunt, percusso sagitta summo duce Loevensium corruit ipse, et tota gens eorum in fugam est conversa. Tota namque gens Anglorum sagittariis commixtis equitibus in una acie circa standardum conglobata persistebant immobiles.² Fugam sociorum videns alia acies maxima Scottorum, quæ ex altera parte acerrime pugnabat, animo delituit et fugæ indulgebat. Interim autem, quidam ex Anglis, accepto quodam capite amputato aurifrisiis decenter ornato, illud super hastam elevavit, cunctis proclamantibus ipsum caput David regis Scottorum affuisse. Quo nostri Anglici animati et Scotti debilitati, David cum suis fugiente, finem certamini adhibebant Scotti, tamen fugientes a nostris acriter fuerunt insecuti. In quibus aciebus Scottorum præscriptus Henricus filius David regis inter omnes Scottos virilius se exhibebat. Multi quidem Scottorum in eodem conflictu occisi fuerunt, extra eos³ qui in fuga in segetibus et silvis inventi sunt et perempti. Unus tantum ex omnibus nostris equitibus est occisus. Cujus eventus belli cum regi Stephano nuntiatus fuisset, ipse et omnes qui aderant summas Deo gratias exsolverunt.

Hen. Hunt.
p. 388.

¹ *pectora*] pecora, MS.

² *persistebant immobiles*] The reading of the MS.

³ *eos*] eorum in MS.

XXIV. *De gratia episcopis spoliatis negata; adventu imperatricis in Angliam; obsidione Lincolniae, et captione regis Stephani ibidem in bello campestri.*

Hen. Hunt.
p. 389.

Interim, cum Henricus Wyntoniae episcopus, frater regis Stephani, jam legatus . . . concilium apud Wyntoniam teneret, ipse et Theobaldus archiepiscopus Cantuariensis, quondam abbas Beccensis, et omnes episcopi qui aderant, ad pedes regios devoluti sunt, devotissima supplicatione poscentes ut dictis episcopis, Alexandro videlicet Lincolnensi et Rogero Sarisburiensi, possessiones suas redderet, et¹ omnia in eo commissa regi benigne condonaret. Sed rex, consilio pravorum tot et tantorum venerandam prosternationem despicens, nihil eos impetrare permisit. Ob quod patefacta est domus regis Stephani finitimae condemnationi. Statim namque dicta Matildis, quondam imperatrix, filia regis Henrici, tunc uxor Galfridi comitis Andegaviae, cui Anglia juramento addicta fuerat, ad opprobrium dicti regis Stephani in Angliam adventabat.² Dictus autem Rogerus Sarisburiensis episcopus repulsam petitionem episcoporum ingemiscens, et quia pecuniam, quasi quadraginta millia marcas,

A.D. 1138
-1140.
Refusal of
pardon to
the bishops
of Lincoln
and Salis-
bury.
f. 11.

Entry of
the empress
Matilda
into Eng-
land.

Death of
the bishop
of Salis-
bury.

J. Brompt.
col. 1027.

quam in dictis castellis dereliquit, amiserat, nimia tristitia infirmatus, obiebat. Accipiensque rex ipsum thesaurum, ipso Constantiam sororem Lodowici regis Francorum Eustachio filio suo comparavit. Nec multo post Nigellum Eliensem episcopum, quia nepos praedicti Rogeri Sarisburiensis episcopi fuerat, a suo episcopatu effugabat. Quarto³ anno regni ipsius Stephani, praefata Matildis imperatrix Angliam veniens castellum de Arundelle sibi patefactum intravit. Quam cum rex ibidem obsedisset, vel perfida credens consilia, vel quia castrum videbat inexpugnabile, obsidionem dissolvebat. Ipsa quidem inde egressa apud castrum de Brystowe

Nigel,
bishop of
Ely, ex-
pelled from
his see.
Progress
of the
empress
Matilda.

J. Brompt.
col. 1029.

¹ et] ut, H. H.

² adventabat] venit, H. H.

³ Quarto] Sexto, Brompt.

Siege of
Lincoln by
Stephen.

Defeat and
capture of
Stephen.

Imprison-
ment at
Bristol.

se recepit, et ibidem per annum et dimidium est commorata. Atque per totam Angliam per litteras suas omnes et singulos obnixius exorabat, quatinus in sua hereditate acquirenda ei pro viribus confaverent. Coadunati ergo Ranulphus comes Cestriæ et alii quam plures, qui imperatrici adhærebant, se apud Lincolniam exceperunt. Quorum ibidem essentiam rex perpendens Lincolniam obsedebat. Ipsi tamen interius existentes contra oppugnationes regias per tempus non modicum civitatem vivacius defensabant. Sed tamen tempore adoptato absque malo habito ipsam civitatem subtiliter pro libitu sunt egressi. Rex igitur civitatem ingressus usque ad Purificationem Beatæ Mariæ in ea residebat. Igitur contra Purificationem Beatæ Mariæ, dictus Ranulphus comes Cestriæ, Robertus gener suus, filius nothus Henrici regis et frater imperatricis, comes Gloverniæ, Hugo Bygot et Robertus Oyle, cum Wallensibus et aliis quos poterant procurare, Lincolniam convenerunt ad regem pariter debellandum. Et cum paludem arundineam vix pertransissent, aciebus dispositis, regem bello sunt aggressi. Ipse etiam Ranulphus cum suis aciem primam, secundam illi quos rex Stephanus exheredavit, tertiam Robertus comes Gloverniæ cum suis, construxerunt. A latere vero erat turba Wallensium, magis audacia quam armis instructa. Rex autem Stephanus, in die Purificationis, sub tantis aestibus fluctuosus, celebrante Alexandro episcopo, missam audivit, et in ejus manibus cereus quem rex obtulit confractus est, et pixis supra altare quæ hostiam continuit, fracta cathena, cecidit; quod fuit regi signum ruinæ. Inde autem ad bellum rex progressus captus fuit, adhuc ejus acie repugnante. Civitas igitur hostili lege direpta est, et rex [in] eam misera- Hen. Hunt. biliter est inductus. Deinde Dei judicio circa regem peracto, p. 392. ducitur ad imperatricem et in turri de Brystow captivus ponitur, et ibidem per dimidium annum tentus vinculatur.

CAP. XXV. *De rebellionē reginæ et Londoniensium contra imperatricem; fuga imperatricis a Wyntoniam; captione comitis Gloverniæ, et liberatione regis; fuga regis a Wyltonia; fuga iterum imperatricis ab Oxonia: et de concilio Londoniis celebrato.*

J. Brompt. col. 1031. Ex eventu captionis regis Stephani Matildis imperatrix A.D. 1141 nimis elata Cirencestriam occupat, deinde Wyntoniam, ubi -1143. . . . approbante hoc papæ legato processionaliter suscipitur. Cirencester and other places occupied by Matilda. In Wyltonam, Oxoniam, Redingam et ad Sanctum Albanum, iter dirigens, occurrente potissime Theobaldo archiepiscopo Cantuariensi, a cunctis ubique, exceptis solis Kentensibus, gratanter excipitur. . . . Inde Londonias veniens de statu She enters regni tractatura . . . interpellata est a regina Angliæ, regis London. Stephani uxore, ut rex absolvi posset, ea saltem conditione quod, regno imperatrici reddito, rex Stephanus alicubi posset monachari aut perpetuo peregrinari. Sed eam imperatrix non audivit. Interpellata est etiam a civibus Londoniarum, ut liceret eis uti legibus Sancti Edwardi, non autem legibus patris sui Henrici, quia graves erant. Sed illa non acquievit. Inde regina uxor Stephani, cum Willielmo Yprensi et f. 11 b. Kentensibus, et populus Londoniarum commotus eam capere satagebant.¹ Quod illa comperiens, dimissa omni supellectili sua, Oxoniam fugit. Ubi dispersos suos milites expectavit, atque irritata angore muliebri regem Stephanum . . . She escapes to Oxford. Hen. Hunt. in compedibus jussit poni. Post dies autem paucos assumpto secum² avunculo suo, David rege Scottorum, et fratre suo Roberto comite Gloverniæ, viribus coactis, cum manu militari Wyntoniam tendit. Obsedit turrin episcopi Londinensis. Having collected forces, she proceeds to Winchester. Episcopus autem misit pro regina et Willielmo Yprensi, et pro universis fere proceribus Angliæ. Factus est igitur exercitus utriusque magnus. Dimicabant quotidie non congressibus acierum sed militarum amfractuum circuitationibus. Non igitur Battle of Winchester and defeat of the empress. sicut in belli cæcitate confundebantur gesta, sed petebat³ ejusque probitas et gloria adversarium sibi ad concertandum volentem advenire. Venit tandem exercitus Londoniensis, et aucti numerose qui contra imperatricem conten-

¹ *satagebant*] statuit, Brompt.

² *assumpto secum*] cum, H. Hunt.

³ *petebat*] patebat, J. Brompt.

She escapes to Gloucester concealed in a hearse. Thence to Oxford. Capture of her brother Robert, earl of Gloucester. Stephen and the earl interchanged. Disorders in the kingdom. Defeat of Stephen at Wilton. He besieges the empress in Oxford. Escape of the empress to the castle of Wallingford. Surrender of Oxford.

debant, fugere eam compulerunt. At ipsa ita timore resoluta J. Brompt. col. 1032.
 est ut feretro imposita, ac si cadaver esset, equis deferentibus ad urbem Glovernæ est delata. Inde autem Oxoniam commigravit. Fugit etiam rex Scottorum, et usque ad regionem suam est reversus. Capti sunt autem in fugiendo multi. Captus est etiam Robertus frater imperatricis, in cujus turri rex captivus erat,¹ cujus sola captione rex Stephanus evadere quiret. Igitur, satagentibus regina pro rege et imperatrice pro fratre suo, . . . talis liberatio providetur, ut rex suo restitueretur regno et comes suo dominio, et ambo deinceps forent regni moderatores, sicut extiterant turbatores. Illis quidem diebus regnum subiacebat cædibus et rapinis ac divitum venditionibus. Pax in regno nulla; cædibus, incendiis et rapinis, omnia exterminabantur; clamor, luctus et horror, undecunque. Rex autem liberatus septimo anno regni sui castrum apud Wyltoniam construere decernebat. Sed superveniens Robertus comes Glovernæ et multitudo imperatrici faventium ex insperato, cum regii milites circuitionibus bellicis incepissent et non potuissent resistere, regem in fugam compulerunt. Capti sunt e suis plerique; inter quos Willielmus Marcel regis dapifer captus est, qui pro redemptione sua dedit castellum de Syreburne. Collecto ergo rex exercitu obsedit imperatricem apud Oxenford, a festo Sancti Michaelis usque ad non procul ante natale Domini, cuncta extrinsecus devastando. Invalescente igitur fame et inedia in civitate, imperatrix castellum regi reddere renuens, fugam cœpit meditari, atque vestimento candido toto se fecerat investire, ut propter similitudinem vestimenti et nivis, fugiens minus posset ab hostibus contemplari. Quæ et in media nocte per Thamesim glaciata circumamicta vestibus albis, reverbatione nivis et similitudine fallentibus oculos obsidentium, fugit usque ad castellum de Walyngforth; et sic Oxonia tandem ad regiam ditionem est redacta.

Hen. Hunt.
 p. 392.
 J. Brompt.
 col. 1032.

¹ erat] tenebatur, Brompt.

Quam etiam apud Walyngforth existentem rex scilicet libentius obsedisset, nisi per prædictos comites de Cestria et Glovernia ac Hugonem Bygott, qui ei nimium infestabant, fuisset præpeditus. Et quia ipso tempore nullus honor vel clericis vel ecclesiæ Dei a raptoribus ferebatur, et æque capiebantur et redimebantur clerici et laici, et modo pæne consimili in omnibus tractabantur, dominus Wyntoniensis episcopus, papæ¹ legatus, concilium Londoniis indicebat.² In quo sancitum est, ne aliquis qui violenter in clerico manus ingesserit ab alio posset absolvi quam ab ipso papa, et in præsentia ipsius. Unde clericis aliquantulum serenitas vix illuxit.

Enactment of the Council of Oxford for protection of the clergy.

CAP. XXVI. *De pœnis transitoriis sceleratorum ecclesias Christi invadentium; et oppugnatione castri Lincolnici; et expugnatione castri de Farendona; et fuga Roberti comitis Glovernie.*

Hen. Hunt. Quo tempore, rex Stephanus cepit Galfridum de Man- A.D. 1142
p. 393. davilla in curia sua apud Sanctum Albanum . . . Qui ut -1145. liberaretur reddidit regi turrin Londoniarum, et castellum Occupation of de Waldena et illud de Plaiseiz. Possessionibus igitur carens, Ramsey abbey by Galfridus³ prædictus invasit abbatiam Ramesiensem, et, ex- Geoffrey pulsus monachis, raptos immisit et ecclesiam Dei speluncam f. 12. fecit latronum. Ipsaque abbatia pro castro frequentata de Mandeville; regem validissime infestavit. Robertus quoque Mar- and of the myon hujusmodi nequitias in ecclesia de Covyngtre per- church of versius peragebat. Quos similiter peccantes Dei justitia Coventry by Robert simili pœna mulctavit, miraculis intermixtis. Robertus Marmion. igitur Marmyon, vir bellicosus . . . insurgens in hostes, inter They both ingentes suorum cuneos coram ipso monasterio de Coventre meet a solus interfectus est, et excommunicatus morte æterna pasce- violent death. batur. Similiter dictus Galfridus : . . inter acies suorum con- sertas a quodam vilissimo pedite solus sagitta percussus . . . post dies aliquot occumbebat excommunicatus . . . Dum autem

¹ papæ] Romanæ urbis, H. Hunt.

² indicebat] tenuit, H. Hunt.

³ Galfridus] consul, H. Hunt.

Miracle at
Ramsey. ecclesia illa de Ramesey pro castro teneretur, ebullivit sanguis a parietibus ecclesiæ et claustri adjacentis, indignationem divinam manifestans sceleratorum exterminationem denuntiabat . . . Eo quippe anno et Ernulphus filius Galfridi,¹ qui post mortem patris ecclesiam de Ramesey incastellatam retinuit, captus est et propter hoc exulatus. Princepsque militum suorum in hospitio suo ab equo corruens effuso cerebro expiravit. Princeps autem peditum suorum, Reynerus nomine, de Picardia oriundus, cujus officium fuerat ecclesias frangere vel incendere, dum mare versus propria cum uxore sua transire² affectaret, navis, in qua erat, extenso velo, in aquis immobilis residebat.³ Quod monstrum nautis stupentibus, sorte data rei causam inquirentibus, sors super Reynerum occidebat.⁴ Quod cum ille nimirum totis contradiceret nisibus, secundo et tertio sors jactata in eum devenit. Positus est igitur in scapha, et uxor ejus, ac pecunia scelestissime acquisita, et statim navis cursu velocissimo ut solito⁵ fecerat pelagus sulcabat. Scapha vero cum nequissimis subita voragine circumducta in æternum est absorpta. Rex autem interim nono anno regni sui Lincolniam obsidebat. Ubi cum munitionem contra castellum, quod comes⁶ . . . Cistrensis obtinebat, construeret, operadores sui ab hostibus præfocati sunt fere octoginta. Re igitur imperfecta, rex confusus abscessit.⁷

Fruitless
siege of
Lincoln by
Stephen ; Anno quidem sequente Robertus consul Glovernæ et omnis inimicorum regalium cœtus castellum apud Farendonam construxerunt. Rex autem . . . viribus coactis illuc advolabat, et Londoniensium . . . copiosum⁸ exercitum adducebat. Assilientes igitur aliquantis⁹ diebus castrum, . . . non sine magna sanguinis effusione illud excipientes, Robertum cum suis fugere compulerunt.

but capture
of Faring-
don castle.

¹ *Galfridi*] consulis, H. Hunt.² *transire*] transiret, H. Hunt.³ *residebat*] facta est, H. Hunt.⁴ *occidebat*] cecidit, H. Hunt.⁵ *solito*] prius, H. Hunt.⁶ *comes*] consul, H. Hunt.⁷ This sentence precedes the previous extract in H. Hunt.⁸ *copiosum*] numerosum, H. Hunt.⁹ *aliquantis*] totis, H. Hunt.

CAP. XXVII. *De captione comitis Cestriæ; de coronatione Stephani regis apud Lincolniam; de oppugnatione civitatis ejusdem per comitem Cestriæ; qualiter Normannia restituta est Matildi imperatrici; et Henricus filius suus virilia sumpserat arma.*

Hen. Hunt. p. 394. Anno siquidem undecimo ipsius regis Stephani, rex idem A.D. 1146 congregans magnum exercitum [castellum] construxit inexplugnabile situm apud Walyngforth. Ubi Ranulphus comes Cestriæ jam regi concordia conjunctus cum magnis copiis interfuit.¹ Dehinc vero consulem ipsum, cum ad regis parliamentum² apud Northamptoniam pacifice advenisset, nihil tale metuentem, rex capi fecerat³ et in carcerem intrudebat, donec redderet castrum . . . Lincolnæ . . . et cætera castella quæcunque fuerant suæ ditionis. Interim vero Wallenses vastaverunt provinciam Cestriæ, sed apud Wicum Malbanum intercepti sunt. Anno sequente, duodecimo sui anno, rex Stephanus Lincolnæ diademate regaliter insignitus est. Post discessum vero regis venit comes Cestriæ Lincolniam cum militaribus copiis, ut assiliret eam. Dux igitur exercitus ejus in introitu portæ borealis est occisus, et ipse consul, pluribus amissis, fugere compulsus est. Hoc quoque tempore Lodowicus rex Francorum, et Fredericus rex Saxonum, postea imperator, transierunt versus Iherosolomam et Damascum obsiderunt. Quibus regressis Galfridus Andegaviæ comes, regis Iherosolomitani quondam filius, Henrici senioris regis Angliæ gener, qui et præscriptam Matildem, prius imperatricem, desponsavit, vir magnus et clarissimus, et filius suus Henricus ex ipsa Matilde genitus, conquesti sunt regi Lodowico de dicto Stephano vocato rege Angliæ, eo quod eis regnum Angliæ et ducatum Normanniæ injuste auferebat. Rex ergo Lodowicus

Seizure of the earl of Chester by Stephen.

Defeat of the Welsh at Nantwich.

Coronation of Stephen. He is attacked by the earl of Chester at Lincoln.

Siege of Damascus by king Louis of France.

King Louis urged by Geoffrey, count of Anjou, to take part against Stephen.

f. 12 b.

¹ *interfuit*] interfuebat in MS.

³ *fecerat*] cepit, H. Hunt.

² *parliamentum*] curiam, H. Hunt.

He takes
Normandy
and de-
livers it to
Geoffrey.
The Vexin.
Stephen
marches
to York.
Prince
Eustace
lays waste
the lands
of prince
Henry's
followers.

congregans exercitum aggrediebatur Normanniam, et manu forti eam cepit, ac dictis Galfrido, 'Matildi et Henrico,' retradebat. Rex itaque Lodowicus pro eadem terra Normanniæ ipsum Henricum hominem suum legium cepit. Et, pro adiutorio per ipsum regem Lodowicum collato, ipsi Galfridus et Henricus filius suus dederunt Viscasinum Normanniæ, in quo continentur Gisorcium, Neeffe, Stripiniacus, et multa alia castella, totum in munus Lodowico Franciæ regi. Postea, anno quartodecimo regis Stephani, David rex Scottorum dicto Henrico filio imperatricis nepoti suo virilia tradidit arma. Cum autem congregati fuissent apud Karliolum in solennitate dictus rex Scottorum cum viribus suis et nepos suus Henricus cum occidentalibus Angliæ proceribus, timens rex Stephanus ne Eboracum invaderent venit Eboracum,¹ cum magno² exercitu, ibique moratus est per mensem unum.³ Interim Eustachius filius regis Stephani, qui jam et ipse eodem anno virilia sumpserat arma, irruit in terras procerum qui erant cum Henrico filio imperatricis . . . et illis non modicum damnum infligebat. Rex quidem Stephanus Anglorum et David rex Scottorum, alter apud Eboracum alter apud Karliolum, sibi mutuo caventes et offendere timentes, per se ipsos divisi sunt, et ad domicilia regnorum repedarunt.

Hen. Hunt.
p. 395.

CAP. XXVIII. *De obitu Galfridi comitis Andegaviæ, et desponsatione ducis Henrici filii sui; expugnatione Normanniæ per regem Franciæ; et qualiter rex Stephanus voluerat Eustachium filium suum in regem coronare.*

A.D. 1150 Rex Stephanus, anno regni sui quintodecimo, quo anno et
-1152. nostrum monasterium de Melsa sumpsit exordium, col-
Stephen fires the city of Worcester. lectis agminibus, urbem Wyrecestriæ pulcherrimam assilivit et captam incendio deturpavit. Castellum tamen quod urbi inerat capere non valebat.⁴ . . . Sequenti anno rex iterum Wyreces-

Hen. Hunt.
p. 395.

¹ Eboracum] in urbem, H. Hunt.

² magno] maximo, H. Hunt.

³ unum] Augustum, H. Hunt.

⁴ valebat] potuit, H. Hunt.

triam arripuit,¹ et quia castellum anno præterito capere non potuit, ad ejus captionem totis viribus desudabat. Porro cum inclusi viriliter restarent, duo castella ad illud expugnandum rex construxit. Quosdam tamen ex proceribus suis ibidem relinquens, ad propria remeavit. Sed quia mos regius erat quod multa strenuiter inciperet et segniter exequeretur, arte consulis de Legecestria, castella regis obsidentia demolita sunt, et obsessum est callide liberatum. Interim præscriptus Galfridus comes Andegaviæ mortis legibus parens, dedit præscripto Henrico primogenito suo Andegaviam, et suum jus in Normannia contradidit. Jus quoque hereditarium quod in regno Angliæ ut de jure uxoris suæ præfatæ Matildis vendicabat, ei concessit. At homines de Andegavia et Normannia homagia et fidelitates eidem Henrico reddiderunt. Unde postea dux Normanniæ et comes Andegaviæ fuerat nominatus. Ipso quoque anno contigit, quod inter Lodowicum regem Francorum et Alienoram uxorem suam, filiam et heredem comitis 'Willielmi' Pictavensis et ducis Aquitaniæ, divortium haberetur, eo quod eos affinitatis vinculo consanguineos fuisse noscebatur, licet ipsa corona regia insignita eidem regi Lodowico sobolem protulisset. Hæc autem Alienora a Merlino aquila rupti fœderis est prænominata; quam ipse dux Henricus in conjugem copulavit, et per eam consulatus Pictavensem et Aquitanicum² summis honoribus ampliatum possedit. De qua etiam pater suus Galfridus eum prohibuerat ne eam tangeret, pro eo quod cum senescallus regis Franciæ fuerat eam cognovisset. De qua tamen sic accepta, ut inferius subsequetur, filios procreavit. Ea tamen desponsatio incentivum fomesque odii maximi fuit et discordiæ inter regem Francorum et ipsum ducem Henricum. Insurgens ergo Eustachius filius regis Stephani cum ipso rege Francorum non modicis assultibus Normanniam oppugnabant. Dux autem utrisque et omni Francorum exercitui robuste restabat. Rex tamen Franciæ quoddam cas-

He is foiled in his attempt on the castle.

Death of Geoffrey, count of Anjou.

Divorce of Louis of France from his wife, Eleanor, heiress of Poitou and Aquitaine.

The divorced queen married by Henry.

Prince Eustace with Louis of France invades Normandy.

Ibidem.

¹ *arripuit*] irrupit, H. Hunt.

| ² *Aquitanicum*] Aquitanicam, P.

Stephen
desires to
crown his
son Eus-
tace.
f. 13.
The pre-
lates of the
church
refuse to
perform
the cere-
mony.

tellum, quod vocatur Novum Mercatum, copiis omnibus aggregatis assilivit, et potentissime pæne inexpugnabile cepit . . . et Eustachio filio regis Stephani,¹ qui ejus sororem duxit, retradebat.² Anno sequente³ rex Stephanus præfatum Eustachium filium suum regis diademate voluit insignire. Postulans ergo ab archiepiscopo Cantuariensi Theobaldo et ceteris episcopis, quos ad hoc⁴ congregaverat, ut ipsum Eustachium in regem ungerent et benedictione sua confirmarent, repulsam sustinebat.⁵ Papa siquidem litteris suis archiepiscopo prohibuerat ne filium regis in regem sublimarent, videlicet quia rex Stephanus regnum contra juramentum præripuisse videbatur. Intima⁶ igitur ira⁷ decocti et ira nimia ferverescentes tam pater quam filius in domo quadam omnes includi jusserunt, et vehementer angariantes ut postulata peragerent præceperunt.⁸ Illi igitur . . . viriliter restiterunt, pericula tamen capitum suorum metuentes. Recesserunt tamen omnes illæsi, possessionibus quidem spoliati, quas postea rege pœnitente rehabuerunt. Rex namque Stephanus nunquam clericos liquido dilexerat, præsertim cum unum episcopum relegans duos alios episcopos in carcerem retrudebat.

CAP. XXIX. *Qualiter dux Henricus venit in Angliam ad obsidionem castri de Walyngforth removen- dam; et de pace inter regem et ducem prælocuta.*

A.D. 1152, Stephanus rex eodem anno, videlicet anno regni sui 17, 1153. Hen. Hunt. p. 395.
Stephen takes Newbury castle, and besieges Wallingford.
Henry duke of Normandy, castrum de Newbyrre, quod non procul abest a Wyntonia, obsidens . . . expugnavit. Inde castellum de Walyngforth obsedit, et in ipso pontis ingressu castrum obsessorium construxit, quo inclusis escarum illationem et liberum progressum⁹ diripiebat. Tunc obsessi, primo gravissime compressi, a domino Henrico duce Normanniæ petierunt vel auxilii exhibitionem vel castellum in manus regis reddendi licentiam. Anno ergo sequente¹⁰ dictus Henricus dux Normanniæ,

¹ *Stephani*] Angliæ, H.

² *retradebat*] reddidit, H.

³ *sequente*] decimo septimo, H.

⁴ *hoc*] ibidem, H.

⁵ *sustinebat*] passus est, H.

⁶ *Intima*] Intimo, MS.

⁷ *ira*] dolore, H.

⁸ *præceperunt*] compellabant, H.

⁹ *progressum*] progressionem, H.

¹⁰ *sequente*] decimo octavo, H.

filius Imperatricis, verus heres regni Angliæ, tanta son of the
 necessitate compulsus . . . in Angliam advolavit. Tunc empress,
 miserabilis Anglia, pæne destructa, per ejus adventum, quasi comes into
 vitæ paulisper spiraculum reaccepit. . . . Et cum Angliæ England.
 littora . . . cum paucis tamen occupasset, subitis afflata
 rumoribus terra infrendebat. . . . Sui¹ tamen de adventu ejus
 admodum tripudiantes, super hoc quod paucos secum addux-
 erat aliquantulum commovebantur, et hostium confusio ex
 eadem paucitate non modicum relevabatur. . . . At dux, He be-
 splendidissimus² juvenis, congregans suos tam quos invenerat sieges the
 quam quos adduxerat . . . castellum de Malmesbirh obsidebat, castle of
 . . . et statim . . . 'præter unam turrin' cepit. . . . Ex cujus Malmes-
 gestis rex Stephanus sinistris nuntiis angariatus, . . . cum Stephen bury.
 copiis omnibus congregatis, non longe a Malmesbirh tentoria marches
 fixit. . . . Cujus exercitus ingens procerum . . . erat terri- against
 bilis valde et decorus, sed procul ab eis recesserat Deus, in him and is
 quo solo tota salus. Cujus acie crastina adventus sui die defeated.
 . . . legibus bellicis eleganter ordinata,³ apertis characteribus
 cœli, comitantibus frigoribus et venti turbinibus, tantas
 in facies eorum misit Deus inundationes . . . ut ipse Deus
 videretur pro duce rem agitasse.⁴ . . . Stabat e regione exer-
 citus juvenilis magis viribus confusus quam numero. . . . Erat
 quidem duci suisque tempestas a tergo, regi suisque in faciem,
 ut nec arma sustinere nec lanceas præ frigore⁵ possent con-
 tractare. Et quia præviderat Deus quod duci puero terram
 sine ampliori sanguinis effusione traderet, cum nullus eorum
 flumen ibidem decurrens transgredi posset, nec rex tantas
 illuviones ultra perferre sufficeret, cassatus opere Londoniam
 repedavit. . . . Igitur turri, quam ipse dux obsederat, ei red- Prince
 dita, ulterius⁶ properavit, . . . ut castro æ Walyngforth jam Henry
 fame perituro succurreret, et victualibus satis allatis, vio- relieves
 lentiam castrorum obsessorum⁷ annullavit. Deus quidem Walling-
 duci hoc prosperavit inceptum et tranquillum in omni- ford castle.
 bus effectum tribuebat. . . . Parvum fuit mediæ temporis

¹ Sui] Diu, H.² splendidissimus] strenuissimus, H.³ Cujus . . . ordinata] This sentence is transposed from H.⁴ agitasse] agere, H.⁵ præ frigore] imbribus proflu- entes, H.⁶ ulterius] exhilaratus, H.⁷ obsessorum] obsessoriorum, M

He lays siege to the castle of Crowmarsh. Stephen approaches with an army. spatium, et dux . . . militia adunata obsedit castellum de Crawmers, rem arduam et inæstimatam . . . incipiens. Cinxit castellum regis et exercitum suum vallo maximo, ut suis egressus tantum pateret per castellum de Walyngforth, obsessis vero nullus exitus permetteretur. Quod rex audiens tunc prorsus, omnibus [copiis] suæ ditioni pertinentibus agglomeratis, duci terribilis supervenit. Terrore tamen nullo dux permotus, licet impar copiis esset regi, vallum quod exercitus fecerat¹ pro munimento statim dejici jussit, et obsidionem relinquens aciebus dispositis contra regem splendide procedebat. Videns igitur inopinate regalis exercitus acies hostium ordinatas . . . valde timebat. Rex tamen nullo timore compressus, acies suas procedere² jussit.³ Insurrexerunt autem procures; immo a plerisque propter hoc proditores nuncupati, . . . bellum committere formidantes,⁴ quia neque regem neque ducem⁵ exaltare volebant, ne, altero subacto, alter eis libere dominaretur, sed, semper alter alterum metuentes, regiam super eos potestatem exercere non possent, de concordia inter eos peragebant. Inducias ideo inter se rex duxque constituerunt coacti nolentes, uterque proditionem suorum comperientes. Castrum namque regium, quod dux obsederat, ex illius compactione foederis deletum⁶ est. Locuti sunt postea rex solus et dux solus, amne⁷ interposito, de perpetua pace inter eos constituenda, de proditione procerum suorum inter se anxie conquerentes. Prælibatum est illud pacis negotium, sed tamen in aliud tempus est dilatum. Nondum sopita illa discordia . . . duos immatissimos ducis hostes et summa potentia præditos, Eustachium scilicet regis filium et Symonem comitem de Northamptonia, Dei providentia, nil tale metuentes, una quidem hebdomada⁸ demolivit. Unde virtus et spes omnium duci rebellantium ex improvise eventu emarcebat. Qui etiam Eustachius apud Faversham est sepultus.

Death of Eustace and the earl of Northampton.

f. 13 b. Certain of the nobility refuse to fight.

A truce.

¹ *exercitus fecerat*] exercitui suo fuerat, H

² *acies . . . procedere*] turmas . . . progredi, H.

³ After *jussit*, "Insurgentes ergo" "procures de concordia inter regem

"et ducem peragebant. Inducias" "ideo inter se rex," erased in P.

⁴ *formidantes*] nolebant, H.

⁵ *neque . . . ducem*] neutrum, H.

⁶ *deletum*] detectum, H.

⁷ *amne*] ampne, MS.

⁸ *hebdomada*] in eodem tempore, H.

CAP. XXX. *De plena concordia inter regem Stephanum et ducem Henricum; de morte regis Stephani; et libertatibus monasterio nostro per ipsum concessis.*

- Hen. Hunt. p. 397. Tertiam obsidionem conguessit dux Henricus circa castellum de Staunforth. Capta statim urbe, rebellantes ei, qui turri inerant, nuntios regi miserunt, auxilium inclusis postulantes.¹ Rex interim obsederat castellum de Gypeswyk, quod Hugo Bygott contra eum tenebat. Cum obsidionem nollet dimittere, . . . redditum est castellum de Staunforth Henrico duci.² Sed et castellum quod rex obsederat ei³ redditum remanebat. A Staunforth Henricus dux Normanniæ discedens Notyngham petiit, et statim urbem cepit. Illi vero qui castello urbis inerant urbem ipsam combusserunt. Interim Theobaldus archiepiscopus Cantuariensis, et Henricus Wyntoniensis episcopus, frater regis Stephani, cum rege et duce de concordia componenda frequentius pertractabant.⁴ . . . Dispositio vero Dei pacem creans, . . . condignis Angliæ flagellis bonum finem destinans, dedit eis eventum incepti, et . . . per eos . . . concordia sacramentis confirmata resplendebat. Ut rex Stephanus, videlicet, regnum et regaliâ in tota vita sua retineret, et, tota Normannia, rege adhuc vivente, duci hereditarie concessa, ipse dux regnum post vitam Stephani regis hereditarie ex integro possideret. Aiunt tamen quidam, quod regnum inter eos fuerat divisum, ut dux medietatem regni, adhuc vivente rege, et totum post mortem regis rehaberet. Solennizata concordia Wyntoniæ, rex ipsum ducem Henricum in filium suscepit adoptivum, et heredem regni constituebat. Rege igitur [et duce]⁵ Wyntoniæ et Londoniis processione pontificum et heroum coruscante 'glorioso' susceptis, cum summo gaudio nuper conventuri abinvicem discesse-
- A.D. 1153, 1154. Duke Henry takes Stan-ford castle.
- Henry takes Nottingham.
- Terms of agreement settled. Stephen to reign during life, and Henry to succeed him.
- Reception of the two princes at Winchester and London.

¹ *postulantes*] poscentes, H.

² *duci*] principi magno, H.

³ *ei*] regi, H.

⁴ *pertractabant*] magno opere tractabat, H.

⁵ *et duce*] wanting in MS.

runt. Ipsa concordia ante natale Domini confirmata est. Ad octavas namque Epiphaniæ rursus apud Oxoniam convenerunt. Ubi jussu regis Anglorum procures fidelitates duci simul exhibuerunt, regi honorem debitum fidemque, dum viveret, conservaturi. . . . Et non multo post, cum jam ipse dux per annum in Anglia pro ejus recuperatione commoratus fuisset, accepta a rege licentia, Normanniam repedavit. . . . Rex autem Stephanus in pace tunc primo quæ regio debebantur honori, adoptivi filii gratia, potentissimus obtinebat. . . . Cum namque castellum quod vocatur Drake juxta Eboracum obsessum exceperisset, aliaque multa victor obtinisset, et castella tempore suo, post mortem videlicet Henrici regis, in pessimos usus circumquaque constructa diruisset, Doroberniam repetebat. Ibi in colloquendo comiti Flandrensi, propter intimum dolorem continuum ob medietatis regni, ut dicitur, amissionem, cum jam fere novemdecim annis laboriose nimis et infelicer regnasset infirmatus, ac 25 die Octobris morte præventus, apud monasterium de Faversham in Cantia, quod ipse fundaverat, juxta uxorem et filium suum Eustachium sepelitur. Miserunt ergo Theobaldus archiepiscopus Cantuariensis et quam plures Angliæ procures nuntios festinantes pro domino suo præscripto Henrico duce Normannorum, ut regnum suscepturus incunctanter adveniret. Impeditus tamen ventis et mari, causisque quam pluribus, paucis diebus ante natale Domini cum conjuge et fratribus suis, multisque potentibus et magnis copiis, apud Newforest applicabat. Fuit autem Anglia sine rege quasi sex hebdomadis. Tamen Dei gratia præveniente pace non caruit, vel pro regis amore venturi seu timore. Præscriptus autem Stephanus rex, dum regnaret, post fundationem monasterii nostri de Melsa quatuor annis, quicquid tunc nobis conferebatur nobis confirmavit, liberum et quietum de Danegyld, murther, et de omnibus geldis; cum soca et saca, et tol et theam, et infangtheof, et cum aliis libertatibus et quietantiis cum quibus ecclesia beati Petri [Eboracensis] tenet et habet.

Fealty
sworn by
thenobility
to duke
Henry.
His return
to Nor-
mandy.

Stephen
takes
Drake
castle and
other for-
tresses.

His death
at Dover.

Is buried
at Faver-
sham.
The no-
bility send
for Henry
out of Nor-
mandy.

His arrival
at New
Forest.

Confirma-
tion by
Stephen
to the mo-
nastery of
Meaux of
all their
possessions.

CAP. XXXI. *De imperatore et Lodowico rege Franciæ
peregrinantibus versus Terram Sanctam; et de
exercitu navali in Hispaniam.*

Duodecimo hujus regis Stephani anno, Conradus A.D. 1147.
imperator, Lodowicus rex Francorum, et plures prin- Crusade of
cipes a Sancto Bernardo crucis caractere insigniti, Conrad the
secundam profectionem versus Terram Sanctam perficere emperor
conabantur. Sociique peregrinationis supra numerum and Louis
multiplicabantur. Nam de Anglia, Lotharingia et of France.
Flandria, cum 200 'pæne' navibus proficiscuntur. Impe-
rator autem et rex Franciæ viam terræ magis quam
maris eligentes, transita Hungaria, Iconiam pervenerunt. f. 14.
Sed ibi per dolum imperatoris Constantinopolitani et Treachery
Græcorum proditi sunt. Nam multi, gustata farina calce of the
mixta defuncti sunt. Ceteri multi aut gladio aut fame propter emperor of
eorum superbiam, luxuriam et rapinam, sunt consumpti; cuncti- Constanti-
que ad nihilum pæne devenerunt, quia Deus sprexit nople.
eos. Tamen ad Terram Sanctam pervenientes nihil vel Failure of
modicum gloriosius peregerunt. Imperator autem et rex the expe-
Francorum cum paucissimis prius Antiochiam, postea Iheroso- dition.
limam, ignominiose aufugerunt. Imperator deinde, cum
paucis repatrians, moritur; qui, licet 15 annis regnaverat,
benedictionem tamen imperialem non habebat. Tunc rex Siege of
Franciæ causa orationis et peregrinationis in Iherosolima Damascus
aliquantulum manens, auxilio militum templi, quod est by Louis;
in Iherosolima, et viribus undique congestis, obsedit and his
Damascum; sed nihil ibidem proficiens, in Galliam repe- return to
davit. Et cum ex diutina continentia et coitus defectu, France.
prout medici dicebant, ægritudinem incurrisset, suasumque ei His conti-
fuisset per medicos et prælatos ut ob nimiam distantiam nence.
reginæ puella aliqua uteretur, respondit, "Malo mori castus
quam vivere adulter." Et sic totum Deo committens cito
convalluit. Postea quidem, ut in tempore Philippi abba-
tis 2 referetur, dictam Terram Sanctam iterum adiebat.
Interea quidam exercitus navalis virorum, non poten-

¹ The narrative appears not to be derived directly from these authorities, but from a common source.

J. Brompt.
col. 1034.

R. Higden,
col. 2387.¹

Success of
a naval
expedition
against the
Moors in
Spain.

tium, nec alicui magno duci innixi nisi Deo omnipotenti, quia humiliter profecti sunt optime profecerunt. Civitatem namque in Hispania, quæ vocatur Ulixis bona, et aliam quæ vocatur Almaria, et regiones adjacentes, pauci a multis, Deo cooperante, bellis obtinuerunt. Vere Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Exercitus namque regis Francorum et imperatoris splendidior et major fuerat quam ille qui prius Iherosolimam conquirebat, et a paucissimis sunt contriti. Hiis autem pauperibus de quibus prædicitur nulla multitudo restare poterat; sed quando plures eis insurgebant debiliores efficiebantur. Ipsique pauperes,

Principally
composed
of English-
men.

quanto pluries et magis dimicabant, tanto valentiores reddebantur. Pars autem eorum maxima Angligenæ extiterunt. Hac igitur causa hoc capitulum præsentis serie opusculi ducebam inserere, pro eo quod de Angli-

A boy
crucified
by Jews at
Norwich.

genis tractare videatur. Circa hæc tempora Judæi crucifixerunt unum puerum, nomine Willielmum, apud Norwicum, in contemptum Christianorum.

CAP. XXXII. *De milite quodam qui intravit purgatorium Sancti Patricii, et de eodem purgatorio.*

Entry
to St. Patrick's purgatory by the knight Owen.

¹ Contigit etiam hujus regis Stephani temporibus militem quendam, nomine Oswenum, purgatorium Patricii intrasse. Qui rediens gaudia et pœnas quas viderat enarravit. Circa quod purgatorium est notandum, quod, cum Sanctus Patricius in Hibernia prædicaret, studuit bestiales hominum illius patriæ animos terrore tormentorum infernalium a malis revocare, et paradisi gaudiorum promissione ad bonum confirmare.

Henricus
de Saltreya
de purgatorio S.
Patricii.

¹ Abridged from the narrative of Henry of Saltrey. Abbé Migne, *Patrologiæ Cursus Completus*, vol. 180, col. 987. A distinct abridg-

ment of the same narrative is given by Roger Wendover, *Flores Historiarum*: ed. H. O. Coxe, Lond. 1841, vol. iii. p. 97.

Illi autem dicebant se ad Christum nunquam conver-
 suros per ejus prædicationem, nec pro miraculis quæ
 per eum fieri videbant, nisi aliquis tormenta illa ma-
 lorum et gaudia bonorum posset intueri, quatinus rebus
 visis certiores fierent quam promissis. Quamobrem
 Patricio super hoc oranti apparuit Jesus Christus, dans
 ei textum evangelii et baculum unum, quæ adhuc in
 patria illa manent apud summum archiepiscopum.
 Eduxit ego Dominus Patricium in desertum locum, ubi ^{f. 14 b.}
 fossam unam rotundam et intrinsecus obscuram ei
 ostendit, dicens quod, si veraciter quis pœnitens fossam
 eandem ingressus unius diei ac noctis spatio moram
 in ea faceret et fide constans per illam transierit,
 videbit tormenta malorum et gaudia bonorum. Ad
 hæc Christo disparente, construxit ibidem ecclesiam, et
 canonicos regulares instituebat. Fossam autem præ-
 dictam, quæ modo in cimiterio est ad orientalem ipsius
 ecclesiæ frontem, muro circumcinxit, et januam in eo
 observavit, ne quis temere sine licentia episcopi loci et
 prioris ingrederetur. Clavem vero custodiendam com-
 mendavit priori ejusdem ecclesiæ. Multi quippe tem-
 pore illius Patricii, pœnitentia ducti, dictam fossam
 ingressi sunt et regressi, narrantes tormenta maxima
 se perpessos, et gaudia se vidisse attestantes. Quorum
 relationes jussit Patricius ad litteras ibidem demandari.
 Eorum ergo attestatione cœperunt alii prædicationem
 Patricii suscipere et ad fidem convertebantur, et multi
 dictam fossam intraverunt qui nunquam¹ redierunt.
 Et quoniam ibidem homo a peccatis purgatur, locus
 ille purgatorium Sancti Patricii nominatur, et locus
 ecclesiæ Reglas dicitur. Nulli imponitur ut locum
 intret, sed potius in principio dissuadetur ingressus.
 Quod si omnino intrare voluerit, accedit primo ad epi-
 scopum loci, qui pro ingressu dissuadet. Sed perseve-

Origin of
the purga-
tory.

The place
called
Reglas.

Prelimi-
nary pro-
ceedings
before en-
tering the
purgatory.

¹ nunquam] nusquam in MS.

ranti in tali proposito litteras tradit ut loci priorem adeat, qui similiter ingressum dissuadet, hortando ut aliam pœnitentiam assumat. Quod si perseveret, introducit eum in ecclesiam, ut 15 diebus jejuniis¹ et orationibus indulgeat. Post quos hominem communionem munitum producit cum processione et letania usque ad ostium purgatorii, ubi etiam iterum dissuadet ingressum. Sed si adhuc perseveret, ostium ei cum benedictione aperit, et post ingressum ostium reconsignat usque in diem alterum mane. Quo adveniente, prior, si hominem reperit, cum processione reducit; ubi aliis 15 diebus jejuniis et orationibus intendit. Quod si altera die eadem hora reversus non apparuerit, certissimi de ejus perditione, ostio a priore obserato, universi recedunt. Ipse quidem Oswenus miles, de quo prædicitur, dictum purgatorium ingressus est, et hoc modo. Cum autem ad episcopum, in cujus diocesi dictum purgatorium est, confessionis gratia veniret, et ab eo pro peccatis gravioribus redargueretur, ut remissionem peccatorum accipere mereretur, pœnitentiam ingressionis dicti purgatorii episcopo dissuadente præelegit. Ipsum autem sic persistentem episcopus ad loci priorem trans mittebat. Quo iterum dissuadente et pericula exponente, ipsum a proposito non potuit revocare. Prior igitur, morem præscriptum per omnia exequens, militi aiebat, "Ecce nunc intrabis, tam diu per concavitatem subterraneam iturus, donec ex eas in campum unum, in quo aulam invenies mira arte fabricatam;" nuntiosque bonos et temptatores ibidem affuturos prædicebat. Miles quidem constans per portam intravit, quam prior statim deforis obseravit. Ingravescens magis magisque tenebris in brevi lucem amisit. Tandem lux paulatim cœpit per foveam emitti ex transverso. Nec mora, in campum prædictum

Owen's resolution to visit the purgatory as a penance.

Instructions given to him by the prior of the place.

He enters through a gate.

¹ jejuniis] jujuniis, MS.

pervenit et aulam. Et cum in aula solus ejus admiran- Finds him-
 structuram aliquamdiu persedisset, ecce 15 viri self in a
 quasi religiosi domum intraverunt. Qui, eum in fide hall.
 fortius confirmantes, temptatores quosdam ei eventuros Is warned
 prædicebant, et omnino ei regressum dissuadebant. of his
 Illis quidem egressis, cum solus in domo sederet, subito trials by
 circa domum cœpit audiri tumultus, ac si totus orbis fifteen re-
 et universa in eo contenta moverentur. Unde, nisi ligious.
 divina virtute et instructione dictorum 15 virorum
 protegeretur, ipso tumultu averteretur. Et ecce hor-
 rorum auditus visus horribilior dæmonum sequebatur.
 Atque ei cachinnantes vivifico adventu suo congaude- Demons
 bant, regressum deceptorium tamen ei procurando. appear who
 Dæmones autem, se contemni cernentes, struxerunt in cast him
 eadem domo maximum incendii rogam, ligatisque into a fire.
 manibus et pedibus, militem in igne projecerunt.
 Primitus ergo missus in ignem grave sensit tormen-
 tum. Cum enim adversarii eum incendio torquerent, He calls
 pii Jhesu nomen invocavit, et, citius extincto incendii upon Jesus,
 rogo, de primo illorum assultu est liberatus. Quo facto, and es-
 miles audacior est effectus. capes the
 flames.

CAP. XXXIII. *De pœnis ejusdem purgatorii et pro-
 gressionem militis.*

Relinquentes dæmones domum secum militem trax- The de-
 erunt. Aliis ab aliis discedentibus, quidam illorum eum mons
 per vastam regionem tenebrosam traxerunt versus hurry him
 orientem, et inde dextrorsum convertentes per vallem through
 latissimam contra austrum tendebant. Illucque cœpit a wide
 quasi vulgi totius terræ miserrimos clamores, ejulatus valley.
 et fletus, audire. Tandem tractu dæmonum in largissi- He hears
 mum pervenit campum, cujus fines non potuit shrieks
 templari. Ille itaque campus hominibus utriusque and groans.
 sexus et ætatis nudis in terra jacentibus plenus erat, f. 15.
 covered

with human beings undergoing tortures.

The knight saves himself from similar torture by invoking the name of Jesus. The demons bring him to another plain. Exhibition of other torments.

They tempt him to desist from his purpose. He saves himself from torture by the name of Jesus. A third plain, in which he recognizes former associates.

qui, ventribus¹ ad terram versis, clavis ferreis candentibus per manus pedesque defixis, in terra extendebantur. Hi vero aliquando præ dolore videbantur terram comedere, aliquando cum fletu et ejulatu clamare "Parce, parce!" vel "Miserere, miserere!" Dæmones inter eos et super eos videbantur discurrere, qui non cessabant flagris eos durissimis verberare.

Dicunt igitur illi dæmones, "Hæc tormenta quæ vides "sentiendo experieris, si a proposito desistens non "revertaris." Sed, hoc eo renuente, prostraverunt eum in terram, et sicut alios clavis eum transfigere conabantur. Sed, invocato Jesu nomine, nihil in eo conamine profecerunt. Tunc ab illo campo recedentes ad alium hujusmodi campum majorem, majori miseria plenum, militem traxerunt. Quorum ibidem cruciatorum corporibus clavis in terra fixis, dorsa terræ adhærebant. Dracones, serpentes, bufones igniti; ignitis aculeis singula singulorum membra et corpora infigentes comedebant. Qui ita fixi et afflicti a fletu et ejulatu nunquam cessabant. Dæmones etiam inter et super eis transcurrentes flagris eos vehementius cruciabant;

militi comminantes hujusmodi passurum nisi a proposito desistens reverteretur. Et cum eos contempsisset, conati sunt sicut superius clavis eum figere; sed tamen non poterant, Jesu nomine invocato. Per quam invocationem per singula loca tormentorum fuerat liberatus. Deinde in tertium et quartum campum transeuntes, alios ita clavis candentibus tam dense confossos ut vix loqui possent, et aliqua pars corporum eorum præ densitate clavorum vix posset contemplari, alios per membra singula cathenis igneis pendentes, alios fornacibus sulphureis, alios super sartagines cruciatos, alios verubus igneis transfixos et ad ignem assatos, miles

¹ *ventribus*] *ventris* in MS.

conspiciebat. Ubi etiam vidit quosdam de suis quon- Again he
dam sociis quos bene recognovit. Inde quidem et per saves him-
nomen Jhesu est liberatus. Cum transissent inde, self from
apparuit rota ignea magna, cujus radii et extremitates torture on
uncis igneis erant undique circumsepti, in quibus sin- a wheel by
gulis homines infixi pendebant. Quæ nimia agilitate the name
a desuper in inum rotata, flammaque tetri sulphureique of Jesus.
incendii de terra circa rotam surgens, in ea pendentes
miserrime retorquebant. Cumque jactassent militem
super rotam et in aerem rotando levassent, invocato
nomine Christi, descendit illæsus. Procedentes igitur The de-
inde, versus domum unam grandem horribiliter fumi- mons bring
gantem advenerunt. Et cum adhuc ab ea aliquantulum him to a
longius essent, præ nimio calore qui inde exibat, house con-
stetit procedere formidans. Cui tardanti dæmones taining pits
balnearium fuisse et illuc eum introire comminati of molten
fuerunt. Introductus autem domum vidit pavementum metals.
fossis rotundis plenum, quæ singulæ metallis diversis
ac liquoribus profluebant; in quibus utriusque sexus Human
et ætatis mergebatur hominum multitudo, quorum alii beings
ad oculos, alii ad labia, alii ad colla, alii seriatim et steeped in
singillatim ad inferiora corporis membra tenebantur. them.
Sublevantesque dæmones militem, conati sunt eum in Again he
unam fossatarum projicere; sed, audito Christi nomine, saves him-
in suo conamine defecerunt. Secedentes autem ab illo self from
loco porrexerunt contra montem unum, in quo super being im-
digitos pedum curvata hominum multitudo videbatur; mersed by
qui quasi mortem cum dolore præstolantes versus the name
aquilonem tendebant. Et ecce ab aquilone ventus of Jesus.
turbinis veniebat, qui et ipsos dæmones et quem duxe- He is
runt militem totumque populum illum arripuit, et in carried to
quoddam flumen foetidum ac frigidissimum longe in a hill, and
alteram montis partem projecit, in quo inæstimabili thence
frigore vexabantur. Et cum niterentur de aquis emer- forced by a
gere, currentes dæmones super aquas eos incessanter blast from
immiserunt. At miles, adjutoris sui non immemor, the North
nomen ipsius reclamans, in alia ripa se sine mora into a
bank. freezing
river.
By the
same invo-
cation he
escapes to
the further
bank.

The demons drag him southward to a fiery pit, from which human beings are thrown up. They cast him in, and he momentarily forgets the name of his Saviour. Is again saved by calling on Jesus.

Other demons appear to him.

They bring him to the pit of hell. f. 15 b.

Over it a slippery bridge.

He crosses it by invoking the aid of Jesus.

reperit. Needum militis Christi dæmones injuria satiati, traxerunt eum contra austrum. Et ecce vidit ante se flammam teterrimam et sulphureo fœtore putentem de puteo quodam ascendere, et homines nudos igneos sicut scintillas¹ igneas sursum in aere jactari, qui et flammarum vi in puteo et igne iterum deciderunt; quem dæmones inferni introitum nuncuparunt. Quo appropriantes præcipitaverunt se ipsos in puteum, trahentes secum militem. Cujus pœna adeo intolerabilis fuit ut pœne sui Salvatoris nomen sit oblitus. Deo tamen inspirante, ad se rediens, ut potuit, Jesu Christi nomen clamavit. Statim vis flammæ sursum eum in aere projecit. Cumque se ab ore putei subtrahens stetisset et ignorans quo se verteret, egressi sunt de puteo dæmones alii ab eo ignoti, qui dixerunt ei, "Quid hic stas, non est hic infernus, sed ad infernum te ducemus." Inde ergo trahentes militem pervenerunt ad flumen quoddam latissimum et fœtidum totum, quasi sulphurei incendii flamma coopertum, dæmonum multitudo plenum, quod dæmones infernum nominabant. Ultra quod pons unus lubricus, strictus et gracilis valde, et alte in aere extentus, protendebatur, per quem transire oportebat. At dæmones ventos et turbines commoventes militem de ponte in flumen projicere conabantur, ut socii, qui in eo essent, captum in infernum demergerent. Cœpit ergo miles, Jesu nomine invocato, super pontem incedere pedetentim. Nihil igitur lubrici sub pedibus sentiens firmus incedebat, et quo altius ascendit eo spatiosiorem pontem invenit. Porro dæmones ulterius progredi non valentes ad pedem pontis steterunt, lapsum militis præstolantes. Videntes autem eum libere transire, ita clamoribus aerem concusserunt ut intolerabilior ei videretur hujus clamor horroris quam aliqua præteritarum

¹ *scintillas*] *sintillas*, MS.

poenarum quas sustinebat. Cernens tamen eos subsistere nec ultra progredi valere, pique ductoris sui reminiscens, securius incedebat. Dæmones autem supra flumen decurrentes uncas suos ad eum jaciebant, sed illæsus ab eis præterivit. Securus tandem procedens vidit latitudinem pontis in tantum excrescere ut vix ex aliqua parte posset aquam intueri.

The demons unable to follow him.

CAP. XXXIV. *De gaudio paradisi terrestris, et reditu militis.*

Procedens inde miles, jam liber ab omni dæmonum vexatione, vidit murum altum, et in eo portam clausam, metallis et pretiosis lapidibus adornatam. Et jam eo spatio unius miliaris adessente porta illa contra eum aperta est, et inde suavitatis odor, cuncta aromata vincens, exiebat. Cum enim adhuc aliquantulum longius esset, egressa est in occursum ejus cum crucibus, vexillis, cereis et palmis, hominum uniuscujusque ordinis ac religionis, diversæ ætatis et sexus utriusque, in ea forma vestium in qua Deo in sæculo servierunt, processio grandis, militemque suscipientes per portam introierunt. Duo quoque quasi archiepiscopi militem in suo comitatu susceperunt, patriam et ejus amœnitatis gloriam ostensuri. Tantamque patriæ amplitudinem atque amœnitatem, splendorem solis meridiani continuum, noctis in ea carentiam, utriusque sexus innumeram hominum multitudinem, forma habitus qua in sæculo utebantur, eorum mutuam caritatem admirans, huc illucque pertransiens, multo plura quam ipse vel aliquis hominum peritissimus lingua vel calamo posset explicare delectabilia jocundaque perspexit. Quibus visionibus sic completis, dixerunt pontifices ad militem, "Ecce, frater, vidisti huc veniendo tormenta peccatorum, hic requiem justorum. Patria ista terrestris est paradisu, de

The knight sees a high wall with a gate.

He is introduced within the enclosure by a procession.

He is received by two beings like archbishops, and finds himself in paradise.

They describe to him the nature of paradise.

“qua propter inobedientiæ culpam est Adam proto-
 “plastus¹ ejectus. Pœnitentiam autem quam ante
 “mortem vel in extremis suscepimus, nec eam in
 “vita peregrimus, post carnis solutionem in locis quæ
 “vidisti pœnalibus, alii majoris alii minoris temporis
 “spatio secundum modum culparum, tormenta luendo
 “persolvebamus. Omnes autem ad hanc requiem per
 “illa loca transivimus. Similiter et omnes quos in
 “singulis locis vidisti, præter eos qui infra os putei
 “detinentur, postquam purgati fuerint, tandem ad
 “istam requiem venientes salvabuntur. Sed et quidam
 “quotidie purgati veniunt, quos suscipientes, sicut
 “et te suscepimus, cum gaudio huc introducimus.
 “Eorum vero qui in pœnis sunt, nullus novit quam-
 “diu torquebuntur. Per missas autem, psalmos, ora-
 “tiones et eleemosynas,² quoties pro eis fiunt, aut
 “eorum tormenta mitigantur aut in minora trans-
 “feruntur, donec omnino per talia beneficia liberentur.
 “Ad hunc autem quietis locum cum venerint, quamdiu
 “hic mansuri fuerint nesciunt. Sicut enim in locis
 “pœnalibus secundum culparum quantitatem morandi
 “percipiunt spatium, ita et qui hic sumus, secundum
 “merita bona plus minusve morabitur in ista requie.
 “Et licet a pœnis omnino liberi sumus, ad supernam
 “sanctorum lætitiā nondum ascendere digni sumus.
 “Ecce hic ut vides in magna requie sumus, et post ter-
 “minum singulis constitutum in majorem transibimus.
 “Quotidie enim societas quodammodo crescit et de-
 “crescit, dum singulis diebus et a pœnis ad nos, et a
 “nobis in coelestem paradisum ascendunt.” Hiis dictis,
 assumentes militem secum in montem unum, jusserunt
 ut sursum aspiciens diceret ejusmodi coloris ei supra
 se cœlum videretur. Quibus ille respondit, “Auro
 “mihi simile³ videtur ardenti in fornace.” “Hæc,”

¹ *protoplastus*] *prothoplastus*, MS.

² *eleemosynas*] *elemosinas*, MS.

³ *simile*] *similem*, MS.

inquiunt, "est porta paradisi. Hanc introeunt qui
 "a nobis sumuntur in cœlum. Nec te latere debet,
 "quod quotidie pascit nos Dominus semel cibo cœlesti.
 "Quid autem fuerit cibus ille, quamque delectabilis,
 "nobiscum gustando senties." Vixque sermone finito,
 quasi flamma ignis de cœlo descendit, quæ totam f. 16.
 patriam cooperuit, et quasi per radios divisim super
 singulorum capita descendens, tandem in eos tota
 intravit. Sed et supra militem inter alios descendit
 et intravit. Unde tantam dulcedinem in corde et
 corpore sensit, ut pæne præ nimietate dulcedinis non
 intellexerat utrum mortuus an vivus fuisset. Sed illa
 hora cito transiit. "Hic," inquiunt, "est cibus ille,
 "unde semel, ut diximus, a Deo quotidie pascimur.
 "Qui vero a nobis in cœlum assumuntur hoc cibo
 "sine fine perfruuntur. Sed quoniam, ex parte, ea¹
 "vidisti quæ videre desiderasti, oportet nunc ut
 "redeas per eandem viam qua venisti. Et, si amodo
 "sobrie et sancte vixeris, non solum de ista requie
 "sed et de cœlorum mansione securus esse poteris.
 "Si autem iterum illecebris carnis vitam tuam pol-
 "lueris, en! ipse vidisti quid tibi maneat in pœnis.
 "Securus ergo redeas. Nam quicquid huc venienti tibi
 "terroris erat tibi redeunti etiam apparere pertimes-
 "cet." Ad hæc verba pavefactus miles magno terrore
 pontificibus cœpit supplicare, ne a tanta lætitia ad
 ærumnas² hujus sæculi redire cogeretur. "Non,"
 inquiunt, "ut postulas erit." Accepta ergo benedic-
 tione, tristis admodum sed tamen intrepidus, ea qua
 venerat revertitur via, et clausa est janua. Quem
 redeuntem dæmones undique discurrentes terrere conati
 sunt; sed ad ejus aspectum, ut aviculæ, territi per
 aera diffugerunt. Sed nec eum tormenta lædere po-
 tuerunt. Cumque venisset ad prædictam aulam in

They di-
 rect him to
 return.

He passes
 uninjured
 through
 purgatory;

¹ ea] ut in MS.

| ² ærumnas] ærumpnas, MS.

and is
greeted by
the fifteen
religious.

The prior
receives
him.

The knight
then visits
Jerusalem.

On his
return he
consults
the king
upon en-
tering a
religious
order.

He at-
taches
himself to
a Cistercian
monastery.

The knight
always
maintained

qua dæmones eum primitus invaserunt, viri illi quindecim, qui ibidem ei primo apparentes instruxerant, apparuerunt. Qui Deum laudantes ejusque victoriæ gratulantes dixerunt, "Eya, pater, nunc scimus quoniam per tormenta quæ sustinens viriliter vicisti ab omnibus peccatis purgatus es. Et ecce jam in patria tua lucis aurora clarescit. Ascende igitur quantocius." Accepta itaque ab eis benedictione protinus ascendit. Eadem vero hora qua prior loci portam aperuit,¹ miles de antro veniens apparebat. Quem cum gaudio magno prior suscipiens in ecclesiam introduxit, ibique eum aliis 15 diebus orationibus insistere constituit. Deinde, signo crucis in humero suscepto, Dominici corporis sepulcrum Iherosolimis visitare porrexit. Et inde rediens regem dominum suum, cui prius familiaris extiterat, adiit, quatinus ejusmodi quem sibi consuleret ipse religionis habitum susciperet. Eo tempore abbas Lundensis,² qui a præfato rege locum ad construendum monasterium impetrarat, Gilbertum de Luda monachum suum cum quibusdam aliis ad eundem regem in Hiberniam misit, ad ipsum monasterium construendum. Qui cum linguam patriæ ignoraret, rex, accito præfato milite, jussit ut interpres cum monacho maneret. "Gratanter," inquit miles, "ei servire debeo. Sed vos cum magna gratia- rum actione Cisterciensis ordinis monachos in regno vestro suscipere debetis; quoniam in sanctorum requie non vidi homines gloria tanta præditos ut hujus religionis viros." Mansitque cum eodem monacho miles ille; sed monachus vel conversus fieri nolens, fuit ejusdem monasterii forinsecus in omnibus procurator. Opinantibusque quibusdam quod aulam præscriptam intrantes in extasi omnes præscriptas

¹ *aperuit*] apparuit in MS.

² *Lundensis*] read Ludensis.
Gervase, abbot of the Cistercian

monastery of Louth Park, in Lincolnshire, is intended.

visiones in spiritu contemplantur, miles omnino con-
tradixit. Sed corporeis oculis se vidisse et corporaliter
præscripta pertulisse constantissime testabatur.

that what
he had
seen was
not a mere
vision.

CAP. XXXV. *De coronatione Henrici regis; de proge-
nitoribus suis, et de perversitate eorundem.*

Cum autem, mortuo præscripto rege Stephano, A.D. 1154.
Henricus dux Normannorum; filius primogenitus Gal-
fridi Plantagenett comitis Andegaviæ, et Matildis filiæ
regis Henrici senioris, quondam imperatricis et ducissæ
Normanniæ, cum uxore sua Alienora, ducissa Aquitanie
et comitissa Pictaviæ, in Angliam applicuisset, Lon-
donias petens, ut decebat tantum virum, cum summa
lætitia et multis præ gaudio lacrymantibus, 19 die De-
cembris, anno Domini 1154, apud Westmonasterium ab
omnibus electus est in regem, et a Theobaldo Cantua-
riensi archiepiscopo consecratus. Iste Henricus, de pro-
pagine ducum Normannorum progrediens, fuit filius
dictæ Matildis imperatricis; quæ fuit filia regis Hen-
rici primi; qui fuit filius Willielmi regis Angliæ con-
quæstoris, et ducis Normanniæ; qui fuit filius ducis
Roberti; qui fuit ducis Ricardi; qui fuit ducis Wil-
lielmi; qui fuit Rollonis primi ducis Normannorum;
qui cum gente sua de Dacia veniens Normanniam in-
habitabat. Et secundum generationem Saxonum dictus
Henricus procedens fuit filius dictæ Matildis impe-
ratricis; quæ fuit filia Henrici senioris et Matildis;
quæ fuit filia Malcolmi regis Scotiæ, et Margaretæ
sanctæ reginæ. Ipsa Margareta fuit filia Edwardi; qui
fuit filius regis Edmundi ferrei lateris; qui fuit filius
regis Etheldredi; qui fuit filius regis Edgari pacifici;
cujus pater Edmundus; qui fuit filius Edwardi senioris;
cujus pater Alfredus, qui fuit filius Edelwlfæ regis; qui fuit
regis Egbrighiti; cujus pater Alchmundus; cujus pater Effa;
cujus pater Aeppa; cujus pater Ingels; cujus pater Ceonred;

Coronation
of Henry,
duke of
Normandy.

Ailr. Riev.
col. 350.

Wendover,
280 (in
substance).

His gene-
alogy.

qui fuit filius Ceolwald; qui fuit Cutha; qui fuit Cuthwyn; qui fuit Caenlin; qui fuit Chinric;¹ qui fuit Creoda; qui fuit Ceodric; qui fuit Elesa; qui fuit Etlā; qui fuit Gennis;² . . . cujus pater Wyg; cujus pater Freaewyne; cujus pater Freodengar; cujus pater Brand; cujus pater Bealdeg; cujus pater Woden; qui fuit filius Fredenwald; qui fuit Feolfi; qui fuit Fredenwlf; qui fuit Fyngoldwlf; qui fuit Geta; qui fuit Geatwa;³ qui fuit Bew; qui fuit Sceldwa; qui fuit Heremot; qui fuit Itermot; qui fuit Hatbra; qui fuit Wala; qui fuit Eadwyg;⁴ qui fuit Sem; cujus pater Noe; cujus pater Lamec; cujus pater Matussale; cujus pater Enok; qui fuit filius Malaleel; qui fuit Chaynan; qui fuit Enos; qui fuit Seth; qui fuit filius Adam, patris omnium. Atque sic cunctis luce clarius gradus genealogiæ regum Angliæ usque ad primum hominem, de quo 'recta' propago regum modernorum descendebat, poterit innotesci, et qualiter sanguis Normannorum

Legendary
account of
the count-
ess of
Anjou.

J. Brompt.
col. 1045.

f. 16 b.

Disposition
in her de-
scendants
to hate
each other.

sanguini Saxonum fuerat adunatus. Consideretur etiam origo regis hujus Henrici ex parte parentis utriusque iterum, et uxoris suæ conditio, de qua filios suscitavit. Comitissa quædam Andegaviæ, de cujus sobole præfatus Galfridus Plantagenet procedebat, ob solam corporis speciem fuerat desponsata. Raro tamen ad ecclesiam accessit. Sed et tunc vix usque ad secreta missæ moram faciebat. Hoc dum a comite marito suo notaretur, die quadam detenta est in ecclesia a quatuor militibus. At illa, relicto pallio per quod tenebatur, relictisque ibidem duobus filiis suis, quos sub dextero angulo pallii tunc fovebat, cum reliquis duobus filiis quos ad sinistram⁵ tenebat, per fenestram ecclesiæ, cunctis intuentibus, evolavit, nec usquam ulterius comparebat. Istud postmodum Ricardus rex Angliæ filius regis hujus Henrici referre consuevit,⁶ asserens non esse mirandum si de tali genere procedentes mutuo sese infestent, tanquam de diabolo venientes et ad diabolum ituri.⁷ Unde et clericus quidam, a rege Henrico ad filium suum comitem Britannię Galfridum pro pace reformanda missus, hoc ab ipso comite Galfrido⁸ audiebat. "Ut quid me venisti exheredare de meo nativo? Num⁹ ignoras

¹ *Chinric*] Cheuric, A.

² *Gennis*] Gewis, A.

³ *Geatwa*] Gearwa, A.

⁴ *Eadwyg*] Readwy, A.

⁵ *sinistram*] sinistrum, MS.

⁶ *consuevit*] solebat, Br.

⁷ *ituri*] transeuntes, Br.

⁸ *ipso* . . . *Galfrido*] filio, Br.

⁹ *Num*] factum, MS.

“ hoc naturaliter nobis fore proprium et ab atavis insertum
 “ ut nullus nostrum alterum diligit? Noli ergo frustra labo-
 “ rare ut naturam expellas.” . . . Ad hæc, Galfridus pater Henry's
 hujus regis Henrici illa Alienora quondam regina Franciæ, queen
 ‘ dum senescallus Franciæ esset,’¹ abusus fuerat, quam abused by
 iste Henricus filius suus postmodum duxerat in uxorem. De his own
 qua ergo pater suus ne eam tangeret prohibebat. Vicious
 Pater etiam hujus Alienoræ, Willielmus comes Pictavorum, character
 fatuus et lubricus, . . . apud quoddam castellum suum Nyor count of
 habitacula quædam quasi monasteriola construens, abbatiam Poitou,
 pellicum ibi se positurum delirabat, nuncupatim illam et illam, father of
 quæcunque² famosioris prostibuli esset, abbatissam vel prior- Eleanor.
 issam cæterasve officiales instituturum satagebat.³ Legitima
 quoque uxore depulsa, viecomitis cujusdam conjugem vi surri-
 puit; quam adeo ardebat, ut clypeo suo mulierculæ simulacrum
 insereret, . . . dictitans se laturum illam in prælio quæ fere-
 bat⁴ eum in triclinio. Unde cum . . . Petrus præclaræ sanc- A curse
 titatis, Pictavorum episcopus, eum liberius ob hoc argueret, upon his
 et detrectantem palam excommunicaret,⁵ ille comes furore progeny
 repletus⁶ crinem antistitis involavit,⁷ strictumque mucronem uttered
 vibrans, “ Jam,” inquit, “ morieris, nisi me absolveris.” by Peter,
 Præsul vero . . . petens inducias loquendi, quod reliquum bishop of
 fuerat excommunicationis fidenter peroravit. . . . At comes Poitou.
 episcopo, “ Tantum,” inquit, “ certe te odio, ut nec cælum
 “ intrare te faciam⁸ manus meæ ministerio. Verum tamen
 post modicum, ipsius mulierculæ sibilo, episcopum eun-
 dem detrusit exilio. Qui cum emendas in dictis comite
 et muliere minime comperisset, adjecit, “ Nunquani
 “ proles de vobis veniens felicem fructum faciat.”

¹ *dum . . . csset*] Taken appar-
 ently from Giraldus Cambrensis,
De Instruct. Principum: ed. J. S.
 Brewer, 1846, p. 153.

² *quæcunque*] quæcum in MS.

³ *satagebat*] cantitatis, Malm.

⁴ *ferebat*] sicut illa portabat, M.

⁵ *excommunicaret*] excommuni-
 care inciperet, M.

⁶ *repletus*] percitus, M.

⁷ *involavit*] involat, M.

⁸ *intrare te faciam*] intrabis, M.

CAP. XXXVI. *De copulatione Matildis imperatricis comiti Andegaviæ; de Henrico imperatore primo marito suo; et de Haraldo rege quondam regni Angliæ invasore; et prophetia Sancti Bernardi de Henrico rege.*

f. 17.

Account of the emperor Henry IV., Matilda's first husband.

Stated to have died a hermit in England.

Similar story of king Harold of England.

Matildis autem mater hujus Henrici regis, adhuc priore marito, imperatore scilicet Henrico 4, heremitice peregrinante, nupsit alteri, scilicet Galfrido, comiti Andegaviæ; de quibus ipse rex Henricus procedebat. Hic Henricus imperator 4, orto quodam execrabili discidio inter ipsum et Henricum tertium imperatorem, patrem suum, in vinculis carcereis ipsum patrem suum conjecit, quibus et obiit. Papamque Pascalem cum cardinalibus fraudulenter cepit et incarceravit. Qua de causa, ut creditur, carnali progenie caruit, quamvis præfatam Matildem . . . in uxorem duxisset. Sed tandem ad cor rediens jura ecclesiæ Calixto papæ libere resignavit et ultroneus exul factus est. Dimissa, ergo clam præfata Matilda uxore sua, heremiticam vitam apud Cestriam Angliæ per decennium duxit, ibique obiebat. Ubi, ne dum viveret cuiquam innotesceret, Goddescallare se vocavit, quod sonat, "a Deo vocatum." ¹Sed secundum fictiorem opinionem quorundam ²sepultus est apud Spiram Alemanniæ cum progenitoribus suis, cum tali epitaphio: "Filius hic, pater hic, avus hic, proavus jacet "istic." Sic Haraldum regni Angliæ invasorem in adventu Normannorum per Willielmum regem conquæstorem Angliæ in bello apud Hastyangam devictum, hii qui bellum tunc factum recenter descripserunt ibidem occisum fuisse, et apud Waltham in ecclesia quam ipse construxerat fuisse tumulatum. Posteriores tamen scriptores ipsum Haraldum post ipsum bellum diutius vixisse memoriæ commendabant.³ Cujus Haraldi frater

Gir. Camb. p. 153.

R. Higden, col. 2377.

Ibidem, col. 2382.

¹ This sentence has been transposed.

² quorundam] quosdam, R. H.

³ A legendary narrative of this character is extant in the Harleian MS., 3776, f. 1.

Gurtha, qui Haraldo ut ab ipso bello se subtraheret consilium dedit, præsente rege Henrico primo apud Wodestoke, anno regni sui 25, habitu heremitico lorica vestitus ad nudum, dictum Haraldum a prælio evasisse vivum, nec apud Waltham sed Cestriæ nuper affirmavit sepultum. Noctis enim beneficio dictus Haraldus graviter vulneratus mortis dispendium evadebat. Curatus autem, enormitate sceleris sui mente librata, quod non in unius hominis vel unius civitatis excidio, sed innumerabilium sanguine, et totius gentis suæ libertate¹ et excidio regni perpetuo, totus ad lamentum, totus ad poenitentiam conversus, divinæ se pietati committit, insignia regalia pulla veste commutans poenitentis habitum suscepit, primumque palam juxta Doroberniam in cujus² rupis spelæo comparuit, in quo vitam anachoreticam actitans nonnulla lustra peregit. Sed quoniam ad eum tam longe quam prope degentium popularis non minima frequentia fama volitante fiebat, adeo ut a quibusdam quisnam esset deprehenderetur, sui memoriam apud eos auferre satagebat. Postea vero, per annorum multa curricula non longe a Cestria compertus est heremiticam diu duxisse vitam. Ibidemque tempore præfati Henrici regis primi, anno regni sui 12, positus in extremis, sacerdoti secretorum suorum consilio ad ultimum quis fuerit confessus est. Sicque longo fessus senio plenusque dierum obiens, mortalium viam ingressus, Cestriæ in ecclesia Sancti Johannis confessoris in suburbio, retro altare ante altare Sancti Nicholai, sepultus est. Vixit ergo post conquestum quasi 46 annis. Sic igitur imperatore Henrico præscripto latenter digresso, Matildis imperatrix ad patrem suum regem Henricum in Normanniam rediit; ubi cito post, vivente adhuc, ut prædicatur, priore marito, copulata est dicto Galfrido Plantagenet, comiti Andegaviæ, de quo suscepit Henricum 2, postmodum regem Angliæ. De isto Henrico 2 rege quondam infantulo, et in curia regis Fran-

Supposed to have died at Chester 46 years after the battle of Hastings.

Saying of St. Bernard respecting Henry II.

J. Brompt. col. 1045.

¹ *libertate*] read *libertatis ruina*? | ² *cujus*] read *cujusdam*?

corum nutrito, beatus Bernardus, abbas Clarævallensis, de eo sic prophetavit, præsentē rege, “De diabolo,” inquit, “venit, “et ad diabolum ibit.” Notans per hoc tam tyrannidem patris sui Galfridi. contra¹ Sagiensem episcopum, quam etiam istius Henrici futuram atrocitatem, qua in beatum Thomam desæviret.

CAP. XXXVII. *De filiis Henrici regis; de dominio Hiberniæ; et de 7 lustris quibus dictus Henricus regnavit.*

Children of
Henry II.

f. 17 b.

De præscripta Alienora iste rex Henricus 2 sex filios inclitos et tres filias suscitavit. Quarum quidem filiarum, Matildem primam duci Saxorum, Alienoram 2 regi Hispaniæ, et Johannam tertiam Willielmo [regi] Cesiliæ copulavit. Duobus quippe filiis suis præmature sublatis, in reliquis 4 usque ad mortem meruit perturbari. Quorum 4, Henricus primus coronatus fuit, patre adhuc vivente, sed absque liberis ante patrem suum est defunctus. In catalogo² tamen seu serie regum Angliæ regalem memoriam non sortitur. Secundus autem Ricardus, cognominatus Cor Leonis, cui rex pater dedit ducatum Aquitaniæ et comitatum Pictaviæ, post patrem suum regali diademate meruit insigniri. Tertius fuit Galfridus, cui rex pater dedit comitatum³ Andegaviæ. Et quartus fuit Johannes, cui rex pater dedit dominium Hiberniæ, et comitatum Mortonianæ in Normannia.⁴ Qui post Ricardum fratrem suum regni diadema est adeptus. Ipse autem Galfridus, comes Britanniae et Andegaviæ, genuit de filia comitis Britanniae, per quam Britanniam habebat, suscepit ex ipsa filium nomine Arthurum. Qui Arthurus postea debuit regnasse post Ricardum regem, patruum suum;

¹ *contra*] qui eunuchaverat, Br.

² *catalogo*] cathalago, MS.

³ *comitatum*] comitatus Britanniae et, MS.

⁴ *Normannia*] in Hibernia erased, MS.

sed per Johannem, alterum patrum suum, cito post mortem dicti regis Ricardi est occisus. Unde et ipse

J. Brompt.
col. 1046.

Normanniam postea amittebat. Contigerat autem ali-

A painting
in the
king's
chamber
at Win-
chester.

quando, in camera hujus regis Henrici Wyntonie multipliciter

picturata, locum vacuum jussu regis relinqui. Ubi rex post-

modum aquilam cum 4 pullis [insi]dentibus¹ depingi fecit.

Quorum tres unguibus et rostris parentem lacerabant; sed

quartus paternis oculis eruendis acrius insistebat. Requisitus

rex quid hoc portenderet, aiebat, "Hii 4 pulli filii mei sunt,

"qui me usque ad mortem persequi non cessabunt. Sed

"potissime ille novissimus Johannes, quem modo carius am-

"plector, neci meae acrius insudabit." Lector ergo infaus-

tos exitus tam patris hujusmodi quam filiorum suorum

minus obstupescat, præsertim cum ex hujusmodi nefan-

dis parentibus originem traxisse videantur. Coronatus

autem, ut dicitur, idem rex Henricus, Thoma archidia-

cono Cantuariensi, postea archiepiscopo Cantuariensi,

Henry
destroys
the castles
erected
during the
late reign.

regis cancellario existente, castella omnia et forciletta,

quæ rex Stephanus ad suam usurpationem defendendam

construi fecerat, absque cunctatione aliqua fecerat extir-

pari. Burgos, villas, et castella alia ad coronam regalem

pertinentia, quæ idem rex Stephanus diversis homi-

nibus conferebat, et quosdam eorum in comites et

barones duxerat exaltandos, propter ipsum contra im-

peratricem et filium suum, in manus regias iterum

præceperat receptari. Secundo quippe anno regni sui,

Adrianus papa tradidit Hiberniam dicto regi Henrico,

The pope
invests him
with the
kingdom
of Ireland.

tributarie tenendam de Romana ecclesia pro trecentis

marcis annuatim. Et in quarto regni sui anno, reges

Walliæ et Scotiæ suo dominatui se submittebant, et

Wales and
Scotland
submit to
him.

totum Northhumbreland, castellum de Bawmburgho,

Novum Castellum super Tynam, comitatum Lancastriæ,

in manus suas etiam seisivit. Anno quidem sequente

in Walliam et cum exercitu transvolavit; et fundatis

ibidem castello de Rotheland et castello de Besyngwerk,

et inter ipsa unius domus Templariorum constructos

¹ dentibus in MS.

Five pros-
perous
lustræ of
his reign.

magnificus habebatur;¹ et in ipso anno monetam suam fecerat commutari. Quinque² autem lustra huic regi³ data sunt ad mundanam gloriam; sextum vero ad conversionis tolerantiam et devotionis experientiam; et septimum lustrum tanquam reprobo et ingrato inflictum est ad vindictam. Secundo namque septimi lustri anno evanuit conatus ejus quem contra Johannis filii sui in Hiberniam missionem paravit. Tertio anno, qui nunquam prius quicquam amiserat jam Alverniam contra regem Franciæ perdidit. Quarto anno, Bituricam. Quinto, urbes Cenomanniam et Thuronensem cum castellis multis perdidit et seipsum. De hoc autem rege Henrico loquendo in hac parte admodum reticetur; sed in secunda parte istius operis, tempore videlicet Philippi abbatis 2, ejus gesta cunctis patebunt evidenter.

J. Brompt.
col. 1045.

¹ The passage is corrupt.

² *Quinque*] Sex, Br.

³ *huic regi*] ei, Br.

APPENDIX.

¹ Hujusque abbatis tempore, tertio anno a fundatione monasterii nostri, Sanctus Bernardus abbas Clarævallensis, multorum tractatum egregius conscriptor multorumque miraculorum perpetrator, centum sexagintaque monasteriorum constructor, in suo monasterio clx. monachos relinquens, obdormivit in Domino. Hugo de Sancto Victore et Ricardus de Sancto f. 19. Victore, qui plura opuscula dictarunt, floruerunt. Gratianus monachus in Bononia compilavit Decreta; cujus frater germanus Petrus Lombardus, episcopus Parisiensis, compilavit quatuor libros Sententiarum; psalterium quoque et epistolas Pauli glosavit. Hildegardis monialis floruit. Willielmus rex Siciliæ fecit homagium Adriano papæ quarto, et terram ab ipso suscepit. Eo tempore, rex Alapiæ cepit Edissam, civitatem quam Edgarus² rex, cui Christus epistolam scripsit, ædificavit et in qua Thomas Apostolus prædicavit. Qua tunc primum a gentibus profanata, dictus rex Alapiæ archiepiscopum civitatis cum clero, quia Christum noluerunt abnegare, in media urbe coram se decollari præcepit, et Francos inibi captos aut morte aut servitute damnavit. Eo tempore tres lunæ visæ sunt in cælo, et in medio cujuslibet earum signum crucis.

XIV. *De rege Stephano, et libertatibus per ipsum monasterio concessis; et de rege Henrico secundo.*

Hujus itaque abbatis tempore, cum rex Stephanus regnum et coronam Angliæ usurpasset, et civitates, villas et castra, in manus suas cepisset, et nonnullas sibi rebelles obsedisset, tandem Eustachium filium suum regio diademate voluit insignire; sed papa litteris suis archiepiscopo prohibebat Cantua-

¹ Printed from the Egerton MS., chapter xiii. See above, page 110, note 10.

² *Edgarus*] Read Abgarus.

riensi ne ipsum regis filium in regem sublimaret, quia rex Stephanus regnum contra juramentum præripuisse videbatur. Interim, Henricus nonus dux Normanniæ et comes Andegaviæ, filius Matildis imperatricis, desponsavit Alienoram, filiam et heredem Willielmi comitis Pictavensis et ducis Aquitaniæ, et postea venit in Angliam regnum vindicans, ad obsidionem quorundam castrorum amovendam. Cum quo rex Stephanus pacem iniit; ut ipse, videlicet, Stephanus regnum et regaliæ Angliæ in tota vita sua retineret, et, tota Normannia, rege adhuc vivente, duci Henrico hereditarie concessa, ipse dux regnum post vitam Stephani regis hereditarie ex integro possideret. Postea, rex Stephanus, anno regni sui 19, a fundatione hujus monasterii 4, morte præventus, apud monasterium de Faversam in Cancia, quod ipse fundaverat, sepelitur. Qui quicquid nobis tunc collatum fuerat nobis confirmavit, liberum quietum de Danegyld, mурdro, et de omnibus geldis, cum soca et saca, et tol et theam, et infantheof, et cum aliis libertatibus et quietantiis cum quibus ecclesia beati Petri Eboracensis tenet et habet. Cujus Stephani regis tempore, miles quidam, nomine Oswenus, purgatorium Patricii contigit introisse; qui rediens gaudia et pœnas quas viderat enarravit. Mortuo rege Stephano, dictus Henricus dux Normanniæ, filius Galfridi comitis Andegaviæ et Matildis quondam imperatricis, filiæ regis Henrici senioris, in regem coronatur. Et continuo castella omnia et forciletta, quæ rex Stephanus ad suam usurpationem defendendam construi fecerat, fecit extirpari. Burgos, villas, et castella alia ad coronam pertinentia, quæ idem rex Stephanus diversis hominibus conferebat, in manus regias præceperat receptari. Secundoque anno regni sui Adrianus papa tradidit Hiberniam dicto regi Henrico, tributarie tenendam de Romana ecclesia pro trecentis marcis annuatim. Et in quarto regni sui anno reges Walliæ et Scotiæ suo dominatui se submittebant, et totum Northumbreland, castrum de Baumburgh, Novum Castrum super Tynam et comitatum Lancastriæ, in manus suas etiam seisivit. Anno quidem sequente in Walliam cum exercitu transvolavit, et, fundatis ibidem duobus castris, rediens moneam suam fecerat commutari.

PHILIPPUS ABBAS SECUNDUS.

I. *De creatione Philippi abbatis secundi*; ¹ *et quibusdam tenementis in Waghna, Suttona, Saltagh, et de Eschedyk.*

CUM autem præfatus Adam, abbas noster de Melsa A.D. 1160 primus, suo cessisset officio, ipso suggerente, Philippus ^{-1182.} prior monasterii de Kyrkestede, qui prius apud Hovediam ^{f. 19 b.} ² in Norwagia fere per septennium abbatis officium ³ tenuerat, sed propter aeris intemperiem ad monasterium suum de Kyrkestede reversus et ibidem prior effectus, in nostrum abbatem de Melsa electus fuit. Hic ergo, ⁴ ad nostrum monasterium de Melsa veniens, ipsum monasterium pauperrimum invenit; sed ipsum ⁵ Dominus per illius industriam ⁶ rebus et religione indies augmentavit. ⁷ Cujus tempore, Robertus filius Johannis de Waghna. Melsa, cujus patrimonium erat prius ipsa Melsa, unam bovata et sex perticatas terræ, et Rainerus de Suttona alteram bovata et sex perticatas terræ in Waghna, nostro monasterio contulerunt. Quas duas bovatas ipsi Johannes et Rainerus ⁸ tenebant de domino Petro de Waghna

¹ *Philippi . . . secundi*] abbatis Philippi, P.

² The Cistercian monastery of Hovedoe.

³ *officium*] locum, P.

⁴ *ergo*] itaque, P.

⁵ *sed ipsum*] quod, P.

⁶ After *industriam* insert et, P.

⁷ *indies augmentavit*] de die in diem adauxit, P.

⁸ *Quas . . . Rainerus*] Ipsi autem Johannes et Rainerus præscriptas terras, P.

A.D. 1160 milite per servitium militare, et quas idem Petrus¹
 -1182. cum reliquis terris² in Waghna tenebat de monasterio
 nostro,³ per consimile⁴ servitium militare. A quo qui-
 dem Petro nos confirmationem illarum duarum bova-
 tarum terræ ceperamus; unde⁵ duo tofta ad easdem
 duas bovatas terræ pertinentia eidem Petro relaxaba-
 mus, ad faciendum totum forinsecum servitium quod
 de ipsis duabus bovatis terræ debebatur. Qui quidem
 Petrus tres selliones terræ prius, et postea totam ter-
 ram suam de⁶ Lund, in escambium nobis contulit,⁷
 et ad faciendum fossatum in feodo suo per mariscum
 Eschedyk. de Waghna usque in Hullum, ad necessaria nostra per
 dictum fossatum transvehenda, suam licentiam imper-
 titivit. Tunc quidem⁸ incepimus⁹ facere ibidem¹⁰ fossa-
 tum quod nunc Eschedyk nuncupatur. Ipse quoque
 Suttona. Rainerus de Suttona quinque acras prati in Feltholmo,
 et totum pratum quod habuit ad aquilonalem partem
 crofti quod quondam fuit Herveii de Hullo in Suttona,¹¹
 pro xiv. solidis nobis imperpetuum concedebat. Hoc
 Saltagh. quoque tempore, Simon, Ricardus et Willielmus, filii
 Willielmi, filii Aschilli de Hedona, jus in manerio
 nostro de Saltagh, licet immerito, vindicarunt. Quibus
 tamen¹² duodecim marcas et dimidiam dederamus, et
 relaxationem ab eis pro perpetuo ceperamus.

¹ et . . . *Petrus*] ipse tamen Petrus
 tenebat ipsas terras, P.

² After *terris* insert suis, P.

³ *tenebat . . . nostro*] de monas-
 terio nostro tenebat, ut de capitali-
 bus dominis feodi, P.

⁴ *consimile*] simile, P.

⁵ *A quo . . . unde*] Sed ne dic-
 tus Petrus a suo jure fraudaretur,

confirmationem illarum terrarum ab
 eo ceperamus. Nos tamen, P.

⁶ *de*] del, P.

⁷ *contulit*] erogabat, P.

⁸ *quidem*] quibus, P.

⁹ *incepimus*] inceperamus, P.

¹⁰ *ibidem*] wanting in P.

¹¹ *in Suttona*] wanting in P.

¹² *tamen*] wanting in P.

II. *De tenementis in Dodyngtona, et inceptione grangiae de Mora.*

Isaak¹ siquidem de Skeftlynge, clericus sapiens et grandis auctoritatis vir, xii. bovas terras, videlicet unam carucatam et dimidiam terræ,² dedit monasterio nostro in Dodyngtona de feodo Ernaldi de Munbegona, cum omnibus pertinentiis suis; excepto quod tenebat ad opus suum et heredum suorum omnes toftos infra villam pertinentes ad dictam carucatam et dimidiam terræ,³ ad faciendum forinsecum servitium pro eadem terra; et nos quieti essemus de terrenis servitiis quibuscunque, præter de xviii. denariis annuis⁴ pro prædicta dimidia carucata terræ persolvendis.⁵ Postea, dictus Ernaldus abstulit nobis dictam dimidiam carucatam⁶ terræ et dedit eam Inetæ mulieri cuidam de Dodyngtona, de qua ipse jam unum filium procreavit. Cum ergo⁷ inter nos et dictum Ernaldum super dictam dimidiam carucatam terræ causa versaretur, tandem exitus hujusmodi acceptus fuit,⁸ quod, si nos testimonio trium libere tenentium et ipsorum sacramento probare possemus illam esse eandem dimidiam carucatam terræ, quæ, mediante dicto Isaac, per seisinam dicti Ernaldi nobis pridem fuerat assignata, tunc ipsa terra libera et ab omni reclamatione quieta ad opus abbatiæ nostræ remaneret. Tertia ergo deinde die,⁹ apud Hedo-

A.D. 1160
-1182.
Grant of
land in
Dodington
from Isaac
de Skeft-
lyng.

Confirmed
by Ernald
de Munbe-
gon.

¹ *Isaac*] Isaac, P.

² *terræ*] wanting in P.

³ *et dimidiam terræ*] terræ et dimidiam, P.

⁴ *præter . . . annuis*] excepto quod daremus singulis annis xviii. denarios tantum, P.

⁵ *terræ persolvendis*] wanting in P.

⁶ *abstulit . . . carucatam*] ejecit nos de dicta dimidia carucata, P.

⁷ *Cum ergo*] Sed cum, P.

⁸ *tandem . . . fuit*] et ex seisina ejusdem Ernaldi ad Isaac, et per dictum Isaac nobis facta, vindicare studeremus, post multa in quibus dissentiebamus, ad hujusmodi tamen exitum idem Ernaldus nos perduxit, P.

⁹ *ergo deinde die*] quidem die postea ipse Ernaldus et nos conveniebamus, P.

A.D. 1160 nam, ad præfatam probationem faciendam de dicta
-1182. dimidia carucata terræ,¹ cum dictus Ernaldus videret
f. 20. milites, allato jam libro in medium, ad faciendum sa-
cramentum paratos, ipsam terram nobis relaxando di-
misit,² quasi juramentum corporaliter exhibitum acce-
pisset. Et ideo nos decem solidos eidem dederamus.
Unde dictus Ernaldus præfatam³ carucatam terræ et
dimidiam, quas ex donatione dicti Isaac hominis sui
habebamus, nobis confirmavit; ita tamen quod saluum
foret⁴ servitium suum et heredum suorum erga dictum
Isaac et heredes suos de tota⁵ terra prænotata. Quam
terram fratres militiæ Templi nobis confirmarunt;⁶ qui
jus in ipsa terra quondam hoc modo habuerunt. In
Beforth fuerunt xii. carucatæ et in Dodyngtona vi.
carucatæ terræ⁷ de feodo comitis Albemariæ. Qui
quidem comes dedit militibus Templi servitium Ernaldi
de Monbegona supradicti de vi. carucatis terræ in
Beforth et vi. carucatis terræ in Dodyngtona, qui præ-
dictas xii.⁸ carucatas terræ de eodem comite prius
tenebat. At ipse Ernaldus,⁹ dominium Templariorum
ægre ferens et eorum exactionibus minus acquiescens,
ipsas sex carucatas terræ in Beforth¹⁰ eis reliquit esse
quietas; ea saltem conditione quod de sex reliquis
carucatis terræ in Dodyngtona nullum omnino alicui
servitium faceret ipse vel heredes ejus. De quibus sex
carucatis terræ in Dodyngtona habemus, sicut jam su-
pradictum est, præscriptas¹¹ unam carucatam et dimi-
diam terræ. Interim autem præfatus Ernaldus dedit

And by the
Knights
Templars.

¹ After *terræ* insert, et ibidem per omnia sicut prælocutum fuerat est executum, præter hoc quod, P.

² After *dimisit* insert, ac ita sibi satisfactum esse dicebat, P.

³ After *præfatam* insert integram, P.

⁴ *foret*] esset, P.

⁵ *tota*] wanting in P.

⁶ *confirmarunt*] confirmabant, P.

⁷ *terræ*] wanting in P.

⁸ *xii.*] wanting in P.

⁹ *Ernaldus*] wanting in P.

¹⁰ After *Beforth* insert, de omnibus quæ ad eum pertinebant, P.

¹¹ *præscriptas*] ex dono Isaac de Skeftlynge clerici, P.

nobis, cum corpore suo, quandam particulam terræ in A.D. 1160
 Dodyngtona. Sed quanta fuerit vel 'ad' quos deve- -1182.
 nerit ignoratur.¹ Post cujus mortem, præscripta Ineta, Other land
 de qua ipse Ernaldus² filium genuit,³ præfatam dimi- in Doding-
 diam carucatam terræ expetivit, dicens prædictum ton given
 Ernaldum eam sibi et filio suo contulisse. Abbas vero by Ernald
 et canonici de Thorntona mulieri prædictæ in hac causa de Monbe-
 assistebant, præcipue quia ipsa medietatem quæstus sui gon.
 eis promittebat si filium ejus susciperent nutriendum.
 Sed,⁴ cum pacem cum dicta muliere fecissemus et filium
 ejus susciperemus nutriendum, eis⁵ vero jus suum in
 ipsâ dimidia carucata terræ abjurantibus,⁶ pacti sumus
 ipsis abbati et canonicis de Thorntona præscriptos xviii.
 denarios solvere annuatim. Osbertus etiam de Fris- Mora.
 marisco primus, qui similiter magnæ opinionis vir fuit, Land given
 aliam dimidiam carucatam terræ antea nobis contulerat by Osbert
 in proximo territorio, scilicet in campo de Mora, et of Fris-
 pasturam ccc. ovibus ad aquilonalem partem de Be- mersh.
 forth;⁷ quam etiam dictus Ernaldus⁸ nobis confirmabat.
 Quam confirmationem obtulit super magnum altare
 nostrum, præsentem corpore Christi et nostro conventu,
 data fide sic tenendam; conventionem siquidem tali an-
 nexa, quod si aliquid jurgii vel contumeliæ inter ipsos
 Ernaldum et Osbertum vel eorum heredes ortum fuerit
 in eventu, nos per dictum Ernaldum vel heredes suos
 per substantiam nostram in aliquo non vexaremur.⁹
 Et, quia sex acræ terræ defuerunt de dimidia carucata
 terræ prædicta,¹⁰ idem Osbertus¹¹ Alano filio suo de-

¹ *Sed . . . ignoratur*] wanting in P.

² After *Ernaldus* insert ut prædicatur, P.

³ *genuit*] procreavit, P.

⁴ *Sed*] Unde, P.

⁵ *eis*] eorum utroque, P.

⁶ *abjurantibus*] abjurante, P.

⁷ *de Beforth*] Bifordiae, P.

⁸ *quam . . . Ernaldus*] qui etiam dictus Ernaldus ipsam dimidiam carucatam terræ, P.

⁹ *non vexaremur*] vexari minime deberemus, P.

¹⁰ *terræ prædicta*] wanting in P.

¹¹ After *Osbertus* insert, in vita sua, animæ suæ perhorrens periculum, P.

A.D. 1160 derat in præceptis ut omnimodis hunc defectum plenarie
 -1182. supplere deberet. Unde idem Alanus sex acras terræ
 in Beforth addebat, ad complementum ipsius dimidiæ
 carucatæ terræ.¹ Incepit igitur dominus Philippus abbas
 Erection of a grange in Morefield. in campo de Mora grangiam unam,² et domos ædificabat,
 multis resistantibus et renitentibus pro communia pas-
 turæ in Mora. Unde multas concertationes et gravia
 dispendia fratres nostri illic commorantes perpessi sunt.
 Ipso tamen tempore abbas et canonici de Thorntona
 nihil sibi in illa Mora vindicarunt; qui tamen, tempori-
 bus Thomæ et Alexandri abbatum nostrorum, graves
 injurias et molestias multas nobis³ intulerunt, et pas-
 turam usque ad portam grangiæ nostræ occuparunt.
 Postea quidem, cum aliquantas alias terras in Beforth
 acquisissemus, ipsæ xii. bovatae terræ in Dodyngtona
 in dimissiones tenentibus de Dodyngtona sunt divisæ,
 et ipsæ aliquantæ terræ in Beforth ipsi grangiæ de
 Mora, ei proximæ, addebantur.⁴

f. 20 b. III. *De aliis⁵ terris et tenementis nostris in Beforth
 et Mora.*⁶

Beforth. De reliquis autem sex carucatis terræ in Beforth
 quas comes prædictus dedit militibus et liberis homi-
 nibus suis, habuit quidam Galfridus Brytonus duas
 carucatas, quæ partitæ⁷ fuerunt inter quatuor filias
 suas, unicuique videlicet filiæ dimidia carucata terræ.
 Lands in Beforth held by Geoffrey Bryto.

¹ After *terræ* insert, ut sibi fuerat imperatum, P.

² *unam*] wanting in P.

³ After *nobis* insert et nostris, P.

⁴ At the foot of the page on which this chapter terminates in the Phillips MS., the following note, by another hand, occurs: "Memo-
 randum quod grangia de la More

" erat constructa ante annum Do-
 " mini millesimum centesimum sep-
 " tuagesimum secundum, ut patet
 " per bullam Alexandri papæ iii.
 " Philippo abbati de Melsa conces-
 " sam."

⁵ *aliis*] wanting in P

⁶ *et Mora*] wanting in P.

⁷ *partitæ*] dispartitæ, P.

Et hæc fuerunt¹ nomina filiarum, Emelina, Avicia, A.D. 1160
 Matildis, et Alicia. Quarum prima Emelina data fuit -1182.
 cuidam Rogero de Greynesby, Avicia Petro de Setona, Acquired
 Matildis Ricardo fratri ipsius Petri, et Alicia Roberto by the
 de Beforth. Qui tres viri posteriores dicto Rogero monastery
 intendebant tanquam domino suo; et ipse Rogerus from his
 defendebat totam prædictam terram versus comitem de descend-
 serviis quibuscunque. Processu vero temporis, idem ants.
 Rogerus, Emelina uxor sua, Thomas filius eorundem et
 alii heredes sui, vendiderunt nobis pro xiii. marcis
 totam suam dimidiam carucatam terræ,² simul cum
 terra de Mora, et eam integre per baculum domino
 Willielmo comiti Albemarlæ in curia sua reddiderunt;
 et omne jus quod ad eos pertinebat abjurarunt; ita
 quod ipsi ab omni servitio quod ad dictam terram
 pertinebat quieti imperpetuum remanerent. Retinue-
 runt sibi tamen duo molendina, unum ventricium et
 aliud aquaticum,³ et unum clausum ad orientalem finem
 villæ de Beforth, quod modo est parcella grangiæ nostræ
 de Croo;⁴ per quæ defendebant totum residuum ipsarum
 duarum carucatarum terræ.⁵ Postea quidem, Petrus
 filius et heres supradicti Thomæ de Greynesby ipsa
 duo molendina et clausum vendidit comiti Albemarlæ
 qui⁶ tunc fuit;⁶ qui ea in manu sua aliquanto retinuit,
 et demum,⁷ ante transfretationem suam Ierosolymam,
 ea contulit monasterio nostro: in cujus clausi confinio,
 in territorio de Drynghowe,⁸ grangiam⁹ de Croo con-
 struximus;¹⁰ sicut in tempore Michaelis abbatis 8
 postea referetur. Post mortem vero præfati Rogeri de

¹ fuerunt] sunt, P.

² After *terræ* insert, extra fossa-
 tum villæ, P.

³ unum . . . aquaticum] wanting
 in P.

⁴ ad orientalem . . . Croo] infra
 fossata de Beforth quod vocatur
 Baroma, ubi nunc grangia nostra
 de Croo est situata, P.

⁵ terræ] wanting in P.

⁶ qui and fuit wanting in P.

⁷ demum] postea, P.

⁸ in cujus . . . Drynghow
 ibidem, P.

⁹ After *grangiam* insert nostram
 vocatam, P.

¹⁰ construximus] feceramus, P.

A.D. 1160 Greynesby, dicta Emelina et Thomas filius ejus præ-
 -1182. scriptam venditionem dimidiæ carucatæ terræ nobis
 confirmarunt; et ipse Thomas unum toftum, continen-
 tem unam acram, tres perticatas et tres partes unius
 perticatæ terræ, et octo perticatas alibi in Beforthe,
 nobis insuper conferebat. Petrus autem de Setona,
 dictus le Barne,¹ qui præscriptam Aviciam² filiam se-
 cundam dicti Galfridi desponsavit, totam illam parti-
 culam terræ quæ protenditur per mediam curtem dictæ
 grangiæ nostræ de Mora, habentem 49 perticatas in
 longitudine et unam perticatam in latitudine, nobis
 concessit. Quam donationem præscripta Avicia³ con-
 firmans, post mortem viri sui, quandam terram sub
 curia dictæ grangiæ de Mora a parte aquilonali, quæ
 habet unam perticatam in latitudine et 34 in longi-
 tudine, totamque terram in Mora de sua dimidia caru-
 cata, unum toftum, xviii. acras cum una perticata et
 dimidia, et tres selliones terræ, nobis insuper conce-
 debat. De terra autem tertiæ sororis Matildis, Ricar-
 dus maritus suus concessit nobis pro decem solidis
 totam terram quæ pertinuit ad dimidiam carucatam
 suam in Mora. Quam donationem ipsa Matildis⁴ post
 mortem viri sui confirmans, dedit nobis unam culturam
 continentem viii. perticatas in latitudine, et unum tof-
 tum in Beforthe, ut postea referetur. Et eorum filius
 Rogerus tres toftos et duas bovatas terræ de ipsa
 dimidia carucata sua⁵ nobis etiam erogavit.⁶ De
 terra autem 4 sororis sic refertur. Thomas filius Ro-
 geri de Greynesby, de quo dicitur, dominus medius
 residui ipsarum duarum carucatarum terræ, dedit ho-
 magium et servitium Roberti filii et heredis supradictæ
 Aliciæ et heredum suorum Roberto Talono⁷ de sua

¹ *dictus le Barne*] dictus puer;
 an interlineation in P.

² *Aviciam*] Amiciam, P.

³ *Avicia*] Amicia, P.

⁴ *ipsa Matildis*] interlined in P.

⁵ *sua*] wanting in P.

⁶ *etiam erogavit*] insuper conce-
 debat, P.

⁷ *Talono*] Thalono, P.

dimidia carucata terræ. Petrusque, filius et heres dicti A.D. 1160 Roberti Taloni,¹ eadem homagium et servitium nobis^{-1182.} contulit.² Qui etiam Robertus filius dictæ Aliciæ dedit nobis totam terram illam quæ pertinuit ad partem suam de dimidia carucata sua in Mora.³ Qui etiam habuit unum fratrem, Clementem nomine, cui et dedit f. 21. unam bovata[m] de dimidia carucata sua; et totam reliquam partem ipsius dimidiæ carucatæ⁴ reliquit Thomæ filio suo qui Carpentarius dicebatur. Qui Thomas dedit nobis unum toftum, unum croftum, octo acras, et dimidiam rodefallam, et sex perticatas terræ. Filiusque ejus, qui et Alanus dicebatur, dedit Willielmo patri Alexandri de Grymestona capitale mesuagium suum, quod divisum est⁵ in tria tofta, quæ in præsentī Johanna de Monceaux tenet;⁶ et Radulpho de Gowsell,⁷ militi, vendidit duas bovatas et dimidiam terræ,⁸ cum uno tofto, de supradicta dimidia carucata sua. Clemens autem supradictus⁹ genuit duas filias; quarum prima Beatrix data fuit Waltero de Grovallia, fabro, cum dimidia bovata terræ: et illam dimidiam bovata[m] terræ habemus ex dono prædictorum Walteri et Beatricis. Altera vero filia data fuit Petro Saym, cum altera¹⁰ dimidia bovata terræ; de qua habemus unum sellionem ex dono Ricardi Saym. Qui Petrus genuit Alanum Saym; qui genuit Petrum et dictum Ricardum. Qui Petrus genuit Walterum Sayme; penes cujus heredes residuum supradictæ dimidiæ bovata[m] terræ remanet in præsentī.

¹ Taloni] Thaloni, P.

² contulit] conferebat, P.

³ dimidia . . . Mora] carucata terræ dictæ Moræ, P.

⁴ dimidiæ carucatæ] terræ, P.

⁵ est] fuit, P.

⁶ quæ . . . tenet] wanting in P.

⁷ Gowsell] Gousle, P.

⁸ et . . . terræ] wanting in P.

⁹ After *supradictus* insert, cui Robertus frater suus, ut supradictum est, dederat unam bovata[m] terræ, P.

¹⁰ altera] alia, P.

IV. *De terris et tenementis in Mytona et Wyk.*A.D. 1160
-1182.Mytona.¹
Grant of
land in
Myton and
Wick from
Robert of
Melsa.

Wyk.

Tempore quoque ejusdem abbatis Philippi, præscriptus Robertus de Melsa, filius Johannis de Melsa, dedit nobis quatuor bovatas terræ in Mytona, et pasturam cccc. ovibus, et² sedem unius piscariæ in Humbria, et duas partes salinarum, cum tofto illo in quo aula sita fuit, cum aliis pertinentiis suis, totumque dominicum suum quod remanserat in manu sua, quando ipsæ quatuor bovatae terræ divisæ fuerant a tribus bovatis quas Anor uxor Hugonis Camyn ibidem tantum in vita sua retinebat; quæ omnia dictus Robertus acceperat in maritagium cum Matilde uxore sua, filia Hugonis et Anoræ prædictorum. Dictæ autem tres bovatae terræ per escambium monasterio nostro fuerant annexæ,³ sicut postea referetur. Insuper præfati Robertus et Matildis uxor sua duas partes terræ feodi sui del Wyk de Mytona, et duas partes terræ feodi sui de Sevenstanges,⁴ et pasturam sufficientem cccc. ovibus ubique in communia de Mytona, iterum vendiderunt. Galfridus etiam Brito de Buggethorpia duas bovatas terræ, et Thomas filius Benedicti de Sculcottes unam bovatom terræ, et Lambertus⁵ Camyn unum toftum, nobis ibidem similiter vendiderunt. Quæ omnia præfati Robertus et Matildis⁶ nobis confirmarunt; salvo semper illis et heredibus suis forinseco servitio quod de omnibus illis⁷ terris debebatur. Sed et Willielmus de Suttona et Benedictus de Sculcottes⁸ dederunt nobis reliquam partem del Wyk, quicquid intra fossata fuerat vel extra, usque ad filum veteris Hulli, in quo loco grangia nostra ibidem fuerat situata;

¹ After *Mytona* insert et Wyk, P.² et] wanting in P.³ fuerant annexæ] fuerunt adu-
natæ, P.⁴ Sevenstanges] Sevenstanges.
P.⁵ After *Lambertus* insert de, P.⁶ After *Matildis* insert uxor sua,
P.⁷ illis] præscriptis, P.⁸ Sculcottes] Sculcotes, P.

quam, paucis terris mediantibus, a parte meridionali, A.D. 1160
 Humbria et vetus Hullum, torrens quidam wapintagia ^{-1182.}
 de¹ Holdernesse et Herthylle dividens immediatus a ^{The}
 parte occidentali, cingunt:² et ad Holdernesse perti- ^{ancient}
 nebat. Sed, quia novum Hullum a parte orientali ^{river Hull.}
 ipsius Wik indies crescebat,³ processu temporis vetus
 Hullum obstructum⁴ vix sewera valet⁵ nuncupari.
 Factum ergo est ut ipsum novum Hullum, quod ab ^{Formerly}
 antiquo Sayercryk dicebatur,⁶ fluvijs magnus, 'patrias' ^{called}
 Holdernesse et Herthylle nunc dividat, ut ipsum Wyk ^{Sayer}
 intra limites de Herthylle debeat computari. Nunc ^{Creek.}
 autem ipsa grangia vastatur omnino, et in planitiem
 cujusdam prati, adhuc Grangwyk⁸ nuncupati, redacta
 conspicitur in præsenti. Novum autem manerium ad
 easdem terras pertinens, in altero loco in territorio de
 Mytona situatum, Tuppcottes⁹ appellatur. Pro quibus
 quidem terris et tenementis in Mytona et in Wyk, et
 alijs terris postea acquisitis, dedimus diversis per vices,
 præter escambia terrarum, centum libras et amplius
 sterlingorum. De quibus escambiis in suis locis postea
 referetur. Quo tempore Willielmus de Stutevylla et
 Benedictus de Sculcotes, facientes fossata ad exsiccan-
 dum mariscum de Cotyngham, maximam partem com-
 munitis pasturæ de Mytona et vicinarum villarum occu-
 parunt. Postea autem, dedimus dictas terras et tene-
 menta in Mytona et Wyk domino regi Edwardo primo, ^{f. 21 b.}
 in escambium pro alijs terris; ut in tempore Rogeri
 abbatis 13 postea referetur.¹⁰ Benedictus autem de

¹ *wapintagia de*] wanting in P.

² *cingunt*] circuibant, P.

³ *crescebat*] crebrescebat, P.

⁴ *obstructum*] obstructus in E.;
 wanting in P.

⁵ *valet*] poterat, P.

⁶ *quod . . . dicebatur*] wanting
 in P.

⁷ *magnus, patrias*] wanting in P.

⁸ *Grangwyk*] Graungewyk, P.

⁹ *Tuppcottes*] Tuppcotes, P.

¹⁰ *Postea autem . . . referetur*
 wanting in P., but which has the
 following sentence, wanting in the
 Egerton MS. : "Pater autem præ-
 scripti Roberti de Melsa fuit
 "Johannes, cujus patrimonium fuit
 "ipsa Melsa; de quorum genera-
 "tione superius memoratur."

A.D. 1160 Sculcottes memoratus genuit Aviciam; quam despon-
 -1182. savit Willielmus de Seynt Luce;¹ qui genuit ex ea
 Genealogy Beatricem; quam desponsavit Robertus de Gray; qui
 of Scul- genuit ex ea Walterum; qui genuit Robertum; qui
 cottes, genuit Johannem. De cujus herede per successionem
 dominus Michael de la Pole,² comes Suffolchiæ, acqui-
 rens terras hereditatis suæ in Suttona et Sculcottes,³
 Carthusian dedit eas monasterio Sancti Michaelis ordinis Cartu-
 monastery siensis juxta Kyngestonam super Hullo. Quod cœno-
 near bium dominus Willielmus de la Pole, miles,⁴ primus
 Kingston- major dictæ villæ de Kyngestona super Hullo, ipsas
 on-Hull. terras de Mytona per nos regi⁵ in escambium con-
 cessas de⁶ rege acquirens, circa annum Domini 1350,
 'infra territorium de Mytona'⁷ fundavit.⁸ Extra cujus
 cœnobii portas,⁹ domum unam xiii. virorum et aliam
 totidem fœminarum instituit, concedens singulis viii.
 denarios septimanatim; et infra portas conventum mo-
 nachorum de monasterio nostro inhabitare proponebat:
 sed unde viverent eorum successores non providens,¹⁰
 collegium sex sacerdotum ibidem¹¹ ordinabat; qui
 tamen, propter dissensiones inter se commotas,¹² amoti
 fuerunt. Deinde conventum fratrum Minorum illuc
 Previously introduxit; qui etiam inde recesserunt. Tandem, mor-
 a convent tuo dicto domino Willielmo, præfatus Michael, filius et
 of friars heres suus, circa annum Domini 1376, Carthusienses
 Minors. ibidem stabilivit; qui ibidem possessionibus et ecclesiis
 dotati¹³ perseverant.

¹ *Seynt Luce*] Seint Luce, P.

² After *Pole* insert quondam, P.

³ *terras . . . Sculcottes*] wanting in P.

⁴ *miles*] an interlineation in P.

⁵ *regi*] quondam domino regi ut postea referetur, P.

⁶ *concessas, de*] aliarum terrarum alienatas de domino, P.

⁷ *infra . . . Mytona*] wanting in P.

⁸ *fundavit*] construebat, P.

⁹ *portas*] portam, P.

¹⁰ *conventus . . . providens*] wanting in P.

¹¹ *ibidem*] wanting in P.

¹² *dissensiones . . . commotas*] dissensionem . . . commotam, P. The word dissensio is uniformly spelt dissentio in both MSS.

¹³ *dotati*] ditati, P.; apparently altered from *ditati* in E.

V. *De terris et tenementis in Brantyngham et Burgho, Daltona, Blaunchemarle, Herlethorpia,¹ Wartria, Oktona.*

Gamellus quoque filius Normanni et Thomas filius dicti Gamelli dederunt nobis unum toftum et diversas acras et particulas terræ in Brantyngham et Burgho, et totum pratum ad unam bovata[m] terræ pertinens.² Sed et Albrightus filius dicti Gamelli unum toftum et fontem qui infra ipsum toftum habetur in Burgho, reservato sibi annuo servitio xii. denariorum, nobis erogabat. Quem annum redditum Willielmus filius ejus nobis postea relaxabat,³ et alias particulas prati nobis ibidem dedit. Johannes etiam de Brantyngham dedit nobis quandam particulam terræ, pro vi. denariis annuis sibi reddendis; quos etiam Johannes filius ejus nobis postea relaxabat. Haldanus filius Ketelli dedit nobis duos selliones et unam acram terræ, pro tribus denariis Hospitalariis persolvendis. Sed et aliæ terræ ibidem nobis concedebantur.⁴ Præfati autem feoffatores et alii libere tenentes dictarum villarum nobis concedebant ductum aquæ et fontes qui ad eundem ductum pertinent in Burgho, ad faciendum ibidem portum nostrum pro aisiamentis nostris ibidem peragendis. Quæ omnia Anselmus de Stutevilla nobis confirmabat. Nam in dictis villis scissæ⁵ et perquisitæ sunt petreæ omnes præter lapides quadros, de quibus monasterium nostrum ædificatum fuit et constructum.⁶ Willielmus filius Gilberti de North Daltona xvii. acras et dimidiam, unum sellionem et unam culturam terræ,

A.D. 1160
-1182.
Brantyngham.
Burghum.

A water-course in Burgh.

Quarry of stone out of which the monastery was built. Daltona.

¹ *Herlethorpia*] wanting in P.

² *pertinens*] pertinentem in both MSS.

³ After *relaxabat* insert *sed*, P.

⁴ *concedebantur*] *conferebantur*, P.

⁵ *scissæ*] *cissæ*, E.

⁶ *Nam in . . . constructum*] wanting in P.

A.D. 1160 cum corpore suo, nobis contulit¹ in North Daltona;²
 -1182. ratificans etiam omnes donationes antecessorum suorum
 f. 22. in North Daltona et Herlesthorpia; de xii. denariis
 Herle- annuis, quos ei pro Herlesthorpia solvere debebamus,
 thorpia. nos exonerando.³ Tunc quoque dominus rex Henricus
 Wartria. dedit Wartriam cum pertinentiis Galfrido de Trusse-
 Blaunche- buth,⁴ avunculo Roberti de Roos secundi. Qui Galfri-
 marl. dus monachos et conversos omnes, quotquot in grangia
 nostra de Blaunchemarle invenit, eiecit, quia tunc
 neminem monachi invenerunt defensorem. Nam dis-
 ceptatio tunc temporis agebatur de terra illa inter duas
 sorores et Ricardum Dagonem filium præscripti Gal-
 fridi Dagonis, fratrem illarum, qui tamen postea obti-
 nuit quia frater illarum fuit. Dederunt ergo monachi
 prædicti præfato Galfrido Trussebuth⁵ centum marcas⁶
 pro grangia de Blaunchemarle⁷ supradicta. Sed nun-
 tius qui eas trans mare ad ipsum Galfridum transferre⁸
 debuit, cum G[alfrido]⁹ præposito Beverlaci, submersus
 in mari et se et illas perdidit. Ipse tamen Galfridus
 Trusbuth duas acras terræ, quæ intra curtem dictæ¹⁰
 Land in grangiæ ante inclusæ erant, et quæ sunt de illis cul-
 Blanche- turis ex aquilonali parte grangiæ quas Willielmus de
 marle and Wartre granted by Geoffrey Trusbuth. Romaria et Agnes de Albemarla et Rogerus de Stute-
 vylla nobis per cartas suas prius confirmarunt sed
 warantizare non potuerunt, nobis concessit; et insuper
 pasturam¹¹ xv. bobus et cc. ovibus in communia de
 Wartria ad eandem grangiam nobis dedit; et confirma-
 tionem suam de omnibus quæ tunc ibidem habuimus
 fecit, et confirmationem regis nos fecit habere. Ber-

¹ *contulit*] conferebat, P.

² *in North Daltona*] wanting in P.

³ After *exonerando* insert, Quas terras in Herlesthorpia Ricardus abbas 12 ad feodi firmam cuidam concedebat, P.

⁴ *Trusbuth*] Trusbuth, P.

⁵ *Trussebuth*] Trusbuth, P.

⁶ After *marcas* insert argenti, P.

⁷ *de Blaunchemarle*] wanting in P.

⁸ *transferre*] deferre, P.

⁹ Geoffrey Plantagenet, archbishop of York. The circumstances of his death are not known.

¹⁰ *dictæ*] wanting in P.

¹¹ *pasturam*] wanting in E.

nardus etiam, famulus dicti Galfridi, totam terram A.D. 1160
quam habuit apud Presthowe in Wartria,¹ quantum -1182.
ad duas bovatas suas pertinebat, nobis concessit. Ro- Other land
bertus quoque filius Nigelli de Wartria vendidit nobis in Wartre.
pro xxiv. solidis novem acras terræ in Wartria: et,
quia non poterat tres acras ex illis novem nobis
warantizare, reddidit nobis viii. solidos, et nos ipsas
tres acras ei remittebamus. At ipse ergo residuas sex
acras nobis confirmavit.² Robertus etiam Darell dedit
nobis quinque acras terræ ibidem, quas Galfridus frater
suus dedit ei, de canonicis de Wartria tenendas: unde
præfati canonici ipsas v. acras nobis confirmaverunt.³
Radulphus filius Nigelli dimidiam carucatam terræ
nobis apud Oktonam donavit; quam, simul cum om- Oktona.
nibus aliis terris quas tunc ibidem possedimus, nobis,
salvo forinseco servitio suo, confirmavit. Quod tamen
forinsecum servitium tempore Willielmi abbatis 9 nobis
relaxabatur, sicut patebit inferius.

VI. *De terris acquisitis in Wharroma et Nessyngwyk.*

Interim, Willielmus Fossard, junior, donationem Wil- Grant of
lielmi Fossard, patris sui, de duabus carucatis terræ land from
in Wharroma confirmavit,⁴ et ⁵ ex donatione ⁶ propria ⁷ W. Fos-
duas bovatas terræ ibidem nobis erogavit.⁸ Et, quia sard.
ipse plus quam mille et octingentas marcas ⁹ debebat Whar-
Judæis, et ipsis Judæis ¹⁰ terras quasdam invadiaverat, roma.
summa debiti ita quotidie excrevit ¹¹ quod ¹² omnia quæ The abbot
to settle
his debts
to the
Jews.

¹ *in Wartria*] in agris Wartriæ,
P.

² *confirmavit*] confirmabat, P.

³ *confirmaverunt*] confirmabant,
P.

⁴ *confirmavit*] confirmabat, P.

⁵ *After et* insert super, P.

⁶ *After donatione* insert sua, P.

⁷ *After propria* insert in incre-
mentum, P.

⁸ *erogavit*] concedebat, P.

⁹ *After marcas* insert argenti, P.

¹⁰ *ipsis Judæis*], illis, P.

¹¹ *excrevit*] excrecebat, P.

¹² *After quod* insert nisi consilium
maturius haberet, P.

A.D. 1160
-1182.

Arrange-
ment with
Aaron of
Lincoln.

f. 22 b.

habebat in periculo futuræ perditionis¹ erant. Rogavit igitur ipse Willielmus Philippum abbatem nostrum ut, accepta quadam portione terræ suæ, solutionem debiti sui ipse supportaret. Ad quod² abbas, primo non modicum perturbatus, quasi attonitus factus est et stupefactus, tum quia pauper erat et debitum immensum, tum quia Judæis in aliquo communicare tutum non esse certissime sciebat, sicut et postea comperit et expertus fuit. Tamen Aaron Judæus³ de Lincolnia, qui primus et maximus ipsorum Judæorum videbatur et ad se totum debitum Willielmi trahebat, quingentas et amplius marcas se relaxaturum promisit,⁴ si abbas noster de reliquo se satisfacturum sponderet: et Willielmus ipse quatuor carucatas et dimidiam terræ in Wharroma, liberas, puras et quietas, ea ratione⁵ se daturum promisit.⁶ Villas etiam de Bayntona et Nesyngwyk, quæ fuerunt vadia Judæorum, monasterio nostro ad certos terminos concessit, quousque pecuniam solvendam reciperemus.⁷ Ad instantiam ergo fratrum suorum, abbas, licet invitus, solutionem debiti prædicti manucepit,⁸ videlicet mclx. marcarum; ita quod singulis annis, donec debitum plenarie foret persolutum, lx. marcas Aaroni Judæo prædicto de monasterio nostro solvere⁹ teneretur. Et quidem ipse Willielmus, sicut promiserat, quatuor carucatas¹⁰ et dimidiam in Wharroma, scilicet totam terram suam ad occidentalem partem ultra ductum aquæ,¹¹ et ipsum aquæ ductum, excepto prato quod pertinebat ad xxxviii. bovatas terræ

¹ *fururæ perditionis*] futura, P.

² After *quod* insert verbum, P.

³ *Judæus*] wanting in P.

⁴ *promisit*] promittebat, P.

⁵ *ea ratione*] wanting in P.

⁶ *promisit*] promittebat, P.

⁷ *villas . . . reciperemus*] wanting in P.

⁸ *manucepit*] suscepit, P.

⁹ *de . . . solvere*] prædictum monasterium nostrum reddere, P.

¹⁰ After *carucatas* insert terræ, P.

¹¹ After *aquæ* insert, inter divisas de Sowth Warroma, Byrdstall, Grymestona, P.

quas liberi homines in eadem villa habuerunt,¹ [nobis A.D. 1160 conferebat]. Dictus ergo Willielmus confirmationem^{-1182.} Nigelli fratris sui super hoc nos fecit habere. Dictas Lands in etiam villas² de Bayntona et Nessyngwyk³ monasterio Baynton and Nessyngwick. nostro concessit⁴ ad terminum quindecim annorum. Et de hiis⁵ omnibus confirmationem regis monasterio nostro habere fecit Aaron Judæus.⁶ Post hæc,⁷ Willielmus Pasture in Thornlond. de Barkthorpia, qui, sicut patet per cartam præscripti Willielmi Fossard, habuit communam in pastura de Thornlond ad octo animalia tantum,⁸ per breve novæ disseisinæ⁹ dirationavit erga nos pasturam in dicto¹⁰ Thornlond¹¹ uberiores quam per cartam præfati Willielmi Fossard fuit specificatum. Quapropter, præfatus Willielmus Fossard¹² duas bovatas terræ ibidem nobis in escambium illius portionis pasturæ de Thornlond,¹³ quam nobis erga præfatum Willielmum de Barkthorpia warantizare non potuit, conferebat. Dedit etiam præ-

¹ *habuerunt*] tenuerunt; and insert, Qui liberi homines nihil aliud ibidem commune habuerunt,* præter Willielmum de Barkthorpia et ejus heredes, qui pasturam ad octo animalia et nihil amplius ibidem in le Thornlond habuerunt. Residuum autem ipsarum 4 carucatarum et dimidiæ ad orientalem partem ipsius ductus aquæ nobis conferebat, eum communi pastura et aliis pertinentiis; excepto quod præfati liberi homines communem pasturam haberent, tantum propriis bestiis, et hoc ad orientalem partem ipsius ductus aquæ. Sed nullus eorum pecudes seu aliqua animantia præter animalia sua propria in communi pastura ibidem collocaret. Dictus ergo Willielmus confirmationem

Nigelli fratris sui nobis super hoc nos fecit habere, P.

² *Dictas . . villas*] villas etiam, P.

³ After *Nessyngwyk* insert, quæ fuerunt vadia Judæorum, P.

⁴ After *concessit* insert usque, P.

⁵ *hiis*] wanting in P.

⁶ After *Judæus* insert from below the passage beginning, *De præscriptis [dictis] vero villis*, and ending *cera annuatim*.

⁷ *Post hæc*] Postea quidem præscriptus, P.

⁸ *qui, sicut . . tantum*] wanting in P.

⁹ *disseisinæ*] disseisinæ, the constant form of spelling of both MSS.

¹⁰ *dicto*] le, P.

¹¹ *Thornlond*] Thornlund de Wharroma, videlicet, P.

¹² After *Fossard* insert junior, P.

¹³ *Thornlond*] Thornlund, P.

* *habuerunt*] erased in MS., but required for the construction of the sentence.

A.D. 1160
-1182. fatus Willielmus Fossard dicto¹ Willielmo de Barkethorpia escambium de Wharroma,² ex orientali parte dicti³ ductus aquæ,⁴ pro terra quam habuit ex altera parte ejusdem ductus aquæ,⁵ scilicet acram pro acra; et, insuper, sex acras terræ ad Palmetre, pro eo quod nullus de eadem villa⁶ aliquam communam nobiscum habere deberet, præter prædictum Willielmum de Barkethorpia,⁷ ad octo grossa⁸ animalia tantum ultra ductum aquæ. Et dictus Willielmus de Barkethorpia, pro aliquanta pecunia a nobis recepta, ipsas duas bovatas terræ quas pater suus ibidem nobis dederat monasterio confirmavit.⁹ Dederat etiam præscriptus Willielmus Fossard, junior, monasterio nostro¹⁰ sex bovatas terræ in eadem villa. Sed et alii libere tenentes ejusdem villæ quicquid vindicarunt in grangia nostra ibidem et in clivo ipsius nobis remittebant.¹¹ Prior etiam et capitulum Hospitalarium Sancti Johannis de Ierosolyma concesserunt nobis duo tofta et pasturam clx. ovibus et quatuor animalibus apud Wharromam, pro xii. denariis eis ad Pascha singulis annis persolvendis. De præscriptis¹² vero villis de Bayntona et Nessyngwyk, non obstantibus conventionibus prius contractis,¹³ reclamantibus et appellantibus monachis nostris,¹⁴ dictus Willielmus Fossard,¹⁵ post paucos dies, monasterium nostrum violenter spoliavit.¹⁶ Tamen dedit nobis dimidiam carucatam terræ in Nessyngwyk, et Gilbertum filium Ricardi dictam terram tenentem, cum uxore sua

Nessyng-
wyk.

¹ *dicto*] wanting in P.

² *de Wharroma*] in campo, P.

³ *dicti*] dictæ in both MSS.

⁴ After *aquæ* insert *de Wharroma*, P.

⁵ *aquæ*] wanting in P.

⁶ *eadem villa*] villa eadem, P.

⁷ *de Barkethorpia*] wanting in P.

⁸ *grossa*] wanting in P.

⁹ *confirmavit*] conferebat, P.

¹⁰ *monasterio nostro*] wanting in P.

¹¹ *remittebant*] relaxabant, P.

¹² *præscriptis*] dictis, P. This passage, ending with the words *cere annuatim*, is inserted above in P. See page 175.

¹³ After *contractis* insert *et omnino*, P.

¹⁴ *nostris*] wanting in P.

¹⁵ *dictus . . Fossard*] per dictum Willielmum, P.

¹⁶ *spoliavit*] fuerat spoliatum, P.

et liberis de eisdem procreatis, reddendis 'sibi' xii. A.D. 1160-
solidis annuatim. Postea autem, habita conventionē 1182.
inter nos, dictum Willielmum et Gilbertum præfatum,
quo miro modo nescio, idem Willielmus dictam dimi-
diam carucatam terræ¹ iterum nobis liberam et qui-
etam ab omni servitio concedebat,² dans postea nobis
unum toftum et præfatum Gilbertum in forma quæ
supra; ita quod dictus Gilbertus eandem dimidiam
carucatam terræ in feodo et hereditate detineret, red-
dendo nobis tantum pro omni servitio duas petras ceræ
annuatim. Sed ad quorum manus dicta dimidia caru-
cata terræ pervenerit ignoratur.³ Interea, mortuus est
Aaron Judæus Lincolnia, de quo jam dictum est, et
compulsi sumus regio edicto totum quod illi debuimus
pro Willielmo Fossard infra breve tempus domino⁴
regi persolvere. Quod ut factum fuit, inventæ sunt
insuper quædam cartæ in apothecis Aaron, de⁵ quibus
rex plus quam quingentas libras repetiit a Willielmo
Fossard. Ipse ergo Willielmus asseruit⁶ quod omnia
debita ipsius præfato Aaron Judæo⁷ persolvere tene-
bamur. Nos autem econtra omnia debita⁸ in quibus
pro eo⁹ tenebamur jam persolvisse dicebamus. Tandem
vero, post multa dispendia et expensas,¹⁰ quæsitæ et in- f. 23.
venta est¹¹ carta Aaron de totius debiti quietancia.¹²
Quæ lecta¹³ coram baronibus de scaccario apud Lon-
donias in rotulō quodam, sed non in magno rotulo,
est transcripta; quam¹⁴ postea in magno rotulo¹⁵ Alex-

Claim by
the crown
of the debt
to Aaron
the Jew.

¹ *terræ*] wanting in P.

² After *concedebat* insert præ-
terea, P.

³ *Sed ad . . . ignoratur*] wanting
in P.

⁴ *domino*] wanting in P.

⁵ *de*] pro, P.

⁶ *ergo . . . asseruit*] vero asser-
bat, P.

⁷ *præfato . . . Judæo*] eidem
Aaron, P.

⁸ *econtra . . . debita*] wanting in
P.

⁹ *pro eo*] wanting in P.

¹⁰ After *expensas* insert hinc inde
plurimas, P.

¹¹ After *est* insert sicut Deus vo-
luit, P.

¹² *quietancia*] quitancia, the con-
stant form of spelling in both MSS.

¹³ After *lecta* insert est, P.

¹⁴ *quam*] sed, P.

¹⁵ After *rotulo* insert ipsam, P.

A.D. 1160-1182. ander abbas 4 transcribi fecit:¹ et secundum hanc quietanciam² iudicatum fuit per prædictos barones quod nihil deberet exigi de debito quod exigebatur a prædicto Willielmo Fossard pro debito Aaron.

VII. *De morte abbatis Philippi et privilegiis monasterio³ concessis per Alexandrum papam 3, et Urbanum papam 3; et aliis incidentiis.*⁴

Buildings erected by abbot Philip. Hoc quoque tempore, idem abbas Philippus, per tempus administrationis suæ, opus lapideum incepit in monasterio, ecclesiam scilicet et dormitorium monachorum; et quidem dormitorium et necessaria perfecit. Sed et persona de Cotyngham et de Rule, Willielmus His death. primus, multa bona monasterio fecit. Completus ergo Philippus abbas⁵ administrationis suæ xxii. annos, anno Domini 1182, vitæ finem fecit, et sepultus est in capitulo juxta prædecessorem suum, retro⁶ analogium.⁷ Conventum vero xl. monachorum bene disciplinatorum et regulariter institutorum in monasterio post se reliquit: unde etiam necessaria eis provideri deberent satis non provisus.⁸ Hic quidem abbas Philippus, 12 et 17 annis creationis suæ, ab Alexandro Papal confirmations obtained by him. papa 3, præter alias confirmationes et privilegia quæ prædecessor suus Adam⁹ obtinebat, confirmationem grangiarum de Waghna,¹⁰ Saltaghe, Wharroma, Oktona, Mora,¹¹ Hayholmo et Mytona, et de terra cum

¹ The letters of release of Aaron of Lincoln are entered on the Great Roll of the Pipe for the year 9 Richard I. A copy is given by Geo. Oliver in his History of Beverley, 4to., 1829, p. 536.

² *quietanciam*] recordum, P.

³ After *monasterio* insert nostro, P.

⁴ et *Urbanum incidentiis*] wanting in P.

⁵ *abbas*] wanting in P.

⁶ *retro*] contra, P.

⁷ *analogium*] analogium, in both MSS.

⁸ *satis non provisus*] non improvisus; and insert, Vicesimo quippe ordinationis suæ anno mortuus est Adam prædecessor suus; duobus videlicet annis ante obitum ipsius Philippi abbatis; et sic ipse Philippus monasterium rexit 22 [annis], et obiit a fundatione monasterii 30 anno, P.

⁹ *Adam*] wanting in P.

¹⁰ *Waghna*] Waghengrange, P.

¹¹ *Mora*] Moregrange, P.

pastura in Spaldyngmore et pastura de Suttona, ac-quirebat; et ne quis episcoporum vel clericorum, pro hiis quæ nobis ab apostolica benignitate sunt indulta, servientes nostros interdiceret vel in eos excommunicationis sententiam auderet promulgare; ac ne quis prope monasterium ad dimidiam leugam sibi habitationem faceret, de qua merito nostra religio posset perturbari. De terris autem illis in Spaldyngmore nihil unquam recolimus nos habuisse, nisi quod in dicta confirmatione sic reperimus exaratum,¹ nisi forte² villæ de Herlethorpia, Beleby seu Brunby,³ infra Spaldyngmore sint situatæ. Cujus etiam abbatis⁴ tempore, Urbanus papa 3 per bullam generalem, quam nos habemus, ordini nostro⁵ concessit, ut nulli omnino liceret in nos vel monasteria nostra, seu fratres in eis constitutos, contra id quod ab origine ordinis noscebatur observatum, excommunicationis vel suspensionis seu interdicti sententiam promere: quam, si deprompta fuerit, decreverat omnino non tenere. . . .⁶

⁷ CAP. VIII. *De Alexandro papa 3, Lucio papa 3, et f. 21. Urbano papa 3; et de memorabilibus temporibus suis factis.*

J. Brompt. Præscriptus Alexander papa 3 fuit natione Tuscus, et A.D. 1159
col. 1049. sedit annis 21, mensibus 11, et diebus 29; vicitque⁸ qua-
tuor schismaticos⁹ antipapas successive. Quorum primus Pope Alex-
fecit se vocari . . . Victorem, secundus Pascalem, tertius ander III.
Four anti-
popes.

¹ sic . . . exaratum] eas . . . exaratas, P.

² nisi forte] hoc solummodo excepto, nisi, P.

³ Brunby] Brunby-sub-Walda, P.

⁴ abbatis] wanting in P.

⁵ nostro] wanting in P.

⁶ The remainder of the chapter and of the narrative under abbot Philip, as given in the Egerton

MS., is an abridgment of the much fuller history preserved as first written in the Phillips MS., and which, therefore, forms the remainder of the text for this abbot. The abridged form of MS. E. is printed as an Appendix.

⁷ Printed from the Phillips MS.

⁸ vicitque] superavit, B.

⁹ schismaticos] cismaticos, MS.

A.D. 1159 Calixtum et quartus Innocentium. Quorum tres fuerunt presby-
-1185. teri cardinales, sed omnes . . . per Alexandrum papam ex-
communicati mala morte perierunt. ¹ Per continuos tamen
18 annos favore Frederici imperatoris successive suf-

Actions of fulti perdurarunt. Hic autem Fredericus imperator,
the em- cum Alexander papa ad regem Francorum fugisset,
peror Fre- congregata magna multitudine Dacorum et Bohemio-
deric. rum, regem Francorum in Burgundiam veniens oppug-
navit. Sed rege Angliæ regi Francorum auxilium ferente
nil profecit. Unde et Mediolanum, cujus muri tunc erant
altissimi, sub anno gratiæ 1162 funditus destruxit et
in cinerem redigebat. Quo destructo, Radhulfus Coloni-

Transla- tion of
bodies of trium magorum corpora, de Perside
the three olim Constantinopolim ab imperatore translata, et inde
magi. a Sancto Gregorio ² Mediolanum miraculose transvecta,
Coloniam transportavit. Interim autem Albanum a
Romanis crematum est. Postea Fredericus imperator
exercitum duxit ad urbem Romam contra Alexandrum
papam. Sed Radulfo Coloniensi archiepiscopo, Mogun-
tino archiepiscopo, et Leodiensi et Ratisponensi epi-
scopis cum multitudine cæteri exercitus, ultione divina
morte percussis, discessit. Tandem post multas persecu-
tiones et damna Alexandro papæ facta, timens ne Roma
a dominio suo caderet propter Lombardorum contra
eum rebellionem et propter Alexandri papæ prospe-
ritatem, missis solennibus nuntiis, ut reconciliaretur
papæ laboravit. Qui postea, capta Ierosolyma, in ipso-
rum damnorum emendam ad liberationem Terræ Sanctæ
procedebat, ut postea referetur. Hic etiam papa Alex-
ander dictum Fredericum Romanorum imperatorem,
Emanuelem imperatorem Constantinopolitanum, et Wil-
lielmum Siculum atque Longobardos, ad concordiam
revocavit. Ita ut ipse Willielmus rex Siciliæ ipsum
Alexandrum non solum papam, sed ipsum etiam domi-

The em- peror's
hostilities
against the
pope.

The pope's
success in
reconciling
the empe-
rors Frede-
ric and
Manuel
and other
princes.

¹ The substance of the succeeding narrative will be found in the chro-
nicle of Bernardus Guido. Muratori, *Rer. Ital. Scriptt.*, III. 446.

² *Gregorio*] read *Eustorgio*.

num suum de quo tenebat regnum suum, recognovit. A.D. 1159
 Thomamque archiepiscopum Cantuariæ idem papa in -1185.
 exilio fovit. Cujus tempore maximum schisma ¹ Romæ His sup-
 fuit, et ejectus est conventus Sancti Anastasii, eo quod port of
 abbas Sancti Pauli eundem locum per regem schismati- Becket.
 cum vendicavit. Qui locus per eundem Alexandrum A schism
 papam post schisma finitum monachis est restitutus. at Rome.
 Fertur autem quod, infra hujus schismatis tempora,
 Theutonici qui apud Tusculanum pro imperatore mora- Slaughter
 bantur Romanos apud Montem Fortem invadunt, et of the
 tota a nona usque ad vesperam occiderunt, ut nunquam Romans by
 ex Romanis tot millia sint occisa, licet tempore Hani- the Ger-
 ballis tot occisi sunt ut tres cophinos anulorum, quos mans.
 de digitis procerum occisorum idem Hanibal extrahi
 fecit, Carthaginem destinaverit. Quorum multi apud
 Sanctum Stephanum et Sanctum Laurentium sepulti
 sunt, et habent hoc epitaphium, "Mille decem decies et
 "sex decies quoque seni." Post 20 autem annos, sub Earth-
 ejusdem papæ temporibus, terræ motus magni fuerunt quakes in
 per loca, per Angliam videlicet et Norwagiam et alia many
 loca longinqua. Ita quod civitas Antiochena cum Tripoli countries.
 cecidit, atque Damascus cum multis aliis submersa est.
 Tunc quoque Cathenensis ² civitas penitus eversa est et
 plusquam 20 millia hominum mortui sunt; mareque
 retrogradum versum est, et 5 millia hominum in Scicilia
 submersi mortui sunt. Hoc etiam tempore euroauster, Overflow-
 qui medius est inter meridiem et occidentem, tanta ing of the
 violentia flavit quod Albium, Saxoniae flumen pergrande, Elbe.
 accessu et recessu crescere minuique solitum, tribus
 diebus totidemque noctibus facultate sui recessus amissa
 tumescens, ripas suas excedens, finitimarum regionum
 suarum, Frisoniae videlicet et Saxoniae utriusque partis,
 homines et jumenta, ecclesias, ædificia et cætera omnia,
 solotenus incredibili voragine delevit. Volatiliaque,
 tam aquatilia quam aëria, venti ipsius violentia sub-

¹ *schisma*] cisma, MS.

² The city of Catania in Sicily,

nearly destroyed by an eruption of
 Mount Etna in the year 1168.

A.D. 1159
-1185.

Expedition
of Walde-
mar of
Denmark
against
Vineta
(Pomera-
nia.)

Succession
of pope
Lucius III.

Works of
Petrus
Comestor.

Jerusalem
taken by
the Sar-
racens.

Origin of
the Tem-
plars.

mersa per ripas inventa sunt. Hoc quidem tempore facta est expeditio Waldemari regis Danorum contra paganos Wyneclandiæ cum mccc. navibus. Cui occurrit Henricus dux Saxonum in auxilium cum 30 millibus militum et peditum innumerabili exercitu. Mortuo autem Alexandro papa 3, Lucius 3 natione Tuscus sedit annis 4, mensibus 2, diebus 18. Floruit hiis diebus Petrus Comestor, qui utriusque Testamenti historiam quæ dicitur Scholastica compilavit, et allegoriam super eadem Testamenta in unum librum metricum redegit, quem et Auroram¹ intitulavit. Cui Lucio Urbanus 3 papa succedens sedit anno uno, mensibus 10, diebus 25. Hujus tempore capta est Ierosolyma a Sarracenis. Qui, cum de transmarinis partibus tam flebilem rem audivisset, præ nimio dolore obiit. Circa hæc tempora, anno videlicet Domini 1180, incepit, ut dicunt, quidam ordo Templariorum apud Ierosolymam, in porticu Salomonis, de militibus ordinatis ad defensionem Christianitatis. Et dicti sunt milites Templi, quia ibidem sedem sui ordinis statuerunt. Refertur tamen ipsum ordinem ante ipsa tempora sumpsisse exordium.

f. 21 b.

CAP. IX. *De Rogero Eboracensi archiepiscopo.*

A.D. 1154
-1181.

Succession
of Roger,
archbishop
of York.

Mortuo circa annum Domini 1154, tempore domini Adæ abbatis nostri primi, Willielmo Eboracensi archiepiscopo, 31 Eboracensis archiepiscopus successit ei Rogerus regis Henrici secundi capellanus et Cantuariensis archidiaconus, consecratus ab Anastasio papa 4, anno Domini supradicto et ipsius regis primo. Iste Rogerus, anno pontificatus sui 15, coronavit in regem Henricum filium præfati regis Henrici, Sancto Thoma Cantuariensi archiepiscopo per idem tempus in Galliis exulante. Prætextu cujus coronationis gravis in ecclesia Anglicana orta est dissensio. Anno vero sequente, idem Sanctus Thomas archiepiscopus, ad instantiam Alexandri papæ et Lodowici regis Francorum, concordatus est in partibus transmarinis cum rege Henrico seniore; sed post reditum

T. Stubbs,
col. 1722.

¹ The Aurora, a metrical paraphrase of the Holy Scriptures, is the work of Petrus de Riga, canon of Rheims.

in Angliam a nefandis occisus est, anno Domini 1170. A.D. 1154
 Hic etiam Rogerus archiepiscopus Eboracensis, cum de -1181.
 morte ipsius Thomæ propter invidiam quam in eum He is sus-
 exercuerat suspectus haberetur, coram . . Rothomagensi pected in
 archiepiscopo de ipsius ¹ morte solenniter se purgavit. Idem reference
 quoque Rogerus chorum cathedralis ecclesiæ suæ beati Petri' to Becket's
 Eboracensis cum criptis ejusdem, et palatium archiepiscopale death.
 in Eboraco, quod est . . juxta ipsam ecclesiam, de novo Buildings
 construxit. Condidit etiam ecclesiam ² Sancti Sepulcri ad januam erected by
 ipsius palatii, ex parte boreali ejusdem ecclesiæ beati Petri, him.
 ac ipsam in honorem beatæ ³ Mariæ et sanctorum Angelorum Foundation
 dedicavit, eamque undecim ecclesiis, quarum quinque ex St.
 propria sua largitione, sex vero ex collatione quorundam fide- Sepul-
 lium suæ diœceseos extiterant, quas eidem capellæ conferri chre's.
 procuravit, [dotavit], et tresdecim ministros ecclesiasticos diversi
 ordinis ad celebrationem divinorum in ea perpetuos constituit.
 Quorum ⁴ esse sacerdotes, ⁴ diaconos, ⁴ subdiaconos et unum
 sacristam, qui præesset reliquis, decrevit; quem custodem
 ipsius capellæ et procuratorem omnium proventuum dictarum
 11 ecclesiarum ad eandem capellam pertinentium ordinavit.⁴
 Et, ne eisdem ministris competens deesset sustentatio, statuit
 idem archiepiscopus ut unusquisque dictorum presbyterorum
 decem marcas, quilibet ⁴ diaconorum c. solidos, et singuli⁵
 subdiaconorum sex marcas argenti, quolibet anno per manum
 sacristæ perciperet. Residuum vero prædictorum proventuum
 in usum sacristæ converti disposuit. Et quia canonici præfata
 ecclesiæ beati Petri super situ dictæ capellæ, eo quod nimis ad-
 hæsit matrici ecclesiæ, penes archiepiscopum Rogerum graviter
 murmurabant, statuit ipse cum capitulo Eboracensi
 perpetuam firmitatem, ut sacrista ejusdem capellæ ea quæ
 ad eosdem canonicos spectant in die cœnæ Dominicæ, tam in
 epulis quam in vino et cervisia, et vasis, et aqua calida ad
 ablutionem pedum ipsorum canonicorum et clericorum et
 pauperum, et decem solidos argenti⁶ pauperibus post ablu-
 tionem pedum ipsorum distribuendos, et victualia quæ secundum
 consuetudinem ipsius⁷ ecclesiæ solebant ipso die pauperibus
 post ablutionem pedum ministrari, sumptibus suis propriis
 inveniret. Hic fuit Rogerus archiepiscopus qui spoliavit His spolia-
 tion of

¹ *ipsius*] Sancti Thomæ, S.

² *ecclesiam*] capellam, S.

³ *beatæ*] Dei genitricis, S.

⁴ *ordinavit*] constituit, S.

⁵ *singuli*] unusquisque, S.

⁶ *After argenti* insert lx., S.

⁷ *ipsius*] matricis, S.

A.D. 1154 -1181. monasterium nostrum de terra de Waghna, ut præfertur. Hic etiam, pontificatus¹ sui anno 27 et ultimo, ex mandato domini papæ, totam Scotiam interdixit et ipsius regem excommunicavit, eo quod Johannem episcopum recipere noluit. Ab Alexandro itaque papa privilegium impetravit quod, si aliquis clericus suæ jurisdictionis agens in extremis testamentum conficeret, si propriis manibus propria bona non distribueret, facultatem haberet archiepiscopus injiciendi manus in bona defuncti. Quoniam itaque quod quilibet vir in alium statuit uti debet eodem jure, post mortem ejusdem archiepiscopi quæcunque reperta sunt in suis archivis reposita justo Dei judicio confiscata sunt, videlicet undecim millia librarum argenti veteris monetæ, aurei trescenti, et alia vasa quam plurima pretiosa. Vixit autem idem Rogerus archiepiscopus in archiepiscopatu annis 27. Quibus completis, obiit apud Schyrburnam 6 kalendas Decembris, anno Domini 1181, regni vero præfati Henrici regis senioris 27; et in medio chori ecclesiæ beati Petri Eboracensis quam² ipse de novo construxerat honorifice sepultus est. Post cujus obitum, sedes archiepiscopatus³ Eboracensis per decem annos fertur vacasse.

T. Stubbs, col. 1723.

T. Stubbs, ibid.

CAP. X. *De fidelitate Malcolmi regis Scotiæ, et Walensium et procerum Angliæ, facta Henrico primogenito regis Henrici; de creatione Sancti Thomæ in archiepiscopum Cantuariensem, et discordia inter ipsum et regem.*

Postquam Henricus secundus rex Angliæ, filius Matildis imperatricis, ut præfertur, post Stephanum regem, tempore domini Adæ abbatis primi monasterii nostri, regnum Angliæ sex annis gubernasset, in septimo anno regni sui fecit Henricum primogenitum filium suum filiam Lodowici regis Franciæ desponsare. Cui quidem Henrico juniore Thomas archidiaconus Cantuariensis et

Marriage of prince Henry with the daughter of Louis of France.

The nobility swear fealty to him.

¹ pontificatus] episcopatus, S.

² quam] quem, S.

³ archiepiscopatus] pontificalis, S.

præpositus Beverlacensis, tunc regis cancellarius, et omnis clerus cum proceribus Angliæ, fidelitatem juraverunt, salva fide regis. Anno quidem sequente, Mal-

R. de
Diceto,
col. 536.

colmus rex Scotiæ, Resus australium Wallensium princeps, Audoenus aquilonalium Wallensium princeps et quinque majores de Cambria, fecerunt homagia regi Henrico et similiter Henrico filio suo primogenito apud Wodestok.

Homage
done by the
king of
Scotland
and princes
of Wales.

¹ Quo anno, Theobaldo Cantuariensi archiepiscopo mortuo, præfatus Thomas archidiaconus suus, regis cancellarius, in Cantuariensem archiepiscopum est electus.

f. 22.

Rise of
Thomas
Becket.

Vacante quidem tunc sede Cantuariensi tota civitas Cantuariensis pæne combusta fuerat et destructa. Thomas autem ipse ex Londoniis oriundus, ubi nunc est monasterium Sancti Thomæ de Arcubus, in adolescentia sæculo et curialibus intentus fuit. Qui, dum in curia regis consisteret et quædam ibidem fieri contraria religioni videret, curiam ipsam deseruit et 'Theobaldo' Cantuariensi archiepiscopo se commisit. A quo, cum Rogerus archidiaconus Cantuariensis Sancto Willielmo in cathedra archiepiscopali Eboracensi jampridem fuisset substitutus, archidiaconus Cantuariensis loco ipsius Rogeri est effectus. Ad cujus archiepiscopi Cantuariensis preces regis cancellariam suscepit, ut prudentia qua erat præditus malignorum in ecclesiam insultus prohiberet. In qua cancellaria tantis superfluis apparatu et moribus fruebatur ut parum archidiaconi videretur reminisci et maleficiis uti putaretur. Strenue tamen egit in civitatum transmarinarum acquisitione, quarum aliquas per oppugnationem domino suo regi est adeptus. Et propter magnifica ejus opera in cancellaria rex eum adeo diligebat ut, post decessum dicti Theobaldi sui archiepiscopi, eum in cathedralem honorem procuraverit sublinari. Qui, quamvis plurimum

His conduct as
chancellor.

Change in
manner of

¹ Burton enumerates his authorities for the ensuing history of Thomas Becket at the end of the narrative (p. 197). He seems principally

to have followed William of Canterbury and the Quadriologus, as printed by Lupus. Some of the passages I have not succeeded in identifying.

A.D. 1161
-1170.

life after
becoming
archbishop
of Canter-
bury.

His recep-
tion at the
council of
Tours.

His resist-
ance to the
king's
exaction of
a subsidy.

His protec-
tion of a
cleric
charged
with man-
slaughter.

His main-
tenance of
the liber-
ties of the
church.

resisteret, tandem humeros supposuit ad portandum. Subito ergo in virum alterum permutatus, et habitu monachili sub habitu canonici regularis habito, caro ejus cilicio¹ et jejuniis maceratur. Non solum enim cilicium¹ pro camisia deferebat, sed femoralia cilicina usque ad poplitem bajulabat. Sanctitatem quidem suam ita subtiliter occultabat ut, salvo semper honestatis rigore, sub decencia vestium et apparatu utensilium concordaret moribus singulorum. Tresdecim pauperum pedes quotidie curvatis genibus abluebat, et refectos datis cuilibet quatuor argenteis remittebat. Possessionesque ecclesiæ suæ studiosius retinere et dispersas revocare, clericos curiales reformare et eorum excessus vindicare, satagebat. Cui Turones ad concilium generale properanti cardinales et clerus universus, cives et indigenæ, præter duos cardinales qui cum Alexandro papa remanserant, extra civitatem occurrerunt. Qui tandem rediens, episcopos novos Wygorniae et Herfordiae consecrans, monasterium de Redynge dedicavit, et corpus Sancti Edwardi regis et confessoris apud Westmonasterium de pulvere terræ sublatum in ecclesia inter sanctorum corpora collocavit. Post hæc, cum rex apud Wodestoke de singulis hidis,² id est carucatibus terræ, per universam terram suam duos solidos annuos ut de jure firmæ annuæ exegisset, ipse Thomas archiepiscopus pro populo regi resistebat. Rex autem ægre ferens archiepiscopi responsionem nova nocendi genera meditatur, et clericum quendam de homicidio appellatum, in ultionem archiepiscopi, iudicio et executioni laicali studuit mancipare. Archiepiscopus vero infra curiam suam et ecclesiæ tuitionem clericum recepit, ut ibi pro se loqueretur et responderet calumnianti. Et cum rex voluntatem archiepiscopi et aliorum episcoporum in detrimentum ecclesiæ flectere niteretur, volens ut consuetudines quas contra libertatem ecclesiæ prædecessores sui habuerant ab eisdem similiter firma-

¹ *cilicio*] silicio, MS.

| ² *hidis*] idis, MS.

rentur, et ipse archiepiscopus omnino assentire nolisset, A.D. 1161.
 contra se regis iram iterum provocavit. Rogerus tamen ⁻¹¹⁷⁰
 archiepiscopus Eboracensis, Hillarius episcopus Cices-
 trensis, et episcopus Londoniensis, regiæ exactioni se
 sponte submiserunt, ut eorum exemplo conceptus cordis
 Thomæ archiepiscopi facilius flecteretur.

CAP. XI. *De articulis qui fuerunt cause dissensionis ;
 de concilio apud Northamptoniam contra archi-
 episcopum ; de resignatione archiepiscopatus in
 manus domini papæ ; et de litigio coram papa
 inter archiepiscopum et episcopos nuntios regis.*

Quadam igitur vice perversorum consultorum incen-
 tivis provocatus, Thomas archiepiscopus absque condi-
 tione assensum præbuit verbo regis. Et cum rex apud
 Clarendonam peteret archiepiscopi pactionem publice
 recitari, archiepiscopus ex hoc videns animarum peri-
 culum imminere, seipsum postmodum in pœnitentia
 gravius cruciavit, et ab altaris officio se suspendit,
 quousque a summo pontificè restitui mereretur. Rex
 autem ad hoc elaboravit ut ecclesiæ libertas in jus
 regium redigeretur. Ita videlicet quod non appella-
 retur ad sedem apostolicam sine licentia regis ; quod
 non liceret episcopo excommunicare aliquem qui de
 rege teneret in capite, sine licentia regis ; vel terram
 illius vel officialium suorum sub interdicto ponere ; vel
 exire de regno ad vocationem domini papæ, sine licentia
 regis ; vel coercere aliquem de perjurio vel læsa fide ;
 et quod rex seu alii laici tractarent causas de decimis
 seu ecclesiis. Rex vero, postquam vidit archiepiscopum
 pœnitere de promissis, seipsum ultra non ferens, minas
 inordinatas jaculatur. Archiepiscopus tamen, ut regis
 animum inclinaret, per Ebroensem ¹ episcopum scripsit

Becket's
penitence
for having
yielded
verbal
assent to
the king's
encroach-
ments.

Articles
against the
liberties of
the church.

f. 22 b.

¹ *Ebroensem*] so in MS. ; read *Ebroicensem*.

A.D. 1161
-1170.

The pope
refuses to
confirm the
royal pri-
vileges.

Efforts of
the king
and others
to disgrace
Becket.

Becket's
attempt to
leave the
country.

The parlia-
ment of
North-
ampton.

Becket,
being re-
quired to
answer for
his conduct
as chan-
cellor, ap-
peals to
Rome.

Scene in
the parlia-
ment.

He escapes
across the
sea.

domino papæ, ut sua auctoritate regias traditiones et regni consuetudines dignaretur confirmare. Papa vero ipsam petitionem cum indignatione nimia a se repulit et reprobavit. At rex ideo ira vehementiori in archiepiscopum inflammatur, et archiepiscopum Eboracensem Cantuariensi archiepiscopo a domino papa præferri postulavit. Qui, repulsam patiens, jussit clericos feloniam aliqua comprehensos a suis episcopis degradari, et sic judicio et executioni sæculari demandari. Tunc rex, episcopi pæne omnes, magnates, curiales et omnes eis adhærentes, in archiepiscopi opprobrium conspirarunt. Quod perpendens archiepiscopus fugam deliberavit. Assumptis igitur secum paucis navem conscendit. Sed cum in mari esset nautæ, pro seipsis timentes, eum statim in Angliam reducerunt. Cujus discessu rex tristis sed regressu lætus solenne concilium apud Northamptoniam, 11 regni sui anno, statuebat. Citatur igitur archiepiscopus et dominum papam adeundi licentiam postulavit. Negavit rex, et archiepiscopum de ratione reddenda pro tempore cancellariæ suæ interpellavit. Induciis tamen habitis, archiepiscopus crastino stolam indutus, crucem propriam bajulans, concilium introivit, et sedens, stantibus circa eum episcopis et proceribus, sedem apostolicam interpellavit. Episcopi etiam astantes, inter se consulentes, sedem apostolicam et ipsi appellabant. Archiepiscopus illico 'a concilio' discedebat, conclamantibus impiis contra eum, "Capite furem! Suspendite proditorem!" Decretum est igitur ut archiepiscopus, velut proditor et perturbator communis pacis, in vincula reductus in carcerem truderetur. Et ecce duo proceres, archiepiscopo judicium referentes, sub juramento ei asserebant quod in ejus mortem multi proceres conjurarunt. Archiepiscopus vero, ecclesiæ Dei magis quam sibi metuens, noctanter cum duobus tantum fugam iniit, et papam volens aggredi, non quidem in directum sed per flectuosos calles ad mare festinabat. Cognita igitur ejus fuga, episcopi prius appellantes papam aggre-

diuntur, et rex confiscatis bonis ejus regi Franciæ et comiti Flandriæ scribebat, ne paterentur quondam archiepiscopum proditorem suum in eorum regnis aliquod refugium obtinere. Ipse tamen archiepiscopus, Senonis a papa Alexandro 3 susceptus, papæ archiepiscopatum suum resignavit et recepit. Tunc archiepiscopus Eboracensis, episcopi Wygorniensis, Exoniensis et Cicer-
tensis, aliique personæ nominatæ, contra ipsum Cantuariensem archiepiscopum ad papam accesserunt. Unde habita coram domino papa disceptatione, episcopi contra archiepiscopum Cantuariensem blasphemias plurimas de pace perturbata protulerunt. Archiepiscopus econtra scriptum articulorum ecclesiæ universæ contrariorum domino papæ offerebat. Quo lecto, scriptum et quoscunque sibi assensum præbentes perpetuo anathemate condemnavit. Redeuntibus quoque episcopis a negotio vacuatis, archiepiscopus a domino papa jam monachus Cisterciensis factus abbati et fratribus Pontiniacensibus commendatur, ubi per duos annos sanctis exercitationibus plurimis carnem ultra modum castigabat, multasque corpori graves ac soli Deo cognitæ injurias indicebat.

A.D. 1161
-1170.

The king endeavours to procure his exclusion from France. Becket received by the pope at Sens ; and supported against the representations of various English prelates.

He is maintained in the Cistercian abbey of Pontigny.

CAP. XII. *De exilio cognationis Sancti Thomæ archiepiscopi ; et de coronatione Henrici primogeniti Henrici regis.*

Rex autem, dum per episcopos quos ad papam miserat negotium suum omnino repulsam perspiceret sustinere, ob hoc in iram contra archiepiscopum amplius concitatur. Unde omnia quæ erant archiepiscopi et suorum dirupit, ac plures de familia totamque ejus progeniem, nequaquam deferens conditioni vel sexui, ordini vel ætati, pariter et archiepiscopum, exilio condemnavit. Archiepiscopus tamen pro rege et regno Angliæ quotidie exorabat. Ut autem cognovit rex archiepiscopum apud Pontiniacum tutelam habuisse, abbati Cistercii scribebat

The king exiles the family of Becket.

Becket obliged to leave the abbey of

A.D. 1161
-1170.

Pontigny
owing to
the king's
threats.

He retires
to the
monastery
of St.

Columba,
near Sens.

f. 23.

The pope
prohibits
the coronation of the
king's son
by other
than
Becket's
ministration.

The ceremony per-
formed by
the arch-
bishop of
York and
others.

The king
and nobility of
Scotland
do homage
to the
young
king.

de Pontiniaco dictum archiepiscopum amovere; alioquin cunctos de suo ordine monachos et conversos infra dominium regium existentes ad se ultra mare transmitteret relegatos. A Pontiniaco ergo archiepiscopus profectus in ultiores partes Galliarum, ad Sanctam Columbam, cœnobium grande monachorum, in confinio Senonum civitatis, transportatus est. Ubi officiose rex Francorum per 4 annos eidem et suis conrelegatis ad plenum vitæ necessaria fecerat ministrari. Ibique revelatum est archiepiscopo quod ad suam esset ecclesiam rediturus, et ad Christum cum palma martyrii migraturus. Interea, anno 15 hujus regis Henrici,¹ Almericus rex Iherusalem Babiloniam conquisivit. Quo anno, cum ipse rex Angliæ Henricus Henricum filium suum primogenitum per Rogerum archiepiscopum Eboracensem in regem coronare disposuisset, Alexander papa hoc perpendens eidem archiepiscopo Eboracensi, episcopo Dunelmensi, et omnibus suffraganeis Cantuariensis ecclesiæ, scripsit, ne quis filio regis de novo coronando manum apponere præsumeret, absque conniventia archiepiscopi Cantuariensis. Contempta tamen apostolica jussione, Rogerus archiepiscopus Eboracensis, episcopi Londoniensis et Saresbiriensis, principales au[cto]res, aliis sibi adjunctis, coronationis officium in ipsum Henricum juniorem impleverunt, postposita auctoritate seu reverentia domini archiepiscopi Cantuariensis, ad quem de antiquo jure regum Angliæ coronationem et inunctionem certum fuerat pertinere. In crastino quidem coronationis ipsius regis filii, ex mandato regis patris, Willielmus rex Scotiæ et David frater suus, comites et barones regni, homines regis junioris devenerunt, et ei juraverunt fidelitatem contra omnes homines, salva regi patri sua fidelitate. Cujus quidem filii coronatio execratio potius diceretur, pro eo quod,

¹ anno repeated after *Henrici*, MS.

in contemptum archiepiscopi facta, nihil sub juramento fuerat expressatum, nisi quod pessimas consuetudines quæ avitæ vocantur, pro quibus ipse archiepiscopus Cantuariensis sic injurias sustinebat, omni tempore conservaret. Coronationis vero ipsius auctores dominus papa alios suspendit atque alios excommunicationis vinculo innodavit. Et cum, ut prædictum est, apud Sanctam Columbam archiepiscopus receptaculum exerceret, [et] rex 'Angliæ' ei in nullo posset nocere nisi rex Galliæ consensisset, transmisit filium suum nuper coronatum in Galliam, ut filio regis Francorum homagium faceret et fidelitatem sponderet, si tamen hoc modo regem Franciæ de archiepiscopo manutenendo posset circumvenire. Nec sic quidem rex propositum habens, cum Fredericus imperator schismaticos antipapas, ut præfertur, contra Alexandrum 3 papam sustentaret, eidem imperatori scribebat quod, si nomen et obedientiam Alexandri papæ abjuraret, participem se schismatis haberet, cum archiepiscopis et episcopis suis. Jurantibus quidem hoc imperatore cum optimatibus et episcopis suis, nuntii regis ex persona ipsius in similem formam juraverunt. Rex ergo compulit per civitates et castella, ab homine usque ad puerum duodennem, papam Alexandrum abjurare. Interim tamen Alexander papa misit duos cardinales, regi amicissimos, ad pacem inter regem et archiepiscopum reformandam. Quorum suasionem regi amicabilem archiepiscopus recusabat.

A.D. 1161
-1170.

The pope excommunicates the authors of the coronation.

The king supports the anti-popes.

Becket rejects the proposals of two cardinals sent by the pope as mediators.

CAP. XIII. *De concordia inter regem et archiepiscopum reformata; et de reditu archiepiscopi in Angliam.*

Quibus peractis, Thomas archiepiscopus Cantuariensis multos de aulicis, clericis et laicis, regis, et alios ecclesiasticarum rerum invasores, qui pravitatum et dissensionis inter regem et archiepiscopum incentores extite-

Becket excommunicates his opponents.

A.D. 1161
-1170.

Endeavour
of the king
of France
to mediate.

Becket's
pretended
offer of
submission.
Indigna-
tion of
both kings.

Becket re-
ceived by
the French
king at
Chartres.

The king
adopts his
cause.
i. 23 b.

Attempt
by the pope

runt, excommunicavit. Rex autem illico¹ ad papam Alexandrum nuntios destinavit. At e contra rex Francorum nuntios alios ad papam pro archiepiscopo trans mittebat. Angariatus igitur papa nuntiis utrorum-que, neutrum offendere volens, inter regem et archiepiscopum pacem studuit reformare, regique Francorum remandans et rogans ut mediatorem pacis in hac parte se exhiberet. Unde et ad pleraque colloquia quæ inter ipsum et regem Angliæ erant . . . se mediatorem pacis pro archi-

Quadrilo-
gus, p. 95.

episcopo interponebat. Inter quæ unum colloquium fuit, . . . ubi ad pedes regis Angliæ procidit archiepiscopus, dicens, " Domine rex, totam causam unde inter nos orta est dissensio " tuo committo arbitrio, salvo honore Dei." Tali adjectione audita, rex scandalizatus est vehementer. Insurrexerunt ergo rex uterque Angliæ et Franciæ et magnates regni utriusque in archiepiscopum, imputantes arrogantiam ipsius impedimentum pacis, quasi quod sibi displicuerat honori Dei contrarium videretur; quibusdam clamantibus ejectum ex Anglia in Francia recipi non deberi. In tantum enim archiepiscopus erat exasperatus, ut rex inter alia diceret se ultum fuisse illo die de suo proditore.

Ibid. p. 96.

Archiepiscopus autem a facie duorum regum inde quodammodo fugiens ad partes Burgundiæ decrevit declinare. Ad Carnotum ergo et Senones tandem veniens ad curiam regis Franciæ fuerat invitatus. Rex autem Franciæ, eo viso, primo tristis et quasi dolens quod eum de regno ejiceret, . . . deinde, obortis lacrimis, prosiliens cum singultu projecit se ad pedes archiepiscopi, veniam petens quod ei prius perversum consilium dedisset de parendo regi Angliæ, postposito honore Dei. Erant itaque deinceps rex Franciæ et archiepiscopus familiares et amici multo [magis] post quam prius. Ob quod rex Angliæ iratus scripsit regi Franciæ pactum dirupisse, quod ipsum archiepiscopum in suo regno refoveret. Rescribente autem rege Franciæ domino papæ pacem

Ibid. p. 98.

¹ *illico*] *ilico*, MS.

non processisse, et ejus causam, pontifex Romanus, usque ad amaritudinem animæ sollicitatus, per duos alios cardinales regem Angliæ requirebat ut archiepiscopo suus archiepiscopatus cum sua gratia redderetur. In quo cum nihil profecissent, ad archiepiscopum venientes ei negotium retulerunt. Et videntes pacem salvo honore Dei processum non habere expedite ad summum pontificem sunt reversi. Rex autem Angliæ tandem in Gallias veniens, ad instantiam regis Franciæ, archiepiscopo suum archiepiscopatum recipere concedebat, sed tamen pacis osculum rogatus ei concedere contemnebat. Archiepiscopus ergo concordiam usque ad nutum domini papæ protelabat. Episcopus igitur Senonensis, ad papam a rege Franciæ missus, ab ipso hac forma supremum exitum acquirebat; quod ipse papa Rothomagensi archiepiscopo et episcopo Nivernensi præcipiebat ut regem Anglorum pro pace ecclesiæ convenirent, ipsum excommunicarent, terram suam sub interdicto ponerent, nisi archiepiscopo Cantuariensi et suæ ecclesiæ pax congrua redderetur. Quibus regem adeuntibus, ei de pace comminarunt. At ipse in arcto positus pacem promittebat; quæ inter ipsum et archiepiscopum pluribus mediantibus fuerat reformata. Rex ergo, archiepiscopo restitutione ablatorum promissa, ei cum suis omnibus redeundi licentiam condonavit. Cui anno 7 exilii sui apud Sandwicum applicanti milites armati in sui injuriam occurrerunt. Sed tamen, ob reverentiam archidiaconi Senonensis qui cum eo venerat, et ob collectam archiepiscopo vulgi multitudinem, ei ad tempus deferebant. Cantuariam quidem intrans a suis susceptus ut decuit, domus vacuas et horrea demolita reperiens, ecclesias suas et oppida¹ quædam in manibus intrusorum et prædonum occupatas esse deprehendit. Primo enim sui adventu, officiales regii, ab archiepiscopo Eboracensi et episcopis Londoni-

A.D. 1161
-1170.
to induce
Henry to
reinstate
Becket.

Henry
offers to
restore
Becket to
his see, but
refuses him
the kiss of
peace.
The pope
threatens
an inter-
dict.

Henry
admits
Becket to
his peace.

Return of
Becket.

He refuses
to absolve
the excom-

¹ *oppida*] *opida*, MS.

A.D. 1170. ^{communicated} ^{bishops.} ensi et Sarisbiriensi informati, ex parte regis denunti-
abant¹ ut ipsos episcopos suspensos et excommunicatos
absolvere deberet, pro eo quod in regiam injuriam et
eversionem consuetudinum regni sententia in eos pro-
lata redundaret; quo respondente suum non esse senten-
tiam solvere, quæ a summo pontifice emanavit, dicti
archiepiscopus Eboracensis et episcopi ejus responso irri-
tati in Normanniam regem adierunt, de archiepiscopo
Cantuariensi conquesturi, ipso archiepiscopo Eboracensi
promittente se octo millia libras in archiepiscopum
Cantuariensem expensurum.

They com-
plain to the
king.

CAP. XIV. *De martyrio Sancti Thomæ Cantuariensis
archiepiscopi.*

Becket for-
bidden
to enter
London.

He excom-
municates
the occu-
piers of
his lands.

Henry's
excla-
mation
against the
lukewarm-
ness of his
courtiers.

Interea quidem archiepiscopus Cantuariensis pergens
Londonias, juniorem regem alumnum² suum invisere
volens, in itinerando extra portas Londoniarum a nuntio
regis prohibitus est ulterius procedere, nec civitates,
regias villas, vel oppida³ ulterius ingrederetur. Admi-
ratus archiepiscopus nuntio hujusmodi ad propriam
ecclesiam est reversus. Ubi, sacro die nativitatis Do-
mini, sermone finito ad populum, invasores possessionum
suarum nominatos quosdam excommunicavit, et cui
sententiæ episcopi subjacerent populis denunciavit.
Archiepiscopus autem Eboracensis et alii episcopi, ut
prædictum est, regem adeuntes, proponentes qualiter
fecerat cum eis archiepiscopus Cantuariensis, hoc adj-
ciunt, ipsum archiepiscopum aliquid majus adhuc audere,
nec cederet, donec manum extenderet in regem, si ipsam
rex portaret patienter præsumptionem. Hujusmodi igitur
dictis rex, velut amens effectus et nescius quod objiceret,
hæc iteratis vicibus dixisse fertur, "Inertes ac miseros enu-
trivi et erexi in regno meo, et qui fidem non ferunt domino

Ed. Grim.
Migne, exc.
col. 41.

¹ *denuntiabant*] denuntiantes, | ² *alumnum*] alumpnum, MS.
MS. | ³ *oppida*] opida, MS.

suo, quem a plebeio quodam clerico tam probose patiuntur A.D. 1170.
illudi." Quod verbum regis exceperunt milites quatuor
de domestica regis familia: in necem archiepiscopi
unanimitè conspirarunt. Absque mora igitur egressi,
rege penitus ignorante, navesque in diversis portibus
ingressi, ad votum spirantibus auris transportantur in
Angliam et apud Portucanum simul applicuerunt. Ut
autem regi innotuit milites abesse, suspicatus malignum ali-
quid, post illos mitti jubet¹ ut citius reverterentur. Verum
tanta velocitate transvecti sunt ut nec revocari nec a nuntiis
comprehendi quidem possent ante piaculum perpetratum.
Qui, ad Cantuariam venientes, primo secreto deinde
publice archiepiscopum ex parte regis allocuti, præce-
perunt ut ad novum regem pergeret, facturus ei quod
deberet, errata sua erga regem corrigeret, episcopos
excommunicatos et suspensos ecclesiæ reconciliaret.
Quo respondente se ad juniorem regem accedere prohi-
bitum fuisse, nulla errata erga regem perpetrasse, nec
nisi satisfactione præmissa suspensos et excommunicatos
fore absolvendos, milites in minas et blasphemias pro-
ruperunt. Tandem egressi, commisso archiepiscopo
monachis suis ne fugeret, se armantes universam civi-
tatem Cantuariensem commoverunt, et palatium archi-
episcopi per diverticulum quoddam ingressi archiepi-
scopum quæsierunt. Inde autem per monasterium in
ecclesiam ingressum gladiis vibratis comprehenderunt.
Quibus ille occurrens dixit, "Ecce ego, quid vultis?"
"Venimus," inquiunt, "ut occidaris et ultra vivere non
"valebis." Quibus ille dixit, "Ego pro Deo mori para-
"tus sum et pro defensione² justitiæ ac ecclesiæ libertate. Si
"ergo me quæritis, ex parte Dei prohibeo et sub anathemate
"ne horum cuiquam mihi commissorum aliquatenus noce-
"atis. Deo autem et beatæ Mariæ et omnibus sanctis ac
"beato Dionisio causam ecclesiæ et meipsum commendo." Hiis
quidem dictis venerandum suum caput gladiis impio-

Caught up
by four
knights of
his house-
hold, who
hasten to
Canter-
bury.

Their in-
terview
with
Becket.
f. 24.

Murder of
Becket.

Joannes
Baresb.
figne, exc.
ol 206.

bid. col.
31.

¹ mitti jubet] misit, Gr.

| ² defensione] assertione, J. S.

- A.D. 1170. rum impetitur, ipse ad terram prosternitur, sacra capitis corona præciditur, cerebrum excipitur et per ecclesiæ pavementum dispergitur; et sic, 4 kalendas Januarii anno Domini 1170, martyr Domino consecratur. Inde quidem egressi gloriantes homicidæ, insigne regium acclamantes, ad palatium ecclesiæ regressi sunt, et per ædes et officinas discurrentes quicquid optimum in auro, argento, vestibus, vasis, libris, chartis, privilegiis et aliis rebus invenerunt, crudeliter deprædati sunt; et inde divergentes apud castrum de Saltwod pernoctarunt, et quantum quisque sævisset in majorem in alterutrum retulerunt. Hoc quidem unus eorum pœnitens ac suo episcopo confitens . . . revelavit, quod ipsi prius ardenti animo et quasi cum quodam accidenti tripudio ad sancti viri acceleraverunt occisionem, sed mox patrato flagitio, in recessu suo, quasi tremulis jam et tremebundis videbatur singulis quibus incedebant passibus, terra quasi aperta et quasi parata ad ipsos vivos absorbendos. Ipsi autem milites, recognito eorum piaculo, cito post patratum flagitium, relictis omnibus, Iherosolimam profecti publicam pœnitentiam peregerunt. Qui tamen omnes fere infra triennium . . . in vera et fructuosa sicut creditur . . . pœnitentia rebus humanis sunt exempti. Tamen in eos ultio divina in tantum sæviebat ut aliorum membra ante mortem putrescerent, alii paralyti dissoluti, alii morbis enormibus involuti, miserabiliter ut videbatur deperirent. In crastinum vero post flagitium perpetratum, cum adhuc corpus archiepiscopi in ecclesia servaretur, jussu unius satellitis regii qui archiepiscopum; proditorem nominavit, et ob metum militum, ne ad civitatem Cantuariensem cum ampliori armata manu redeuntes in corpus archiepiscopi amplius desævirent, monachi ipsius corpus venerandum lavandum vestibus et ciliciis expoliantes habitum monachilem ex insperato reperiunt. Indutumque vestimentis, sicut mos est pontifices sepeliri, in cripta quadam sepultum recondunt. Ubi et alibi Dominus per eum miracula plurima operatur. Ipse siquidem ante mortem suum martyrium prædicebat. In nocte autem ejus
- The murderers pillage the archbishop's palace; and retreat to Saltwood castle.
- Their subsequent history.
- Treatment of Becket's body.
- He predicted his martyrdom.
- E. Grim. Migne, exc. col 48.
- Herb. de Bosham, Migne, exc. col. 1279.
- Quadril., p. 155.

dormitionis visiones plerisque de ejus martyrio et gloria A.D. 1170. fuerant revelatæ; et infra 15 dies a suo martyrio in Ierosolima ejus martyrium per revelationem cognitum fuit. De sodalibus autem ejus et discipulis eruditis post ejus mortem, unus papa vocatus Urbanus 3us, unus Promotion of his followers. archiepiscopus, sex episcopi, tres cathedralium ecclesiarum decani, et alii ad alia beneficia promoti extiterunt. Cujus vitam et martyrium Johannes episcopus Carnotensis, prius archidiaconus Sarisbiriensis, Alanus abbas Theokesbiriensis, Willielmus subprior Cantuariensis et magister Herbertus de Bosham, conscripserunt. Benedictus etiam de Burgo Sancti Petri de fine ejus tantum, et de hiis quæ post finem contigerant, scripsit. Quorum omnium actus monachus quidam de Evesham in unum opusculum compilavit.

CAP. XV. *De dominio Hiberniæ conquisito; et de revelationibus regi factis de ipso corrigendo.*

Viduata sic pastore Cantuariensis ecclesia exitum A.D. 1171, pontificis lugebat diebus multis. Denique per annum 1172. præter 10 dies conticuit in ea divina laus, et missarum Desolation of the see of Canterbury. solennia cessaverunt. Interim etiam archipræsulatus inimicis justitiæ succumbebat, pauperes opprimebantur, ecclesiæ violabantur, canones et decreta non audiebantur, rationi et æquitati nullus locus proculdubio apparebat. Et ne regi displiceret malitia ministrorum, de oblationibus fidelium et pauperum refrigerio census regius cumulabatur. Inde etenim cœpit sors regia at- f. 24 b. tenuari. Cum autem audisset rex in Normannia gladiis Conduct of Henry suorum archiepiscopum occubuisse, post paucos dies misit after hearing of Becket's murder. duos clericos ferentes litteras, qui Cantuariam venientes ipsum de ipso infortunio facto, nece videlicet archiepiscopi, excusarent. Et cum tam letale factum undique fuisset divulgatum, rex vehementer afflictus per 20¹ dies sedit

Higden, l. 2394. esta post martyri- Migne, l. 557.

¹ 20] quadraginta, Ben. Abb.

A.D. 1171, ingemiscens semper et dolens illud sic accidisse. Sed
1172. hoc tamen providebat, quod viros magnos et industrios ad summum pontificem Alexandrum destinavit, consilium quærens quid esset agendum. Unde summus pontifex misit duos cardinales, qui et episcopos regni excommunicatos et suspensos absolverent et regis saluti

Henry sub-
jugates
Ireland.

providerent. Interim, sequente anno post mortem martyris, rex senior de Normannia egressus adiit Hiberniam, quam potenter subjugavit. Cujus dominium conquisitum Johanni filio suo juniori concedebat. Nam ipse prius privilegium a papa Adriano 4 Anglico impetravit, Hibernico populo tam dominandi quam in fide secundum mores ecclesiæ Anglicanæ informandi. Et in signum hujus investituræ papa ipse anulum

His mea-
sures for
reforming
it.

suum aureum dicto regi destinavit. ¹Hanc ergo insulam rex pro posse reformabat: et in ea concilia per loca celebravit, maxime apud Cassellam, ubi primas Armachanus ob corporis invaliditatem tunc non affuit, qui vaccam candidam, cujus lacte dumtaxat fovebatur, semper secum circumduxit. Ipsam itaque insulam . . . maxime ad tria restaurabat;² videlicet, quoad officium ecclesiasticum immolandum, quoad decimas præstandas, et quoad ritum matrimonialem solennizandum. Ibi quidem tunc statutum est ut morientes in præsentia vicinorum testium testamentum condant, et bona sua mobilia, si uxorem et liberos habeant, deducto ære alieno et stipendiis servientium, in tres partes dividantur, quarum una liberis, alia uxori, tertia sibi et exequiis designarentur. Si vero liberis

R. Higden
col. 2395.

He crosses
into Nor-
mandy to
meet two
cardinals
from the
pope.

aut uxore careat, bona in duas partes dividantur. Exinde autem cœpit rex Angliæ dominus Hiberniæ nuncupari. Et cum rex senior in Hibernia existens audisset dictos duos cardinales in Normanniam advenisse, cunctis negotiis Hiberniæ sibi incumbentibus prætermisiss, primo in Angliam deinde in Normanniam ad cardinales accedebat. Regi sic de Hibernia reverso cœperunt revelationes fieri potissime de vita sua corrigenda, primo per quendam senem apud castrum de Caerdist in Wallia dominica in albis,

Ibidem.

Revela-
tions to
the king,
warning

¹ The first clause in this sentence | . ² *restaurabat*] réformabat, R. H. is transposed.

. . . ubi, post missam auditam, dum rex ad equum suum ascen- **A.D. 1172.**
deret,¹ astitit ei vir quidam flavus tonsura rotunda, macer et ^{him to}
procerus, tunica alba vestitus, nudisque pedibus, qui regem ^{amend his}
lingua Theutonica sic affatur, "Gode olde kynge." Deinde sic ^{life.}
prosequitur: "Salutat te Christus et pia mater ejus, Johannes
"Baptista et Petrus, mandantes firmiter ne per terras ditionis
"tuæ fiant mercatus aut opera servilia diebus dominicis, ex-
"ceptis hiis quæ ad usum ciborum pertinent. Quod si obser-
"vaveris quicquid inceperis feliciter complebis." Deinde rex
dicit . . . militi uni,² "Inquire a rustico isto an hæc somni-
"averit." At dum hoc Anglice exponeret, subiecit . . . lingua
priori, "Sive hoc somniaverit³ sive non, vide quis dies sit
"hodie; quia nisi hæc feceris et vitam tuam correxeris, tales
"infra præsentem annum rumores audies quod usque ad
"exitum tuum inde dolebis." . . . Multæ quoque aliæ præ-
munitiones regi fiebant; sed et omnia ille parvipendebat.
Secundo namque præmunivit eum quidam Hibernicus, cum
adjectione signorum secretissimorum. Tertia ejus ammonitio
sic erat. Miles quidam de Lindesey, Philippus de Estreby,
transito mari Gallico, exposuit regi in Normannia 7 articulos
quos emendaret, quod si fieret honorifice per septennium reg-
naret, et crucem Christi de ejus hostibus eriperet; alioquin, in
septimo⁴ anno ignominiose obiret. Tria prima fuerunt quæ
juravit in coronatione sua observare, videlicet 1 de ecclesia
tuenda; 2 de justis legibus statuendis; 3 ne aliquem sine ju-
dicio damnaret; 4 de ablatis hereditatibus restituendis; 5 de
justitia facienda sine pretio; 6 de reddendo stipendia ministro-
rum; 7 de Judæis expellendis, parte pecuniæ eis relicta ad
exeundum. Sed, rege non correcto, infra annum primæ
monitionis, reges Franciæ et Scotiæ et filii sui in eum
surrexerunt, ut paulo⁵ post referetur.

¹ *ascenderet*] accederet, R. H.

² *uni*] qui suum frænum tenebat,
R. H.

³ *somniaverit*] somniaverim, R. H.

⁴ *septimo*] quarto, R. H.

⁵ *paulo*] paullo, MS.

CAP. XVI. *De purgatione regis et episcoporum super morte Sancti Thomæ martyris; de canonizatione ejusdem; et electione Ricardi archiepiscopi Cantuariensis.*

A.D. 1171, Rege autem in Normanniam adveniente, ipsi cardinales et aliæ nobiles personæ apud monasterium Sa- Quadril. P. 147.
1172.

Henry's negotiations with the cardinals at Savigny and Avranches.
f. 25.

He purges himself from the death of Becket.

Articles of compensation agreed to by him.

viniense pro colloquio habendo convenere. Cumque de pace ibidem diu¹ tractatum fuisset, quoniam² rex mandatum eorum absolute jurare renuebat, ab eis cum indignatione recessit, in hæc verba, "Redeo," inquit, "in Hiberniam, ubi " multa mihi incumbunt. Vos autem . . . per terram meam . . . vestram legationem exercete.³ . ." Sequentē tamen die, episcopus Londoniensis et duo archidiaconi a rege ad cardinales venerunt, et concessō eis quod petebant civitatem Abrincas iterum cum rege tractaturi adierunt. Ubi rex quicquid cardinales proponebant benigne suscepit et concessit. Sed quia rex filium suum regem adesse volebat, ut quod ipse promitteret filius confirmaret, terminus ei ad unam septimanam est dilatus. Rex ergo primum super morte Sancti Thomæ archiepiscopi se purgavit, jurans quod nec præcepit nec voluit ut interficeretur; sed, quando audivit, doluit vehementer. Sed quia quod factum fuerat ex sua occasione factum esse timebat, de satisfactione ad nutum cardinalium præstitit juramentum. Tunc quidem injunctum est ei a cardinalibus quod a domino papa Alexandro et ejus catholico successore non recederet; quod inveniret cc. milites per annum integrum, videlicet unicuique militum ccc. aureos, ad defensionem Sanctæ Terræ Iherosolimitanæ; quod ab instanti tunc nativitate Domini usque in triennium crucem acciperet, sequente æstate Ierosolimam profecturus, nisi per dominum papam fuisset impeditus: si vero interim urgenti ne-

¹ diu] domini, Quadr.

² quoniam] quam, Quadr.

³ exercete] agite, Quadr.

cessitate contra Sarracenos in Hispaniam iret, quantum A.D. 1171,
 temporis in illo itinere consumeret tantum prædictum 1172.

Quadril.
 p. 147.

terminum posset prolongare: quod prava statuta de Clarenduna et omnes malas consuetudines quæ contra ecclesiam Dei suo tempore inductæ fuerant penitus dimitteret, malas etiam ante tempora sua juxta mandatum papæ et consilio religiosorum virorum temperaret; appellationes ecclesiasticarum causarum ad dominum papam libere sineret fieri et per eum tractari, et si quis ei suspectus foret, securitatem faceret quod damnum ejus et regni sui non quæreret; quod etiam ecclesiæ Cantuariensi integritatem suam in terris et aliis rebus restitueret, sicut fuit anno antequam archiepiscopus iram regis incurrebat, et omnibus quibus offensus fuerat propter archiepiscopum pacem et amorem redderet et suas integras possessiones. Injunxerunt etiam ei secretius jejunia et eleemosynas et alia quædam, quæ ad communem audientiam non pervenerunt. Ad hæc omnia rex benignissime præbuit assensum et ea observare publico promisit juramento; quodque rex filius suus juravit se ex parte sua observaturum, et si rex pater, vel morte vel alia causa manifesta præpeditus, poenitentiam prædictam complere non posset, quod ille suppleret. Relaxavit præterea rex episcopos de promissione quam ei fecerant de consuetudinibus observandis, et promisit quod non exigeret in futurum. Sane quod ibi factum est iterato adhuc apud Cadomum in majore frequentia personarum statuit se facturum. Quod et perfecit.

Quadril.
 p. 148.

Hiis autem completis deduxerunt eum cardinales He is absolved by the cardinals.
 extra ostium ecclesiæ, ibique flexis genibus absolutus est, et iterum in ecclesiam introductus. Archiepiscopus etiam Rothomagensis et episcopus Ambianensis ex mandato papæ purgationem præscripti Rogeri Eboracensis archiepiscopi et aliorum episcoporum reorum perceperunt, sacramento præstito quod ante coronationem novi regis litteras prohibitionis a papa non receperunt, et quod regi patri de dictis regni consuetudinibus se non

Purgation of Roger, archbishop of York, and the other prelates.

A.D. 1171, obligaverunt, et quod mortem dicti gloriosi martyris
1172. Sancti Thomæ neque scripto neque facto scienter procuraverunt; et sic ad officiorum suorum plenitudinem

Election of fuerant restituti. Litteræ autem regis patris et dic-
Becket's torum cardinalium mittuntur in Angliam de electione
successor. alterius archiepiscopi Cantuariensis facienda. Et factum
Becket's canoniza- est, dum Ricardus prior Dovorensis in archiepiscopum
tion. eligeretur, littera canonizationis illius beati archipræ-
sulis et martyris Thomæ illuc delata fuit. Qua lecta,
omnes in sublime cantabant, "Te Deum laudamus."
Et suffraganei Cantuariensis ecclesiæ errorem inobe-
dientiæ suæ confitentes simul a Domino Deo veniam
postularunt, dicentes, "Adesto, Domine, supplicationibus
" nostris, ut qui ex iniquitate nostra reos nos esse
" cognoscimus, beati Thomæ martyris tui atque ponti-
" ficis intercessione liberemur." Electus autem dictus
Ricardus Cantuariensis cum Bathoniensi episcopo Ro-
mam profectus consecratur. Cui Ricardo sub anno pontificii
sui 12 apparuit Dominus in visu, dicens, "Tu dissipasti bona
" ecclesiæ meæ et ego extirpabo te de terra." Et inde per-
territus obiit.

R. Higden,
col. 2397.

CAP. XVII. *De rebellionem filiorum et hostium aliorum
contra regem Henricum in ultionem necis Sancti
Thomæ martyris; et qualiter eodem martyre re-
conciliato de hostibus triumphavit; et de captione
Willielmi regis Scotiæ apud Alnewyk.*

f. 25 b. Medio quidem tempore, rex pater [crucis] obsequium quod Ibid.
A.D. 1172- dudum in partibus transmarinis sumpserat et postmodum coram
1174. . . cardinalibus se infra triennium prosecuturum ut prædic-
Henry's tum est juraverat, lapso termino illo Romam ad protelandum
evasion frustratorie fallax propositum mittebat, sub eo tamen colore ut
of his pro- tria monasteria construeret in Anglia. Quod et isto modo fecit.
mise to found three Canonicos sæculares apud Waltham . . . ad conventualem
monas- teries. redegit vitam. Monialesque [de] Ambresbury extirpavit, alias

de transmarinis intrudendo. Demum monasterium¹ Carthu- A.D. 1172-
 siensis ordinis apud Wytham juxta Sarisbiriam exiliter instau- 1174.
 ravit. Igitur, cum de terra ad Dominum clamaret
 sancta mater ecclesia pro ultione innocentis sanguinis
 Thomæ archiepiscopi, subito, contra spem omnium, pax
 universa confunditur, et bellum oritur intestinum. Hen- Rebellion
 ricus rex junior omnesque fere regii filii adversus of the
 patrem suum insurrexerunt. Lodowicus etiam rex king's
 Franciæ, cujus sororem Henricus rex junior desponsa- sons.
 vit, comes Flandriæ et comes Blesensis, in auxilium
 Henrici regis junioris adversus patrem regem seniore
 rebellantis,² civitates et munitiones in transmarinis
 partibus regnumque ei auferre nitebantur. Ex hoc Normandy
 ergo hostili gladio Normannia traditur ferienda. Quam afflicted
 tantus furor mox invasit belli ut non ecclesiis, non by war.
 ministris ecclesiasticis, etiam inter sacra altaris mys-
 teria, parceretur. Nam altaribus astantem in veste
 sacra sacerdotem dicebatur fuisse ab impiis jugulatum,
 multaque alia horrenda nimis et inaudita tunc temporis
 sunt perpetrata. Anglia proinde contremuit et com- The king
 mota est, et pro eo præcipue quod rex Scotiæ Williel- threatened
 mus duoque comites Cestriæ et Lancestriæ ad Angliam from all
 interim devastandam se præpararunt. Regionesque et quarters.
 provinciæ, populi etiam tam sui quam alieni, adversus
 solum patrem regem arma moverunt, ut terræ siquidem
 regiæ hostibus circumfusi in gyro intus divisæ, morti-
 feris plenæ seditionibus, dum ille patris iste filii causam
 contenderet justiore, nihil nisi generale excidium ex-
 pectabant. Denique, conscius sibi rex ipse pater san- Henry does
 guinis innocentis Sancti Thomæ martyris causa suæ penance at
 commotionis effusi, ostenso sibi cœlitus per visionem Becket's
 non esse aliud iter obtinendæ pacis nisi placato et shrine.
 reconciliato ipso Thoma martyre sancto, a Normannia
 in qua tunc fervor debacchantis³ rebellionis extitit, illam
 sicut et alias terras suas transmarinas Deo et martyri

¹ *monasterium*] domum, R. H.³ *debacchantis*] debacantis, MS.² *rebellantis*] rebellantes in MS.

A.D. 1172-1174. protegendas relinquens, transivit maria et Cantuariam usque pervenit. Qui antequam civitatem intraret, ut ipsam vidit et metropolitanam ecclesiam in qua martyr requiescit, mox incredibiliter humiliatus et devotus, . . . nudis pedibus, toto etiam nudato corpore præterquam vili quadam tunica, . . . palam in conspectu omnium civitatem intravit; gemens et flens viam luteosam et asperiores eligebat; processionemque monachorum secundum consuetudinem contra eum fieri prohibebat. Veniens igitur ad ecclesiæ fores procidit in faciem et oravit. Ingressus vero locum martyrii rigat lacrymis et deosculatur. Dicta autem confessione coram episcopis astantibus ad tumbam martyris accedebat. Ubi, post orationem diutinam, episcopus Londoniensis coram omni populo regem de nece martyris excusabat. Rex autem, restitutis ecclesiæ Cantuariensi suis juribus ab antiquo, triginta libratas redditus de ratione regis in munus martyri offerebat. Deinde ipso vili veste indutus, inclinato capite, et scapulis primo quinquies a pontificibus et abbatibus, postmodum a monachis 80 et eo amplius ter virga disciplinali percussus, a singulis solenniter absolutus est. Quibus gestis, nuda humo residens, nudis nec lotis post lutum pedibus, jejunos ut venerat, tota illa adventus sui die et nocte sequente orans et pervigil ante martyrem pernoctavit. Et, ne quis dubitet meritis ipsius Sancti Thomæ martyris satisfactione regis sententiam divinæ severitatis placari, evidens hujus rei indicium habebatur. Nam ipso tempore rex Franciæ et filii sui in Normannia rebellantes a persecutione cessarunt. Ipsoque die quo rex Cantuariam intravit, martyri satisfactorius, comes Flandriæ, qui cum innumero exercitu oram¹ maris obsederat ut in Angliam repentinus irrumperet, mutato repente consilio in Normanniam reversus est. In crastino autem, audiente rege ante martyrem et de martyre missa, eadem etiam

His humiliation followed by immediate change of fortune.

Gesta post Martyrium, p. 150.

¹ oram] horam in MS.

hora qua missæ interfuerat, Willielmus rex Scottorum ^{A.D. 1172-1174.} qui et ipse cum exercitu grandi Northanhumbrales Anglos vastare aggressus est et prædari, a militibus quibusdam paucis de comitatu Eboracensi qui inter paucos regi favebant interceptus est, et tanquam gladio non extracto nec vulnere illato, sed quasi sine pugna et plaga, captus casu fortuito apud Alnewyk dicebatur. Comes etiam Leicestriæ cum multitudine Flandrensium in terra Sancti Edmundi applicans, a comite Hugone Bygott recipiebatur. Qui, postquam Norwycensem ci- f. 26. vitem cum adjacentem regionem depopulati sunt, terram Sancti Edmundi cum abbacia deprædare disponebant. Quo pervenientes Flandrenses quidam perempti sunt. Comes vero cum comitissa capti in carcere diutius tenebantur. Sed et comes Cestriæ interim captus est. Videntes autem alii tam subito manum Domini validam cum rege operantem, siluerunt universi, et pace habita siluit omnis terra in conspectu ejus.

1 Mach. i.
3.

CAP. XVIII. *Qualiter Willielmus rex Scotiæ devenit homo legius regis Angliæ; de testamento regis apud Waltham; et concordia inter ipsum et filios suos.*

Sed cum rex propter guerram quæ Normanniæ im- minebat post peregrinationem suam absque mora in Normanniam festinaret, reperit civitatem Rothomagensis ab Henrico rege filio suo et rege Franciæ obsessam undecunque. Sed, a facie ejus cunctis fugientibus, civitatem ab obsidione liberavit. Captus autem ut dicitur Willielmus rex Scotiæ ad regem in Normanniam ducitur. Ibi apud Walonias devenit homo legius dicti Henrici regis patris pro terra de Scotia et pro omnibus terris suis, et fidelitatem ei fecit; omnesque episcopi, abbates et clerus, terræ Scotiæ et successores sui facerent regi Angliæ fidelitatem sicut

Henry
relieves
Rouen.

William of
Scotland is
taken pri-
soner, and
swears
fealty to
Henry.

A.D. 1174. legio domino suo ; et ecclesia Scotiæ talem subjectionem amodo faceret ecclesiæ Eboracensi et Anglicanæ qualem solebat tempore regum prædecessorum suorum ; et ad parliamentum regis Angliæ se venturum ad faciendum homagium dictus rex Scotiæ promittebat. Ad hoc quidem rex Angliæ Henricus pater quinque castella, 4 comites et 16 barones, de terra Scotiæ in obsides recipiebat. Dederat autem idem rex Scotiæ Willielmus, qui anno Domini 1174 captus fuit, pro redemptione sua, Northumbreland, Westmerland et Comberland, quas a tempore Dacorum usque tunc occupaverunt Scotti et Picti fautores eorum. Rex Henricus pater postea in Angliam rediens, pro eo quod in Gallias ad parliamentum regis Francorum inter inimicos accedere disponebat, de suo reditu non certus, præter lx. millia marcas missas in Terram Sanctam ad expugnationem Sarracenorum, et præter l. millia marcas prius accommodatas abbatiis tunc declinantibus in ruinam quas ipsis condonavit, apud Waltham suum condens testamentum, de thesauris sibi remanentibus Templariis et militibus in Terra Sancta, religiosis cujuslibet ordinis, viduis generosis, leprosis et languentibus, xl. millia marcas testamentarie in eleemosynam dividebat. Sed, quia ulterius vivebat, si executionem dicti testamenti perfecerat jam ignoratur. Cum magna ergo multitudine guerram dubitans Parisius ¹ ad parliamentum Francorum adveniens, de rege Francorum emendas de injuriis sibi illatis, de tuitione filiorum suorum erga se, et expugnatione terræ suæ Normanniæ, demandavit. Sed tamen, mediantibus magnatibus Franciæ, ipsi duo reges Angliæ et Franciæ pacis et amoris vinculum innodabant. Rex autem inde in Angliam rediens parliamentum suum apud Oxoniam fieri præcipiebat. Ubi Willielmus rex Scotiæ constitutus juravit se cum magnatibus et clero regni Scotiæ Eboracum ad parliamentum adventurum,

Henry executes his will, leaving large sums to religious houses and in other alms.

He attends the parliament in Paris.

Parliament of Oxford. Oath of William of Scotland to render due services.

¹ Parisius] Perisius, MS.

ad satisfaciendum domino suo regi Angliæ de servitiis A.D. 1174.
 sibi debitis de regno Scotiæ ab antiquo. Interim qui- The king
 dem dictus Henricus rex Angliæ pater regi Franciæ of France
 suis litteris specialiter mandavit, ut suis litteris reman- denounces
 dare dignaretur nomina singulorum qui primum ipsius Henry's
 guerræ dispendia inchoarunt. Rege ergo Francorum sons as the
 remandante regi Angliæ nomina rebellantium origina- authors of
 lium, et primo Johannem regis filium, 2° Ricardum the war
 fratrem suum, et 3° Henricum regis filium nuper cor- against
 natum nominante, rex diem et horam maledixit in qua him.
 filios hujusmodi procreavit. Videntes ergo dicti regis Henry's
 filii quod in ipsius guerræ expeditione arte vel ingenio sons make
 vires patris sui absque auxilio regis Franciæ infringere their sub-
 non valerent, Galfridum filium regis, fratrem suum, mission to
 comitem Britanniae, eis minus reum, patri nuntium pro him.
 eis miserunt, ab eo gratiam et misericordiam postulantes.
 Quo quidem annuente, ipse Henrico nuper coronato
 et fratribus suis ad eum venientibus benigne miseri-
 cordiam concedebat, ut ipsi saltem per sacramenta sua
 et scripta se patri obligarent nunquam contra eum per
 terram vel mare pacem perturbaturos.

CAP. XIX. *De Rosamunda regis concubina; de homa-
 gio regis Scotiæ; de morte Henrici regis junioris;
 et de libertatibus monasterio nostro per Henricum
 regem patrem concessis.*

R. Higden, col. 2395. Hac autem plaga biennali vix sedata, quod divina clemen- A.D. 1175
 tia apud eum operabatur non divinæ miserationi sed pro- -1179.
 prio brachio hoc ascripsit. Et qui dudum, incarcerata regina f. 26 b.
 uxore sua Alienora ob discordiam filiorum, adulter fuit Rosamund
 occultus, jam factus est manifestus palam et impudenter, Rosa- the king's
 munda puella abutens. Huic namque puellæ spectatissimæ concubine.
 fecerat rex apud Wodestok mirabilis architecturæ cameram
 opere dædalino consummatam,¹ ne forsân a regina de facili

¹ consummatam] sinuatam, R. C.

A.D. 1175 deprehenderetur. Sed cito illa obiit, et apud Godestowe
-1179. in capitulo monialium sepulta est, cum tali epitaphio :

“ Hic jacet in tumba rosa mundi, non rosa munda.

“ Non redolet sed olet quod redolere solet.”

Homage
done by
William,
king of
Scotland.

Cista ejusdem puellæ, vix bipedalis mensuræ sed mirabilis architecturæ, ibidem cernitur, in qua conflictus pugilum, gestus animalium, volatus avium, saltus piscium, absque hominis impulsu, conspiciuntur. Vicesimo autem et quinto anno regis hujus Henrici patris, Willielmus rex Scotiæ, secundum promissionem suam Eboracum ad parliamentum veniens, ibi de consensu procerum et prælatorum suorum dicto regi Henrico patri suum homagium faciebat. Hoc quoque suis litteris patentibus et compositione firmavit,¹ quod ipse et successores sui et homines Scotiæ facerent homagium, legiamentum et fidelitatem, regibus Angliæ, quoties super hoc requirerentur. In signum cujus subjectionis, dictus rex Scotiæ obtulit capellum et sellam suam super altare Sancti Petri in ecclesia Eboracensi; quæ ibidem usque hodie conservantur. Et adjecerunt proceres Scotiæ cum juramento quod, si aliquando rex Scotiæ a fidelitate prædicta resili-ret, ipsi contra regem Scotiæ insurgerent, donec resipisceret. Quam quidem compositionem Gregorius papa octavus, in diversis rescriptis regibus Angliæ et Scotiæ directis, mandavit firmiter observari. Anno inde sequente, venit ad parliamentum apud Northamptoniam dictus Willielmus rex Scotiæ, per mandatum regis Henrici, adducens secum omnes episcopos, abbates et priores, totius regni sui. Anno autem 27 hujus regis Henrici, idem rex Scotiæ per mandatum hujus regis Henrici venit in Normanniam.

His atten-
dance at
the parlia-
ment of
Northamp-
ton.

He pardons
the bishops
of Aber-
deen and
St. An-
drews.

Cujus ammonitione et consilio idem Willielmus rex Scotiæ Mathæo episcopo de Aberdene et Johanni episcopo Sancti Andreæ, quos ipse a Scotia fugaverat, licentiam concessit repatriandi. Nam Clemens papa 3, inter cætera, prius mandaverat dicto Henrico regi Angliæ quod ipsum Willielmum Regem Scotiæ moneret et induceret, et si necesse foret districtione regali qua

¹ *firmavit*] cavat, R. H.

ei præminebat et potestate suæ regiæ celsitudini concessa compelleret, ut Johanni episcopo Sancti Andreae omnem rancorem remitteret et episcopatum suum in

A.D. 1175-1179.

R. Cestr. ;
col. 2397.

pace habere promitteret. Hic autem Henricus rex receperat dudum in custodiam suam filiam regis Francorum, ut eam filio suo Ricardo comiti Pictavensi copularet. Verum quia post mortem Rosamundæ puellæ illa abusus fuerat, Ricardus filius suus matrimonium recusavit. Proinde proposuit rex hanc puellam duxisse. Qua de causa Huguncionem¹ cardinalem ad divortium inter ipsum et reginam Alienoram invitavit, ut sic Francorum majori favore fretus, filios proprios exheredaret . . . Quapropter discordia inter patrem et filios

Henry's scheme of marrying the French king's daughter.

Hoveden,
p. 620.

iterum est exorta. Cernens tamen Henricus rex junior se patri non posse multum nocere, pro eo quod pater eum exheredare disponebat, ex indignatione et animi rancore [in] infirmitatem febris et ventris fluxum incidebat. Sentiens ergo mortem sibi imminere, misit pro rege

Illness and penitence of Henry the younger.

patre suo. Qui ejus timens insidias ad eum venire contemnebat. Ipse tamen episcopis et viris religiosis quos vocaverat peccata sua humiliter et devote confessus, accepta pœnitentia ab eisdem est absolutus; ligatoque fune in collo suo, in lecto cilicino et cinere positus, viatico se muniens, in timore Domini spiritum emisit. Cujus corpus, sicut ipse præceperat, apud Rothomagum in ecclesia Sanctæ Mariæ sepultum est, anno regni regis patris sui Henrici 28 et coronationis suæ 12. Ejusque uxor Belo regi Hungariorum nupsit. Ipse tamen Henricus rex filius non ponitur in numero regum inronicis Anglorum, quia mortuus est ante patrem suum. Rex autem Henricus pater propositum suum super divortio consequi non valebat. De reliquis etiam gestis ipsius Henrici regis patris tempore domini Thomæ abbatis nostri tertii in sequentibus referetur. Qui et ipse, tempore hujus abbatis nostri Philippi, præter alias libertates monasterio nostro per Stephanum regem antecessorem suum concessas, conventionem quæ facta fuit inter Wil-

His death and burial.

Confirmation by Henry to Meaux abbey of various grants.

¹ *Huguncionem*] Hugonem, R. C.

f. 27. lielmum le Groos comitem Albemarlæ, fundatorem nostrum, et Johannem de Melsa de escambio de Melsa et Bewyk, et terras quas habuimus in Wharroma, Wartria et Blanchemarle, nobis in perpetuum confirmabat; monasterio nostro ulterius concedens quod nos, homines et equi, et res nostræ, de theloneo, passagio et pontagio, et omni alia consuetudine, liberi maneremus. At quod nos curias nostras in omnibus dominicis terris et locis nostris, cum universis forisfacturis fugitivorum et feloniorum, et cum infangtheof et assisa panis et cervisiæ, et libera ordinatione ballivorum, conestabulorum et aliorum ministrorum nostrorum, cum libera justificatione et executione ad præmissa spectantibus, et amerciamenti et forisfacturis eorundem, ubique infra metas terrarum et locorum nostrorum, libere exercere valeremus.

CAP. XX. *De duobus pueris a Judæis occisis; de quibusdam portentis; de repertione corporis Arthuri quondam regis Britonum; et de peregrinatione regis Franciæ ad Sanctum Thomam martyrem.*

A.D. 1161
-1179.

A boy
crucified
by Jews
at Gloucester.

Prodigies
and phenomena.

Anno siquidem hujus regis septimo, apud Gloverniam, puer quidam crucifixus est a Judæis. Et puer alius nondum dimidium habens annum, Robertus nomine, a Judæis crudeliter est occisus. Annoque regis hujus decimo, circa horam primam, visi sunt in cælo tres circuli et duo soles. Et draco miræ magnitudinis visus est apud Sanctam Osytham tam prope terram per aera ferri quod ex ipsius igne domus quædam combustæ sunt. Et ipsius regis anno 21 audita sunt insolita tonitrua nocte natalis Domini; et sacerdos quidam apud Andoveram in Hampchya in medio populi extinctus est de fulmine, nullo alio attacto; sed porci videbantur discurrere inter eos. Tempestasque grandinea consumpsit aves, animalia et homines, nocte Sanctæ Mariæ Magdalænæ. Anno etiam regis 23 corpus Arthuri 'quondam' regis Britanniae,

R. Cestr.
col. 2397.

Body of
king Ar-

quod quasi fantasticum et in fine tanquam ad longinqua de- A.D. 1161
ductum fabulæ Britannicæ adhuc venturum confinxerunt, apud -1179.
Glastoniam inter duas lapideas pyramides in sacro cimiterio ^{thur found}
quondam erectas, profunde in terra, quercu concava recondi- at Glaston-
tum et signatum miris indiciis, est inventum, et in ecclesiam bury.
honorifice translatum marmoreoque tumulo decenter collocatum.
Ubi et crux plumbea lapide supposito litteras inscriptas¹ inte-
rius ad lapidem versas . . . continebat, "Hic itaque² sepultus
" est inclitus rex Arthurus cum Wenevera uxore sua secunda
" in insula Avalona." Sic autem erant ossa districta³ ut duæ
partes sepulcri versus caput ossa viri continebant, et tertia
pars versus pedes ossa mulieris conclusit. Ubi et trica comæ
muliebris flava cum integritate pristina et colore reperta fuit.
Quam cum monachus unus avide cum manu attraxisset, tota
statim in pulvere decidit. Audierat namque rex iste Henricus
a quodam historico cantore Britannico, quod profunde in terra
circiter 15 pedes corpus Arthuri inveniret in quercu concava.
Ideirco autem tam profunde humatus fuit ne a Saxonibus
. . . æmulis facile reperiretur. Et ideo litteræ veritatis in-
dices interius versus lapidem sculptæ erant. Et est notandum
quod os tibiæ Arthuri tunc . . . ostensum tibiā in⁴ genu
longissimi hominis tunc reperti tribus digitis excedebat.
Spatium quoque intercilii inter duos oculos palmalem longitu-
dinem continebat. In cujus capite decem vulnerum cicatrices
apparebant, quæ omnia præter unum solum quod letale vide-
batur in unam cicatricem concurrebant. Eodem anno dilu-
vium grande per Holandiam inundavit. Annoque ^{The provost of}
sequente Galfridus præpositus Beverlaci, magister Ro- ^{Beverley}
bertus Magnus Eboracensis et multi alii nobiles, in ^{and others}
mari submersi fuerunt. Inter quos unus de nostris, ^{drowned.}
qui centum marcas ex parte nostra pro pacifica posses-
sione grangiæ nostræ de Blaunchemarle Galfrido Trus-
buth tunc domino de Wartria deferre debuerat, cum
dicto Galfrido submersus se et pecuniam perdebat.⁵
Anno autem regni sui 25 Lodowicus rex Franciæ, qui ^{Pilgrimage}
Sancto Thomæ Cantuariensi archiepiscopo adhuc viventi ^{of king}
favebat in exilio, ad eum post martyrium in Angliam ^{Louis to}
peregre accedebat, et anno sequenti est defunctus. ^{Becket's}
^{shrine.}

¹ *inscriptas*] *in*sculptas, R. C.² *itaque*] *ja*cet, R. C.³ *districta*] *dist*incta, R. C.⁴ *in*] et, R. H.⁵ The same occurrence has been
already related. See page 172.

CAP. XXI. *De obitu Willielmi Groos comitis Albemarlæ fundatoris nostri; et de Baldewino Cantuariensi archiepiscopo.*

A.D. 1178 -1188. Circa hæc tempora Willielmus le Groos comes Albemarlæ, fundator noster, 29 anno post foundationem nostram obiit, et apud Thorntonam est tumulatus. Hic fundavit abbatias Sancti Martini de Auxiaco nigrorum monachorum juxta Albemarlæ in Pykardia, Sanctæ Mariæ de Thorntona regularium canonicorum, et monasterium Sanctæ Mariæ de Valle Dei et de Melsa ista ordinis Cisterciensis. Ipse cum belliger et dux exercitus temporibus requisitis exitisset, et in mari transfretando tempestates nocturnas et repentinas ei cum suis naufragium minantes sæpe perpessus fuisset, eisdem tempestatibus ingruentibus, noctem usque ad ejus mediam sub spe insomnem deducebat. Media autem nocte irruente, qua monachi sui Sancti Martini et canonici sui de Thorntona ad nocturnas vigilias surgere consueverant, sub confidentia [precum] ipsorum monachorum et canonicorum spretis tempestatibus securius dormiebat. Circa gallicantum quidem, peractis monachorum et canonicorum prædictorum vigiliis, cum evigilaret sub confidentia orationum monachorum de Valle Dei et de Melsa, qui ipsa hora noctis ad suas vigilias etiam surgere festinarunt, spretis iterum tempestatibus, sive somniando sive vigilando diem securius expectabat.¹ Anno autem sequente, post ejus obitum, rex monetam suam in Anglia mutari faciebat. Et J. Brompt. col. 1143.

His reliance, in danger, on the prayers of the monks. f. 27 b. Succession of Baldwin to the see of Canterbury.

Change of the coin.

regni hujus regis anno 28, mortuo Ricardo Cantuariensi archiepiscopo, successit ei Baldewinus tunc Wigorniensis episcopus, monachus² Cisterciensis, quondam abbas de [Forda],³ de consensu regis et omnium episcoporum, reclamantibus tamen

¹ The entire passage, from *Ipse cum to expectabat*, is in the Egerton MS. inserted in the sixth chapter of Adam, first abbot. See page 91.

² monachus] primo ordinis, J. B.

³ Blank in MS.

monachis Cantuariensibus. De quo fertur quod, a primo die quo factus est monachus usque ad obitum, nunquam carnes comedit. Unde et illi aliquando itineranti occurrit quædam vetula macilenta, inquirens ab eo an verum esset quod carnes non comederet. "Verum est," inquit. At illa, "Immo falsum est, quia comedisti carnes meas usque ad ossa. Nam decani tui abstulerunt vaccam unicam¹ unde sustentabar." Cui ille, "Vere favente Deo æque bona vacca reddetur tibi." Quarto autem præsulatus sui anno, quamvis alias vir bonus et religiosus fuerat, jus et prærogativam eligendi archiepiscopi a monachis Cantuariensibus transferre elaboravit. Cujus rei gratia, regio favore fretus, nova ædificia et basilicam super muros monachorum construxit. Ubi deputavit canonicos sæculares, assignando eis præbendas de ecclesiis monachorum, ut ibidem postmodum suffraganei sui episcopi cum clericis convenientes de futuri pontificis electione, extrusis monachis, deliberarent. At contra monachi, summum pontificem appellantes, opus inceptum intermittere coegerunt. Quod et post mortem Baldewini ipsius pontificis usque ad solum complanaverunt. Archiepiscopus autem ipse Baldewinus dum adhuc viveret, per dominum papam jussus ædificia ipsa tollere, transtulit ea usque ad Lambhuth juxta Londonias ex opposito Westmonasterii. In quo facto mirandum est [circa] tantum virum, quod imperfectioris vitæ homines hujusmodi, videlicet canonicos sæculares, loco perfectorum subrogare voluerat; cum olim sancti principes et pontifices Angliæ, id genus clericorum minus abundare² volentes, opinionem illam dederint ut aut beneficia relinquerent aut vitam mutantem in religionem transirent. Interim autem iste Baldewinus crucis legatione fungens, anno gratiæ 1188, Walliam intravit, et in cunctis cathedralibus ecclesiis, quod usque tunc visum non fuerat, pontificalibus indutus celebravit.

R. Higden,
col. 2398.

A.D. 1178
-1188.

Anecdote
of his ab-
stinence
from flesh.

His at-
tempt to
deprive
the monks
of Canter-
bury of the
right of
electing
the arch-
bishop.

Founda-
tion of a
college of
secular
canons at
Lambeth.

Instance of
his cele-
brating in
the cathed-
rals of
Wales.

¹ *unicam*] meam, J. B.

| ² *abundare*] habundare, MS.

APPENDIX.¹

A.D. 1159 ²Præscriptus Alexander papa 3 quatuor antipapas schis-
-1187. maticos successive per 18 annos perdurantes vicit; qui per
Pope Alex- ipsum papam excommunicati omnes mala morte perierunt.
ander III. Corpora trium magorum de Mediolano destructo ad Coloniam
Bodies of sunt delata. Theutonici apud Montem-fortem Romanos inva-
the Magi. dunt, et tot a nona usque ad vesperam occiderunt ut numerus
Battle of Romanorum occisorum exprimatur per verbum:
Montfort.

Mille decem decies et sex decies quoque seni.

Earth- Terræ motus magni fuerunt per loca, per Angliam videlicet
quakes. et Norwagiam et alia loca longinqua, ita quod civitas
Antiochena cum Tripoli cecidit, atque Damascus cum multis
aliis submersa est; Cathenensis civitas penitus eversa est,
et plus quam xx. millia hominum mortui sunt; mareque
retrogradum versum est, et v. millia hominum in Scicilia
submersi mortui sunt. Et, tempestate quadam exorta, Albi-
num, Saxonie flumen pergrande, tribus diebus et totidem
noctibus, facultate sui recessus amissa, tumescens ripasque
suas excedens, finitimarum regionum suarum, Frisonie vide-
licet et Saxonie, homines et jumenta, ecclesias, ædificia et
cætera omnia, solotenus incredibili voragine delevit. Waldo-
marus rex Danorum cum mcccc. navibus, et Henricus dux
Saxonum cum xxx. millibus militum et peditibus innumerabi-
libus, contra paganos Wynetlandie profecti sunt. Lucius papa
sedit; cujus tempore floruit Petrus Connestor, qui utriusque
testamenti historiam, quæ dicitur Scolastica, compilavit, et
allegoriam super eadem testamenta in unum librum metricum
redegit, quem et Auroram intitulavit. Cui Lucio Urbanus

f. 23 b.

Petrus
Comestor.

¹ This Appendix consists of the narrative of public events under Philip the second abbot, in MS. E., corresponding with the original and fuller history found in MS. P., and

which forms part of the preceding text. See above, page 179, note 6.

² Part of Chapter VII. in the Egerton MS., and the commencement of Chapter VIII. in MS. P.

papa 3 successit. In ejus tempore capta est Ierosolyma a Saracenis. Qui papa, cum de transmarinis partibus tam flebilem rem audisset præ nimio dolore obiit.

VIII. *De rege Henrico, et libertatibus per eum monasterio concessis, et aliis incidentiis.*

Rogerus Eboracensis archiepiscopus, qui monasterium nos- A.D. 1154
trum de terra de Waghna spoliavit, chorum ecclesiæ cathe- -1184.
dralis Eboracensis, cum cryptis ejusdem, et palatium archi- Works
episcopale in Eboraco, de novo construxit; ecclesiam Sancti executed
Sepulcri ad januam ipsius palatii condidit, eamque xi. ecclesiis by arch-
ditavit; et in ea 4 sacerdotes, 4 diaconos et 4 subdiaconos, bishop
et unum sacristam qui eis præset, instituit. Privilegium Roger
ab Alexandro papa impetravit, quod si aliquis clericus suæ in York
jurisdictionis agens in extremis testamentum conficeret, si cathedral.
propriis manibus propria bona non distribueret, facultatem
haberet archiepiscopus injiciendi manus in bona defuncti.
Quoniam itaque quod quilibet vir in alium statuit uti debet His trea-
eodem jure, post mortem ejusdem archiepiscopi quæcunque sures con-
reperita sunt in suis archivis reposita confiscata sunt; videlicet fiscated
xi. millia librarum argenti veteris monetæ, aurei trecenti, et after death.
et alia vasa quam plurima pretiosa. Post ejus obitum, sedes
archiepiscopatus Eboracensis per decem annos fertur vacasse.
Malcolmus rex Scociæ, Resus australium Wallensium et Au- Historical
doenus aquilonalium Wallensium principes, fecerunt homagium events.
Henrico regi Angliæ. Henricus regis Henrici primogenitus
coronatus est in regem, vivente patre, Thoma Cantuariensi
archiepiscopo tunc in exilio commorante. Idem Thomas Can-
tuariensis archiepiscopus, ob defensionem justitiæ, in basilica
sedis suæ a quatuor militibus regis martyrio coronatus est,
anno Domini 1170. Sequenti anno post mortem martyris rex
Henricus senior Hiberniam potenter subjugavit, plurima in ea
statuit, et exinde cepit rex Angliæ, dominus Hiberniæ, nun-
cupari. Ricardus prior Doverensis factus est archiepiscopus Vision
Cantuariensis. Cui, sub anno pontificatus sui 12º, apparuit seen by
Deus in visu, dicens, "Tu dissipasti bona ecclesiæ meæ, et Richard,
" ego extirpabo te de terra;" et inde perterritus obiit. Pro archbishop
ultione itaque innocentis sanguinis Sancti Thomæ martyris, of Canter-
bury.
Henricus rex junior, omnesque fere regii filii, Lodowicus etiam
rex Franciæ, comes Flandriæ et comes Blesensis, adversus
regem Henricum seniore[m] rebellantes, civitates et munitiones
in transmarinis partibus regnumque ei auferre nitebantur.
Willielmus quoque rex Scociæ duoque comites Cestriæ et
Leycestriæ ad Angliam interim devastandam se præpararunt.

- A.D. 1154 Sed, rege Henrico seniore Sancto martyri Thomæ per pœnitentiam reconciliato, filii sui et rex Franciæ a persecutione cessarunt. Rex Scociæ apud Alnewyk et comites de Cestria et Leycestria alibi capti fuerunt. Willielmus rex Scociæ devenit homo legius regis Angliæ, et dedit ei pro redemptione sua Northumbriam, Westmerland et Comberland, eique homagium fecit. In tempore autem dicti abbatis Philippi, idem rex Henricus senior conventionem quæ facta fuit inter Willielmum le Groos comitem Albemariæ, fundatorem nostrum, et Johannem de Melsa, de escambio de Melsa et Bewyk, et terras in Wharroma, Wartria et Blaunchemarle, nobis confirmavit; nobis ultra concedens quod nos, homines, equi et res nostræ, de thelonio, passagio et pontagio, et omni alia consuetudine, liberi maneamus; at quod nos curias nostras in omnibus dominicis terris et locis nostris, cum universis forisfacturis fugitivorum et felonum, et cum infangtheof, et assisa panis et cervisiæ, et libera ordinatione ballivorum, conestabulorum, et aliorum ministrorum nostrorum, cum libera justificatione et executione ad præmissa spectantibus, et amerciamentis et forisfacturis eorundem, ubique infra metas terrarum et locorum nostrorum libere exercere valeamus. Judæi apud Gloverniam puerum quemdam crucifixerunt, et alium puerum nondum dimidium annum habentem apud Sanctum Edmundum crudeliter occiderunt. Anno 10 regis Henrici, circa horam primam, visi sunt in cœlo tres circuli et duo soles; et draco miræ magnitudinis visus est apud Sanctam Ositham tam prope terram per aera ferri, quod ex ipsius igne domus quædam combustæ sunt. Anno 23 regis Henrici, corpora Arthuri quondam regis Britonum et Weneveræ uxoris suæ, apud Glastoniam, inter duas lapideas piramides in sancto cimiterio quondam erectas, profundo in terra circiter 15 pedibus quercu concava recondita, et signata miris indiciis, sunt inventa. Cujus Arthuri os tibiæ tunc ostensum tibiam in genu longissimi hominis tunc reperti tribus digitis excedebat. Spatium quoque intercilii inter duos oculos palmalem longitudinem continebat. Mortuo Ricardo Cantuariensi archiepiscopo, Baldwinus tunc Wigorniensis episcopus, monachus Cisterciensis, quondam abbas [Fordensis], ei successit. De quo fertur quod a die quo factus est monachus usque ad obitum nunquam carnes comedebat.
- Grants from Henry II. f. 24.
- Boys crucified by Jews.
- Discovery of bodies of Arthur and Gueniver at Glastonbury.
- Baldwin, archbishop of Canterbury.

THOMAS ABBAS TERTIUS.

I. *De creatione Thomæ abbatis 3; de ecclesia de Suttona, et Sowthowscroft; et de alienatione unius bovate terre in Gawnstede.*¹ f. 24 b.

DEFUNCTO domino Philippo abbate nostro 2°, anno A.D. 1182 Domini 1182, ordinatus est Thomas in abbatem; qui ^{-1197.} sub ipso xviii. annis prioris officium exercebat. Hujus igitur primo tempore, Willielmus filius Willielmi de Rule, persona ecclesiæ de Cotyngham, refectorium monachorum lapideum inchoavit et propriis expensis perfecit quale nunc² cernitur. Abbas autem ipse Thomas calefactorium et coquinam paulatim ut³ potuit ædificavit,⁴ et in monasterio et grangiis⁵ domos plurimas reparavit⁶ et novas construxit.⁷ Hic autem abbas traxit in causam personas ecclesiæ de Waghna, coram iudicibus a sede apostolica tunc delegatis, super exactione decimarum, quam nobis, contra tenorem privilegiorum nostrorum, facere præsumpserunt.⁸ Partibus ergo in præsentia iudicum constitutis, lis habitata tandem in hac pacis forma conquievit,⁹ quod nos, pro

Building
of the re-
fectory of
the monks.

Buildings
erected by
abbot

Thomas.
Waghna.

Suit re-
specting
tithes in
Waghen.

¹ Gawnstede, P.

² nunc] inpræsentiarum, P.

³ ut] prout, P.

⁴ After ædificavit insert similiter, P.

⁵ grangiis] apud grangias, P.

⁶ reparavit] reædificabat, P.

⁷ construxit] construebat, P.

⁸ præsumpserunt] præsumebant, P.

⁹ conquievit] quievit, P.

A.D. 1182 monasterio nostro¹ de Melsa, ecclesiæ de Waghna singulis annis duas libras ceræ pro bono pacis solvere teneremur,² et a solutione decimarum laborum vel sumptuum nostrorum perpetuis temporibus immunes essemus et penitus absoluti.³ Sed ista compositio fuit⁴ tempore Alexandri abbatis 4 penitus⁵ irritata. Postea⁶ abbas ipse Thomas dictam ecclesiam de Waghna, cujus advocatio ad ipsum monasterium nostrum pertinebat, in usus monasterii nostri perpetuos appropriare nitebatur. Sed, quia abbas Sancti Martini de Auxiaco juxta Albemariam in dicta ecclesia jus aliquod vindicabat, ipse abbas Thomas a dicto abbate Sancti Martini licentiam obtinuit⁷ ut ipsam ecclesiam de Waghna, cum capella de Suttona, cum omnibus suis appendiciis, post decessum rectoris tunc ibidem existentis, monasterium nostrum imperpetuum possideret; reddendo annuatim monachis Sancti Martini de Auxiaco⁸ decem marcas, et episcopalia jura persolvendo. Sed tamen dictam ecclesiam, obstantibus multis causis, nunquam potuimus appropriare.⁹ Amandus quoque filius Willielmi de Suttona donationes dominorum Saieri et Willielmi de Suttona¹⁰ nobis confirmavit; et insuper dedit nobis dimidium exitus ipsius qui vocatur le Owtgange, ut habeamus liberos ingressus per eum animantibus nostris et egressus. Et si quandoque ipsum Owtgange cresceret in pratum, medietatem¹¹ proventus, sive herbæ sive fœni, qui¹² inde proveniret, haberemus. Dedit etiam nobis¹³ xxiv. acras prati, videlicet xii.

Attempt
to appropriate the
church.

Suttona.
Grants of
Amandus
de Suttona.

¹ *pro . . . nostro*] monasterium nostrum, P.

² *teneremur*] teneretur, P.

³ *immunes . . . absoluti*] esset immune penitus et absolutum, P.

⁴ *fuit*] fuerat penitus, P.

⁵ *penitus*] wanting in P.

⁶ *Postea*] Tandem tamen, P.

⁷ *obtenuit*] obtinebat, P.

⁸ After *Auxiaco* insert, prope Albemariam, P.

⁹ *potuimus appropriare*] poteramus obtinere, P.

¹⁰ After *Suttona* insert, antecessorum suorum, P.

¹¹ *medietatem*] dimidium, P.

¹² *qui*] quod in both MSS.

¹³ *Dedit . . nobis*] Et etiam, P.

acras in mansura quadam quam Siwardus tenuit, pro- A.D. 1182
 pinquiore clauso nostro de Hyrcroft a parte aquilo-^{-1197.}
 nali, et xii. acras in clauso inde exterius versus aquilona-
 lelem et orientem, juxta croftum quod¹ Huck tenuit,²
 et³ octo acras prati, uno dimidio stagno minus, in
 prædicto crofto Huck, ad aquilonalem partem ejus, pro
 aliis octo acris, uno dimidio stagno minus, quas tene-
 bamus de Radulpho filio Rayneri⁴ de Suttona, de quo
 prædicitur, partim in Feltholmo et partim ex australi
 parte dicti crofti quod Huck tenebat. Cum quo etiam
 Amando escambium fecimus;⁵ ita quod ipse dedit nobis
 totum dictum croftum xvi. acrarum super Hullo, quem
 dictus Huck tenuit, in escambium pro illa bovata nos-
 tra terræ quam in Gaunestede habebamus. Quæ qui-
 dem acræ prati, præter Herneyscroft, ad xlviii. acras,
 dimidio stagno terræ minus, extenduntur; quarum xii.
 acræ priores in mansura quam Siwardus⁶ tenuit ipsi
 clauso de Herneyscroft conjunguntur;⁷ et unum croftum
 conficitur⁸ ex utrisque. In quo quidem crofto xxxvi.
 acræ terræ continentur. Reliquæ autem xxxvi acræ, Sowth-
 uno dimidio stagno minus, infra bundas alterius crofti^{ows.⁹}
 in quo Huck mansit¹⁰ continentur. Quod quidem crof- f. 25.
 tum¹¹ Sowthowscroft nuncupatur. In quibus vero duobus
 croftis vaccarias habere solebamus. Sed tamen, cum
 ibidem vaccariæ deficere incepissent, vaccariæ in ber-
 charias¹² sunt conversæ. Præscriptus etiam Radulphus
 filius Rayneri¹³ dedit nobis quinque perticatas terræ
 in dicto loco de Sowthowscroft.

¹ After *quod* insert quidam, P.

² *tenuit*] tenebat, P.

³ *et*] dederat itaque nobis prædictus Amandus, P.

⁴ *Rayneri*] Raineri, P.

⁵ *fecimus*] feceramus, P.

⁶ *Siwardus*] Sywardus, P.

⁷ *conjunguntur*] conjungitur, E.

⁸ *conficitur*] efficitur, P.

⁹ *Sowthows*] Sowthowscroft, P.

¹⁰ *mansit*] quondam morabatur, P.

¹¹ After *croftum* insert in præsentem, P.

¹² *bercharias*] bercarias, P.

¹³ *Rayneri*] Raineri, P.

II. *De una carucata terræ in Thorpia; de grangia de Tharlesthorpia; et¹ de tenementis in Owththorne et Hayholmo.*

A.D. 1182
-1197.

Thorpia.

Tharlesthorpia.

Illis autem diebus, unus noster monachus nomine Robertus, qui amplius quam per 20 annos cantor exstitit,² postea magister operis lapidei, pro lx. marcis aut eo amplius, quas Henricus frater suus moriens ad hoc ipsum legaverat, unam carucatam terræ in Thorpia de Aldburgho ad opus ecclesiæ nostræ³ emit a Willielmo de Cauz milite, qui Templariis se reddebat; quæ terra postea, tempore Alexandri abbatis quarti, pro aliquibus terris in Mytona fuerat escambiata. Robertus quoque Conestabularius, unus de militibus comitis Albemariæ, qui cum rege Ricardo versus Terram Sanctam profectus, senex et plenus dierum, cruce signatus, quingentas acras terræ, totum videlicet⁴ dominicum suum, cum capitali mesuagio in Tharlesthorpia, acceptis pro eo⁵ clx. marcis, nobis dedit. Totam etiam villam de Tharlesthorpia et villam de Halsam nobis locavit, donec inde recepissemus ipsas clx. marcas, quas ei proficiscenti conferebamus. Omnes vero fratres ejus et propinqui quam plures donationes⁶ ipsius Roberti militis nobis confirmaverunt, præter Willielmum fratrem ejus, qui primus post ipsum fuit, sed ante eum mortuus est. Cujus tamen filius Robertus, præscripti Roberti avunculi sui hereditatem assecutus, nobis concessit⁷ quod ipse et heredes sui de omnibus servitiis præter forinsecum servitium nos pro ipsa terra acquietarent, quantum pertinet ad quinque bovatas terræ de eodem feodo, unde octo carucatæ feodum unius militis

¹ *et*] wanting in P.

² After *exstitit* insert *et*, P.

³ *nostræ*] wanting in P.

⁴ *totum videlicet*] repeated in P.

⁵ *pro eo*] wanting in P.

⁶ *donationes*] donationem, P.

⁷ *concessit*] concedebat, P.

faciebant. Nam, cum xvi. bovatae terrae¹ in toto feodo suo de Tharlesthorpia fuissent numeratae, ipse et heredes sui pro xi. bovatis, et nos pro v. tantum forinsecum servitium faceremus. Ubi continuo ipsum capitale mesuagium nostra grangia² fuerat vocitatum;³ de quibus⁴ quidem grangia et terris, tempore domini Willielmi abbatis 9, postea referetur. Quas quidem omnes terras in Tharlesthorpia praefatus dominus Robertus Conestable senior de antecessoribus Petri de Frothyngham⁵ perquisivit.⁶ Sed, quia ipsae terrae fuerunt de feodo archiepiscopi Eboracensis, dedimus Galfrido Eboracensi archiepiscopo lx. marcas,⁷ ut eas licentius retinere valeremus. Petrus etiam de Melsa, apud nos factus novicius, dedit nobis duas bovatas terrae cum duobus croftis, et unum hominem, alteram earundem bovatarum tenentem, cum tota sequela sua, 'in Owthorne';⁸ quas duas bovatas terrae, cum toftis et homine, Hugo abbas 5 ad feodi firmam cuidam pro xii. denariis annuis dimittebat, ut in sequentibus referetur. Et Johannes filius dicti Petri de Melsa dedit nobis, ad aedificia monasterii nostri, tres toftos, unum in Wythorne,⁹ et duos in Thorne in Wythornse,¹⁰ cum communi pastura ad eosdem toftos pertinente. Interea quidam Osbertus filius Godefridi et Radulphus de Flyntona totam terram nostram de Hayholmo, ut jus suum, quo pacto nescio, vindicarunt. Unde cognitio de morte antecessorum summonita fuit per breve domini regis. In qua recognitione, pro sexaginta solidis argenti quos eis dederamus, ipsam terram de Holmo et totum jus et clamium suum quae in ea vindicarunt per finem¹¹ et cartas suas nobis imperpetuum relaxabant.

Grants of
Petrus de
Melsa.
Owthorne.

Hayhol-
mus.

¹ *terrae*] wanting in P.

² *grangia*] in nostram grangiam,
P.

³ *vocitatum*] transmutatum, P.

⁴ *quibus*] quæ, P.

⁵ *Frothyngham*] Frotyngham, P.

⁶ *perquisivit*] acquirebat, P.

⁷ After *marcas* insert argenti, P.

⁸ in *Owthorne*] wanting in P.

⁹ *Wythorne*] Withorne, P.

¹⁰ *Wythornse*] Withornse, P.

¹¹ After *finem* insert levatum, P.

III. *De terris et tenementis*¹ in Arnallia,² *Erghoma et Drynghowe* ;³ *et de*⁴ *genealogia dominorum de Ryse*.⁵

A.D. 1182
-1197.
Arnallia.

f. 25 b.

Grant from
Peter de
Falcon-
bergh.

His de-
scendants.

Walterus pater Willielmi, patris Ingelrami de Bo-vyngtona, emit de Richero de Arnallia, pro servitio suo et pro xv. marcis et uno palefrido, duas bovatas terræ in Arnallia, quas ipse Walterus nobis dedit. Fecit ergo eundem Willielmum fratrem suum et dictum Richerum⁶ donationem suam confirmare.⁷ Petrusque de Falconbergh et Beatrix uxor sua dederunt nobis quinque solidatas redditus, tam de ipsis in vita sua quam de⁸ heredibus suis, singulis annis, ad vinum emendum ad sacramentum ecclesiæ nostræ, imperpetuum persolvendos; quos quidem quinque solidos annuos assignaverunt nobis de molendino suo de Cat-tyngwyk accipiendos. Et, si de prædicto molendino eos aliquando habere nequiremus, nihilominus eos ad Pentecosten haberemus, undecunque eos habere varent. Ipse autem Petrus genuit dominum Walterum, qui postea dedit nobis dimidiam carucatam terræ in Rystona; qui genuit dominum Petrum; qui,⁹ pro dicto redditu quinque solidorum¹⁰ ad vinum emendum, dedit nobis¹¹ unum clausum¹² in Arnallia, et genuit dominum Walterum, qui quietas clamavit nobis duas carucas terræ in¹³ Rowtona; ¹⁴ qui genuit dominum Walterum;

¹ *terris et tenementis*] quibusdam terris, P.

² After *Arnallia* insert et, P.

³ *et Drynghowe*] wanting in P.

⁴ *de*] wanting in P.

⁵ *Ryse*] Ryis, P.

⁶ After *Richerum* insert vellet nollet, P.

⁷ After *confirmare* insert, Tempore tamen procedente, alia terras et tenementa ibidem nobis concedebat, ut in sequentibus referetur.

After which, Walterusque de Falconberge, erased, P.

⁸ *de*] ab, P.

⁹ After *qui* insert dedit nobis, P.

¹⁰ After *solidorum* insert, quem dominus Petrus avus ejus nobis contulit, P.

¹¹ *dedit nobis*] wanting in P.

¹² *clausum*] clausuram, P.

¹³ *terræ in*] de, P.

¹⁴ After *Rowtona* insert et, P.

qui genuit dominum Johannem de filia domini Roberti de Roos; qui confirmavit nobis terras et tenementa nostra in Brantyngham et Burgh, de feodo suo, et unam tunicam vel xviii. denarios annuos, ad sustentationem unius pauperis, de nobis pro pastura nostra de Saltes apud Suttonam vindicavit;¹ qui genuit dominum Walterum; qui genuit dominum Thomam; qui genuit Walterum, qui obiit circa annum Domini 1387, et alios.² Ipse autem dominus Walterus filius domini Johannis feoffavit Isabellam uxorem suam secundam de manerio suo de Rys; quæ, spreta propagine liberorum mariti sui de uxore sua prima,³ ipsum manerium de Rys⁴ domino Johanni de Nevell domino de Raby alienavit.⁵ Hiis diebus, miles quidam Stephanus de Erghoma. Erghoma, in ultima senectute, in infirmitorio decumbens sæcularium, unum toftum et unum clausum et duas bovatas terræ in Erghoma, et Ricardus filius Petri duas alias bovatas terræ cum uno tofto ibidem,⁶ nobis contulerunt; quæ postea fuerunt alienata, ut in sequentibus apparebit. ⁷Robertus Cauz de Drynghowe and Robert Cauz; Drynghowe. dedit nobis duo tofta et certas acras terræ et culturas, quæ pro sex bovatis terræ fuerunt computatæ, in Drynghowe. De quibus sex bovatis terræ⁸ Hugo Ranyard de Kylloma⁹ emit ad usus nostros de dicto Roberto duas bovatas terræ; quas quasi ex dono dicti

¹ After *vindicavit* insert et, P.

² et alios] wanting in P.

³ de . . . prima] wanting in P.

⁴ After *Rys* insert, et alia terras et tenementa quæ de dono dicti domini Walteri mariti sui habebat, P.

⁵ After *alienavit* insert, nullo in ipso manerio jus vendicante. Præcipue cum ipse dominus Thomas filius Walteri, præ sapientiæ carentia et stolidosis operibus a sapien-

tibus reprobatus, indignus hereditate videretur; et ejus filius Walterus ante præfatam Isabellam finem est sortitus, P.

⁶ *ibidem*] wanting in P.

⁷ This entire passage, from *Robertus Cauz* to the end of the chapter, is inserted at the end of the following chapter in P.

⁸ After *terræ* insert præscriptus, P.

⁹ de *Kylloma*] wanting in P.

A.D. 1182 Roberti possidemus, et quas idem Hugo de nobis
-1197. postea comparavit et iterum nobis restituit; ut in
tempore Alexandri abbatis 4 postea referetur.¹ Sy-
monque de Waynfleet dedit nobis insuper quatuor
and from selliones terræ ex utraque parte villæ de Drynghowe,
Simon selliones terræ ex utraque parte villæ de Drynghowe,
Waynfleet. et, ad hostias altaris monasterii nostri formandas, xix.
perticatas terræ in latitudine, in eadem.

IV. *De² terris et tenementis in Beforth et Mora.³*

Beforth
et Mora.

⁴ Rogerus de Greynesby vendidit nobis, pro xiii.
marcis, dimidiam carucatam terræ in Beforth; et præ-
dictam terram Willielmo de Fortibus⁵ comiti Albemarliæ coram⁶ baronibus suis in curia sua⁷ reddidit,
et omne jus quod ad eum vel ad heredes ejus per-
tinebat penitus abjuravit; quam⁸ dictus Willielmus
comes⁹ nobis postea confirmavit. Sed dictus Rogerus
duo molendina, aquaticum scilicet et ventricium, et
clausum quod vocabatur baronia, sibi retinebat, per
quæ totam terram prædictam defendebat. Cujus filius
Thomas vendidit postea¹⁰ comiti Albemarliæ prædicta
clausum et molendina, quæ alius comes postea nobis
in puram et perpetuam eleemosynam largitus est.¹¹ Ipse
etiam Thomas confirmavit nobis venditionem patris
sui; et unum toftum, continens unam acram, tres
perticatas et tres partes unius perticatae, et octo per-

¹ *et quas . . . referetur*] interlined in P.

² After *De* insert quibusdam, P.

³ *et Mora*] Mora et Drynghowe, P.

⁴ Three lines at the commencement of the chapter have been erased, beginning "Thomas filius "Rogeri de Greynesby de Beforth," &c.

⁵ *de Fortibus*] interlined in P.

⁶ *coram*] cum, P.

⁷ *sua*] wanting in P.

⁸ *quam*] quæ, P.

⁹ After *comes* insert Albemarliæ, P.

¹⁰ *postea*] wanting in P.

¹¹ *est*] conferebat, P.

ticatas alibi in Beforthe, nobis insuper concedebat. A.D. 1182
 Petrusque de Setona totam illam particulam terræ -1197.
 de jure uxoris suæ quæ protenditur per medium Grant
 curtem grangiæ nostræ de Mora, habentem 49 per- from Peter
 ticas in longitudine et unam perticam in latitudine, Seton,
 nobis concessit. Quam donationem Amicia uxor sua f. 26.
 confirmans, post mortem viri sui, quandam terram
 sub curte dictæ grangiæ de Mora a parte aqui-
 lonali, quæ habet unam perticam in latitudine et
 34 in longitudine, totamque terram de Mora de sua
 dimidia carucata, unum toftum, xviii. acras, cum una
 perticata et dimidia, et tres selliones terræ, nobis in-
 super concedebat. Ricardusque de Setona dedit nobis and from
 pro decem solidis totam terram quæ pertinuit ad Richard
 dimidiam carucatam suam in Mora; quam donationem Seton.
 Matildis uxor sua, post mortem viri sui, confirmans,
 dedit nobis unam culturam et unum toftum. Quorum
 filius Rogerus dedit nobis tres toftos et duas bovatas
 terræ de eadem dimidia carucata.¹ Thomas autem de
 Greynesby prædictus dedit Roberto de Tal one servi- Grant of
 tium et homagium Roberti filii Aliciæ, sororis præ- homage.
 dictæ Matildis, de dimidia carucata terræ³ ibidem, et
 servitium de una bovata terræ in Walkyngtona; quod
 servitium Petrus filius dicti Roberti Talonis nobis
 postea concessit,⁴ ut inferius subsequetur. Qui quidem
 Thomas quicquid habuimus de feodo suo, vel in poste-
 rum habere possemus, nobis imperpetuum confirmavit.
 Pro quo nos concessimus eidem Thomæ et heredibus
 suis unum toftum in Beforthe de nobis tenendum; ita
 quod nos nihil de eis exigeremus præter dimidiam
 libram albi incensi annuatim, in die Sancti Johannis
 Baptistæ; et, si ipse aut heredes sui ipsam confirma-
 tionem in aliquo infringere attemptarent, nos ipsum

¹ After *carucata* insert *terræ*, P.

² *Talone*] *Thalone*, P.

³ *terræ*] wanting in P.

⁴ *concessit*] *conferebat*, P.

A.D. 1182 toftum reciperemus et teneremus absque reclamacione.
-1197.

Land in
Beforth.

Hugo etiam Ranyard de Kylloma, junior, præscriptus,¹ duas bovatas terræ et tres toftos in Beforth ad opus nostrum comparavit de Rogero Puero de Beforth; quæ quasi ex donatione præfati Rogeri possidemus. Sed et alius quidam Acer de Beforth duos selliones in Beforth propinquiores grangiæ nostræ de Mora, quinque perticatas infra curtem dictæ grangiæ, et, ad occidentalem partem extra curtem grangiæ ejusdem, 2 perticatas in latum et 44 perticatas in longum, et ad orientem extra curtem dictæ grangiæ duas perticatas in latum et 20 in longum; scilicet, ex utraque parte grangiæ illam terram quam habuit ipsi grangiæ propinquorem. Cujus filius Rogerus unam perticatam in latitudine, sicut cadebat ubique in campo Moræ Befordiæ, nobis concessit.² Quæ omnia Baldewinus de Beforth et Nicholaus filius ejus nobis confirmaverunt.³ Ipseque Baldewinus tantam terram ex utraque parte dictæ grangiæ, quantam prædictus Acer nobis donaverat, nobis dedit;⁴ et 2 perticatas terræ quas habuit intra carucatam terræ Moræ, scilicet duodecimam partem ipsius carucatæ terræ, pro sex denariis annuis, nobis contulit cum seipso. Quem redditum sex denariorum heres suus nobis postea relaxabat. Johannesque de Owstwyk quandam particulam terræ nobis dedit ibidem.⁵

Land in
More.

¹ *præscriptus*] wanting in P.

² *concessit*] concedebat, P.

³ *confirmaverunt*] confirmabant, P.

⁴ *nobis dedit*] concedebat, P.

⁵ A passage inserted in P. See above, p. 223, note 7.

V. *De terra de Mytona; de pastura de Alvelay;¹
de molendino de Cotyngham; de passagio de
Hesellia; de quarera de Hesellia et Brantyngham;²
et de tenementis in Beverlaco, Eboraco et Molles-
croft.³*

Hoc quoque tempore, Robertus de Benneyre dedit A.D. 1182
monasterio tres acras prati in Mytona, et pasturam -1197.
cc. ovibus in communi pastura de Alvele. Interea, Mitona.
Willielmus de Stutevylla dominus de Cotyngham, quia Alvelay.
præpotens erat, molendinum quod pater suus nobis William
dederat nobis abstulit, et cartam patris sui quam inde Stutevill.
habuimus, tum minis tum promissis fallacibus, extorsit. Cotyng-
Sed tamen dedit nobis in escambium præfati molendini ham.
sedem alterius molendini, prope pristinum molendinum,
ad bladum nostrum proprium molendum. Coegit etiam
nos dare medietatem expensarum ad faciendum magnum f. 26 b.
fossatum, quod ad heremitorium suum exit in Hullum.
In cujus capite australi, juxta aquam vivam quam
tunc ibidem descendere fecerat de Cotyngham, unum ⁴
molendinum ad opus nostrum fecimus, et ipse juxta
illud aliud faciebat ad opus suum; aquam illam et
piscariam ejus inter ipsum et nos partiendo. Et ipse
nihilominus sibi faciebat molendina super aquam vivam
quam nobis auferebat. Sed et illud vetus croftum
duarum acrarum et 4 perticatarum, quod pater suus
dudum nobis cum præfato molendino pristino [con-
cessit] ⁵ et quod ipse Willielmus cum præfato molendino
nobis pariter abstulit, ⁶ nobis iterum reconcessit, in
escambium pro duobus croftis quæ in ipso territorio
prius habebamus, perticatam pro perticata. Robertus
quoque de Hesellia miles concessit nobis quitanciam

¹ *Alvelay*] Alvele, P.

² After *Brantyngham* insert, de
dispersione conventus; de combus-
tione granarii, P.

³ et de . . . *Mollescroft*] et tene-

mentis in Eboraco et Beverlaco,
P.

⁴ *unum*] unde, P.

⁵ *concessit*] wanting in both MSS.

⁶ *abstulit*] auferebat, P.

A.D. 1182 passagii de Hesellia, nobis fratribus, hominibus, anima-
 -1197. libus, et omnibus negotiis nostris, quotiescunque ne-
 Hesellia. cesse haberemus. Et, si quis hominum suorum super
 hoc nos vexaret, pro unoquoque denario quem a nobis
 extorserit, xii. denarios nomine forisfacturæ nobis pa-
 care repromisit. Et Johannes de Hesellia dedit nobis
 Stone quareram apud Heselliam, ut imperpetuum acciperemus
 quarry. petram, libere ac sufficienter, tam ad rogum faciendum
 quam ad ecclesiam lapideam et cæteras officinas nos-
 tras ædificandas, quousque terra sua duravit, a molen-
 dino de Hesellia usque ad divisam de Feryby. Thomas-
 que Gerland vendidit¹ nobis septem acras terræ et
 Brantyn- quadreram spatii 80 pedum in longitudine et 20 pedum
 ham. in latitudine, in² Brantyngham. Osmundus quoque³
 Kent dedit nobis quareram vi^{xx} pedum in longitudine
 et viii. perticatarum in latitudine; et etiam totam
 quadrariam unius carucatæ terræ, exceptis 24 perticatis
 in longitudine; et locum sufficientem ad petram nos-
 tram ponendam quam ibidem effoderimus, quousque
 totam petram eandem tolleremus; et viam liberam
 per terram suam a via Eboracensi usque ad Hum-
 brian, qua cum carris et carectis uteremur. De qua
 quidem quarera ecclesia nostra et cætera⁴ officina mo-
 nasterii nostri sunt constructa.⁵ Stephanus germanus
 Eboracum. Willielmi personæ de Cotyngham et de Rule⁶ dedit
 nobis duo mesuagia in Eboraco, quæ⁷ de dono dicti⁸
 Willielmi fratris sui possidebat. Dedit itaque⁹ præ-
 fatus Willielmus Matildi sorori suæ unum tenemen-
 tum in Beverlaco, quod post obitum dictorum Wil-

¹ *vendidit*] vendebat, P.

² After *in* insert territorio de, P.

³ After *quoque* insert de, P.

⁴ *cætera*] wanting in P.

⁵ Here follows in P. a passage which commences chapter VII. in the Egerton MS. See below, page 232, note 7.

⁶ *Stephanus . . . Rule*] Germanus quoque illius, Stephanus nomine, P.

⁷ *quæ*] quas, in both MSS.

⁸ After *dicti* insert domini, P.

⁹ *itaque*] etiam, P.

lielmi et Matildis idem Stephanus, apud nos factus A.D. 1182 novicius, cum una marcata redditus, dedit nobis. Sed et Robertus Murdak dedit nobis unum toftum ibidem, quod dictus Stephanus nobis confirmavit.¹ Quæ postea Roberto de Thurnham et Petro de Setona ad feodi firmam dimittebantur.² ³ Radulphus vero Salvagius, miles, qui prædictam Matildem sororem præscripti Willelmi de Rule personæ de Cotyngham duxerat in uxorem, apud nos decedens, unam carucatam terræ, sex videlicet bovatas et duo tofta de feodo archiepiscopi, et duas bovatas et unum toftum de feodo Sancti Johannis, videlicet de præpositura Beverlaci, nobis dedit in Mollescroft. Pro quibus quidem sex bovatis et duobus toftis xvi. solidos cum forinseco servitio, et pro reliquis duabus bovatis terræ xl. denarios⁴ tantum, heredibus dicti Radulphi annuatim solvere tenemur. Cujus heres, Walterus de Cadamo, dictas terras nobis confirmavit; ita ut, si nos erga dominos feodi, de quibus terra tenebatur, aliquam⁵ relaxationem servitii quod pro eadem terra tunc fecimus⁶ perquirere possemus, ⁷ ipse eandem relaxationem et quitanciam concessit et confirmavit.⁸ ⁸ Qui autem annui redditus xv. solidorum et xl. denariorum nobis postea relaxabantur.⁸

-1197.
Beverla-
eum.

Sir Ralph
Salvage.
Molles-
croft.

¹ Here has been added, but afterwards erased, "Quæ duo tofta, ut creditur, in unum sunt adunata et in tempore Alexandri abbatis 4 vendita, sicut patebit inferius," P.

² Quæ . . . dimittebantur] wanting in P.

³ Radulphus] This is the beginning of Chapter VI., the title to which is "De terris et tenementis in Mollescroft, Daltona, Wartre, Blanchemarle, Wandesforth, Oktona, Elvyngtona, Wyggethorpia," P. By the name Salvagius should be probably understood Sal-

vayn. It is written Salvage, however, in the Melsa chartulary, Lansdowne MS. 424, f. 142.

⁴ xl. denarios] iij. s. iiij. d., P.

⁵ relaxationem . . . possemus] relaxationem perquirere possemus, interlined, in place of confirmationem erased, P.

⁶ After possemus insert præfati servitii, P.

⁷ concessit et confirmavit] confirmabat, P.

⁸ Qui . . . relaxabantur] wanting in P.

VI. *De terris et tenementis in Daltona, Wartria, Blaunchemarle, Wandesforth, Oktona, Elvyngtona, Wyggethorpia; et de ablatione grangiæ de Wharroma.*¹

A.D. 1182 ¹Thurstinus Cryspyn, miles, de Daltona, dedit nobis
-1197. quatuor acras terræ in eadem. Et Ricardus Dagone
Daltona. dedit nobis xii. acras terra in Wartria. Et Adam
Wartria. Murdak dedit nobis terram suam apud Presthowe,
Blaunche- infra curtem grangiæ nostræ de Blaunchemarle, in
marle. escambium pro alia portione terræ in aliis locis terri-
f. 27. torii supradicti. Sed et Radulphus de Albenay dedit
Wandes- nobis unam mansuram, turbariam ad ipsam pertinen-
forth. tem, et pasturam ad viii. animalia in pastura² de
Wandesforth. Et Jordanus de Hawley unum toftum
ibidem nobis promisit.⁴ Cujus filius Robertus, post
patris mortem, promissum patris adimplens, ipsum
toftum nobis imperpetuum dedit.⁵ Quæ tofta Ricardus
abbas 12 postea vendidit,⁶ ut referetur. Johannes
etiam filius Willielmi de Oktona remisit nobis om-
nem querelam quam adversum nos de mensuratione
terræ nostræ de Oktona commovebat; et de muro
exteriori qui claudit curtem grangiæ nostræ ibidem,
et de clausuris ovilium quæ ante portam dictæ grangiæ
feceramus, nobis calumniam remittebat.⁷ ⁸ Et quidam
Willielmus de Mureres unam carectatam virgarum in
bosco de Elvyngtona annuatim capiendarum nobis

¹ This title wanting in P. See above, p. 229, note 3.

² Before *Thurstinus*, Et Galfridus de Argenters dedit nobis cum corpore suo homagium et servitium Danielis de Lokyngtona, et annuum redditum duorum denariorum de quatuor toftis in Lokyngtona, erased in P.

² *pastura*] communia, P.

⁴ *promisit*] promittebat, P.

⁵ *dedit*] erogabat, P.

⁶ *vendidit*] vendebat, P.

⁷ *remittebat*] relaxabat, P.

⁸ *Et quidam . . . dedit*] wanting in P.

dedit. Eo tempore Ingelramus de Monceaux dedit ^{A.D. 1182} nobis duas bovatas terræ in Wiggethorpia¹ in Whyt-^{-1197.}bystrand; et xiii. alias bovatas locavit nobis ad ter-^{Wygge-}thorpia.^{thorpia.}minum 40 annorum, acceptis inde multis denariis. Post breve inde² tempus, miles quidam de partibus illis, Willielmus Wyrfant nomine, terram illam petiit in curia domini regis. Cumque prædictus Ingelramus, qui ad opus nostrum terram illam warrantizare debuit, ipsi Willielmo resistere non posset, tres alias bovatas terræ ibidem nobis concessit perpetuas; ita tamen quod cum eodem Willielmo de tota terra illa pacem facere deberemus. Dedit insuper nobis ibidem duas alias bovatas terræ, et pasturam cccc. ovibus, xl. equis et xl. animalibus; quæ postea fuerunt alienata, ut in sequentibus tempore Alexandri abbatis 4 referetur. Interim³ autem, Normannus filius Walteri ipsas duas ^{Whar-}bovatas terræ in Wharroma,⁴ [quæ]⁵ per Robertum ^{roma.}de Barkethorpia nobis datæ fuerunt, per breve a nobis exigebat. Unde in curia domini regis,⁶ pro duabus marcis quas ibidem ei dedimus, nobis præfatas duas bovatas terræ quietas relaxabat. Circa illud ^{Claim of}tempus mortuus est Willielmus Fossard, relicta unica ^{dower by}parvula filia sua⁷ et infra ætatem constituta; quam ^{the widow}Ricardus rex⁸ cuidam Roberto de Thurnham, militi ^{of William}de Cancia, senescallo Vasconiaë strenuo,⁹ dedit in ^{Fossard.}

¹ After *Wiggethorpia* insert quæ est villa, P.

² *inde*] autem, P.

³ *Interim*] Here begins Chapter VII., the title to which is "De ablatione grangia de Wharroma; de cessione abbatis Thomæ; de summis pontificibus Gregorio 8, Clemente 3, et Cælestino 3; et de coronatione Henrici 5 imperatoris; et de Othone imperatore coronato ab Innocentio 3 papa, successore Cælestini," P.

⁴ in *Wharroma*] wanting in P.

⁵ *quæ*] quæ quondam, P.

⁶ After *regis* insert præfatus Normannus, P.

⁷ After *sua* insert nomine Johanna, P.

⁸ After *rex* insert, postquam reversus est a peregrinatione sua, P.

⁹ After *strenuo* insert, et in expeditione probatissimo, P.

A.D. 1182 uxorem; cujus Johannæ mater, Beatrix nomine,¹ uxor
 -1197. præfati Willielmi, jam vidua, per consilium principum
 regni, qui omnes fere Roberto favebant, terram nos-
 tram in² Wharroma petiit in dotem, pro qua pridem³
 plurimis expensis et laboribus fatigati fueramus. Post
 multos ergo labores et angustias,⁴ ut Beatrix ipsa⁵ a
 petitione sua desisteret, pacti sumus ei decem libras
 reddere annuatim, donec ei de dote sufficienter provi-
 deretur. Postea tamen, pro ipsis x. libris annuis,
 recepit ibidem unam culturam nostram, quæ longo
 tempore sequente a monasterio fuit alienata. Nihil-
 ominus tamen prædictus Robertus omnes terras de
 Wharroma petebat, ut de jure hereditario uxoris suæ.
 Cui cum nos resistere minus sufficientes fuisset, in
 petitione sua prævalebat. Capta est ergo grangia de
 Wharroma cum omnibus pertinentiis suis, non tamen
 cum judicio, in manum regis per Hubertum Cantua-
 riensem archiepiscopum, secundum a rege, et regis
 justitiarium, tunc in omnibus fautorem Roberti supra-
 dicti.

VII. *De cessione abbatis Thomæ; de ecclesiæ inceptione;
 de summis pontificibus; de captione Ierosolymæ
 et sanctæ crucis; de obitu regis Henrici et aliis
 incidentiis.*⁶

Impover-
 ishment of
 the con-
 vent.

⁷ Interea autem, quasi gravi tempestate coacti⁸ gra-
 viterque arctati,⁹ supra modum sumus attequati, tum

¹ *Beatrix nomine*] interlined in
 P.

² *nostram in*] de, P.

³ *pridem*] jam ante, P.

⁴ After *angustias* insert, quibus
 per ipsam jam denuo anxiebamur,
 P.

⁵ *Beatrix ipsa*] wanting in P.

⁶ Wanting, and inserted with

variations above, P. See p. 231,
 note 3.

⁷ This passage, from *Interea* to
afferebat, is placed in Chapter V. in
 P. See p. 228, note 5.

⁸ *coacti*] acti, P.

⁹ *arctati*] artati, the constant
 form of spelling in both MSS.

quia culturam¹ vel x. libras redditus et, præter hæc, A.D. 1182
 omnes terras nostras apud Wharromam sic perdideramus, -1197.
 tum quia aliæ terræ cultoribus suis illis diebus male
 responderunt, in tantum ut unum sextarium frumenti
 per idem tempus pro² xx. solidis, et unum³ quarterium
 pro una marca, venderetur, et nos, pecunia deficiente
 et penuria abundante, multa sextaria mercari oportebat;
 et interim etiam⁴ trecentas marcas⁵ in pecunia
 et valore, videlicet in lanis, calicibus, et aliis thesauris
 et rebus nostris,⁵ ad redemptionem regis Ricardi tunc
 captivati dederamus. Iterum ergo dispergitur con-
 ventus per diversa ordinis monasteria, ubi per quin-
 decim menses quasi mendicantes tandem fuerunt⁶
 revocati. Et in medio tempore quo conventus dis-
 persus fuit,⁷ ac si Domini iram incurrissemus, apprehendit
 monasterium aliud infortunium. Igne namque
 arreptum est molendinum nostrum, in quo erat
 granarium, centum aut eo amplius continens sextaria
 bladi, et combusta sunt omnia penitus et consumpta.
 Sed Deus⁸ tandem respexit afflictionem nostram et
 misertus est nostri, misitque nobis præscriptum Wil-
 lielmum⁹ de Rule, personam de Cotyngham et de
 Rule, qui in infirmitatem, unde et mortuus est, deci-
 dens, factus apud nos novicius, plusquam ducentas libras
 argenti secum afferebat. At tunc conventus revo-
 catus est.¹⁰ Thomas igitur abbas, qui mitissimus erat
 et mansuetus, et in claustro magis expertus quam in
 curia, præscriptis malis undique perturbatus, vidensque
 periculum quod ipse insufficiens erat propellere mo-

f. 27 b.
 Dispersion
 of the
 monks.

Consump-
 tion of the
 mill by fire.

Assistance
 from Wil-
 liam Rule.

Recall of
 the con-
 vent.

Resigna-
 tion of
 abbat
 Thomas.

¹ *culturam* *perdideramus*] wanting in P.

² *pro*] wanting in P.

³ *unum*] wanting in P.

⁴ After *etiam* insert in lanis et rebus aliis, P.

⁵ in *pecunia* *nostris*] et quasi eorum valorem, P.

⁶ *fuerunt*] sumus, P.

⁷ *Et in . . . fuit*] Eo etiam tempore quo dispersi fuimus, P.

⁸ *Deus*] Deus tamen, P.

⁹ *Willielmum*] wanting in P.

¹⁰ *At . . . est*] wanting in P.

A.D. 1182
-1197.

Buildings
erected by
him.

f. 30 b.

Succession
of popes.

Celestine
III.

Form of
coronation
by him of
the emperor
Henry
V.

nasterio ex ipsis adhuc imminere, accito patre abbate de Fontibus, officium abbatiatus sui¹ ei resignavit, anno Domini 1197, et administrationis suæ 15.² Supervixit autem post cessionem suam fere per 5 annos, et anno Domini 1202 viam universæ carnis ingressus, in capitulo juxta prædecessores suos Adam et Philippum juxta australem columnam secus analogium³ sepultus est. Siquidem⁴ idem abbas incepit novam ecclesiam, et quicquid antea in ea constructum fuerat prostravit,⁴ quia minus congruenter quam deceret disposita erat et constructa. Sed postea Alexander abbas 4 successor ejus, ipsam novam constructionem diruens,⁵ cœpit de novo⁶ ecclesiam quæ nunc est⁷ reædificare.⁸ Cujus quidem abbatis tempore, post Urbanum papam 3, successerunt eidem seriatim Gregorius 8, natione Beneventanus, et Clemens 3, natione Romanus, per 3 annos sedem apostolicam gubernantes. Quibus Cœlestinus 3 natione Romanus successit. Qui 2° die consecrationis suæ coronavit Henricum 5, Frederici filium, in imperatorem, sub hac forma. In primis, recepto ab eodem Henrico juramento, ante gradus ecclesiæ Romanæ, quod ecclesiam Dei defenderet, ejus jura conservaret, rectam justitiam teneret, patrimonium Sancti Petri si quid¹⁰ ablatum fuerit pro posse revocaret, ei e contra dominus papa, in cathedra sedens coronamque imperialem pedibus tenens, inclinato capiti imperiali dimisit; quam statim cum pedibus in terram ex-

R. Cestr.
col. 2403.

¹ *abbatiatus sui*] suum, P.

² After 15 insert, Et sic cedens et quieti suæ prospiciens inter monachos deinceps commoratus est, quasi unus ex ipsis, P.

³ *analogium*] analogum in both MSS.

⁴ *idem abbas prostravit*] ante annos aliquot incepta fuerat ecclesia, sed tempore hujus abbatis quicquid in ea antea constructum fuerat destructum est, P.

⁵ *ipsam . . . diruens*] wanting in P.

⁶ After *novo* insert dictam, P.

⁷ *quæ nunc est*] wanting in P.

⁸ *reædificare*] From this point to the end of the history of abbat Thomas, the Egerton MS. only abridges the narrative as first written, and preserved in the Phillipp MS., and which is therefore followed in the text. The abridgment is printed as an appendix to the history of the abbat.

⁹ *Cujus quidem*] Part of Chapter VII. in P.

¹⁰ *quid*] quod, MS.

cussit. Designans per hoc quod ipse papa habet potestatem A.D. 1182
 creandi¹ imperatorem si meruerit et deijciendi si demeruerit. -1197.
 Cardinales vero astantes coronam sic excussam capiti repo-
 suerunt. Eodem quoque anno sol obscuratus est, 9
 kalendas Julii, fere a tertia usque ad nonam. Hic The empe-
 fuit Henricus imperator qui Ricardum Angliæ regem ror excom-
 in carcere vinctum detinebat. Regnavitque 8 annis. municated
 Apuliam etiam et Siciliam subjugavit. Sed, quia præfatum for the de-
 Angliæ regem de Terra Sancta redeuntem² de carcere suo, tention of
 nisi data pecunia multa, noluerat liberare, ut postea referetur, Richard I
 excommunicatus est a papa Cœlestino præfato. Sub qua
 sententia decedens sepeliri non poterat, nisi aut reddita Ricardo
 regi pecunia recepta aut de permissione ipsius Ricardi regis
 terræ traderetur. Mortuo præfato Henrico imperatore, Dissen-
 de electione imperatoris principes Almanniæ discorda- sions on
 bant. Nam aliqui Othonem, aliqui Philippum fratrem the elec-
 præfati Henrici 5, elegerunt. Tandem, Philippo dolose tion of the
 occiso, Otho coronatur ab Innocentio papa 3, hujus emperor's
 Cœlestini papæ successore. Cumque præfatus Cœles- successor.
 tinus 6 annis et 8 mensibus sedisset, præscriptus In-
 nocentius 3, qui et Lotharius prius dictus est, natione
 Campanus, ei succedebat. De cujus actibus in sequen-
 tibus referetur.

R. Higden,
col. 2399.

J. Brompt.
col. 1274.

CAP. VIII. *De cruce Domini capta a Saladino, et exer- f. 31.
 citu Christianorum victo; de litigio inter Eraclium
 patriarcham Ierosolimorum et Henricum regem.*

Anno Domini 1183, et regni Henrici regis 2 'An- A.D. 1183
 gliæ' filii imperatricis 29, factum fuit in Terra Sancta -1187.
 bellum permaximum, ubi capta fuit sancta crux Domini Defeat of
 in bello a Saladino, qui in regnum Arabum atque the Chris-
 Babiloniorum, devictis filiis Noradini atque interfecto tian armies
 Mulano Babiloniæ,³ successerat. Ubi Templarii et Hos- by Saladin.

¹ *creandi*] creare, R. H.

² *redeuntem*] revertentem, R. H.

³ The death of Ahded-Lidin-Allah, the last of the Fatimite chalifs of Egypt—falsely ascribed by

Christian chroniclers to the hand of Saladin—is here referred to. Mulanus is the Latinized Arabic title 'Maulana, "Our Lord."

A.D. 1183 pitalarii, cum toto exercitu Christianorum, proditione
 -1187. cujusdam comitis Tripolitani victi sunt et occisi. Idem
 Treason of the count of Tripoli. autem desiderabat accipere in uxorem reginam de Iero-
 solima, quæ post Baldewinum regem leprosum fratrem
 suum in regnum hereditarie succedebat, ut ipse ea
 accepta regio diademate insigniretur. Ipsa autem, spreto
 comite, accipiebat in maritum militem quendam Gallica-
 num, in armis strenuum, qui terram suam ab incursibus
 Sarracenorum defensaret. Ob quod comes iratus secreto
 dictum Saladinum adiit, et, abjurata sua fide Christiana,
 factus Sarracenus, homo legius dicti Saladini devenit.
 Ipse tamen inter Christianos quasi unus ex eis ut
 prius morabatur. Cujus consilio Saladinus, cum suo
 exercitu Siriam ad eam expugnandam ingressus, terram
 depopulavit. Collectus ergo exercitus Christianorum
 ad ei resistendum auxilium a comite ut solito habere
 confidebant. Sed tamen, cum ad bellum veniretur,
 ipse comes, qui cum Christianis ad bellum venerat, opem
 ferens Saladino Christianos vehementius trucidabat.
 Unde fiebat, quod, ob proditionem comitis et expugna-
 tionem Saladini, crux Christi, quæ ad bellum producta
 fuerat in confortamentum Christianorum, ibidem capie-
 batur et pæne totus exercitus trucidaretur. Unde ergo
 contigit quod Ierosolima, Tholomaida, id est Acres,
 Ascalona, Joppen, Cæsaria, Sidonia, Nazareth, Neapolis,
 Tiberiadis, reliquæ civitates et castella totius Judææ, ab
 eodem Saladino capta sunt, exceptis Tiro, Tripoli, Suria
 et Antiochia, et fere tota Christianitas in illis partibus
 est deleta. Circa quod tempus sol obscuratus est parum
 ante horam nonam, et diu post nonam in eodem statu
 permansit. Hiis autem auditis, Urbanus papa 3 præ-
 decessor præscripti Gregorii 8, ob dolorem est defunc-
 tus. Cujus successor Gregorius ipse papa 8 pro subsidio
 Terræ Sanctæ plerisque plures epistolas trans mittebat.
 Quo in tempore venit Eraclius patriarcha de Ierosolima in An-
 gliam, ad regem Henricum, petens auxilium contra Sarracenos
 ex parte omnium Christianorum orientalium, offerens ei claves
 sacræ urbis Dominicique sepulcri, cum vexillo regio, et cum
 litteris papæ . . . monitoriis ac juramenti regii super hoc prius

Loss of
 numerous
 places in
 Palestine.

Death of
 pope
 Urban III.
 Efforts of
 Gregory
 VIII. to
 raise help
 for the
 Holy Land.
 Appeal
 made to
 Henry II.

R. Higden,
 col. 2397.

præstiti commemoratoriis. Sed rex responsum usque Lon- A.D. 1183
donias prorogabat. Tandem cum multi ad prædicationem -1187.
patriarchæ ac Baldewini archiepiscopi cruce signarentur, rex by Hera-
Henricus respondit quod terras suas absque tutela deserere cius, patri-
non posset, nec Francorum rapacitati eas exponere, sed pro- arch of
ficisci¹ volentes abundanter² de suo respiceret. Cui patri- Jerusalem.
archa: "Nihil . . . agis, rex. Principem quærimus, non
" pecuniam. Quælibet pæne pars mundi pecuniam nobis
" mittit, sed principem nulla. Virum igitur petimus qui
" pecuniam indiget, non pecuniam quæ viro eget." Recessit
igitur patriarcha spe frustratus. Quem rex usque ad mare pro-
sequebatur, ut vel [sic] consuetis blanditiis offensum mitigaret.
Cui ait patriarcha: "Hactenus regnasti gloriose; sed amodo His pro-
" te deseret quem tu deseruisti. Recole quæ Dominus tibi phecy of
" contulit et qualiter illi rependisti; quomodo regi Franciæ misfor-
" infidus³ fuisti, beatum Thomam occidisti, et nunc protec- tunes to
" tionem Christianorum abjecisti." Cumque ad hæc rex excan- Henry.
desceret, obtulit ei patriarcha caput suum et collum, dicens:
" Fac de me quod de Thoma fecisti. Adeo volo occidi a te
" in Anglia sicut a Sarracenis in Siria, quia tu omni Sarraceno
" pejor es." Cui rex: "Si omnes homines mei unum corpus
" essent, unoque ore loquerentur, non auderent talia mihi
" dicere." Cui ille: "Non est mirum; quia tua non te dili-
" gunt. Prædam⁴ non hominem sequitur turba ista.⁵ Tunc
" rex: "Recedere non possum, quia filii mei insurgent in ab-
" sentem." Cui ille: "Nec mirum; quia de diabolo venerunt
" et ad diabolum ibunt."

CAP. IX. *De mirabili visione apud Dunstapulam; et f. 31 b.*
obitu Galfridi comitis Britannicæ; de profectione
Frederici imperatoris versus Terram Sanctam et
ejus obitu; de abbate Joachim in Calabria; de
proposito regum Franciæ et Angliæ peregrinandi
versus Terram Sanctam; de decima a clero et
populo extorta; et discordia inter ipsos reges.

Rex ergo ipse cum aliis ad liberandam Terram Sanctam de Sarracenis ire proponebat. Ad cujus expensas,

A.D. 1187.
1188.

Henry II.
proposes to
go to the
Holy Land.

¹ *proficisci*] *proficisci*, MS.

² *abundanter*] *habundanter*, MS.

³ *infidus*] *insidiis* in MS.

⁴ *Prædam*] *Prædia*, R. H.

⁵ *ista*] *ita*, R. H.

A.D. 1187, decimam de clero et populo levare præcipiebat. Medio
 1188. autem tempore, misit Johannem filium suum in Hiberniam. R. Higden, col. 2399.
 He sends prince John to Ireland. Arch-
 bishop Baldwin preaches the crusade in Wales. Vision of a crucifix at Dunstaple. Constance, relict of Geoffrey, earl of Brittany, married to Ralph, earl of Chester. The emperor Frederic proceeds to the Holy Land.
 Sed parum ibi proficiens reversus est. Baldewinusque archiepis-
 copus . . . Walliam intravit ad prædicandum peregrinationem versus Terram Sanctam In cujus comitatu erat magister Giraldus Cambrensis, archidiaconus¹ Landavensis, qui statum et ritum Cambrigenæ gentis in Itinerario suo descripsit, sicut nuper, cum Johanne regis filio Hiberniam missus, statum et ritum gentis illius in sua Topographia descripserat. Quo anno Jesus Christus visibiliter apparuit in aere² cruce pendens apud Dunstapulam in Anglia, videntibus multis. Annoque sequente, mortuo Galfrido regis filio, comite Britanniae, rex Henricus dedit Constantiam comitissam Britanniae, relictam dicti Galfridi, Ranulpho comiti Cestriae in uxorem, cum tota Britannia minore et cum comitatu Richemundiae. Quo anno, Fredericus Romanorum imperator, cum principibus et exercitu 50 millium virorum, signum crucis accepit et iter Ierosolimitanum arripuit, ducens exercitum per terram regis Hungarorum et per terram imperatoris Constantinopolitani, et per terram Sultani de Yconia, non sine magno sui et exercitus sui dispendio et fatigatione. Imperatorem enim prædictum, qui ei et exercitui suo transitum et victualia denegabat, sæpius expugnans, tandem ad deditionem coegit. Sultanum etiam de Yconia ad fidem catholicam cum innumera illius gentis multitudine convertit. Et cum innumeram stragem paganorum proficiscens fecisset, pluresque civitates suo dominio subjugasset, inopinata morte præventus, filium suum peregrinationis et laboris reliquit heredem. Ipse autem Fredericus, in quodam flumine Armeniae quod dicitur Gula Sathanæ se balneans, est extinctus, vel secundum alios equo suo impingente in aquam cecidit et submersus est.
 He is drowned in a river of Armenia.
 "Cujus corpus filius suus ad Tirum sepieliendum transferebat. Ipse quoque in obsidendo Tholomaidam, quæ est Acres, defunctus est. Totaque nobilitas exercitus

¹ archidiaconus] archiepiscopus | ² aere] aiere, MS.
 in MS.

R. Higden, col. 2399.

J. Brompt. col. 1165.

R. Higden,
col. 2394.

ejus ibidem obiebat. Circa hoc¹ tempus² floruit abbas Joachim in Calabria, qui plures libros super Apocalipsim et de oneribus prophetarum conscripsit. . . Hic, Frederico imperatori et secum peregrinantibus, requirentibus ab ipso de expeditione peregrinationis suæ in Terram Sanctam, prædixit quod parum ibidem proficerent, eo quod nondum tempus liberationis advenisset. Fertur etiam de ipso Joachim quod quasi prophetice effigiavit mores, actus et numerum, omnium virorum apostolicorum qui futuri forent in ecclesia. Ejus tamen opinio quam³ contra Magistrum Sententiarum scripserat⁴ reprobatur. Ipsoque anno quo dictus Fredericus Terram Sanctam adiit, Philippus rex Franciæ, Henricus rex Angliæ et Ricardus filius ejus, comes Pictavensis, dux Burgundiæ, comites Flandrensis, Ble-sensis, Trescensis, Laicestriæ et de Ferrariis, et alii principes, comites et barones, necnon et archiepiscopus Trescensis, Willielmus archiepiscopus Rothomagensis et Baldewinus archiepiscopus Cantuariensis, episcopique Beluacensis et Hubertus Sarisbiriensis, et alii quam plures nobiles et ignobiles, tam clerici quam laici, signum crucis in vestibus sumpturi, Ierosolimam se præparant proficisci. Et cum ipsi duo reges Franciæ et Angliæ possessiones tam clericorum quam laicorum, redditus ecclesiasticos et pecuniam singulorum, violenta manu decimassent ad conficiendum iter suum Ierosolimitanum, justo Dei judicio, qui odio habet rapinam in holocaustum, orta est magna dissensio inter dictos duos reges et principes. Unde tota illa pecunia violenter collecta in donativis militum et stipendiis exercitus penitus est consumpta. Nam utrorumque exercitus, ad pugnam per vices 4 evocatus, maximam stragem hominum deprædationesque animalium, incendia desolationesque ecclesiarum, urbium, villarum, et subversiones castellorum, operatus est.

A.D. 1187,
1188.
The abbot
Joachim.

Fruitless
prepara-
tions by
king Philip
and Henry
II. and
other
princes for
a crusade.

R. Higden,
col. 2399.

¹ hoc] hunc, MS.

² tempus] annum, R. H.

³ quam] quem in MS.

⁴ scripserat] scribentis, R. H.

CAP. X. *De inimicitiiis inter regem Franciæ, Henricum regem Angliæ, et Ricardum filium suum; de amissione quarundam terrarum regis Angliæ; de combustione Cenomanniæ et obitu Henrici regis.*

A.D. 1187 Tunc quidem rex Henricus infelix, qui nunquam
 -1189. prius quicquid amiserat, jam Alverniam, Bituricam,
 Losses of Castellum Radhulfi cum comitatu et Ysoudona, et
 Henry in France. quinque comitatus in Caorysin, contra regem Franciæ
 jam perdebat. At ipse rex Henricus, Philippum regem
 f. 32. Franciæ sibi volens pacificare, petiit a dicto rege
 He asks in marriage for his son the daughter of Philip. Franciæ puellam filiam dicti regis, de qua præscribitur,
 qua et ipse abusus fuerat, ad opus filii sui, cum
 comitatibus Pictaviæ et Andegaviæ. Sed rex Fran-
 corum spretas hujus legationis litteras transmisit Ri-
 cardo comiti Pictavensi, filio dicti Henrici, inspiciendas.
 Hatred between Henry and Richard. Quapropter horribile odium inter patrem et filium
 est exortum. Rex autem sentiens regem¹ nondum J. Brompt.
 sibi placatum, filiumque suum Ricardum in eum velle col. 1150.
 Philip and Richard hanc injuriam vindicare, in urbem fortissimam Ceno-
 manniæ se recepit. Quo convenientibus contra eum
 Philippo rege Franciæ et Ricardo filio suo comite Picta-
 Burning of the city. vensi, rex Henricus fecit suburbium civitatis succendi ad
 cautelam, ne hostibus suis foret ad præsidium; sed tamen
 vis venti retorta convertit flammam in urbem et totam com-
 bussit, regemque Henricum exire coegit. Qui in recedendo
 Henry's blasphemy. inter alia dixit: "Quia tu, Deus, urbem de mundo quam plus
 " dilexi a me hodie tam turpiter abstulisti, ego tibi reddam
 " talionem. Nam de cætero auferam a te id quod in me plus
 He falls sick and endeavours to conclude a peace with Philip. " tibi placere deberet, quod est cor meum." Et qui de
 hostibus suis semper triumphare consueverat, vehe-
 menti tristitia affectus et tactus dolore intrinsecus, in
 subitam ægritudinem decidebat. Demum apud

¹ regem] regis in MS.

Turonum febre correptus pacem regi Francorum sub hac forma A.D. 1189. optavit; quod gratiæ regis Francorum, salvo honore suo regnique sui corona, libenter se submitteret. Sed frustra, quia pacem aliter non obtineret nisi gratiæ regis Francorum absolute se submitteret. Et merito hoc sibi provenit, quia illud verbum "salvo honore" Dei et ordinis sui dignitate et ecclesiæ libertate Sancto Thomæ . . Cantuariensi archiepiscopo

R. Higden, non concessit. De Turono autem discedens, ipsa infirmitate usque ad mortem detentus, cum apud Chino- His death at the castle of Chinon.
nense castrum ipse rex Henricus decessisset, omnes circumstantes ita rapacitati indulerunt ut corpus regis diu jaceret nudum, donec puer quidam inferiores corporis sui partes pallio brevi contegeret. Et tunc videbatur cognomen ejus adimpletum quod ab infantia vocabatur, "Henricus Court- His body neglected by his attendants.
" mantellus." Nam ipse primus omnium curta mantella ab

J. Brompt. Andegavia transvexit in Angliam. Per octo enim dies ante Phenomenon of fish deserting a pool in Normandy.
col. 1151. obitum hujus regis, pisces de quodam stagno Normanniæ exilientes nocturno tempore cum tanto strepitu sunt congressi ut homines vicini, ad spectaculum venientes, vix unum pischem

Ibid. superstitem reperierunt.¹ Ferebant quoque de eo qui funeri The king's body bleeds at the approach of prince Richard.
astabant quod quamdiu Ricardus filius suus paterno astabat cadaveri utraque patris naris sanguinem distillavit. Ipse autem rex Henricus, cum regnasset annis 34, mensibus 6 et diebus 18, in vigilia apostolorum Petri et Pauli anno Domini 1189 obiens, sepultus est in choro monachialium Fontis Evraudi in Normannia. Et quia ipse Henry buried at Fontevault.
J. Brompt. inter confabulandum dicere solebat, totum mundum uni potenti His epitaph.
col. 1044. viro satis parum esse, hujusmodi epitaphium est sortitus, videlicet,

R. de "Sufficit hic tumulus cui non suffecerat orbis.

Diceto, "Res brevis est ampla cui fuit ampla brevis."

R. Higden, Erat namque hic Henricus vir subrufus,² amplo capite et pe- Descrip-
col. 2391. tore, . . voce quassa, corpore carnoso, cibo tamen et potu tion of his person.
parcus, ... statura mediocris, eloquens et litteratus, in armata militia strenuus, in togata providus, in bellis ambigua fata formidans, ... urgentibus incommodis nemo benignior, resumpta securitate nemo rigidior, ... verbi spontaneus transgressor, . . . ad cuncta responsor, . . . justitiæ venditor,

¹ reperierunt] invenirent, Br. | ² subrufus] subruphus, MS.

A.D. 1189. . . . fidei transgressor, verbo . . . versutus, adulter publicus, ecclesiæ malleus, Deo semper ingratus. Quem semel exosum aut dilectum habuit vix ad contrarium flectebatur;¹ discordiam inter filios summopere fovens, solummodo² ex eorum discidio pacem sperans provenire. . . . Hiberniam potenti classe subjugavit. ³Capto rege Scotiæ, regnum Scotiæ . . . usque boriales Orchadum insulas regno suo quasi sub monarchia adjiciebat.³ In transmarinis partibus, præter Normanniam, Aquitaniam, Andegaviam, Cenomanniam, quæ ei paternali jure contigerant, Pictaviam quoque et Gasconiam usque ad Pirenæos Hispaniæ montes, quæ ei matrimonialiter obvenerant, Alverniam, cum quibusdam aliis terris, suo dominatui subjiciebat In hunc quidem reges Hispaniæ ad sedandas discordias suas compromiserunt. Sed tamen a filiis propriis sæpius impugnatus et infelix deveniens, ultimis suis 5 annis, rebellante Hibernia, Alverniam, Bituricam, Cenomanniam et Turoniam, cum castellis multis, contra regem Franciæ, ut prædicitur, perdidit et seipsum. Anno autem hujus regis Henrici 32, Hugo genere Burgundio prior de Wytham, ordinis Carthusiensis, in Anglia juxta Saresbiriam, et cancellarius regis, factus est episcopus Lincolnensis.

Review of
events of
his reign.

Hugh,
bishop of
Lincoln.

R. Higden,
col. 2392.

CAP. XI. *De coronatione regis Ricardi; et de infortunio Judæis in ipsa coronatione accidente.*

A.D. 1189. Mortuo siquidem Henrico rege Angliæ patre, Henricoque primogenito suo ante patrem ut prædictum est defuncto, Ricardus alter filius Henrici patris, comes Pictaviæ, successit patri, per 10 annos regnaturus. Cujus mores et actus Stephanus Cantuariensis archiepiscopus luculenter descripsit. Et quia idem Ricardus portavit arma contra patrem suum, infra tres septimanas post mortem patris sui ab archiepiscopis Rothomagensi et Cantuariensi de ipso commisso fuerat absolutus. Peractis autem omni-

R. Higden,
col. 2401.

Succession
of Richard
I.

f. 32 b.

His life
written by
Stephen,
archbishop
of Canter-
bury.

¹ *Quem . . . flectebatur*] differently placed in J. B.

² *solummodo*] solum sibi, J. B.

³ The arrangement of the sentence is different in Higden.

- bus quæ circa paternas exequias fieri debebantur, idem A.D. 1189. Ricardus Rothomagum pervenit; ubi a Willielmo, ejusdem urbis archiepiscopo, in die Sanctæ Margaretæ, accinctus est gladio ducatus Normanniæ. Quo facto, ipse in immensum crescens, bona opera patris sui ampliavit et mala resecavit; illos¹ quos pater exheredaverat re-vocans, et quos in vinculis . . . tenuerat . . . illæsos abire permittens; et quos pater causa justitiæ diversis poenis afflixerat . . . causa pietatis refocillans. Ipse quidem, rebus transmarinis mature dispositis, Angliam rediit coronandus, et erronea patris sui quantum in se fuerat studuit corrigere. Matremque suam Alienoram, quam pater suus per plures annos in carcere detinebat, pro eo quod cum Henrico filio suo contra ipsum maritum suum tenebat, fecit e carcere elevari. A Baldewino ergo Cantuariensi archiepiscopo, præsentibus Rothomagensi, Treverensi et Dublinensi archiepiscopis, et 15 episcopis, omnibusque prælatis et proceribus regni assistantibus, tertio die Septembris, anno Domini 1189, apud Westmonasterium coronatur. Rogerus autem archiepiscopus Eboracensis ante 7 annos tunc elapsos mortuus est; cujus sedes adhuc vacabat. Ipse autem dies quo rex coronatus est ex prisca gentilium superstitione malus vel Ægyptiacus dicebatur, ... qui Judæis Angligenis exitialis fuisse noscebatur. Ipse autem dies in ortu fuit Judaici jubilæi, in quo aliquod divinæ clementiæ signum aut diuturnæ captivitatis remissionem sibi fore coelitus venturam interpretabantur. Convenerant ergo ad solennitatem² coronationis regis multi Judæorum, ne forte habita sub priore rege felicitas minus arrideret eis sub novo. Illis tamen interdixit rex Ricardus ingressum ecclesiæ dum coronaretur, et ingressum palatii dum epularetur. Rege tamen epulante, quidam Judæorum inter cæteros tumultuantes fores regias introibant. Quorum unus, dum pugna percuteretur turba indisciplinata, credens regem talia mandasse, lignis et lapidibus Judæos cecidit et in fugam compulit. Ex hoc gratus rumor,
- R. Hoveden, p. 655. He is girt with the sword of the duchy of Normandy. Redresses his father's severities.
- J. Brompton, col. 1155. Delivers his mother, queen Eleanor, from captivity.
- J. Brompton, col. 1157. His coronation.
- R. Higden, col. 2401. Massacre of the Jews.
- Ibidem.

¹ illos] nam, H.| ² solennitatem] hæc solemnia, R. H

A.D. 1189. tanquam si rex exterminare Judæos jussisset, totam percurrit orbem; moxque fremens populus domos ubi trepidi confugerant Judæi oppugnat, incendit, occidit, spoliat, neque propter mandata regia desistit. Ipsa tamen nova per universa Angliæ in continenti undique conspersa fuerunt; ubique enim inimici Christi a Christianis perimebantur, nec ullus subterfugii locus eis tutus erat, nisi in castellis regiis inclusi tenerentur. Quæ persecutio vix per annum nec terrore regio nec imperiali ejus edicto, nisi sub juratoria cautione a Judæis præstita, conquiescere potuit. Cujus persecutionis immensitas si dissimulata et inulta transiret primordia regni majestatis plurimum videretur denigrare;¹ propter copiosam² tamen reorum multitudinem dissimulari oportuit quod vindicari non valebat.³ Quod miserabile infortunium Judæis non sine magna animadversione contigisse arbitrandum est. Nam cum gens illa nefaria per regnum Angliæ circumquaque dispersa, sub Henrico rege 2º, in diutina pacis securitate et temporum tranquillitate vitam in omnibus temporalibus bonis opulentissimam duxit, in tantum prorupit audaciæ, immo in insaniam, ut dominum nostrum Jesum Christum sacrilego ore, non solum in secretis suis conventiculis, sed etiam publice et impie, blasphemarent, ac fidei nostræ et ecclesiasticis sacramentis palam conviciando derogarent; necnon quosdam Christianorum pretio comparatos, ad dedecus et opprobrium fidei Christianæ, et ad majorem suæ damnationis cumulum, cruci affigerent. Plures insuper nobilium atque medicorum ad summam egestatem, distractis patrimoniis et possessionibus per occasionem Judaici fœnoris, pervernerant. Unde non immerito tam crudelis persecutio a Christianis eis est illata.

Their fate
merited
by their
mocking of
Christian
ceremo-
nies.

The no-
bility
ruined
by their
usury.

R. Higden,
col. 2401.

¹ *denigrare*] *denigraret*, R. H.

² *copiosam*] *infinitam*, R. H.

³ *valebat*] *potuit*, R. H.

CAP. XII. *De consecratione Galfridi archiepiscopi* f. 33.

Eboracensis; de desponsatione Johannis fratris regis, et terris ei datis; de homagio Willielmi regis Scotiæ; et de pecunia per regem collecta ad protectionem suam versus Terram Sanctam.

Pace tamen utcunque Judæis data, illico rex Ricardus regni solio sublimatus, vacantibus sedibus Londoniensi, Wintoniensi, Sarisbiriensi et Eliensi, quorum fructus et emolumenta rex Henricus pater suus exceperat, ipsis sedibus eligi fecit patronos gloriosos. De quibus unus sedi Eliensi, regis cancellarius, Willielmus de Longocampo fuit cognominatus; de cujus actibus perversis in sequentibus referetur. Sedi autem Eboracensi tunc vacanti Galfridus, dicti regis frater, filius Henrici regis, non quidem ex Alienora uxore sua sed bastardus, tunc electus fuit. Sed prius ad episcopatum Lincolniensis ecclesiæ electus fuit. Qui tamen de voluntate patris sui consecrandus archiepiscopus episcopatum dereliquit. Et ne ad hanc sedem vel aliam posset consecrari dictus Willielmus Eliensis episcopus, regis cancellarius, ei impedimenta porrigebat. Electus autem ad sedem Eboracensem dictus Galfridus a suffraganeo suo Johanne episcopo Candidæ Casæ ordinatus est in presbyterum. Tunc, eo pro consecratione sua Romanam curiam adeunte, Johannes legatus domini papæ suam electionem confirmavit. Archiepiscopusque Turonensis ex mandato papæ Cœlestini ipsum Turonibus consecravit. Abbasque majoris monasterii Sancti Martini pallium ei deferens solitis conditionibus eum involvit; scilicet, quod legatos ecclesiæ Romanæ cum veneratione susciperet, quod differret appellationibus, et visitaret ecclesiam Romanam singulis ternis annis, per se vel per proprium nuntium. Consecratus ergo rediens in Angliam per dictum Willielmum Eliensem in carcerem trudebatur, ut postea

A.D. 1189.

Elections
to vacant
bishop-
rics.William
Long-
champ,
bishop of
Ely.Geoffrey,
the king's
brother,
archbishop
of York.

A.D. 1189. referetur. Post coronationem autem suam, rex Ricardus Johanni fratri suo, præter id quod ex dono paterno in Hibernia et Normannia habuerat,¹ provincias Cornubiæ, Devonæ, Notyngamiæ et Lancastriæ, contulit. Sed et filiam comitis Gloverniæ, in tertio gradu consanguineam suam, cum integritate paterni juris, eidem copulavit. Sed et indulta fratri tetrarchia² fecit ingratum et infidum etiam ambire monarchiam.

Donations by the king to his brother, prince John.

Richard collects funds for a crusade.

Composito itaque [pacto] inter dictum Ricardum regem Angliæ et Philippum regem Franciæ, secundum votum pristinum, jam tunc quidem³ a Willielmo rege Ierosolimorum, quondam milite de Aquitania sive Gallia, qui ut prædicitur reginam Ierosolimæ duxerat in uxorem, secundo invitati quod versus Terram Sanctam tenderent, ad ipsam de manibus Sarracenorum liberandam, rex Ricardus sumptus congerere festinabat.

He receives money from the king of Scotland in lieu of homage.

Misit ergo propter Willielmum regem Scotiæ, ut ad eum accederet ad homagium suum faciendum. Qui veniens Cantuariam regique Ricardo domino suo homagium faciens, dedit ei decem millia marcarum, ut omnia tenementa sua, ligantias etiam hominum suorum quas⁴ de condicto regi Angliæ facere repromiserat, in sua potestate reciperet. Reddidit ergo rex Ricardus eidem Willielmo regi Scotiæ castella sua de Berwyk et de Rokesburghe, salvo regi Angliæ servitio quod Malcolmus 'rex Scotiæ' regi Angliæ facere debuit et consuevit. Referunt tamen quidam quod ipse Willielmus rex Scotiæ 16 millia marcas tunc Ricardo regi Angliæ solvit, in satisfactionem quarundam transgressionum quas prius erga dictum Ricardum perpetrarat. Tempore autem hujus regis Ricardi de rebellionem Scottorum non reperitur. Ipse tamen Willielmus rex Scotiæ, 5 anno hujus regis Ricardi, exigebat cum pace a dicto rege Ricardo terras alias quas ei dicebat de jure competere. Sed

R. Higden,
col. 2401.

¹ *habuerat*] receperat, R. H.

² *tetrarchia*] ierarchia, MS.

³ After *quidem*, secundo inserted in MS., but redundant.

⁴ *quas*] quod in MS.

cum pace repulsus est, ut inferius referetur. Pellexit A.D. 1189.
etiam Ricardus rex Wintoniensem episcopum ut duo
maneria regia, et pecuniosum Dunelmensem episcopum Sale of
lands and
personal
property
by Richard.
ut manerium suum de Sadebergha, compararent.

R. Higden,
col. 2402.

Quod et factum est. Coegit¹ etiam illum Dunelmensem
episcopum veteranum pro innumera pecunia propriam emere
provinciam. Unde solebat rex de eodem vetusto episcopo
jocando dicere, "Feci novitium comitem, ego² mirus artifex."
Consimili quoque astu rex plurimorum sacculos exhausterat,
detrahendo dignitates, et prædia regia et quæcunque mo-
bilia sua vendendo ac si animum redeundi non haberet.
Cumque propter hoc ab amicis familiari ausu increparetur,
respondit, "Londonias venderem si emptorem sufficientem
" reperirem." Eo quoque proclivius emebant plurimi quo
rex nunquam repatriare videbatur. Ipse nempe a summo
pontifice potestatem acceperat ut a quibus vellet crucem
assumptam detrahere posset; unde etiam multa librarum
millia acquisivit. . . . Quo tempore apparuit signum crucis
in cælo iterum apud Dunstapulam, et cito post visa est
forma crucis per aliquod spatium a vexillo recedere.

A cross
in the
heavens
seen from
Dunstaple.

CAP. XIII. *De Willielmo Eliensi episcopo et ejus* f. 33 b.
actibus perversis; de Hugone episcopo Cestriæ
et ejus morte; et de ejectione monachorum de
Coventre a proprio monasterio.

Firmato quidem pacto inter reges Angliæ et Franciæ, A.D. 1190.
Ricardus rex Angliæ regni gubernaculum Willielmo
Eliensi episcopo cancellarioque suo commisit, ut puta-
batur negligenter; quem totius Angliæ justitiarum
constituit, ad totius regni dispendium et discrimen.
Nam constitutus super gentem et regnum Anglorum
jam rege absente, dictus Willielmus episcopus cœpit
destruere, dissipare, evellere et disperdere naturalem
gentis prosapiam, et violatores pacis ad servandam
pacem urbibus et castellis promovit, et regiam osten-
William,
bishop of
Ely, de-
puted
guardian
of the
kingdom in
the king's
absence.
His ty-
rannical
conduct.

¹ Coegit] Pellexit, R. H.

| ² ego] ergo, R. H.

A.D. 1190. dens potestatem plebem depressit. Monasteriis autem vacantibus fratres suos et nepotes violenter intrusit: cum baroniis et comitatibus terræ sorores et neptes suas maritavit, regnique majores sibi affines afficiebat.

Becomes
legate of
England.
His op-
pression of
the clergy.

Dato etiam non modico pretio auri curiæ Romanæ, ut nulli esset inferior elatione vel dignitate, legationem totius Angliæ adeptus est. Qua ita abusus est, quod immaniter clerum oppressit, atque cum potestate regia Romanam ostendens auctoritatem cum mille equis procedebat, monasteria contributionibus et hospitationibus gravabat. Absente archiepiscopo Cantuariensi et cum rege profecto, et sede Eboracensi vacante, utramque sedem metropolitanam ad libitum suum prosternebat. Atque in maximis vexationibus quas magnis ecclesiis intulit ipsum ordinem Cisterciensem, in hospitibus suis exigendis, vel pro hiis etiam pretiis extorquendis, super privilegia et exemptionem suam ita vexavit ut eum

R. Higden,
col. 2402.

He im-
prisons
Geoffrey
the king's
brother.

pæne ei tributarium faceret. Eboracensemque electum, Galfridum regis fratrem, de quo prædicitur, jam per decem annos ne consecraretur impedivit. Quem tandem consecratum et apud Dovoriam appulsum, direptis rebus, de monasterio Sancti Martini extrahi et in turri regia trudi faciebat. Sed et apud Westmonasterium, tanquam papæ legatus et regni procurator, concilium celebravit. In quo complex ejus Hugo Nonant episcopus Cestriæ querelam deposuit, quod monachi Coventrenses sanguinem suum coram altari fudissent. Unde decrevit dictus . . Eliensis monachos dictos de Coventre fore eliminandos, et clericos præbendarios instituendos. Hac ergo occasione captanda præfatus Hugo, callidus homo et inverecundus, audax in probos,¹ litteratura eloquentiaque instructus, qui inter priorem et conventum de Coventre semper discordias seminaverat, manu armata monachos dictos expulit tanquam enormium criminum reos, moxque ad apostolicam sedem instructos direxit responsales cum litteris episcoporum attestantibus, quod monachi Coventrenses, desertæ Christi militia, ad sæculum essent relapsi. Unde petiit a papa liberam de ordinatione ipsius monasterii facultatem.

Ibidem.

A council
at West-
minster.

Substitu-
tion of pre-
bendary
clerks for
the monks
of Coven-
try.

¹ *probos*] in ausus improbos, R. H.

Romanus vero pontifex, sub expectatione si . . . aliquis forte A.D. 1190. ex parte monachorum adveniens in contrarium allegaret, . . . sententiam suspendit. Sed, sumptuum inopia retardans monachos, votum episcopi consummavit. Monachi tamen vel sero venientes, quamvis violentæ expulsionis injuriam diutius deplorarent, prævalente tamen episcopi potentia, astu et pecunia, per annos plurimos monachi dispersi, rebus eorum in præbendas clericorum redactis, prout poterant inopes victitabant. Quamobrem de isto Hugone episcopo, apud Beccum in Normannia die parasceves¹ decumbente, tradit fama quod, cum neminem sibi pœnitentiam imponere volentem reperisset, dixisse fertur: "Et ego meipsum pro malis² erratis meis " adjudico usque ad diem judicii pœna purgatorii cruciandum." Interim autem idem Willielmus Eliensis episcopus Hugonem Dunelmensem episcopum omni honore privavit, Wyntoniensem³ episcopum perturbavit et pœne cunctos molestavit. Parantur interim multi ad transfretandum et regem interpellandum contra communem⁴ tyrannum; sed et ille cunctos præveniens voti compos effectus est. Prius rediit quam cæteri regem attigissent; litteras tamen votivas cæteri impetrarunt. Quorum primus⁵ Lincolnensis episcopus rediens dictum Willielmum Eliensem episcopum usque Lincolniam prosequitur. Præfigitur igitur dies apud castrum de Tykhull respondendi. Ubi cum Dunelmensis episcopus advenisset, ait ad eum Willielmus Eliensis: "Ego non te capio præsul præsulem, sed " cancellarius castellanum, donec obsides dederis de regiis " castellis reddendis."

Story of
Hugh
Nonant,
bishop of
Chester.

The bishop
of Ely
is prose-
cuted by
the bishop
of Lincoln.

CAP. XIV. *De fuga dicti Willielmi Eliensis episcopi; et f. 34.
excidio Judæorum in diversis partibus Angliæ;
et occisione cecc. Judæorum apud Eboracum.*

R. Higden, Fama itaque dicti Willielmi Eliensis episcopi facinorosi Prince
col. 2404. Angliam replevit. Unde majores in eum fremunt, minores John arms
mala imprecantur. Johannes ergo regis frater, de captione against the
bishop of
Ely,

¹ *parasceves*] parascives, MS.

² *malis*] male in MS.

³ *Wyntoniensem*] Lincolnensem,
R. H.

⁴ *communem*] comitem, R. H.

⁵ *primus*] post in MS.

A.D. 1190. fratris sui Galfridi Eboracensis archiepiscopi¹ multum commotus, accitis ad se de suis provinciis et ex Wallensibus ingentibus copiis cum nonnullis episcopis, communem² tyrannum a Wyndeshore usque turrim Londoniensem et inde usque Dovoriam profugavit. Ubi timens sibi Willielmus episcopus ne

who is ill-treated in attempting to escape at Dover.

non libere posset transfretare . . . pontificalibus suis vestem superinduit muliebrem, caputque et maiorem faciei partem peplo³ circumvolutus deambulabat in littore, lævo brachio telam lineam tanquam venalem, ulnam vero manu dextera, ferens, ut in hac parte non consideratus facilius transfretaret. At dum telam suam more fœmineo distrahere nesciret, per verenda contractatus⁴ ignominiose detectus est. Ipso tamen tandem enavigante, regni administratio Rothomagensi archiepiscopo, rege de Cicilia sic mandante, commissa est . . . Willielmus vero Eliensis fortissimum adhuc⁵ rescriptum a papa Cœlestino impetravit, redditis sibi pristinis apostolicis⁶ vicibus, quasi pro meliorando Angliæ regno et Johanne regis fratre coercendo, qui ad regnum fratris absentis aspirare videbatur. Sed et in hiis frustratus, datis muneribus aut saltem factis promissis, cum Johanne collusit. Sed frustra: nam, licet apud Dovoriam erectis legationis suæ insigniis jam applicuisset, regina Alienora et archiepiscopi Rothomagensis et Eboracensis cum aliis multis ipsum renavigare coegerunt. Dum autem interim reges Angliæ et Franciæ, post firma-

He leaves the kingdom, and the government is confided to the archbishop of Rouen. Attempted return of the bishop of Ely.

Persecution of the Jews in many parts of England.

tum inter se fœdus, apud Turones Galliæ ætatem ad proficiscendum expectarent, zelus Christianorum adversus Judæos in Anglia respiravit. Non quidem sincere, id est causa fidei tantum, sed eorum vel æmulando felicitatem vel inhiando fortunæ; Dei quidem justitia talia minime approbante. Nam apud Linnam, Lincolniam, Norwicum, Sanctum Edmundum, Stanfordiam et alia diversa civitates et loca, plurimi Judæorum necabantur. Alii quidem fuerunt spoliati atque alii effugati. Sed apud Stanforth, occisis aut expilatis Judæis, Johannes quidam audacissimus Christianus cum multis spoliis Northumbriam⁷ divertit, ubi et ambitu pecuniæ ablata latenter occisus est ab hospite suo; corpusque

R. Higden, col. 2402.

¹ *archiepiscopi*] electi, R. H.

² *communem*] comitem, R. H.

³ *peplo*] populo in MS.

⁴ *contractatus*] contractus in MS.

⁵ *adhuc*] ad hunc, R. H.

⁶ *apostolicis*] apostolicæ sedis, R. H.

⁷ *Northumbriam*] Northantoniam, R. H.

ejus de nocte projectum est extra urbem, occisore fugiente. A.D. 1190. Mox somniantibus¹ vetulis atque apparentibus ibidem fallacibus signorum præstigiis, illi martyris meritum simplices homines attribuerunt, sepulcrum defuncti solennibus excubiis et muneribus onerantes. Ridebatur hoc a prudentibus. Sed tamen gratum fuit hoc clericis inde² victitantibus gratia commodorum. Res deferitur ad episcopum; qui statim . . . studia et cupidorum falsi martyris insignia profanavit. ³Nam, auditis Siege of
Jews in
York
castle. hiis cædibus et spoliis quæ dictis locis et alibi in Judæos fuerant perpetrata, cum apud Eboracum cecce. et eo amplius Judæi in munitione regia inclusi haberentur, ob persecutionem 'eorum' qui tunc ad comitatus convenerant declinandam, nihilominus tamen a vicecomite Eboracensi, Philippo de Falconberge, Ricardo Malebyse, Willielmo Percy, Marmeduco Darello, cum aliis militibus et vulgo ac prædictæ urbis civibus, obsessi sunt et acrius impugnati. Cumque assultus ex- Their self-
destruction. pugnantium diutius ferre non valerent, et jam omnis spes evadendi sublata fuisset, miserabilem mortem diræ mortis metu voluntarie sibimet accersierunt, eligentes potius mutua cæde deperire quam Christianorum persequentium rabie truculentius jugulari. Erat autem quidam inter eos, major natu et in lege Mosaica instructior, cui singuli eorum auscultabant, qui eosdem ad tam horribile genus mortis exhortationibus et exemplis patrum in veteri lege præcedentium animarat. Cumque omnes ejus hortatui obtemperarent, ille arrepto cultro incidit vænulas gutturis singulorum, projectis prius pecuniis in cœnulenta aqua quæ subtus discurrebat; at tandem uxorem suam et semetipsum simili morte jugulans; exponentes quidem corpora inhumata canibus et avibus dilaceranda, animas vero Gehennalibus flammis tradebant cruciandas. Et abhinc Judæi per plures annos civitatem Eboraci inhabitare sed nec

¹ *somniantibus*] sompniantibus,
MS.

² *inde*] ibidem, R. H.

³ The narrative of the siege of

the Jews in York castle, and of their self-destruction, is given in greater detail by William of Newburgh, ii. 24.

A.D. 1190. intrare quandoque ausi fuerunt. Suspiciabantur autem
 f. 34 b. quidam regem ante transfretationem suam hujusmodi
 depopulationes Judæorum præcepisse; nec hoc laudabi-
 liter fuisse factum, propter illud propheticum, quidam
 arbitrabantur, "Ne occidas eos, nequando obliviscan- Ps. lviij. 12.
 " tur populi mei," et de hiis et omnibus aliis in die Ezech.
 judicii fiet unum ovile et super omnes in singulos xxxvii. 24.
 unus pastor. John x. 16.

CAP. XV. *De transitu regis in Siciliam, et discordia
 inter ipsum et Tancredum regem Siciliæ; de gestis
 Ricardi regis ibidem; de obsidione Acræ et morte
 Baldewini Cantuariensis archiepiscopi et aliorum
 ibidem.*

Anno autem Domini 1190, et anno regis hujus Ri-
 cardus 2°, rex Ricardus prædictus, quia patre suo
 vivente crucem Ierosolimitanæ profectionis, ut prædic-
 tum est, ceperat, firma pace inter se et regem Franciæ
 Fleet as- statuta, Normanniam adiit, et ibi per totam hyemem
 assembled by Richard. classem de 156 navibus, buceis 24 et galeis 39, quas sibi
 præparaverat, expectavit. Et interim ipsa quæ¹ præ-
 scripta sunt de Willielmo Elyensi episcopo et Judæis
 fuerant perpetrata. Ipse autem rex Ricardus præmi-
 A portion of the army sent to the Holy Land. serat ad Terram Sanctam magnam partem exercitus
 sui cum archiepiscopo Cantuariensi, episcopo Sarisbiri-
 ensi, et comitibus quibusdam, et navibus c. et decem.
 Quinto autem die postquam prædictæ c. et 10 naves Benedict.
 iter arripuissent, ipsis omnibus per tempestatem subi- Petrib.
 tam turbatis, 10 earum in mare Hispanicum, infra p. 594.
 dominium Sarracenorum, propulsæ fuerunt. Quarum R. Hoveden, p. 668.
 The vision of St. Thomas appearing to the fleet in a storm. una submersa, residuis 9, quæ de Londoniis erant,
 Sanctus Thomas quondam Cantuariensis archiepiscopus,
 Sanctus Edmundus rex et Sanctus Nicholas, vesti-

¹ quæ] qui, MS.

mentis pontificalibus et regali induti, eas confortando A.D. 1190.
 apparuerunt, qui se missos¹ a Deo protestabantur ad
 classem Ricardi inter tempestates maritimas conser-
 vandam. Et continuo tempestas silentium repetivit.
 Ipsi tandem 9 navibus reliquis associatis, omnes pari-
 ter ad Acram applicuerunt, et ipsam Acram obsessam The fleet reaches Acre.
 reperiunt. In qua obsidione, Baldwinus Cantuari-
 ensis archiepiscopus et Beluacensis episcopus, comites
 Leicestrensis et de Ferrers, et fere omnes nobiles, ex
 nimia aeris intemperie obierunt. Obsidio tamen usque
 ad adventum ipsorum regum Franciæ et Angliæ fuit
 continuata. Cum autem proficiscerentur ipsi duo reges,
 rex Angliæ versus Marsiliam et rex Franciæ versus
 Januam per terram transierunt. Et cum rex Ricardus
 apud Marsiliam constitutus fuisset, veniens de Sicilia
 nuntius quidam intimavit sibi Willielmum regem Siciliæ
 mortis debitum exsolvisse, Tancredumque comitem cog-
 natum ipsius Willielmi coronam præripuisse; Johan-
 nam etiam, ipsius regis Ricardi sororem, uxorem et
 reginam ipsius Willielmi regis Siciliæ, in carcerem The death of Will-
 iam, king
 of Sicily,
 reported
 to Richard
 at Mar-
 seilles.
 Usurpation
 of Tancred.
 intrusisse. Hiis autem auditis, Ricardus rex Siciliam
 ad Tancredum debellandum et sororem suam liberan-
 dam tendere proponebat. Sed prius ad Januam, ubi
 rex Franciæ infirmus jacuerat, properabat. Rex autem Richard
 and Philip
 proceed to
 Messina.
 Philippus tandem convalescens Messanam Siciliæ appli-
 cabat. Rexque Ricardus Siciliam tendens, cum per
 oras Tiberis iter haberet, in obviam fuit ei Otho qui-
 dam cardinalis, a domino papa ad eum missus, rogans
 eum Romam domino papæ adventurum. Quo tamen
 excusante, prope Capuam Apuliam introivit. Qui tan-
 dem, 3 die post Philippum, apud Messanam applicans
 nuntios Tancredo regi Siciliæ trans mittebat, rogans
 sororem suam ipsi amicabiliter retradendam. Quo qui-
 dem annuente et ei ipsam ad Messanam transmittente,

¹ missos] missas in MS.

A.D. 1199. Ricardus rex duas propinquas insulas, unam a Sarra-
 cenis alteram a Græcis occupatas, conquirebat, et eas
 Johannæ sorori suæ assignavit. Cives autem Messanæ
 civitatis, famam Ricardi audientes, advenienti portas
 clausurunt, ne civitatem cum suis introiret. Super quo
 rex Ricardus nimium iratus sub sacramento vovebat
 ipsum Tancredum regem Siciliæ debellaturum, si pro-
 terterviam civium ipsorum non refrænaret, et executionem
 testamenti dicti Willielmi quondam regis Siciliæ con-
 cernentis¹ Johannam sororem suam non suppleret, et
 de dote ipsius Johannæ minime provideret. Castellum
 ergo ligneum et portabile contra civitatem Messanam erexit,
 quod et metagriphon appellavit. Quo quidem instrumento urbem
 Acram postmodum cepit. Mediante autem inter duos
 reges Angliæ et Siciliæ rege Franciæ sed fute, rex
 Tancredus regiñæ Johannæ de dote sua satisfacisse
 protestabatur. Quæ etiam hoc affirmans proponebat
 eundem Tancredum ipsi regi Ricardo fratri suo de uno
 papilione, una mensali tabula cum tristegis aureis, et
 aliis vasis argenteis et deauratis, quæ dictus Williel-
 mus quondam rex Siciliæ eidem Ricardo decumbens
 legaverat, fuisse debitorem. Quorum omnium Tancre-
 dus rex se debitorem recognoscens, 40 uncias auri regi
 Ricardo insuper erogabat; ita saltem quod Arthurus
 filius et heres Galfridi comitis Britanniæ, fratris Ri-
 cardo, filiam ipsius Tancredi regis duceret in uxorem.
 Quapropter ipse Ricardus fecit eundem Arthurum
 heredem suum si absque liberis decessisset, pro eo
 quod filius et heres ipsius Galfridi secundo post eum
 nati extitisset.

The citi-
 zens shut
 their gates
 against
 Richard.

Terms
 made with
 Tancred.

R. Higden,
 col. 2404.

Ben.
 Petrib.
 p. 612.
 J. Brompt.
 col. 1183.

¹ *concernentis*] concernendo, MS.

CAP. XVI. *De discordia inter reges Angliæ et Franciæ* f. 35.
in Sicilia ; de desponsatione regis Ricardi ibidem ;
et de cognomine regis Ricardi.

J. Brompt.
col. 1197.
Ben.
Petrib.
p. 644.

Ricardo autem rege apud Messanam in Sicilia ali-
 quandiu commorante, ecce Alienora mater sua et Phi-
 lippus comes Flandriæ adduxerunt ad eum Barengariam
 filiam regis Naverrorum, virginem pulcram et diser-
 tam, quam rex Ricardus ibidem duxerat in uxorem.

A.D. 1190.
Marriage
of Richard
with Be-
rengaria.

J. Brompt.
col. 1195

Post nuptias autem, Alienora ad propria est reversa, et
 Barengaria regis conjux cum Johanna regina Siciliæ
 remanebat. Postmodum autem, visitata Sancta Agatha
 Atteniensi, cum rex Ricardus versus Acram iter arri-
 pisset, Tancredus, datis Ricardo muneribus, et 15
 galeis cum armatis et 2 navibus cum victualibus sibi
 in peregrinationis suæ subsidium attributis, eum a rege
 Franciæ Philippo monebat præcavere. Qui Philippus
 ipsi Tancredo, dum adhuc cum rege Ricardo discors
 esset, litteras destinabat ut contra regem Ricardum
 guerras continuaret, et ipse rex Franciæ dictum Tan-
 credum contra regem Ricardum refoveret, in ipsius
 Ricardi perpetuam eversionem. Ad cujus dicti testifi-
 cationem, litteras prius a rege Franciæ ad ipsum trans-
 missas Ricardo regi retradebat. Super quibus rex
 Ricardus admirans, ex intimis cruciatus, Messanam
 rediit. Sed tamen ad Philippum regem Franciæ acce-
 dere contemnebat. Rex autem Franciæ ipsius Ricardi
 regis tardam accessionem ad eum admiratus, fute ei
 transmisit, requirens tempus quo classem et exercitum
 suum usque Terram Sanctam præpararet. Cui Ricardus
 respondebat, suum consilium adversario suo non esse
 patefaciendum. Sed diffidentiam ipsius regis Philippi
 ipsi per litteras proprias contra eum se in crastino
 probaturum asserebat. Philippus autem rex, hæc Philip-
 audiens, litteras quasdam fictas fuisse perhibebat, ut
 absque majori calumnia, spreta copula Aliciæ sororis

Tancred
warns
Richard of
Philip's
treachery.

Philip
charges
Richard
with the

A.D. 1190.
breach of
his engage-
ment to
his sister
Alicia.

Terms of
agreement
between
the two
kings.

Origin of
Richard's
name of
Cœur-de-
Lion.

ipsius Philippi, ipse Ricardus rex præfatam Barengariam in matrimonium quietius retineret, et ipsæ litteræ eundem regem Philippum reprimerent in silentium, ne per ipsum præfatus Ricardus propter spretam dictæ Aliciæ copulam calumniaretur. In crastino autem, rex Ricardus, super hiis coram clero et populo se excusans, publicabat Henricum dudum patrem suum, dum ipsam Aliciam in sua custodia retineret, de ea unam filiam sed jam mortuam procreasse; nec ergo eam se in conjugium [capere] post patris coitum jus permetteret, respondebat. Hac ergo accepta responsione, Philippus rex, pro eo quod Gisortium cum pertinentiis et decem millia marcas, quæ quondam regi patri ipsius Ricardi cum præfata Alicia ad ipsius Ricardi matrimonium exhibuit, non re habebat, in minas prorupit. Magnates tamen et clerus concordiam inter ipsos duos reges providebant. Unde rex Ricardus ipsum Gisortium et decem millia marcas regi Franciæ spondidit redditurum: et continuo rex Philippus ad obsidionem Acræ pacificatus properavit. Interim autem Philippus ipse rex Franciæ, in Sicilia commoratus, delicta suorum dissimulans, nomine Agni sortitus est. Rex vero Angliæ Ricardus, nihil inultum relinquens, nomen Leonis promerebat. Nomen autem ejus fuit "Ricardus "Quer de lyon;" quod interpretatur, "Cor leonis." Quod nomen ferunt aliqui ei taliter evenisse. Cum autem, ut postea referetur, ortis inimicitii in Terra Sancta inter ipsum et Philippum regem Franciæ, redeunte rege Franciæ in terram suam, Ricardus in Terra Sancta plurimum operatus, demum ad propria remeare proponeret, in Austria captus carceri mancipatur. Cui in carcere detento, ex consilio regis Franciæ, leo quidam ferus et famelicus, a tribus diebus jejunos, ad ipsum Ricardum intromittitur, ut ipsum continuo devoraret. At rex Ricardus leonem invadens singula ejus membra dilacerabat, et cor leonis exenterans ipsum cor sic calidum et crudum deglutivit. Unde et ipse

Ricardus "Quer de lyon" in posterum fuerat nuncu- A.D. 1190.
 patus. Si autem hæc fabula rei contineat veritatem
 lectoris iudicio derelinquo. Profecto ut prædictum est
 rege Francorum in Siriam, rex Ricardus post eum
 aliquantulum in Sicilia demoratus est. Sed sub hye-
 mali otio otiosus non erat. Sed Græcos in Sicilia et
 Calabria expugnavit, victualia transmisit et machinas
 confecit. Sed et castellum ligneum quod contra Mes-
 sanam erexerat deponebat, cum quo et Acram postea
 expugnabat.

Philip pro-
 ceeds to
 Syria, and
 Richard
 winters in
 Sicily.

CAP. XVII. *De captione Isakii regis Ciprorum et sub-
 jectione terræ suæ Cipri ad regem Ricardum; et
 de coronatione reginæ Angliæ in Cipro; et alio
 rege in Cipro per regem Ricardum substituto.*

Benedict.
 Petriburg.
 p. 645.
 J. Brompt.
 col. 1197.

Postea rex Ricardus, 4 die Aprilis Messanam egre- A.D. 1191.
 diens, 20 die sequente in insula Roda applicabat. Ubi f. 35 b.
 per 5 dies demoratus est. Deinde autem procedens
 ventis contrariis usque in Ciprum retortus est. Ubi
 duæ regiæ naves irruente tempestate confractæ adve-
 nientibus Cipriis spoliatae sunt, et vivi in eis reperti
 carceri mancipantur. De quarum navium una cancel-
 larius regis cum sigillo regio submersus deperiit. Ut
 autem rex Ricardus Ciprorum gestus agnovit, litteras
 Isakio regi Ciprorum trans mittebat, ut catalla sua sic
 spoliata et homines captivos ei liberaret. Quo litteris
 regis Ricardi minime obtemperante, ipse rex Ricardus
 peregrinationem suam differebat et regem Ciprorum
 instituit debellare. Et cum in terra Ciprorum appli-
 care disposuisset, Isakius rex Ciprorum circa littora
 maris ei in obviam resistebat. Sed tandem regi Ri-
 cardo cedens per totam noctem sequentem a facie ejus
 se abscondit. Rex autem Ricardus, apud navigium
 pernoctans, die sequenti civitatem Lymazonam, victu-

Richard's
 ships pil-
 laged by
 the Cypri-
 ans.

Richard
 attacks and
 defeats
 Isaac
 (Comne-
 nus), king
 of Cyprus.

A.D. 1191. alibus repletam sed a Cipriis ob timorem ejus derelictam, invadebat. Interim autem 'dum' Isakyus exercitum contra regem Ricardum collegisset, Ricardus in crepusculo 'ante diem' Isakii exercitum subito conturbabat, atque alios perimens, alios capiens, Isakium fugere compellebat. Hiis autem peractis, Ricardus Lymazonam regrediens Barengariam uxorem suam in reginam ibidem fecerat coronari. Festivitate ejusdem coronationis aliquandiu perdurante, rex Ierosolimæ, princeps Antiochiæ, comes Tripolitanus, non tamen ille proditor, et alii magnates Sirie in Ciprum ad regem Ricardum advenerunt. Qui ibidem regi Ricardo de bellando Sarracenos pariter cum eo fidelitatem promiserunt. Audiens autem ipsorum adventum rex Isakius, regiumque exercitum divisum, medietatemque ejus regi Ierosolimæ commissam et alteram medietatem Ricardo ad ejus expugnationem reservatam, ad regem Ricardum accessit veniam imploraturus. Ibique homo regis Ricardi deveniens terram suam de ipso tenere, filiamque suam ei in custodiam committere, atque in peregrinatione sua cum certis armatis et peditibus propriis sumptibus ei assistere, promittebat. Rege ergo Ricardo Isakio commissa perdonante, cum ipse Isakius apud regem Ricardum pernoctaret, de sua sponsione pœnitens clam aufugit, et in crastino regi Ricardo se per hujusmodi sponsionem in exheredationem suam et heredum suorum nolle obligari [nuntiavit]. Quapropter rex Ricardus regi Ierosolimæ suisque classem ad eundem Isakium debellandum committebat, et ipsemet per terram illum est insecutus. Civitates ergo et villæ ei tradebantur. In quarum una, Eherina¹ nuncupata, præfatam filiam Isakii reperiens, ipsam Barengariæ uxori suæ committebat, et Isakium de civitate in civitatem et villa in villam profugabat. Et cum tandem Isakium

Coronation
of queen
Beren-
garia.

The king
of Cyprus
accepts
terms of
submission
to Richard.

He re-
nounces
his engage-
ment.

Richard
pursues
him.

J. Brompt.
col. 1199.
Ben.
Petrib.
p. 650.
Ben.
Petrib.
p. 648.
J. Brompt.
col. 1198.

¹ *Eherina*] read Cherina.

Hoveden, in castello de Buffevett¹ deprehenderet extitisse, ipsum A.D. 1191.
p. 691.

castellum undique obsidens ei machinas porrigebat. Rege autem Ricardo quadam die castellum assiliente, cum Isakius in mensa resideret, Statinus quidam suus familiaris eum alloquebatur, consulens quod cum rege Ricardo pacem inire deberet. Ad cujus consilium Isakius in ira provocatus cultellum, quem tunc forte in manu tenebat, in eum jecit, et majorem partem nasi ipsius violenter auferbat. A cujus ergo conspectu Statinus fugiens regem Ricardum adiit, et ei homagium suum faciens civitates, villas et castella, quorum custodiam habuit, absque ulteriori labore conferebat. Isakius ergo inde clam aufugiens in abbazia quadam quæ Capa Sancti Andreæ dicitur se abscondit. Quod Ricardus advertens eum illuc persequabatur. Cui Isakius occurrens ad pedes ejus se projecit, rogans vitam et membra ei concedenda et eum in vinculis ferreis non ligari. Annuens autem Ricardus eum in compedes argenteos et manicas aureas conjecit, et eum uxori et sorori suæ custodiendum committebat. Nec tamen Isakius de sua redemptione mentionem aliquam faciebat. Ricardus etiam totum Ciprum præfato Statino et ejus heredibus attribuebat, ut regnum suum de ipso rege Ricardo et regibus Angliæ qui pro tempore fuerint per servitium debitum detineret. Magnates ergo et communes Cipri servitia debita eidem Statino faciebant. Abhinc autem reges Cipri facti sunt homagiarii et tributarii regibus Angliæ usque in hodiernum. Et quia præfatus Statinus rex Ciprorum præscripto modo in naso fuerat mutilatus, Statinus nasatus in posterum sed contrarie fuerat nuncupatus.

His towns
and fort-
resses de-
livered up
to Richard
by Stati-
nus.

He sub-
mits to
Richard.

Richard
makes over
Cyprus to
Statinus.

¹ *Buffevett*] read *Buffavent*.

CAP. XVIII. *De transitu regis Ricardi a Cipro ad Acram; de navi Sarracenorum capta in mari; de expugnatione Acræ per biennium jam obsessæ, et discordia iterum inter regem Ricardum et Philippum regem Franciæ; et de jaculo mirabili ex Acra in exercitum regis Ricardi lapso.*

A.D. 1191. Post hæc rex Ricardus, dimisso Roberto de Thornham milite, patre Isabellæ de Thurnham, cujus corpus in capitulo nostro sepultum requiescit, ad ipsum Ciprum eidem Statino totaliter subjiaciendum in mare versus Acram se immisit. Secundo vero navigationis suæ die vidit in mari navem maximam, insigniis regalibus regis Franciæ decoratam, mille et quingentis viris paganis bellicosus cum armis et victualibus onustatam, quam Saffadinus frater Saladini, dominus Babiloniæ, Sarracenis in Acra obsessis in eorum præsidium trans mittebat. Allocuti quidem ipsi de nave, se de Antiochia extitisse et ad Philippum regem Franciæ se cum victualibus properasse responderunt. Circumspiciens tamen navem Antiochiæ princeps comperit ipsos fictitias protulisse. Unde rex Ricardus 'et sui' navem invadentes, paganis omnibus, præter paucos quos regi Franciæ præsentaverat, occisis et demersis, eam subtus perforando in profundo pariter demerserunt. Sic rege Ricardo a Cipro discedente, monachus quidam Isakii cognatus claustrum egressus regni diadema singulos perturbando invadebat. Quem Robertus de Thornham apprehensum carceri mancipabat. Qui tamen de carcere noctanter effugiens a Statino rege et Roberto iterum comprehensus patibulo suspensus interiit. Robertus autem de Cipro egressus, actus monachi ipsius et qualiter cum eo fecerat Ricardo regi referens, ipsum in indignationem commovit, eo quod regiæ dignitati derogans aliquem qui se vocaverat regem suspendebat. Sexto autem die Junii, Ricardus rex apud Acram

f. 36.
Sir Robert de Thornham left in Cyprus.
Richard sails for Acre.
He captures a ship belonging to Saladin's brother.

A certain monk, attempting to seize the throne of Cyprus, is executed by Sir Robert de Thornham.

Ben. Petrib. p. 651. J. Brompt. col. 1200. Hoveden, p. 692.

Ben. Petrib. p. 657. J. Brompt. col. 1203.

applicans reperit civitatem casso labore per biennium A.D. 1191.
obsessam, "portumque civitatis catenis ferreis interclu-
sum, ne indigenæ per assultus maritimos turbarentur. The siege
of Acre.

Ricardus ergo ipsas catenas confringens cum sua classe
assultus plurimos exhibebat. Rex vero Franciæ ante
adventum Ricardi civitatem assultibus non commovit;
sed Ricardo assiliente et ipse pariter civitatem est
aggressus. Deinde autem, post assultum primum aut

R. Higden,
col. 2405.

secundum, orta est discidii materia inter ipsum Ricardum et Quarrel
Philippum regem Franciæ in hunc modum. Rex Franciæ, ex between
pacto quod fecerat cum rege Ricardo¹ apud Turones, Richard
and Philip.

vendicabat medietatem acquisitionum 'Ricardi' in Cipro. Et
contra, rex Ricardus dixit se pepigisse de acquisitionibus in Terra
Sancta et contra Sarracenos . . . Alia vero causa fuit discidii²
quod rex Franciæ noluit quicquam mutuare comiti Campaniæ,
tunc ibidem valde indigenti, nisi sibi invadiaret Campaniam.
Tunc comes ait, "Feci quod debui, amodo faciam quod oportet.
" Dominus meus me non recipit nisi pro meo. Vadam ergo
" ad eum qui paratior est dare quam accipere." Unde ad
regem Ricardum veniens ditatus est. Insuper et rex Ricardus
fovebat partem . . . regis Ierosolimorum contra Conradum
Marchionem 'de Mountferrant,'³ quem rex Francorum e

contra fovebat. Properatur tamen ad ejusdem civitatis ex- Failure of
pugnationem, quæ jam per biennium ante Ricardi adven- the siege
tum, ut prædicitur, casso labore fuerat obsessa. Nam ante prior to
ejus adventum machinæ urbi admotæ igne Græco, qui nulla Richard's
aqua nec alio elemento extinguere poterat, comburebantur. arrival.

exercitus etiam Christianus partim morbo partim inedia minora-
batur; et etiam propter discordiam inter regem Ierosolimæ⁴ et
Conradum Marchionem in partes dividebatur. Necnon aliqui
magni de nostris pecunia Saladini corrumpébantur. Adveni-
ente autem Ricardo rege nullus suam peregrinationem
dissimulare ausus fuit; sed omnes pariter ad assultus
civitatis sunt aggressi. Quadam autem nocte post as- Philip's
sultus, machinas regis Franciæ, negligenter prope muros burnt.

Ben.
Petrib.
p. 653.
J. Brompt.
col. 1201.

¹ cum . . . Ricardo] inter se, H.

² discidii] discordiæ, H.

³ Regem Tiri, erased, but which
is the reading in Higden.

⁴ regem Ierosolymæ] Guidonem,
Hig.

A.D. 1191. civitatis relictas, Sarraceni civitate inclusi igne Græco subito combusserunt. Ideo ergo rex Ricardus regi Franciæ quasdam de suis machinis mutuavit, et ipse cum reliquis viriliter est operatus. In tantum autem continua et asperrima¹ expugnatio civitatis perduravit quod frater Saladini, custos civitatis, ipsos reges Angliæ et Franciæ requirebat ut ipse cum omnibus interclusis civitatem exiret, et civitas eis absque ulteriori pugna redderetur. Cujus requisitionem ipsi duo reges contemnentes assultus undique renovabant. Et ecce de quadam turre a Ricardo rege expugnata jaculus quidam est emissus, in quo litteris Latinis scriptum erat : J. Brompt. col. 1202.
 "In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti, Amen." Ben. Petrib. p. 656.

Offer of surrender of the city. Totumque consilium quod inter obsessos fuerat ordinatum in ipso jaculo pariter conscriptum erat. Ex quo nostri Christiani nimium fuerunt exhilarati. Sed nullus qualiter jaculus de turri lapsus fuerat agnoscebat.

CAP. XIX. *De captione Acræ ; et causa inimicitie inter regem Ricardum et ducem Austriæ ; et de captione cujusdam castrî prope Acram.*

Sarraceni autem obsessi ipsos reges indies requirebant ut, si ipsos sinerent illæsos abire, ipsam civitatem et Ierosolimam cum sancta cruce, necnon et mille quadringentos Christianos quos apud se Saladinus captivos tenebat, ad certum diem ipsis regibus se reddituros promittebant. Referunt autem quidam ipsum Saladinum xx. mille Christianos captivos habuisse, quos ipsis duobus regibus reddere non negabant. Reges autem ipsorum promissionibus fidem credulam minime adhibentes civitatem acrius solito infestabant. ² Ricardus ergo quadam die, appposito castello ligneo quod apud

f. 36 b. Capture of Acre.

¹ *asperrima*] *asperima*, MS.

² The substance of the following narrative is in Richard of Devizes,

p. 59. Burton appears, however, to have derived it from some other author.

Messanam fecerat, grandem partem muri civitatis de- A.D. 1191.
 primebat, unde ei aditus in civitatem est apertus. Qui
 intrans civitatem quotquot Sarracenos comprehendere
 poterat trucidabat. Interim autem Philippus rex
 Francorum civitatem ex alia parte ingressus Sarracenis
 gravia inferre non differebat; vexilla ergo regia in
 turribus civitatis fecerant exaltari. Capta autem urbe
 12 die Julii, dux Austriæ secutus regem Ricardum in
 civitatem, vexillum suum cum vexillis regiis in altum
 erigebat, ut saltem cum regibus triumphi gloriam ven-
 dicaret. Quo facto, rex Ricardus ipsum ducem Austriæ
 arctius increpavit quod vexillum suum inter vexilla
 regia erigere præsumpsisset. Sed nescio an casu an
 regis Ricardi petulantia vexillum ipsius ducis cœno
 fuerit conculcatum. Unde dux ille contra regem Ricar-
 dum commotus, injuriam tamen ad tempus ægre ferens,
 postmodum cum rege Franciæ ad propria reversus est,
 gravius se in posterum de rege Ricardo vindicaturus.
 Interea Barengaria regina, regis Ricardi uxor, et Jo-
 hanna Regis soror, apud Tripolim commorantes, Isakium
 quondam Ciprorum regem cum filia sua adhuc in cus-
 todia detinebant. Dum etiam ipsi duo reges Angliæ et
 Franciæ in Acra aliquandiu moram contraxissent,
 fames et inedia eorum exercitus cruciabat. Quapropter
 exercitus in duos dividebatur. Philippus ergo rex
 Franciæ cum suo exercitu castellum quoddam Christi-
 anis valde nocivum, ab Acra per unam dietam distans,
 manuceperat expugnare. Ricardus etiam cum suo
 exercitu terram ad spatium 8 dietarum ab Acra con-
 quirebat. Sed audiens Philippum ipsum castrum obse-
 disse nec in aliquo profecisse, distantiamque exercituum
 tam largam formidans, continuo ad Philippum in adju-
 torium expugnationis castri accedebat. Cujus adventum
 et propositum rex Philippus perpendens, adhuc de
 captione castri non securus Acram rediit, ut, cum omen
 nullum sibi conspiceret imminere, captione castri per
 regem Ricardum in sua præsentia non verecundetur.

Insult
 offered by
 Richard to
 the duke of
 Austria.

Imprison-
 ment of
 Isaac, king
 of Cyprus.

Capture of
 a fortress
 attempted
 by king
 Philip
 without
 success.

Walt. de
 Heming.
 p. 166.
 J. Brompt.
 col. 1209.

A.D. 1191. Ricardus ergo, ad ipsum castrum a Philippo desertum
 The fort- veniens, vovebat se versus Acram nunquam propin-
 ress taken
 by Richard. quius accessurum antequam ipsum castrum per ex-
 pugnationem accepisset. Quadam ergo die Ricardus
 ipsum castrum assiliens ad portas ejus properabat.
 Quibus apertis et viris bellicosus admodum plenis, rex
 per medium bellatorum solus introivit et Sarracenos
 undique perimebat. Bellatores regii dominum suum
 regem a Sarracenis occisum aut captum fuisse autu-
 mantes portas acrius insiliebant, et aditum repetentes
 in superiori parte aulæ majoris dominum suum solum
 Sarracenos oppugnantem repperunt. Cunctos itaque
 Sarracenos in castello comprehensos occiderunt præter
 tres inter eos majores, de quibus rex Ricardus regi
 Philippo exennium præsentabat.

CAP. XX. *De regressu Philippi regis Franciæ; de con-
 cilio apud Parisius contra regem Ricardum; de¹
 desponsatione regis Franciæ; et de bello inter
 regem Ricardum et Saladinum cum suis exerci-
 tibus.*

Philip's
 jealousy of
 Richard.

Rex Philippus, super captione hujus castri, cujus
 oppugnationem inceptam et ipse recusabat, supra modum
 verecundatus, Ricardi felicitati cœpit invidere. Quod
 Saladinus per exploratores advertens inducias guerra-
 rum pro septennio sequente per internuncios expetivit.
 Quibus induciis rex Philippus consentiens redarguitur
 a Ricardo. Et iterum cum rex Ricardus suos captivos
 suspendisset Philippus suos captivos vendidit. Ob hiis
 ergo et similibus objurgatus². . . necnon gloriam . . . Ricardi
 ægre ferens, aeris intemperiem causatus est et repatriare
 disponebat. Partitis ergo inter Philippum et Ricar-
 dum cunctis perquisitis, Philippus, suum exercitum
 Hugoni duci Burgundiæ in auxilium regis Ricardi

Will. Parv.
 de Newb.
 ii. 66.

R. Higden.
 col. 2405.

He returns
 home with
 the duke of
 Austria.

¹ *de*] repeated in MS.

| ² *objurgatus*] commotus, R. H.

remanentis committens, in Franciam comitante sibi A.D. 1191. duce Austriæ remeavit. Juratoriam tamen cautionem ante recessum suum regi Ricardo adhibuit de indemnitate terrarum et rerum ejusdem Ricardi, usque ad reditum suum de Terra Sancta. Philippus Italiam appulsus papam adiit absolvi a quodam juramento . . . Sed non obtinuit. Occiso interim Conrado marchione per duos sicarios in urbe sua Tiro, Philippus rex Franciæ nisus est regi Ricardo hoc scelus imponere. Unde et apud Parisius celebrato concilio, de proditore suo Ricardo rege se velle ulcisci proponebat. Prudentiores tamen præmaturæ ultionis propositum dissuaserunt, asserentes quod licet vera forent quæ regi Ricardo imponebantur non tamen præpropere aut petulanter agendum fore; sed respectu honestiori¹ sustinendum quousque ad propria remearet qui propter Christum noscebatur peregrinari. Cæterum si reversus de objectis² se purgare poterit vel de excessu satisfacere voluerit, bene actum erit. Sin autem, expectandæ³ ultionis justitia cômite congruum tempus erit. Quod si hoc⁴ consilium displicuerit, Romanus pontifex consulatur. Sed quamvis ad modicum quiesceret rex Philippus, molitus est tamen regno Angliæ cruentum negotium. Expetiit ergo rex . . . Philippus per legatos nuptias germanæ regis Daciæ, eo tamen pacto ut dotis pacto⁵ sibi concederetur id antiquum jus quod Dacis in regno Anglorum ab olim competebat, simul cum classe et exercitu per unum annum, ad hoc exequendum.⁶ Sed et hac conditione propter Wandalicam a tergo infestationem negata, traditur nuptui puella cum decem millibus marcarum argenti. Quam tamen post primam copulæ noctem, aut propter foetidum oris anhelitum, aut quia non invenit eam virginem, rex Philippus repudiavit indecenter. Et cum, ut dictum est, ipse rex Philippus in terram suam regrederetur, Ricardus noster Anglorum rex cum Christianis in Terra Sancta remanentibus iter suum versus Joppen dirigebat. Saladinus quoque ejus progressum perpendens, dispositis in tres exercitus suis aciebus, Ricardo regi cum suis ne flumen quoddam transirent a Cæsaria discurrens obstaculum minabatur. Ricardus rex econtra, suis aciebus in tres

He endeavours to fix upon Richard the charge of murdering the

f. 37. marquess of Montfermat.

He intrigues to obtain the aid of the Danes in an invasion of England.

Richard marches against Joppa, and defeats Saladin.

J. Brompt.
1213 (in
substance).

¹ *honestiori*] honestatis, R. H.

² *objectis*] vel objicienda, R. H.

³ *expectandæ*] expetendæ, R. H.

⁴ *hoc*] nostrum, R. H.

⁵ *pacto*] nomine, R. H.

⁶ *exequendum*] assequendum, R. H.

A.D. 1192. exercitus divisus, unum exercitum cuidam militi probo, alterum Hugoni Burgundiæ duci Francigenis tunc dominanti commisit, et tertium ipsimet et regi Ierosolimorum ut decuit reservans, ut fluvium pertransiret viribus contendebat. Et cum bellum cum Saladino committeretur, quadraginta millibus Sarracenorum occisis et in fluvio submersis, ipse miles probus dux primi exercitus occisus est. Ricardus vero ejus mortem recognoscens in Saladinum ipsum irruebat, et eum præcipitans sed tandem relevantem arctius profugabat. Interim etiam, dux Burgundiæ cum Templariis a Sarracenis tertii exercitus in fluvium depressi, clamoribus a Ricardo auxilium implorarunt. Ricardus ergo a fugatione Saladini ad tempus regrediens ducem ab impulsu Sarracenorum liberavit, et tandem ipsum Saladinum iterum insecutus in montana Siriæ profugavit. In quo bello mille et cccc. Christianorum fuerunt interempti. Facto autem prælio, Ricardus rex Joppen, Cæsariam, Ascalonam, Nazareth, Cades, Carmelum, civitatesque et regiones plurimas, occupavit.

CAP. XXI. *De captione camelie Saladini; de invasione regis Franciæ in Normanniam et Johannis fratris regis Ricardi in Angliam; et treugis ideo capitis inter regem Ricardum et Saladinum.*

Richard captures Saladin's train of camels.

Et quadam die rex Ricardus cum 5 millibus virorum electorum occurrit camelie Saladini, quam undecim millia paganorum conduxerunt de Babilone in Ierosolimam. Quibus devictis et interfectis spolia eorum possedit, captis tribus millibus camelorum et quatuor millibus equorum et mularum, exceptis interfectis. Aiunt autem quidam quod septem millia camelorum thesauris et divitiis onustorum bellando perquisivit, eorumque spolia sua liberalitate per universum exercitum dividebat, et tandem in Acram cum duce Burgundiæ vulnerato repedavit. Nec tamen adhuc Ierosolimam properavit.

Apud Acram autem Saladinus Ricardo regi de pace A.D. 1192.
tractaturus adveniens, eum de treugis pro septennio Saladin
requirebat. Ricardus vero ejus vecordiam redar- sues for
guens ei baptismum et regnum alibi promittebat, si peace.
tamen totam Terram Sanctam ei reconsignans fidem
Christianam admittere præoptaret. Super quo Sala- Saladin
dinus repetens inducias triduanas, a Ricardoque disce- accused of
dens, a Saffadino fratre suo erga regem Ricardum treachery
secreto sed tamen violentius accusatur, quod ipsum by his own
Ricardum in suis conventiculis parvipendens cum ipso brother.
conflictum habere cupiebat. Statuto die, Saladinus Ri-
cardo regrediens objecta super accusatione prædicta
negavit omnino, et treugas adhuc repetiit prælibatas.
Ipso quoque die, nuntius veniens regi Ricardo inti-
mavit ei Philippum regem Franciæ in Normannia con-
tra ipsum Ricardum guerrarum dispendia suscitasse,
fratremque ejus Johannem in Anglia dignitatem regiam,
coronam ei præripiendo, velle usurpasse. Quo audito, A truce
Ricardus rex facilius annuens Saladino treugas pro tri- of three
ennio concedebat. Circa hæc tempora Stephanus quidam years.
procurator Andegaviæ, qui sub diebus Henrici 2 patris¹ hujus f. 376.
regis Ricardi prudenter egerat, conjectans tamen delicati cor- Designs of
poris principem ex longo itinere et periculo non de facili² Stephen,
posse reverti, absente rege, cœpit fines creditæ sibi potestatis governor
petulanter excedere. Unde et, suadente sibi quodam familiari of Anjou,
suo, nigromanticum quendam consuluit, utrum rex Ricardus against
esset reversurus. At ille, ducens Stephanum ad locum secre- Richard.
tum, ostendit ei caput æneum habens spiritum inclusum. Deceived
“Quære,” inquit, “ab isto quæ volueris; sed breviter et by an am-
“pauca: nam ad multiloquium non respondet.” Tunc³ ille, biguous
“Num ego visurus sum regem Ricardum?” Et respondit, prophecy.
“Nequaquam.” Item, “Quamdiu durabit ministratio sus-
“cepta?” Respondit, “Usque ad mortem tuam.” Tertio
quæsitivus Stephanus ubi esset moriturus; et responsum est,
“In pluma.” Nec licuit ei ulterius quærere. Sed dimissus
a vate præcepit suis ne quid plumeum⁴ aliqua occasione ei

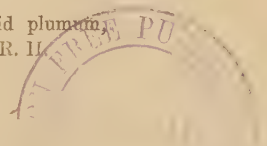
R. Higden,
col. 2408.

¹ patris] et, R. H.

² facile] vel non vel difficile, R. H.

³ Tunc] Cui, R. H.

⁴ quid plumeum] quid plumam.
MS.; quidem plumam, R. H.

A.D. 1192. applicarent. Cœpit exhinc confidentius solito agere, subditos conterere, et maximum quendam de nobilibus, qui, aliquando in castrum suum fugiens a facie Stephani persequentis, ipsum Stephanum negligentius in obsidione oberrantem cepit et laniatum trucidavit. Munitio autem illa vocabatur Pluma. Sicque patuit cavillatio spiritus illusoris. Simile etiam narratur de Alberico comite Northumbriæ, qui cum esset præpotens, suo statu non contentus, consulto dæmone, audit quod Græciam esset possessurus. Unde ad partes adiens orientis Græciam ingressus est. Cumque auditum esset a Græcis quod super eos regnaret, nudatum illum bonis omnibus de finibus suis expulerunt. Post annos aliquot fessus homo ille laboribus et ærumnis¹ Normanniam ad regem Henricum adiit, a quo nobilem viduam accepit in conjugem. At cum in benedictione nuptiali sacerdos quæreret a muliere sic, “Domina Græcia” complacetne tibi in isto viro?” agnovit Albericus versutiam spiritus illusoris, qui mentem hominis cupidam erexerat in spem vanam.

Similar instance of Aubrey, earl of Northumbria.

Ibidem, col. 2439.

CAP. XXII. *De Gireberto quodam, quondam Silvestro 2 summo pontifice Romano.*

Account of Gerbertus, afterwards pope Silvester II.

Sed hiis omnibus quoddam mirabilis accidit de quodam Gireberto, qui et Silvester papa 2us fuerat nuncupatus. Hic etiam natione fuit Gallicus, nomine Girebertus. Floriacæ juxta Aurelianum in monachum attonsus, cum Pythagoricum bivium attigisset, seu tædio monachatus seu gloriæ cupiditate captus, nocte dimisso habitu profugit Hispalim, Hispaniæ urbem, ut curiosas artes addisceret. Ubi sicut Christiani possident pro doctrina Tholetum ita Sarraceni Hispalim. Ubi addiscens Girebertus vicit Ptholomæum in astrolabio, Alcandrum² in astrorum interstitio, Julium Furnicum³ in fato. Ibi didicit quid cantus, quid volatus portendat avium, quid curiositas humana deprehendere possit. Quadrivium quidem sic ebiberat ut reliquos omnes vinceret. Abacum post a Sarracenis [primus] omnium surripiens, regulas in eo dedit quæ vix ab acutis abacistis intelligebantur. Hospitabatur apud quendam peritissimum philosophum donis et promissis inflexum.⁴ Cujus omnes libros transcripserat excepto uno totius artis et secreti

Abridged from William of Malmesbury, *Gesta Regum Anglorum*, vol. i. p. 271.

¹ ærumnis] ærumpnis, MS.

² Alcandrum] Altandrum in MS.

³ Furnicum] read Firmicum.

⁴ inflexum] inflexus, MS.

conscio, quem nulla industria elicere poterat. Tandem, philosopho aliquoties inebriato, Girebertus librum de sub capite positum surripuit et fugit. Ille vero somno excussus iudicio stellarum quo peritus fuerat fugientem insequitur. Profugus autem eadem arte periculum comperiens, sub ponte ligneo qui proximus erat se occubuit brachiis pendulis, ut nec aquam nec terram tangeret. Qua arte quærentis aviditas delusa et frustrata domum reversa est. Tunc Girebertus ad mare veniens accersito diabolo homagium pollicetur, ut ipsum ab insectante defensatum ultra pelagus eveheret et omnia sibi ad votum succederent. Quod et factum est. Rediens ergo Galliam publicas scholas tenuit. Constantinum abbatem Sancti Maximi juxta Aurelianum secum habuit. Ad quem regulam de abaco edidit; reddidit et rationem diametri super Macrobium. Habuitque discipulos Robertum filium Hugonis Capett regis Franciæ, Othonem filium Othonis imperatoris. Sed Robertus, postmodum rex Franciæ effectus, fecit istum Girebertum archiepiscopum Remensem. Extant adhuc apud illam ecclesiam monumenta doctrinæ suæ, horologium arte mechanica compositum,*organa hydraulica ubi per aquæ liquefactæ violentiam ventus emergens implet concavitatem barbatus, ac per formatiles tractus fistulæ æræe modulatos clamores emittunt. Postmodum Otho imperator effectus erexit ipsum Girebertum in archiepiscopum Ravennatensem, et cito post in papam. Unde et Silvester 2us est vocatus. De quo eventu extat versus : f. 38.

“Scandit ad R. Girebertus ab R., post papa vigens R.”

Quia de Remensi ecclesia transiit ad Ravennam et 3° ad Romam. Urgebat fortunam ipsius Gireberti favor diaboli; quo juvante, thesauros ab olim occultatos arte nigromantica reperiret. Erat tunc in Campo Martio juxta Romam statua quædam dexteræ manus indicem digitum habens extentum. Scriptumque in capite “Hic percutite.” Quod superioris ævi homines putantes thesaurum ibi reperire statuam multis ictibus laniaverant. Hoc redarguens Girebertus, sole in meridiano centro existente umbram digiti notavit palumque fixit, et nocte tandem superveniente solo cubiculario lucernam portante terram ibidem aperuit. Introque gressus reginam auream militesque aureos conspicatur tesseris aureis colludentes, metallinos regem et reginam discumbentes, apposita obsonia, astantes ministros, patenas multi ponderis et pretii. In interiore parte domus carbunculus lapis tenebras noctis fugavit. In opposito angulo stabat juvenis cum extento arcu. Sed in hiis omnibus nihil potuit tangi quanquam videri. Cum enim aliquis acce-

deret ad tangendum, omnes imagines ibidem videbantur impetum ferre in præsumptorem. Cujus rei præscius Girebertus se continuit et ambitum suum fregit. Sed non abstinuit cubicularius ejus quin cultellum mensa appositum surripuit. Mox omnibus imaginibus cum fremitu insurgentibus, puer laxato arcu arundinem in carbunculum direxit et tenebras per totum induxit. Unde nisi ille monitu domini sui cultellum rejecisset ambo poenas exsolvissent. Sic enim legitur quod Salomon multos thesauros defodit cum patre suo Dávid in terram, et Hircanus tria millia talenta de ipso sepulcro David levavit ut obsidionem Ierosolimæ relevaret. . . . Item fert fama de isto Gerberto quod caput sibi fuderit circa siderum inspectionem,¹ quod non nisi interrogatum loqueretur et verum. Quod quidem caput eidem Gireberto prænuntiavit quod foret papa, et quod non moreretur donec celebrasset missam in Ierosolima. Quo ipse gavisus, valde sperans se longe esse a fine, sicut longe fuit a voluntate peregrinationis in Ierosolima ultra mare; nec tamen perpendit ipse quod esset in Roma ecclesia vocata Ierosolima, ubi papa cantat missam tribus dominicis diebus in anno quando fiunt stationes. Et cum sedisset papa annis 4, mensibus 2, in ipsa ecclesia, die quadam illarum dominicarum; dum se pararet ad missam, vi invaliditudo percussus decubuit. Consulta statua sua deceptionem et mortem suam recognovit; et audito strepitu dæmonum, sibi sentiens mortem adesse, licet sceleratissimus esset de Dei misericordia non desperavit. Advocatis igitur cardinalibus sua facinora fatebatur et deflevit. Unde velut insaniens præ contritione membratim se fecit discerpi et foras projici. "Habeat," inquit, "membrorum officium qui eorum quæsitivum homagium. Spiritus vadat ad Deum qui creavit illum." Tunc J. Brompt. jussit corpus suum truncum mortuum super bigam poni, ac col. 882. ubicunque animalia ducerent et subsisterent ibi sepeliri. Quod et factum est. Nam ad Lateranensem ecclesiam sub- Ibid. terunt, ubi et ipse sepultus est. Ubi in signum veniæ consecutæ sepulcrum ipsius, tam ex tumultu ossium contentorum quam ex sudore sarcophagi, præsagium accipitur papæ cito morituri, sicut in eodem sepulcro est litteris exaratum.

¹ circa . . . inspectionem] certa . . . inspectione, W. M.

CAP. XXIII. *De captione Ricardi regis ab hominibus ducis Austriæ; et de c. mille libris pactis pro redemptione sua; et de thesauro collecto ad ejus redemptionem.*

Firmatis demum induciis triennialibus in Terra Sancta inter regem Ricardum et Saladinum, Hubertus Sarisburiensis episcopus pro se et pro rege sanctum sepulcrum apud Ierosolimam adivit, hostiamque sacram ibidem immolans ad regem repedavit. Interim autem rex Ricardus in Terra Sancta custodiam per civitates et regiones disponebat, et ad propria redire præelegit.

A.D. 1192.
Departure
of Richard
from the
Holy Land.

R. Higden, Quo tempore a malivolis ipse rex Ricardus nequiter diffamatus est quod regem Franciæ infidus¹ appetisset, quod etiam Conradum Marcionem per conductos sicarios peremisset, et quod cum Saladino de proditione Terræ Sanctæ collusisset, atque ideo ad capiendam urbem sacram accedere noluisset. . . . Tandem majori parte Christiani exercitus morbo, gladio, inedia, laboris intolerantia, absumpta, expectato reditu Huberti Sarisburiensis episcopi a sepulcro sancto, rex Ricardus ad repatriandum se præparans Ciprum navigavit. Inde præmisit duas reginas, uxorem videlicet et sororem suam, cum omni pæne familia sua, usque Siciliam, et ipse in Romania, quæ est sub dominio imperatoris Constantinopolitani, et postea in Sclavonia applicabat. Tandem lenti pelagi impatiens feroci aura ad partes Histriæ in Aquileiam et Venetiam cum paucis depulsus est. Ubi aliquanto tempore . . . latitans, dum cibi pro illo lautiores emebantur notatus est, et ab hominibus Lympoldi ducis Austriæ deprehensus et catenis ferreis alligatus carceri mancipatur. Quo divulgato, Philippus rex Francorum Johannem ipsius regis Ricardi fratrem contra ipsum . . . Ricardum facile allexit, et Henricum 5 imperatorem Theutonicum contra ipsum Ricardum captivum instigavit. Unde et imperator, pacta² cum duce Austriæ tertia parte provenientis commodi, regem Ricardum dominicum adhuc characterem portantem in suam traducit

Malicious
reports
against
him.

f. 38 b.

He is seized
and im-
prisoned by
Leopold,
duke of
Austria.

¹ *infidus*] insidiis, R. H.

| ² *pacta*] pactu, MS.

A.D. 1193. custodiam, et eum in Trivallis in Almannia incarcerationavit.

De carcere autem illo quo Ricardus intrudebatur nullus in eo vinctus egredi consuevit. Ob quam Ricardi cap-

Excommu-
nication of
the duke.

tionem et detentionem tam dux Austriæ quam ipse

Ransom of
Richard
fixed by the
emperor.

imperator a Cœlestino papa 3, ut præfertur, fuerunt

excommunicati. Imperator tamen, apud Wormaciam,

in generali parlamento suo, coram procerum suorum

multitudine, Ricardum regem ad respondendum super

sibi opponenda produxit. Ricardus vero, hilari fretus

conscientia, ita objecta diluit ut imperator non solum

ad misericordiam sed etiam ad reverentiam flecteretur.

Ubi tamen imperator duci Austriæ quinquaginta millia

marcarum pro tertia parte c. mille librarum, quas pro

redemptione ipsius regis Ricardi habere proposuerat,

repromisit. Interim autem, Ricardo adhuc in custodia

detento, Johannes frater suus in Anglia dignitatem

regiam præripiebat. Sed episcopi et magnates terræ

eidem Johanni restiterunt, et castellum de Wynde-

shore et alia quæ Johannes sibi seisivit in manus regias

invito Johanne iterum receperunt. Videns autem

Johannes se episcopis et magnatibus terræ resistere

non valere, audiensque Ricardum regem fratrem suum

salvo de carcere egressurum, in Anglia ultra non ausus

commorari apud regem Franciæ se recepit. Philippus

autem rex Franciæ, ante Johannis adventum, guerram

in Normannia iteravit. Unde Ricardus rex ipsi regi

Franciæ viginti millia marcarum promisit, ut terras

suas transmarinas quamdiu in custodia teneretur non

impugnaret. Quod tamen ipse rex Franciæ, quamvis

ipsam summam ad plenum exigeret, plenarie non

observavit. Venit tunc ad regem Ricardum sic detentum

præscriptus Willielmus Eliensis episcopus, propter insolentes

mores suos ab Anglia jampridem extrusus, ut regis contra

se animum exploraret. Quem cum adumbratæ devotionis

præstigiis non posset deludere, desperata gratia sed cauteriata

Attempts
of prince
John to
seize the
throne of
England.

Philip's
invasion of
Normandy.

William,
bishop of
Ely, visits
Richard.

R. Higden
col. 2407.

comitante conscientia ad Franciam rediit. Sed et Hubertus A.D. 1193
 Sarisburiensis episcopus de Sicilia ad regem adhuc cap-
 tivum veniebat. Interim rex Ricardus cum impera- Richard
 tore pro centum mille libris ipsi et duci Austriæ per- commis-
 solvendis concordavit. Unde rex adhuc captivus pro sions Hu-
 redemptionis suæ maturando negotio et ecclesiæ Can- bert, bishop
 tuariensi archiepiscopo eligendo, præfatum Hubertum of Lincoln,
 Sarisburiensem episcopum, quondam Eboracensem deca- to raise
 num, in Angliam dirigebat. Hubertus autem Angliam money for
 adveniens a conventu Cantuariensi et suffraganeis ipsius his ransom.
 sedis post Baldewinum concorditer in archiepiscopum
 electus est. Qui nimirum, accepto pallio intronizatus, mox
 apud Mertonam habitu canonicæ professionis est indutus,
 et electionem monachis Cantuariensibus remanere con-
 gaudebat, quam prædecessor suus Baldewinus eis subri-
 pere conabatur. Executumque est negotium de pecunia Measures
 exigenda pro redemptione regis. Unde ministri regii for raising
 thesauros in majoribus ecclesiis et monasteriis depositos, the king's
 et thesauros quoscunque ad ecclesias pertinentes, et de ransom.
 ecclesiis parochialibus omnes calices argenteos, in earum
 unaquaque uno solo calice argenteo vix dimisso, præla-
 torumque anulos,¹ vasa, cruces, calices, cum auro de
 feretris sanctorum abraso, silente interim omni privi-
 legio, prærogativa et immunitate ecclesiæ seu personæ,
 extorquebant, conflabant, et in pecuniam monetatam
 redegerunt. Omnisque clerus et magnates quartam
 partem suorum reddituum annuorum, et rectores eccle-
 siarum quartam partem decimarum, monachique Cister-
 cienses et canonici Præmonstratenses omnes lanas suas
 unius anni, regi ad suam redemptionem concesserunt.
 In membranis autem monasterii nostri reperitur quod Amount
 ccc. marcas, tum per violentiam tum per dolum, quia extracted
 omnia se nobis reddituros promiserunt, ad redemp- from
 tionem ipsius regis sui ministri a nobis extorserunt. Meaux
 Et per præcedentia conjicitur calices, thesauros, reddi- abbey.
f. 39.

Ibidem.

¹ *anulos*] anuli, MS.

A.D. 1193. tus, lanas et alia bona quædam, ad valorem ccc. marcarum, regiis ministris propter præmissa tradidisse. Unde initium sumpsit monasterii nostri desolatio.

CAP. XXIV. *De liberatione Ricardi regis a captivitate; de privatione Johannis fratris sui; et de liberatione concessa regi Scotiæ venienti ad curiam regis Angliæ.*

A.D. 1194. Igitur, anno Domini 1193 et regni ipsius regis Ricardi 4, post Alemannicæ detentionis tædium quod plene uno anno, 3 mensibus et 3 diebus, duraverat, a captivitate laxatus est ipse rex Ricardus, mense Januarii, pro c. mille libris . . . monetæ publicæ et probatæ ad pondus Coloniæ, relictis apud imperatorem obsidibus Rothomagensi et Bathoniensi episcopis pro parte pecuniæ nondum solutæ. Alique obsides apud ducem Austriæ etiam tenebantur, pro viginti mille marcis quæ ei adhuc de portione sua debebantur. Liberato autem rege a captivitate, demorante tamen apud Swynnam in Flandria 2 plene mensibus, aut propter flatum adversos aut gratia necessarii apparatus, imperiales apparitores sic demorantem pæne interceperant. Penituerat enim imperatorem relaxasse¹ regem, sicut quondam Pharaonem relaxasse Israel. Mense tandem Martio, rex cum matre sua, quæ eum in captivitate pro viribus adjuvabat, apud Sandwicum portum applicuit, et modica apud Londonias mora facta processit, ac munitissima Johannis fratris sui castella de Notyngnam et Tykhulle accepit, quorum castellanos incarceravit. Johannem fratrem suum tanquam ingratum et infidum iudicio procerum cum² omni honore privavit, et eos qui ei adhæserant exheredavit. . . . Atque apud Wyntoniam, tanquam detera³ jam captivitatis suæ ignominia, quasi rex novus, 5° regni sui anno, ab Huberto Cantuariensi archiepiscopo in clauso Paschæ solenniter coronatus est. Post cujus coronationis sollemnia, quicquid prius levius datum aut graviter

Liberation
and return
of king
Richard.

R. Higden,
col. 2408.

His coronation at
Winchester.

¹ relaxasse] dimisisse, R. H.

² cum.] not wanted for the sense.

³ detera] detrusa, R. H.

venundatum fuerat repetiit, nomine commendati, fructus per- A.D. 1194.
ceptos pro sorte computans, cessante pacto, titulo et instru-
mento quocunque; et in Anglia per aliquantum tempus
commoratus est. Cujus coronationi Willielmus rex Claim of
Scotiæ assistens, a rege Ricardo dignitates et honores the king of
quas antecessores sui habuerunt, comitatus videlicet Scotland
Northumbriæ, Cumberlandiæ, Westmerlandiæ et Lan- to the
castriæ, sibi reddi repetiit, ut de jure antecessorum northern
suorum. Cui rex Ricardus super hoc ad tempus re- counties.
spondere differebat. Tamen inter regem utrumque Agreement
pactum fuit, præsentibus episcopis, comitibus et pro- relative to
ceribus, regni utriusque, quod ipse rex Scotiæ et his recep-
et heredes sui reges Scotiæ ad parliamentum regis Angliæ tion in
summoniti advenirent. Unde rex Ricardus concessit England
eidem Willielmo regi Scotiæ et heredibus suis in per- under sum-
petuum quod, quodocunque ipsi per summonitionem regis mons to
Angliæ ad parliamentum seu curiam suam advenirent,¹ ep- parliament.
scopus Dunelmensis et vicecomes Northumbriæ reciperent eos
apud² aquam de Twede, et in salvo conductu ducerent³ usque
ad aquam de Tyse, et ibi reciperent eos archiepiscopus et vice-
comes Eboraci, et in salvo conductu ducerent eos ad fines
comitatus Eboracensis. Et sic per episcopos et vicecomites
ducerentur de comitatu in comitatum donec pervenerint ad
curiam domini regis Angliæ. Et quando⁴ rex Scotiæ intra- Allowance
verit terram regis Angliæ, habebit quotidie de bursa regis to him for
Angliæ centum solidos pro⁵ liberatione. Cum autem rex Sco- diet.
tiæ ad curiam regis Angliæ pervenerit, quamdiu ipse in curia
regis Angliæ moram fecerit, habebit quotidie⁶ 30 solidos, 12
wastellos dominicos, 12 sinnellos dominicos, 4 cisteria⁷ de do-
minico vino regis, 8 cisteria⁷ de vino expensabili, 2 libras de
pipere, 4 libras de cinimo, 2 petras de cera, vel 4 cereos, 40
grossos et longos culpones de dominica cera regis, et 80 cul-
pones de alia candela expensabili. Et cum ipse in patriam
suam redire voluerit, duceretur⁸ per episcopos et vicecomites

Hoveden,
p. 738.

¹ *advenirent*] venirent, H.

² *eos apud*] eum ad, H.

³ After *ducerent* insert eos, H.

⁴ *quando*] ex quo, H.

⁵ *pro*] de, H.

⁶ After *quotidie* insert de libera-
tione, H.

⁷ *cisteria*] sextaria, H.

⁸ *duceretur*] conducetur, H.

A.D. 1194. de comitatu in comitatum donec pervenerit ad aquam de Twede, et habebit quotidie similiter centum solidos pro liberatione de bursa regis Angliæ.

CAP. XXV. *De morte ducis Austriæ; de liberatione obsidum regis Ricardi; de morte Henrici quinti imperatoris; et de causis unde rex Ricardus correctior vixit.*

A.D. 1195. Ricardus rex, post coronationem suam in Anglia f. 39 b. aliquantulum demorans, Normanniam navigavit, contra Richard drives Philippum regem Franciæ bellaturus; qui ei Norman- Philip out of Nor- mandy. niam debellando suas civitates et castella injuste aufer- ebat. Obsidentique regi Francorum jam per 8 dies

Death of Leopold, duke of Austria.

castrum Vernolense, et in die sancto Pentecostes arSIONES et spolia multa perpetranti, rex Ricardus propinquavit. Cujus adventum comperiens rex Franciæ in crastino Pentecostes inde fugiens in regione Turo- nensi prope Vendonam tentoria fixit. Quem Ricardus illuc insecutus regredi et castrum de Valle Fracta ingredi compellebat. Quem usque ad castrum ita acerrime insequabatur quod ejus cariagia, carectas, tentoria, thesaurum, victualia, et alia sua necessaria ad castrum tendentia, apprehendit. Interim vero cum Ricardus rex viginti una millia marcarum duci Austriæ pro suæ redemptionis residuo præparasset, obsides quos apud ipsum ducem dimiserat subito comparuerunt, referentes tyrannum illum divini judicii pondere subversum, terramque ejus ante obitum suum multiplici flagello attritam, urbes repente conflagratas, Danubium fluvium cum multa jactura fines suos exisse, semina jactata aruisse. Qui denuo, die Sancti Stephani, ad campos equitans, ita pedem attrivit ut, pede abscisso, in mortem desperatus, coram optimatibus suis ab excommunicationis vinculo se peteret absolvi. Responsum est ei ergo a clero hoc fieri non posse, nisi sub juramento canonico quod super injuriis Ricardo regi

J. Brompt. col. 1261.

Angliæ irrogatis iudicio ecclesiæ staret. Mox ergo A.D. 1195. obsides dicti Ricardi regis Angliæ post præstitum juramentum liberavit. Deinde a papa Cœlestino est absolutus; sacramento dehinc præstito quod peregrinationem suam ad Terram Sanctam quam citius posset iteraret, tamdiu ibidem demoraturus quamdiu regem Ricardum in sua custodia detinebat, alioquin excommunicaretur. Deinde rex Ricardus correctior vixit. Postea quippe obiens imperator Henricus 5, qui ipsum Ricardum similiter in carcerem detrudebat, cum prius a dicto Cœlestino papa excommunicaretur, mortuus sub sententia non potuit sepeliri, nisi aut reddita regi Ricardo pecunia recepta aut de permissione ipsius terræ traderetur. Accidit etiam aliud quod regem Ricardum movit ad correctionem. Vir quidam Cenomannicus ad Sanctum Jacobum pia devotione profectus sospes remeavit. Qui postmodum pari devotione ignitus ut sanctum sepulcrum Domini videret processit. Cui forsán solivago quidam terribilis vultu apparuit. Pavefactus homo crucis signo se munivit. Ille autem tanquam signaculum illud parvipendens, "Nequaquam," inquit, "hoc modo te tueri poteris quin meus sis. Porro si procidens adoraveris me faciam te locupletem." Ad hæc inquit homo ille, "Modo liquet te fore partis adversæ.¹ Sint tua tibi; mihi sufficit Christi largitio, quem solum adoro." Cui ille, "Oportet te vel invitum aliquid² de meo habere." Et mox jactavit super caput hominis quasi pallium tenuis materiæ, quo crinibus adustis, cutis capitis denigrata permansit. Homo ille trepidus Sanctum Jacobum inclamavit. Qui mox assistens dæmonem increpavit; ac quis esset quidve negotii haberet inquisivit. Quo constrictus imperio, "Dæmon sum," inquit, "humano generi infestus. Ego Christianos reges in orientali protectione impedivi. Ego regem Ricardum per ministrum meum ducem Austriæ captivavi. Ego regem Ricardum postquam liberatus est jugiter circumvallo,³ potissime circa cubile ejus et circa thesauros ejus quos avide recondit." Hiis dictis dæmon disparuit;

Death of the emperor Henry V., under excommunication for taking ransom from Richard.

Vision seen by a citizen of Maine, referring to Richard.

J. Brompt.
col. 1262.

¹ *adversæ*] *sinistræ*, Brompt.

² *aliquid*] *aliquit*, MS.

³ *circumvallo*] *assisto*, J. B.

et homo ille confortatus, dimisso itinere intento, Cenomaniam rediens¹ Ricardo regi quæ audierat² retulit, caput suum ustulatum³ ostendit, et rex se correxit.

CAP. XXVI. *De fuga Philippi regis Franciæ a facie regis Ricardi, et de pace inter eos reformata; de captione thesaurorum regis Franciæ, et ponte Gisortii fracto.*

A.D. 1197, Medio quoque tempore, præfatus rex Ricardus et Baldwinus Flandriæ comes pro se et suis heredibus pactum
1198. perpetuo duraturum concorditer inierunt, quod alter
Alliance between Richard and Baldwin count of Flanders, against Philip.
f. 40. Richard pursues Philip into Gisors.
f. 40. Richard pursues Philip into Gisors.
Sed ejus captionem ignorans in crastino captionis ejus eidem propinquavit. In quem Ricardus rex Anglorum insiliens, eum usque ad Gisortium turpiter fugientem profugavit; atque eum tam acriter est insecutus quod ipsius regis Francorum et suorum pons, per quem in Gisortium transire debebant, inordinato pondere est confractus. Sed rege Franciæ, fracto ponte, vix in civitatem evaso, viginti et eo amplius milites de suis præter alios inferiores fracto ponte sunt submersi. Centum milites et alii innumeri per Ricardum regem capti fuerunt. Ducenti itaque equi grossiores capti sunt, quorum centum sexaginta fuerunt ferro cooperti.

J. Brompt.
col. 1276.

¹ *rediens*] rediit ac, J. B.

² *audierat*] vidisset, J. B.

³ *ustulatum*] hustillatum in MS.

⁴ Courcelles on the Seine, Bouris

or Boury, south of Gisors, and Sirefontaine, north of Gisors.

⁵ *id*] eum in MS.

Deinde infra breve prædicti duo reges Angliæ et Franciæ diem ad tractandum de pace assignarunt, et, mediante Petro Capuano apostolicæ sedis legato, induciæ ad annum sunt concessæ. Tunc rege Ricardo, pro virium recuperatione et opum utilitate, ad Turo-num cum exercitu redeunte ibidemque per annum commorante, fiebant tandem ab exercitu torneamenta diu intermissa quasi bellorum præludia, non obstante papali prohibitione. Johannes quoque frater regis Ricardi, qui jam regi Francorum contra proprium fratrem adhæserat, quique jam nihil habuit nilque potuit, spretus est a rege Francorum. Mediante tamen matre sua Alienora ad regem Ricardum supplex¹ adiit, fideliter ei de cætero militaturus. Referunt autem quidam ipsas inducias per quinquennium duraturas captas fuisse, ut rex uterque bellorum dispendio intermisso ad propriam patriam remearet. Nec multo post rex Francorum unum novum castrum prope quandam forestam suam construebat, per quod tota forestæ circumregio vastabatur. Quod perpendens, Ricardus rex mandavit regi Franciæ ipsum castrum destruendum, alioquin ipsas pacis inducias nosceret interruptas. Cujus nuntium audiens rex Franciæ ipsum castrum funditus destruebat. Rex quoque Ricardus, hac pace habita, vel pacem in finem duraturam affectavit vel spreta pace priore guerram proposuit iterare. Unde de novo ipsi duo reges sub hac forma iterum concordabant, quod ipse rex Franciæ totam terram regi Ricardo restituebat quam per guerrarum dispendia seu alio modo ipsi Ricardo injuste auferebat, excepto solo castello Gisortii, quod rex Franciæ sibi proposuit retinere. In cujus recompensationem, rex Francorum dedit regi Ricardo donationem ecclesiæ Turonensis, ita quod Lodowicus filius ipsius regis Franciæ filiam regis Castelli,

A.D. 1197,
1198.
A truce
agreed
upon.

Tourna-
ments.

Prince
John re-
conciled to
Richard.

Hoveden,
p. 790.

Erection of
a fortress
by Philip,
contrary to
terms of
the truce.

Treaty of
peace.

¹ *supplex*] *suplex*, MS.

A.D. 1197, cognatam ipsius Ricardi, acciperet in uxorem; econ-
1198.

Fortifica-
tion of
the two
islands of
Andely by
Richard.

Death of
William,
bishop of
Ely.

Council
held at
York by
the arch-
bishop of
Canter-
bury, as
regent.

traque rex Ricardus ipsum Gisortium et xx. mille
marcas ipsi Lodowico in matrimonium cum præfata
cognata sua consignaret. Tunc rex Ricardus incastel-
lavit duas insulas de Andely. Propter quod Walterus
archiepiscopus Rothomagensis interdixit divinum offi-
cium in urbe Rothomagensi et in circumadjacentibus
ecclesiis. Hoc anno obiit Willielmus Elyensis episcopus
dudum regis cancellarius in urbe Pictavensi, et sepul-
tus est in monasterio quod dicitur ad Pinum. Interim
Hubertus Cantuariensis archiepiscopus apostolicas et regias in
Anglia vices gerens, mortuo jam Galfrido Eboracensi archi-
episcopo, Eboracum adiit et concilium celebravit.

R. Higden,
col. 2410.

CAP. XXVII. *De superstitioso quodam Willielmo cum
longa barba; de quodam Sancto Fulcone regem
Ricardum ut filias suas nuptui traderet ammo-
nente; et de libertatibus monasterio concessis.*

A.D. 1196. Et dum rex Ricardus in Normannia et Francia Ibidem.

Philip,
abbat of
Caen, and
William
Longbeard.

negotia præscripta exerceret, septimo anno regni sui,
duo erant qui pari proposito sed dispari causa commoda regia
quærere videbantur. Abbas namque Cadomensis Philippus
unus erat qui fraudem officialium regionum apud regem
culpabat. Ideoque insolentiam eorum cum quiete provincia-
lium castigandam fore censebat. Willielmus cum longa barba
alter fuit, qui insolentiam divitum, qui propriis fortunis
parcentes pauperes onerabant, fortiter accusabat
Abbas autem et Willielmus præfati mense Februarii Lon-
donias venerunt,¹ et abbas præsides provinciarum ad ratio-
cinia sua reddenda districte convenit. Dicebatur namque
quod dictus abbas Philippus et Philippus Dunelmensis
electus et plures alii transmissi fuerunt a rege Ricardo
a Normannia in Angliam, ut per singulas civitates et
villas diligenter inquirerent quantum quisque contu-

¹ *venerunt*] venit, R. H.

lisset in redemptionem regis Ricardi, et quantum esset¹ A.D. 1196. collectum per dominos eorum. Cum ergo totum regnum in eorum adventu et præcipue abbatis fremere, idem abbas ante Pascha defunctus est, nihilque actum est hujus inquisitionis. De Willielmo quoque tradebatur quod Londoniis erat oriundus, filius Osberti clerici. A barba prolixa quam fovit cognomen accepit; quam ideo nutritivum ut tali insigni in cœtu et concione² magis conspicuus³ et spectabilis appareret. Qui cum esset ingenio acer, mediocriter litteratus, eloquens supra modum, innata quadam animi et morum petulantia, nomen sibi grande facere volens, moliri nova et audere ingentia cœpit. Denique in- f. 40 b. humana et impudens ejus actio in proprium germanum signum erat vesaniæ ejus in cæteros.⁴ Nam fratrem suum, Londoniensem civem, qui eum in scholis exhibuerat, apud regem tanquam regiæ prodicionis reum, pro eo quod profusiora solito sumptuum solatia non refunderet, instanter accusabat. Sed quamvis a principe in hoc derisus fuerit, William favore quorundam inter magistratus Londonienses locum obtinuit. Denique clandestina opera et venenatis susurris⁵ inflames apud plebem, divitum insolentiam qua pauperes indigne tractabantur suggillans, mediocres ad immoderatæ libertatis amorem inflammans, adeo plurimos quasi præstigiis fascinatos⁶ sibi nobilitatem⁷ devinxit, ut 52 millia Londoniensium indigenarum ad ejus nutum, tanquam communi cunctorum provisorio, obtemperarent. Tanto ergo fretus consciorum numero, tanquam zelans pro pauperculo populo et commodo regio, cœpit cum omni cœtu nobilibus resistere, prætendens quod eorum fraude fiscus⁷ plurimum deperiret. Cumque illi post hæc contra eum fremerent, transfretavit ille ad regem, pro cujus fide potentum injurias se perpassum ostendebat. Inde reversus calliditate solita cœpit de cætero, tanquam regio favore subnixus, fiducialius agere et proprios complices fortius animare. Cumque jam initæ conspirationis rumor percrebuisset, Cantuariensis archiepiscopus Hubertus, cui regni regimen commissum fuerat, plebem convocat, natos rumores recitat, ad tollendam omnem sinistram suspectionem obsides dari rogat. Ejus blandiloquio populus placatus obtemperat, obsides donat. Nihilominus

¹ *esset*] *esse* in MS.² *concione*] *conscione*, MS.³ *conspicius*] *conspiciens*, MS.⁴ *cæteros*] *cæteri*, R. H.⁵ *susurris*] *suspiriis*, R. H.⁶ *fascinatos*] *facinnatos*, MS.⁷ *fiscus*] *fisco*, MS., as also in R. H.

- A.D. 1196. præfatus Willielmus, cœptis insistens, vallatus¹ turbis pompatico procedebat, conventus publicos faciebat, salvatorem pauperum se vocabat, finiendam² in brevi potentum proterviam 'granditer' intonabat. Unde et sumpto de sacris scripturis themate
- Isaiah xii. ita exorsus est, "Haurietis aquas in gaudio de fontibus sal-
3. "vatoris vos pauperes, duras divitum manus
"experti: haurite nunc de fontibus meis aquas doctrinæ
"salutaris, et hoc cum gaudio, quia jam venit tempus visita-
"tionis vestræ. Ego enim," inquit, "dividam aquas ab
"aquis. Aquæ nempe [populi] sunt. Dividam ergo populum
"humilem et fidelem a populo superbo et perfido. Dividam
He is sum- "electos a reprobis, velut lucem a tenebris." Igitur archi-
moned by "episcopus³ præfatus de consilio procerum advocavit Willielmum
the arch- ad obijcienda satisfactorum. Qui opportune affuit, sed ita
bishop to "turbis vallatus est ut ejus evocator territus mollius ageret et
answer for "judicium protelaret. Explorata tandem per duos cives Lon-
his con- donienses opportunitate qua solus sine turbis reperiri posset,
duct. ad capiendum eum armata manus emittitur. Sed alterum e
Attempt "civibus qui eum exploraverant ipse Willielmus bipenni sua
to appre- mactavit, et alterum unus de Willielmi complicitibus trucidavit.
hend him. Illico Willielmus cum paucis suorum et cum concubina sua
He takes inseparabiliter cohærente in vicinam ecclesiam Sanctæ Mariæ
refuge in de Arcubus [confugit],⁴ qua non tanquam asilo⁵ sed velut
of St. Mary castello ad tempus se tueri voluit, sperans populum suum sed
Axe. frustra ad ejus liberationem affuturum: qui nimirum, etsi⁶
ejus discrimen dolerent,⁷ respectu tamen obsidum quos dede-
rant ac metu armatorum militum quos viderant, ad ejus
ereptionem non accurrunt. Jussus ergo Willielmus egredi
sed nolens, igne et fumo appositis exire tandem est coactus.
- His capture Egreddenti autem filius civis illius quem peremerat cultro
and exe- ventrem dissecuit. Captus tamen judicio curiæ primo equis
cution. distractus, deinde cum sociis 9 qui illi deesse noluerant pati-
bulo suspensus est. Porro complices ejus archiepiscopum
The glory velut homicidam non solum diffamarunt, sed etiam, ut conspira-
of martyr- tionis suæ propriæ dedecus abstergerent et damnatores Wil-
dom claim- lielmi improbos comprobarent, arte et astu nomen illi et
ed for him gloriam martyris quæsierunt. Denique sacerdos quidam propin-
by his quus Willielmi catenam qua vinctus fuerat febricitanti
followers.

¹ cœptis . . . vallatus] cipit insis-
tentes vallatis, MS.

² finiendam] frænandam, R. H.

³ archiepiscopus] Hubertus, R. H.

⁴ confugit] wanting also in R. H.

⁵ asilo] solo in MS.

⁶ etsi] et, MS.

⁷ dolerent] delerent, MS.

cuidam supposuit,¹ et mox sanitatem subsecutam publice A.D. 1196. prædicavit. Quo vulgato populus patibulum ejus nocturno furto sustulit, terram sanguine ejus cruentatam velut sacrum quiddam in usus curationum usque ad fossam non modicam per minutias abrasit. Fama itaque late sic dispersa stultorum et curiosorum hominum greges confluebant. Excubabat ibidem nocturno tempore insulsa² jugiter multitudo, tantum³ honoris Willielmo impendens tantum dedecoris ejus damnatori impingens; tantumque invaluit inceptus error ut prudentes quosque fascinasset, nisi ea quæ de eo gesta cognoverant cautius advertissent. Sane excepto eo quod paulo ante Confession captionem suam homicidium commiserat, quod utique cui- of sacrilege attributed to him. libet cordato viro ne pro martyre coleretur sufficere debuerat, ipsius extrema sub morte confessio suos debuit cultores ver- cundasse. Quippe cum a nonnullis quamvis sero sub humili peccatorum confessione dare Deo gloriam moneretur, confessus f. 41. est se ecclesiam beatæ Mariæ dum ibi expectaret semine polluisse. Insuper et cum ad votum per suos citius non eriperetur, negato Mariæ filio, eo quod eum non liberaret, diabolum ad suam liberationem invocasset. Inficiabantur ista⁴ Willielmi justificatores atque maligne conficta dicebant. Post litem hanc diremit in brevi fabricatæ vanitatis occasus. Veritas nempe solida est et tempore convalescit. Igitur Hubertus archiepiscopus, regni moderator, in sacerdotem præfatum ecclesiastica præsentē vindicta armatam custodiam in illo loco posuit, quæ et accessum accurrentium arceret. Et sic in brevi machina concinnatæ⁵ superstitionis considit⁶ et popularis opinio conquievit. Et illis diebus quidam sanctus sacerdos in Richard Gallia, nomine Fulco, venit ad regem Ricardum, sic inquit: admo- nished by the French priest Ful- “Dico tibi, rex, ex parte Dei omnipotentis, ut tres filias . . .” “ . . . pessimas citius nuptui tradas, ne aliquid deterius tibi . . .” “contingat.” Cui rex, “Mentiris, ipocrita, quia nullam . . .” “habeo.” Et ille, “Immo superbiam habes, avaritiam et co. “luxuriam.” Rex ergo convocatis suis proceribus ait, “Do “superbiam meam Templariis et Hospitalariis, cupiditatem “meam monachis Cisterciensibus et luxuriam meam ecclesiæ “prælati.” Illi autem quos Fulco ipse⁷ reprehenderat miserunt illum in vincula, sed non potuit alligari. Hic itaque Ricardus rex regnavit tempore hujus Thomæ

¹ *supposuit*] superposuit, R. H.

² *insulsa*] insula, MS.

³ *tantum*] quantum, R. H.

⁴ *ista*] isti, R. H.

⁵ *concinnatæ*] continuatæ, R. H.

⁶ *considit*] concidit, R. H.

⁷ *ipse*] prædictus, R. H.

A.D. 1196. abbatis 3 octo annis. De quo loqui ulterius cessatur in præsentî. De cujus tamen residuis 2 annis quibus regnaverat, de morte ejus et mortis causa, tempore Alexandri abbatis 4, successoris hujus abbatis Thomæ, Richard
receives
the monas-
tery of
Meaux into
his pro-
tection. postea referetur. Ipse autem Ricardus rex tempore hujus abbatis Thomæ, præter alias libertates monasterio nostro per antecessores suos concessas, nos monasterium nostrum et possessiones nostras, ad defensionem nostram contra incursus perversorum, in manum, custodiam et protectionem suam, suscipiebat.

APPENDIX.

Cujus quidem abbatis tempore, Urbanus papa 3, Gregorius papa 8, Clemens papa 3, Cœlestinus papa tertius sedem apostolicam gubernarunt. Cujus tempore, anno Domini 1183, factum fuit bellum permaximum in Terra Sancta, ubi, proditione ejusdam comitis Tripolitani, Templarii et Hospitalarii cum toto exercitu Christianorum victi sunt et occisi a Saladino, qui regna Arabum et Babiloniorum conquisivit; et sancta crux Domini capta fuit in eodem bello. Unde ergo contigit quod Ierosolyma, Tholomaida quæ est Acra, Ascalona, Joppen, Cæsaria, Sidonia, Nazareth, Neapolis, Tiberiada, et reliquæ civitates et castella totius Judææ, ab eodem Saladino capta sunt, præter Tirum, Tripolim et Antiochiam, et fere tota Christianitas in illis partibus est deleta. Circa quod Eclipsæ of the sun. tempus sol obscuratus est parum ante horam nonam, et diu post nonam in eodem statu permansit. Et infra breve Jesus Christus visibiliter apparuit in aere cruce pendens apud Dunstapulam in Anglia, videntibus multis.

Postea, Eraclius patriarcha Ierosolimitanus, ubique prædicans, Fredericum imperatorem, Philippum regem Franciæ, Henricum regem Angliæ et alios, ad liberationem Terræ Sanctæ provocavit. Fredericus ergo imperator illuc tendens sultanum de Yconio ad fidem catholicam cum innumera gentis suæ multitudine convertit, et post innumeram stragem paganorum et civitatum captionem morte inopinata præventus est. Cujus filius in obsidendo Tholomaidam defunctus est; totaque nobilitas exercitus ejus ibidem obiebat. Reges autem Franciæ et Angliæ, cum aliis multis, cruce signati Ierosolimam se præparant proficisci. Et cum ipsi possessionem tam clericorum quam laicorum violenta manu decimassent ad conficiendum iter suum, justo Dei judicio qui odio habet rapinam

¹ Part of Chapter VII. of the Egerton MS. See above, page 134, note 7.

A.D. 1183 in holocaustum, orta est magna dissensio inter dictos duos reges et principes suos; unde tota illa pecunia violenter collecta in donativis militum et exercitus penitus est consumpta. Nam utrorumque exercitus, ad pugnam per vices 4 evocatus, maximam stragem hominum deprædationesque animalium, incendia desolationesque ecclesiarum, urbium et villarum, et subversiones castellorum operatus est. Tunc hic rex Henricus, qui nunquam prius aliquid amiserat, a filiis propriis sæpius impugnatus, ultimis suis 5 annis, Hibernia rebellante, Alverniam, Bituricam, Cenomanniam et Thuronenses, cum comitatibus et castellis multis, contra regem Franciæ perdidit et se ipsum: qui de urbe Cenomannica per Philippum regem Franciæ et Ricardum filium suum fugatus, apud Chinonense castrum, cum regnasset annis 34, mensibus 6, et diebus 18, decedens, in choro monialium Fontis Ebraudi in Normannia sepultus est. Abbas Joachim floruit in Calabria; qui libros plures super Apocalipsim et de oneribus prophetarum conscripsit.

Reverses
and death
of Henry
II.

VIII. *De coronatione regis Ricardi, captivatione, et aliis actis ejus et incidentiis; ac libertatibus monasterio nostro per eum concessis.*

A.D. 1189 Post mortem regis Henrici, Ricardus filius suus coronatur in regem. In cujus coronatione 'et postea' Judæi, quia Dominum nostrum Jesum Christum secrete et publice cœperunt blasphemare, fidei nostræ et sacramentis palam derogare, Christianos quosdam cruci affigere, pluresque nobilium ad summam egestatem distractis patrimoniis per occasionem Judaici fœneris fecerant pervenire, apud Londonias, Norwicum, Linnam, Stanfordiam, Eboracum et alia loca plurima, necabantur; et, apud Eboracum, cccc. et amplius Judæi in castro obsessi, projectis pecuniis in aqua coenulenta, se ipsos occiderunt. Philippus rex Franciæ et Ricardus rex Angliæ iter Ierosolomitano aggrediuntur; sed, præcedente rege Franciæ, rex Ricardus, prius accepto homagio Willielmi regis Scotiæ, sequens, Isaak regem Ciprorum in terra sua cepit, totum Ciprum sibi subjugavit, ibidem iterum coronatus est, et inde recedens alium regem instituit in eadem. Regem Franciæ in obsidione Acræ commorantem adiit. Acram obsedit; jaculum emissum de turri quam obsederat, in quo Latinis litteris scriptum erat, "In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti, Amen," totumque consilium obsessorum in eo pariter conscriptum erat, accepit; civitatem primus per

Massacre
of the Jews
in England.

Crusade.

Acts of
Richard I.

assultus introivit, et urbem cepit. Regem Franciæ et ducem A.D. 1189
 Austriæ quia felicior ipsis erat ad iracundiam provocavit; -1196.
 unde ipsi ad sua redierunt, Ricardo rege ibidem derelicto.
 Post quorum regressum, Ricardus rex cum Saladino congres-
 sum cum exercitibus habuit, et prævalens ipsum fugavit, et
 Christianitatem in illis partibus prout potuit reformavit.
 Interim rex Franciæ Normanniam devastavit; Johannesque
 frater ipsius Ricardî dignitatem regiam in Anglia, coronam
 ei præripiendo, usurpavit. Unde, captis treugis cum Saladino,
 versus propria tendens, in Austriam ventis impulsus et ibidem
 in navi latitans, dum cibi pro illo lautiores emebantur, notatus
 est, et ab hominibus ducis Austriæ deprehensus, et catenis
 ferreis alligatus, carceri mancipatur. Detentus autem in cus-
 todia cum rege Franciæ per medios concordavit de dandis ei
 viginti millibus marcis, ne terras suas transmarinas interim
 devastaret. Dux autem Austriæ captum Ricardum Henrico
 imperatori commisit, qui eum in Trivallis in Almannia incar-
 ceravit. Sed tandem Ricardus rex, pacto firmato cum Henrico
 imperatore de centum millibus libris eidem pro redemptione
 sua solvendis, de quibus dux Austriæ l. millia [marcarum] pro
 tertia parte perciperet, traditis pro dicta pecunia obsidibus,
 Angliam rediit. Johannem fratrem suum tanquam ingratum
 et infidum iudicio procerum omni honore privavit, et eos qui
 ei adhæserant exheredavit, atque jam tertio apud Wintoniam
 quasi novus rex solenniter coronatus est. Ubi Willielmus rex
 Scotiæ coronationi interfuit, cui certa liberatio ibidem pro
 quolibet adventu ad parliamentum regis Angliæ specialiter
 assignabatur. Post hæc, rex Ricardus transiit in Franciam; f. 28 b.
 castra et munitiones cepit; villas prædavit, combussit, et circa His return.
 regiones depopulabat; Philippumque regem Franciæ ad eum
 cum exercitu properantem in Gisorcium fugere compulsi, Military expedition into France.
 atque eum tam acriter est insecutus quod ipsius regis Franciæ
 et suorum pons, per quem in Gisorcium transierunt, inor-
 dinato pondere est confractus. Sed, rege Franciæ vix in
 civitatem evaso, plures e suis fracto ponte in aqua perierunt,
 centumque milites et alii innumeri per regem Ricardum capti
 fuerunt. Sed, mediante apostolicæ sedis legato, ipsi duo
 reges ad concordiam fuerunt revocati. Interim quidam Wil- Insurrection in London.
 lielmus cognomento de Longa Barba, Londoniis oriundus,
 salvatorem pauperum se nominans, finiendam in brevi poten-
 tum proterviā granditer intonabat; mediocres ad immoderatā
 libertatis amorem inflammans, adeo plurimos sibi devinxit ut
 lii. millia Londoniarum indigenarum ad ejus nutum tanquam
 communi cunctorum provisorii obtemperarent, et eorum fretus
 numero conventus publicos faciens, sumpto themate ita exor-

A.D. 1189 sus¹ est, "Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris
 -1196. " vos pauperes, duras divitum manus experti; haurite nunc
 " de fontibus meis aquas doctrinæ salutaris, et hoc cum
 " gaudio, quia jam venit tempus visitationis vestræ." Sed
 tandem, post quorundam civium peremptionem quam fecerat,
 captus, equis distractus, cum aliis suis complicitibus patibulo
 suspensus est. Hic itaque Ricardus rex regnavit [tempore]
 hujus abbatis Thomæ 3 octo annis; et de residuo regnationis
 sui tempore Alexandri abbatis sequentis referetur. Ipse autem
 Charter of Ricardus rex, tempore hujus abbatis Thomæ, præter alias liber-
 protection from tates monasterio nostro per antecessores suos concessas, nos,
 Richard I. monasterium nostrum et possessiones nostras, ad defensionem
 nostram contra incursus perversorum, in manum, custodiam
 et protectionem suam, suscipiebat. Galfridus frater dicti regis
 Ricardi, sed nothus, factus est archiepiscopus Eboracensis.
 Hugh, Hugo episcopus Cestriensis decumbens, se ipsum, pro malis²
 bishop of erratis suis, adjudicavit usque ad diem judicii pœna purgatorii
 Chester. cruciandum.

¹ *exorsus*] *exhorsus*, MS.

[² *malis*] *male* in both MSS.

ALEXANDER ABBAS QUARTUS.

I. *De creatione Alexandri abbatis, et de recuperatione grangiæ de Wharroma.*¹

CEDENTE ab officio, ut præfertur, Thoma abbate nostro A.D. 1197
 tertio,² suggerente patre abbate de Fontibus, quidam -1210.
 monachus 'Alexander' de Forda, vir utique bonus et Election of
 bene litteratus, sed omnibus hujus monasterii tunc in- Alexander
 cognitus, ipsi soli³ tamen patri abbati satis⁴ notus, in of Ford as
 nostrum abbatem est electus. Existimabat autem idem abbat.
 pater abbas præfatum Alexandrum periculis quæ nuper
 Thomæ abbati 3, et præcipue de ablatione grangiæ
 de Wharroma, imminebant, succurrere posse.⁵ Ipse Enjoys the
 namque Alexander bene notus et satis familiaris fuerat favour of
 præscripto Huberto Cantuariensi archiepiscopo.⁶ Unde Hubert,
 et ipse Alexander, anno Domini 1197, in abbatis offi- archbishop
 cium substitutus, in partibus nostris vix per 15 dies of Canter-
 moram fecit, sed statim ad dictum archiepiscopum, qui bury.
 tunc in Normannia morabatur, de cujus adjutorio plu- Attempts
 rimum⁷ confidebat, transfretavit. Cujus litteris et to recover
 cibis ad Robertum de Thurnham pro redditione⁸ dictæ Wharrom
 Wharroma.

¹ After *Wharroma* insert, prius nobis ablata, P.

² After *tertio* insert disponente et, P.

³ *ipsi soli*] ipso solo, P.

⁴ *satis*] wanting in P.

⁵ After *posse* insert, et non usque-
 quaque spe sua frustrabatur, P.

⁶ After *archiepiscopo* insert, qui pridem ipsam grangiam de Wharroma, non tamen cum judicio, aufererat, P.

⁷ After *plurimum* insert nimirum, P.

⁸ *redditione*] liberatione, P.

A.D. 1197
-1210.

grangiae secum acceptis, ultra Turones eum reperit, toti Andegaviae et exercitibus regis Ricardi in partibus illis praefectum. Litteras etiam et preces Baldewini comitis Albemarlæ¹ ad praedictum Robertum secum deferens,² centum marcas pro bono pacis dicto Roberto insuper³ promisit, si ceptis insecutionibus, grangiam reddens,⁴ deinceps penitus desistere dignaretur. Quae omnia nihil profuerunt, praesertim cum sui se intelligere fecissent quod jam terras illas per iudicium curiae regis Angliæ recuperasset, et quod nullum in eis jus haberemus. Igitur abbas Alexander reversus ad archiepiscopum aliquandiu cum illo morabatur, quia oportebat illum ad generale capitulum in proximum proficisci. Sicque factum est quod, fere per sex menses moram faciens, neque per archiepiscopum neque per ipsum regem aut aliquem alium de dicta⁵ grangia et⁶ terris quicquam poterat impetrare. Per archiepiscopum tamen copiam habens rotulorum apud Westmonasterium, per vii. dies non cessavit quaerere transcriptum cartæ Aaron de quo praedictum est, et tandem inveniens⁷ in magno rotulo, data una marca,⁸ illud transcribi fecit, et quod de nullo debito Willielmi Fossard de caetero tenebamur respondere in eodem similiter rotulo scribi fecit. Interim vero custodes dicti Roberti apud Byrdsalliam⁹ omnes conversos et servientes nostros in ipsa grangia de Wharroma praeter duos conversos eiecerunt; quos in una domo per unum mensem et amplius conclusos die ac nocte observari fecerunt, et ne quisquam eis cibi vel potus quicquid¹⁰ ministraret

¹ After *Albemarlæ* insert, qui Hawisiam comitissam duxerat in uxorem, P.

² After *deferens* insert, Roberto porrexit, et insuper, P.

³ *dicto . . . insuper*] eidem, P.

⁴ *grangiam reddens*] wanting in P.

⁵ *dicta*] wanting in P.

⁶ *et*] neque de, P.

⁷ *inveniens*] invenit, et postea, P.

⁸ After *marca* insert argenti, P.

⁹ *apud Byrdsalliam*] wanting, and the order of following words altered, P.

¹⁰ *quicquid*] quicquam, P.

præceperunt, et eorum custodes ad hoc jurare coegerunt. Unde adversarii ¹ nostri ibidem quodcunque poterant pro libitu diripiebant. Domos etiam, molen-
dinum scilicet, magnum pistrinum et horreum unum pergrande, et reliqua ædificia similiter asportaverunt; de quibus domos prædicti Roberti apud Byrdsalliam construxerunt. Præfatus tandem Robertus indè post biennium, post obitum videlicet regis Ricardi, resipiscens, et poenitens quod tanta mala nobis intulisset, nihil de nobis exigens, ipsam grangiam nobis sponte reddidit et quietam clamavit. Unde et cirographum factum est inter nos et ipsum Robertum ac Johannam uxorem suam, in curia domini regis apud Northamptoniam, anno regis Johannis primo. Quapropter nos concessimus eidem Roberto quod, si heredem habuerit ex prædicta Johanna uxore sua, et ipse Robertus voluerit prædictam terram cum pertinentiis escambiare, daret nobis pro prædicta terra viginti libratas terræ, de hereditate Willielmi Fossard, in loco competenti sibi et nobis. De damnis autem nobis illatis dictus Robertus nihil egit, quamvis nos in pluribus fuissemus damnificati. De aliis autem terris acquisitis in Wharoma, et de vexatione nostra causa decimarum ibidem, in suo ordine postea referetur. Hæc ideo in sui temporis initio inserui, quia ipsa principium hujus abbatis Alexandri extiterunt.

A.D. 1197

-1210.

Restitution
of the
grange by
Robert
Thurnham.

f. 29 b.

¹ Unde adversarii] adversarii ideo, P.

² intulisset] irrogasset, P.

³ sponte] spontanea voluntate, P.

⁴ in] wanting in P.

⁵ dictus Robertus] wanting in P.

⁶ After damnificati insert, ex quibus ille nullum vel parvum consecutus est emolumentum, P.

⁷ sui temporis] suæ partis, P.

II. *De recuperatione duarum carucatarum terræ in Waghna,¹ de feodo archiepiscopi.²*

A.D. 1197
-1210.

Suit with
Geoffrey,
archbishop
of York.

Waghna.

Post hæc, ipse abbas Alexander Galfridum Eboracensem archiepiscopum, qui fuit filius Henrici regis 2, et frater regum Ricardi et Johannis, 'sed nothus,' sæpius rogavit ut terram de Waghna, qua prædecessor ipsius Rogerus monasterium nostrum injuste et violenter spoliaverat, sicut supradictum est, restituere dignaretur.³ Qui cum non exaudiretur ab eo neque per legatum domini papæ,⁴ Johannem Salernitanum,⁵ qui super hoc convenerat archiepiscopum, ipse abbas Alexander, archiepiscopum ipsum in causam trahens, litteras super eo ad iudices delegatos a domino papa impetravit. Iudices ergo, partibus legitime et sæpius ad suam præsentiam in ecclesia Lincolniensi evocatis, ordine juris in omnibus observato, tandem testes abbatis et monasterii nostri super intentione sua, domino archiepiscopo G[alfrido] plerumque per procuratorem præsentem, aliquando etiam⁶ licet rite citato absente penitus et indefenso,⁷ secundo et tertio receperunt ac diligenter examinaverunt; parati etiam testes dicti G[alfridi] archiepiscopi recepisse,⁸ si quos pro se producere voluisset. Sed, ipso pro se nullum testem producere curante, demum solennitate juris completa, attestaciones publicaverunt pro parte nostra.⁹ Postmodum vero diem ad dicendum in testes et dicta testium, indulta domino archiepiscopo attestacionum

¹ After *Waghna* insert quæ sunt, P.

² After *archiepiscopi* insert, Eboracensis; quæ prius ante 40 annos a nobis ablata fuerunt, P.

³ *restituere dignaretur*] reddere deberet, P.

⁴ *papæ*] wanting in P.

⁵ *Salernitanum*] written Salnita-

num in both MSS. Giovanni Campano of Salerno, cardinal, is intended.

After *Salernitanum* insert nomine, P.

⁶ *etiam*] wanting in P.

⁷ After *indefenso* insert semel, P.

⁸ *recepisse*] recipere, P.

⁹ *pro parte nostra*] monachorum, P.

copia, constituerunt. Ad quem diem, nuntius ejusdem archiepiscopi veniens litteras unius¹ justitiarum legatis exhibuit prohibitorias, ne in dicta² causa procederent. Alias etiam litteras produxit in medium, continentes justitiarum præcepisse inquisitionem fieri per vicecomitem Eboracensem, utrum terra illa libera esset monachorum nostrorum eleemosyna, an laicum feodum de baronia dicti archiepiscopi. Idem quoque nuntius vicecomitem Lincolnensem secum adduxit, qui cautionem a legatis in jure præsentibus exegit ut in curia domini regis comparerent, responsuri et juri parituri de contemptu domini regis, eo quod tunc³ in causa processissent post prohibitionem justitiarum,⁴ licet idem justitarius prius dictis legatis, per nos⁵ impetratis contra litteras dicti archiepiscopi, significaverit prædictam terram liberam esse nostram⁶ eleemosynam, sicut ei ex inspectione cartarum nostrarum⁷ innotuerat. Verum etiam legati, occasione sibi factæ prohibitionis, executioni litterarum apostolicarum super sedere nolentes, diem partibus iterato præfixerunt ad excipiendum quod ratio dictaret et consilium juris peritorum. Ad quem diem, procurator archiepiscopi veniens⁸ litteras justitiarum denuo defert,⁹ præcipientes ut diem partibus darent diffusum infra quem inquisitio, quam super eadem terra institueret faciendam, effectui mandaretur, quatinus, ex ejusdem inquisitionis eventu, perpenderet an ipsam ecclesiasticam reputaret, et sic legatis terminandam remitteret, an forensem, et ita suo judicio reservaret. Videntes ergo judices legati¹⁰ quod

A.D. 1197
-1210.

¹ *unius*] domini, P.

² *dicta*] wanting in P.

³ *tunc*] wanting in P.

⁴ After *justitiarum* insert, per dominum archiepiscopum impetratam, P.

⁵ *per nos*] litteris suis per abbatem Alexandrum, P.

⁶ *nostram*] monachorum, P.

⁷ *nostrarum*] ipsorum monachorum, P.

⁸ After *veniens* insert, fori præscriptionem sicut prius opposuit, P.

⁹ *defert*] deferens, P.

¹⁰ *legati*] wanting in P.

A.D. 1197
-1210.

f 30.

Decided
against the
archbishop.

causam fine debito timore ducti terminare non possent, ipsam domino papæ seriatim censuerunt referendam; attestaciones etiam et transcripta cartarum nostrarum¹ pariter destinantes, atque diem partibus quo in præsentia apostolica comparerent præfigentes. Quam quidem causam Willielmus monachus, tunc supprior noster, prosecutus est. Qui, cum in curia Romana per iudicium curiæ² bis quadraginta diebus nuntios archiepiscopi exspectasset, et cum non venissent, dominus papa tandem tribus episcopis,³ Eliensi, Lincolnensi et Norwicensi, scripsit et præcepit, quatinus, eidem archiepiscopo triginta marcis a nobis⁴ sine difficultate qualibet persolutis, terram ipsam nos facerent, sublato appellationis remedio, pacifice possidere. Qui, susceptis litteris apostolicis, abbatibus⁵ de Parco Ludæ et⁶ de Newehows,⁷ curam illam et suas vices⁸ commiserunt; litteras etiam domini papæ inspiciendas eis transmiserunt. ⁹ Abbatibus ergo præscriptis dictam causam sub forma debita prosequentibus, archiepiscopus constanter sæpius asserebat se nec dictas xxx. marcas⁹ velle recipere, nec terram nobis restituere; dicti abbates¹⁰ auctoritate domini papæ terram illam, scilicet duas carucatas terræ in Waghna cum passagio fluvii de Hullo et omnibus aliis pertinentiis, in ipsius archiepiscopi et multorum præsentia, monachis nostris qui et tunc præsentés aderant per palmam viridem restituerunt; et postmodum, in capitulo Beverlacensi, multis

¹ *nostrarum*] monachorum, P.

² *per . . . curiæ*] wanting in P.

³ *After episcopis* insert scilicet, P.

⁴ *nobis*] monachis nostris, P.

⁵ *After abbatibus* insert Warino, P.

⁶ *After et* insert Lamberto, P.

⁷ *Newehows*] meaning Newminster, in Northumberland.

⁸ *et . . . vices*] wanting in P.

⁹ *Abbatibus . . . marcas*] Earum quoque auctoritate firmiter manda-

verunt quatinus, illis diligenter inspectis, dominum archiepiscopum Eboracensem diligentius inducerent ut ab abbate nostro 30 marcas, secundum tenorem apostolici mandati, reciperet, et nobis terram prætaxatam restitueret. Quo tamen constanter sæpius assente se neutrum illorum facturum, scilicet nec se denarios illos, P.

¹⁰ *dicti abbates*] illi, P.

assidentibus, idem factum innovarunt. Tandem vero A.D. 1197
in corporalem possessionem ipsorum¹ terræ et passagii^{-1210.}
et aliorum pertinentium, sub multorum tam clericorum

quam militum et aliorum testimonio, nullo omnino
contradicente, solenniter induxerunt. Sed et abbas
et monachi qui tunc ibidem adfuerunt, ne quid in
præjudicium juris et tam rationabiliter adeptæ pos-
sionis eorum aliquis attemptaret, tam in præsentia
ejusdem archiepiscopi quam capituli Eboracensis, et in
corporali etiam possessione constituti, ad dominum
papam et ad memoratos executores appellarunt, se et
omnia sua, et illam maxime terram, sub protectione
Dei, domini papæ et executorum suorum, constituentes.

Hiis ita peractis, dictus archiepiscopus rem gestam
ægre ferens, significavit per litteras et nuntios suos His appeal
fratri suo, Johanni regi, quod abbas et monachi nostri² to the king
contra prohibitionem justitiarum sui causam ipsam pro-
secuti sunt, et contra coronam et dignitatem suam
regiam lata fuit ipsa sententia. Ob quam causam
præfatus rex ira magna commotus dedit in mandatis
vicecomiti Eboracensi quatinus abbatem et monachos
nostros terra ipsa spoliaret, et laicos qui ex parte
nostra³ in ea inventi fuissent incarcerationet, non nisi ad
jussum regis liberandos; quos etiam et animalia, et
quicquid aliud de substantia nostra⁴ ibidem inventum,
confiscaret. Sed et ipsum Alexandrum abbatem nos-
trum⁵ et iudices quibus causa ipsa a domino papa
fuerat commissa auctoritate regali cogeret de contemptu
regis in ipsius curia juri parere, quare in injuriam
coronæ ipsius talia præsumpsissent. Dominus ergo
abbas Alexander præfatum regem adiit, cartas et mu-
nimenta quæ de præfata terra habuit ostendit, et
licentiam justitiarum, contra prohibitionem quam ipse

¹ *ipsorum*] ipsius, P.

² *nostri*] de Melsa, P.

³ *nostra*] dictorum monachorum,
P.

⁴ *nostra*] monachorum, P.

⁵ *nostrum*] wanting in P.

A.D. 1197 archiepiscopus ab illo justitiario impetraverat, demon-
-1210. stravit. Unde rex, sentiens per ipsum archiepiscopum se
esse deceptum, iterum vicecomiti Eboracensi mandavit,
ut abbatem Alexandrum et suos pacem habere faceret,
nec aliquam molestiam vel vexationem inferret,¹ et,
si quid prioris mandati occasione² ei vel suis foris-
factum fuisset, id ei sine dilatione emendaret. Resti-
tuta ergo fuit nobis terra illa, contra spem multorum,
post xl. fere annos postquam ea fuimus spoliati. Sed
tamen postea accidit quod, tempore Ricardi abbatis
7, iterum quodammodo fuimus spoliati, ut patebit in-
ferius.

III. *De ecclesia de Waghna; de inquietatione pro
decimis ibidem,³ et de compositione inita pro
eisdem.*

f. 30 b. Illo quoque tempore mortuus est Petrus Pictavensis,
persona medietatis ecclesiæ de Waghna, qui dudum
partem suam cum capella de Suttona tota vita sua
nobis committebat; quia⁴ contra Willielmum de Sut-
tona, qui præfatam capellam petiit,⁵ non potuit se
Claim to
the church
of Waghnen. tueri nisi per abbatem nostrum. Qui abbas etiam
ecclesiam ipsam cum omnibus pertinentiis, virtute⁶
concessionis nobis per Willielmum le Groos, comitem,
fundatorem nostrum, de eadem ecclesia factæ, vindica-
bat. Sed tamen, ad instantiam Hawisiæ comitissæ,
filix dicti Willielmi comitis, ipsam ecclesiam⁷ eidem
Petro abbas ipse⁸ reconcedebat.⁹ Pepigerat namque

¹ After *inferret* insert, vel inferri
permitteret, P.

² *occasione*] wanting in P.

³ *De ecclesia . . . ibidem*] De
inquietatione qua vexati fuimus pro
decimis de Waghna, P.

⁴ *quia*] videbat enim idem Petrus
quod, P.

⁵ *petiit*] petebat, P.

⁶ *virtute*] ut de jure, P.

⁷ *ecclesiam*] capellam, P.

⁸ *abbas ipse*] wanting in P.

⁹ *reconcedebat*] concedebat, P.

cum abbate nostro dicta comitissa, quod, si ipse Petrus sic ad præfatam ecclesiam iterum admitteretur, in monasterii nostri præjudicium non cederet.¹ Mortuo tamen præfato Petro, comes Baldewinus de Betoyn,² maritus præfatæ Hawisiæ, Philippum clericum suum ad medietatem ipsius³ ecclesiæ vacantem archiepiscopo præsentavit, quamvis⁴ ipsa comitissa per prius sæpius promississet nunquam aliquem per se ad dictam⁵ ecclesiam præsentari, dummodo institutionem prædicti Petri non impediremus.⁶ Ira igitur et indignatione non modica adversum nos pro præscriptis duabus carucatis terræ in Waghna⁷ concepta, archiepiscopus, post a nobis interpositam interpellationem ne quis in præjudicium juris nostri in ipsam ecclesiam institueretur, prædictum Philippum facile admisit. Denique, mortuo Rogero Godechep, qui alteram medietatem ipsius ecclesiæ possidebat,⁸ et 'cum' dictus Philippus ipsam alteram medietatem et sic⁹ totam ecclesiam ex integro obtinisset, et⁹ senescallus comitis tunc temporis exitisset, statim omnibus viribus suis in nos insurgens, decimas nostras per violentiam tribus annis continuis a nobis abstulit,¹⁰ et, missis hominibus suis cum quadrigis et caretis suis per campos, ad libitum¹¹ cepit quod concupivit.¹² In primo autem anno, tempore autumnali,¹³ quosdam de bobus nostris vulneravit,¹⁴ quosdam etiam interfecit; ita quod in hujus modi injuriis¹⁵ ad valentiam lx. marcarum fuimus¹⁶ damnificati.¹⁷ Interea, litteris super

A.D. 1197-1210.

Presentation by count Baldwin de Betoyn of his clerk, Philip.

Seizure of the tithes by Philip.

¹ *cederet*] *cederetur*, P.² *de Betoyn*] wanting in P.³ *ipsius*] *illius*, P.⁴ *quamvis*] cum tamen, P.⁵ *dictam*] *illam*, P.⁶ *impediremus*] *impedissemus*, P.⁷ *præscriptis* . . . *Waghna*] prædicta terra, P.⁸ *et cum dictus* . . . *et sic*] prædictus Philippus cum jam, P.⁹ After *et* insert *cum*, P.¹⁰ *abstulit*] *auferebat*, P.¹¹ *libitum*] *beneplacitum*, P.¹² *concupivit*] *voluit*, P.¹³ *autumnali*] *autumpnali* in both MSS.¹⁴ *vulneravit*] *wlneravit*, as in all other instances, in both MSS.¹⁵ *in* . . . *injuriis*] *super hoc*, P.¹⁶ *fuimus*] *fueramus*, P.¹⁷ *damnificati*] *dampnificati*, the constant spelling in both MSS.

A.D. 1197
-1210.

Litigation
resulting
from it.
Composi-
tion.

hoc a sede apostolica ad iudices delegatos impetratis, traxit eum abbas noster in causam; unde¹ litis altercatio coram iudicibus² fere per biennium perduravit. Tandem, post multos labores et expensas plurimas, per annuam pensionem³ trium marcarum abbas noster⁴ cum eo 'in capitulo nostro'⁵ pacem fecit, reddendo etiam decimas duarum carucatarum terræ quas de archiepiscopo⁶ evicimus, si tamen aliquid ex illis propriis manibus aut sumptibus coleremus;⁷ plurimis tamen monachis absentibus et plurimis a capitulo se retrahentibus et reclamantibus, sed prius⁸ in capitulo appellantibus et coram ipso abbate Alexandro appellationem iterantibus. Nec quicquam nobis profuit quod, tempore prædecessorum suorum P. S. et Rogeri, personarum ecclesiæ de Waghna,⁹ per annuam pensionem¹⁰ duarum librarum ceræ coram iudicibus delegatis compositio inita est inter monasterium nostrum et præfatam ecclesiam, tum quia tempore dicti Alexandri abbatis¹¹ ecclesia Anglicana interdicto erat supposita et omne jus ecclesiasticum erat languidum, tum quia ipse Philippus potens erat et senescallus comitis, sicut jam dictum est. De damnis vero et expensis occasione hujus controversiæ altrinsecus illatis convenit inter partes quod dicti¹² abbas et Philippus eligerent tres arbitros, communi consensu, qui utriusque partis super hiis testes admitterent, et, auditis eorum allegationibus et rationibus, causam iudicio vel concordia terminarent. Sed hujus causæ¹³ exitus penitus ignoratur. Sed tamen postea¹⁴ prædicta compositio

¹ unde] quæ quidem, P.

² coram iudicibus] wanting in P.

³ pensionem] canonem, P.

⁴ noster] wanting in P.

⁵ in capitulo nostro] wanting in P.

⁶ archiepiscopo] domino Eboracensi, P.

⁷ coleremus] excoluerimus, P.

⁸ prius] antea, P.

⁹ personarum Waghna] wanting in P.

¹⁰ pensionem] canonem, P.

¹¹ tempore . . . abbatis] tunc temporis, P.

¹² dicti] wanting in P.

¹³ causæ] rei, P.

¹⁴ postea] tempore domini Wilhelmi abbatis 9, P.

vacua¹ fuit, et alia, tempore Willielmi abbatis 9,² quæ A.D. 1197
adhuc durat, reformata. -1210.

VI. *De terris acquisitis in Waghna et³ Suttona, et de⁴
pastura in le Westkerre de Suttona.*

Et, dum hæc agerentur, Osbertus filius Petri de Waghna. Waghna senioris per diversas cartas et vices⁵ dedit Grant from Osbertus, son of Peter of Waghena. nobis unam bovata[m] terræ et unum toftum eidem pertinens, unam mansuram et unum hominem cum liberis suis dictam mansuram tenentem, unum sellionem et duas culturas, et aquam quæ tunc ibidem vocabatur Thornefleet;⁶ sed quæ fuerit ipsa aqua penitus ignoratur.⁷ Ipse autem Osbertus dedit⁸ capitulo Beverlaci⁹ tenementa quæ acquisivimus de Hugone Portere et Isabella uxore sua. Dedit etiam monialibus de Kylling tenementa quæ tenent ibidem;⁹ et genuit Petrum qui apud nos obiit monachus, et Elenam et Inetam sorores ejusdem, de quibus postea referetur. Sed et Osbertus de Frismarisco dedit nobis unum toftum in eadem villa. Amandus filius Willielmi de Suttona. Suttona, in ultimo suo tempore, assensu et beneplacito Grant from Amandus, son of Saieri filii et heredis sui, dedit⁸ nobis quicquid in

¹ *vacua*] vacuata, P.

² *tempore . . . 9*] wanting in P. The words from *postea* to *abbatis 9* are written over an erasure in E.

³ After *et* insert in, P.

⁴ *de*] wanting in P.

⁵ *et vices*] wanting in P.

⁶ The following was added in the Phillipps MS., but subsequently erased: Nunc autem Hull dicitur. Nam tunc ipsa aqua inter Waghnam et Thorenbins via erat, et a quibusdam Hull et ab aliis Thornefleet dicebatur. Nunc autem, omisso ipso nomine de Thornefleet

et processu temporis oblito a singulis, solo nomine Hull nuncupatur. Then follows, not erased, Dedit, ut prædicitur, ipse Osbertus ipsam aquam usque ad filum ejusdem in directo utrarumque ipsarum culturarum, et iterum unum locum ad piscariam, usque ad medium aquæ supradictæ.

⁷ *sed . . . ignoratur*] wanting in P.

⁸ *dedit*] dederat, P.

⁹ *tenementa . . . ibidem*] illa tenementa quæ tenentur de feodo suo in Waghna, P.

A.D. 1197 -1210. William of Sutton, Grants from Sir John de Melsa, Thomas de Melsa, Benedict de Sculcottes, and Ralph de Sutton.

occidentali¹ marisco de Suttona, inter Forthdyk et terram Ernaldi hominis sui, in longitudine, et latitudine a flumine de Hullo, ex una parte, per dictum Forthdyk usque ad Landsyk, quod est inter Sefholmum et dictum mariscum,² et ex altera parte secundum quod communis exitus, qui est inter Herneyscroft et terram præfati Ernaldi, recta linea ducit ab eodem flumine de Hullo usque ad prædictum Landsyk. Quam donationem³ nobis carta sua et insuper legatione sui testamenti confirmavit. De quo quidem marisco postea⁴ præfatus Saierus⁵ nos⁶ spoliavit, sicut⁷ in tempore⁸ Hugonis abbatis quinti⁹ referetur. Dominus Johannes de Melsa dedit nobis sex acras prati in Newenge, juxta Westcroft de Suttona, ad annuam pitanciam conventui faciendam. Cujus avunculus Thomas clericus, frater domini Roberti de Melsa, qui grandis auctoritatis et magnarum opum vir erat, dedit nobis quicquid pertinet ad tertiam partem trium bovatarum terræ in præscripto Westkerre de Suttona juxta Forthdyk; et totum pratum quod vocatur le¹⁰ Gayre, ad occidentalem partem villæ de Suttona, nobis imperpetuum erogabat. Et Benedictus de Sculcottes dedit nobis totam terram et pasturam quam habuit in loco supradicto. Radulphus quoque filius Raineri de Suttona, de quo prædicatur, dedit nobis quantum terræ habuit pertinens ad quatuor bovatas terræ juxta Forthdyk. Cujus frater Robertus quicquid habuit ibidem nobis dedit.¹¹ De qua quidem pastura de Westkerre temporibus abbatum subsequen-
tium postea referetur.

¹ *occidentali*] wanting in P.

² *et . . . mariscum*] substituted for et terram arabilem de Suttona, erased, P.

³ After *donationem* insert de prædicto marisco, P.

⁴ *postea*] wanting in P,

⁵ After *Saierus* insert filius dicti Amandi, P.

⁶ After *nos* insert ut sibi libuit, P.

⁷ *sicut*] unde, P.

⁸ After *tempore* insert domini, P.

⁹ After *quinti* insert postea, P.

¹⁰ *le*] wanting in P.

¹¹ *dedit*] iterum concedebat, P.

V. *De terris acquisitis in Stokholmo, Kayngham et Orwythfleet; et de vexatione nostra pro dicta terra de Orwythfleet; et de escambio terrarum in Waghna et Kayngham.*¹

Adam de Thorne dedit nobis totam terram juxta Hedonam vocatam Stokholme,² lxx. videlicet acras terræ, quam idem abbas Alexander cuidam Warino de Hedona pro homagio et servitio suo ad feodi firmam concedebat;³ reddendo inde⁴ nobis xxiii. solidos, iv. denarios, et unam libram piperis, et cuidam Roberto de Wytona xxiii. solidos, iv. denarios, annuatim. Ipse autem Warinus dedit præfatam terram Hugoni de Hedona, pro prædictis servitiis et redditibus reddendis; reservando sibi ultra dimidiam marcā annuatim. Quam quidem terram, quæ est pastura,⁵ præfato Hugoni confirmavimus, sicut a præfato Warino ei prius fuerat donatum.⁶ Adam autem filius dicti Roberti de Wytona vendidit⁷ præfato Hugoni, pro xxvi. libris, totum redditum quem de dicta terra seu pastura⁸ percipere consuevit. Willielmus Pethy de Kayngham, de genere Aschilli⁹ de quo præfertur, dedit nobis quinque acras terræ in marisco de Kayngham; quas Henricus frater suus nobis confirmans,¹⁰ decem alias acras terræ ibidem¹¹ cum corpore suo nobis conferebat. Et Ricardus frater eorundem addens nobis quinque acras, totam videlicet partem suam quam ibidem habuit, in escambium pro uno tofto,¹² sex acris terræ, et una acra prati in

A.D. 1197
-1210.

Stokhol-
mus.

Grant from
Adam de
Thorne.

Saltagh.

Kayng-
ham.

Grants
from Wil-
liam, Hen-
ry, and
Richard
Pethy of
Kayngham.

Waghna.

¹ *et de . . . Kayngham*] wanting in P.

² *vocatam Stokholme*] wanting in P.

³ *concedebat*] retradebat, P.

⁴ *inde*] wanting in P.

⁵ *quæ est pastura*] wanting in P.

⁶ *donatum*] confirmatum, P.

⁷ *vendidit*] vendebat, P.

⁸ *dicta . . . pastura*] dicto Stokholmo, P.

⁹ After *Aschilli* insert de Kayngham, P.

¹⁰ After *confirmans* insert nobis, P.

¹¹ *ibidem*] wanting in P.

¹² After *tofto* insert et, P.

A.D. 1197 Waghna, nobis erogavit ;¹ ita quod nos singulis annis
 -1210. domino comiti ix. denarios et obolum redderemus, et
 Kayngham. ipse Ricardus et heredes sui, pro dictis tenementis in
 Waghna, nobis ix. denarios et obolum annuatim red-
 f. 31 b. dere tenerentur. Cujus filius Petrus eadem tenementa
 in Waghna nobis imperpetuum relaxabat ; ut in tempore
 Hugonis abbatis 5. referetur. Præfatus autem Hen-
 ricus Pethy cuidam Johanni Taloni xx. acras terræ,
 de tribus solidis annuis domino comiti oneratas, confere-
 bat. Quæ nobis postea collatæ fuerunt ;² sicut in tem-
 pore Michaelis abbatis 8 apparebit. Osbertus de Fris-
 marisco dedit nobis totam terram de Orwythfleet in
 territorio de Pensthorpia, pro xxviii. solidis annuis
 sibi et heredibus suis³ impendendis. De quibus terra
 et redditu tempore Adæ abbatis quartidecimi postea
 referetur.⁴ Ipse tamen Osbertus, M. mater sua et
 fratres dicti Osberti, super possessione dictæ terræ et
 aliis possessionibus quas de feodo ipsius Osberti habe-
 bamus, nos postea vexabant injuste. Propter quod ad
 sedem apostolicam per nos⁵ fuerat appellatum. Ipse
 ergo Osbertus econtra sedem apostolicam adibat, et
 litteras apostolicas quibusdam iudicibus delegatis contra
 nos impetravit. ⁶ Postea tamen, idem Osbertus ipsis
 litteris apostolicis ⁶ sacramento corporaliter præstito
 renuntiavit,⁷ et adjecit quod nec ipse nec aliquis ex
 parte sua alias litteras super prænominata terra, in
 præjudicium seu gravamen nostrum, a domino papa

Orwyth-
 fleet.
 Grant from
 Osbertus
 de Fris-
 mersk.
 Reclaimed
 by his
 relatives.

Litigation.

¹ *nobis erogavit*] monasterio nostro imperpetuum erogabat, P.

² *Quæ nobis . . . fuerunt*] Qui Johannes easdem xx. acras monasterio nostro contulit, P.

³ *After suis* insert imperpetuum, P.

⁴ *De quibus . . . referetur*] Qui redditus ad heredes domini Johannis de Melsa postea deveniebat, P. The passage is dotted underneath, for erasure, in E.

⁵ After *nos* insert super dictis vexationibus, P.

⁶ *Postea tamen . . . apostolicis*] Qui quidem Osbertus propter quandam conventionem inter nos habitam in capitulo Beverlacensi, P.

⁷ After *renuntiavit* insert, ipsis litteris quas a sede apostolica contra nos super ipsa terra de Orwythfleet impetravit, P.

nec a rege vel quoquam alio unquam¹ impetraret. A.D. 1197
Unde ipse Osbertus confirmationem de omnibus terris -1210.
quas de feodo suo habebamus, et nominatim totam
terram illam de Orwythfleet, pro prædictis xxviii.
solidis annuis sibi reddendis,² faciebat, et confirma-
tionem capitalis domini et omnium fratrum suorum
nos fecit habere. At ipse, apud nos factus novicius,³
in noviciatu⁴ corpus terræ⁵ commendavit.⁶ De quibus
terra⁷ et redditu⁸ temporibus Willielmi abbatis 9 et
Adæ abbatis 14 postea referetur.

VI. *De terris acquisitis in Rystona; et de magna
fossata dicta⁹ Wythdyk.*

Eo tempore Walterus de Falconberge, dominus de Rystona.
Rysa, dedit nobis cum corpore suo dimidiam carucatam Grant from
terræ, cum tofto et duobus solidis annuis de una Sir Walter
dimidia bovata terræ in Rystona,¹⁰ et medietatem Falconberg
of Rysa.
equarum suarum quas habuit in Cravenna. Quæ The land
quidem dimidia carucata¹¹ fuerat Roberti capellani de previously
Kayngham; cujus filius Stephanus sacerdos, pecunia in- mortgaged.
digens, Radulpho senescallo dicti Walteri ad terminum
30 annorum, acceptis 40 marcis præ manibus, [illam]
invadiavit, ita quod si,¹² post triginta autem annos
completos,¹³ Stephanus prædictus vel heredes sui præ-
fato Radulpho vel heredibus suis 40 marcas præter
30 solidos¹⁴ redderent,¹⁵ prædictam dimidiam caru-

¹ *unquam*] nunquam in both MSS.

² *sibi reddendis*] nobis, P.

³ After *novicius* insert et, P.

⁴ After *noviciatu* insert decedens, P.

⁵ After *terræ* insert et sæculum suis posteris, P.

⁶ *commendavit*] commendabat, P.

⁷ After *terra* insert de Orwithfleet, P

⁸ After *reditu* insert xxviii. solidorum, P.

⁹ After *dicta* insert de, P.

¹⁰ *Rystona*] Restona, P.

¹¹ After *carucata* insert terræ, P.

¹² *ita quod si*] wanting in P.

¹³ After *completos* insert si, P.

¹⁴ *præter 30 solidos*] 30 solidis minus, P.

¹⁵ *redderent*] reddiderint, P.

A.D. 1197 catam¹ reciperent sibi² quietam. Sin autem, Radulphus vel heredes sui eandem terram³ tenerent, de anno in annum, donec Stephanus vel heredes ejus eis redderent⁴ 40 marcas;⁵ ita tamen quod singulis annis minuerent⁶ 12 denarii de prædicto catallo. Postea vero, ortis quibusdam simultatibus inter prædictum Radulphum et Walterum dominum suum, idem Walterus abstulit ei prædictam terram et alia bona plurima. Deinde vero, præfato Stephano terram eandem ut jus suum repetente, ipse Walterus, datis præfato Stephano tribus marcis, cartam⁷ quietæ clamationis perpetuæ ab eodem⁸ impetravit. Simon quoque clericus 12 acras terræ in eadem villa nobis dedit.⁹ Quæ omnia postea cum Matheo de Rowtona,¹⁰ tempore Ricardi abbatis 10, fuerunt permutata, ut parebit inferius.¹¹ Deinde Turgisius de Bray et Willielmus de Fontaneto,¹² et Matildis de Scures uxor eorum, confirmaverunt nobis illam magnam fossatam modo Wythedyk¹³ nuncupatam, quæ venit de ponte Rudæ et vadit usque in curtem abbatiæ nostræ, et viam ex utraque parte fossatæ liberam, et cursum aquæ liberum et expeditum ab omnibus impedimentis, quantum ad territorium de Rystona pertinebat; salvis duobus vadis tantum, ad sequendam communam de Ruda videlicet et de Rystona. Unde fossatam de Turkylholmo usque ad Brakynholmum nobis concedebant, habentem x. pedes in latitudine ad minus, et viam ex qua parte fossatæ voluerimus liberam; ita quod eadem

Grant of
Wythedyk.

f. 32.

Dyke between Turkylholm and Brakynholm.

¹ After *carucatam* insert *terræ*, P.

² *sibi*] wanting in P.

³ *eandem terram*] *eam*, P.

⁴ *eis redderent*] *reddiderint*, P.

⁵ After *marcas* insert *sicut prædictum est*, P.

⁶ *minuerent*] *caderent*, P.

⁷ After *cartam* insert *concessionis et*, P.

⁸ *perpetuæ ab eodem*] *ab eo imperpetuum*, P.

⁹ After *dedit* insert *perpetuas*, P.

¹⁰ *Rowtona*] *Rutona*, P.

¹¹ *fuerunt . . . inferius*] *reservatis homagio et servitio unius libræ piperis, sunt permutata*, P.

¹² After *Fontaneto* insert, *per maritagium domini de Rystona*, P.

¹³ *Wythedyk*] *Wythdyk*, P.

fossata a parte aquilonali de Bracheholmo cadat in A.D 1197
 supradictam magnam fossatam. In quibus fossatis nec
 ipsi nec heredes sui aliquod impedimentum facerent de
 cratibus, vel palis, vel terra, vel aliqua re alia, vel
 ingenio aliquo, unde aqua in eis minueretur vel im-
 pediretur, aut perderet cursum suum; retenta illis in
 minori fossata tantum piscatione cum retibus solum-
 modo et burraches. Et nos capere de terra sua
 quantum et quoties velimus¹ juxta utramque fossatam,
 ad obstruendam aquam ne supereffluat in mariscum
 de Restona, valeremus, et ipsas fossatas mundare et
 meliorare prout expedire videremus. Et præterea
 haberemus unam contrafossatam,² v. vel vi. pedum³
 in latitudine, juxta ipsam magnam fossatam, si hoc
 videremus expedire, ad retentionem ipsius aquæ. De
 qua iterum magna fossata, tempore Michaelis abbatis
 8, ubi de Ruda scribitur, postea referetur.

VII. *De grangia de Arnallia; et terris et tenementis*⁴
*in Westheytfeld, Estheytfeld,*⁵ *et Setona.*

Hoc tempore, Richerus de Arnallia, de quo præ- Arnallia.
 dicitur,⁶ dedit nobis duas culturas terræ in Arnallia, Grant from
 totam videlicet terram quæ fuit de feodo suo, inter Richerus
 duas divisas suas propinquiores territorio de Restona,⁷ of Arnall.
 ex utraque parte villæ, usque ad divisas dominiorum
 adjacentium, cum communia marisci. Et pro parcellis
 dictarum terrarum dedit rationabile⁸ excambium⁹
 liberis hominibus suis qui terram inter dictas divisas

¹ *velimus*] haberemus, P.

² After *contrafossatam* insert habentem, P.

³ *pedum*] pedes, P.

⁴ *De grangia . . . tenementis*] De terris et tenementis in Arnallia, P.

⁵ *Estheytfeld*] Estheytfeld, in all instances, P.

⁶ After *prædictur* insert, post successionem abbatis Thomæ 3, P.

⁷ *Restona*] Rystona, P.

⁸ *rationabile*] rationabilem in both MSS.

⁹ After *excambium* insert, videlicet acram pro acra, in eodem territorio de Arnallia, P.

A.D. 1197
-1210.

Westheit-
feld.
Grants
from Wil-
liam of
Areyns.

Setona,

Grants
from de-
scendants
of William
of Areyns.

prius habuerunt; et in medio illarum culturarum unum clausum nobis insuper erogabat, pro xii. denariis sibi annuatim reddendis, ubi dictus abbas Alexander continuo grangiam fecit ædificari. At ipse Richerus¹ diversis vicibus duas bovatas, vi.² acras et xii.³ rodas, terræ, et octo acras prati, atque 'alias terras,'⁴ in escambium ibidem pro aliquibus aliis terris nostris, ibidem nostro monasterio iterum erogabat. Willielmusque de Areyns, de consensu filiorum et heredum suorum, per diversa feoffamenta contulit⁵ nobis⁶ 4 bovatas terræ et 12 acras terræ et unam bovatom prati in Westheithfeld, pasturamque sufficientem cc. ovibus, xx. bobus vel vaccis, cum tota earum sequela unius anni, equis etiam et averiis quibus prædictam terram coleremus, vel quos⁷ ad usum nostrum haberemus ubique in comuni pastura ejusdem villæ; et insuper tres bovatas terræ in Setona nobis vendidit, pro 40 marcis, quas eidem dedimus ad absolvendum eum de debito Judæorum. Sed ad acquietandum nos de præfatis 40 marcis, quas tunc forte ad hoc mutuati sumus, dictæ una bovata prati in Westheithfeld et tres bovatae in Setona fuerunt alienatae. Et reliquas quatuor bovatas⁸ terræ in Westheithfeld nobis reservavimus; quas tamen Hugo abbas quintus cuidam ad feodi firmam pro 12 denariis annuis concessit.⁹ Ipsæ autem 12 acrae et pasturae nobis similiter remanserunt.¹⁰ Idem autem Willielmus de Areyns fuit dominus de Westheithfeld, et genuit tres filios, Arnaldum, Thomam et Bernardum.

¹ After *Richerus* insert, in profectione nostra delectatus, P.

² vi.] 10, P.

³ xii.] 7, P.

⁴ atque alias terras] wanting in P.

⁵ contulit] marked underneath with points, as for erasure.

⁶ contulit nobis] conferebat monasterio nostro, P.

⁷ quos] nos in both MSS.

⁸ reliquas quatuor bovatas] reliquæ quatuor bovatae, MS.

⁹ After concessit insert, ut postea referetur, P.

¹⁰ pasturae . . . remanserunt] pastura ipsa 2 ovibus et 20 bobus vel vaccis cum sequelis earum, pro eo quod dimissæ non fuerant nobis, fuerunt reservatae, P.

Qui Arnaldus confirmavit nobis donationes patris sui, A.D. 1197
et obiit sine herede de se procreato. Unde¹ hereditas^{-1210.}
ad Thomam fratrem suum est devoluta. Qui Thomas
dedit nobis duas bovatas terræ, quæ fuerunt de
dimidia carucata terræ quam² dictus Willielmus pater
suus ante obitum suum ei contulit;³ et, in loco
duorum toftorum ad dictas duas bovatas terræ per- f. 32 b.
tinentium, duos selliones terræ duarum perticatarum
in latitudine, et tertium sellionem per medium unius
clausi sui, nobis concedebat. Quæ etiam duæ bovatae
terræ⁴ per dictum Hugonem abbatem quintum⁵ sunt
alienatæ. Sed tamen de nobis per forinsecum ser-
vitium tenentur. Ipseque Thomas sine herede de
corpore suo obiit. Propterea Bernardus frater suus
ejus hereditatem est sortitus; qui genuit Thomam,
⁶ qui confirmavit omnes terras nostras ibidem, et ⁶
dedit domino Roberto Tyliolf quicquid habuit in dicta
villa de Westheiffeld. ⁷ Quæ quidem tenementa sua
dominus Robertus de Hyltona tenet⁷ in præsentem;
qui, inter alias terras suas, tenet de nobis ibidem⁸
duas bovatas terræ, quæ quondam, ut præfertur, per
Thomam de Areyns seniore nobis collatæ fuerunt
et per dictum Hugonem abbatem 5 alienatæ.⁹ Et
Willielmus Tele de Estheiffeld dedit nobis unam Estheiffeld
bovatam et dimidiam terræ cum uno tofto in Est- Grants
heiffeld; quæ Baldewinus Tyrell nobis quietam con- from Wil-
firmabat, et annuum redditum v. solidorum, qui pro liam Tele
eadem terra sibi debebatur, nobis remittebat; et unum and Bald-
aliud toftum ibidem nobis insuper erogabat. Quæ win Tyrell.

¹ Unde] Pro quo, P.

² quam] quas, P.

³ contulit] concedebat, P.

⁴ terræ] wanting in P.

⁵ After *quintum* insert a nobis, P.

⁶ qui confirmavit . . . et] cum quo, ut postea referetur, post confirmationem suam terrarum nostrarum

ibidem, compositiones feceramus. At ipse Thomas, P.

⁷ Quæ quidem . . . tenet] Qui vel heres suus vendidit ipsa tenementa sua Roberto Lorimer de Setona; ea retinet, P.

⁸ After *ibidem* insert ipsas, P.

⁹ et per . . . alienatæ] wanting in P.

A.D. 1197 omnia, cum dictis duabus bovatis terræ in Westheyt-
-1210. feld,¹ postea fuerunt alienatæ; ut in tempore² Hugonis
abbatis 5 postea referetur.

VIII. *De terris et tenementis in Gowsle,³ Setona
alias Erghoma, Drynghowe, Beforthe,⁴ Mora, et in
Herburnia et Wathsand.⁵*

Gousle. Petrus etiam de Tuschett dedit nobis capitale mes-
Grants uagium suum cum quatuor bovatis terræ in Gousle.
from Peter Petrusque filius Petri de Aldburgho dedit nobis unum
Tuschett clausum in eadem villa. Quæ⁶ postea fuerunt alienatæ,
and others. ut in tempore Hugonis abbatis 5 et Michaelis abba-
tis 8 postea referetur. ⁷ Et Henricus filius Roberti
Wathsand. de Wathsand dedit nobis duas bovatas terræ cum
uno tofto in Wathsand. Et Robertus Stanere dedit
nobis unam bovatom terræ cum pertinentiis ibidem.
Quibus sic acceptis, idem abbas Alexander incepit
grangiam de Wathsand juxta lacum de Hornse, ut
tam terris nostris de Wathsand quam de Setona posset
Setona. commodius convenire.⁷ Cui ergo grangiæ⁸ Williel-
mus de Areyns dedit⁹ nobis tres bovatas terræ in
Setona, postea venditas¹⁰ ut præfertur. Willielmusque
filius Godefridi de Setona dedit nobis sex acras terræ
in eadem; quas idem¹¹ abbas Alexander, et totum quod

¹ cum . . . Westheytfeld] want-
ing in P.

² After *tempore* insert ejusdem, P.

³ *Gowsle*] wanting in P.

⁴ After *Beforthe* insert et, P.

⁵ et *Wathsand*] wanting in P.

⁶ *Quæ*] Quod clausum et ipsæ 4
bovatæ terræ, P.

⁷ Et *Henricus* . . . commodius
convenire] Et Johannes de Lanels
dedit nobis unum clausum in terri-
torio de Setona, quem habuit super
marram de Wathsand, et piscatio-

nem unius sagenæ in tota marra de
Wathsand et de Hornse. Quod
clausum Petro filio Willielmi de
Setona de duobus denariis annuis
fuerant oneratum, quos idem Petrus
nobis imperpetuum remittebat, P.

⁸ ergo grangiæ] clauso, P.

⁹ dedit] de quo præfertur, ven-
didit, P.

¹⁰ *Setona* . . . venditas] eadem
villa, quæ iterum a nobis venditæ
fuerunt, P.

¹¹ idem] repeated in E.

habuimus in Erghoma, videlicet tres toftos et quatuor
 bovatas terræ, et duas bovatas terræ in Drynghowe,
 vendidit Hugoni Ranyard pro quindecim marcis, pluribus
 tamen monachis super hoc conquerentibus et reclamantibus.
 Unde idem Hugo postea per iudices delegatos, receptis xix. marcis pro prima pecunia soluta et¹
 expensis quas in meliorationem prædictæ terræ fecerat, eam nobis ex integro in dictis villis² restituit, liberam
 et quietam, cum omnibus pertinentiis suis,³ et illam postmodum sicut jus proprium nostrum in pleno wapintagio de Hedona, tactis sacrosanctis Evangeliiis, coram omnibus penitus abjuravit. Insuper se et heredes suos carta sua obligavit quod ipse et heredes ejus nos defenderent ab omni vexatione in posterum, ex quolibet facto illius circa prædictas terras, contra nos casu quolibet oritura. Sed et Lecia filia præscripti Stephani de Erghoma unum toftum et tres bovatas terræ, et Hawisia soror præscripti Ricardi filii Petri servitium Rumphari de Erghoma de duabus bovatis terræ, monasterio nostro contulerunt;⁴ ita quod idem Rumpharus et heredes sui acquietarent prædictam terram de universo forinseco servitio, et eandem terram de nobis tenerent; reddendo nobis xl. denarios annuatim, de quibus duos solidos aliis personis debitos eis persolveremus, et xvi. denarios qui remanerent ad proprios usus haberemus. Quarum alteram bovatom postea acquirebamus. Robertusque filius Roberti de Beforth dedit nobis totam
 terram illam quæ pertinuit ad totam partem suam in f. 33.
 dimidia⁵ carucata terræ suæ de la More Befordiae, cum
 communi pastura de More Befordiae.⁶ Sed et Amandus filius Johannis de Owstwyk dedit nobis totam terram quam habuit apud grangiam nostram de la More, quam

A.D. 1197
-1210.

Erghoma.

Dryng-
howe.Objection
by some of
the monks
to a sale of
land.

Beforth.

Mora.

¹ *prima . . . et*] wanting in P.² *in dictis villis*] wanting in P.³ After *suis* insert, de se et heredibus suis, P.⁴ *contulerunt*] conferebant P.⁵ *dimidia*] wanting in P.⁶ After *Befordiae* insert, cum communi pastura dictæ moræ Befordiae, P.

A.D. 1197 de eodem prius¹ ad terminum tenebamus.² Willielmus-
-1210. que Racyn de Beforthe duas acras et dimidiam terræ
nobis iterum in Beforthe concedebat. Et Ingelramus
de Muncels dedit nobis unum toftum unius acræ terræ
Hertbur- in³ Hertburnia; quod quidem toftum super ultimum
nia. angulum de Holdernesse super le⁴ Erledyk et mare
est situatum, et cum cæteris toftis⁵ modo vastum con-
sistit, pro eo quod nec unus quidem in dicta villa in
præsenti⁶ commoratur.

IX. *De escambio de Thorpia et Mytona; de pastura
in Suttona; et de vexatione nostra pro decimis
de Mytona.*

Thorpia. Hic autem abbas Alexander unam carucatam terræ
quam habuimus in Aldburghe et in Thorpia, datis ultra
xx. marcis, escambiavit cum domino⁷ Johanne de
Mytona. Melsa, filio Roberti de Melsa, pro tribus bovatis terræ
in Mytona, cum toto dominico ad easdem pertinente,
quas Anor avia sua, ut prædicitur, ad totam vitam
suam retinebat; ita tamen quod ipse de nobis ean-
dem⁸ carucatam terræ in Aldburghe et Thorpia per
forinsecum servitium tantum teneret, et nos ipsas tres
bovatas terræ in Mytona per forinsecum servitium de
eodem itidem teneremus. Illam autem carucatam terræ
in Aldburghe et Thorpia⁹ dedit idem Johannes in
maritagium cum filia sua Rainero filio Johannis de
Aldburghe. In quo quidem escambio, præfatus Johannes
Suttona. dedit nobis in Westmarisco de Suttona pasturam

¹ eodem prius] eo aliquando, P.

² After tenebamus insert, sed
quanta fuerat hæc terra ignoratur,
P.

³ After in insert villa de, P.

⁴ le] wanting in P.

⁵ After toftis insert dictæ villæ,
P.

⁶ præsent] præsentiarum, P.

⁷ domino] erased in P.

⁸ eandem] wanting in P.

⁹ After Thorpia insert, quam de
nobis acceperat in escambium, ali-
quanto post, P.

quanta¹ pertinet ad x. bovatas et dimidiam terræ in A.D. 1197 Suttona, a piscaria nostra juxta Hullum² usque ad^{-1210.} Langsyk³ et Depesyk. Hoc est ut modernis temporibus distinguitur, videlicet, ab angulo⁴ de Sowthowscroft usque ad prata de Suttona.⁵ Postea Thomas clericus, Mitona avunculus suus de quo præscribitur,⁶ fecit Matildem alibi. uxorem⁷ Roberti de Melsa, fratris sui, cujus⁸ patrimonium erat ipsa terra de Mytona, et Johannem de Melsa⁹ præscriptum filium eorundem, donationem seu venditionem præfati Roberti nobis confirmare. Itaque tota ipsa terra nostra de Mytona, videlicet x. bovatae, nobis concessa fuerat, faciendo inde forinsecum servitium; quod tamen servitium prædictus Johannes, precedente tempore, acceptis pro hoc a nobis xxx. marcis, se et heredes suos de tenemento suo in Wilardby¹⁰ facturos promisit, et prædictas x. bovatas cum omnibus suis pertinentiis nobis in puram et perpetuam eleemosynam confirmavit.¹¹ Quæ terræ simul cum tenementis in Wyk, tempore Rogeri abbatis 13, postea sunt alienatae, ut patebit inferius. Eo quoque tempore Ricardus Duchet clericus fuit et familiaris G[alfridi] filii P[etri] comitis Essexiae. Qui cum ecclesiam de Hesellia adeptus fuisset,¹² in cujus parochia terræ ipsæ consistunt,¹³ mota est controversia inter nos et ipsum super decimis ipsarum terrarumstrarum, quas propriis manibus aut sumptibus tunc excolebamus.¹⁴ Decimas vero eidem ecclesiae, temporibus quatuor personarum

Decimæ
ibidem.
Sunt re-
specting
tithes of
land occu-
pied by the
convent.

¹ *quanta*] quantum in both MSS.

² After *Hullum* insert, versus austrum et orientem, videlicet de Forddyk, P.

³ *Langsyk*] Landsyk, P.

⁴ *ab angulo*] erased in P.

⁵ *prata de Suttona*] Forddyk, P.

⁶ *avunculus præscribitur*] frater Roberti de Melsa, qui grandis auctoritatis et magnarum opum vir erat, et, P.

⁷ After *uxorem* insert præfati, P.

⁸ *de Melsa . . . cujus*] qui apud nos tumulatur, cujus Matildis, P.

⁹ *de Melsa*] wanting in P.

¹⁰ *Wilardby*] Wylardby, P.

¹¹ *confirmavit*] concedebat, P.

¹² *fuisset*] esset, P.

¹³ *in . . . consistunt*] wanting in P.

¹⁴ *tunc excolebamus*] in parochia dictæ ecclesiæ excoluimus, P.

A.D. 1197 prædecessorum ipsius Ricardi, prædecessores ipsius
 -1210. abbatis Alexandri nunquam persolverunt. Immo pro
 bono pacis sui prædecessores aliquam pecuniæ summam
 persolverunt, sed nunquam plus una marca argenti;
 et sic a præstatione decimarum circiter xxx. annos
 fuimus immunes et quieti. Ipse tamen abbas Alexan-
 der,¹ pro tempore suo, nunquam de terris memoratis
 præfatæ ecclesiæ quicquam persolvit. Sed cum marcam
 illam, quæ pro bono pacis, ut præfertur, solvi consue-
 verat, servientibus præfati Ricardi anno nondum revo-
 luto fecit offerri, iidem servientes² eam recipere con-
 temperunt. Postmodum autem, idem Ricardus cum
 magna armatorum multitudine clausuram grangiæ
 nostræ de Mytona irreverenter irrupit, et, manibus
 violentis in quosdam conversos et servientes nostros
 ibidem³ ab eisdem præsumptoribus injectis, de blado
 f. 33 b. nostro 40 quadrigatas et tres carectatas asportavit.⁴
 Hiis ita gestis, accedens abbas ad apostolicæ sedis
 legatos causam ipsam⁵ ostendit. ⁶ Ipsi ergo legati
 omnes dictos præsumptores⁶ anathematis vinculo inno-
 darunt.⁷ Interea, post multas allegationes⁸ et expensas
 plurimas, tandem inter nos⁹ et dictum Ricardum¹⁰ ita
 convenit, quod idem Ricardus bladum nostrum sic
 per violentiam asportatum, per sacramentum bonorum
 virorum quantum declaratum fuisset, monasterio nostro
 restitueret, et eos pariter qui violentiæ prædictæ¹¹ inter-
 fuerunt ad fores monasterii transmitteret, juxta consue-
 tudinem ordinis satisfacturos: quod et factum est. De
 decimis autem inter eos¹² ita convenit, quod, quamdiu

¹ *Alexander*] wanting in P.

² *idem servientes*] wanting in P.

³ *ibidem*] tunc ibidem existentes,
 P.

⁴ *asportavit*] absportavit in both
 MSS.

⁵ *causam ipsam*] violentiam et
 injuriam nobis illatam, P.

⁶ *Ipsi . . . præsumptores*] Qui

protinus omnes qui violentiam fece-
 runt, P.

⁷ *innodarunt*] innodavit, P.

⁸ After *allegationes* insert, coram
 iudicibus delegatis, P.

⁹ *inter nos*] omitted in E.

¹⁰ *et . . Ricardum*] wanting in P.

¹¹ *prædictæ*] eidem, P.

¹² *eos*] nos, P.

idem Ricardus prænominatam ecclesiam haberet, quia A.D. 1197
 in tempore suo possessio terrarum nostrarum ibidem 1210.
 per additionem¹ trium bovatarum, ut præfertur, aucta
 fuerat, xx. solidos annuos ei pro bono pacis abbas
 memoratus persolveret. Denique, parvo tempore elapso,
 prædictus Ricardus, videns et forsitan ad hoc adductus
 quod contra tenorem privilegiorum nostrorum minus
 rationabiliter præfatam pensionem xx. solidorum² exi-
 gebat, illam nobis spontanea voluntate, sed et omnes
 querelas de capella quæ quondam erat in Mytona et
 terris adjacentibus, sive de aliis aliquibus rebus simul
 exortis, pro³ centum solidis omnino remisit, et cartam
 suam nobis inde dedit.

X. *De terris de Brantyngham, et molendino de Cotyng-
 ham; de tenemento alienato in Beverlaco; et de
 terris de Blaunchemarle, Wartria, Boltona,⁴ et
 North Daltona.*

Rogerus filius Osmundi de Kent, de quo prædictum Brantyngham.
 est, donationes patris sui de quarera de Brantyngham
 nobis confirmavit,⁵ et tres perticatas terræ nobis in-
 super erogavit.⁶ Interea, mortuo Willielmo de Stute-
 vylla, de quo prædictum est, molendinum suum in Cotyng-
ham.
 territorio de Cōtyngham prope aquam de Hullo, quod Dispute
respecting
the mill.
 juxta molendinum nostrum situm fuit, sicut prædictum
 est, minus diligenter custoditum decidebat. Unde et
 nostrum molendinum ita deterioratum est quod ad nihil
 utile est redactum. Super quo longa disceptatio habita
 'erat' cum Nicholao fratre Willielmi prædicti, ad quem
 possessio illa devoluta est. Cujus disceptationis finis
 erat, quod ipse Nicholaus fossatum et sedem molendini

¹ *additionem*] *adjectionem*, P.

² *xx. solidorum*] wanting in P.

³ *pro*] *acceptis*, P.

⁴ *Boltona*] wanting in P.

⁵ *confirmavit*] *confirmabat*, P.

⁶ *erogavit*] *erogabat*, P.

A.D. 1197
1210.

Beverla-
cum.
Sale of
land at
Ragbrook.

quæ de Willielmo fratre suo acceperamus¹ nobis confirmavit,² plurima aisiamenta et totam piscationem ipsius aquæ nobis concessit,³ præter capturam piscium ad molendinum suum pertinentem,⁴ quam sibi reservavit. Habermusque ex ejus concessione⁵ totius aquæ illius decursum et usum liberum ad molendinum nostrum; liceretque nobis claudere cursum aquæ in loco ubi fuerat molendinum suum, et totam aquam prædicti fossati sine impedimento ducere ad molendinum nostrum; nec bladum ibidem moleremus nisi nostrum proprium. Postea autem, acceptis a nobis xxx. marcis, donationem quam pater suus fecit nobis de virgis confirmavit,⁶ et insuper duas acras et quatuor perticatas terræ super ripas prædicti fossati ad molendina nostra ibidem firmanda, quas pater suus prius nobis dedit et postea reacceptas Willielmus frater suus escambiavit cum ipso fossato et tota piscatione ejus, nobis concedebat; nosque ad molendinum nostrum nisi tantum bladum nostrum proprium ut prius moleremus. Ipse autem abbas Alexander, pro centum libris receptis præ manibus, vendidit domino Roberto de Thurnham militi, de quo prædictum est, totam terram et domos nostras juxta Ragbruk in Beverlaco, quam Willielmus de Rule et Stephanus frater ejus, de quibus prædictum est, dederunt nobis,⁷ reservatis⁸ de dictis tenementis duobus solidis annuatim. Quas qui- f. 34.
dem domos idem Robertus hospitali de Doncastria postea conferebat;⁹ quæ¹⁰ postea in possessionem monas-

¹ After *acceperamus* insert, in escambium pro molendino quod de patre suo habebamus, P.

² *confirmavit*] confirmabat, P.

³ *nobis concessit*] interlined in P.

⁴ *molendinum . . . pertinentem*] ipsum molendinum, P.

⁵ *ex ejus concessione*] autem, P.

⁶ *confirmavit*] confirmabat, P.

⁷ *dederunt nobis*] tenuerunt, P.

⁸ After *reservatis* insert nobis, P.

⁹ After *conferebat* insert, sed tamen utraque pars indenturæ per quam dictas domos eidem Roberto vendideramus, quo casu nescio, penes nos hiis diebus noscitur remanere, P.

¹⁰ *quæ*] ipse autem domus, P.

terii¹ de Bello loco redigebantur, et modo iterum ad manus sæcularium devenerunt. ^{A.D. 1197} ^{-1210.} ²Sed tamen utraque pars indenturæ per quam dictas domos præfato Roberto dederamus penes nos invenitur.² Canonicique Wartria. de Wartria dederunt nobis vii. acras terræ et dimidiam apud Presthowe in Wartre, ex parte boreali grangiæ nostræ de Blaunchemarle, et alias xii. perticatas in Blanche-escambium pro viii. acris terræ in territorio supra-marle. dicto. Et Hugo de Boltona et Cecilia uxor ejus, filia Galfridi Darell, vendiderunt nobis unam mansuram, v. toftos et v. bovatas terræ, in Wartria, pro 50 marcis, pro³ quibus terra illa invadiata fuit erga Judæos pro debito Galfridi supradicti.⁴ Alii autem de genere et cognatione præfati Galfridi ipsas terras de Wartria a nobis exigebant; sed tamen, data ipsis aliquanta pecunia, ipsam terram nobis imperpetuum confirmabant. De quibus Willielmus filius præfati Hugonis nos super omnes vexabat injuriose, ut in tempore Hugonis abbatis 5 postea apparebit. ⁵Præfatus etiam Hugo unum toftum et duas bovatas Boltona. terræ contulit nobis in Boltona, quæ in tempore dicti Hugonis abbatis 5 fuerunt alienatæ, ut in tempore suo referetur.⁵ Thomas quoque filius Turstini de Dal-Daltona. tona, de quo præfertur, dedit nobis 19 acras terræ in North Daltona. Walterus etiam filius Ricardi habuit tres bovatas terræ ibidem, de quibus dedit nobis unam bovatom terræ,⁶ pro qua 2 solidos et 4 denarios annuatim redderemus.

¹ *monasterii*] abbatia, P.

² *Sed . . . invenitur*] wanting in P.

³ *pro*] wanting in P.

⁴ After *supradicti* insert, Ipse autem Hugo nobis insuper confere-

bat unum toftum et 2 bovatas terræ in Boveltona, erased, P.

⁵ *Præfatus . . . referetur*] wanting in P.

⁶ After *terræ* insert ibidem, P.

XI. *De prima acquisitione terrarum nostrarum in Skyrena, de¹ antecessoribus domini ejusdem, et de tenemento quodam in Ettona.*

A.D. 1197
-1210.

Skyrena.

History of
the estate
of the
family of
Etton.

Dominus Robertus de Oktona, de quo tempore domini Adæ abbatis 1 prædictum est, habuit tres filias, quarum unam nomine Albreie² dedit in matrimonio domino Hugelino de Ettona, cum qua dedit quicquid habuit in Skyrena; aliam etiam Willielmo Duayd,³ et tertiam præscripto Godefrido de Harpham. Qui scilicet Hugelinus fuit dominus de Skyrena, et tenebat illud de domino⁴ Roberto de Stutevylla; et habebat alia terras et tenementa in Hotona⁵ Crauncewyk, quæ fuerunt de feodo ipsius Roberti de Stutevylla. Habuit etiam custodiam castelli de Hode juxta Bellalandam, tempore guerræ, per præceptum domini regis Henrici senioris.⁶ Qui etiam postmodum in tantum diffamatus est versus eundem regem quod perdidit custodiam ejusdem castelli et seisinam totius liberi tenementi sui. Et dictus rex dedit totum liberum tenementum suum et custodiam dicti castelli⁷ Odardo de Mawnsell, militi Gallico. Multo ergo tempore inde transacto, venit prædictus Hugelinus ad dominum regem, et gratiam ab eo obtinuit ut posset ponere se super patriam de illa diffamatione. Unde super hoc litteras regias præscripto domino Roberto de Oktona, tunc vicecomiti Eboracensi, impetravit. Sed, antequam illud fecisset aut seisinam recuperasset, defunctus est. Deinde⁸ venit Astinus filius Hugelini et petiit totam terram, videlicet v. toftos, 4 carucatas

¹ *de*] et, P.

² *Albreie*] Aubreie, P.

³ After *Duayd* insert, de quibus exivit Johannes de Oktona, interlined, P.

⁴ *domino*] wanting in P.

⁵ After *Hotona* insert et, P.

⁶ *senioris*] veteris, P.

⁷ After *castelli* insert domino, P.

⁸ *Deinde*] Post multum vero tempus, P.

et v. bovatas terræ, in Skyrena, quæ prædictus Robertus de Oktona avus ejus dederat prædicto Hugelino patri suo cum prædicta A[lbreia] in maritagium, versus præfatum Odardum de Mawnselle. Tandem inter eos pax est reformata; ita quod prædictus Odardus dedit præfato Astino unam carucatam terræ in Skyrena pro bono pacis; cujus carucatæ antecessores¹ Simonis de Northorpia tenuerunt quinque bovatas, et residuas tres bovatas² dictus Astinus dedit præfato Odardo, in escambium pro molendino vocato Astynmylne. Et ipse Odardus dedit Radulpho Bretoni armigero suo sex bovatas terræ in Skyrena. Qui Radulphus genuit Willielmum, patrem Willielmi Senescalli. Odardus itaque præfatus genuit Galfridum et Odardum. f. 34 b. At ipse Galfridus genuit Thomam de Ettona seniore, de quo exivit Thomas de Ettona junior, qui occidit Jordanum de Raventhorpia, propter sororem suam, Ceciliam nomine, matrem Alani Stabularii. Per quem Thomam, ante dictum flagitium, totum³ dominium de Skyrena⁴ habebamus, ut postea referetur.⁵ Thomas autem ipse de Ettona senior, filius G[alfridi], dedit nobis unum toftum in Ettona, ad luminare ecclesiæ nostræ sustentandum. Pro quo quidem tofto idem Thomas quoddam angulum prati in Skyrena apud Whytpule in escambium paulo post⁶ confirmabat; et insuper xi. acras prati ibidem, ubi mansionem aliquam possemus facere, et ductum aquæ de Skyrena, ad faciendam molendinam et alia aisiamenta nostra ibidem, nobis conferebat, pro anima matris suæ, quæ apud nos manet tumultata. Sed tamen ipse Thomas senior dedit ductum ipsius aquæ et usum molendinorum perprius

¹ *cujus . . . antecessores*] quam heredes, P.

² *quinque . . . bovatas*] præter 3 bovatas quas, P.

³ *ante . . . totum*] de Ettona juniorem, P.

⁴ After *Skyrena* insert postea, P.

⁵ *ut . . . referetur*] wanting in P.

⁶ *paulo post*] wanting in P.

A.D. 1197
-1210.

Skyrena
alibi.

Water-
course of
Skyrne.

A.D. 1197 canonice de Wattona;¹ unde discordia inter nos² et
-1210. canonicos de Wattona mota est, sicut in temporibus
Adæ 14 et Hugonis 15 abbatum postea referetur.
Ipse etiam Thomas, pro³ 30 marcis receptis præ mani-
bus,⁴ locavit nobis ad terminum 12 annorum quatuor
bovatas terræ ibidem, quas nobis in puram et perpetuam
eleemosynam postea confirmabat.

XII. *De Thoma de Ettona seniore, domino de Skyreno; de divisione terrarum filiis et nepotibus suis; et de terris acquisitis ibidem; et de vexatione nostra pro decimis ibidem.*

Grants of
land in
Etton.

Thomas ipse de Ettona, senior, de prima uxore sua genuit filios tres, Thomam videlicet, Galfridum et Odardum, et filias duas, Ceciliam et Matildem.⁵ Quorum pater Thomas senior dedit⁶ Galfrido filio suo '20' sex bovatas in ipso Skyreno, quas ipse Galfridus nobis ad terminum annorum locavit, et postea tempore istius abbatis ipsas nobis in perpetuam eleemosynam conferebat. Dedit etiam Odardo filio suo tertio unam carucatam terræ ibidem; cujus carucatæ ipse Odardus nobis etiam⁷ sex bovatas⁸ ad terminum locavit, et postea earum aliquantas nobis imperpetuum contulit; sicut in tempore Hugonis abbatis 5 postea referetur. Dedit itaque dimidiam carucatam terræ patri Alani Stabularii, in maritagium cum Cecilia filia sua; et unum toftum cum aliquanta terra ibidem Roberto filio Nicholai de Cothoma dedit⁹ in maritagium cum Matilde

¹ After *Wattona* insert concedebat, P., but redundant.

² *nos*] monasterium nostrum, P.

³ *pro*] acceptis, P.

⁴ *receptis . . manibus*] wanting in P.

⁵ *Matildem*] Matildem et Ceciliam, P.

⁶ After *dedit* insert prædicto, P.

⁷ *etiam*] iterum, P.

⁸ After *bovatas* insert terræ, P.

⁹ *dedit*] wanting in P.

filia sua. Et Robertus persona ecclesiæ de Hotona A.D. 1197
-1210.
dedit eisdem Roberto et Matildi duo tofta quæ habuit
in Skyrena. Postea ipse Thomas de Ettona senior
accepit 2^{am} uxorem suam 'Aliciam' ¹ filiam domini
Willielmi, personæ ecclesiæ de Eggesholmo; qui iterum
genuit ex ea tres filios, Willielmum scilicet, Robertum
et Henricum. Ipse autem Willielmus persona de Egges-
holmo dedit præfato Thomæ de Ettona seniori centum
marcas, ita ut dicto Willielmo nepoti suo, filio dicti
Thomæ et præfatæ ² Aliciæ filiæ suæ, certas terras sibi
et heredibus suis confirmaret. Unde ipse Thomas dedit
præfato Willielmo filio suo et heredibus suis duas caru-
catas terræ et octo tofta, quarum aliquantas idem
Willielmus nobis postea contulit. Sed et Johannes
filius et heres ejus nobis residuas earum ³ pacto con-
tulit, ⁴ sicut postea tempore suo erit declaratum. Dedit Homage
and service.
etiam Thomas de Ettona senior Roberto filio suo
quinto aliquantas terras ibidem, et homagium et ser-
vitium Thomæ et Roberti de Northorpia de tenementis
suis in Skyrena, quorum ⁵ servitia idem Robertus nobis
postea contulit. Dedit etiam ⁶ Henrico filio suo 6
aliquas ⁷ terras ibidem. ⁸ Et ipse Thomas de Ettona
senior dedit Roberto filio Odardi fratris sui duo tofta
ibidem, et etiam cuidam Willielmo filio Willielmi duo
tofta in eadem villa. ⁹ Omnes ergo præfatæ terræ fere f. 35.
successione temporum ad manus nostras sunt devolutæ.
Sed reliquam hereditatem, cum servitiis omnium præ-
fatarum terrarum et servitiis terrarum et tenementorum
de feodo suo in Hotona ¹⁰ Crauncewyk, idem
Thomas senior Thomæ filio suo primogenito dereliquit.

¹ *Aliciam*] wanting in P.

² *dicti . . præfatæ*] wanting in P.

³ *earum*] wanting in P.

⁴ *contulit*] conferebat, P.

⁵ After *quorum* insert *homagia*
et, P.

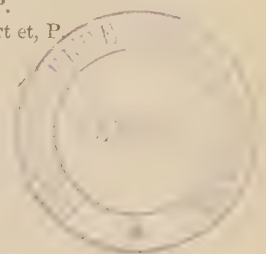
⁶ *Dedit etiam*] Et, P.

⁷ *aliquas*] alias, P.

⁸ *Henrico . . . ibidem*] An interlineation in P., and inserted after the word *Skyrena*, above.

⁹ *villa*] wanting in P.

¹⁰ After *Hotona* insert et, P.

A.D. 1197
-1210.
Land in
Skyrne.

Price of
purchased
lands.
Suit
respecting
tithes of
lands in
Skyrne.

Interea Willielmus de Stutevylla sex bovatas terræ in prædicta villa de Skyrena, non satis juste sed per violentiam, quodammodo obtinebat. Duas namque illarum præfato Thomæ seniori abstulit, pro eo quod sine licentia ipsius vendiderat eas fratribus de Wattona; et reliquas 4 bovatas emerat ipse de quodam Roberto Cokerelle non satis juste. Has ergo sex¹ bovatas Normannus Daynyll pro servitio suo adeptus, eas domui de Fontibus cum se ipso contulit. De qua domo nos eas, datis 80 marcis argenti, emebamus. Pro supradictis quoque terris et aliis quas habemus ibidem, de quibus non est modo dicendum per singula, datæ sunt per parcelas in prima earum comparatione quingentæ marcæ² et eo amplius argenti. Et, cum ibidem nos dictas terras acquisissemus, Robertus de Ettona, persona ecclesiæ de Hotona, clericus et familiaris domini Galfridi archiepiscopi Eboracensis fuit. Ipse ergo decimas terrarum nostrarum³ de Skyrena per violentiam a nobis extorquebat. Igitur super eo litteris domini papæ a nobis impetratis ad iudices, idem Robertus per biennium et⁴ amplius protraxit causam ipsam, utpote qui peritus erat in lege, licet ab ipsis legatis domini papæ excommunicatus aliquandiu extitisset. Sed tandem per arbitros ex utraque parte electos, qui tamen utramque partem non æqualiter fovebant, ita inter nos convenit quod pro quadam parte decimarum nostrarum quinque solidos annuatim ipsi Roberto daremus, et reliquas decimas ex integro eidem solveremus. Sed tamen hæc concordia non diu perdurabat.⁵

¹ *sex*] wanting in P.

² *in prima . . marcæ*] 400 libræ,
P.

³ *terrarum nostrarum*] nostras, P.

⁴ After *et* insert eo, P.

⁵ *Sed . . . perdurabat*] wanting
in P.

XIII. *De tenementis in*¹ *Oktona ; et terris et tenementis*²
*in Wharroma, Knottynge, villa Sancti Botulphi*³ ;
et terris nostris venditis in Woggethorpia.

Et, dum hæc agerentur, Johannes de Harpham filius A.D. 1197
 Godefridi de Harpham, cum dictus Godefridus pater -1210.
 ejus apud nos factus novicius defunctus exstisset, fra- Oktona.
 ternitatem nobiscum suscipiens, omnia mobilia quæ ad Grant from
 partem suam pertinere debuerant⁴ ante obitum suum⁵ John of
 nobis concessit, et chartam suam de omnibus quæ in Harpham.
 Oktona de feodo suo habebamus⁶ nobis dedit.⁷ Sed,
 ipso mortuo, cum Johannes filius suus de dono patris
 sui Johannis nobis satisfacere non valeret,⁸ pro eo quod
 omnia quæ ad eum pertinebant fisco addebantur, post
 longam controversiam inde habitam, carucatam illam
 pro qua octo solidos annuatim ei reddere tenebamur in
 puram et perpetuam nobis concessit eleemosynam, et
 chartam suam inde et de reliquis terris ibidem nobis
 dedit, et decem marcas insuper nobis persolvit ; sicut
 in tempore⁹ Ricardi abbatis 7 postea referetur. Et
 Willielmus de Aglyon dedit nobis duas bovatas terræ
 in Wharroma, quas de antecessoribus suis prius ad Wharroma.
 firmam tenebamus. Willielmusque de Barkethorpia Grant from
 dedit nobis totam terram suam de Halgarth,¹⁰ juxta William
 molendinum quod dicitur Schyrreve ; et totam terram Barke-
 quam habuit a via quæ ducit [ad] Eboracum et vergit thorpe.
 per Crandale usque ad divisam minoris Wharromæ, et a
 ductu aquæ usque ad Hevedland Sancti Johannis de

¹ *tenementis in*] wanting in P.

² *et tenementis*] acquisitis, P.

³ After *Botulphi* insert et Boveltonæ, P.

⁴ *debuerant*] debebant, P.

⁵ *ante obitum suum*] originally, in die obitus sui, but altered as in text, P.

⁶ After *habebamus* insert talem, P.

⁷ After *dedit* insert, qualem ab initio nunquam ullam habueramus, P.

⁸ *valeret*] posset, P.

⁹ After *tempore* insert domini, P.

¹⁰ *Halgarth*] Hallegarth, P.

A.D. 1197 Ierosolyma, in escambium pro sex acris et xvi. perti-
-1210. catis; et tantam terram quanta pertinet ad dimidiam
carucatam nostram. Fecimus iterum cum dicto Wil-
lielmo escambium, ita quod unum toftum ab eodem
accepimus, et duo tofta pro eo in escambium ei con-
tulimus.¹ Interea, construximus quandam barchariam,
Construction of a
berchery. quæ adhuc remanet, in orientali parte ejusdem villæ.
Quapropter præfatus Willielmus nos inquietavit; sed
tamen² amicabile compositione ita fuerat concordatum,
quod præfatus Willielmus et homines sui de eadem
villa communi pastura ubique in territorio de Whar-
roma, secundum quantitatem tenementorum suorum,
gauderent; exceptis præfatis Hallegarth et clauso
f 35 b. berchariæ supradictæ, ubi communicare non deberent;
et excepto quod in Thornlond³ nullus eorum, præter
solum præfatum Willielmum propriis tantum averiis
domus suæ, communicare deberet. Qui Willielmus et
homines sui⁴ de præfata barcaria vel aliquo alio tene-
mento nostro ibidem⁵ nullam de cætero moverent quæ-
sitionem. De decimis autem præscriptæ grangiæ⁶ de
Wharroma in sequenti capitulo postea referetur. In-
terea, abbas ipse Alexander vendidit monialibus⁷ de
Woggethorpia; et alias 10⁸ bovatas, quas ibidem ad
firmam de Ingelramo de Mounceaux ad terminum 40
annorum tenebamus, dictis monialibus⁹ pro termino
Knot- adhuc¹⁰ remanente pro centum marcis¹¹ concede-
tyngle. bamus. Abbas itaque ipse acquisivit¹² in Knottyn-
gale de hos-
pitali Sancti Petri Eboraci quandam mansionem, ut

¹ *contulimus*] conferebamus, P.

² *tamen*] wanting in P.

³ *Thornlond*] Thornlund, P.

⁴ After *sui* insert, nobis promise-
runt quod, P.

⁵ *nostro ibidem*] quod tunc in
eadem villa tenebamus, P.

⁶ After *grangiæ* insert nostræ, P.

⁷ *monialibus*] priorissæ, P.

⁸ 10] 13, P.

⁹ *dictis monialibus*] acceptis a
dicta priorissa centum marcis, eas
dictæ priorissæ, P.

¹⁰ After *adhuc* insert nobis, P.

¹¹ *pro . . marcis*] wanting in P.

¹² *acquisivit*] acquirebat, P.

eam haberemus in proprios usus imperpetuum; ita A.D. 1197
 quod¹ nullus uxoratus aut mulierum cohabitatio,² ad ^{-1210.}
 suum dedecus aut gravamen, eam inhabitaret. Sed
 qualiter ipsa mansio fuit alienata penitus ignoratur.
 Et interim quidam Johannes Samuel dedit nobis quan-
 dam terram in villa Sancti Botulphi,³ 50 pedes in S. Botul-
 longitudine et 40 pedes in latitudine continentem.⁴ phi.

XIV. *De vexatione nostra pro decimis de Wharroma;
 et de compositionibus initis pro eisdem.*

Tempore istius abbatis Alexandri pertransierat ter- Wharroma.
 minus compositionis quam dudum abbas Philippus Suit with
 fecerat cum priore et canonicis de Sancto Oswaldo de the canons
 Nostella, super decimis 'totius' ecclesiæ de Whar- of Nostel
 roma, quæ pertinet ad præbendam de Bramham, unam respecting
 de præbendis Eboracensibus ad⁵ canonicos pertinen- tithes.
 tem. Nam ipse abbas Philippus conduxit⁶ de dictis⁷
 canonicis ipsam ecclesiam,⁸ cum omnibus decimis ip-
 sius et proventibus, ad terminum 20 annorum; red-
 dendo ipsis 10 marcas annuatim. Et interim nos
 quieti a qualicunque vexatione decimarum de grangia
 et tenementis nostris ibidem manebamus. Super qua
 compositione requisiti fuerunt ipsi⁹ canonici, utrum
 ipsam ulterius vellent observare. At ipsi, videntes
 quod nos in arcto positi essemus et incrementum ter-
 rarum nostrarum ibidem indies abundare, sperantes
 ergo nos pro dictis decimis pretium profusius illis

¹ quod] ut, P.

² cohabitatio] so in both MSS.
 for cohabitor?

³ villa . . Botulphi] Sancto Bo-
 tulpho, P.

⁴ After continentem insert, Hugo
 quoque de Boltona præscriptus dedit
 nobis unum toftum et 2 bovatas
 terræ in Boltona, quæ in tempore

Hugonis abbatis 5 fuerunt alienatæ,
 ut in suo tempore referetur, P.

⁵ After ad insert dictos priorem
 et, P.

⁶ conduxit] ceperat, P.

⁷ After dictis insert priore et, P.

⁸ After ecclesiam insert de Whar-
 roma, P.

⁹ After ipsi insert prior et, P.

A.D. 1197
-1210.

Arbitra-
tion.

Renewal of
litigation.

f. 36.

Sentence
against the
canons.

exhibere, vel, si pretium ad suum libitum recusaremus, sperantes se contra nos fortiter facturos, penitus abnuerunt. Sed nos, secundum tenorem privilegiorum nostrorum, decimas laborum nostrorum propriis usibus¹ retinere volentes, dicti canonici multipliciter infestaverunt. Quapropter nos, ad appellationis tutelam concurrentes, iudices legatos a curia Romana super hiis impetravimus. Post multos ergo labores et expensas plurimas sententiam pro nobis habuimus, et canonici ipsi ad solutionem x. marcarum, expensarum nostrarum nomine, fuerunt condemnati. Cui² solutioni diu ob-sistentibus dictis canonicis, cum ipsa ecclesia de Wharroma nobis commissa fuisset³ per iudices, ut de ob-ventionibus ejus expensas nostras reciperemus, assisen-tibus eisdem⁴ toto capitulo Eboracensi et Willielmo de Brytona similiter, viro quodam uxorato qui fuerat⁵ vicecomes Eboracensis, cui jam illam dederant eccle-siam ut fortiozem nobis inducerent⁶ adversarium; qui in tantum nos vexavit ut quidam de suis manus in-jicerent violentas in quosdam monachos et conversos nostros; tandem inter partes per arbitros hinc et inde electos ita convenit, ut triginta solidos ipsis canonicis pro bono pacis annuatim solvere teneremur. Quod quia idem abbas Alexander invitus promiserat, et conventus per violentiam attractus concesserat, ipsam conventionem volens abbas irritare litem denuo suscitavit; et per litteras apostolicas ipsos canonicos, pariter et Willielmum de Brytona, de violentia et injuria super detentionem ipsarum x. marcarum illatis in causam trahebat. Quæ cum per biennium et eo amplius fuisset agitata, iterum⁷ lata est sententia contra eosdem et confirmata est sententia priorum iudicum,

¹ *propriis usibus*] in manibus nostris, P.

² *Cui*] Cujus, P.

³ *fuisset*] esset, P.

⁴ *eisdem*] eis, P.

⁵ *fuerat*] erat quasi, P.

⁶ *inducerent*] crearent, P.

⁷ *iterum*] ad ultimum, P.

secundum mandati apostolici complementum. Ipsi A.D. 1197
 ergo condemnatis in xv. marcas, videlicet 5 marcas -1210.
 nomine expensarum ultimæ litis et 10 marcas pristinas; Resisted
 by them.
 cum tamen ipsi canonici prædictam condemnationis
 summam ad terminum a iudicibus eis præfixum adhuc ¹
 nobis solvere recusarent, suspensi sunt ab ingressu
 ecclesiæ, et mandatum iterum est eis a iudicibus ut
 sententiæ et solutioni præfatis parerent. Quibus ²
 mandatis cum omnino rebelles exsisterent, ipse prior
 de Nosthyll et consiliarii domus cum fautoribus suis
 sententia excommunicationis sunt innodati. Sed ipsi
 interim, quasdam litteras apostolicas impetrantes super
 compositione memorata xxx. solidorum observanda, ad
 iudices nobis suspectos et manifestos adversarios, sci-
 licet decanum et thesaurarium Eboraci, qui contra nos
 in causa nostra prædicta tam per litteras quam per
 vivam vocem appellarunt, nos coram eis traxerunt in
 causam. Quos cum tanquam suspectos recusaremus,
 ipsi nihilominus contra formam juris processerunt usque
 ad productionem testium et publicationem attestatio-
 num. Quorum proterviam et astutiam atque audacem
 versutiam timens, Alexander abbas noster in transac-
 tionem, sub annuo canone duarum marcarum ipsis
 canonicis reddendarum, per electos iterum ³ arbitros
 consentivit. Hæc autem dissensio inter ipsos et nos
 per x. annos continuos, non tamen sine gravibus dam-
 nis et expensis, versabatur. Sed tamen ad pristinam
 compositionem xxx. solidorum ⁴ qualiter condescendimus
 penitus ignoratur. Unde dictos 30 solidos ipsis cano-
 nicis persolvebamur quousque postea, tempore Ricardi
 abbatis 12, illa compositio fuerat irritata et in
 compositionem 50 solidorum transmutata, ut patebit
 inferius.

Second
 composi-
 tion.

¹ *adhuc*] wanting in P.

² *Quibus*] Quorum, P.

³ *iterum*] wanting in P.

⁴ After *solidorum* insert, inter
 partes per Willielmum de Brytona
 factam, P.

A.D. 1197 -1210. XV. *De constructione*¹ *ecclesiæ et*² *officinarum monasterii; de vexatione nostra per regem Johannem; et cessione abbatis Alexandri.*

Erection of conventual buildings. Porro idem abbas Alexander rectorium conversorum ab abbate Thoma inceptum perfecit; et domum superiorem, scilicet dormitorium eorundem, inchoavit. Claus-
trum quoque monachorum lapideum inchoavit, et domum necessariam eorundem novam fecit. Sed et alia officina infra abbatiam maximis quidem expensis perfecit. Et, cum fabricam omnem quam prædecessores sui fecerant
Rebuilding of the church. ecclesiam nostram construendo penitus avulsisset, in anno Domini 1207, dominica in ramis palmarum, quæ tunc fuit 17 kalendas Maii, ab ipso abbate Alexandro positus fuit primus lapis in fundamento ecclesiæ novæ,³
Farm buildings. et sic⁴ ecclesiam qualis modo cernitur inchoavit. In Acquisition of books. grangiis quoque plurima construxit ædificia; ac librorum fuerat maximus perquisitor. Ea igitur tempestate Johannes rex universalem ecclesiam Anglicanam novis
Exactions from the clergy by king John. et inauditis exactionibus urgebat, et universos episcopos et clericos beneficiatos a propriis sedibus et præbendis proscripsit, suis dictionibus jus ecclesiasticum⁵ subjiciens. Et hæc fuit una causa interdicti generalis.
Resistance of abbat Alexander. Quo tempore omnes domus religiosæ finem cum domino rege pro suis possessionibus faciebant, solo abbate nostro Alexandro resistente. Unde accidit quod quidam Ricardus de Marisco, qui prædictæ exactioni præerat, et cujus consiliis rex Johannes eo tempore innitebatur, dictum Alexandrum abbatem infensum propter suam resistantiam habuit,⁶ et ob odium illius mille marcas⁷ argenti a monasterio nostro exigebat. Ipse quoque rex dicto Alexandro abbati nostro nimium irascebatur,

¹ *constructione*] ædificatione, P.

² *ecclesiæ et*] wanting in P.

³ *novæ*] nostræ, P.

⁴ After *sic* insert de cætero, P.

⁵ After *ecclesiasticum* insert *violenter*, P.

⁶ *habuit*] habebat, P.

⁷ *marcas*] libras, P

quia dictum ei fuit quod Galfridus archiepiscopus A.D. 1197
 Eboracensis, qui etiam frater fuit dicti regis ex parte ^{-1210.}
 patris, quando exulabat ¹ a sede propria, sicut omnes f. 36 b.
 episcopi Angliæ præter Norwicensem qui fuit fautor
 regis, per dictum abbatem nostrum transitum fecit, et
 quod ipsius abbatis consilio actum fuit quod dicti
 episcopi contra ipsum regem apud sedem apostolicam
 querelam deposuerunt; unde et Angliam interdicti
 fecerunt. Propter hæc et huiusmodi, quia exactioni ^{He offers}
 regiæ nullo modo consentire ² voluit, cedere censuit. ^{to resign.}
 Alii tamen abbates et prælati, pro instanti periculo ad
 regis curiam festinantes, ipsum hortabantur ut cum
 rege pacem iniret. Sed ipse, quia magnanimus erat,
 id facere recusavit. Sed tamen postea versus curiam
 post ipsos iter morosum arripiens, invento in itinere
 domino abbate de Fontibus cum cæteris quibusdam
 de curia redeuntibus, eum super cessione sua admit-
 tenda apud Woburniam humiliter requisivit. Dicebat
 enim, quicquid alii facerent, se regiæ exactioni nullo
 modo velle consentire. Pater vero abbas, videns desola- ^{Is dissua-}
 tionem ³ et indebite petitam cessionem, extra capitulum ^{ded by the}
 ei nullatenus annuere voluit, sed affectione paterna et ^{abbat of}
 quanta potuit humilitate et diligentia eum commonuit ⁴ ^{Fountains.}
 ut locum suum non desereret, sed filiis suis quos hucus-
 que diligenter rexerat in imminente necessitate pacem
 procuraret, staret, et se pro suis murum opponeret,
 sicut prosperis ita adversis communicaret. Pacifican-
 tibus ergo aliis regem qui simili contritione vexabantur,
 ipse, in sua sententia perdurans, et consilium patris
 abbatis et aliorum coabbatum omnino refutans, solus
 post cæteros remanebat. Consilio tamen dicti abbatis
 de Fontibus actum est, quod idem abbas noster Alex-
 ander Willielmo monacho tunc cellerario nostro litteras
 suas transmisit, et præcepit ut ad curiam regis festi-

¹ *exulabat*] *exsulabat*, MS.

² *consentire*] *satisfacere*, P.

³ *desolationem*] *contritionem* su-
per contritione, P.

⁴ *commonuit*] *commonens* in MSS.

A.D. 1197
-1210.

But leaves
the con-
vent.

Confisca-
tion of
property
of the mo-
nastery.

Withdraw-
al of the
monks.

Resigna-
tion of
abbat
Alexander.

nanter accederet et qualitercunque posset cum rege conveniret; quia, omnibus jam tunc cum rege finem facientibus, domus nostra sola resistere non valebat. De sua quoque persona, quia in eadem curia exosa habebatur, nullam faceret mentionem. Ipse autem abbas, territus tantæ summæ pecunia,¹ nos desolatos ad tempus reliquit, et in partibus illis se detinuit, expectans rumores a curia super expeditionem negotii supradicti. Sed hæc quidem frustra. Interea namque omnia quæ ad nos pertinebant præter² monasterium ministris regiis data sunt ad confiscandum; de³ quibus redimere oportebat victualia monachorum et conversorum, quos per singula loca nostra binos aut ternos posueramus custodes. Ad portam vero monasterii constituti erant ministri regii, sine quorum nutu nec quicquam auferre vel afferre licebat; per quos quotidie res nostræ minuebantur et distrahebantur. Quamobrem omnes monachi de ipso monasterio nostro fere sunt egressi. Quod audiens comes Baldewinus in Cravenna constitutus, festinus advenit et eos in domo sua de Brustwyk recepit, quousque ira regis erga eos desævire desisteret. Et, dum hæc agerentur, abbas ipse Alexander in alia provincia commorans et expectans, cum nil boni super tribulatione ipsa audiret, et formidans de die in diem alia pejora tolerare, præsertim cum relaxatio nulla de dicta exactione proveniret, ad monasterium de Forda, unde ad nos venerat, rediens, sigillum suum ad monasterium nostrum⁴ remisit patri abbati deferendum, et eum per litteras suas, sicut antea viva voce fecerat, instantissime supplicavit⁵ ut, cessionem suam gratanter admittens, eum ab administratione domus nostræ absolveret et filiæ suæ dispensatorem idoneum provideret. Pater autem abbas, videns suam diligentiam in eo

¹ *tantæ summæ pecunia*] the
reading of both MSS.

² *præter*] extra, P.

³ *de*] a, P.

⁴ *suum . . . nostrum*] domum, P.

⁵ *supplicavit*] supplicans in both
MSS.

locum non habere,¹ cessionem suam etsi non gratam A.D. 1197
 ratam tamen habebat,² et abbati de Forda per litteras -1210.
 suas supplicavit ut eum in capitulo suo, secundum
 formam ordinis, auctoritate sua absolutum denuntiaret.
 Interea siquidem, dictus cellerarius noster cum rege Fine of
 prout potuit convenit; ita tandem quod in mille marcis 1,000
 licet innocentes fuimus condemnati. De quibus, cum marks to
 the king.
 maximo dispendio et inexplicabili detrimento domus
 nostræ, infra octavas Sancti Hillarii proxime sequentis f. 37.
 satisfactum est regi. Cessit ergo idem abbas Alexander
 anno administrationis suæ 14, anno videlicet Domini
 1210; et vixit postea 2 annis; et moriens apud Fordam
 sepultus est ibidem.

XVI. *De privilegiis monasterio nostro concessis per
 Innocentium papam³ tertium.*

Mortuo Cœlestino 3 papa Romano, Innocentius Privileges
 papa 3 eidem succedebat. Qui, præter confirmationes from Inno-
 et alia privilegia nobis prius concessa, grangias de cent III.
 Tharlesthorpia, Erghoma et Skyrena, et duas carucatas
 terræ quas recuperavimus de archiepiscopo Eboracensi
 in Waghna, et quod habuimus in Eboraco, in Hedona,
 in Arnallia, in Herlethorpia et in Burgho, nobis con-
 firmabat.⁴ Illud districtius inhibendo, ne terras seu Assent of
 quodlibet beneficiū ecclesiæ nostræ collatum liceret the whole
 alicui personaliter dari sive alio modo alienari, absque chapter
 consensu totius capituli nostri, seu majoris aut sanioris requisite
 partis ipsius. Et, si quæ donationes aut alienationes for alien-
 aliter quam dictum est factæ fuerint, eas irritas omnino ation of
 esse censebat. Ad hæc etiam, prohibebat ne aliquis lands.
 Against
 suretyship,
 or loans.

¹ After *habere* insert, habito su-
 per hiis coabbatum suorum et alio-
 rum prudentium consilio, ejus peti-
 tioni et instantiæ annuens, P.

² After *habebat* insert sed, P.

³ *papam*] erased in this and other
 places in MS.

⁴ A copy of the bull of privileges
 granted by Innocent III., and closely
 followed in the ensuing abstract, is
 contained in the chartulary of Melsa,
 Lansdowne MS. 424, f. 10 b.

⁵ *sanioris*] senioris, E.

- A.D. 1197 monachus seu conversus sub professione nostræ domus
1210. constrictus, sine consensu et licentia abbatis et majoris
partis capituli nostri, pro aliquo fidejuberet vel ab
aliquo pecuniam mutuo acciperet, ultra pretium capituli
nostri providentia constitutum, nisi propter manifestam
domus nostræ utilitatem. Quod si quis facere præ-
sumpserit, conventus non teneatur¹ pro hiis aliquatenus
respondere. Licitum præterea nobis foret² in causis
propriis, sive civilem sive criminalem contineant quæs-
tionem, fratrum nostrorum testimoniis uti; ne pro
defectu testium jus nostrum in aliquo valeat deperire.
- Admission of evidence of members of the convent. Insuper, ne ullus episcopus vel quælibet alia persona
Exemption from synods, &c. ad synodos vel conventus forenses nos ire, vel judicio
sæculari de nostra propria substantia vel possessionibus
nostris subjacere, compelleret; nec ad domos nostras
causa ordines celebrandi, causas tractandi, vel con-
ventus aliquos publicos convocandi, venire præsumeret.
- Provision against refusal of the bishop to bless the abbat. Et, si episcopus in cujus parochia domus nostra fun-
data est, cum humilitate ac devotione qua convenit
requisitus, abbatem nostrum benedicere et alia quæ
ad officium episcopale pertinent nobis conferre renuerit,
licitum sit eidem abbati, si tamen sacerdos fuerit, pro-
prios novicios benedicere et alia quæ ad officium suum
pertinent exercere, et³ omnia ab alio episcopo accipere
quæ a nostro indebite fuerint denegata: illud adjiciens,
ut, in recipiendis professionibus quæ a benedictis vel
benedicendis abbatibus exhibentur, ea sint episcopi
forma et expressione contenti quæ ab origine noscitur
instituta; ut, scilicet, abbates nostri, salvo ordine
nostro, profiteri debeant et contra statuta ordinis nostri
nullam professionem facere compellantur.⁴ Pro con-
secrationibus vero altarium vel ecclesiarum, sive pro
oleo sancto, vel quolibet ecclesiastico sacramento, nullus
a nobis sub obtentu consuetudinis vel alio modo quic-
- Protection from ex-tortions for consecra-tions, holy oil, &c.

¹ *teneatur*] teneretur, P.² *foret*] esset, P.³ After *et* insert nobis, P.⁴ *compellantur*] compellerentur,
P.

quam audeat extorquere; sed hæc omnia gratis nobis A.D. 1197
episcopus diocesanus impendat: alioquin liceat nobis -1210.

quemcunque maluerimus catholicum adire antistitem,
gratiam et communionem apostolicæ sedis habentem,
qui, sua fretus auctoritate, nobis impendat¹ postulatam.

Et si sedes diocesani forte vacaret, interim omnia Vacancy
of the dio-
cesan see.
ecclesiastica sacramenta a vicinis episcopis accipere

libere et absque contradictione possemus; sic tamen,
ut ex hoc imposterum propriis episcopis nullum præ-

judicium generetur. Et quia interdum propriorum Consecra-
tions by
foreign
bishops.
episcoporum copiam non habemus, si quem episcopum,

Romanæ sedis ut prædicatur communionem habentem,

de quo plenam notitiam habeamus, per nos transire
contigerit, ab eo benedictiones vasorum et vestium,

consecrationes altarium, ordinationes monachorum, auc-
toritate apostolicæ sedis recipere valeamus.² Et, si

episcopi vel alii ecclesiarum rectores in monasterium Protection
from ex-
communi-
cations,
&c.
f. 37 b.
nostrum vel personas inibi constitutas suspensionis,

excommunicationis vel interdicti, sententiam promul-
gaverint,³ sive etiam in mercenarios nostros pro eo

quod decimas non solvimus, sine aliqua occasione
eorum quæ ab apostolica benignitate nobis indulta

sunt, seu benefactores nostros, pro eo quod aliqua
nobis beneficia vel obsequia ex caritate præstiterint,

vel ad laborandum adjuverint, in illis diebus in quibus
nos laboramus et alii feriantur, eandem sententiam

protulerint, ipsam tanquam contra apostolicæ sedis
indulta prolatam duxerat irritandam. Nec ullæ litteræ

firmitatem haberent quas, tacito nomine Cisterciensis
ordinis, et contra tenorem apostolicorum privilegiorum,

constiterit impetrari.

¹ *impendat*] *impenderet*, P.

² *valeamus*] *valeremus*, P.

³ *promulgaverint*] *promulgaverit*
| in both MSS.

f. 48 b. CAP. XVII. ¹ *De captione urbis Constantinopolis; de dominio Tartarorum; de tempestuosa aeris commotione; de hæreticis Albigenis; de Sancto Dominico confessore, et inceptione ordinis fratrum Prædicatorum per eundem.* From the
Phillipps
MS.

A.D. 1197
-1210.
Taking of
Constanti-
nople. Ipso siquidem Innocentio papa 3 universalem eccle-
siam gubernante, Franci et Veneti ceperunt urbem Con- R. Higden,
col. 2416.
stantinopolim, anno Domini 1201.² In qua constituerunt
imperatorem Baldwinum Flandriæ comitem. ³ Cujus urbis
captionem etiam post plures dies plerique vicini accolæ vix
credere potuerunt, tum propter civitatis fortitudinem tum
etiam propter antiquam quam habebant prophetiam, qua
prædictum fuerat illam urbem capi non posse nisi per angelum.
Sed hostibus per murum ubi erat angelus depictus intranti-
bus, indigenæ per æquivocationem angeli se deceptos cogno-
verunt. Quo ⁴ anno . . . Tartarorum dominatus incepit. Hii Ibidem.
Domina- nempe, sub montibus Indiæ in regione dicta Tartara constituti,
tion of the Tartars. dominum suum regem Indiæ David nomine, filium Johannis
Presbyteri, occiderunt ad depopulationem ⁵ aliarum terrarum
Violent cum tonitruis et fulminibus et tempestatibus factæ Ibidem.
storms. sunt, quantas nulla meminit hominum antiquitas.
Lapides enim ad quantitatem ovorum quadranguli, mixti cum
pluvia, de cælo cadentes, arbores, vineas et segetes . . . de-
struxerunt et multos homines occiderunt; corvique et
quam plures aves per aerem volantes visi sunt carbonēs

¹ The remainder of the narrative under the abbacy of Alexander is printed from the Phillipps MS. It refers to matters of public history, and has been abridged in the revised work exhibited in the Egerton MS., where the seven following chapters of the original work are compressed into two.

² Referred to the year 1208 by

Higden; to the true year 1204 by Trivet, from whom he borrows.

³ The arrangement of words in this sentence is altered from Higden.

⁴ Trivet, from whom Higden borrows, refers the commencement of the Tartar dominion to the year 1202. i. p. 171.

⁵ *depopulationem*] rapinas et prædationes, R. H.

vivos in rostro portare¹ et domos incendere. Hiis diebus A.D. 1197
idem papa Innocentius 3us Philippo regi Franciæ misit -1210.
ut terram Albigensium converteret et hæreticos deleret. Persecu-
Qui plures capiens cremari fecit; quorum aliqui in tion of the
Angliam venientes vivi comburebantur. Nam idem Albigenses.
papa, cum uno legato, 12 abbates Cisterciensis ordinis
in terram Albigensium ad prædicandam fidem hæreti-
cis transmittit.² Quibus de Hispania Didacus Oxo-
mensis³ episcopus, habens secum fratrem Dominicum, in St. Domi-
comitatu pro hæreticis convertendis adjungitur. Qui nic and
Dominicus primus ordinem fratrum Prædicatorum in- Diego
cepit. Ipse quidem Dominicus in Hispania oriundus a bishop of
Osma,
præfato episcopo Oxomensis⁴ in sua ecclesia canonicus
regularis efficitur, et postmodum factus omnibus vitæ
speculum a canonicis supprior ordinatur. Contra hære-
ticos etiam cum conflictum haberet, et libri ipsius et
hæreticorum incendio traderentur, ad fidem catholicam
clarius declarandam, libri ipsius Dominici ex incendio
prosilierunt, et libri hæreticorum in igne remanentes
incendio consumpti fuerunt. Defuncto tandem præfato
Oxomensis⁴ episcopo, solus Dominicus cum paucis sibi
adhærentibus mansit, contra hæreticos constanter an-
nuntians verbum Dei. Tandem, anno Domini 1198, Founda-
pontificis Innocentii papæ 3 anno 6, in partibus Tho- tion of the
losanis cœpit de institutione ordinis cogitare, ejus order of
officium esset per mundum prædicando discurrere et Preachers.
et contra hæreticos fidem catholicam communire. Cum
igitur mansisset in partibus Tholosanis per 20 annos
post transitum Oxomensis episcopi, 11 videlicet annis f. 49.
sub institutione usque ad tempus quo Lateranense
concilium debuit celebrari, cum Tholosano episcopo
Romam ad concilium generale adiit, ac ab Innocentio
papa ordinem qui Prædicatorum diceretur et esset con-

¹ portare] deferre, R. H.

² transmittit] transmittuntur in
both MSS.

³ Didacus Oxomensis] Didanus
Exoniensis in MS.

⁴ Oxomensis] Exoniensis in MS.

A.D. 1197 ^{-1210.} *firmari sibi suisque successoribus postulavit.* Cui¹ cum Higden, col. 2421.
 aliquantulum . . . se difficilem exhiberet, nocte quadam idem
 pontifex summus² videbat in somnis quod Lateranensis
 ecclesia gravem ruinam subito minaretur. Quod dum tre-
 mens aspiceret, ex adverso vir Dei Dominicus accurrebat,
 humerisque suis positus³ totam illam casuram fabricam sus-
 tentabat. Evigilans autem et visionem intelligens petitionem
 viri Dei hilariter acceptavit, hortans ut ad fratres suos⁴
 rediens regulam aliquam approbatam sibi eligerent, et sic
 ad ipsum rediens confirmationem ad libitum reportaret. Re-
 gressus igitur verbum summi pontificis fratribus patefecit,
 quos usque ad numerum 16 congregavit. Qui, invo-
 cato Spiritu Sancto, regulam beati Augustini . . . Prædica-
 tores futuri unanimiter elegerunt; quasdam 'arctiores'⁵ vitæ
 consuetudines, quas sibi per formas constitutionum⁶ observan-
 das statuerunt, insuper assumentes. Verum interea Inno-
 centio papa defuncto et Honorio 3 in summum ponti-
 ficem sublimato, ut postea referetur, anno Domini 1216,
 confirmationem ordinis a prædicto Honorio papa im-
 petravit. A Roma ergo Tholosam rediens fratres suos
 binos et binos dispersit, et quosdam quidem in His-
 paniam quosdam vero Parisius et alios tandem Bononiam
 destinavit. Et ipse tandem apud Bononiam constitutus,
 dissolutionem sui corporis cernens imminere, convocatis
 fratribus testamentum condidit, dicens; "Hæc sunt
 " quæ vobis tanquam filiis jure hereditario possidenda
 " relinquo: caritatem habete; humilitatem servate;
 " et paupertatem voluntariam possidete." Illud vero
 qua potuit districtione prohibuit, ne quis unquam in
 suo ordine possessiones induceret temporales; maledic-
 tionem Dei omnipotentis et suam terribiliter imprecans
 ei qui Prædicatorum ordinem terrenarum divitiarum
 pulvere præsumeret maculare.

¹ *Cui*] Qui, R. H.

² *pontifex summus*] papa, R. H.

³ *suis positus*] suppositis, R. H.

⁴ *ad fratres suos*] fratres sui, R. H.

⁵ *arctiores*] arctioris, R. H.

⁶ *constitutionum*] institutionum,
R. H.

CAP. XVIII. *De expugnatione castri de Chaluz; et morte regis Ricardi.*

R. Higden, 2413. Anno itaque Domini 1199, decimo et ultimo Ricardi A.D. 1199. regis primi de quo præscriptum est, Widomarus vicecomes Lemovicensis in Britannia Minore, homo regis Ricardi, Dispute of king Richard with the viscount of Limoges respecting treasure trove. invento immenso thesauro auri et argenti in fundo suo, misit magnam thesauri ipsius partem præfato regi Ricardo domino suo. Sed ille recusavit, dicens se totum debere habere de jure capitalis dominationis suæ. Quod tamen concedere idem vicecomes¹ recusabat. Quapropter rex Ricardus, collecto He besieges the viscount's castle of Chaluz Cheverell exercitu, obsedit castrum vicecomitis quod Chaluz Cheverell vocabatur, putans ibi thesaurum inesse absconditum. Cui ministri castri pacifice exeuntes obtulerunt castrum cum contentis, salvis eisdem vita, membris et armis. Renuit rex, imponens illis ut redeuntes viriliter se defendant, minans eos hostiliter capiendos et morte durissima puniendos. At illi mœsti redeuntes malitiæ regis resistere contendebant. Cum ergo die quadam rex ipse et dux Brabantiae inermes et minus caute castrum circumirent ut ejus infirmiora explorarent, balistarius² quidam Bertrandus Gordonus, and is wounded by an arrow, telum³ e castro dirigens, regem in brachio vulneravit. Aiunt autem quidam telum ipsum venenatum extitisse. Rex ergo, ad suum tentorium regressus, præcepit ut castrum omnino caperetur et omnes obsessi⁴ suspenderentur, excepto suo vulneratore. Tantum ergo laboravit exercitus ut Capture of the castle, and interview of Richard with the archer who wounded him, castrum infra triduum caperetur et rex de castellanis suum libitum exequabatur, regio percussore reservato. Et cum rex, extracto teli ligno sed manente ferro, ex nervorum et venarum incisione 9 post hoc die esset moriturus, advocari fecit suum vulneratorem, sic inquit; "Quid unquam mali tibi feci quod me ad mortem vulnerasti." Et ille, "Patrem meum et duos fratres meos occidisti, et me modo occidere voluisti. Placet ergo mihi quamcunque pœnam subire, dummodo tu occumbas." Tunc rex perdo-

¹ *idem vicecomes*] alius, R. H.² *balistarius*] arcubalista, R. H.³ *telum*] telo, R. H.⁴ *obsessi*] intus, R. H.

A.D. 1199. nata ei morte sua jussit eum liberum abire, datis illi centum solidis sterlingorum. Sed dux Brabantiae et domestici regis ipsum Bertrannum discedentem comprehenderunt et usque ad regis mortem reservabant. Quem post ejus mortem vivum excoriatum suspenderunt. Mortuo ergo Ricardo rege, 8 idus Aprilis, sub contritione peccata sua confesso, corpus ejus in tres partes divisum in tribus locis sepelitur. Unde quidam metricus sic ait:

Death of
Richard.

f. 49 b.

“Viscera Cariolun, corpus Fons servat Ebraudi,
“Et cor Rothomagum, magne Ricarde, tuum.
“In tria¹ dividitur unus, qui plus fuit uno,
“Nec superest uni gratia tanta viro.”

Item alius metricus sic ait:

“Christe, tui calicis prædo fit præda Calucis:
“Ære brevi dejicis qui tulit æra crucis.
“Hic, Ricarde, jaces,² sed mors si cederet armis,
“Victa timore tui cederet arma tuis.”

CAP. XIX. *De coronatione regis Johannis; de treugis captis inter ipsum et regem Franciæ; de Arthuro comite Britanniae; de divortio inter regem Johannem et uxorem suam, et desponsatione sua cum alia uxore; et de prolibus ex ipsis propagatis.*

Usurpation
of the
throne by
John, earl
of Mor-
taine.

The ad-
herents of
Arthur, the
true heir,

Mortuo siquidem absque liberis præfato rege Ricardo, R. Higden, col. 2414.
Johannes frater suus, comes Mortoniae in Normannia et dominus Hiberniae, cognominatus “Sine terra,” filius novissimus patris sui, regni gubernaculum, adhuc vivente Arthuro filio Galfridi senioris fratris sui, contra justitiam invadebat. Sed Thomas de Thoriema³ tradidit Ibidem.
præfato Arthuro filio . . . Galfridi, duci Britanniae, totam Andegaviam. Ubi convenientes proceres Andegaviae, Ceno-

¹ tria] terra in MS.

² jaces] jacet in MS.

³ Thoriema] Torneya, R. H.

manniæ et Turoniæ, adhæserunt Arthuro, secundum consue- A.D. 1199
tudinem terræ illius; ubi filius fratris senioris succedit patri -1216.
si primogenitus decedit sine herede.¹ Constantia vero relicta
Galfridi ac comitissa Britannæ tradidit custodiam filii sui occupy
Anjou.

Arthuri necnon et hereditatis suæ regi Franciæ. Sed Johannes
cito subvertit Cenomanniam quia adhæserat Arthuro, et misit
Hubertum archiepiscopum Cantuariensem in Angliam,
ad tractandum et componendum de necessariis in eadem.

Deinde, 20 die post funus fratris, in Pascha, accinctus est John girt
gladio ducatus Normanniæ apud Rothomagum, per manum with the
sword of
Walteri archiepiscopi ejusdem civitatis; juravitque quod the duchy
of Nor-
ecclesiam sanctam et dignitatem ejus servaret illæsam, mandy,

rectamque justitiam exerceret, legibusque iniquis de-
structis bonas institueret. Applicans etiam in Anglia and crown-
ed king of
England.

R Higden,
col. 2414.

in Ascensione Domini coronatus et inunctus est in regem, Hubert,
archbishop
of Canter-
bury, made
chancellor.

apud Westmonasterium, per manum Huberti Cantuariensis
archiepiscopi. Quo die ipse rex Johannes fecit præfatum
Hubertum esse suum cancellarium. Cui de hoc officio nimis
postmodum glorianti ait quidam: "Domine, non debes gloriar
"de servitute.² Audivimus enim de cancellario archiepisco-
"pum factum, sed non e contrario."³ Cum autem idem
Johannes regnare incepisset, singularis insolentia eum
compellabat plures quasdam insolentiarum perversitates
operari. Post hoc, contra natale Sancti Johannis, transfre- John goes
into Nor-
mandy,
and makes
peace with
the king of
France.

bidem.

tavit præfatus Johannes rex in Normanniam ad regem
Franciæ debellandum . . . Captæ sunt tamen treugæ inter
ipsos reges Angliæ et Franciæ ac juramento et scripto fir-
mata, quod, quis illorum prius pacem illam infringeret, homines
illius de sua fidelitate absolverentur et ad alium regem con-
verterentur. Quo pacto, cum postmodum Johannes rex occi-
deret præfatum Arthurum nepotem suum, rex Franciæ occu-
pavit . . . terras transmarinas præfati Johannis regis, ut
postea referetur. Hoc quoque anno comes Flandriæ devenit The count
of Flanders
does ho-
mage to
John.

¹ herede] filio, R. H.

² servitute] jugo servitutis, R. H.

³ contrario] converso.

A.D. 1199
-1216.

The king
of France
receives
homage
from Ar-
thur.

John di-
vorses his
wife, and
marries
Isabella of
Engou-
lesme.

Their
children.

Ranulph,
earl of
Chester,
divorses
Constance,
countess of
Brittany.

noris et Normanniæ. Eo quoque anno, post reditum regis in Angliam, solenniter divortiatum est matrimonium inter regem et uxorem suam, filiam comitis Glovernæ, propter consanguinitatem in tertio gradu; et accepit rex de consilio regis Franciæ Isabellam filiam comitis de Engolismo. Ex qua genuit Henricum primogenitum suum, suum in regno successorem, Ricardumque filium ¹ suum ^{2um}, imperatorem Alemanniæ electum sed non coronatum, Isabellam etiam imperatricem, Alienoram comitissam de Penbruke, et alteram Johannam filiam suam.¹ Et statim Johannes rex postmodum accepit tributum per totam Angliam; videlicet de qualibet hida, id est carucata terræ, tres solidos; et rediit in Normanniam. Quo in tempore Ranulphus 3 comes Cestriæ, exemplo forsan regis ductus, reliquit uxorem suam Constantiam comitissam Britannæ, matrem præfati Arthuri, quam dudum de consilio regis Henrici duxerat, et copulavit sibi Constantiam filiam Radhulphi Feugers. Qua de causa, ut putatur, meruit sine prole decedere.

CAP. XX. *De morte Hugonis Lincolnensis episcopi; de homagio regis Scotiæ facto Johanni regi Angliæ; de Eustachio abbate de Flay; de morte Arthuri comitis Britannæ, et perditione Normanniæ et aliarum terrarum transmarinarum.*

Death of
St. Hugh,
bishop of
Lincoln.

Post hæc, anno 3° hujus regis Johannis, obiit Sanctus Hugo Lincolnensis episcopus . . . et apud Lincolniam est sepultus. Ad cujus funerationem concurrunt² legatus papæ, archiepiscopi tres, scilicet Cantuariensis, Dublinensis et Ravenatensis,³ episcopi 13, reges 2, Angliæ videlicet et Scotiæ, qui tunc ibidem advenerat ut regi Angliæ homagium et fidelitatem juraret. Nam advocaverat eum ad hoc rex Angliæ Johannes. Unde iidem reges convenerunt ad colloquium extra civitatem Lincolnensem, super montem arduum, et ibi in conspectu omnis populi ipse rex Scotiæ Willielmus devenit homo legius regis Johannis, . . . et juravit ei fidelitatem super crucem Huberti Cantuariensis archiepiscopi de vita et

Homage
done by
William of
Scotland to
king John.
f. 50.

R. Higden,
col. 2416.
R. Hoveden, p. 811.

¹ *filium . . . suam*] ducem Cornubiæ et tres filias, R. H.

² *concurrunt*] occurrerunt, R. H.

³ *Ravenmatensis*] Raguensis, R. H.

R. Higden, membris et terreno honore suo, contra omnes homines, et de pace servanda sibi et regno suo. Eodemque die exequiarum Sancti Hugonis episcopi sanata est mulier per annos cœca. Et quidam bursarum incisor in incidendo incurrit manus contractionem, donec per orationem cleri et populi liberaretur. Hic Sanctus Hugo fuit natione Burgundinus,¹ apud Witham juxta Saresbiriā prior Carthusiensis ordinis effectus, deinde Lincolniensis episcopus² est præfectus. Qui, dum apud Lincolniam incathedraretur,³ et equus seu vacca ratione installationis per archiepiscopum Cantuariensem⁴ peteretur, dixit se malle episcopatu cedere quam quicquam tali de causa dare. Ad manum ejus solebant volatilia cibum quærere. Hoc quoque anno⁵ venit in Angliam Eustatius abbas de Flay prædicare verbum Dei, et fecit multa miracula; inter quæ benedixit fontem de Wy juxta Cantuariam, de quo potantes receperunt sanitatem.⁶ Nam et mulier dæmonica ibidem bibens evomuit duos nigros bufones, qui cito conversi sunt in canes, deinde in grandes asinos, et ascendentes in aërā fœda post se vestigia reliquerunt. Et fecit Eustatius sua prædicatione ut multi usuras dimitterent, mercata per diem Dominicum non tenerent, ut lumen indeficiens ante corpus Domini in ecclesiis haberent, ut proceres discum eleemosynarum in mensa foverent.⁷ Ipsi tandem Eustachio aliqui prælatorum invidentes dixerunt; "Non licet tibi falcem ponere in messem alienam." Quibus ille dixit; "Messis quidem multa sed operarii pauci." Et sic discessit in Normanniam. Ipsoque anno, mense Decembri, in provincia Eboracensi, apparuerunt quinque lunæ in cœlo; una⁸ in oriente, alia⁹ in occidente, 3^a in Austro, 4^a in Aquilone, 5^a in medio cœli circuiens sexies illas 4 lunas quasi per unam horam et tandem evanuit. Interim Johannes rex præscriptum Arthurum, Galfridi senioris fratrissui filium, nimium verebatur, ne quando collecto exercitu Angliam et Normanniam, cum reliquis terris ad quas jus hereditarium ut prædicatur habuerat, invaderet quoquomodo. Unde, quærens occasionem, ipsum Arthurum occidere

A.D. 1199
-1216.Account of
St. Hugh.Preaching
and mira-
cles of
Eustace,
abbat of
Flay.Appear-
ance of five
moons.Murder of
prince
Arthur by
king John.Matt. ix.
37.

¹ *Burgundinus*] transmarinus, R. H.

² *Lincolniensis episcopus*] Lincolniensi episcopatu, R. H.

³ *incathedraretur*] installaretur, R. H.

⁴ *archiepiscopum Cantuariensem*] archidiaconum loci, R. H.

⁵ *Hoc . . . anno*] Eo tempore, R. H.

⁶ *sanitatem*] sospitatem, R. H.

⁷ *foverent*] haberent, R. H.

⁸ *una*] prima, R. H.

⁹ *alia*] secunda, R. H.

A.D. 1199
-1216.

Imprison-
ment of
princess
Eleanor.
The king
of France
summons
John to
answer for
the death
of Arthur,
and seizes
Normandy
and other
provinces.

The clergy
refuse a
subsidy to
king John.

Liberties
granted by
John to
the Cinque
Ports.

conabatur, ut non solum Angliam et Normanniam cum reliquis terris retineret, sed etiam ut Andegavia, Cenomannia, Turonia, et reliquæ terræ quas idem Arthurus possederat, ad eum hereditarie tanquam heredi proximo volverentur. Unde post hæc, circa festum Sancti Petri ad Vincula, apud castrum de Mirabelle, cepit et occidit præfatum Arthurum nepotem suum, et sororem ejus Alienoram apud Brystolliam perpetuo carceri mancipavit; quæ et infra breve etiam obiebat. Audita autem hujusmodi morte Arthuri, rex Franciæ ipsum Johannem regem Angliæ ad curiam suam fecerat summoneri; quem ut proditorem pro morte præfati Arthuri punire acrius disponebat. Sed Johanne rege ad vocationem regis Franciæ venire contemnente, ipse rex Franciæ occasione escaetæ per mortem Arthuri, et conventionis initæ inter ipsum et Johannem regem quod homines ipsius pacem infringentis ab ejus fidelitate absolverentur, propterque feloniam homicidii ipsius Arthuri, Normanniam, Britanniam, Pictaviam, Andegaviam, Cenomanniam, omnia pæne quæ ipsi Johannes rex et Arthurus in transmarinis partibus habuerant præter Gasconiam, occupavit. Nec post hoc tempus ipsæ terræ ad manus regum Anglorum pertinuerunt. Rex autem Johannes audiens regem Francorum terras ipsas hujusmodi hostili justitia invasisse, parliamentum Londoniis celebravit, illicque prælatos et clerum de decima spiritualium habenda ad lucrandas ipsas terras transmarinas requirebat. Ipsi tamen postulatum concedere nolentibus, rex clero irritatus a relucratione ipsarum terrarum desistebat. Ob quarum terrarum recuperationem ipse¹ rex Johannes, primus omnium regum Angliæ, quinque portibus maris Anglicani libertates quasdam et consuetudines, quibus adhuc clamant congaudere, feoffavit. Unde et ipsi se in perpetuum præfato Johanni et heredibus suis obligaverunt quod ipso tempore in

R. Higden,
col. 2424.

¹ Abridged from Higden.

Normannia, et postea cum rex seu heredes sui propter guer- A.D. 1199
rarum dispendia eorum adiutorio indigerent, ad quodcumque -1216.
rationabile mandatum, exhiberent regi et heredibus suis 80
naves defensales, suis propriis custibus et expensis sustentandas
per 40 dies, et postea salaria sicut naves cæteræ de rege et

R. Higden,
col. 2417.

heredibus suis percipere deberent. Deinde, infra breve John gives
dedit rex Johannes filiam suam notham Lewelino principi his natural
Walliæ in uxorem; et cum ea dedit castellum et totum terri daughter
torium de Ellesmura in confinio Walliæ. in marriage
to Llewel-
lyn, prince
of Wales.

CAP. XXI. *De interdicto generali in Anglia et Wallia,
et ejus causa; et de sepultura mortuorum nos-
trorum tempore interdicti.*

Ibidem,
col. 2415.

Defuncto Huberto Cantuariensi archiepiscopo, anno f. 50 b.
hujus regis Johannis 6, cum idem rex conventui Can- Disputed
tuariensi licentiam eligendi archiepiscopum concessisset, election to
rex ipsum conventum exorabat ut episcopum Norwi- the see of
censem in archiepiscopum sui gratia eligere deberent. Can-
terbury.
Celebrata ergo electione, alii dictum Norwicensem epi-
scopum atque alii suppriorum ipsius monasterii in archi-
episcopum elegerunt. Ob distantiam¹ ideo monachorum
in electione discordantium, ab utraque parte ad sedem
apostolicam fuerat appellatum. Monachis quidem ex
parte episcopi Norwicensis ad curiam Romanam ten-
dentibus, rex 300 marcas ad causæ episcopi promotio-
nem ministravit, et juramentum ab eis acceperat quod
ipse episcopus Norwicensis in archiepiscopum Cantua-
riensem consecraretur. Causa autem episcopi et sup- Consecra-
prioris electorum in curia ventilata, Innocentius papa tion by
Innocent
3us utriusque electionem cassavit, et magistrum Ste- III. of
Stephen
phanum de Langtona, clericum utique discretum et Langton
as arch-
valde litteratum, in curia commorantem Viterbii, in bishop.
archiepiscopum Cantuariensem consecravit, et monachos
a sacramento regi præstito penitus absolvebat. Cog-

¹ *distantiam*] the reading of the MS., probably for *dissensionem*.

A.D. 1199
-1216.

Indigna-
tion of
John, who
expels the
monks
from their
monastery.

The king-
dom placed
under
general
interdict.

nitus vero ipsas electiones sic esse cassatas, præcipue episcopum Norwicensem repulsam sustinuisse Stephanumque in archiepiscopum Cantuariensem consecratum, rex ultra modum iratus priorem et totum conventum Cantuariensem a monasterio proprio expellebat et in terras alienas relegabat. Confiscabatque bona eorum, et monasterium et maneria eorum prædonibus tradebat custodienda. Et postea præcipiebat ut litteræ a sede apostolica missæ in terra sua nullum placitum seu executionem sortirentur. Hiis quidem in audientia papæ publicatis, papa amicabiliter regi Johanni scribebat ut Stephanum ad suam sedem reciperet, prioremque et conventum Cantuariensem ad monasterium proprium regredi pateretur. Et cum rex præceptis apostolicis parere contempsisset, demum papa Innocentius episcopis Londoniensi, Eliensi, Wigorniensi et Herfordensi, per suas litteras injungebat, quod si rex ipsum Stephanum archiepiscopum ad suam sedem recipere et monachos in suum monasterium permittere reintrare neglexisset, generalem interdicti sententiam in totam Angliam et Walliam promulgarent. Hac legatione ab episcopis recepta, ipsi omnes regem adierunt, et ut secundum papæ mandatum Stephanum archiepiscopum reciperet, priorem et conventum suum monasterium reintrare promitteret, et bona sua eis restitueret, cum lacrimis et gemitibus eum obnixius exorabant, et bullam suæ legationis eidem ostentarunt. Sed tamen neque minis neque precibus præceptis apostolicis ipsum flectere¹ valebant. Unde dominica in Annunciatione Dominica, anno Domini 1208, generalem interdicti sententiam totius Angliæ et Walliæ proclamabant. Ita quidem ut ostia ecclesiarum clauderentur, missarum solennia intermitterentur, et sepulture infra cimiteria prohiberentur. Interdictum autem hujusmodi novum et inauditum in Anglia fuit ante hæc

¹ After *flectere* non inserted in MS.

tempora. Quod incepit ut præfertur anno Domini 1208 A.D. 1199
et regni hujus regis Johannis 10, et duravit usque in -1216.
annum Domini 1214, qui erat annus 16us regni ipsius
Johannis, fere 7 annis. Nos autem et alii exempti et Effect of
privilegiati omni illo tempore clausis januis, exclusisque the inter-
excommunicatis et interdictis, divina officia consuevimus dict on the
celebrare; nec tamen mortui nostri in cimiterio nostro convent of
vel claustro seu aliis locis consuetis fuerunt tumulati. Meaux.
Sed tamen dominus Askillus¹ abbas de Hoveday,² 7 Burial of
monachi nostri, novitius unus, conversi 16, sacerdos their dead.
quidam, necnon et aliqui probiores nostri familiares, in
pomerio nostro ad dextram³ versus austrum, extra fos-
satum cameræ domini abbatis, juxta murum terrenum
quod ambit orientalem et meridianam partem monasterii
nostri, 'sunt sepulti.' Nam reliqui familiares nostri et
famuli ac alii compatriotæ nostri extra terminos
monasterii, ex opposito loci ubi capella in bosco situa-
tur, ultra fossatum supra quod est pons qui ducit ad
Northgrangiam versus boream, in loco tunc vasto modo
nemoroso, parvo et quadrangulato, prope pontem a
sinistris transeuntibus ad Northgrangiam, [terræ traditi
fuerunt].⁴ Ubi in angulo prope dictum pontem crucem
quandam ligneam⁵ vidi stantem, a diu ibidem erectam,
sed tamen cornibus carentem, in signum ipsius sepul-
turæ. Ubi homines veterani noctanter transeuntes,
aliquoties lumen quoddam insolitum, miraculose ut cre-
debant, se conspiciere indubitanter asserebant.

¹ *Askillus*] read Asketillus.

² *Hoveday*] Hovedoe in Norway.
It will be remembered that abbot
Philip had presided over this house
before his election to Meaux.

³ *dextram*] dextrum, MS.

⁴ Supplied from Eg. MS.

⁵ *crucem . . . ligneam*] crucis cu-
jusdam ligneæ in MS.

CAP. XXII. *De pace inter regem et Stephanum archiepiscopum Cantuariensem tractata; de rebellionem Hiberniæ; et de vexatione monasteriorum ordinis Cisterciensis pro exactione pecuniæ ab eis extortæ.*

A.D. 1199
-1216.

Confisca-
tion of
church
property.

f. 51.

The four
bishops,
the pope's
commis-
sioners,
leave the
kingdom.

Terms of
arrange-
ment dis-
cussed.

Continuo, cum ipsum interdictum fuisset promulgatum, rex iratus possessiones et redditus episcoporum, religiosorum ac aliorum ecclesiasticorum, per universam Angliam confiscavit, et per singula monasteria, collegia, et universum clerum, custodes deputavit, qui episcopis, clericis et religiosis, solummodo unde vivere possent consignarent, et residuum proventuum bursæ regiæ reservarent. Unde omnes episcopi Angliæ communi consensu omnes qui in possessiones et bona sanctæ ecclesiæ manus violentas modo hujusmodi immiserunt vinculo excommunicationis innodabant. Et cum adhuc rex suæ malitiæ finem imponere nolisset, ipsi 4 episcopi mare ad Stephanum suum metropolitanum transierunt, eique gesta ipsa retulerunt. Unde et ipse ea apud summum pontificem sua relatione deponebat. Et cum rex cognovisset ipsos episcopos maria transfretasse, nuntios dignos post eos destinavit, ut Cantuariam redirent, de pace et concordia tractaturi. Qui, audito hujusmodi nuntio, per consilium et voluntatem dicti Stephani archiepiscopi Cantuariensis remearunt. Et rex, tractatui nolens interesse, episcopos quosdam, comites, barones et alios magnates, transmisit Cantuariam, cum 4 episcopis supradictis suo nomine tractaturos. Ubi inter eos taliter fuerat concordatum, quod rex Stephanum archiepiscopum, priorem et monachos Cantuarienses, ad suam ecclesiam recipere debuisset, et quod ab ipso die et deinceps bona sanctæ ecclesiæ absque consensu eorum quorum bona sunt non confiscaret; quod, de bonis ecclesiæ, omnibus de quibus ipsa bona injuriose auferebat plenam restitutionem exhi-

beret; et quod sanctam ecclesiam suis libertatibus et omnibus rebus suis gaudere permetteret, adeo plene sicut in tempore Sancti Edwardi confessoris solita fuerat eas frequentare. Quæ concordia forma scriptis indentatis redigebatur; unaque pars penes 4 episcopos et alia penes ipsos nuntios regios remanebat. Cumque rex ipsam concordia formam cognovisset, ad omnia libentius consentivit, præter quod restitutionem bonorum nulla occasione facere voluisset. Unde ipsis 4 episcopis remandavit ut clausulam de restitutione bonorum de forma concordia retrahere deberent. Sed ipsis jurantibus quod nec unum iota de ipsa forma commutarent, rex per ipsos 4 episcopos dicto Stephano archiepiscopo mandavit, ut Cantuariam ad ei colloquendum accedere dignaretur; et per suas litteras patentes saluum conductum, adventum et regressum, ei concedebat, et super hoc fidejussores adhibebat. Unde Stephanus archiepiscopus ad Cantuariam accedebat. Et ejus adventu cognito, rex ad Chylham adveniens propius Cantuariam tendere volebat, sed thesaurarium suum Wyntoniensem episcopum ad archiepiscopum destinavit, rogans ut clausulam de restitutione proventuum perceptorum de bonis ecclesiæ ab ipsa indentura eradere dignaretur. Sed tamen ipse archiepiscopus, jurans quod nihil de hiis quæ præfati 4 episcopi ordinaverant commutaret, absque mora ad curiam Romanam est reversus. In ipso quoque anno Hibernici contra regem insurrexerunt, et Anglicis in Hibernia occisiones et damna plurima acrius inferebant. Quo cognito, rex collecto exercitu in bello campestri Hibernicos devicit, et dominium terræ sicut prius habuerat conquisivit. Sed tamen, ante suum transitum in Hiberniam, levare fecerat de Angligenis 20,000 marcas, rogavitque per Angliam abbates et monachos nostri ordinis Cisterciensis ut certam summam pecuniæ eidem providerent. Illis autem respondentibus quod absque consensu abbatis Cisterciensis, capitalis abbatis ordinis, ipsam summam

A.D. 1199
-1216.

Refusal of
the king
to restore
the church
goods.

He invites
Langton
to an inter-
view.

Return of
Langton
to Rome.

Defeat of
the Irish
by king
John.

Levy of
subsidy.
Resistance
of the
Cistercian
monas-
teries, and
increased
exaction
from them.

A.D. 1199 eidem regi exhibere non auderent, rex ultra modum
-1216.

Ruin of
many
houses.

A thou-
sand marks
paid by
Meaux
abbey.

commotus, post reditum suum in Angliam, monasteria ordinis nostri ita acerrime angustabat ut monachi et conversi in eis commorantes quo se refoverent diversorium in eis vix haberent. Nam de quolibet monasterio ordinis nostri in Anglia tantam pecuniam exaggerabat quod summa illius 30,000 marcas excedebat. Ita quod personæ nonnullæ nostri ordinis monasteria sua totaliter reliquerunt et in domibus alienæ religionis receptæ fuerunt, ad tempus commoraturæ, et quamplures societatibus adunatis maria transierunt. Ad quam summam nos mille marcas ex integro solvebamus. Unde præscriptus Alexander abbas noster ab officio suo ut præfertur cedere deliberavit. De hiis vero quæ istud monasterium nostrum de Melsa [subiit] circa exactionem ipsarum mille marcarum, et cessione abbatis nostri Alexandri, præscribitur paulo ante.

CAP. XXIII. *De libertatibus monasterio nostro concessis per regem Johannem.*

Confirma-
tion of
lands by
king John.

Hic autem rex Johannes, dum adhuc paci ecclesiæ aliquantulum congauderet, acceptis a nobis 35 marcis, anno regni sui 6, confirmavit nobis totam Waghnam cum ecclesia ejusdem villæ, cum omnibus aliis pertinentiis suis, tam terras ibidem de feodo comitis Albemariæ quam terras quas recuperavimus de Galfrido Eboracensi archiepiscopo, per licentiam suam regiam in curia Christianitatis, ut præfertur: ac, præter alia nobis prius concessa et confirmata, grangias nostras de Saltaghe, Tharlesthorpia, Mytona, Mora, Oktona, Wharroma, Blaunchemarle, Skyrena, Erghoma et Hayholmo, piscariam et vaccariam super Hullo cum adjacentē marisco de Suttona, omnes etiam terras et

tenementa quas tunc habuimus in Eboraco, Beverlaco, A.D. 1199
 in Burgho, Hedona, Arnallia, Aldburgho, Dudyingtona, ^{-1216.}
 Beforth, Drynghow, Setona, Northdaltona, Wartria,
 Haraldesthorpia, Waggethorpia, in Mollescroft, in villa
 Sancti Botulphi et in Knottyngle, nobis confirmabat.
 Ipsa tamen tenementa in Aldburgho et Waggethorpia f. 51 b.
 a monasterio nostro ut præfertur sunt alienata. Quæ
 omnia præscripta, pariter et nos, voluit libera esse et
 quieta de omnimodis misericordiis, forisfacturis et tal-
 lagiis, et sectis comitatum, et thethynges, et wapen-
 tak, assisarum, placitorum, et auxiliis vicecomitum et
 servientum eorum, et de omni terreno servitio et ex-
 actione sæculari; et quod haberemus omnes libertates
 et quietantias quæ a regibus Angliæ nobis vel aliqui-
 bus aliis de ordine nostro Cisterciensi concedebantur.
 Et ne aliquis oves nostras capere vel vexare præ-
 sumeret, nec nos per illas namiaret, quamdiu alia
 habuerimus averia per quæ possemus justitiam, et ne
 aliquis nos, res aut possessiones nostras, gravare, tur-
 bare vel invadere, præsumeret, sub forisfactura xi.
 librarum argenti prohibebat.¹ De aliis quippe gestis
 mirabilibus ejusdem regis Johannis tempore Hugonis
 abbatis nostri 5 postea referetur. Circa nonum annum

R. Higden,
 col. 2417.

hujus regis Johannis canes et mastivi per forestas omnes
 Angliæ occiduntur. Apud Suthwalliam etiam, in terra Mor-
 gami, apparuit in somnis magistro Mauritio miles quidam,
 cum quo alternis versibus nunc incipiendo nunc finiando collu-
 dere cœpit.² Qui et dixit, "Magister Maurici, volo ut finias
 " hunc versum, 'Destruet hoc regnum Rex regum.'" Cum
 ille; "Immo finias tu qui versum fere consummasti." At
 miles, "Quia senex es et hebes³ ut video sic finies: 'Destruet
 " 'hoc regnum Rex regum duplici plaga.'" Ipse quidem

Master
 Morris of
 South
 Wales.

¹ The charter of John referred to, is entered in the chartulary of the monastery, Lansdowne MS. 424, f. 67.

² *colludere cœpit*] colludebat, R. H.

³ *hebes*] ebes, MS.

A.D. 1199 Johannes rex regnavit tempore hujus abbatis nostri
-1216. Alexandri 4 per annos 11, et ultra vixit et rexit
tempore Hugonis abbatis nostri 5 per annos aliquot.
De cujus gestis tempore ipsius Hugonis abbatis 5 postea
referetur.

APPENDIX.

¹XVII. *De captione urbis Constantinopolis; de dominio Thartarorum; de tempestuosa aeris² commotione; de hæreticis Albigenſibus; de Sancto Dominico; de inceptione ordinis fratrum Prædicatorum; et de morte regis Ricardi.* A.D. 1199-1216.

Ipſo ſiquidem Innocentio papa 3 univerſalem eccleſiam gubernante, Franci et Veneti ceperunt urbem Conſtantinopolim, anno Domini 1201; in qua conſtituerunt imperatorem Baldewinum Flandriæ comitem. Cujus urbis captiōem, etiam poſt plures dies, plerique vicini accolæ vix credere potuerunt, tum propter civitatis fortitudinem, tum etiam propter antiquam quam habebant prophetiam, qua dictum fuit illam urbem capi non poſſe niſi per angelum; ſed, hoſtibus per murum ubi erat angelus depictus intrantibus, indigenæ per æquivocationem angeli ſe deceptos cognoverunt. Quo anno Thartarorum dominatus inceptit. Hii nempe ſub montibus Indiæ, in regione dicta Thartara, conſtituti, dominum ſuum regem Indiæ David nomine, filium Johannis Presbyteri, occidentes, ad depopulationem aliarum terrarum proceſſerunt. Tertio deinde anno, tantæ pluviæ cum tonitruis et fulminibus et tempeſtatibus factæ ſunt, quantas nulla hominum meminit antiquitas. Lapides enim ad quantitatem ovorum quadranguli, mixti cum pluvia, de cœlo cadentes, arbores, vineas et ſegetes, deſtruxerunt, et multos homines occiderunt. Corvique et quamplures aves per aeram volantes viſi ſunt carbones vivos in roſtro portare et domos incendere. Nam idem Papa cum uno legato xii. abbates Cisterciensis ordinis in terram Albigenſium ad prædicandam fidem hæreticis transmittit;³ quibus de Hispania Didacus Oxomensis⁴ episcopus, et frater Dominicus adjunguntur. Qui Dominicus primus ordinem fratrum Prædicatorum inceptit; quibus caritatem, humilitatem et voluntariam paupertatem, injunxit, et illud qua potuit diſtinctione prohibuit ne quis unquam in ipſo ordine poſſeſſiones induceret temporales; maledic-

Taking of
Constanti-
nople.

The Tar-
tars.

Tempests.

Foundation
of the
order of
Friars
Preachers.

¹ Printed from MS. E. See above, page 332.

² *aeris*] *aiers*, MS.; in this and other instances.

³ *transmittit*] transmittuntur in both MSS.

⁴ *Didacus Oxomensis*] Didanus Exoniensis in both MSS.

A.D. 1199
-1216.
Death of
king Ri-
chard I.

f. 38.

tionem Dei omnipotentis et suam terribiliter imprecans ei qui ipsum Prædicatorum ordinem terrenarum divitiarum pulvere præsumeret maculare. Anno itaque Domini 1199, decimo et ultimo Ricardi regis primi, de quo præscriptum est, Wydomarus vicecomes Lemovicensis in Britannia minore, homo regis Ricardi, invento immenso thesauro auri et argenti in fundo suo, misit magnam thesauri ipsius partem præfato regi Ricardo domino suo. Sed ille exennium recusavit, dicens totum deberi sibi de jure capitalis dominationis suæ. Quod tamen concedere idem vicecomes recusabat. Quapropter rex Ricardus, collecto [exercitu], obsedit castrum vicecomitis quod Caluz Cheverel vocabatur, putans ibi thesaurum inesse absconditum. Cui ministri castri pacifice exeuntes obtulerunt castrum cum contentis, salvis eisdem vita, armis et membris. Renuit rex, imponens illis ut redeuntes viriliter se defenderent, minans eos hostiliter capiendos et morte durissima puniendos. Unde mæsti redeuntes malitiæ regis resistere contendebant. Cum ergo, die quadam, rex ipse et dux Brabantiae inermes et minus caute castrum circuirent, ut ejus infirmiora explorarent, balistarius quidam, Bertrandus Gordonus, telum 'venenatum' e castro dirigens, regem in brachio vulneravit. Rex ergo ad suum tentorium regressus præcepit ut castrum omnino caperetur, et omnes obsessi suspenderentur, excepto solo vulneratore suo. Tantum ergo laboravi exercitus ut castrum infra triduum caperetur et castellani occidebantur, regio percussore reservato. Et cum rex, extracto teli ligno sed manente ferro, ex veneno nervorumque et venarum incisione 9 post hoc die esset moriturus, advocari fecit suum percussorem, sic inquires, "Quid unquam tibi male feci, quod me ad mortem vulnerasti?" Et ille, "Patrem meum et duos fratres meos occidisti, et me modo occidere voluisti; placet ergo mihi quamcunque pœnam subire dummodo tu occumbas." Tunc rex, perdonata ei morte sua, jussit dari ei centum solidos sterlingorum et ipsum liberum abire. Sed dux Brabantiae et domestici regis ipsum Bertrannum discedentem comprehenderunt et usque ad regis mortem reservarunt. Quem post regis mortem vivum exoriatum suspenderunt.

XVIII. *De rege Johanne, et terris perditis in partibus transmarinis; de generali interdicto; et libertatibus monasterio nostro per ipsum regem Johannem concessis; de iterata conquestione Hiberniæ, et aliis incidentiis.*

Usurpation of the Mortuo dicto rege Ricardo, Johannes frater suus junior usurpavit coronam regni, et accepit homagium Willielmi regis

Scociæ; et occidit Arthurum filium Galfridi fratris sui senioris, A.D. 1199
 comitis Britanniae, qui post dictum Ricardum regnum jure -1216.
 hereditario sortitus fuisset; et sororem dicti Arthuri Alienoram throne by
 apud Brystolliam perpetuo carceri mancipavit, quæ infra breve John.
 ibidem obiit. Unde rex Franciæ ipsum Johannem ad curiam Occupation
 suam vocavit, super morte præfati Arthuri responsurum. of the
 Sed, rege Johanne ad vocationem regis Franciæ venire con- French
 temnente, rex Franciæ Normanniam, Britanniam, Pictaviam, provinces
 Andegaviam, Cenomanniam, Turoniam, et omnes terras quas by the
 præfati Johannes et Arthurus in partibus transmarinis habue- king of
 rant, præter Gasconiam, occupavit. Nec post illud tempus France.
 terræ ipsæ ad possessionem regum Angliæ redierunt. Postea,
 quia rex Johannes Stephanum de Langtona Cantuariensem Interdic-
 archiepiscopum ad sedem suam admittere noluit, et quia pri- tion of
 orem et conventum Cantuarienses a proprio monasterio expulit, the whole
 eorum bona diripuit, et nonnulla alia damna ecclesiæ Dei in- of England
 tulit, Innocentius papa totam Angliam et Walliam generaliter and Wales.
 interdixit, ita ut ostia ecclesiarum clauderentur, missarum
 solennia intermitterentur, et sepulturæ infra cimiteria prohi-
 berentur: et duravit hujusmodi interdictum a festo Annun-
 tiationis Dominicæ, anno Domini 1208,¹ usque in annum Domini
 1214, fere 7 annis. Nos tamen in monasterio nostro, et alii Divine
 exempti et privilegiati, toto illo tempore, clausis januis, exclu- service in
 sisque excommunicatis et interdictis, divina officia consuevimus the con-
 celebrare; nec tamen mortui nostri in cimiterio nostro vel vent.
 clauastro seu aliis locis consuetis fuerunt tumulati. Sed tamen The ceme-
 dominus Asketillus abbas de Hoveday,² vii. monachi nostri, tery closed.
 novicius unus, conversi xvi., sacerdos quidam, necnon et alii
 probiores nostri familiares, in pomerio nostro ad dextram
 versus austrum, juxta murum terrenum quod ambit orientalem
 et meridianam partem monasterii nostri, fuerunt tumulati.
 Nam reliqui familiares nostri et famuli ac alii vicini nostri
 extra terminos monasterii, ex opposito loci ubi capella in bosco
 situatur, in loco tunc vasto modo nemoroso, prono et quadran-
 gulato, ultra fossatum et prope pontem, a sinistris transeun-
 tibus ad Northgrangiam, terræ traditi fuerunt, ubi crux lignea f. 38 l.
 erecta erat in signum sepulturæ. Post quod interdictum pub-
 licatum, rex iratus continuo possessiones et redditus episcopo- Confisca-
 rum et religiosorum et aliorum ecclesiasticorum per universam tion of ec-
 Angliam confiscavit, et per singula monasteria, collegia et clesiastical
 universa clericorum loca, custodes deputavit, qui episcopis, property
 clericis et religiosis, solummodo unde vivere, possent con- by John.
 signarent, et residuum proventuum bursæ regiæ reservarent,

¹ et duravit repeated in MS.| ² Hoveday] Hovedoe, in Norway.

- A.D. 1199 quousque singuli pro suis monasteriis et locis finem cum rege
-1216. fecissent. Unde nos pro fine mille marcas, ut prædictum est,
His hos- regi ex integro solvebamus. Nam monasteriis ordinis nostri
tility to rex maxime infestus fuit, et tanta gravamina ingerebat ut per-
the Cister- sonæ nonnullæ nostri ordinis monasteria sua totaliter relinqui-
cians. runt, et quamplures societatibus adunatis maria transierunt.
- His confir- Hic autem rex Johannes, dum adhuc paci ecclesiæ aliquan-
mation of tulum congauderet, anno regni sui vj^o, pro xxxv. marcis
the lands confirmavit nobis totam Waghnam cum ecclesiâ ejusdem villæ,
of Meaux cum omnibus aliis pertinentiis suis, tam terras ibidem de feodo
abbey. comitis Albemariæ, tam terras quas recuperavimus de G[al-
frido] Eboracensi archiepiscopo, ut præfertur. Ac, præter alia
nobis prius concessa et confirmata, grangias nostras de Sal-
taghe, Tharlesthorpia, Mytona, Mora, Oktona, Wharroma,
Blaunchmarle, Skyrena, Erghoma, et Hayholmo, piscariam et
vaccariam super Hullo, cum adjacente marisco de Suttona;
omnes etiam terras et tenementa quæ tunc habuimus in Eboraco,
Beverlaco, Burgho, Hedona, Arnallia, Aldburgho, Dodyngtona,
Beforth, Drynghowe, Setona, Daltona, Wartre, Haralds-
thorpia, Woggethorpia, Mollescroft, in villa Sancti Botulphi
et in Knottyngle, nobis confirmabat. Quæ omnia, pariter et
nos, voluit libera esse et quieti de omnimodis misericordiis,
forisfacturis et tallagiis, et sectis comitatum et threthynges,
et wapintagiorum, assisarum, placitorum, et auxilii vice-
comitum et servientium eorum, et de omni terreno servitio et
exactione sæculari; et quod habeamus omnes libertates et quic-
tantias quæ a regibus Angliæ nobis vel aliquibus aliis de or-
dine nostro Cisterciensi concedebantur; et ne quis oves nostras
capere vel vexare præsumeret, nec nos per illas namia-
ret, quamdiu alia habuerimus animalia per quæ possimus justitari;
et ne aliquis nos, res aut possessiones nostras, gravare, tur-
bare vel invadiare, præsumeret, sub forisfactura undecim lib-
rarum argenti prohibebat. Hic autem rex Johannes Hibernicos
Reconquest sibi rebellantes collecto exercitu in bello campestri devicit, et
of Ireland. dominium Hiberniæ sicut prius habuerat acquisivit, durante
adhuc interdicto. Hujus regis anno 3, mense Decembri, in
Appear- provincia Eboracensi, apparuerunt quinque lunæ in cœlo, una
ance of in oriente, alia in occidente, tertia in austro, quarta in aquilone,
five moons. et quinta in medio cœli circuiens sexies illas quatuor
lunas quasi per unam horam, et tandem evanuit. Sanctus
Hugo Lincolniensis episcopus, natione Burgundus, perantea
prior apud Wytham, Carthusiensis ordinis, juxta Saresbiri-
am, defunctus est.

HUGO ABBAS QUINTUS.

I. *De ordinatione Hugonis abbatis* 5; *de dispersione* f. 39.
conventus; de terris et tenementis venditis pro
*solutione mille marcarum;*¹ *de terris et tene-*
*mentis*² *acquisitis in Waghna et Benyngholmo;*
*de Ryhyllekerre,*³ *et de factura de Monkdyke.*

ANNO Domini 1210, advocato patre abbate, cui⁴ ut A.D. 1210
 prædictum est abbas Alexander sigillum suum trans-
 miserat,⁵ dominus⁶ Hugo, qui per quinque annos et⁷
 amplius prioris officio functus est, in die Sancti Nicholai
 eligitur in abbatem. De præscriptis autem mille marcis,
 de quibus tempore Alexandri abbatis dictum⁸ est,
 ante octavas Sancti Hillarii fuerat satisfactum. Unde
 domus nostræ in Eboraco datæ sunt domino regi, in
 partem solutionis ipsarum mille marcarum.⁹ Et unum
 mesuagium et una bovata terræ in Brunby, duo tofta,
 2 bovatae terræ in Owtthorne, duo clausa, septem
 bovatae, 3 selliones terræ in Estheitfeld, Westheitfeld,
 Gousle, 'similiter vendita sunt ad solutionem dictarum
 mille marcarum.'⁹ Iterum itaque dispergitur conven-
 tus; et non, sicuti mos est, per monasteria ordinis

-1220.
Election of
abbat
Hugh.

Sale of
lands for
payment
of the
king's fine.
Eboracum.
Brunby.

Dispersion
of the con-
vent.

¹ *terris marcarum]* vendi-
 tione tenementorum in Eboraco et
 Brunby, P.

² *et tenementis]* wanting in P.

³ *de Ryhyllekerre]* wanting in P.

⁴ After *cui* insert quondam, P.

⁵ After *transmiserat* insert com-
 muni consilio, P.

⁶ *dominus]* wanting in P.

⁷ After *et* insert eo, P.

⁸ *dictum]* præscriptum, P.

⁹ *Et unum marcarum]* Et
 bovata terræ quam habuimus in
 Brunby vendita fuit inperpetuum,
 reservatis nobis homagio, una libra
 piperis, et uno denario, annuatim, P.
 The passage is written over an
 erasure in E.

A.D. 1210
-1220.

Grants of
land.
Waghna.

Monkdyk.
Liberty
granted to
form a
dyke.

nostri, quia pæne nulla domus ordinis nostri intra regnum Angliæ sibi sufficebat; sed abbas Sanctæ Mariæ Eboracensis, Robertus secundus, quibusdam de nostris sicut et de aliis domibus ordinis,¹ et Helias prior de Brydlyngtona similiter quibusdam de nostris succurrebant. Aliqui vero in regnum Scociæ ad domos ordinis nostri mittebantur. Et quidam, quod nunquam antea factum fuerat in ordine nostro, per vicos et castella, ubicunque sibi commodius reperire potuerunt, monachi et conversi nostri, deni vel quindenii, vel certe bini aut terni, remanserunt. Qui tamen fere omnes ante festum Omnium Sanctorum proximum fuerunt revocati. Et, medio tempore, Petrus filius Ricardi Pety de Waghna dedit nobis unum toftum, sex acras terræ et unam acram prati, in Waghna; quæ pater suus dudum de nobis acceperat in escambium pro certis terris in Kayngham.² ³ Ipso autem tempore dominus Walterus de Falconberge, Baldewinus de Rowtona, Richerus de Arnallia, Amandus Pincerna et alii libere tenentes de Arnallia, Rowetona et Benyngholmo, præter moniales de Swyna, concesserunt nobis licentiam ut faceremus unum fossatum, ad latitudinem xx. pedum, per medium terrarum suarum, ubi melius videbamus expedire, inter Arnalliam et Benyngholmum, per quam aquam quæ descendit de Lambwath sine impedimento usque ad Melsam perduceremus; et idem fossatum pro libitu nostro mundaremus,⁴ et omnem terram⁵ ejus poneremus ex utraque parte, et ejus piscationem liberam et quietam haberemus; et, si naves in ea haberemus, ex utraque parte ejus incedere⁶ pos-

¹ *ordinis*] wanting in P.

² *Kayngham*] le Pethyland apud Saltagh, P.

³ Before *Ipsa* insert, Amandus quoque Pincerna dedit nobis, cum corpore suo, unam bovatom et 10 acras terræ, totum Tyrnyngholmum, et tria tofta in Est Benyngholmo;

erased, P. The passage occurs in the text near the end of the chapter, p. 355.

⁴ After *mundaremus* insert et emendaremus, P.

⁵ *et . . . terram*] terramque, P. The *que* erased in E.

⁶ *incedere*] incidere in E.

semus, ad ipsas naves trahendas, et alia nostra negotia A.D. 1210
-1220.
facienda: ita quod non¹ liceret ipsis prædictam aquam
per aliquam fossatam ab ipso fossato nostro excludere vel
avertere, vel alio quolibet modo impedire quominus libere
et sine impedimento haberemus eandem aquam ad nos-
tram voluntatem. Et nos insuper faceremus unum pon-
tem ultra prædictum fossatum, ad carectas et animalia,
in loco convenienti inter Arnalliam et Benyngholmum;
salvis tantum ipsi domino Waltero de Falconberge, et
Baldewino de Rowtona et heredi suo,² usu suo ex utra-
que parte ejusdem fossati et navigatione in eodem.³
Postea autem [concesserunt nobis] totum quod habue-
runt ex australi parte ejusdem fossati, ab orientali parte,
videlicet, bosci nostri de Estwod a prædicto magno
fossato⁴ usque oppositum anguli⁵ ejusdem bosci versus
austrum,⁶ et a prædicto angulo bosci⁷ versus orientem
usque ad Mapelstubb, in orientali parte spineti de
Lumbercottes, ubi descendebat duplex fossatum in
mariscum, et a dicto Mapelstubb et duplici fossato in
directum versus aquilonem usque ad illum locum ubi
fossatum de Wythdyk, quod dividit Melsam et Arnal-
liam, descendit in prædictum fossatum de Monkdyk;
salva tamen dicto domino Waltero et heredibus suis
communa herbagii in eodem loco. Locus autem ipsa
parcella est de Ryhyllerkerre.⁸ Ipso denique domino Arnallia.
Waltero nobis insuper donante unam fossatam in
Arnallia, quam fecit per medium mariscum, a turbaria f. 39 b.
de Melsa usque ad terram arabilem de Arnallia.
Amandus etiam Pincerna præscriptus dedit nobis cum Benyng-
holmus.
corpore suo unam bovatom et x. acras terræ, totum
Tyryngholmum, et tria tofta in Est Benyngholmo.

¹ ita . . . non] nec, P.

² heredi suo] heredibus suis, P.

³ eodem] eadem in MS.

⁴ After *fossato* insert *vocata*
Monkdyk, P.

⁵ *oppositum anguli*] ad australe
angulum, P.

⁶ *versus austrum*] wanting in P.

⁷ a . . . bosci] inde, P.

⁸ *Locus . . . Ryhyllerkerre*] want-
ing in P.

A.D. 1210 ¹ Post cujus obitum, Laurentius de Rowetona desponsavit Agnetem uxorem ejus; qui tres particulas prati de ipsa terra nobis injuste auferebant.¹ Sed tamen, saniori ducti² consilio, ipsas particulas prati nobis restituerunt.³ De qua iterum terra tempore Ricardi abbatis 7 postea referetur.

II. *De divisione aquæ quæ descendit de Lambwath per Monkdyk et aliam fossatam; de Fayrholmo et Belaghe; ⁴ de pastura in Westkerre de Suttona, et de placito ⁵ cum domino Saiero de Suttona.*

Abstraction of the body of Amandus Pincerna by the nuns of Swyne.

Other trespasses by them.

Composition with them.

Water-course.

Cum autem præfatus Amandus Pincerna jam defunctus extitisset et nobis corpus suum jampridem contulisset, moniales de Swyna corpus ipsius Amandi emortuum per violentiam ablatum ad domum suam deportaverunt⁶ et ibidem sepelierunt, fretæ auxilio et consilio domini Sayeri de Suttona. Moniales etiam ipsæ, in marisco quod est inter Waghnam et Swynam fodientes turbas nostras, in nostrum præjudicium, plurimum nobis molestæ fuerunt. Facta est igitur inter nos longa concertatio. Tandem, arbitris inter partes electis, judicatum fuit quod corpus dicti Amandi apud Swynam remaneret, et nos daremus dictis monialibus xx. marcas, ut aqua ipsa quæ descendit de Lambwath ad commoditatem utriusque domus æqualiter divideretur. Quod et factum est.⁷ Nam, antequam ipsum fossatum nostrum le Monkdyk fieret, ipsa aqua,

¹ *Post cujus . . . auferebant*] Aliquantæ ipsarum terrarum Agneti uxori suæ, ad totam vitam suam, ad dotem suam fuerunt devolutæ. Quam quidem Agnetem Laurentius de Rowetona postea desponsaret. At ipse Laurentius cum uxore sua de portione quæ nobis remanebat, tres quasi particulas auferebat, P.

² *ducti*] ductus, P.

³ *restituerunt*] restituit perpetuo possidendas, P.

⁴ *de . . . Belaghe*] wanting in P.,

⁵ *placito*] litigio, P.

⁶ *deportaverunt*] asportaverunt, P.

⁷ *Quod . . . est*] wanting in P.

quæ currit de Lambwath inter Est Benyngholmum et West Benyngholmum, per grangiam ipsarum monialium de Fayrholmo totaliter¹ descendebat² ad mariscum de Waghna, et per Forthdyk in aquam de Hullo. Nosque juri quod aliquando habuimus in grangia de Belaghe et Akenberghe et in ipsa Fayrholme, quæ recto nomine Scithelholme antea vocabatur, et in ipso fossato quod extenditur de Fayrholmo usque ad Benyngholmum et quod extenditur de Fayrholmo usque ad marram de Swina, dictis monialibus renuntiavimus et³ quietum clamavimus imperpetuum. Per præfatum autem Saierum de Suttona, qui partem ipsarum monialium contra nos in omnibus adjuvabat, facti sunt termini in prædicto marisco inter Waghnam et Suttonam per fossata, sicut in tempore Ricardi abbatis 7 postea referetur.⁴ Et,⁵ præter hæc mala et alia quæ dictus Sayerus⁶ nobis fecerat, ipsam partem marisci de Suttona, quam pater suus nobis prius⁷ dederat, nobis abstulit violenter.⁸ Super quo, interveniente nostra appellatione, dominus Papa misit⁹ litteras suas abbatibus Jorevallensi et Sanctæ Agathæ, ac decano Richemundiæ,¹⁰ quatinus super injuriis per dictum Sayerum¹¹ nobis irrogatis, quæ sequuntur¹² inferius, convocatis partibus, causam audirent et, appellatione

A.D. 1210
-1220.

Belagh.

Fayrholme

Suttona.

Injuries
received

from
Saierus de
Suttona.

Sutton
marsh.

Papal com-
mission.

¹ *totaliter*] wanting in P.

² *descendebat*] descendit, P.

³ *dictis . . . et*] pure et absolute renuntiavimus, et ea domui de Swyna, P.

⁴ After *referetur* insert, Unum vero dictorum trium toftorum et tertia pars illius bovatae terræ in Benyngholmo, tempore Roberti abbatis 11, postea fuerunt alienatae, ut patebit inferius, P.

⁵ After *Et* insert, cum hoc tempore præscriptum Sayerus de Suttona hereditatem patris sui fuisset assecutus, P.

⁶ *hæc . . . Sayerus*] alia mala quæ, P.

⁷ *prius*] wanting in P.

⁸ *abstulit violenter*] auferens, ejus emolumentum nos pacifice gaudere non sinebat, P.

⁹ *interveniente . . . misit*] per nos ad dominum papam fuerat appellatum. Quapropter, P.

¹⁰ After *Richemundiæ* insert dirigebat, P.

¹¹ *per . . . Sayerum*] wanting in P.

¹² *sequuntur*] secuntur, in this and other instances, in both MSS.

A.D. 1210 remota, fine debito terminarent. Quarum auctoritate
 -1220. præfati iudices dictum Sayerum et ejus complices
 pluries citari fecerunt,¹ nobis responsuros² super re-
 tentione testamenti Amandi patris sui³ de prædicta
 portione in Westmarisco de Suttona, quam nobis in ul-
 tima voluntate sua concedebat, et super ablatione xxii.
 quarteriorum frumenti, et extortione centum solidorum,
 et aliis nonnullis rebus de domibus nostris violenta
 armatorum manu per ipsum Sayerum asportatis, et spo-
 liatione duarum berchariarum, et asportatione corporis
 Amandi Pincernæ supradicti.⁴ Post quas vero crebras
 citationes coram præfatis iudicibus, de consensu par-
 tium, lis super præmissis habita tandem sub hac pacis
 forma conquievit; ita quod nos omnes querelas præ-
 nominatas præfato Sayero remittebamus: unde idem⁵
 f. 40. Saierus nobis dedit sufficientem pasturam xl. vaccis
 cum sequela sua in dicto marisco de Suttona; et in-
 super concessit nobis et confirmavit omnes donationes
 quas antecessores sui monasterio nostro fecerunt; vide-
 licet, de pastura sufficiente aliis xl. vaccis cum sequela
 sua in prædicto marisco, et de terris et omnibus aliis
 rebus, secundum tenorem chartarum antecessorum suo-
 rum quas habemus. De charta tamen patris sui super
 prædicta pastura de Westmarisco nullam confirma-
 tionem nobis exhibebat. Conventum insuper fuerat
 in hac parte, quod nec prædictus Sayerus nec heredes
 ejus, nec aliquis de hominibus eorum, vel aliquis ex
 parte eorum, nec etiam nos aut aliquis ex parte nostra,
 turbas foderent in prædicto marisco, aut aliquo alio⁶
 modo prædictam pasturam deteriorarent, et ab omnibus
 aliis fossionem turbarum in ipso marisco pro posse

A com-
promise.

¹ After *fecerunt* insert, ut coram
 psis comparerent, P.

² *responsuros*] responsuri, P.

³ *sui*] præfati Sayeri, P.

⁴ *supradicti*] qui, ut prædicitur,

corpus suum in monasterio nostro
 legaverat sepeliendum, P.

⁵ *unde idem*] idemque, P.

⁶ *alio*] quolibet, P.

facerent amoveri.¹ Qui quidem Sayerus genuit Aman-
 dum:² cui, de 25 libratis terræ quas ei promiserat ad
 uxorem suam dotandam, dedit xii. libratas et dimi-
 diam terræ in Suttona, cum capitali mesuagio suo in
 Suttona, incluso fossato sub gardino suo, et cum eodem
 fossato et una acra terræ cum diversis culturis in Sut-
 tona.³ Quæ omnia pro septem bovatis et dimidia
 terræ fuerant computata, et quæ idem Amandus, apud
 nos factus novicius, monasterio nostro dedit, ut⁴ in
 tempore Michaelis abbatis 8 postea referetur.

A.D. 1210
 -1220.
 Grant from
 Amandus,
 son of
 Sayerus.

III. *De terris et tenementis acquisitis seu alienatis
 in Grymestona, Hyldolnestona, Owstwyk, Prestona,
 Hedona, Halsam, Frysmersk, Owththorne et Dy-
 meltona.*

Radulphus de Grymestona dedit nobis servitium Grymes-
 trium solidorum de una bovata terræ in Grymestona,
 quam Walterus Jordan⁵ tenuit, et prædictos tres
 solidos nobis solvere affidavit. At etiam Thomas filius
 prædicti Radulphi quinque selliones terræ, et Rober-
 tus Pincerna unam bovata terræ quam habuit de
 prædicto Radulpho, ibidem nobis dederunt.⁶ Quæ
 quidem bovata ad feodi firmam pro 9 solidis annuis
 postea dimittebatur, tempore Ricardi abbatis 7. Præ-
 scriptos autem tres solidos⁷ de memorata priori⁸
 bovata⁹ non percipimus; sed causa ignoratur. Ipse
 quoque Amandus Pincerna dedit nobis unam bovata

Grymes-
 tona.
 Grants
 from Ralph
 de Gryme-
 stone and
 others.

¹ After *amoveri* insert, Per præ-
 dictum ergo Sayerum facti sunt
 certi termini in prædicto marisco,
 inter Wagnam et Suttonam, per
 fossata; sicut in tempore Ricardi
 abbatis 7 postea referetur, P.

² After *Amandum* insert filium
 suum, P.

³ After *Suttona* insert, cum suis

pertinentiis sibi et heredibus suis
 imperpetuum possidendis, P.

⁴ *dedit, ut*] wanting in P.

⁵ After *Jordan* insert nobis, P.

⁶ *dederunt*] erogabant, P.

⁷ After *solidos* insert de feodi
 firma, P.

⁸ *priori*] wanting in P.

⁹ After *bovaia* insert in præsentī,
 P.

A.D. 1210 ~1220. Owstwyk. terræ cum duobus toftis in Hildonestona, et tenementa quædam in Owstwyk, quæ sub specie totius tenementi sui ibidem¹ expressit.² Sed dominium tamen totius feodi sui in eadem penes heredes suos noscitur remanere. Sed ad quorum manus ipsa bovata terræ et duo tofta in Hildolestona devenerunt penitus ignoratur, præcipue cum nihil unquam in eadem villa præter chartas tantum meminerimus³ nos habuisse. Gilbertus etiam le Aungell duas bovatas terræ et duo tofta in Owstwyk nobis dedit.⁴ Willelmusque de Kyllynge dedit nobis unum toftum in Prestona; sed ad cujus manus ipsum toftum devenerat penitus⁵ ignoratur.

Hedona. Annual pittance. Walterus quoque le Heere,⁶ clericus comitis Albemariæ, dedit nobis, ad pitanciam annuatim conventui in festo Sanctæ Mariæ Magdalenæ faciendam, certam terram et domum in Hedona; salvis comiti Albemariæ quatuor denariis, et uni alteri septem denariis annuis, quadrante minus. Quam quidem terram et domum idem abbas Hugo Ricardo clerico de Aldburghe ad feodi firmam retradebat; reddendo inde nobis in die Sanctæ Margaretæ, ad prædictam pitanciam faciendam, duos solidos et tres denarios annuatim, et reliquos redditus persolvendo. Lucas etiam de Hedona mercator alteram portionem terræ in Hedona nobis contulit.⁷ Sed et Willelmus Passemere⁸ nobis cum corpore suo unum mesuagium de feodo nostro, quod dudum, ut præfertur, habuimus ex dono comitis Albemariæ in Hedona, ad annuam pitanciam conventui in vigilia Paschæ faciendam, nobis reddidit,⁹ reddendo domino comiti duos denarios annuatim. Hoc quoque tempore,

Annual pittance. f. 40 b.

¹ *ibidem*] in Owstwyk, P.

² *expressit*] exprimebat, P.

³ *tantum meminerimus*] de eadem terra et tenementis recolitur, P.

⁴ *dedit*] concedebat, [ut] tempore Michaelis abbatis 8 postea referetur, P.

⁵ *ad . . . penitus*] qualiter ipsum toftum a nobis deveniebat iterum, P.

⁶ *Heere*] Herre, P.

⁷ *contulit*] conferebat, P.

⁸ *Passemere*] Pasmer, P.

⁹ *reddidit*] erogabat, P.

Stephanus de Halsam dedit nobis capitale mesuagium suum, decem tofta et decem bovatas terræ, in Esthalsam; quæ postea per prædictum abbatem Hugonem¹ præscripto Lucæ de Hedona et heredibus suis, reservatis nobis decem solidis annuis, fuerunt alienata. Qui quidem Lucas, pro se et heredibus suis, fide juravit interposita quod ipsam firmam annuam x. solidorum fideliter terminis solverent assignatis, et quod prænominatam terram aliis viris religiosis ad tenendum nunquam assignarent, nec etiam alicui sæculari ipsam terram darent, venderent, seu aliquo modo alienarent, quominus nos præscriptam firmam et cætera quæ ad nos de jure pertinent de eadem terra libere habere valeremus. Ita tamen quod quicumque omnes prædictas x. bovatas, sive aliquam illarum partem, tenuerit, quantum ad illam partem quam tenet de prædicta terra pertinet nobis ex debito solveret annuatim; alioquin nobis ipsam partem terræ de qua firmam non receperimus in manu nostra liceret retinere. Ipse tamen Lucas eadem tenementa cuidam Waltero de Hedona vendidit,² sicut in sequentibus tempore Michaelis abbatis 8 apparebit. Johannes filius Petri de Melsa dedit nobis, ad luminare privatarum missarum, homagium et servitium Odonis filii Thetardi et heredum suorum de duabus bovatis terræ in Frismarisco.³ Sed tamen quantum servitium dicti Odonis extitit, vel si unquam ejus servitium et homagium habebamus, penitus ignoratur. Ipse quoque abbas Hugo, ut prædictum⁴ vendidit cuidam Willelmo Blundo de Hedona duo tofta et duas bovatas terræ, et unum hominem cum tota sequela sua alteram bovatarum illarum tenentem, in Owtthorne; reddendo nobis xii. denarios annuatim.

A.D. 1210
-1220.
Halsam.

Frismersk.
Grant for
light for
private
masses.

Owtthorne.

¹ *Hugonem*] wanting in P.

² *vendidit*] vendebat, P.

³ After *Frismarisco* insert, et nos
6 solidos archiepiscopo Eboracensi,

et cuidam alteri 3' solidos, annuatim
reddere teneremur, P.

⁴ *ut prædicatur*] omitted in P.

A.D. 1210 Quem redditum, pariter cum redditu xiiii. solidorum
 -1220. in Tunstallia, dedit abbas Ricardus 10 in escam-
 bium pro annuo redditu xvi. solidorum exeuntium de
 terris et tenementis nostris in Mollescroft, sicut in
 tempore suo etiam referetur. Et magister Galfridus ¹
 Dymel- Gybwyn, nobilis quidam vir de australibus partibus
 tona. Angliæ, dedit nobis ad fabricam ecclesiæ nostræ viginti
 Grant from Geoffrey bovatas terræ in Dymeltona, ² quam habuit de comite
 Gybwyn for the Albemarlæ, in escambium cujusdam terræ quam idem
 fabric of the church. Galfridus ³ habuerat ex dono nobilis mulieris Aliciæ
 de Romely, amicæ prædicti comitis, videlicet Willelmi
 filii Willelmi de Fortibus. Et comes prædictus con-
 firmavit nobis prædictam ⁴ terram, cum hominibus
 eam excolentibus et tota sequela eorum, ⁵ solutam ab
 omni servitio, exactione et consuetudine, excepto forin-
 seco servitio. ⁵ De quibus quidem nativis ⁶ tempore
 Roberti abbatis 16 postea referetur, ubi scribitur de
 Waghna. ⁷

IIII. *De terris et tenementis acquisitis in Rowth, et
 factura grangiæ nostræ ibidem.* ⁸

Rowth. Herbertus de Sancto Quintino, acceptis a nobis xx.
 Purchase of land marcis, vendidit ⁹ nobis tres bovatas terræ in Rowth;
 from Herbert de St. reddendo sibi et heredibus suis de una bovata earum
 Quintin. xii. denarios ¹⁰ et forinsecum servitium, et pro reliquis
 duabus quinque solidos annuatim. De quibus tamen
 quinque solidis nos forinsecum servitium facere tenere-
 mur, et residuum ipsorum 5 solidorum sibi et here-
 dibus suis solveremus; et, si forte aliquo anno prædicti

¹ *Galfridus*] Gaufridus, P.

² *Dymeltona*] Dymyltona, P.

³ *Galfridus*] Gaufridus, P.

⁴ *prædictam*] ipsam, P.

⁵ *solutam . . . servitio*] wanting
 in P.

⁶ *quidem nativis*] wanting in P.

⁷ *ubi . . . Waghna*] wanting in P.

⁸ *et . . . ibidem*] wanting in P.

⁹ *vendidit*] vendebat, P.

¹⁰ After *denarios* insert annuatim,
 P.

5 solidi non suffecerint ad forinsecum servitium per- A.D. 1210
 solvendum, de 5 solidis anni futuri sumeretur, donec -1220.
 plenarie solveretur. Ipse autem Herbertus medius fuit
 inter nos et Alanum de Scrutevylla, dominum de
 Rowth, de toto servitio quod de præfatis tribus bovatis
 terræ debebatur. Cujus filius Willelmus de Sancto
 Quintino dictas tres bovatas terræ nobis confirmavit,¹
 ita plane quod nos, ab ipso tempore in futurum, face-
 remus heredibus dicti Alani de Scrutevylla servitia
 pro ipsa terra quæ patri suo et heredibus suis fa-
 cere debuimus et consueveramus; et ipse de homagio,
 relevio et omni servitio, exactione, consuetudine, et
 re ad terram pertinente, præter prædictum liberum f. 41.
 forinsecum servitium, nos pro prædicta terra acquie-
 taret. De quo iterum servitio a nobis exacto tempore
 domini Adæ abbatis 14 postea referetur. Duoque
 fratres etiam sacerdotes, Philippus et Robertus, qui
 habebant dimidiam carucatam terræ in Rowth, eam
 nobis contulerunt. Ipsa autem terra ad eos devenerat
 tali modo. Thomas quidam rector ecclesiæ de Ruda
 habuit ipsas 4 bovatas terræ. Qui, dum rector ecclesiæ
 erat, dictos Philippum et Robertum genuit² ex muliere
 quadam nomine Aldeana. Et postea³ reliquit eccle-
 siam et desponsavit dictam mulierem; ex qua genuit
 duas filias, Aliciam et Agnetem. Defuncto autem dicto
 Thoma, patre eorum, cum ipsæ⁴ Alicia et Agnes infra
 minorem ætatem fuissent constitutæ, dictus⁵ Philippus
 capellanus⁶ frater earum cepit præfatas 4 bovatas, ad
 custodiendum eas ad opus sororum suarum, et post
 pauca nos de ipsis 4 bovatis terræ feoffavit. Mortua
 præfata Alicia sine herede de corpore suo procreato,
 ipsæ 4 bovatae terræ ad dictam Agnetem sororem suam

Acquisi-
 tion of half
 a carucate
 of land in
 Rowth.

¹ *confirmavit*] confirmabat, P.

² After *genuit* insert postea sacer-
 dotes, P.

³ *Et postea*] Qui dictus Thomas, P.

⁴ *ipsæ*] ipsa in MS.

⁵ After *dictus* insert dominus, P.

⁶ *capellanus*] wanting in P.

A.D. 1210 descendissent;¹ sed ipsa Agnes et heredes ejus dic-
-1220. tas 4 bovatas,² et insuper Alanus de Scrutevylla et
Willelmus filius ejus easdem,³ pro forinseco servitio
tantum, nobis imperpetuum confirmaverunt.⁴ Præfatus
autem Thomas quondam persona emit alias 2 bovatas
terræ de Willelmo de Scrutevylla seniore, quas ipse
Thomas⁵ tenuit in tota vita sua. Et cum obiret, et
Philippus filius ejus præfatus adhuc in transmarinis
partibus moraretur, præfatus Willelmus de Scrute-
vylla, ante adventum dicti Philippi, præfatas duas
bovatas in manus suas recepit. Post cujus mortem,
Cecilia uxor sua duas filias suas cum dictis 2 bovatis
terræ maritavit; quarum unam cum una filia sua
dederat Stephano de Pokthorpia in maritagium;⁶ quam
bovatam Petrus⁷ filius Willelmi de Ruda retinet in
præsenti. Alteram vero bovatom præfata Cecilia dedit⁸
cum altera filia sua in maritagium Henrico de Hotona.
Cujus heres per successionem Jacobus de Hotona extat
hiis diebus. Sed cum prædictus Philippus, de trans-
marinis⁹ rediens, et cum¹⁰ præscripta Agnes soror sua
ipsas duas bovatas terræ sic ablatas¹¹ nequiverat¹²
recuperare,¹³ prædicti Philippus et Agnes,¹⁴ cum sæpe-
dictis 4 bovatis terræ, totum jus et clamium quæ
in præfatis duabus bovatis terræ habere poterant¹⁵
nostro monasterio contulerunt,¹⁶ ut si quando eas pos-

¹ *descendissent*] descendisse de-
buerunt, P.

² *Agnes . . . bovatas*] Agnete et
heredibus ejus nobis confirmationes
dictarum 4 bovatarum [concedenti-
bus?] ipsas adhuc pacifice posside-
mus, P.

³ *easdem*] ipsas 4 bovatas, P.

⁴ *confirmaverunt*] confirmabant,
P.

⁵ After *Thomas* insert persona, P.

⁶ After *maritagium* insert, ejus
filie filiam Ricardus de Gundby seu

Petrus heres ejus postea duxerat in
uxorem, P.

⁷ After *Petrus* insert de Ruda, P.

⁸ *dedit*] dederat, P.

⁹ *transmarinis*] transmare, P.

¹⁰ *cum*] wanting in P.

¹¹ *ablatas*] alienatas, P.

¹² *nequiverat*] nequiverunt, P.

¹³ *recuperare*] obtinere, P.

¹⁴ *prædicti . . . Agnes*] wanting
in P.

¹⁵ *poterant*] potuerunt, P.

¹⁶ *contulerunt*] conferebant, P.

semus recuperare nobis et successoribus nostris imper- A.D.1210
petuum teneremus. Sed tamen usque in præsens eas -1220.
nequivimus obtinere.¹ Præfatus etiam Philippus dedit
nobis totum jus quod habebat in duabus bovatis
terræ quas prior de Brydlyngtona tenebat ibidem; de
quibus 2 bovatis terræ tempore Michaelis abbatis²
postea referetur. Præfatus itaque Philippus dedit³
Willelmo servienti de Beverlaco duas acras turbariæ Rowth
in marisco de Ruda, et cuidam Willelmo clerico de marsh.
Anlofby 4 perticatas turbariæ,⁴ quas⁵ ipsi postea
nobis imperpetuum concedebant.⁶ At tunc grangiam
ibidem feceramus.⁷ Post aliquot autem deinde annos,
idem Philippus apud nos factus novicius expiravit.

V. *De Hayholmo; et de⁸ terris et tenementis in
Rystona, Caldona, Esttheytfeld, Westtheytfeld et Gowsle.*

Præscriptus autem Herbertus de Sancto Quintino Hayhol-
concessit nobis ut faceremus unum fossatum xx. pedum mus.
in latitudine pro divisa in marisco quod est inter Formation
Burtonam et⁹ Hayholmum, videlicet ab Arnhow usque of a bound-
in Hullum, et ut terram jaceremus ex utraque parte dary dyke.
fossati; ita tamen quod nos aquam intra dictum fossa-
tum liberam ad nostrum proprium usum haberemus,
tam ad piscandum quam ad portandum ea quæ neces-
saria sunt nobis, et ad cætera aisiamenta nostra. Et f. 41 b.
Henricus de Scurres dedit nobis cum corpore suo unam Rystona.
bovatam terræ in Rystona, cum quadam pastura¹⁰ eidem
pertinente, reddendo Waltero de Scurres et heredibus

¹ usque . . . obtinere] a nobis
alienæ remanent, ut est certum, P.

² After *abbatis* insert 8, P.

³ *dedit*] dederat, P.

⁴ After *turbariæ* insert, in latitu-
dine et longitudine, P.

⁵ *quas*] quæ in both MSS.

⁶ *concedebant*] erogabant, P.

⁷ *At . . . feceramus*] wanting in
P.

⁸ *de*] wanting in P.

⁹ After *et* insert *manerium nos-
trum de*, P.

¹⁰ *pastura*] *mansura*, P.

A.D. 1210 suis quædam calcaria, pretio 4 denariorum tantum.
 -1220. De qua mansura tempore Michaelis abbatis 8 postea
 Coldona. referetur. Robertus etiam Cokerellus de Coldona dedit
 nobis 4 bovatas terræ cum tribus toftis in Coldona,
 exceptis viii. acris terræ de prædictis iiij. bovatis,
 Grant of quas sibi reservavit ad faciendum forinsecum servitium
 land with burial. quod eadem 4 bovatae facere consueverunt. Præterea
 dedit nobis pasturam sufficientem viii. bobus ubique,
 cum averiis suis, in dominica pastura sua ejusdem villæ.
 Deditque nobis, cum corpore suo apud nos sepeliendo,
 unam culturam in dicta villa¹ cum prato adjacente, et
 alias duas bovatas terræ cum uno tofto in eadem
 villa. Cujus filius Robertus, cum hereditatem patris
 sui fuisset assecutus, confirmavit nobis omnes prædictas
 donationes, et² promisit nobis, ac tactis sacrosanctis
 evangeliis voluntate spontanea juravit, quod nemini
 aliquam partem de³ patrimonio suo daret, venderet seu
 invadiaret, sine consilio nostro et voluntate, nec ali-
 cujus consilio acquiesceret quod esset contra nostram
 libertatem et voluntatem. Nec tamen aliquas plures
 terras in dicta villa valuimus obtinere, sed nec adeptas
 Loss of diu⁴ retinebamus. Nam præscriptas 4 bovatas cum
 land. pastura 8 bobus Ricardus abbas 7us Matheo fratri
 et heredi dicti Roberti ad feodi firmam pro dimidia
 marca annua retradebat. Sed et illa dimidia marca ex
 processu temporis est neglecta. Reliquæ vero duæ
 Estheithfeld. bovatae et cultura ad quos devenerint ignoratur. Idem-
 que abbas Hugo concessit ad feodi firmam Willelmo
 filio Galfridi de Wythornwyk unam bovata et dimi-
 diam terræ et unum clausum, totum videlicet quod
 habuimus in Estheithfeld de Willelmo Tele et Balde-
 Westheithfeld. wino Tyrrell; et duas bovatas cum 3 sellionibus quæ

¹ dicta villa] territorio dictæ villæ, P.

post seisinam inde factam de patri monio suo in Coldona, P.

³ After *de* insert dicto, P.

² After *et* insert, infra quindenam

⁴ adeptas diu] illas ut decebat, P.

habuimus de Thoma de Areyns in Westheytfeld, ut ^{A.D. 1210} ipse Willelmus filius Galfridi ipsa omnia tenementa de ^{-1220.} nobis per forinsecum servitium et annuum redditum sex denariorum annuorum¹ teneret.² Concessitque ad feodi firmam Thomæ filio Walteri de Frismarisco 4 alias bovatas terræ, quas habuimus in Westheytfeld ex donatione Willelmi de Areyns, ut ipse redderet nobis xii. denarios annuatim. Cujus 'heredibus' etiam³ et dictæ aliæ 2 bovatae terræ in Westheytfeld⁴ et dicta⁵ tenementa in Estheytfeld devenerunt. Postea quidem Thomas filius dicti Thomæ filii Walteri, pro quadam summa pecuniæ quam ei dederamus ad acquietandum eum de debito Judæorum, remisit⁶ nobis præfatas 4 bovatas et quæcunque tenebat de nobis in⁷ Westheytfeld et in Erghoma. Postea tamen advenit quidam Johannes filius Walteri filii Galfridi de Byltona; ipsa tenementa petiit⁸; qui jure hereditario, ut asseruit, ipsa tenementa in Westheytfeld et Erghoma, et alia tenementa in Estheytfeld, Gowsle et Mertona, sortiri debuisset. Cui, cum ipsa omnia terras et tenementa in manibus nostris per tempus aliquod detinuissimus, sub certis conditionibus ea omnia ut jus suum redderamus; sicut in tempore Michaelis abbatis 8 postea referetur. Tradidit etiam idem abbas ad feodi firmam Stephano de Gowsle quoddam clausum in Gowsle,⁹ ut ipse illud teneret de nobis per servitium annuum 4 denariorum. Pro quo idem Stephanus nobis confirmavit¹⁰ 4 bovatas terræ cum pertinentiis, quas de Petro de Tuschet habebamus; et se nobis insuper obligavit quod nunquam pro re aliqua prædictam elemosynam destringeret, sed se et heredes suos caperet ad

Release
from Jews.

Gowsle.

¹ annuorum] annuatim reddendorum, P.

² teneret] detineret, P.

³ cujus . . . etiam] Cui, H.

⁴ terræ in Westheytfeld] præscriptæ ibidem, P.

⁵ dicta] alia terræ et, P.

⁶ remisit] remittebat, P.

⁷ After in insert dicta villa de, P.

⁸ ipsa . . . petiit] wanting in P.

⁹ Gowsle] Gowsyll, P.

¹⁰ confirmavit] confirmabat, P.

A.D. 1210 aliud tenementum quod Willelmus filius Petri de Ald-
 -1220. burghe tenebat de eo in eadem villa. Qui, secundum
 f. 42. confirmationem quam nobis prius faciebat, prædictas 4
 bovatas cum pertinentiis de omnibus servitiis acquie-
 tare debebat. Quæ tamen 4 bovatae postea fuerunt
 alienatae; sicut in tempore Michaelis abbatis 8 postea
 referetur.

VI. *De inceptione grangiae de Wathsand; de escam-
 bio terrarum de Erghoma; et de terris acquisitis
 ibidem, et in Beforth,² Drynghowe et Walkyng-
 тона.²*

Wathsand. Robertus filius Ricardi de Wathsand dedit nobis, ad
 Annual pitance, pitanciam conventui nostro faciendam, xii. denarios, de
 se et heredibus suis ad festum Sancti Martini nobis
 annuatim persolvendos, donec ipse vel heredes sui pro-
 viderent³ nobis in aliqua certa re unde reciperemus
 redditum ipsorum xii. denariorum. Nec multo quidem
 post, idem Robertus dedit nobis unum clausum in
 Wathsand, 33 perticatarum in longitudine, et latitudine
 a certa terra del Holenge⁴ usque ad aquam de marra
 de Hornse, in occidentali parte ejusdem marrae, in loco
 qui Northgreen dicebatur, scilicet juxta divisam inter
 Wathsand et Setonam, et cum fossatis quæ circueunt
 prædictum clausum, et quicquid intra prædicta fossata
 continetur. Cui clauso prædictus Robertus dedit nobis
 tres acras terræ contiguas, in ipso loco de Northgreen,
 super marram de Wathsand, in ejus parte occidentali,
 ut de loco utroque liberum introitum et exitum ad
 carectas, homines et animalia, et ad omnia alia neces-
 saria nostra facienda, in toto territorio de Wathsand,
 et cum communi pastura, quantum pertinet ad unum

¹ After *Beforth* insert et in, P.

² et *Walkyngtona*] wanting in P.

³ *providerent*] providissent, P.

⁴ *Holenge*] Holhenge, P.

toftum et unum clausum ibidem. Atque ¹ Johannes A.D. 1210
de Lasceles dedit nobis unum clausum in Setona, super -1220.
marram de Wathsand, et piscationem unius sagenæ in Setona.
tota marra de Wathsand et de Hornse. Quod quidem Right of
clausum oneratum fuerat de duobus denariis annuis, fishing in
quos Willelmus filius Petri² de Setona nobis imperpe- Wathsand
tuum remittebat.¹ ^{b3} Idem vero Hugo abbas dedit domino Erghoma.
Nicholao de Stutevylla et heredibus suis unam caruca-
tam terræ cum sex toftis in Erghoma, et servitium
Rumphari de Erghoma et heredum suorum de duabus
bovatis terræ in eadem; tenenda de nobis sine homagio
et releviis, quieti a servitiis quibuscunque, præter forin-
secum servitium quantum pertinet ad tres bovatas
terræ et tertiam partem unius bovatae, et faciendum
nobis servitium quod ad illas 2 bovatas terræ, quas
dictus Rumpharus tenuit, pertinebat. Dedimusque ei
insuper xl. marcas in perpetuum escambium pro toto
capitali dominio suo de decem carucatis terræ, quas
Thomas filius Thomæ de Ettona tenebat de eo in villis
de Skyrena, Hotona et Crauncewyk. De quibus x.
carucatis terræ ubi de Skyrena scribitur postea refere-
tur. Ipse autem dominus Nicholaus dedit præfata
tenementa in Erghoma Johanni de Melsa et heredibus
suis de nobis tenenda. Qui Johannes duos filios habuit,
Stephanum et Petrum. Præfatus vero Stephanus⁴
prædicta tenementa dedit⁵ Petro fratri suo, de quo et
ea postea acquirebamus; sicut in tempore Ricardi
abbatis 7 postea referetur. ^a Et Radulphus filius Grant of
lands in

¹ *Johannes remittebat*] in
loco ipso juxta divisam de Setona
grangia nostra de Wathsand est
incepta, et aliæ terræ infra domi-
nium de Wathsand ei addebantur,
de quibus postea referetur; et aliæ
terræ ibidem conducebantur, P.
The passage in the text is written
over an erasure in E.

² *Willelmus filius Petri*] Written
simply *Petrus filius* in the MS.;

but see the deed referred to in
Lansdowne MS. 424, f. 131 b.

³ The letter *b* placed in the MS.
as in the text, and the letter *a* placed
against the beginning of a subse-
quent passage, would seem to be
designed to indicate an intended
transposition of sentences.

⁴ After *Stephanus* insert, *accepta*
a patre suo, P.

⁵ *dedit*] *dederat*, P.

A.D. 1210 Gilberti de Skyrlyngtona et Emelina mater sua, uxor
 -1220. dicti Radulphi,¹ totum dominium suum quod habebant
 Erghom in dicta villa de Erghoma, duas videlicet bovatas terræ
 from Ralph de Skyr- de dominico suo, nobis contulerunt.² At ipse Radul-
 lington. phus solus xii. denarios annuos, de duobus solidis
 annuis exeuntibus de duabus bovatis terræ quas dictus
 Rumpharus de Erghoma tenuit, ut præfertur, quos ipse
 Radulphus percipere solebat, et dominium duarum
 aliarum bovatarum terræ ibidem quas Agnes soror sua
 de ipso tenuit, et annuum redditum unius libræ piperis
 pro dictis duabus bovatis terræ, nobis concedebat. Qua
 tamen Agnete sine herede corporis sui mortua, quatuor
 filiæ dicti Radulphi, videlicet Marjoria, Beatrix, Cecilia
 et Alicia, tenuerunt dictas duas bovatas terræ de nobis
 per servitium militare. Processu vero temporis, filii et
 heredes istarum sororum reddiderunt nobis totam præ-
 dictam terram, ut patebit inferius. Iste quidem Ra-
 dulphus de Skyrlyngtona prius desponsaverat quandam
 mulierem vocatam Ernburghe, de qua genuit prædictas
 4 filias. Quæ et Agnes soror sua senior habuerunt
 totum dominium villæ de Erghoma, et dederunt tertiam
 partem de Erghoma Henrico le Clerk dimidio fratri
 eorum. Walterusque de Wylesthorpe desponsavit præ-
 dictam Agnetem, et genuit ex ea Walterum; qui genuit
 Henricum le Nayre; qui dedit priori de Brydlyngtona
 totum quod habuit in villis de Wylesthorpia et de
 Erghoma. Petrus filius Roberti Talonis dedit nobis
 homagium et servitium Willelmi filii Roberti, filii
 Aliciæ, filiæ Galfridi le³ Breton, et heredum suorum,
 de dimidia carucata terræ in Beforth, et de una bovata
 terræ in Walkyngtona, Petro filio Thomæ de Greynes-
 by ipsam donationem nobis confirmante. Et Thomas
 Carpentarius frater Willelmi prædicti, filii Roberti,
 dedit nobis unum toftum et croftum, 8 acras et dimi-

Children
of Ralph
de Skyr-
lington.

f. 42 b.

Beforth.

Walkyng-
tona.

¹ *Radulphi*] an error for *Gilberti*.

² *contulerunt*] concedebant, P.

³ *le*] wanting in P.

diam rodefallam, et 6 perticatas terræ, in Beforthe, de A.D. 1210
supradicta dimidia carucata terræ. Ricardusque ad
marram de Beforth et Willelmus filius ejus dederunt
nobis unam acram et unum sellionem terræ ibidem.
Willelmus quoque de Kyll yng et Walterus Jordan Dryng-
dederunt nobis, ad luminare privatarum missarum, howe.
homagium et servitium quatuor solidorum de una
bovata terræ in Drynghowe.

VII. *De terris et tenementis*¹ *de Mytona, Cotyngham,*²
*Newtona, Mollescroft, Mydeltona, Boltona,*³ *Wartre,*
*Blaunchemarle*⁴ *et North Daltona.*

Per idem tempus dedimus Eustachio Vescy quin- Mytona.
decim marcas, quatinus confirmaret nobis terras nostras
de Mytona, et constitueret terminos inter nos et homi-
nes suos de Swanneslond, qui oves nostras multoties⁵
in pastura nostra de Mytona ceperant, debito aut
causa qualicunque. Quod et factum est.⁶ Interea
autem quia molendinum nostrum super Hullum in Cotyng-
territorio de Cotyngham deperierat et ad nihil utile ham.
redactum fuit, ipsumque et fossatum sine magnis ex- Decay of
pensis non poterant mundari et emendari, ea the mill.
de Stutevylla reddebamus. At ille, pro escambio dicti
molendini et fossati, pasturam ad xxiii. vaccas et unum
taurum in pasturis de Cotyngham nobis reconcessit.⁷
Deditque nobis unum clausum super ripam de Hullo,
ab ipsa ripa usque ad sedem dicti molendini,⁸ et etiam
pasturam ad vi. vaccas cum sequelis earum unius anni,
loco unius marcæ, ad annuam pitanciam conventui Yearly
pittance.

¹ *et tenementis*] wanting in P.

² After *Cotyngham* insert *Wal-
kyngtona*, P.

³ *Boltona*] *Boveltona*, P.

⁴ *Blaunchemarle*] wanting in P.

⁵ *multoties*] *multotiens*, MS.

⁶ *Quod ... est*] wanting in P.

⁷ *reconcessit*] *concedebat*, P.

⁸ After *molendini* insert, *quod pro
præfata pastura commutabamus*, P.

A.D. 1210 faciendam.¹ Johannesque de Mathom² dedit nobis
 -1220. medietatem capitalis mesuagii sui in Newtona, juxta
 Newtona. Gerthomiam, et dimidiam carucatam terræ in eadem;
 et insuper² remisit nobis homagium et annuam firmam
 Mollescroft. 40 denariorum de 2 bovatis terræ in Mollescroft, quos
 Radulphus Savage, de quo præscriptum est, et heredes
 sui, qui medii fuerunt inter nos et ipsum Johannem,
 dicto Johanni pro ipsa terra solvere³ consueverunt,
 Mydeltona. et quos⁴ dicto Radulpho reddere solebamus. Sed et
 miles quidam, Simon de Tuschett, apud nos decedens,
 xxiii. acras terræ et pasturam cc. ovibus in Mydel-
 Boltona. tona, et Rogerus filius Serlonis unum toftum et
 croftum ibidem, nobis contulerunt.⁵ Interim vero Wil-
 Wartre. helmus filius et heres Hugonis de Boveltona graviter
 nos implacitavit super terris quas a patre suo in
 Boveltona et Wartre emebamus. Nec tamen quietem
 super hoc valuimus adipisci, donec in curia regis unum
 toftum et duas bovatas terræ quas habuimus in Bovel-
 tona, pro recognitione juris nostri de præfatis terris
 nostris in Wartre, eidem Willelmo redderemus. Unde
 f. 43. ipse præfatas terras in Boveltona ex nostra conces-
 sione⁶ possidebat, et nobis ipsas terras de Wartre
 confirmabat. Et Willelmus de Boscehalle dedit nobis
 totum servitium Adæ filii Yvonis Gryse de duabus
 bovatis terræ, et quarta parte unius bovatae et ij.
 toftis, in Wartre, et annuum redditum unius denarii
 de eisdem tenementis percipiendum. Nosque præfatas
 terras et tofta eidem Adæ confirmavimus, reddendo
 nobis 2 solidos annuatim. Postea autem compertum

¹ After *faciendam* insert, Et Petrus filius Roberti Talonis dedit nobis homagium et servitium Willelmi filii Roberti filii Aliciæ filiæ Galfridi Bretonis de Beforth et heredum suorum, de una bovata terræ in Walkyngtona, P.

² *dedit . . . insuper*] an interlineation in P.

³ *solvere*] *facere*, P.

⁴ *quos*] written *quæ* in MS.

⁵ After *contulerunt* insert, Quæ postea per Ricardum abbatem 12 ad feodi firmam dimittebantur, P.

⁶ *ex . . . concessione*] wanting in P.

fuit præfatum Adam nativum Ricardi Trussebuth¹ A.D. 1210
 extitisse. Quem tamen ipse Ricardus cum omni^{-1220.}
 sequela sua et catallis nobis relaxabat. Quapropter^{Convey-}
 ipsæ terræ² ad manus nostras fuerunt devolutæ. De^{ance of a}
 quibus terris et aliis bovatis quas ibidem tunc habe-^{bondman.}
 bamus, dedimus² præfato Ricardo Trussebuth³ 48 acras
 terræ in diversis locis campi Wartriæ,⁴ in escam-
 bium pro aliis 48 acris terræ ibidem nobis imperpe-
 tuum possidendis. ⁵ Ita quod de dictis 2 bovatis et^{Blanche-}
 quarta parte unius bovatae terræ, et de aliis quinque^{marle.}
 bovatis terræ quas habuimus de Hugone de Boveltona,
 propter diversa escambia terrarum grangiae nostræ de
 Blaunchemarle adjacentium, quatuor solæ bovatae terræ
 dicuntur in tenuris tenentium nostrorum de Wartre
 remanere. Reliquæ autem terræ nostræ ibidem dictæ
 grangiae nostræ adjacentes eidem grangiae noscuntur
 pertinere.⁵ Dehinc Robertus clericus, filius Willelmi^{Daltona.}
 Monetarii de Eboraco, qui apud nos factus est mona-
 chus, dedit nobis dimidiam carucatam terræ in North
 Daltona, quam habebat ex hereditate patris sui. Pro
 qua terra dictus Robertus solebat reddere Willelmo
 de Multhorpia octo solidos et sex denarios annuatim.
 Duo tamen fratres cognati prædicti Roberti, qui ei
 multas molestias et gravamina sæpe fecerunt, calum-
 niati sunt prædictam terram super nos in assisis.
 Tandem fecimus pacem cum eis, data una bovata uni
 eorum in vita sua,⁶ qui dicebatur Robertus, qui fuit
 capellanus. Alteri vero, qui vocabatur Willelmus
 medicus, dedimus aliam bovata, in feodo et heredi-
 tate tenendam.⁷ Sed ipse, quia cruce signatus erat, A crusa-
 acceptis 12 marcis, reddidit nobis prædictam bovata.^{der.}

¹ *Trussebuth*] Trusbuth, P.

² *ad manus . . . dedimus*] in ma-
 nibus nostris remanere sperantur.
 Unde nos, P.

³ *Trussebuth*] wanting in P.

⁴ *campi Wartriæ*] de Wartre, de-
 deramus, P.

⁵ *Ita quod . . . pertinere*] wanting
 in P.

⁶ After *sua* insert illi scilicet, P.

⁷ *tenendam*] wanting in P.

A.D. 1210 -1220. Præfatus tamen Willelmus de Multhorpia, ipsas 4 bovas terras nobis confirmans, eosdem 8 solidos et 6 denarios annuos nobis relaxabat; unum toftum et unam acram terræ nobis insuper erogando. Et de Waltero filio Ricardi de Daltona tres bovas terras ibidem habemus. Walterusque et Alanus Cryspyn dederunt nobis ¹ tantam terram quanta pertinebat ad duas bovas, in certis locis campi de Daltona; et insuper octo acras terræ ibidem nobis contulerunt.¹ Et Robertus de Cave 8 acras terræ ibidem nobis similiter concedebat. Interea autem concessimus domino Odelino de Albeney unum sellionem de præscriptis 4 bovatis terræ, de feodo dicti Willelmi de Multhorpia, in perpetuum escambium pro relaxatione onerum quæ de reliquis terris ipsarum 4 bovatarum exigebantur; videlicet pro exoneratione duarum carucarum per annum. Quod servitium præfatus Odelinus de dictis terris percipere solebat pro usu aquæ de North Daltona; ita quod si aliquando dictas terras possidere desisteremus, præfatum sellionem nobis iterum recipere-
remus.

VIII. *De terris et tenementis in Skyrena, et² acquisitione capitalis dominii ejusdem³ in escambium pro terris et tenementis in Erghoma; et de feodo nostro in Hotona Crauncewyk.⁴*

Skyrena.
Debts to
Jews.

Hujus autem abbatis Hugonis⁵ tempore, Thomas filius Thomæ de Ettona, cum multo esset debito erga Judæos obligatus, sexaginta marcas a nobis accepit, 'et'⁶ terram quandam quam habuit in Skyrena usque

¹ *tantam . . . contulerunt*] 2 bovas et 8 acras terræ ibidem, P.

² *terrīs . . . Skyrena et*] wanting in P.

³ *ejusdem*] de Skyrena, P.

⁴ *et . . . Crauncewyk*] wanting in P.

⁵ *Abbas Hugonis*] wanting in P.

⁶ *et*] omitted in P.

ad 15 annos nobis locavit. Anno vero sequente, cum A.D. 1210 omnes, qui erga Judæos qualicunque debito obligati^{-1220.} erant, Regi de ipso debito¹ satisfacere compellerentur, Grant of land from Thomas de Etton. prædictus Thomas, pro cexl. marcis per xii. annos reddendis, quolibet scilicet anno xx. marcis, finem pacificum cum Rege composuit. Reversusque domum, prædictam terram usque ad 20 annos nobis locavit, deditque nobis imperpetuum septem bovatas, lx. acras, f. 43 b. culturas, clausa, holmos, et pasturas, ² cum piscatione aquæ de Skyrena et aliis libertatibus ejusdem villæ;² ac nobis se fidei interpositione obligavit quod nunquam a se vel a liberis tenentibus suis in Skyrna aliquis homo super nos in ipsas terras ad terminum vel imperpetuum introduceretur vel introduci permetteretur, sine consilio nostro et consensu. Ipse autem Thomas de Ettona junior³ dedit Roberto de Colloma et Matildi uxori suæ, sorori ipsius Thomæ, dimidiam acram terræ, cum aliis culturis et acris terræ et 2 toftis, ibidem. At ipsi Robertus et Matildis ipsas terras, cum aliis terris quas Thomas de Ettona senior dedit eis in maritagium, ac etiam omnia quæ habuerunt in Skyrena, nobis, pro una libra piperis Thomæ de Ettona juniore annuatim reddenda, imperpetuum erogabant. Et quia ipsæ terræ ipsis et heredibus suis de corporibus suis⁴ procreatis erant collatæ, a liberis⁵ suis nobis confirmationes impetrarunt. At ipse Thomas junior easdem terras nobis confirmabat et libram piperis annuam relaxabat. Ipse etiam Thomas junior dedit nobis servitium unius carucatæ terræ, quam Odardus frater suus⁶ tenebat. Cujus carucatæ idem Odardus dedit nobis; cum corpore suo, unum tof-

¹ *de debito*] edicto regio vocati, P.

² *cum . . . villæ*] a transposition of the words in P.

³ After *junior* insert, filius Thomæ de Ettona, P.

⁴ *corporibus suis*] corpore suo, P.

⁵ *liberis*] prolibus, P.

⁶ After *suus* insert de nobis, P.

A.D. 1210 tum, 2 bovatas, et 30 acras terræ. Idem autem
 -1220. Odardus genuit Robertum, qui genuit Willelmum; qui,
 pro quadam summa pecuniæ quam ei ad terminum
 vitæ annuatim concesseramus, residuas sex bovatas
 terræ cum toftis et croftis nobis imperpetuum conce-
 debat. Interim vero dominus¹ Nicholaus de Stute-
 vylla, capitalis dominus de Skyrena, de quo dictus
 Thomas de Ettona² totum dominium ejusdem imme-
 diate tenebat,³ consensu et voluntate filiorum suorum,
 Homage dedit⁴ nobis homagium et servitium dicti Thomæ de
 and service. Ettona, junioris,⁵ et heredum suorum, de dimidio feodo
 unius militis, hoc est de decem carucatis terræ quas
 tenuerat de eo, quarum octo sunt in Skyrna et duæ
 in Hotona et Crauncewyk, in liberam, puram et per-
 petuam, eleemosynam. Nos ergo pro hac donatione
 dedimus eidem Nicholao et heredibus suis unam caru-
 catam terræ cum sex toftis de dominico, et servitium
 duarum bovatarum terræ, in Erghoma, unde in supe-
 rioribus satis dictum est, tenenda imperpetuum de
 monasterio nostro; et insuper 40 marcas eidem dona-
 bamus. Dedit etiam nobis idem Nicholaus de Stute-
 villa homagium et servitium Roberti de Hothom de
 duabus bovatis terræ in Crauncewyk; ita quod ipsi
 Thomas et Robertus et heredes eorum de omnibus
 servitiis, homagiis, releviis, et aliis consuetudinibus,
 Hotona. nobis de cætero essent intendentes. Unde et ipse
 Craunce- Thomas fidei interpositione se obligavit, quod nullum
 wyk. tenementum, quod ipse vel heredes sui de nobis tene-
 rent, alicui homini aliquando venderent vel invadia-
 rent, nec aliquem ex liberis hominibus suis de Skyrena,
 Skyrena. Hotona et Crauncewyk, vendere vel invadiare permit-
 terent, nisi nobis tantum dominis suis. Sed et quie-

¹ *dominus*] wanting in P.

² *dictus . . . Ettona*] wanting in P.

³ *tenebat*] tenebatur, P.

⁴ *dedit*] dederat, P.

⁵ After *junioris* insert, domini de Skyrena, P.

tanciam¹ omnis debiti quod pro ipsis terris sibi debemus nobis fecit, Judæis præfatas terras iterum in vadimonium² non recepturis. Sed ut³ versutia Judæorum omnino devitaretur, per nos et ipsum Thomam ad chirographos⁴ Judæorum Eboraci fuerat prosecutum, ut obligatoria in archa Eboracensi reposita nobis traderentur. At ipsi chirographarii, archam domini Regis apud Eboracum perscrutantes, nec aliquam chartam in ipsa reperientes unde terra de Skyrena distringi posset, cum ipsis Judæis et aliis testibus Christianis, nos quietos omnino de debito Thomæ de Ettona clamaverunt. Pro prædicto autem scrutinio dedimus vicecomiti Eboracensi decem libras, propter consensum suum et auxilium, et prædicto Thomæ unum palefridum.⁵ Liberi vero homines ejusdem feodi⁶ in Hotona et Crauncewyk dederunt nobis, a certa terra usque ad divisam de Rotse,⁷ decem perticatas terræ in latitudine, in campo de Hotona, a via scilicet quæ ducit de Hotona ad morum, usque ad ductum aquæ quæ⁸ est divisa inter Hotonam et Skyrenam.⁹

A.D. 1210
-1220.Bonds to
Jews.

Hotona.

IX. *De Fraystynghorpia, Newbyggynge, Staxtona, Coloma, Wharroma, et redditibus¹⁰ in Lyntona et Cravenna; et cessione abbatis Hugonis quinti.¹¹*

Quidam Gregorius de Flaynburghe dedit nobis, ad annuam pitanciam conventui faciendam, annuum redditum xii. denariorum de uno clauso in Fraystynghorpia.

Fraystynghorpia.
Yearly
pittance.

¹ *quietanciam*] quitanciam, the usual spelling of both MSS.

² After *vadimonium* insert *ultra*, P.

³ *ut*] quia, P.

⁴ *chirographos*] cirographos, the usual spelling in both MSS.

⁵ *Pro . . . palefridum*] wanting in this place, and, from the word *dedimus*, inserted at the end of the chapter, P.

⁶ After *feodi* insert *quod est*, P.

⁷ *Rotse*] Rottse, P.

⁸ *quæ*] the reading of both MSS.

⁹ *Pro prædicto . . . Skyrenam*] This passage has been written over an erasure in E.

¹⁰ *redditibus*] annuo redditu, P.

¹¹ *Cravenna . . . quinti*] escambio pro dicto redditu, P.

- A.D. 1210 Qui videlicet Gregorius dedit quatuor domibus ordinis
-1220. nostri, videlicet monasterio de Fontibus, monasterio
Pittances nostro de Melsa, monasteriisque de Ryevalle et de
to the four Bellalanda, unum toftum cum ædificiis in eadem villa,
Cistercian quem tenuit de domo Sancti Egidii Beverlaci; ita
monas-teries. videlicet ut unaquæque dictarum 4 domorum æquali
portione perciperet annuatim proventus inde venientes,
ad annuam pitanciam conventibus ipsorum monasterio-
rum faciendam; reddendo inde annuatim domui Sancti
Egidii tres denarios pro omni servitio. Ipse autem
toftus cum ædificiis idem clausum est¹ de quo idem
Gregorius xii. denarios annuos monasterio nostro prius
contulit;² unde de ipso tofto præfatos xii. denarios
annuos, ratione primæ concessionis, et alios xii. denarios
pro portione nostra³ firmæ cum monasteriis supradictis,
Newby- percipimus in præsentī. Johannesque filius Johannis
gyngē. Crassi de Beverlaco dedit nobis annum redditum
quatuor solidorum, percipiendum de quinque bovatis
et dimidia terræ in Newebygyngē juxta Fynelay.⁴
Staxtona. In illo vero tempore, clericus quidam Ivo nomine,
vicarius ecclesiæ minoris Wharromæ, dedit nobis dimi-
diam carucatam terræ in Staxtona; quæ tempore Ro-
Colloma. berti abbatis undecimi postea fuit alienata. Robertus
itaque filius Nicholai de Colloma dedit nobis duas
bovatas terræ in Colloma; et Elena filia sua duas
solidatas redditus de præfatis duabus bovatis terræ
exeuntes nobis relaxabat, quæ tempore Michaelis ab-
Wharroma. batis 8 postea fuerunt alienatæ. Iterum vero reno-
vata fuit compositio dudum facta inter nos et Wil-
lelmum de Barkethorpia. Et ad præscriptam com-
positionem hæc augmentabantur,⁵ videlicet, quod rustici
ejusdem Willelmi, qui pro tempore in Wharroma⁶
per ipsum manserint ex occidentali parte ductus aquæ,

¹ *est*] esse speratur, P.² *contulit*] conferebat, P.³ *pro . . . nostra*] et æquam por-
tionem, P.⁴ *Fynelay*] Scardburgh, P.⁵ *augmentabantur*] addita fuerunt
in augmentum, P.⁶ *Wharroma*] eadem villa, P.

cum ipso communem pasturam haberent ad 4 boves A.D. 1210 et 4 equos tantum, præterquam in Thornlund, ubi -1220. nullus nobiscum communicare deberet,¹ præter præfatum Willelmum et heredes ejus; liceretque nobis in propria terra nostra bercharias ædificare, et terram 24 pedum includere circa eas, lapidicina, fossata et muros facere; haberemusque pontem ubi habere consuevimus² ultra ductum aquæ, super terram ipsius Willelmi, singulis annis tempore fœni et messionis,³ ad usus nostros; ita quod idem Willelmus, heredes et homines ejus, eodem modo ponte prædicto, temporibus quibus nos, uterentur. Postea tamen, præfatus Willelmus quicquid clamavit in præfata pastura de Thornlund⁴ nobis relaxabat. De qua iterum tempore Adæ abbatis 14 referetur. Tempore vero isto comes Baldwinus, anno Domini 1222, obiens,⁵ dedit nobis cum corpore suo centum solidatas annui redditus imperpetuum de terris suis in Lyntona, in Cravenna, et in capitulo nostro tumulatur.⁶ Qui redditus anno sequente fuerat escambitus pro redditu duarum marcarum de molendino de Cirbyry, 'pro' x. acris terræ in Lyntona, et annuo redditu xx. solidorum de molendino de le North, annuo redditu duarum marcarum de molendino de Tacheforth et alio annuo⁷ redditu xx. solidorum⁸ cum Willelmo Marchallo comite de Penbruke. Quæ Falco Marchallus nobis abstulit ab initio guerræ, cum Mareschallus junior Lyntonam cum pertinentiis ei dedisset: sed tamen postea fuerant restituta.⁹

Grant from
earl Baldwin.
Cravenna.
Lyntona.

¹ After *deberet* insert, ut prædictum est, P.

² *consuevimus*] consueveramus, P.

³ After *messionis* the word *pontem* has been unnecessarily repeated by an interlineation.

⁴ After *Thornlund* insert, super qua prius mota fuit controversia per breve novæ disseisinæ, et compositiones contractæ, P.

⁵ After *obiens* insert, et in capitulo nostro tumulatus, P.

⁶ *et . . . tumulatur*] wanting in P.

⁷ *annuo*] wanting in P.

⁸ After *solidorum* de hyda interlineated in P.

⁹ After *restituta* insert, Sed justotum quod in præfatis molendino, redditibus et terris, habuimus, tempore Willelmi abbatis 9 postea vendideramus, P.

A.D. 1210 Post hæc, cernens præfatus abbas Hugo quod insufficiens
-1220. erat ad crebras monasterii nostri ruinas relevandas, eo
Cessio quod domus nostra debitis esset gravibus onerata,
abbatis. cedere deliberavit. Cessit ergo anno administrationis

A.D. 1222. suæ decimo, ¹ et vixit post cessionem suam annis fere
f. 44 b. duobus, et obiit anno Domini mcccxxii.,² et sepultus est
Dormitory infra capitulum nostrum in ingressu. Ejus³ tempore
of converts, and monks' consummatum est⁴ dormitorium conversorum et claus-
cloisters. trum monachorum. Et monachus quidam 'S.'⁵ de nostra
Nicholas congregatione electus est in abbatem Fornasiensem,
abbat of 'et postea in episcopum Sodorensem in Mannia.'⁵
Furness.

X. *De generali concilio Lateranensi; et de statuto
in eodem⁶ contra Cistercienses; et de privilegiis
concessis ordini nostro, post ipsum concilium
generale.*

Hujus quoque abbatis tempore, anno abbatiatus sui
5, anno Domini 1215, et pontificatus domini Inno-
centii papæ 3 anno 17, congregatis prælatis ad nu-
merum 1290, statutum fuit Lateranense concilium
Statute of the Lateran Council, requiring religious houses to pay tithes of lands in their own occupation.
generale, in quo illud statutum præcipue fuerat pro-
mulgatum, quod Cistercienses et alii religiosi, quibus
prius a Romanis pontificibus fuerat indultum, ut de
terris ante ipsa tempora acquisitis quas propriis mani-
bus aut sumptibus excolebant nemini decimas solverent
aliquando, de terris quibuscunque ab ipso tempore
imposterum acquirendis, etiam si eas propriis manibus
aut sumptibus colerent, decimas persolverent rectoribus

¹ The arrangement of the rest of the passage, to the end of the chapter, is varied in P.

² mcccxxii.] 1212, P.

³ *Ejus*] Hujus, P.

⁴ *consummatum est*] consummatumque fuit, P.

⁵ 'et . . . Mannia'] wanting in P.

The initial letter S. interlined in MS. E. is clearly an error for N. The abbat of Furness, who became bishop of Sodor and Man, was Nicholas de Meaux. He resigned his see in the year 1217.

⁶ After *eodem* insert de decimis, P.

in quorum parochiis ipsæ terræ fuerint,¹ ne occasione A.D. 1210
privilegiarum ordinis ecclesiæ ulterius gravarentur, -1220.
nisi cum eisdem² ecclesiis aliter ducerent componen-
dum. Ante quod quidem concilium generale, cum per
alios summos pontifices nobis et ordini nostro fuisset
indultum, et ab ipso Innocentio Papa 3 postea con-
firmatum, ut de hujusmodi² laboribus quos propriis
manibus aut sumptibus coleremus nemini decimas sol-
vere teneremur, quidam tamen nihilominus a nobis et
ab aliis personis ordinis, contra dictæ apostolicæ sedis
indulgentias, decimas exigere et extorquere præsumpse-
runt,³ et, prava et sinistra interpretatione apostolicorum
privilegiarum capitulum pervertentes, asserebant de
novalibus debere intelligi ubi noscitur de laboribus
esse scriptum. Sed, quoniam manifestum fuit omnibus Exemption
qui recte sapiunt interpretationem hujusmodi perversam esse et intellectui sano contrariam, ne ullus contra from tithe
nos materiam acciperet malignandi, idem papa Inno- granted
centius 3 Eboracensi archiepiscopo et Dunelmensi to Meaux
episcopo, et aliis ecclesiarum prælatis, per apostolica abbey by
scripta præcipiendo censuit remandare, quatinus omni- Innocent
bus parochianis suis auctoritate apostolica curarent III.
prohibere ne a nobis de novalibus, vel de aliis terris
quas propriis manibus aut sumptibus colebamus, seu
de nutrimentis animalium, decimas præsumerent exi-
gere seu quomodolibet extorquere; illud præcipue de-
clarando quod, si de novalibus tantum intelligi voluisset
ubi ponitur de laboribus, de novalibus posuisset, sicut
in privilegiis quorundam apposuit aliorum; et ut con-
temptores, monachos vel canonicos, clericos vel laicos,
qui contra ipsa privilegia super decimarum exactione
nos gravarent, laicos excommunicationis sententia per-
cellerent, et monachos, canonicos sive clericos, contra-
dictione, dilatione et appellatione, cessantibus, ab officio

¹ After *fuerint* insert *situatæ*, P. | ² *præsumperunt*] *præsumebant*,
² *hujusmodi*] wanting in P. | P.

A.D. 1210 suspendere, et tam excommunicationis et¹ suspensionis sententias usque ad condignam² satisfactionem inviolabiliter facerent observari. Et ad hæc præcipiebat ut, si qui parochianorum suorum in nos manus iniecerint violentas, eos, candelis accensis, excommunicatos publice nuntiarent, et tanquam excommunicatos facerent ab omnibus arctius evitari, donec nobis congrue satisfacerent, et cum litteris diocesani episcopi, rei veritatem continentibus, apostolico se conspectui repræsentarent. Post ipsum autem Lateranense concilium, cum nobis et ordini nostro indultum fuisset, non obstante dicto statuto,³ ut de novalibus quæ propriis manibus aut sumptibus coluerimus, sive de hortis⁴ et virgultis et piscationibus nostris, et de nostrorum animalium nutrimentis, nullus a nobis decimas exigere et extorquere præsumeret, quidam iterum perverso intellectu confutabant,⁵ dicentes quod hæc non possent nec deberent intelligi nisi de hiis quæ fuerunt ante dictum⁶ generale concilium acquisita, atque, hac accepta occasione, personas ordinis super hiis multiplici exactione fatigabant. Quapropter, Honorius papa 3, archiepiscopis Cantuariensi et Eboracensi ac eorum suffraganeis per apostolica scripta mandavit, præcipiendo, quatinus abbates et fratres ordinis nostri a præstatione decimarum, tam de possessionibus habitis ante dictum concilium generale quam de novalibus, sive ante sive post dictum concilium acquisitis, quæ propriis manibus aut sumptibus excoluerimus,⁷ necnon de hortis⁴ et virgultis, pratis, pasturis, nemoribus, molendinis, salinis et piscationibus nostris, et de nostrorum animalium nutrimentis, singuli eorum omnino servarent immunes, contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione

Attempts to limit the privilege to lands acquired previous to the Lateran Council. f. 45.

Injunction of pope Honorius III.

¹ *et*] quam, P.

² *condignam*] dignam, P.

³ *non . . . statuto*] wanting in P.

⁴ *hortis*] ortis in both MSS.

⁵ *confutabant*(?)] confuto in both MSS.

⁶ *dictum*] wanting in P.

⁷ *excoluerimus*] coluerint, P.

postposita compescendo. Post hæc tamen, non obstantibus indulgentiis supradictis,¹ nonnulli ecclesiarum prælati et clerici Eboracensis dioceseos, dicentes dictam indulgentiam Honorii² ad acquisita post concessionem ipsius aliquatenus non extendi, nos et monasterium nostrum iterum super hoc multiplici molestatione fatigabant. Quapropter, Innocentius papa 4, credens præfatam indulgentiam ad acquisita postmodum extendendam, ut nullus nos super hoc hujusmodi occasione fatigaret auctoritate apostolica inhibebat. Atque per hoc de omnimoda quarumcunque decimarum solutione, præterquam de terris cultis post dictum generale concilium acquisitis, non obstante dicto generali concilio Lateranensi, per prædicta apostolica privilegia liberi sumus penitus et immunes. Deinde Bonifacius papa 8³ dicto⁴ ordini nostro sua auctoritate apostolica indulgebat, ut de terris nostris cultis et incultis ad ordinem nostrum spectantibus, quas aliis tunc concessimus vel imposterum concederemus excolendas, de quibus tamen aliquis decimas seu primitias non percepit, nullus a nobis seu cultoribus terrarum ipsarum aut quibuscunque aliis decimas seu primitias exigere vel extorquere præsumeret. Sed, quia plerisque personis ordinis venit in dubium qualiter illa verba in dicto privilegio, "de quibus aliquis decimas seu primitias non percepit," secundum verum intellectum debeant effectui debito mancipari, nec declaratum fuit sive decimæ seu primitiæ aliquo tempore elapso seu post præscriptionem perceptæ non fuerunt, idem privilegium in plerisque domibus ordinis nostri nullum effectum in ejus prosecutione est sortitum. Aliqui tamen secundum tenorem dicti privilegii in placitando sententias definitivas⁵ pro se assequi meruerunt.

A.D. 1210
-1220.

Further attempts to limit the indulgence; and grant of immunity from Innocent IV.

Additional grant of exemption by Boniface VIII.

Disputed interpretation.

¹ *supradictis*] *sæpeditis*, P.

² *Honorii*] *Horosii*, P.

³ After 8 insert, ad instantiam

cujusdam cardinalis qui ordinis nostri professor extitit, P.

⁴ *dicto*] *toto*, P.

⁵ *definitivas*] *diffinitivas*, MS.

¹ CAP. XI. *De Innocentio tertio papa; de sancto Francisco, et inceptione ordinis fratrum Minorum, et aliis accidentibus.*

A.D. 1210
-1220.
Acts and
writings of
Innocent
III.

Heresy of
Almeric,
bishop of
Chartres.

Founda-
tion of
order of
Friars
Minors.
St. Francis.

Quantum autem hic Innocentius papa 3 fuerat gloriosus opera ejus testimonium perhibent veritati. Fecit enim inter cætera hospitale Sancti Spiritus. ² Et, quia fuerat valde litteratus, composuit librum "de miseria conditionis humanæ," "Speculum Missæ," sermones, et alia multa gloriosa; decretalesque et constitutiones quam plurimas compilavit. Deditque universis ecclesiis in Roma unam libram argenti pro singulis calicibus earum non habentium calices argenteos. Damnavitque libellum abbatis Joachim, quem contra magistrum Petrum Lombardum auctorem Sententiarum ediderat. Damnavitque Almericum Carnotensem episcopum cum sua doctrina hæretica. Qui Almericus Parisius est combustus. Qui, præter alias suas hæreses, dixerat quod in caritate constitutis nullum peccatum deberet imputari.³ Unde sub tali specie pietatis ejus sequaces turpitudinem omnem committebant. Anno interim Domini 1206 ordinem fratrum Minorum incepit Sanctus Franciscus, prope civitatem Assisinam, apud Sanctam Mariam de Portiuncula. Hic Franciscus Assisii ortus et negotiator effectus, Johannes etiam primo nominatus, fere usque ad 20^m annum ætatis suæ tempus suum vane vivendo consumsit. Quem Dominus infirmitatis flagello corripuit et in virum alterum subito transformavit; ita quod jam spiritu prophetico pollere cœpit. Unde in exordio suæ conversionis quibusdam suis sodalibus dixit, "Noveritis," inquit, "quia adhuc sanctus "per totum mundum adorabor." Inde paupertatem cœperat venerari, et Franciscus postea vocabatur. Multi quoque nobiles et ignobiles clerici et laici, spreta sæculari pompa, ejus vestigiis adhaeserunt; quos . . . docuit

Mart.
Polon.
sub ann.
R. Higden,
col. 2412.
Trivet,
p. 195.
R. Higden,
col. 2413.

N. Trivet,
p. 194.

R. Higden,
col. 2421.

¹ The remainder of the narrative under abbat Hugh is printed in its unabridged form from the Philipps MS. The text of the Egerton MS. is subjoined as an Appendix.

² This sentence is partly in the words of Higden, and partly of Trivet.

³ *imputari*] imputabatur, N. T.

evangelicam perfectionem implere, paupertatem apprehendere A.D. 1210
et . . sanctæ simplicitatis viam incedere. Scripsit præterea -1220.
evangelicam regulam sibi et suis fratribus habitis et habendis,
quam dominus papa Innocentius 3 prædictus confirmavit.
Cœpit extunc ferventius verbi Dei semina spargere,
civitates et castella fervore mirabili circuire, mirabilis
undique coruscare; et fratres suos ideo "Minores" voca-
vit ut majores fieri non præsumerent. Mortuo Hen- Affairs of
rico imperatore 5, principes Alemanniæ discordabant; Germany.
nam una pars elegit Othonem et alia Philippum.
Fuerat enim dictus Innocentius papa 3us Philippo ad-
versarius propter fratrem suum imperatorem Henricum,
qui contra Christianam religionem in regno Siliciæ¹
archiepiscopos et episcopos trucidaverat, et contra Ro-
manam ecclesiam semper tyrannidem exercebat; propter
quod ipsum et omnes fautores suos excommunicavit.
Philippus vero dux Sueviæ erat et magnam partem
Sueviæ pro se habebat. Papa tamen Octoni duci Sax-
oniæ viriliter adhæsit, et ipsum in regem Alemanniæ
fecerat coronari. Tandem Philippo dolose occiso Ôtho
prævalebat. Qui, accepta corona, statim pugnam habuit
cum Romanis propter non exhibitum honorem; et inde
contra papæ voluntatem abstulit regnum Apuliæ a
Frederico rege Siliciæ;² qua de causa a domino papa
excommunicatus est. Inde, 4° anno imperii sui, prin-
cipes Alemanniæ Fredericum erexerunt in imperatorem,
qui victoriose triumphavit de Octone. Mortuo quippe Succession
Innocentio papa 3, qui 18 annis jam sedebat, Hono- of pope
rius 3 ei succedebat, qui primo sui anno ordinem fra- Honorius
trum Prædicatorum confirmavit. Cujus tempore Chris- III.
tiani ceperunt Damiatam. Sed Sarraceni, fortuito casu Taking of
contingente, eam postea recuperaverunt. Eo etiam St. Eliza-
tempore claruit Sancta Elizabeth filia regis Hungariæ, beth of
quæ fuit uxor Lamgravii ducis Thuringiæ, quæ inter Hungary.

¹ *Siliciæ*] altered in the MS. | ² *Siliciæ*] So in MS.; read
from Siciliæ. Read Siciliæ. | Siciliæ.

cætera innumerabilia plures mortuos suscitavit, et cœcum natum illuminavit. De cujus etiam corpore oleum fluere perhibetur.

CAP. XII. *De Galfrido Eboracensi archiepiscopo; et de duobus legatis missis a papa in Angliam ad regem Johannem.*

- A.D. 1189 Tricesimus secundus Eboracensis ecclesiæ suscepit regimen T. Stubbs,
-1212. Galfridus archiepiscopus filius regis Henrici 2, sed bas- col. 1724.
Geoffrey, tardus, vir quidem magnæ abstinentiæ et summæ puritatis, qui,
archbishop prius ad episcopatum Lincolnensis ecclesiæ electus et de
of York, voluntate patris sui consecrandus¹ archiepiscopus, episcopa-
natural son tum reliquit. Hic, anno Domini 1189, eodem videlicet anno
of Henry quo pater suus Henricus rex obiit, ... electus ad archi-
II. episcopatum ecclesiæ Eboracensis, curiam Romanam adiit, et
anno 2^o² consecratus Angliam reversus est. Cujus pontifi-
catus anno 16, qui fuit annus Domini 1206 et annus³ regis
Johannis fratris sui [8], idem rex Johannes exegit
Exaction et cepit 13^m partem omnium catallorum per totam Angliam,
of a subsidy tam religiosorum quam sæcularium, per juramentum, usque ad
by king John, dimidium baconem. Et quia dictus Galfridus archiepiscopus
frater regis huic exactioni negavit assensum, ab Anglia recessit.
Cujus possessiones in manum regis sunt seiscitæ. Interea,
General sæva deprædatione bonorum ecclesiasticorum per regem et
interdict. ministros ejus facta, plures Anglorum episcopi exilia petierunt.
Eodem anno Innocentius papa 3 totam ecclesiam Anglicanam
et Wallensem interdicto subjecit, 9 kalendas Aprilis, quia rex
Johannes magistrum Stephanum de Langtona presbyterum
cardinalem recipere noluit in archiepiscopum Cantuariensem,
. . . ut præfertur. Hoc autem interdictum per sexennium,
menses 3 et dies 17, durans, solutum est anno 7^o⁴ die⁵ Julii.
Secundo autem anno hujus interdicti, qui fuit⁶ annus Domini
f. 57. 1209, concessum est ecclesiis conventualibus semel in ebdomada
missam celebrare. Denique, cum præfatus archiepiscopus

¹ consecrandus] non consecratus, S. | ⁴ 7°] originally written nonas, MS.
² 2°] Domini 1191, S. | ⁵ die] quinto nonas, S.
³ annus] regni vero, S. | ⁶ qui fuit] videlicet, S.

Galfridus in partibus transmarinis per quinquennium exulasset, A.D. 1212. anno archiepiscopatus sui 21, qui fuit annus Dominicæ incarnationis¹ 1212 et regni præfati regis Johannis 13, in partibus transmarinis defunctus est. Quo defuncto, sedes archiepiscopatus Eboracensis 4 annis vacavit. Hic quidem fuit Galfridus archiepiscopus de quo Alexander abbas noster 4us duas carucatas terræ in Waghna, ut præfertur, recuperavit. Post quem, in archiepiscopatum successit Walterus Gray; de quo in sequentibus referetur.² Cognita quidem apud apostolicum nequitia seu crudelitate regis Johannis, adhuc sub interdicto durantis, ipse Innocentius papa 3us, intimo dolore contactus, legatos duos Pandulphum et Durandum in Angliam destinavit, ut Johannem ipsum regem inducerent de cessando a persecutione quam ecclesiæ sanctæ et religiosis introduxit, siquando errata contra archiepiscopum, priorem et conventum, Cantuariensem et totum clerum Angliæ perpetrata corrigeret, et eis bona sua injuste sublata restitueret ut deberet. Quorum monitionibus si rex fortasse obtemperare neglexisset, dicti legati ipsum regem etiam nominatim excommunicationis vinculo innodarent. Qui ergo Angliam venientes regem apud Northamptoniam adierunt, et super præmissis, videlicet de receptione Stephani Cantuariensis archiepiscopi in sedem suam, prioris et conventus Cantuariensis in monasterium suum, et restitutione bonorum ecclesiasticorum quorumcunque, eum constantius requirebant. Quibus rex sua contumacia solita respondebat, quod priorem et monachos in suum monasterium libere sineret reintrare, sed Stephanum archiepiscopum ad suam gratiam admittere noluit, nisi ipse Stephanus archiepiscopatum Cantuariensem in manus regias re-

Walter Gray, archbishop of York.

Pandulph and Durand, the pope's legates.

Their interview with the king at Northampton.

¹ qui . . . incarnationis] scilicet anno Domini, S.

² The substance of the ensuing narrative of John's struggle with the court of Rome is found in the "Annales de Waverleia," and the

"Annales de Burton;" but the authority with which the greatest resemblance is found, both in matter and expression, is the "Brute Chronicle," known only in French and English.

A.D. 1212. signaret, et ipse rex rogatu domini apostolici quendam ei episcopatum casu fortuito exhiberet. Alioquin, si ipse Stephanus terram suæ ditioni subjectam reintraret, ipsum Stephanum suspendio vitam suam juraverat terminare. Cui Pandulphus, "Sancta," inquit, "ecclesia archiepiscopum aliquem absque causa rationabili non est solita degradare, sed solet et debet reges et principes Deo et ecclesiæ rebelles per censuras debitas castigare." Cui inquit rex, "Mihi ergo minaris?" "Nequaquam," inquit Pandulphus, "Sed quia malitiam cordis tui nobis patefacere decrevisti, nos quæ nobis incumbunt tibi patefacere non differemus."

CAP. XIII. *De pronuntiato excommunicato rege per legatos; et de Willelmo rege Scotiæ.*

Excommu-
nication of
John by
Pandulph.

"Recognoscas," inquit Pandulphus regi, "quod sanctus pater dominus Papa, propter multimoda peccata tua, transgressionibus et gravamina quæ Deo, ecclesiæ sanctæ et clero, sæpius intulisti, in te excommunicationis sententiam fulminavit. Et quia in tua malitia adhuc absque satisfactione aliqua perseveras, sententiam illam de cætero locum et effectum tenere decernimus. Omnesque, cujuscunque conditionis sive dignitatis, qui tibi de cætero communicaverint excommunicamus; comites quoque et barones, milites, clericos, laicos, Francigenas et Angligenas, ab hominibus, fidelitatibus et servitiis, quæ tibi debent pure absolvimus in præsentem." Et ibidem vero incontinenti legati ipsi certis episcopis in Anglia, Scotia et Wallia, hæc ipsa pronuntiare dederant in præceptis. Ad hæc etiam legatus addebat: "Per totam," inquit, "Christianitatem episcopis omnibus qui sunt ultra mare nostra mandata dirigemus, quatinus ipsi omnes et singulos debeant excommunicare qui tibi auxilium, consilium seu favorem, in aliquo tuo negotio exhi-

“bebunt, et quatinus omnes a peccatis absolvant qui A.D. 1212.
 “guerram contra te voluerint inchoare. Et nos,”
 inquit, “absolvimus omnes et singulos qui guerram
 “contra te aliquo modo quo sciverint et poterint, quasi
 “contra inimicum Dei et ecclesiæ hostem, in suorum
 “remissionem peccatorum voluerint iterare.” Tunc
 rex ait, “Quid mihi ultra facere potuistis?” Ad hæc
 legatus, “Nos,” inquit, “ultra dicimus, in verbo Dei,
 “quod nec tu nec heres quem habere poteris post
 “hunc diem debeat coronari.” Hiis¹ ergo auditis rex
 dicebat, “Si vero ante adventum vestrum in Angliam
 “cognovissem vos mihi nova hujusmodi relatu-
 “vos per unum annum integrum fecissem equitare.”
 Suspensionem vero in patibulo ‘non’ nisi æquivoca-
 tione equitationis ausus fuerat propalare. Tunc quoque
 præcepit rex quosdam in carcere vinctos produci in
 medium, quos coram præfatis legatis variis poenis jus-
 serat trucidari, ut per hoc legati metu saltem mortis
 sententiam in regem illatam deberent revocare. Edu-
 ctos quidem captivos coram se alios jussit suspendi,
 alios oculos erui; inter quos unus clericus erat qui
 falsarius monetæ regiæ dicebatur, quem rex primo
 distrahi et postea suspendi præcipiebat. Quam regis
 sententiam in clericum Pandulphus advertens, librum
 et cereum ad regem excommunicandum absque mora
 aliqua postulavit. Sed et ipse Pandulphus cereum
 anxius exquirebat. Cujus festinationem rex perpendens,
 clericum manu tulit et Pandulpho liberum restituebat.
 Accepto quoque clerico, legati ipsi ad suum hospitium
 regressi, cum se cernerent regem ipsum a nefando
 proposito non posse revocare, Romam ad sanctum apo-
 stolicum redierunt. Hoc tamen anno, ipse papa Inno-
 centius 3us concessit missas in ecclesiis conventualibus
 celebrari, ob eucharistiam propter ægrotos conservan-
 dam, et parvulos baptizari instituebat. Interim qui-

John tries
to intimi-
date Pan-
dolph.

Pandulph
liberates a
clerk from
execution.

The legates
return to
Rome.

Adminis-
trations to
the sick,
and bap-
tism of in-
fants, per-

¹ *Hiis*] repeated in MS.

A.D. 1211. dem Willelmus rex Scotiæ fecerat filiam suam comiti Boloniæ R. Higden, col. 2420.
 mitted by the pope. desponsari. Quapropter rex Johannes accedens Ber-
 War with wicum, ante adventum legatorum, contra dictum Wil-
 William, lelmum regem Scotiæ castellum adhuc remanens con-
 king of struxit, exercitum congregavit, patriam combussit et
 Scotland, f. 57 b. Willelmum regem Scotiæ ut potuit debellavit, pro eo
 quod præter illius assensum filiam suam nuptui tra-
 didisset. Sed pax tandem inter eos fuerat reformata;
 William concedes to John the mar- riage of his son. quod ipse Willelmus rex Scotiæ concessit domino suo
 Oath of fealty. regi Johanni quod ipse maritaret filium suum Alex-
 andrum ubicunque vellet ad fidem suam, ita tamen
 quod non disparagaretur. Idemque rex Willelmus et
 Alexander filius suus Henrico filio regis ipsius Johan-
 nis, tanquam legio domino suo, juraverunt quod ei
 contra omnes mortales fidem et fidelitatem tenerent,
 et juvarent eum pro viribus suis ad tenendum eum
 in regno suo, salva fide qua prædicto Johanni tene-
 bantur. Hæc autem facta sunt anno ipsius regis 13º.

CAP. XIV. *De submissione regis domino papæ; et annuo redditu vel tributo mille marcarum concessio domino papæ, pro regis transgressionibus.*

A.D. 1213. Cumque sanctus apostolicus pro certo cognovisset
 War ipsum Johannem regem per censuras ecclesiasticas ad
 threatened by the king of France, justitiam faciendam flecti nequivisse, ipse apostolicus
 at the pope's instigation. papa Innocentius regem Franciæ et alios reges vicinos
 ut in eum insurgerent, in virtute obedientiæ et pec-
 catorum suorum remissione, hortabatur. Unde, rege
 Francorum Philippo se et gentem suam ad domini
 papæ mandatum exequendum præparante, et jam fines
 Normanniæ, quæ adhuc ipsi Johanni regi remanserant,
 John's submission to the pope. cum suo exercitu occupante, ipse rex Johannes timens
 sibi regni perditionem et malam mortem imminere,
 quamvis exercitum copiosum ad se et regnum suum
 defendendum congregasset, malens tranquilla calliditate

quam militari tumultu regis Francorum apparatus in A.D. 1213. irritum revocare, certos nuntios ad apostolicum trans- mittebat, significans se velle humiliari et ad satisfac- tionem secundum discretionem apostolicam properare.

Apostolico ergo adhuc præfatum Pandulphum in An- gliam remittente, idem rex Johannes pro se et here- dibus suis, eodem legato mediante, beato Petro apo- stolo, dominoque papæ Innocentio 3 ejusque catholicis successoribus, Angliam et Hiberniam, pro satisfac- tione excessuum suorum, in perpetuum offerebat; His surren- der of his kingdom into the pope's hands.

tactisque sacrosanctis evangeliis, juravit quod terras illas, sicut patrimonium Sancti Petri, de eodem papa ejusque catholicis successoribus ipse et heredes sui tanquam feodarii in perpetuum retinerent; et, in sig- num perpetuæ subjectionis, de redditibus regiis ipsarum terrarum, exceptis denariis Sancti Petri, 1000 mar- cas ecclesiæ Romanæ persolverent¹ annuatim, propter regnum videlicet Angliæ 700 marcas, propter Hiberniam 300 marcas; salvis sibi et heredibus suis libertatibus et regaliis quæ coronæ regiæ deberent pertinere. Ita quod, si ipse vel aliquis heredum suorum ab hac con- ditione vel solutione deficeret, cederet a jure regni.

Rex ergo Johannes de capite suo coronam evulsit et, coram legato genibus provolutus, audientibus cunctis, hæc quoque dixit, "Resigno hic coronam et regnum Annual tribute.

" Angliæ in manus domini papæ Innocentii, atque in Form of resignation to the pope's legate.

" suam gratiam et ordinationem me submitto." Tunc

quidem legatus recepit coronam et eam penes se tribus diebus continuis retinebat, quasi pro regni Angliæ et Hiberniæ seisina retinenda. Quam tunc præscriptam oblationem et suam pactionem rex charta sua, bulla aurea, ut dicitur, sigillata, roboravit; quæ, prædicto legato tradita domino papæ est transmissa. Hiis ita peractis, rex Johannes de manu legati coronam reac- cepit, et Stephanum archiepiscopum Cantuariensem Deed of re- signation, with gold- en seal.

Recal of Langton.

¹ *persolverent*] persolveret in MS.

A.D. 1213. cum suis coexulibus ad propria revocavit; quibus et restitutionem bonorum suorum repromisit. Tunc rex, legatus, episcopi et magnates, concilium apud Wyntoniam indixerunt, ubi adventum Stephani archiepiscopi devotius expectarent. Quo tandem illuc accedente, rex ei occurrens cancellatis manibus ad pedes archiepiscopi procidebat, veniamque de transgressis cum lacrimis postulavit. Quem statim archiepiscopus elevans et deosculatus fores ecclesiæ Sancti Swythuni Wyntoniensis introduxit, et a sententia excommunicationis absolutum in die Sancti Gregorii Deo et sanctæ ecclesiæ restituebat, archiepiscopo missarum solennia celebrante. Post missam vero rex universis spoliatis terras suas et redditus absque mora restituebat. Sed tamen adhuc ipsum generale interdictum non fuit relaxatum, pro eo saltem quod ipse papa Innocentius ipsi Pandulpho legato in mandatis dederat quod generale ipsum interdictum relaxationem minime sortiretur, nisi præmissa bonorum ecclesiasticorum prius raptorum restitutione, et rex Johannes homagium papæ Innocentio per aliquem certum legatum in Angliam transmissum prius exhiberet. Post hoc Pandulphus legatus ab Anglia recessit, et versus Romam tendens regem Franciæ de Normannia redire coegit. Tunc vero rex de Anglia in Pictaviam, terram suam, adhuc sententia interdicti perdurante, transfretavit.

His reception at Winchester.

Sentence of excommunication remitted.

Continuance of the interdict.

CAP. XV. *De restitutione bonorum archiepiscopo Cantuariensi et clero; de homagio regis domino papæ facto; de Barengaria uxore regis Ricardi; de relaxatione interdicti; de regis malefactis; et quodam Sancto Petro de Pontefracto.*

Compensation agreed to for church

Post quorum recessum, archiepiscopus Stephanus, Brute congregato apud Radyngiam prælatorum concilio, ad tractandum quid seu quantum a rege Johanne expe-

Brute Chronicle, f. 193.

terent, ad restitutionem bonorum quæ de prælatis ec-
clesiæ deprædarat, cum cæteris prælatis taliter concor-
davit, ut rex archiepiscopo ipsi 3000 marcas, priori et
conventui 1000 marcas, et cæteris omnibus ad divi-
dendum inter eos secundum archiepiscopi dispositionem
15,000 marcas, in satisfactionem redonaret. Quas
summas rex, cautione congrua mediante, saltem annis
succedentibus solvere teneretur; alioquin regni inter-
dictum minime solveretur. Regresso igitur ut præfertur f. 58.

Pandulpho legato, Nicholaus episcopus Tusculanus le-
gatus alius Angliam advenit, ad recipiendum homagium
regis Johannis, quo ipse, heredes et successores sui,
regna Angliæ et Hiberniæ de Deo et Sancto Petro
atque apostolico Innocentio ejusque successoribus, red-
dendo eis mille marcas ut prædictum est, perpetuo de-
tinerent. Cuique Nicholao legato a papa præcipiebatur,

A.D. 1214.
goods con-
fiscated.

Nicholas,
bishop of
Tusculum,
legate to
receive
homage
from John.

ut ipse in sedibus et monasteriis vacantibus tales per-
sonas eligi faceret quæ ecclesiæ et regno utiles et regi
forent fideles. Quos, cum fuissent electi, rex ad con-
gruas sedes benignius suscipiens eorum electiones pro
se permittebat. Nam antea donationes archiepiscopa-
tuum, episcopatum, abbatiarum et prioratum, qui
tenebantur de rege in capite, fuerunt in voluntaria
collatione ejusdem regis. Postea tamen, ante adven-
tum dicti legati, clerus pro fine facto cum rege liberam
obtinuit electionem. Accepto ergo homagio per regem

Appoint-
ment by
the legate
to vacant
sees and
monas-
teries.

Brute
Chronicle,
f. 193 b.

Johannem a Pictaviis regressum facto, legatus regi
litteras apostolicas ostendebat, ut ipse rex Barengariæ
reginæ, relictæ regis Ricardi fratris sui, dotem suam
de tertia parte reddituum Angliæ, quam dotem dictæ
Barengariæ post mortem præfati Ricardi regis detinebat,
absque mora aliqua redderet ut deberet. Quibus audi-
tis rex nimium anxiabatur, præcipue pro satisfactione
præfatæ dotis eidem Barengariæ, et quia interdictum
secundum mandatum apostolicum nullo modo resolvi
deberet quousque dictæ Barengariæ de sua dote foret
satisfactum. Post hæc etiam, revocatus est a domino

King John
required to
restore her
dowry to
queen Be-
rengaria.

A.D. 1214. papa præfatus Nicholaus legatus ab officio suæ legationis, eo quod minus strenue ut dicebatur aliquagressit in Anglia. Unde rex, cognito quod is jam subtractus fuisset super quem ejus animus non parum affidebat, mitior et circa ecclesias et prælatos tractabilior videbatur; mox enim eis super damnis et injuriis satisfecit, aliis pecuniam, aliis honores, 'dignitates' et libertates, aliis maneria, in recompensationem largiendo. Nuntiosque ultra mare ad dictam Barengariam trans mittebat, gratiam et relaxationem ab ipsa super requestu cupiens impetrare: sed ab ipsa gratiam non assequabatur. Infra breve tamen et ipsa Barengaria est defuncta, et rex Johannes ab Barengariæ vexatione quietus remanebat. Deinde archiepiscopus Cantuariensis cum clero Londoniis concilium celebrarunt, et secundum mandatum apostolicum, 2° die Julii, anno Domini 1214, qui erat annus ipsius regis Johannis 16, transactis ab interdicti promulgatione annis 6, mensibus 3 et diebus 16. Anno vero sequente orta est discordia magna inter regem et proceres, pro eo quod suos Angligenas legibus a Sancto Edwardo confessore institutis et usque ad hæc tempora usitatis, quas et ipse rex infrungebat, non sinerat congaudere; qui et nullam legem præter sui cordis libitum exercere curabat; exigebatque rex a suis scutagium. Unde prolata est charta quædam libertatum ab Henrico primo Anglis concessa, quam in posterum conservandam sibi confirmari a rege proceres jam dicti postulabant. Sed rex inducias petiit respondendi, pro rei novitate. Interimque misit rex ad summum pontificem quod, contra fidelitatem pristinam, proceres jam parati erant insurgere contra eum. Miserunt et ipsi, pro parte sua, de injustis exactionibus et ejus tyrannide conquerentes. Plurimos quippe absque judicio procerum exheredavit. Uxorem fratris sui Galfridi jam mortui pro libidinis libitu frequentavit. Uxores et filias nobilium defloravit: fœminæ nulli saltem pepercit quam suæ libidinis

Recal of
the legate
Nicholas.
Tracta-
bility of
John.

Death of
queen Be-
rengaria.
Council of
London,
and re-
moval of
interdict.

Demand
by the
barons of
confirma-
tion of
charter of
liberties by
Henry I.

Appeal on
both sides
to the pope.

Acts of
tyranny
charged
against the
king.

R. Higden, ardore maculare præoptabat. Sanctum quendam virum, A.D. 1214.
col. 2424.

nomine Petrum de Pontefracto, distrahi fecit et suspendi, pro eo quod prædixerat ei multa infortunia propter crudelitates et fornicationes suas affutura, et etiam quia prædixit ei quod 14 annis regnaret, cum tamen 18 pæne annis jam ante regnaverat; ignorans in hoc quod 14 annis tantum ante libere regnaret, sed tribus annis non libere, quia sub tributo papali. Isti Petro bis apud Eboracum et semel apud Pontefractum apparuit Christus in forma pueri, inter manus sacerdotis, insufflans in eum, et ter dicens, "Pax, Pax, Pax!" Docuitque eum multa quæ postmodum enarravit pontificibus et populis male viventibus. Raptus est etiam aliquando in mentis excessu per tres dies et noctes, ubi vidit gaudia beatorum et pœnas reproborum.

Peter of
Pomfret.

CAP. XVI. *De discordia inter regem Johannem et
procures; de Lodowico filio regis Franciæ vocato
ad regimen Angliæ; et de morte regis Johannis.*

Ob hujusmodi igitur regis malefacta, procures quidam A.D. 1215.
contra regem insurrexerunt, et civitates quasdam et villas regias acceperunt. Quibus cognitis, rex ipse, Insurrec-
archiepiscopus et alii procures regi faventes, adunati tion of the
seditionem procerum sedare decreverunt. Ubi rex barons.
proceribus et aliis suis Angligenis chartam de plurimis Magna
libertatibus qualem exigere volebant concedebat. Unde Charta
rex et cuncti sui procures ad concordiam fuerant granted by
revocati. Quæ concordia inita diutius non duravit; cum John.
idem rex articulis in dicta concessione quam fecerat
contentis contravenit. Unde maxima pars magnatum
Angliæ adunati iterum contra dictum Johannem regem
insurgere minime differebant. Sed guerram resumen-
tes, maneria regia deprædantes incendebant, ipsumque
regem Johannem a regno et regimine expellere sata-
gebant. Rex econtra undique bellatores alienigenas
in sui auxilium conducebat, ita ut, infra breve tem-
poris intervallum, rex cum suis alienigenis conductivis
et econtra barones regni regno Angliæ finalem exitum

Renewal
of the in-
surrection.

A.D. 1216. minarentur. Castrum quoque Rowcestriæ, ubi jampridem procures conspiraverant contra regem, rex manu militari oppugnatum capiebat. Procures vero tunc apud Londonias commorantes, sicut apud Rowcestriam decreverant peragendum, Philippo regi Franciæ nuntios destinarunt, [petentes] Lodowicum filium suum primogenitum ad regni regimen, in regem Angliæ coronandum, ut manu robusta veniens regem ipsum Johannem a regno et regimine propelleret, ulterius minime reversurum. Cumque rex Franciæ Philippus rogatum Anglorum perpendisset, firmato pacto cum nuntiis quod Lodowicus filius suus cum eis in Angliam coronandus adveniret, continuo nuntii in præsentia regis Philippi Lodowico filio suo sua homagia perfecerunt et sui homines legii tunc temporis devenerunt. Barones vero reliqui adventum Lodowici et nuntiorum Londoniis expectabant. Sed Johannes rex interim villas et castella quæ sibi adhærebant conservanda custodibus alienigenis contradebat. Lodowicus vero circa Ascensionem Domini cum exercitu Francigenarum copioso in Angliam applicabat, et castellum Rowcestriæ per dies aliquot obsessum die Lunæ in Pentecoste manu valida expugnavit. Die Jovis inde sequente Londonias properavit. Ubi barones, ejus adventum expectantes, eum cum alacritate et lætitia acceptantes, et Londonienses, eis sua homagia persolvebant. Sed et rex Scotiæ ei fidelitatem exhibebat. Postea, feria 4 post festum Trinitatis, cepit castellum de Reygate, et die sequenti castellum de Guldeforda, et sic indies castella plurima intercepit. Deinde Wintoniam cepit, Dovoriam et Windesoriam obsedit, et alienigenas quoscunque fautores regis Johannis apprehensos suffocavit. Ipsoque tempore, dominus papa Gualonem legatum in Angliam destinavit, ad partem regis contra barones tuendam; qui Lodowicum cum suis fautoribus excommunicavit. Lodowicus tamen et barones in tantum prævaluerunt quod rex quo se verteret ignorabat. Talionem tamen

Siege of
Rochester.
Prince
Louis of
France
invited
over by
the barons.
f. 58 b.

Arrival of
prince
Louis.

Fortresses
taken by
him.

Excommu-
nication of
Louis by
Gualo, the
pope's
legate.

suis hostibus reddere peroptans, furore repletus, orientales Angliæ partes adiit, ibique terras hostium suorum direptioni dedit, domosque et maneria combussit, ita quod non meminerit ætas aliqua tantillo tempore talem combustionem in partibus illis fuisse perpetratam. Et cum ulterius progrederetur, versus partes tendens boreales, in itinerando, apud monasterium de Swyneshede juxta Sanctum Botulphum 3 diebus commoratus,

A.D. 1216.

John ravages the lands of his opponents in the eastern counties.

His sickness and death.

R. Higden, col. 2425.

infirmirate quadam gravi correptus est. Sed inde progrediens, 4 diebus commorans apud Newark, obiit morbo discenterico die Sancti Kalixti papæ, anno Domini 1217, et regni sui 18. Sed tamen apud Croxtonam monasterium ordinis Præmonstratensium¹ exenteratus est, et apud Wygorniam in medio chori monachorum sepultus. Tradit tamen vulgata fama quod apud monasterium de Swynesheved, monasterium Cisterciense, intoxicatus obierit. Juraverat enim, ut asseritur, ibidem prandens, quod panem tunc obulum valentem faceret infra annum si viveret 12 denarios valere. Quod audiens unus de conversis fratribus loci illius venenum confecit [et] regi porrexit. Sed et ipse, sumpto prius catholico viatico, simul cum rege interiit. Iste Johannes rex genuit ex regina Isabella uxore sua Henricum suum primogenitum, et Ricardum comitem Cornubiæ, postea electum in imperatorem, Isabellam quæ nupsit Frederico imperatori, Alienoram quæ primo nupsit Willielmo Mareschallo, comiti de Penbruke, et secundo Symoni de Monteforti comiti Leycestriæ, qui ex ea sex liberos procreavit, et tertiam filiam Johannam, 1° Lewelino principi Walliæ et 2° regi Scotiæ matrimonio copulatam. Qui Johannes rex, ut prædicitur, cum regnasset post mortem fratris sui Ricardi annis 17, mensibus 6 et diebus 23, post coronationem vere suam annis 17, mensibus 5 et diebus 2, defunctus est, et Wygornia sepelitur. Ipsius vero regis Johannis tempore articuli magnæ chartæ prævisi fuerunt et præordinati, qui

Report of his having been poisoned.

His children.

Magna Charta.

¹ *Præmonstratensium*] Primonstratensium, MS.

A.D. 1216. tempore regis Henrici filii sui ad finalem exitum per statuti renovationem devenerunt, ut suo tempore referetur.

CAP. XVII. *De coronatione regis Henrici 3; de bello apud Lincolniam, et recessu Lodowici.*

Coronation
of Henry
III. Henricus 3us, mortuo patre suo rege Johanne prædicto, puer 9 annorum, mox in festo apostolorum Symonis et Judæ apud Gloverniam in regem coronatur, faventibus ei legato Gwalone, Wyntoniensi episcopo, comitibus de Penbruk, de Cestria, de Strogoyl, de Ferrers, et aliis quibusdam magnatibus terræ, qui jam patri suo adhuc viventi adhærebant. Imposuit autem ei coronam, ex jussu legati, Wyntoniensis episcopus, Stephano Cantuariensi archiepiscopo in Romana curia existente. Deinde Gualo legatus concilium episcoporum undecim, prælatorum, magnatum et baronum, Angliæ et Walliæ, fecerat celebrari; ubi, consilio et admonitione legati, cuncti majores concilio interessentes

A council
assembled
by Gualo
the legate. fidelitatem novo regi Henrico juraverunt; et continuo legatus totam Walliam interdixit, pro eo quod baronibus regi Henrico rebellantibus adhærebant, baronesque ipsos et omnes alios qui consilium seu juvamen rebellandi contra¹ novum regem Henricum ministrarent, excommunicationi involvebat. Lodowicus tamen, Philippi regis Franciæ filius, castella de Derham et Hereforth² circa festum Sanctæ Luciæ cepit. Baronesque ei adhærentes et sui Francigenæ tanta gravamina Angligenis inferebant ut reliqui magnates et vulgus terræ, eorum maleficiis provocati, Lodowicum cum suis ab

He excommunicates
the king's
opponents. Anglia propellere conarentur. Magna tamen pars Francigenarum et baronum Lodowicensium, Lincolniam

f. 59. The party
of Louis
defeated at
Lincoln.

¹ *contra*] repeated in MS.

² *Derhamct Hereforth*] The read-

ing of the MS. for Berkhamstead and Hertford.

accedentes, eam ad opus Lodowici acceperunt. Quibus A.D. 1217. Ranulphus comes Cestriæ, Willielmus le Marchallus, Willielmus de la Bruere et alii magnates, ad Lincolniam occurrebant, et bello hinc inde peracto comes de Perthes occidebatur, Saierus de Sancto Quintino comes Wincestriæ, Humfridus de Bohoun, Robertus filius Walteri, et baronum alii qui regi rebellarunt, capti fuerunt, ad regem Henricum ducti, et carceri fuerant mancipati. Sicque barones regii victoria super Francigenis sunt potiti. Hiis sinistris nuntiis Lodowico Louis shuts himself up in London. relatis, ipse cum reliquis suis Londonias se recepit et portas civitatis arctius observabat. Et, dum ibidem moraretur, magnates quidam ex parte regis Henrici Londoniensibus alloquebantur. Confirmationem omnium suarum libertatum quibus gaudere solebant eis obtulerunt; si tamen civitas regi Henrico redderetur. Ipso vero tempore, unus magnatum Franciæ, Eustacius Moyne nominatus, cum aliis magnatibus Franciæ, Defeat of Eustace the Monk, at sea. navali exercitu in Angliam applicare disponebant, Lodowico contra regem Henricum subventuri. Quibus Hubertus de Burgho et gentes 5 portuum maris, 8 navibus tantum contenti, in mari occurrebant, et, decapitato Eustachio, acceptis 15 majoribus e magnatibus, reliquos omnes aut captos aut occisos devicerunt, et eorum naves in maris profundum submerserunt. Cumque Lodowicus cognovisset ipsum infortunium Francigenis accidisse, sibi de sua confusione nimium metuebat. Sed tandem, mediantibus legato et Cantuariensi archiepiscopo et aliis probis, de pace inter regem Henricum et ipsum Lodowicum fuerat prælocutum. Atque inter eos ita fuerat concordatum; quod capti partis utriusque ad libertatem solverentur, et Lodowicus, acceptis pro expensis suis 1000 libris, possessas resignaret munitiones, Anglia exiret, ulterius non reversus jus in ea aliquod vendicando. Sicque, absolutione a legato Louis returns to France. pro se et sibi faventibus perobtentâ, Franciam remeavit. De hiis autem qui Lodowico adhæserant laici non sunt

A.D. 1218. exheredati, sed clerici pro quantitate culpæ aut sunt beneficiis privati aut ad curiam Romanam pro absolute tione transmissi. Anno quoque sequenti, ad parliamentum Londoniis tentum, libertates omnes quas rex prius concesserat et suis chartis patentibus confirmabat fuerant renovatæ. Quare de unaquaque carucata terræ Angliæ duo solidi regi concedebantur. Post præfatam vero concordiam Ranulphus comes Cestriæ profectus est Ierosolimam, et capta est Damiata a Christianis. Hoc anno convenerunt primo abbates nigri apud Oxoniam, ad tractandum de ordine. Rex Henricus incepit novum opus apud Westmonasterium; et Ranulphus comes Cestriæ rediens de Terra Sancta ædificavit castra de Charteley et Boestona et abbatiam de Dewlacrese Cisterciensis ordinis, ad quorum sump-tus castrorum cepit tallagium per totam Angliam. De gestis autem memorabilibus ejusdem regis Henrici temporibus abbatum subsequen-tium postea referetur.

Renewal of
liberties.

A subsidy.
Ranulph,
earl of
Chester.

APPENDIX.

¹ XI. *De Innocentio papa 3; de Honório 3 papa; de submissione Johannis regis, et relaxatione interdicti in Anglia.*

Præfatus Innocentius papa 3 fecit hospitale Sancti Spiritus A.D. 1193 Romæ; composuit librum "De miseria conditionis humanæ," -1216. "Speculum missæ," sermones et alia gloriosa; damnavitque Acts and writings of libellum abbatis Joachim, quem contra magistrum Petrum pope Innocent III. Lombardum auctorem "Sententiarum" ediderat; damnavitque Almericum Carnotensem episcopum cum doctrina sua hæretica, unde et dictus Almericus Parisius est combustus: qui, præter alias suas hæreses, dixerat quod in caritate constitutis nullum peccatum deberet imputari; unde, sub tali specie pietatis, ejus sequaces turpitudinem omnem committebant. Mortuo præfato Innocentio papa 3, qui 18 annos jam sedebat, Honorius 3 ei successit; qui primo sui anno ordinem fratrum Prædicatorum confirmavit. Cujus tempore Christiani ceperunt Damiatam. Sed Sarraceni fortuito casu eam postea recuperaverunt. Sancta Elizabeth claruit, quæ plures mortuos suscitavit et cæcum natum illuminavit; de cujus etiam corpore oleum fluere perhibetur. Galfridus Eboracensis archiepiscopus, Succession to the see of York. frater regis Johannis, exul in transmarinis partibus defunctus est. Quo defuncto, sedes archiepiscopatus Eboracensis 4 annis vacavit; et postea Walterus Gray, de quo in sequentibus dicitur, ei succedebat. Interim, cum rex Johannes cepisset 13 Tyranny of king John, and interdict of the kingdom. partem catallorum per totam Angliam tam religiosorum quam sæcularium, per juramentum, usque ad dimidium baconem, et propter sævam depredationem bonorum ecclesiasticorum per regem et ministros ejus factam, et propter repulsam Stephani de Langtona a sede archiepiscopali Cantuariensi et alia regis maleficia, Innocentius papa tertius totam ecclesiam Anglicanam et Wallensem interdicto subjecisset, durante adhuc interdicto

¹ Printed from the Egerton MS. See above, p. 384.

- A.D. 1199 et regis crudelitate, idem papa Innocentius duos legatos car-
-1216. dinales in Angliam misit. Qui, post longam cum rege concer-
Excommu- tationem, et pronunciatam excommunicationem in regis per-
-nication of sonam et cum eo communicantes 'et ei auxilium ferentes,' et
-of king John. absolutionem baronum, militum, clericorum, laicorum, Franci-
genarum et Angligenarum, ab homagiis, fidelitatibus et ser-
vitiis, quæ ei debuerant, et omnium absolutionem qui contra
eum bellum vellent inchoare in remissione peccatorum suorum,
et decretum quod nec ipse nec heres quem habere poterat
post eum deberet coronari, et rex Franciæ jam præmissa valida
Surrender manu exsequeretur, dictus Johannes rex, pro se et heredibus
-of the suis, mediantibus legatis, beato Petro apostolo dominoque papæ
-kingdom Innocentio 3, ejusque catholicis successoribus, Angliam et
-to the pope. Hiberniam in satisfactionem excessuum suorum offerebat, tac-
tisque sacrosanctis evangeliiis juravit, quod terras illas sicut
patrimonium Sancti Petri de eodem papa ejusque catholicis
successoribus ipse et heredes sui tanquam feodarii imperpe-
tuum retinerent; et, in signum perpetuæ subjectionis, de red-
ditibus regiis ipsarum terrarum, exceptis denariis Sancti Petri,
mille marcas ecclesiæ Romanæ persolveret annuatim, propter
regnum videlicet Angliæ dec. marcas, et propter Hiberniam
ccc. marcas; ita quod, si ipse vel aliquis heredum suorum
ab hac conditione vel solutione deficeret, cederet a jure regni.
Rex ergo Johannes de capite suo coronam evulsit, et coram
legatis genibus provolutus, audientibus cunctis, hoc quoque
dixit, "Resigno hic coronam et regnum Angliæ in manus
" domini papæ Innocentii, atque in suam gratiam et ordina-
" tionem me submitto." Tunc quidem legatus recepit coronam
et eam penes se tribus diebus continuis retinebat, quasi pro
regni Angliæ et Hiberniæ seisina retinenda. Et interim rex
præscriptas oblationem et pactionem charta sua aureis litteris
scripta roboravit, quæ domino Papæ continuo est transmissa.
Hiis ita peractis, rex Johannes de manu legati coronam reac-
cepit, Stephanum archiepiscopum cum suis coexulibus ad
propria revocavit, atque, ad pedes archiepiscopi Stephani pro-
cidens veniamque petens, restitutionem bonorum singulis re-
promisit. Unde in concilio prælatorum concordatum fuit, ut
rex archiepiscopo 'Stephano' 3,000 marcas, priori et conventui
Cantuariensi 1,000 marcas, et cæteris omnibus ad dividendas
inter eos 15,000 marcas, in satisfactionem redonaret. Post hæc,
mediante altero legato, dictus rex fecit homagium domino
papæ Innocentio tertio; atque tunc interdictum, quod per
annos sex, menses tres et dies¹ xvii., duravit, solutum est,

¹ dies] diebus, MS.

septimo die Julii anno Domini 1208. In secundo tamén anno A.D. 1199 hujusmodi interdicti, concessum est ecclesiis conventualibus -1216. semel in hebdomada missam celebrare, ob eucharistiam propter ægros conservandam, et parvulos baptizari. Anno Domini 1206, Order of Sanctus Franciscus incepit ordinem fratrum Minorum prope Friars civitatem Assisam,¹ apud Sanctam Mariam de Portiuncula. Minors.

XII. *De discordia inter regem et procures; de Lodowico filio regis Franciæ vocato ad regimen Angliæ; de morte regis Johannis et coronatione Henrici filii sui, et recessu Lodowici.*

Post hæc, orta est discordia inter regem et procures, eo quod idem rex infringeret leges Sancti Edwardi Confessoris, uxorem fratris sui Galfridi jam mortui frequentavit, uxores et filias nobilium defloravit, fœminæ nulli saltem pepercit quin eam libidinis ardore vellet maculare. Sanctum quendam virum, nomine Petrum de Pontefracto, distrahi fecit et suspendi, eo quod prædixerat ei multa infortunia propter crudelitates et fornicationes suas affutura. Isti Petro bis apud Eboracum et semel apud Pontemfractum apparuit Christus, in forma pueri inter manus sacerdotis, insufflans in eum et ter dicens, "Pax, pax, pax!" docuitque eum multa quæ postmodum enarravit pontificibus et populis male viventibus. Raptus est etiam aliquando in mentis excessu per 3 dies et noctes, et vidit interim gaudia beatorum et pœnas reproborum. Propter autem dissensiones² inter regem et procures, misit rex ad summum pontificem, conquerens quod contra fidelitatem procures jam parati erant insurgere contra eum. Miseruntque et procures pro parte suâ, de injustis exactionibus et regis tyrannide conquerentes; et interim contra regem insurrexerunt, et civitates quasdam et villas regias occupaverunt, maneria regia deprædantes incenderunt, ipsumque regem Johannem a regno et regimine expellere omnino conabantur. Unde Philippo regi Franciæ nuntios destinarunt, Lodowicum filium suum primogenitum petentes in regem Angliæ coronandum. Quem, cum manu valida Londonias venientes, procures admiserunt, et ei homagia et fidelitates exhibuerunt. Sed et rex Scociæ ei fidelitatem fecit. Inde castra plurima cepit, alia obsedit, et contra regem in tantum prævaluit quod rex vix quo se verteret

Excesses of king John.

f. 46.

Vision seen by Peter of Pomfret.

Rising of the barons.

Invitation of prince Louis of France.

¹ *Assisam*] the reading of the MS.

² *dissensiones*] dissenciones the constant form of spelling in both MSS.

A.D. 1199 ignoravit. Talionem tamen rex Johannes suis hostibus reddere
 -1216. peroptans, furore repletus, orientales Angliæ partes adiit,
 Retaliation ibique terras hostium suorum direptioni dedit, domosque et
 of king maneria combussit; ita quod non meminit ætas aliqua tantillo
 John. tempore talem combustionem in partibus illis fuisse perpetra-
 His death. tam. Et, versus boream tendens, in itinerando apud monaste-
 rium de Swynesheved juxta Sanctum Botulphum infirmitate
 gravi correptus, sed inde progrediens, apud Newerk morbo
 dissenterico obiit. Tradit tamen vulgata fama quod apud
 dictum monasterium de Swynesheved intoxicatus obierit. Jura-
 verat enim, ut dicitur, ibidem prandens, quod panem tunc
 obolum¹ valentem faceret infra annum, si viveret, xii. denarios
 valere. Quod audiens, unus de conversis fratribus loci illius
 venenum confecit et regi porrexit. Sed et ipse, sumpto prius
 catholico viatico, simul cum rege interiit. Interim vero,
 dominus papa unum legatum in Angliam destinavit, ad partem
 regis Johannis contra barones tuendam. Qui Lodovicum cum
 suis fautoribus excommunicavit; et post mortem dicti Johan-
 nis, Henricum filium suum, puerum ix. annorum, in regem
 fecerat coronari; et totam Walliam interdixit, eo quod baroni-
 bus regi Henrico rebellantibus adhærebant. Magnatesque regis
 Excommu- Henrici barones Lodowici apud Lincolniam devicerunt. Nava-
 lication of prince lisque exercitus, de Francia veniens in auxilium Lodowici, per
 Louis. gentes Quinque Portuum captus est, et eorum naves submersæ
 French naval force defeated. fuerunt. Unde dictus Lodowicus, apud Londonias commoratus,
 Withdrawal of prince sibi de confusione metuebat. Sed tandem, mediante legato et
 Louis. aliis, de pace inter regem Henricum et ipsum Lodovicum
 fuerat prælocutum. Unde inter eos ita fuerat concordatum,
 quod capti partis utriusque ad libertatem solverentur, et Lodo-
 wicus, acceptis pro expensis suis mille libris, possessas resig-
 naret munitiones et Anglia exiret, ulterius non reversurus jus
 in ea aliquod vendicando. Sicque, absolutione a legato pro se
 et sibi faventibus præobtentâ, Franciam remeavit.

¹ *obolum*] obulum, here and elsewhere the spelling of both MSS.

GALFRIDUS ABBAS SEXTUS.

- I. *De Galfrido abbate sexto; de gutteris inter f. 46 b.*
Waghnam et Suttonam; de annuo redditu in
Grovallia; de iterata coronatione regis Henrici;
*et translatione Sancti Thomæ martyris.*¹

CEDENTE, ut prædictum est, ab officio Hugone abbate A.D. 1220
 quinto, anno Domini 1220, ordinatus est abbas mona- -1221.
 chus quidam de Sautereya, Galfridus² nomine, qui Ordination
 eodem anno, in itinere versus capitulum generale, obiit and death
 in quadam abbazia ordinis nostri³ vocata Bulencurt,⁴ of abbat
 et sepultus est ibidem, nondum completo anno ordina- Geoffrey.
 tionis suæ. Ipse tamen abbas, ante decessum⁵ suum, Waghna.
 obligabat monasterium nostrum ad sustentationem Suttona.
 illarum partium quæ pertinebant ad dominos Johannem Mainte-
 de Melsa et Willelmum de Sancto Lucio in gutteris nance of
 super Hullo, juxta piscariam nostram, per quas aqua drains.
 fossatæ quæ est divisa inter Waghnam et Suttonam
 descendit in Hullum; et insuper licentiam dictis
 Johanni et Willelmo dedit⁶ quod in eodem fossato
 retia sua possent trahere ad piscandum. De quo ite-
 rum fossato, tempore Ricardi abbatis 7, postea refere-
 tur. Cujus abbatis⁷ tempore, Gamellus de Grovallia Grovallia.

¹ After *martyris* insert, Cantuari-
 ensis archiepiscopi, P.

² *Galfridus*] Gaufridus, P.

³ *ordinis nostri*] ejusdem ordinis,
 P.

⁴ *Bulencurt*] Boulencourt, in
 Champagne.

⁵ *decessum*] recessum, P.

⁶ *dedit*] impertivit, P.

⁷ *abbatis*] wanting in P.

A.D. 1220 dedit nobis, cum corpore suo, annum redditum
 -1221. trium solidorum et sex denariorum de quodam tene-
 mento in Grovallia. Tempore quoque hujus abba-
 tis,¹ in die Pentecostes, præscriptus rex Henricus 3,
 anno regni sui 4, a Stephano Cantuariensi archiepi-
 scopo,² stemmate regali et diademate Sancti Edwardi
 regis insignitus est, quia coronatio ejus prima, propter
 regni perturbationem, minus solenniter quam decuit
 vel debuit, per alium et in alio loco quam mos regni
 exigebat, facta fuerat. Procedente vero inde parvo
 intervallo, idem Stephanus archiepiscopus, præsentem
 rege et proceribus regni, transtulit Sanctum Thomam
 martyrem, Cantuariensem archiepiscopum, 50 anno
 post passionem suam. Durante vero solennitate ipsius
 translationis, idem³ Stephanus archiepiscopus exhibuit
 cuique petenti fœnum et præbendam a Londoniis usque
 Cantuariam per viam itineranti; fecitque per totum
 diem translationis vinum jugiter in canalibus per varia
 urbis loca distillare. Unde et expensas quas idem
 Stephanus in hac solennitate exhibuit, quartus ei
 successor Bonifacius vix persolvit.⁴ Die Sancti Lucæ
 evangelistæ, irruit ventus a septentrione, quatians
 domos,⁵ nemora, turres ecclesiarum; visique sunt
 dracones ignei et spiritus maligni in aere⁶ volitare.

Great
 storm,

R. Higden
 col. 2430.

¹ After *abbatis* insert, Gaufridi
 6, anno Domini 1220, 10 die Maii,
 P.

² After *archiepiscopo* insert, præ-
 sente legato, præstito sacramento
 quod ecclesiam Dei tueretur, pa-
 cemque populi foveret, P.

³ *idem*] ipse, P.

⁴ After *persolvit* insert, Alexander
 rex Scociæ duxit in uxorem Johan-
 nam regis hujus Henrici sororem,
 P.

⁵ After *domos* insert pomeria, P.

⁶ *aere*] aiere, EL.; turbine, P.

RICARDUS ABBAS SEPTIMUS.

I. *De creatione Ricardi abbatis 7; de duabus caru-* f. 47.
catis terræ in Waghna, et annuo redditu centum
*solidorum*¹ *pro eisdem.*²

ANNO Domini 1221, mortuo præscripto Galfrido³ A.D. 1221
⁴abbate 6, electus est in abbatem Ricardus de Otring-^{-1235.}
ham, cellerarius monasterii nostri;⁴ qui fere omnes Election
controversias motas de terris ante sua tempora acqui- of abbat
sitis pacificavit et ad finem debitum usque perduxit. Richard of
ham.
Fuit enim vir pacificus et omnia placita abhorrens,
cupiens in tranquillitate et pace deducere dies suos.
Fuit etiam sagax et providus, licet mediocriter literatus.
Qui plura a prædecessoribus suis incepta, tam in
monasterio quam in grangiis, fine debito consummavit.
Quem tamen Walterus Gray, archiepiscopus Eboracensis, Waghna.
super omnibus terris nostris in Waghna⁵ implacitavit, Suit with
quasi omnes terræ nostræ ibidem,⁶ ultra xxii. bovatas the arch-
terrarum quas abbas noster Alexander de Galfrido archi- bishop of
episcopo, ut præfertur, recuperavit, essent suæ, vel saltem York re-
specting
lands in
de feodo suo. Unde justitiiarii regis specialiter fuerant Waghena.

¹ After *solidorum* insert dato, P.

² After *eisdem* insert, et de tene-
mentis in Benyngholmo, P.

³ *Galfrido*] Gaufrido, P.

⁴ *abbate nostri*] ordinatus
fuit abbas monasterii nostri mona-

chus quidam qui fuit cellerarius,
Ricardus de Otringham, P.

⁵ *super . . . Waghna*] successor
Gaufridi, omnibus diebus quibus
præerat, super terris quas teneba-
mus in Waghna, P.

⁶ *ibidem*] de Waghna, P.

A.D. 1221
-1235.

assignati ad inquirendum si dictus abbas noster Ricardus aliquid occupaverat magis, in villa et territorio de Waghna, de feodo archiepiscopi Eboracensis, quam duas carucatas terræ, cum passagio de Hullo et pertinentiis suis. Unde inquisitum est, ad instantiam dictorum archiepiscopi et abbatis, per sacramentum proborum hominum de vicineto de Waghna. Qui recognoverunt quod archiepiscopus ipse et prædecessores sui nihil unquam magis habuerunt in Waghna quam duas carucatas terræ, cum passagio aquæ de Hullo, cum pertinentiis suis; quæ duæ carucatæ apud antiquos faciebant xxii. bovatas terræ, tempore quo dictæ terræ domui nostræ fuerunt collatæ; et quod prædictæ 2 carucatæ terræ minus habent quam xxii. bovatas, per 4 acras et tres stangas; et quod archiepiscopus Eboracensis nullum aliud feodum, ultra xxii. bovatas terræ prædictas et passagium de Hullo cum pertinentiis, in villa prædicta unquam habuit vel habere deberet. De qua iterum recognitione, tempore Willelmi abbatis 18, postea referetur. Nec sic quidem contentabatur Walterus archiepiscopus, sed de prædictis 2 carucatis terræ nos in causam trahebat. Unde litteras papales ad Willelmum episcopum Cestriæ et alios suos collegas hac causa impetravit. Ipse autem Willelmus episcopus fuerat sodalis ipsius archiepiscopi Walteri in curia et domo regis Johannis multo tempore. Cumque prædictus archiepiscopus, quamvis dictus Willelmus episcopus in quantum poterat ei favorem adhiberet, in curia christianitatis nihil proficere posset, reliquit eam et traxit nos in curiam regis. Ubi cum causa, languescente nostro abbate, per annum ageretur,¹ post multas tribulationes et expensas, abbas ipse, simplicitate ductus, juris ignarus et metu litis perterritus, conventu nostro² omnino reclamante et ad sedem apostolicam appellante, quandam compositionem damnosam iniit

Unfavour-
able com-
position
agreed to
by the
abbat.

¹ *ageretur*] *agitaretur*, P.

| ² *nostro*] wanting in P.

cum archiepiscopo supradicto. Concordatum¹ ergo fuit ^{A.D. 122}_{-1235.} inter archiepiscopum et abbatem nostrum² in curia regis,³ quod archiepiscopus ipse præfatam terram nobis per chartam suam et chartam capituli Eboracensis confirmaret,⁴ et nos præfato archiepiscopo et successoribus ejus centum solidos annuatim pro eadem terra⁵ solvere deberemus, et quicquid juris in ecclesia de Waghna habuimus præfato archiepiscopo hac causa quietumclamaremus. Quod et factum est, et per chirographum⁶ in curia regis confirmatum.⁷ Sed, conventu adhuc⁸ suam appellationem prosequente, litteræ papales episcopo Lincolniensi et abbati de Faversham sunt directæ, sed per prædictam concordiam fuerant adnullatæ.⁹

II. *De divisīs inter Waghnam, Suttonam, et Braunceholmum; de Forthdyk, et stagno pro molendino juxta piscariam;¹⁰ de divisione de Lumbercote-kerre; et de admensuratione pasturæ de Waghna. f. 47 b.*

Interea vero, cum dominis¹¹ Saiero de Suttona, Waghna. Johanne de Melsa, et Willelmo de Sancto Lucio, et Suttona.

¹ Concordatum] Conventum, P.

² nostrum] wanting in P.

³ After regis insert, et per chirographum super hoc confectum confirmatum est, P.

⁴ confirmaret] confirmare deberet, P.

⁵ pro . . . terra] wanting in P.

⁶ chirographum] cirographum in both MSS.

⁷ After confirmatum insert, Unde et finis in curia regis est levata, P.

⁸ Sed . . . adhuc] Conventu, itaque, P.

⁹ per adnullatæ] qualiter contentio illa fuerat sedata penitus ignoratur. Hoc autem scitur, quod virtute illius compositionis, per finem sic in curia domini regis ro-

boratæ, pro ipsis terris centum solidos solvinus annuatim, et ecclesia ipsa de Waghna ad cancellarium ecclesiæ Eboracensis in præsentī noscitur pertinere. Post mortem vero Agnetis, quondam uxoris Amandi Pincernæ et postea Laurentii de Rowtona, quidam Galfridus Bargott, Amandus de Ruda et alii de Benyngholmo, intruserunt se in domos et terras quas in Benyngholmo habebamus. Sed postea, quidam saniori usi consilio ipsas domos et terras nobis restituebant. De quibus iterum terris tempore Roberti abbatis 11 postea referetur. P.

¹⁰ After piscariam insert et, P.

¹¹ dominis] domino, P.

A.D. 1221
-1235.
Agreement
for forma-
tion of
Forth-
dyke.

Provision
for two
bridges.

Dyke in
Westkerr.

aliis tenentibus suis in Suttona, et per abbatem nostrum ac Petrum de Waghna, per diversas tamen chartas¹ fuerat concordatum, ut haberetur unum fossatum, xvi. pedum in latitudine et sex pedum in profunditate, pro certa divisa inter Waghnam et Suttonam, a firma terra super Hullo juxta piscariam; quod extenditur deinde usque ad divisam de Waghna, de Suttona et de Braunceholmo. Ad quam quidem piscariam super Hullo communi custu² sustententur³ duæ gutteræ, per quas aqua dicti fossati descendere possit in Hullum, et alia apertura versus Hullum non fieret in hac parte. Fieretque et sustentaretur prædictum fossatum, 'vocatum Forthdyk,'⁴ communi custu, et terra ejus ex utraque parte ejiceretur; ut partes utræque usum navicularum suarum in eo, sine aliquo impedimento et absque omni diminutione et deterioratione passagii de Hullo apud Waghnam, exercerent. Ultra quod fossatum forent duo pontes; unus apud Forthcrosse, sufficiens carectis et transeuntibus, communi custu partium faciendus et reparandus; et nos alium pontem⁵ ad usus nostros, juxta piscariam nostram versus meridiem, per quem animalia nostra transire possent a dicta piscaria usque ad Westkerre de Suttona, ibidem depascenda, habere-mus. Qui pontes ita in altum erigerentur ut naviculæ sine rostris subtus eos transire possent.⁶ Nos tamen concessimus præfato Saiero et liberis hominibus suis ut facerent et sustentarent, suis custibus et expensis, unum exterius fossatum per pasturam nostram de Westkerre,⁷ in latitudine x. pedum, a parte australi dicti fossati, incipiendo de prope dictum pontem de Forthcrosse a parte ejus occidentali, ad distantiam xx. per-ticatarum terræ, ubi cursus aquæ dicti Forthdyk divi-

¹ After *chartas* insert *taliter*, P.

² *custu*] *custo*, here and elsewhere, in both MSS.

³ *sustententur*] *sustentarentur*, P.

⁴ *vocatum Forthdyk*] wanting in P.

⁵ *pontem*] *pontes*, MS. Eg.

⁶ After *possent* insert, *Ipsium autem fossatum dehinc et in posterum Forthdyk nuncupatur*, P.

⁷ *de Westkerre*] wanting in P.

dere se debet partim in exterius fossatum, et sic ipsa A.D. 1221
 duo fossata separatim descendant¹ in Hullum. Ubi -1235.
 ad stagnum nostrum de Forthdyk clausa habeatur, quæ
 toties² aperiatur quoties² cursum aquarum, de mariscis
 de Suttona et Waghna desuper venientium, per receptionem
 aut retentionem aquæ contigerit impediri. Ultra
 quod exterius fossatum habeamus usum pontium, ad
 averia nostra in pasturam ducenda et reducenda, et
 cariagia nostra facienda, salvo cursu ipsius aquæ; et
 ipso fossato utamur ad libitum nostrum ad alia nostra
 aisiamenta perfruenda. Inter quæ quidem fossata, præ-
 fatus Saierus de Suttona totam illam particulam terræ
 quæ inter ipsa duo fossata consistit monasterio nostro
 concessit,³ ut de ipsa particula terræ et prædictis duo-
 bus fossatis unum stagnum faceremus, ad latitudinem A mill-
 40 pedum ad minus, cum lateribus ipsius stagni, ad pool.
 usus molendinorum nostrorum ibidem et ad alios usus
 nostros, prout melius viderimus expedire; salvo dicto
 Saiero et heredibus suis transitu tantum navicularum
 suarum sine rostris, ad cariagia sua facienda. Unam A flood-
 denique clusam haberemus juxta Hullum, ad recipiendam gate.
 aquam de Hullo, et alteram ad superius caput stagni
 ipsius ad aquam de Hullo retinendam, ne in mariscos,
 turbarias vel prata, de Waghna vel de Suttona ad
 nocumentum excederet.⁴ Et quoties clusa nostra ad
 caput superius stagni memorati aperta fuerit ad reci-
 piendam aquam desuper venientem ad usus nostros,
 vel ipsa clusa superior clausa fuerit ad retinendam
 aquam quæ de fluctu de Hullo per ipsum stagnum
 ascenderit, toties dictus Sayerus, heredes et homines
 sui, per fossatum exterius supradictum, sicut ad præ-

¹ *descendant*] descendere debeant,
 P.

² *toties . . . quoties*] *totiens . . .*

quotiens, the constant form of
 spelling in both MSS.

³ *concessit*] erogabat, P.

⁴ *excederet*] excedat, P.

A.D. 1221 dictum pontem de Forth extenditur, cariagiis suis
 -1235, perfruantur; ita plane quod quicquid terræ inter præ-
 dictum stagnum et ipsum fossatum exterius fuerit,
 inter le Westkerre de Suttona et prædictum stagnum,
 secundum longitudinem ipsius stagni in Hullo, nobis
 f. 48. ad sustentationem stagni nostri et aisiamentum, et
 ad communem viam nostram et hominum nostrorum
 et omnium qui prædicta molendina sequi voluerint,
 et ipsius Saieri, heredum et liberorum hominum suo-
 rum, imperpetuum perseveret. Ubi¹ Michael abbas² 8³
 molendinum postea⁴ construxit, sicut postea refere-
 tur. De quibus iterum fossatis et eorum gutteris,
 tempore Rogeri abbatis 13, alibi referetur. A cujus
 Other fossati de Forthdyk capite orientali versus aquilonem
 dykes, habetur⁵ aliud fossatum, xvi. pedum in latitudine et
 sex pedum in profunditate, quod extenditur⁶ versus
 Fayrholmum, pro certa divisa inter mariscum de
 Waghna et mariscum Saieri sæpedicti, qui jacet inter
 Braunceholmum et Fayrholmum; et a capite aquilo-
 nali ipsius fossati extenderetur aliud fossatum, xvi.
 pedum latitudinis et vi. pedum profunditatis, usque
 prope ledam⁷ de Swyna versus orientem. Ita quod
 remaneret de firma terra spatium sex pedum, inter
 prædictam ledam⁷ de Swina et fossatum supradictum.
 Waghna. Postea autem Galfridus de Fryboys et Alanus Surde-
 nalle, cum⁸ Beatricem et Hawisiam filias Amandi
 Common Pincernæ de Benyngholmo desponsassent, communiam
 in the east in marisco orientali de Melsa et Waghna ut jus suum
 marsh of vendicarunt.⁹ A quibus, cum universum clamium totius
 Meaux and vendicarunt.⁹ A quibus, cum universum clamium totius
 Waghnen. marisci¹⁰ inter Estwod Monkdyk usque ad divisam de

¹ After *Ubi* insert tamen dominus,
 P.

² After *abbas* insert noster, P.

³ After 8 insert, successor ipsius
 abbatis Ricardi, P.

⁴ *postea*] novum, P.

⁵ *habetur*] haberetur, P.

⁶ *extenditur*] extenderetur, P.

⁷ *ledam*] ladam, P.

⁸ *cum*] wanting in P.

⁹ *vendicarunt*] vendicabant, P.

¹⁰ After *marisci* insert compre-
 hensi, P.

Braunceholme¹ nobis imperpetuum relaxassent, et eorum uxores, post eorum decessum, eandem relaxationem nobis confirmassent, moniales² de Swina et Anketinus de West Benyngholmo³ communam in dicto marisco, et præcipue in illa ejus particula quæ vocatur Lumbercoterre, ut jus suum⁴ ad dictum Westbenyngholmum pertinens,⁵ vendicabant. Cum quibus tamen taliter fuerat concordatum, ut nos haberemus unum fossatum ex occidentali parte ipsius marisci, juxta terram arabilem de Waghna, a grangia nostra de Waghna usque ad supradictum Estwod, et in nostro arbitrio consisteret quantum de illo marisco ex ipsa parte inter præfatam terram arabilem et ipsum fossatum nostrum includere vellemus. Et præfatæ⁶ moniales⁷ aliud fossatum haberent ex orientali parte ejusdem marisci, juxta terram arabilem de West Benyngholmo, et tantum marisci ex sua parte includerent quantum nos ex nostra; ita tamen quod utrumque fossatum [esset] ejusdem longitudinis et latitudinis, et æque a certa terra arabili distaret. Et quicquid inter hæc duo fossata continetur sit commune tam propriis animalibus nostris, et hominum de Waghna, et omnium hominum tenentium de nobis in Holdernesse, quam propriis animalibus dictarum monialium et hominum tenentium de eis in Holdernesse. Ita⁸ neutra pars aliena animalia ad hanc pasturam reciperet, præce vel pretio, sacramento fidei interposito,

A.D. 1221
-1235.

Dispute
with the
nuns of
Swyne
respecting
common in
the same
marsh.

Agreement.

¹ usque ad . . . Braunceholme] terram arabilem de Westbenyngholmo et usque ad fossatum quod est divisa inter Braunceholmum et Waghnam, et sic ex australi parte dicti marisci in latitudine a præfata divisa in Braunceholmo et Waghna usque ad certam terram de Waghna per Forthdyk, et deinde per occidentalem partem dicti marisci a fossato de Forthdyk usque ad dicta Estwode et Monkdyk versus aquilonem, totum eundem orientalem

mariscum de Waghna sic circueundo, P.

² Moniales] Priorissa et conventus, P.

³ After Benyngholmo insert, ubi nunc est grangia dictæ priorissæ, P.

⁴ suum] wanting in P.

⁵ pertinens] spectans, P.

⁶ After præfatæ insert priorissa et, P.

⁷ After moniales insert de Swyna, P.

⁸ After Ita insert quod, P.

A.D. 1221 sub pœna dimidiæ marcæ parti læsæ persolvendæ. In
-1235. qua quidem pacis compositione sopitæ fuerunt omnes
querelæ tunc qualitercunque motæ, tam de fossato
facto pro divisa inter mariscum de Waghna et maris-
cum de Braunceholmo, quam de aliis rebus universis.

Pasture of Hoc ipso quidem anno¹ facta est admensuratio pasturæ
Waghen. de Waghna, ita quod ibidem communi consilio et
assensu partium assignata fuerunt unicuique bovatae
terræ xv. capita, videlicet tam boum quam equorum,
xx. oves et duo porci, vel loco eorum octo oves; et qui
bovem vel equum non haberet loco bovis vel equi
haberet octo oves.

III. *De terris et tenementis in Suttona, Benyngholmo,²
Estmertona, Newtona,³ Grymestona, et Owtwyk.⁴*

Suttona. Dominus Petrus de Falconberge dedit nobis, ad
Alms at eleemosynam portæ sustentandam, et specialiter ad
the gate. vestitum unius pauperis annuatim, totam pasturam
in salinis⁵ de Suttona, quanta ad unam bovata[m] et
dimidiam terræ noscitur pertinere, reddendo inde cui-
dam Willelmo filio Amandi 2 denarios annuatim.
Qui redditus, tempore Rogeri abbatis 13, postea
fuerat relaxatus. De ipso autem vestitu unius pau-
peris tempore Hugonis abbatis 15 postea referetur.
Et Johannes filius Reyneri de Suttona, capellanus,
unum sellionem terræ in Magnusdayle apud Sutto-
nam, Amandusque filius Alani de Suttona sex perti-
catas et dimidiam terræ in latitudine in le Gayre apud
Suttonam, et Henricus de Hullo totam terram quæ
vocabatur⁶ Bludetres, et annum redditum 4 dena-
riorum de tenemento Simonis Wolf in Suttona, nobis

Various
grants in
Sutton.
f. 48 b.

¹ After anno insert, ad requisiti-
onem nostram, P.

² *Benyngholmo*] wanting in P.

³ After *Newtona* insert et, P.

⁴ et *Owtwyk*] wanting in P.

⁵ *salinis*] saltz, P.

⁶ *vocabatur*] vocatur, P.

contulerunt.¹ Quæ omnia Stephanus filius Radulphi A.D. 1221
 filii Reyneri de Suttona, et præcipue donationem Hen-
 rici de Hullo, nobis imperpetuum confirmavit.² Avicia
 quoque uxor dicti Simonis,³ pro quinque marcis, ven-
 didit nobis quinque acras terræ arabilis, cum prato ad eas
 pertinente, in Suttona; pro quibus nobis sex denarios
 per annum solvere consuevit. Quæ et dictus⁴ Stepha-
 nus nobis⁵ confirmavit, addens nobis unam perticatam
 terræ, et annuum redditum unius denarii apud gran-
 giam de Waghna persolvendum. Post mortem vero Benyng-
 Agnetis quondam uxoris Amandi Pincernæ, quidam holmus.
 Galfridus Bargott, Amandus de Ruda et alii de Be-
 nyngholmo, intruserunt se in domos et terras nostras
 ibidem. Sed postea, saniori usi consilio, ipsas domos
 et terras nobis restituerunt. De quibus iterum, tem-
 pore Roberti abbatis 11, postea referetur.⁶ Et Simon Mertona.
 filius Henrici de Mertona dedit nobis unum toftum
 et 4 selliones terræ in Estmertona; quæ concessimus
 ad feodi firmam cuidam Ricardo de Rysa et heredibus
 suis de uxore sua procreatis; reddendo nobis duos soli-
 dos pro omni servitio annuatim. Et cum quidam
 Walterus de Wythornwyk acquisisset ipsas terras ac
 alias⁷ quæ⁸ de nobis tenebantur, dominus Michael
 abbas⁹ easdem terras¹⁰ in manus nostras fecerat
 seisisiri, ut¹¹ postea referetur. Eo tempore, Willelmus Newtona.
 Pasmere dedit nobis duo clausa¹² in Newtona juxta

¹ *contulerunt*] imperpetuum erogabant, P.

² After *confirmavit* insert, addens nobis unam perticatam terræ, et redditum unius denarii annuatim apud grangiam de Waghna persolvendum, P.

³ After *Simonis* insert Wolf, P.

⁴ *Quæ et dictus*] Quas 5 acras, cum prato et aliis pertinentiis, præfatus, P.

⁵ After *nobis* insert iterum, P.

⁶ *addens nobis referetur*]

wanting in this place in P., and inserted above. See p. 409, note 8.

⁷ *ac alias*] cum aliis terris quas idem Walterus acquirebat, P.

⁸ After *quæ* insert in aliis locis, P.

⁹ 8] successor hujus abbatis, P.

¹⁰ *easdem terras*] wanting in P.

¹¹ *ut*] sicut in loco suo, P.

¹² After *clausa* insert cum pertinentiis, P.

A.D. 1221 Aldburge, vocata Byrigburgh¹ Newtona, quæ dedimus
 -1235. Willelmo de Scrutevylla et heredibus suis, loco annui
 redditus 4 solidorum, cum alio annuo redditu 12 dena-
 riorum in Rowth; reddendo nobis unum denarium ad
 Grymes- Pentecosten annuatim.² Idem autem Ricardus abbas
 tona. concessit ad feodi firmam cuidam Eustachio Salsario de
 Grymestona unam³ bovata[m] terræ⁴ in Grymestona,⁵
 Owstwyk. reddendo nobis 9 solidos annuatim.⁶ ⁷ Hugo quoque
 Mass wine. de Rysom dedit nobis, ad vinum missarum in ecclesia
 nostra celebrandarum, quatuor bovatas terræ in Owst-
 wyk. Et Petrus siquidem Poyz dedit nobis duas
 bovatas terræ ibidem: reddendo heredibus Amandi
 Pincernæ unam libram cimini annuatim. Quæ itaque
 sex bovata⁸ quondam fuerunt prædicti Amandi, et
 postea de eo per liberum forinsecum servitium tene-
 bantur. Ipse ergo abbas Ricardus dedit ad feodi fir-
 mam Raynero filio prædicti Petri Poyz unam acram
 terræ in Bryndcroft ibidem; reddendo nobis homagium

¹ *Byrigburgh*] Rengburgh, P.

² *annuatim*] wanting in P.

³ *unam*] ipsam, P.

⁴ After *terræ* insert quam, P.

⁵ After *Grymestona* insert habebamus, P.

⁶ After *annuatim* insert, Sed si ipsa bovata terræ ad manus nostras redierat, vel in tenura aliorum adhuc existat, impræsentiarum penitus ignoratur. Nam hoc etiam habetur pro certo, quod miles quidam, dominus Gerardus de Grymestona, hereditarie quodammodo aliqua tenementa ibidem de nobis tenere videbatur, et 7 solidos se sciverit nobis debere solvere annuatim; sed pro quibus terrarum portionibus ignorare se penitus fatebatur. At ubi in dicta villa de Grymestona tres solidos pro una bovata tenta de nobis in feodo, et 5 selliones terræ et præscriptam bovata[m] terræ vel

9 solidos pro eadem ut præfertur habere deberemus, nihil de hiis omnibus percipimus, nisi de dicto domino Gerardo dictos 7 solidos annuatim. Et cum ipse dominus Gerardus aliqua ibidem tenementa, ut dicitur, sine scripto tamen, de nobis teneret, pro eo quod scripti evidentiam non habebat, ipsos 7 solidos per tempus aliquod nobis solvere differebat. Postea quidem, arreragiis condonatis, dominus Willelmus abbas 18 ipsa tenementa ibidem, sub spem unius bovata⁸ terræ, præfato domino Gerardo pro ipsis 7 solidis annuis ad totam vitam suam dimittebat, P.

⁷ The commencement of Chapter IV. in the Philipps MS., the title being similar to that of Chapter IV. in the Egerton MS.

⁸ After *bovata* insert terræ, P.

et servitium, et unam libram cimini annuatim; ita ut nos¹ residuum dictarum² sex bovatarum liberum tene-^{A.D. 1221}
remus, per³ forinsecum servitium tantum. De quarum -1235.
quidem terrarum confirmatione tempore Willelmi ab-
batis 9 postea referetur. Præterea Alanus Jordanus Light for
dedit nobis, ad luminare privatarum missarum, unam private
bovatam cum tofto ibidem,⁴ quæ⁵ Willelmo filio suo masses,
et heredibus de corpore suo procreatis, ad feodi firmam,
pro dimidia marca annua, tradebamus.

IV.⁶ *De terris et tenementis in* ⁷ *Otringham, Rede-*
*marra, Rowth,*⁸ *Rystona,*⁹ *Arnallia, Wythornwyk*
*et Bewyk.*¹⁰

Alanus filius Stephani de Otringham, frater senior Otring-
dicti domini Ricardi¹¹ abbatis 7, dedit nobis¹² cum ham.
corpore suo unam bovata[m] terræ, cum uno tofto, uno
clauso, et tribus acris et dimidia terræ, in Otring-
ham; reddendo inde Johanni de Lasceles et heredibus
suis sex denarios annuatim: quem redditum 6 dena-
riorum¹³ heres quidam ipsius Johannis, tempore Rogeri
abbatis 13, relaxavit.¹⁴ ¹⁵ Anketinus filius Jordani de Redemarra.

¹ *ut nos*] saltem ut per prædictam
acram terræ totum, P.

² *dictarum*] wanting in P.

³ *per*] præter, P.

⁴ After *ibidem* insert, ita ut filius
ipsius, Willelmus nomine, teneret
prædicta bovata[m] terræ et toftum
in feodo et hereditarie; reddendo
nobis dimidiam marcam annuatim,
P.

⁵ After *quæ* insert, ergo bovata
et toftum eidem, P.

⁶ See the preceding page, note 7,
respecting the division of chapters
in P.

⁷ After *in* insert Owstwyk, P.

⁸ After *Rowth* insert et bosco ejus,
P.

⁹ After *Rystona* insert et in, P.

¹⁰ *Wythornwyk et Bewyk*] want-
ing in P.

¹¹ After *Ricardi* insert de Otring-
ham, P.

¹² *dedit nobis*] nobis pariter offe-
rebat. The arrangement of the
sentence altered from P.

¹³ *quem . . . denariorum*] quam
terram cum omnibus terris quas de
feodo suo in Otringham retinemus,
P.

¹⁴ *relaxavit*] in puram et perpe-
tuam eleemosynam nobis confirma-
bat, P.

¹⁵ Before *Anketinus* insert, Quo-
rum Alani et domini Ricardi abbatis
Radulphus frater junior unum clau-

A.D. 1221 Redemarra dedit nobis unum toftum continentem unam
 -1235. acram terræ, et duas alias acras terræ, in campo de
 Redemarra. Quæ idem abbas Ricardus Johanni fra-
 tri suo et filio dicti Jordani ad feodi firmam dedit,¹
 ut² tres solidos annuos³ apud grangiam nostram de
 Tharlesthorpia nobis solvere teneretur.⁴ Ad ejus
 firmæ solutionem tam eandem terram quam terram
 f. 49. aliam quam de dono dicti Jordani habuit obligabat:
 ita plane quod, si ad aliquem terminum defecerit, alios
 tres solidos fabricæ ecclesiæ nostræ nomine pœnæ
 daret,⁵ et utramque terram ad solutionem tam pœnæ
 quam firmæ ad libitum distringere valeremus. Interea,
 Rowth. Willelmus de Scrutevylla dominus de Rowth⁶ super
 Suit with bosco nostro de Ruda nos implacitavit. Quapropter
 William nos dominum Willelmum de Fortibus comitem Alber-
 Scruteville marliæ, qui nobis dictum boscum warantizare debuit,⁷
 respecting the wood
 at Rowth. ad nostrum warantum vocabamus. Unde recognitio
 magnæ assisæ Eboraci⁸ facta est. Ibique⁹ fuerat tes-
 timonio curiæ¹⁰ concordatum, quod prædictus Willel-
 mus de Scrutevylla remisit dicto comiti nobisque et
 successoribus nostris totum jus et clamium quod in
 præfato bosco¹¹ clamavit se habere. Pro qua remis-
 sione et concordia idem comes dedit præfato Willelmo
 de Scrutevylla xviii. marcas argenti. Tunc vero Wil-
 lelmus [filius] Petri de Ruda dedit nobis unum clau-
 sum, et ad opus 'fabricæ' ecclesiæ nostræ annum
 redditum octo denariorum de uno alio clauso, et decem

sum dimidii stagni terræ, cum una
 domo in eo sita, nostro monasterio
 etiam erogabat. Quod clausum Ri-
 cardus abbas 10 Thomæ ad Prata
 de Otringham, heredi ipsorum fra-
 trum, ad feodi firmam retradebat, P.

¹ *dedit*] retradebat, P.

² *ut*] pro quibus terris idem Jo-
 hannes, P.

³ *annuos*] annuatim, P.

⁴ *teneretur*] promittebat, P.

⁵ *daret*] erogaret, P.

⁶ *Rowth*] Ruda, P.

⁷ *debuit*] debebat, P.

⁸ *Eboraci*] inter dictum Willel-
 mum de Scrutevylla et præfatum
 dominum comitem in curia domini
 regis apud Eboracum, P.

⁹ *Ibique*] Ubi ita, P.

¹⁰ *curiæ*] finis, P.

¹¹ After *bosco* insert, 50 videlicet
 acris bosci, P.

acras terræ et prati in Rowth.¹ Et mulier quædam, A.D. 1221
 Beatrix de Ruda, duos selliones ibidem monasterio -1235.
 nostro contulit.² Stephanus Nard de Rystona, pro xl. Rystona.
 solidis quos ei dedimus,³ octo acras terræ et v. rodefallas,
 et Simon clericus de Rystona duas culturas latitudinis
 sex perticatarum, monasterio nostro concedebant.⁴ Do- Arnallia.
 minusque Petrus filius domini Walteri de Falconberga,
 cum annuam firmam nostram quinque solidorum de
 molendino suo de Cattyngwyk, prout dominus Petrus
 avus suus nobis concesserat, percipere nequiremus, con-
 cessit⁵ nobis ipsum annuum redditum 5 solidorum, ad
 emendum vinum ad missas nostras, de camera sua ad Mass wine.
 festum Purificationis⁶ Beatæ Mariæ annuatim percipi-
 endum, quousque certam rem provideret ad ipsam
 solutionem plene perficiendam.⁷ Unde, infra breve,
 idem dominus Petrus dedit nobis, ad vinum emendum
 ad sacramentum ecclesiæ nostræ, in satisfactionem ip-
 sorum 5 solidorum annuorum, duo clausa in Arnallia,
 quorum alterum in curtem grangiæ nostræ ibidem in-
 cludere valeremus. ⁸ Hugo filius Walteri de Wythorn- Withorn-
 wyk dedit etiam nobis, ad luminare privatarum mis- wyk.
 sarum, annuum redditum duorum solidorum de una Light for
 dimidia bovata terræ in Wythornwyk. Sed redditus private
 masses.
 ipse quo devenerit ignoratur. Et quidam Hugo de Bewyk.
 Arcy dedit nobis totam terram quam habuit in terri-
 torio de Bewyk. Sed quanta ipsa terra fuerat vel si
 unquam eam possederamus penitus ignoratur.

¹ Rowth] Ruda, P.

² contulit] conferebat, P.

³ dedimus] dederamus, P.

⁴ concedebant] imperpetuum erogabant, P.

⁵ concessit] concedebat, P.

⁶ festum Purificationis] Purificationem, P.

⁷ perficiendam] percipiendam in E.

⁸ Here commences Chapter V. in the Phillipps MS.

V. *De terris et tenementis in*¹ *Coldona, Hornseburtona et Westtheyfeld.*

A.D. 1221
-1235.
Coldona.

Loss of
lands in
Coldon.

Hornse-
burtona.

Idem² autem Ricardus abbas concessit ad feodi firmam Matheo Cokerello ipsas quatuor bovatas terræ, cum tribus toftis, et pasturam 8 bobus 'in Coldona,' quas³ habuimus ex dono⁴ patris sui; ut ipse⁵ pro dictis terris dimidiam marcā nobis redderet annuatim. Qui ergo Matheus nobis fide media promisit⁶ et voluntate spontanea juravit quod nemini aliquam partem ipsius terræ⁷ daret, venderet seu invadiaret, sine consensu nostro et voluntate; et, si secus faceret, liceret nobis ipsam terram de se et ab illo cui illam venderet, sine aliqua alicujus contradictione, ad proprios usus revocare. Verumtamen⁸ prædictus Matheus, contra præfatam obligationem suam, vendidit diversis personis⁹ parcelas ipsarum terrarum.¹⁰ Per quam alienationem ipsa firma annua dimidiæ marcæ omnino deperit. Et ad quorum manus reliquæ duæ bovatae terræ, cum tofto et cultura, cum prato adjacente, quæ ibidem habuimus,¹¹ devenerant, penitus ignoramus. Walterusque de Spyneto¹² dedit nobis homagium et servitium Girardi filii Petri de Owstyby de Hornseburtona et heredum suorum, de duabus bovatis terræ et uno clauso cum pertinentiis in Hornseburtona, et annuum redditum duorum solidorum de dictis tenementis.¹³ Qui quidem Girardus eadem duas bovatas

¹ *De terris et tenementis in*] De acquisitione terrarum, tenementorum et redditum in Wythornwyk, Bewyk, P.

² *Idem*] Ipse, P.

³ *in . . . quas*] exceptis 8 acris terræ, quæ omnia exceptis ipsis 8 acris, P.

⁴ *After dono* insert Roberti, P.

⁵ *After ipse* insert Matheus, P.

⁶ *promisit*] promittebat, P.

⁷ *After terræ* insert, quam de nobis tenebat, P.

⁸ *Verumtamen*] Verumptamen, both MSS.

⁹ *personis*] wanting in P.

¹⁰ *terrarum*] 4 bovatarum et 3 toftorum, P.

¹¹ *habuimus*] habueramus, P.

¹² *Spyneto*] Spineto, P.

¹³ *After tenementis* insert perpetuo percipiendorum, P.

terræ et clausum nobis remittebat, ut ad proprios A.D. 1221
 usus ea imperpetuum teneremus. Amfridus quoque -1235.
 filius Willelmi le Noble de Syglestorne dedit nobis,
 ad sustentationem eleemosynæ portæ, scilicet ad alec¹ f. 49 b.
 emendum et pauperibus distribuendum, unum clausum; Alms at
 et, ad annuam pitanciam conventui faciendam, unam the gate,
 bovata[m] terræ cum uno tofto in eadem villa; reddendo and yearly
 præfato Waltero de Spineto et heredibus suis duos pittance.
 solidos annuatim; quem redditum idem Walterus no-
 bis imperpetuum condonavit. Sed et magister Rogerus
 de Richemond, canonicus ecclesiæ Beverlacensis, dedit
 nobis aliam bovata[m] terræ et aliud clausum, quæ
 emit de præfatis Amfrido et Waltero de Spineto. At Grant of
 ipse Walterus dedit nobis duo clausa ibidem,² et totum locks, with
 theloneum suum, et bordtollam ad mare, sine ullo rete- toll and
 nemento, quod ad antecessores suos et se pertinebat ad boardtoll.
 mare de Hornsebek; ita plane quod totum prædictum Provision
 theloneum et bordtolla essent ad hospitium nostrum, for the
 exceptis propriis navibus nostris; quarum theloneum hospitium.
 ad opus conventus nostri assignavit. Tholoneum qui-
 dem est de omnibus merchandiis, et bordtolla est de
 qualibet nave ad litus applicante quatuor denarii. Sed Right to
 tamen proventus hujusmodi ibidem non habemus, præ- tolls.
 sertim cum omnes hujusmodi proventus ex boreali
 parte rivuli ibidem, vocati le Bek, ad dominium et
 libertatem villæ de Hornse, et ex australi parte dicti
 rivuli apud³ litus de Burtona, ad dominum de Holder-
 nesse⁴ noscantur pertinere. Dedit idem Walterus nobis Grant of a
 Willelmum Whytmay, nativum suum, cum tota se- bondman.
 quela sua. Idem⁵ autem abbas Ricardus concessit ad⁶
 feodi firmam cuidam Vincencio filio Ricardi de Mapel-
 тона⁷ medietatem unius clausi quod habuimus de dicto

¹ *alec*] *altec* in MS.² *ibidem*] in eadem villa, P.³ *apud*] ad, P.⁴ *ad . . . Holdernes*] wanting
in P.⁵ *Idem*] Qui, P.⁶ After *ad* insert perpetuum, P.⁷ *Mapeltona*] Mappletona, P.

A.D. 1221
-1235.
Westheith-
feld.
Grant of
land from
Sir William
Rowth.

Waltero de Spineto, pro xxx. denariis nobis annuatim reddendis. Interea Willelmus de Ruda, miles, qui quinque bovatas terræ de¹ Willelmo de Areyns et tres bovatas de Thoma filio suo in Westheithfeld acquirebat,² dedit præfatas quinque bovatas Simoni filio suo secundo, reddendo sibi et heredibus suis unam libram ceræ annuam;³ et reliquas tres bovatas Rainero et Roberto aliis filiis suis concedebat, reddendo dicto Thomæ de Areyns⁴ dimidiam libram ceræ annuatim.⁵ Postea, cum ipse⁶ Willelmus de Ruda, miles,⁷ elemosynam aliquam conferre monasterio nostro decrevisset, et reliquam hereditatem suam a Willelmo filio suo seniore dividere⁸ noluisset, cum præfatis Rainero et Roberto filiis suis pactum iniit,⁹ ut eum de præfatis tribus bovatis terræ¹⁰ refeoffarent, et eorum uterque pro tota vita sua viginti solidos perciperet annuatim. Quas quidem tres bovatas¹¹ cum tribus toftis ad eas pertinentibus sic reacceptas¹² idem Willelmus senior monasterio nostro conferebat; reddendo dicto Thomæ de Areyns¹³ dimidiam libram ceræ annuatim; Willelmo de Ruda juniore et¹⁴ Raynero ac Roberto, fratribus suis prædictis, nobis confirmantibus ipsam donationem. Sed tamen nos¹⁵ præfatis Rainero et Roberto in xl. solidis annuis¹⁶ ad totam vitam suam fuimus

¹ After *de* insert domino, P.

² After *acquirebat* insert, sperans Willelmum filium suum primogenitum, si supervixerit, hereditatem suam sortiri debere, P.

³ *reddendo . . . annuam*] The arrangement of words is different in P.

⁴ *Areyns*] Arreyns, P.

⁵ After *annuatim* insert, præfato Willelmo de Ruda juniore prædictas donationes confirmante, P.

⁶ After *ipse* insert dominus, P.

⁷ *miles*] senior, P.

⁸ *a . . . dividere*] wanting in P.

⁹ *pactum iniit*] concordabat, P.

¹⁰ After *terræ* insert quas eis prius dederat, P.

¹¹ *Quas . . bovatas*] Quibus ergo 3 bovatis sic reacceptis, idem Willelmus senior ipsas 3 bovatas terræ, P.

¹² *sic reacceptas*] wanting in P.

¹³ *Areyns*] Arreyns, P.

¹⁴ *de . . juniore et*] filio suo, et præscriptis, P.

¹⁵ After *nos* insert, in acquisitione ipsarum trium bovatarum terræ, P.

¹⁶ After *annuis* insert, utrique videlicet 20 solidis, P.

onerati.¹ Quos xl. solidos annuos dicti Raynerus et A.D. 1221 Robertus post decennium nobis remiserunt.¹ Præ-1235.
scriptæ autem quinque bovatae terræ, quas dictus Willelmus de Ruda senior dedit Simoni filio suo 2º, ut præfertur, pro eo quod ipse Simon sine herede de corpore suo procreato decedebat, ad Willelmum fratrem suum præscriptum, primogenitum dicti Willelmi primi, tanquam ad² heredem proximum descendebant. Quas ipse Willelmus junior cum se ipso nobis postea contulit; sicut in tempore Michaelis abbatis 8 refertur.

VI. *De terris et tenementis³ in Setona, Erghoma, Dodyngtona, Beforth et Mora.*

Arnaldus filius Willelmi de Areyns,⁴ de quo præ-Setona.
fertur, remisit nobis per finem tres bovatas terræ, quas Willelmus pater suus dedit⁵ nobis in Setona. f. 50.
Alanusque filius Willelmi de Setona dedit nobis, ad Maintenance of
eleemosynam portæ sustentandam, annum redditum alms at the
quatuor denariorum de uno tofto in eadem. Atque gate.
dictus Ricardus abbas 7us dedit [ad] feodi firmam
Agneti filiæ dicti Alani unum toftum et unam acram
terræ, ut ipsa redderet nobis xii. denarios annuatim.
Quæ toftum et acram terræ Willelmus filius suus
nobis postea relaxabat. Petrusque filius Johannis de Erghoma.
Melsa reddidit nobis totam carucatam terræ cum sex
toftis, et servitium 2 bovatarum terræ, in Erghoma,
quæ domino Nicholao de Stutevylla in escambium pro
toto capitali dominio suo in Skyrena prius dederamus,
ut præfertur. Et Walterus filius Galfridi de Aseby Dodyng-
tona.

¹ quos . . . remiserunt] Sed cum ipsos 40 solidos, scilicet, per 10 annos et amplius percepissent, ipsos 40 solidos nobis imperpetuum remittebant, P.

² After *ad* insert fratrem, P.

³ *terris et tenementis*] acquisitione terrarum et tenementorum, P.

⁴ *Areyns*] Arreyns, P.

⁵ *dedit*] dederat, P.

A.D. 1221 dedit nobis unam bovata[m] terræ cum uno tofto in
 -1235. Dodyngtona, quæ Robertus de Dodyngtona nobis confirmavit. Idemque abbas Ricardus 7us dedit Fulconi de Orry aliquantas parcelas terræ nostræ ibidem, in perpetuum escambium pro tota terra quam præfatus Fulco habuit inter terram nostram et divisam quæ extenditur ab ecclesia de Dodyngtona usque ad campum de Mora. Alanus filius Thomæ Carpentarii de Beforth dedit nobis 5 acras terræ in Beforth, de dimidia carucata quæ fuit Aliciæ de Beforth avitæ patris sui. Deditque Willelmo patri Alexandri de Grymestona capitale mesuagium suum, quod divisum fuit in tria tofta, et Radulpho de Gowsle militi duas bovatas terræ cum uno tofto, quæ fuerunt de præfata dimidia carucata terræ² quæ de nobis tenebatur.³ Quo tempore, idem Ricardus abbas noster 7us dedit Lecia filia præscripti Philippi capellani de Ruda unam culturam in Beforth. Quæ etiam Lecia dedit monialibus de Kyllynge dictam terram, quibus et eam confirmavit.⁴ Quæ vero terra extenditur a divisa quæ dividit campos de Kyllynge et de Mora, juxta terram dictarum monialium quam de nobis habent, in perpetuum escambium, ex concessione hujus abbatis,⁵ pro terris quas nobis dederunt in campo⁶ de Mora,⁷ usque ad fossatum inter mariscum et terram arabilem. Quod fossatum tam ipsæ moniales quam nos communi custu,⁸ quamdiu durat terra dictarum monialium, x. pedum latitudinis debemus sustentare. Ultra quod fossatum

Repair of
 dyke.

¹ *ibidem*] in eadem, P.

² After *terræ* insert, Idem autem Radulphus genuit Johannem et Petrum, qui obierunt sine herede corporis sui, et Radulphum, qui dedit totum quod habuit in Beforth 2 sororibus suis, Emetinæ et N., uxoribus Johannis de Cotes et Ricardi de Cotes, fratrum.

³ *quæ . . tenebatur*] wanting in P.

⁴ *confirmavit*] confirmavimus, P.

⁵ *ex . . abbatis*] wanting in P.

⁶ *campo*] territorio, P.

⁷ After *Mora* insert, quas et ipsæ habuerunt ex dono Ernaldi de Mondegon, P.

⁸ After *custu* insert, usque ad certum locum factum, P.

seu divisam neque ipsæ neque nos communam debemus A.D. 1221
exercere; excepto quod habebimus liberum transitum -1235.
per divisam de Kyllynge ad pasturam nostram in
campo de Dodyngtona, juxta terram dictarum monia-
lium, ad averia nostra et alia necessaria, quoties opus
habemus; sicut et ipsæ moniales liberum transitum
habent, quoties necesse habent, per eandem divisam
inter terram nostram versus occidentem; ita plane quod
si unius partis averia segeti vel herbæ alterius partis
damnum fecerit, per visum vicinorum amicabiliter
debeat emendari.

VII. *De decimis de Mytona; de terris et tenementis*¹
in Cotyngham, Braythayte, Beverlaco, Grovallia,
Northburtona, Mydeltona et Northdaltona.

Interea prior et conventus de Gysburne,² rectores Mytona.
ecclesiæ Hesellensis,³ traxerunt nos in causam super Suit with
quibusdam decimis et rebus aliis ac evulsione capellæ of Gisburn
de Mytona, quæ in solo nostro fuerat situata, ad eccle- respecting
siam suam de Hesellia spectantis. Unde super hoc the remo-
litteræ papales priori Dunelmæ et aliis⁴ fuerunt di- val of the
rectæ. Sed, lite pendente inconcussa, cum prædictus chapel of
prior Dunelmæ in dicta causa aliquantulum proces- Myton.
sisset, a cognitione causarum se eximi obtinebat. Unde
ipsam causam non curavit fine debito terminare. Sed
tamen, post septennium, ipsi canonici de Gysburne⁵
graviolem querelam contra nos coram domino papa
deposuerunt; quod nos capellam de Mytona, pro qua
ipsi tenebantur loci diocesano in synodalibus respon- f. 50 b.
dere, ad dictam ecclesiam suam de Hesellia spectantem,
in eorum et ejusdem ecclesiæ præjudicium temeritate

¹ *et tenementis*] tenementis et red-
ditibus acquisitis, P.

² *Gysburne*] Gysburgh, P.

³ *rectores . . Hesellensis*] want-
ing in P.

⁴ *aliis*] suis complicitibus, P.

⁵ *Gysburne*] Gysburgh, P.

A.D. 1221 propria destruxissemus. Unde iterum dicto priori Du-
 -1235. nelmiæ et complicibus suis, non obstante exemptione
 præmissa, litteræ a sede apostolica directæ fuerunt, ut
 in eodem negotio sine moræ dispendio juxta priorum
 continentiam litterarum¹ procedere deberent. Unde,²
 partibus in præsentia dictorum legatorum constitutis,
 cum ipsi canonici de G[ysburne] peterent a nobis re-
 stitutionem dictæ capellæ, cum omnibus decimis, obven-
 tionibus et oblationibus, provenientibus de feodo domini
 Johannis de Melsa in dicta villa de Mytona, jure pa-
 rochiali ad dictam³ ecclesiam de Hesellia pertinentibus,
 et etiam restitutionem quatuor acrarum prati, et quartæ
 partis unius dimidiæ acræ prati, et dimidiæ bovatae
 terræ de feodo dicti Johannis de Melsa⁴ in Mytona,
 controversia inter partes amicabiliter sub hac forma
 pacis tandem est sopita; ut nos quieti essemus imper-
 petuum de hiis omnibus,⁵ ⁶pro quinque solidis tantum
 annuatim ecclesiæ de Hesellia persolvendis. Canonici
 ergo ipsi de G[ysburne] renuntiaverunt impetratis et
 omnibus⁵ quæ in editione prædicta continentur; salvis
 rebus omnibus aliis infra parochiam ecclesiæ de Hesellia
 eodem tempore dictæ ecclesiæ de jure competentibus;
 et salvis privilegiis nostris tunc temporis acquisitis.
 Quo tempore, Eustachius filius Roberti de Stutevylla
 dedit nobis unum clausum super ripam de Hullo, in
 territorio de Cotyngham, ex opposito de Graylake,
 cum ædificiis in eo sitis, et pasturam sufficientem ad
 xxiiij. vaccas et unum taurum, sine sequelis, loco
 trium marcarum ad annuam pitanciam faciendam pro
 anima patris sui apud nos tumulati.⁷ Johannes de
 Rysome dedit nobis cum corpore suo unam carucatam
 et xx. acras terræ, cum omnibus hominibus in eisdem

Composi-
tion.

Cotyng-
ham.

Yearly
pittance.
Bray-
thayte.

¹ After *litterarum* insert *ratione*
prævia, P.

² *Unde*] Quarum ergo litterarum
auctoritate, P.

³ *dictam*] suam, P.

⁴ *de Melsa*] wanting in P.

⁵ *omnibus*] omnia, E.

⁶ Before *pro* insert, quæ in edi-
tione præmissa exprimuntur, P.

⁷ Before *Johannes* insert Et, P.

terris, in Braythayte; quæ terræ tempore Roberti ab-
 batis 11 postea sunt alienatæ, ut in suo tempore
 referetur. Et Ricardus de Swyna burgensis Beverla-
 censis legavit nobis, et insuper charta sua confirmavit,
 unum tenementum et annuum redditum xiii. solidorum
 in Beverlaco. Pro quo quidem tenemento Simon filius
 præfati Ricardi dedit¹ unam placeam terræ ædificatam
 in Flemyngate in Beverlaco. Petrusque frater Johannis
 Crassi de Beverlaco dedit nobis annuum redditum xx.
 solidorum de duobus tenementis in eadem villa. Qui
 autem redditus xx. solidorum ad xii. solidos tantum,
 temporibus abbatum Willelmi 9 et Ricardi 10, postea
 redigebantur. Johannes² de Thorne vendidit nobis
 unum toftum in Grovallia; et Alanus filius Marga-
 retæ de Drypule dedit nobis cum corpore suo aliud
 toftum in eadem villa. Walterus³ Burgeys dedit nobis
 dimidiam carucatam terræ et annuum servitium xviii.
 denariorum cum toftis et croftis in Northburtona; ita
 ut pro dictis terris diversis dominis ipsius terræ viij.
 solidos annuatim redderemus. Quæ terræ⁴ postea ad
 feodi firmam tempore Michaelis abbatis 8 dimitteban-
 tur. Hic autem Ricardus abbas^{7us} terram quam
 habuimus in Mydeltona cuidam ad feodi firmam pro
 x. solidis annuis tradidit. Sed quia tempore proce-
 dente redditus ille annuus x. solidorum omnino ces-
 savit, terra illa per⁵ Willelmum abbatem 18 postea
 fuit recuperata. Dictusque abbas Ricardus concessit
 Roberto filio Willelmi clerici de Northdaltona et he-
 redibus suis unum toftum cum ædificiis in Northdal-
 тона, pro homagio suo, et duobus solidis nobis annuatim
 reddendis. Quod quidem toftum nobis postea fuerat
 restitutum. Sed et Ricardus de Barvylla sex acras
 terræ ibidem nobis imperpetuum concedebat.

A.D. 1221

-1235.

Beverla-
cum.

Grovallia.

North-
burtona.

Mydeltona.

Daltona.

¹ After *dedit* insert nobis, P.² *Johannes*] Johannesque, P.³ After *Walterus* insert etiam, P.⁴ *terræ*] omnia, P.⁵ After *per* insert dominum, P.

VIII. *De decimis de Blaunchemarle; et terris acquisitis in Hogate, Skyrena, Hotona et¹ Crauncewyk; et de terris de Oktona.*

A.D. 1221
-1235.

f. 51.

Blaunchemarle.

Agreement
with the
canons of
Wartre
respecting
tithes.

Dum hæc agerentur, orta est quædam discordia inter nos et canonicos de Wartre super decimis grangiæ nostræ de Blaunchemarle et Wartre. Sed per² amicabilem compositionem conquieuit; ita videlicet quod, quando coluerimus terras nostras in parochia de Wartre,³ liceat⁴ nobis dare messoribus, qui pro blado segetes nostras metent,⁵ garbas suas pro quibus metunt, antequam ecclesia de Wartre suam decimam sortiatur; ita quod de ipsis garbis messorum per canonicos prædictos nihil exigatur;⁶ et de residuis garbis nos plenam decimam persolvamus,⁷ salvis travis Sancti Johannis Beverlacenensis de ipsis decimis per manus nostras more solito persolvendis. Et, si nos bladum nostrum ibidem per denarios aut aliter sine præstatione bladi metere faceremus, decimam rectam ex integro solveremus. Plenis decimis de ipsis terris per firmarios nostros ex integro persolvendis, si eas ad firmarios colendas tradiderimus in eventum. Unde ipsi canonici unam culturam juxta eandem grangiam, tres acras continentem, nobis liberam tradiderunt. Sopitis sub hac forma pacis omnibus querelis⁸ tunc motis; et omnibus aliis de cætero movendis, per abbatem de Bellalanda et priorem de Kyrkham, qui pro tempore fuerint, arbitros, sine appellatione et dilatione sopiendis. Quo tempore, Galfridus de Mandavilla dedit nobis unam culturam et unum toftum, cum pastura sufficiente ccc. ovibus, in Hogate. Et Willelmus filius Rogeri de Hogate xii.

Hogate.

¹ *et*] wanting in P.

² *Sed per*] wanting in P.

³ *parochia de Wartre*] ipsa parochia, P.

⁴ *liceat*] liceret, P.

⁵ *metent*] meterent, P.

⁶ *exigatur*] exigeretur, P.

⁷ *persolvamus*] persolveremus, P.

⁸ *omnibus querelis*] repeated in MS.

acras terræ, cum libero introitu et exitu per territorium A.D. 1221 de Hogate, et usum aquæ de Hogate ad averia nostra^{-1235.} de Blaunchemarle, quoties indigerent, nobis contulit.¹ Sed et duos selliones et 2 perticatas terræ ibidem similiter possidemus. Et Thomas de Ettona Skyrena junior, de quo præfertur, manerium suum de Skyrena cum suis pertinentiis, totum videlicet quod habuit ibidem, et homagia et servitia de tribus carucatis et quinque bovatis et clausis diversis, cum annuis redditibus denariorum, duarum librarum cimini et unius libræ piperis, et totum servitium liberorum tenentium de eodem feodo in eadem villa, et omnes homines in eadem villa non libere tenentes, cum tota sequela et catallis eorundem, et advocationem ecclesiæ de Hotona^{Hotona.} cum capella de Skyrena, et totum quod habuit in villis^{Craunce-} de Hotona et Crauncewyk, cum servitio xv. bovatarum^{wyk.} terræ in eisdem, quæ omnia tenebat de nobis in capite, nobis in puram² eleemosynam conferebat. Procedente vero tempore, aliquantæ terræ liberorum tenentium in dictis villis ad manus nostras sunt devolutæ, sicut postea referetur. Robertus autem filius Odardi fratris Skyrena dicti Thomæ dedit nobis ipsa duo tofta quæ dictus Thomas patruus suus ei conferebat. Willelmus etiam filius Thomæ de Ettona senioris, de prædictis duabus carucatis terræ³ quas a patre suo acceperat, duas bovatas et duas acras terræ nobis imperpetuum erogabat. Residuum vero dictarum⁴ duarum carucatarum terræ et octo toftorum Johanni filio et heredi suo dereliquit; quæ postea acquirebamus, sicut in tempore suo referebatur. Mortuo vero Johanni de Harpham seniore, de^{Oktona.} quo prædictum est, cum Johannes filius ejus de dono seu promisso patris sui nobis satisfacere non posset, pro eo quod omnia quæ ad eum pertinebant fisco ad-

¹ *contulerit*] contulerunt in E.; |
conferebant, P.

² *puram*] perpetuam, P.

³ After *terræ*, in Skyrena interlineated in P.

⁴ *dictarum*] illarum, P.

A.D. 1221
-1235.

Suit re-
specting
pasture in
Ockton.

f. 51 b.

debantur, post longam controversiam inde habitam, carucatam illam in Oktona,¹ pro qua octo solidos annuatim reddere tenebamur, in puram et perpetuam nobis concessit eleemosynam. Et de ipsa et de reliquis 2 carucatis terræ chartam suam qualem voluimus nobis dedit: ita tamen quod quoties damnum aliquod incurreremus pro defectu warantiæ sui vel heredum suorum, toties ipse et heredes sui, sine contradictione, operi ecclesiæ Sancti Johannis Beverlacensis dimidiam marcam nomine pœnæ exhiberent, et insuper nobis pro damno ad arbitrium capituli Beverlacensis satisfacere tenerentur; et etiam, ad residuam suppletionem, præfatus Johannes decem marcas nobis persolvebat. Interea, Johannes filius Johannis de Oktona in curia domini regis nos sollicitabat, pro eo quod nos pasturam D. ovibus in Oktona, ultra pasturam ad terram nostram ibidem pertinentem,² conati sumus exercere.³ Asserebat autem dictus Johannes ipsam pasturam D. ovium nobis collatam eandem esse pasturam quæ terram nostram ibidem secundum consuetudinem loci contingebat. Unde, pacificata eadem simultate, præfato Johanni eandem pasturam ad D. oves in curia domini⁴ regis relaxabamus; salva tamen nobis pastura pertinente ad xxx. bovatas terræ quas ibidem⁵ possidemus. At ipse præfatus Johannes tres carucas, quas de feodo Godefridi de Harpham ibidem tenemus, nobis confirmabat, et ipsas sex bovatas terræ quas de ipso tenebamus, pro quibus reddere forinsecum servitium solebamus, simul et ipsum servitium, in puram eleemosynam, quietas ab omni servitio nobis relaxabat; et communem pasturam in eadem villa, quantum pertinet ad prædictas terras, videlicet xxx.⁶ bovatas terræ quas ibidem tenemus, nobis concedebat.

¹ in Oktona] wanting in P.

² pertinentem] contingentem, P.

³ conati . . . exercere] vendicabamus, P.

⁴ domini] ipsius, P.

⁵ ibidem] in eadem villa, P.

⁶ terras . . . xxx.] 6 bovatas, et alteras 24, P.

IX. *De garbis*¹ *domus Sancti Petri Eboracensis ; de gestis aliis memorabilibus Ricardi abbatis septimi et ejus morte ; et de privilegiis suo tempore concessis.*²

Quo tempore, prior et fratres hospitalis Sancti Petri A.D. 1221
Eboracensis abbates de Fontibus, de Bellalanda, de -1235.
Kyrkestallia,³ et etiam abbatem nostrum de Melsa, coram Suit with
judicibus a domino papa delegatis, super garbis et rebus the hospital
aliis in quibus annuatim ut dicebant ipsi hospitali of St. Peter
tenebantur, traxerunt in causam. Unde dicti abbates of York.
citati,⁴ legitime deliberatorii obtentis induciis, quasdam
exceptiones proponebant⁵ coram eis ; super quibus dicti
judices dubitantes dixerunt sedem apostolicam fore
consulendam. Sed pars eadem, non exspectato responso,
quasdam ad eosdem judices obtinuit litteras,⁶ ut, quia
in regno Angliæ tunc erat turbatio, donec reformata
pax esset negotio supersedere deberent ; si vero postea
vellent litigare partes, ad ecclesiam Romanam trans-
mitterent, ut hujusmodi quæstio concordia vel judicio
sopiretur. Cum vero prædicti prior et fratres dilatio-
nem omnino recusarent,⁷ domino papæ⁸ supplicarunt
ut transmitti ad se prædictum negotium mandaretur.
Quapropter, dominus papa prioribus de Kyrkham, de
Novo Burgo et Sancti Andreæ Eboracensis, litteras
iterum destinavit, quatinus utramque partem ad suam
citarent præsentiam, peremptorium eis terminum præ-
figentes, quo cum rationibus suis per se vel procura-

¹ After *garbis* insert et travis, P.

² et de . . concessis] wanting in P.

³ *Kyrkestallia*] Kyrkestede, de Jorevalle, P.

⁴ *dicti . . . citati*] pars ipsorum abbatum citata, P.

⁵ *proponebant*] proponebat, P.

⁶ After *litteras* insert continentes, P.

⁷ *dilationem . . recusarent*] causam illam, quæ tam longam dilationem noscebatur suscepisse, prosequerentur, P.

⁸ After *papæ* insert humiliter, P.

A.D. 1221
-1235.

Agreement
between
the parties.

Employ-
ment of the
converts
in agricul-
tural offices
and handi-
crafts.

f. 52.

tores idoneos comparerent, concordiam vel iudicium recepturæ. Cum ergo partes prædictæ¹ in præsentia dictorum priorum constitutæ² fuissent, communi consensu et assensu pars utraque, ab omni controversia super garbis prænominatis [cessans] imperpetuum, penitus et sponte sub hac forma concordabant; quod dicti abbates et conventus sui³ de omnibus terris acquisitis a tempore concilii Lateranensis vel imposterum acquirendis, de quibus prædictum hospitale præfatum redditum garbarum percipere consuevit, de singulis carucis dicto hospitali de cætero garbas, secundum quantitatem terrarum et consuetudinem Eboracensis siriae, sine fraude et dolo persolverent annuatim, ut, per hanc solutionem, quoad quæstionem dictarum⁴ garbarum, liberi essent ab omni vexatione, petitione et querela, dicti hospitalis. Unde⁵ de terris ante dictum concilium acquisitis garbæ nobis remanent non solutæ; et de terris postea acquisitis garbas solvimus pro rata portionis.⁶ Interim vero, dictus Ricardus abbas noster⁷ incepit aliquantulum perpendere versutias conversorum nostrorum, et, ipsorum proterviam temperare satagens, ipsos officiis servientium deputavit,⁷ et eos custodiis porcorum, animalium,⁸ et operibus carucariis tradens,⁹ et alia hujusmodi opera¹⁰ subire coegit. Alios vero eorum latomos, alios carpentarios, alios vitrifices, atque alios plumbarios et cætera hujusmodi ordinabat, a custodia locorum et grangiarum ipsos

¹ After *prædictæ* insert, citarentur, et abbates ipsi ad curiam Romanam ire tædiosum esse arbitrentur, P.

² *constitutæ*] constituti in both MSS.

³ *sui*] wanting in P.

⁴ *dictarum*] dictam in MS.

⁵ *Unde*] Virtute cujus compositionis, P.

⁶ After *portionis* insert, Unde de

terris grangiarum nostrarum solvimus dicto hospitali per loca videlicet, de frumento 5 travas et 8 garbas, de ordeo 2 travas et 8 garbas, et de avena 6 travas et 8 garbas, P.

⁷ *deputavit*] deputare, P.

⁸ et . . . *animalium*] unde eos officia, ut in custodia pecorum, P.

⁹ *tradens*] wanting in P.

¹⁰ *opera*] wanting in P.

penitus absolvendo.¹ Infirmatorium vero monachorum ipse incepit, sed, propter opus ecclesiæ, quod tunc in manibus erat, modicum in ipso expedivit. Fossata quoque pro necessariis transvehendis ad abbatiam in multis locis fieri fecit, et in monasterio fontes et aquæ ductus primus incepit. Nullus vero prædecessorum suorum tantam quantam ipse tempore suo obtinuit tranquillitatem et pacem, quamvis semper debitis gravibus fuisset² præpeditus. Igitur, anno 14 administrationis suæ, anno videlicet Domini 1235, et conversionis suæ 35, vitæ finem fecit, et sepultus est in capitulo, ad pedes domini Hugonis quinti, prædecessoris sui.³

A.D. 1220
-1235.
Commence-
ment of the
monks' in-
firmary.

Formation
of canals
and con-
duits.

Death of
abbot
Richard.

CAP. X. *De privilegiis monasterio nostro concessis; de Honorio papa 3, et canonizatione Sanctorum Dominici, Francisci et Elizabethæ; et adventu fratrum Mendicantium in Angliam.*

Mortuo, ut præfertur, Innocentio papa 3, Honorius papa 3, natione Romanus, in ejus cathedram substitutus, ista privilegia præter alia prius nobis concessa specialiter indulgebat; inhibendo ne legati sedis apostolicæ procuraciones pecuniarias a monasterio nostro exigere vel extorquere præsumerent, sed cum ad domum nostram accesserint sine usu carniū cibis regularibus sint contenti. Sed tamen ista privilegia ad cassationem reducuntur, præcipue cum singulis annis nuntio cameræ domini papæ in Anglia, sicut et cætera monasteria istius dioceseos cujuscunque sint ordinis, 7 solidos persolvamus, præter alia extraordinaria onera, expensas cardinalium et aliorum legatorum ad regnum Angliæ venientium, cum acciderit. Abstinentiaque ab

A.D. 1217
-1227.
Privileges
granted to
Meaux by
Honorius
III.

¹ *absolvendo*] absolvens, P.

² *fuisse*] esset, P.

³ The remainder of the chapter, and of the narrative under abbot Richard, as given in the Egerton

MS., is subjoined as an Appendix. The continuation of the history in the text is printed from the Phillipps MS.

A.D. 1217
-1227.

Acts of
Honorius
III.

Pope Gre-
gory IX.

esu carniū sic frustratur; cum inter nos ipsos consuetudo inolevit quod nos, more sæcularium, ab esu carniū minime sequestramus, illis saltem diebus quibus ipsi earundem comestione licite perfruuntur, Adventu Domini et Septuagesima dumtaxat exceptis. Et ne auctoritate litterarum apostolicarum de causis compelleremur cognoscere litigantium, vel ultra duas dietas a propriis monasteriis trahi possemus in causam, nobis et universis abbatibus et fratribus nostri ordinis per regnum Angliæ constitutis concedebat; nisi forte impetratæ a sede apostolica litteræ plenam de indulgentiis hujusmodi fecerint mentionem. Atque præfato concilio Lateranensi inhiibat ut nullus a nobis de novalibus a tempore prædicti concilii excultis, vel inposterum propriis manibus aut sumptibus excolendis, vel de terris nostris ante præfatum concilium acquisitis, quas ante dictum concilium aliis concessimus excolendas, quæ post dictum concilium ad manus nostras sic concessæ redierunt, decimas exigere vel aliquialiter præsumeret extorquere. Prælati insuper universis injungendo, quatenus privilegia et indulgentias nobis a sede apostolica prius concessas inviolabiliter observarent et ab aliis facerent observari. Hic autem papa Honorius 3 Petrum Antissiodorensem comitem in imperatorem Constantinopolitanum coronavit, Fredericumque 2 in imperatorem Alemannicum sublimavit. Hic autem Fredericus ab infantia per ecclesiam tanquam per matrem educatus, sed ad imperii fastigium Octone damnato promotus, ecclesiam Dei non fovit tanquam matrem, sed tanquam novercam quantum potuit laniavit. Propter quod ipse Honorius papa ipsum sibi rebellem et ecclesiæ Romanæ adversarium comperiens anathematizavit, et omnes barones a fidelitate ejus absolvit. Deinde, cum Honorius sedisset annis 10 et mensibus 8, obiit; cui Gregorius 9 papa succedebat. Hic Reatæ beatum Dominicum, inventorem et magistrum ordinis Prædicatorum, Bononiæ sepultum et miraculis innumeris coruscantem, canonizavit anno

R. Higden,
col. 2416.

Domini 1233, a confirmatione ordinis 18, et a morte ejus anno 11. Et anno Domini 1238, personaliter veniens ad urbem Assisii, beatum Franciscum catalogo Sanctorum ascripsit, Sanctamque Elizabetham filiam regis Ungariæ, relictam Lanegravii, canonizavit; et sententiam quam Honorius 3 prædecessor suus contra Fredericum fulminaverat roboravit. Anno Domini 1230

R. Higden,
col. 2431.

obiit Willelmus Alvernensis, egregie litteratus, qui primo fuit cancellarius deinde Parisiensis episcopus. Hic multa insignia litteraturæ suæ opera reliquit, videlicet "de sacramentis," "Cur Deus homo," "de fide," "de legibus," "de universo corporali et spirituali." Et 3° anno deinde sequente frater Jordanus, totius ordinis Prædicatorum magister, et vita et doctrina laudabilis, ultra mare, ubi ad prædicandum Sarracenis ierat, in portu maris obiit. Ante vero hæc tempora, anno Domini 1224, obtinuerunt primo fratres Prædicatores loca habitandi in Anglia; et 3° anno sequente Minores venerunt primum in Angliam, biennio post obitum Francisci; et post hæc Carmelitæ quasi 30 annis; et ultimo Augustinenses.

William of Auvergne, bishop of Paris, Friar Jordanus, master of the order of Preachers. Introduction of the orders of Preachers and Minors into England. The Carmelites and Augustinians.

CAP. XI. *De expulsionem alienigenarum ab Anglia; de obsidione castelli de Radynge; de comitatu Cestrie;*¹ *de desponsatione Henrici 3 regis, et de filiis per dictum Henricum regem procreatis.*

Rege Henrico tertio in regni gubernaculo 'ut debuit' stabilito, communi consilio providebatur ut alienigenæ, Franci et alii, a finibus Angliæ propellerentur, et rex castella et munitiones, quæ Johannes rex pater suus alienigenis tradidit conservanda, in manus regias reacceptaret. Sed tamen unus alienigena, Franco de Breut,² cui Johannes rex castellum de Radynge concedebat, dictum castellum, quod optime instauraverat, manu valida contra potestatem regiam detinebat. Unde rex Henricus 3 cum exercitu grandi dictum

A.D. 1216
-1234.

Falke de Breauté holds Reading castle against the king.

¹ *Cestrie*] Cestre in MS.

² *Franco de Breut*] Read, Falkasius de Breauté.

- A.D. 1216 castrum a festo Pentecostes usque ad Assumptionem
-1234. Beatæ Mariæ obsidebat. Quo tandem accepto et in-
f. 64 b. vaso, omnes alienigenas in eo repertos, 80 videlicet
He is ex- et amplius, suspendi præcipiebat. Postea idem Franco,
pelled the kingdom. apud Gloverniam in una ecclesiarum repertus, regnum
Angliæ abjurans, cum dedecore ad solum suum geni-
Crucifixion tale¹ remeavit. Interim, in concilio episcoporum apud
of an im- Oxoniam comprehensus est quidam habens in corpore
postor, calling himself Jesus; qui iudicio ecclesiæ tradebatur puniendus. Unde et
Marriage crucifixus est apud Abbirbury.² Ipso anno Johannes
of John, filius David comitis de Scotia duxit in uxorem filiam
son of David of Lewlini principis Walliæ, tanquam pro finali concordia
Scotland, inter ipsum Leulinum et avunculum suum Ranulphum
with the daughter of comitem Cestriæ. Post breve dictus Ranulphus comes R. Higden,
Llewellyn, Cestriæ, Lincolnæ et Huntingtoniæ, obiit apud Walyngforth, col. 2431.
prince of et sepultus est apud Cestriam, in capitulo monachorum, cum
Wales. progenitoribus suis, anno Domini 1232, et regni hujus Henrici
Death of Ranulph, regis 3 15. Cui successit in hereditatem Johannes Scoticus,
earl of filius sororis suæ. Iste nempe Ranulphus sine liberis decedens
Chester. quatuor habuit sorores. Quarum 1^a Matilda nupsit David comiti,
Marriages and des- qui præfectus³ est rex Scotiæ; de quibus processit iste Jo-
cents of hannes; 2^a Mabilia nupsit comiti de Arundella; 3^a Agnes nupsit
his sisters. comiti de Derbeye, Willelmo de Ferrariis; et 4^a Hawisia
nupsit Roberto Quincy comiti Wyntoniensi. Infra 4 vero
Death of John Scot, annos post mortem prædicti Ranulphi, obiit et dictus
earl of Johannes Scoticus comes Cestriæ . . . sine liberis, . . . et Ibidem.
Chester. sepultus est apud Cestriam. Verum, quia terra sua regali gau-
debat prærogativa, comitatus ille ad manus regias devenit, datis
aliis terris heredibus . . . suis in recompensationem; ne tam
præclara dominatio inter colos fœminarum dividi contingeret.
Marriages of his sisters. Iste nempe Johannes Scoticus 4 habuit sorores; scilicet
Magaretam, quæ nubens Alano de Galeway genuit Dervergoyl
puellam, de qua nupta Johanni Balliol processit Johannes
Balliol rex Scotiæ. Altera soror Isabella nupsit Roberto de
Bruyz; 3^a soror Matildis obiit sine liberis; et 4^a soror Alda
John, king nupsit Henrico de Hastyngge. Septimo anno regis hujus
of Jeru- Henrici 3, Johannes rex Ierosolimorum venit in Angliam pro Ibid. col.
salem, in succursu Terræ Sanctæ. Magnates Angliæ concesserunt regi 2430.
England.

¹ genitale] geniale, MS.² Abbirbury] read Adderbury.³ præfectus] post factus, R. H.

Henrico wardas heredum et terrarum suarum; quod fuit A.D. 1216
 initium multorum malorum in Anglia. Et cito post hoc rex -1234.
 Henricus cepit 15 denarios¹ per totam Angliam. Anno hujus Grant of
 regis 13, celebrante episcopo Londoniensi in ecclesia Sancti wardship
 Pauli, facta est tanta nubium densitas et solis obscuritas, cum of heirs
 tonitruo et fulgore ac foetore intolerabili, ut populus exiret, nobility
 relicto ibidem episcopo cum suo ministro. Hoc anno Henricus to the king.
 rex concessit Angligenis multas libertates, sed accepit ab eis Subsidy.
 15 partem bonorum suorum, ut recuperaret terras² transma- Effect of a
 rinas quas rex Franciæ occupaverat a tempore regis Johannis storm in
 patris sui. Unde cum manu valida transnavigans parum St. Paul's
 profecit. Willelmus de Brewes inculpatus pro uxore Lewlini church,
 principis Walliæ incarceratur et suspenditur; unde magna London.
 discordia inter regem et Lewlinum orta est. Anno 17 regis Grant of
 hujus Fredericus imperator duxit in uxorem sororem liberties;
 regis Henrici. Quo anno Judæi adducti sunt coram and levy of
 rege apud Westmonasterium, pro eo quod puerum subsidy for
 quendam apud Norwicum absconderant, et post cir- recovery of
 cumcisionem pueri eum crucifixisse proposuerant. foreign
 Anno de Braose.
 Domini 1235, et regis hujus 18, idem rex Henricus Frederic
 accepit in uxorem filiam comitis Provinciæ Alienoram, the empe-
 Sancto Edmundo tunc Cantuariensi archiepiscopo ror marries
 matrimonium celebrante. Cujus Alienoræ sororem the king's
 Blancam Lodowicus rex Franciæ desponsavit. sister.
 De prædicta Circum-
 autem Alienora genuit rex Henricus Edwardum suum cision of
 primogenitum, postea regem, et Edmundum postea a boy at
 comitem Leycestriæ, Margaretam reginam Scotiæ, Norwich
 Beatricem comitissam Britanniae, et Katerinam. virginem by Jews.
 in religionem obeuntem. The king's
 children by
 Eleanor of
 Provence.

CAP. XII. *De Sancto Edmundo Cantuariensi
 archiepiscopo.*

R. Higden, Anno Domini 1228 et regis hujus 11 obiit Stephanus A.D. 1228
 col. 2430. Cantuariensis archiepiscopus, qui Bibliam apud Parisius quo- -1247.
 tavit, librum Regum exposuit, vitam regis Ricardi dictavit, Writings
 multaque alia industriæ suæ opera posteris reliquit. Cui suc- of Stephen
 cessit . . ecclesiæ Lincolniensis decanus. Sed, ipso infra quin- Langton,
 archbishop.

¹ 15 denarios] quintamdecimam, | ² terras] partes, R. H.
 R. H.

Account of
St. Ed-
mund
archbishop
of Canter-
bury.

quennium mortuo, Sanctus Edmundus de Abyngdona, tunc Sarisburiensis thesaurarius, sedem Cantuariensem occupavit. Hic itaque Edmundus, apud Abyngdonam juxta R. Higden, Oxoniam oriundus, parentes habuit religiosos, patrem cognomen-
to Edwardum Divitem, qui tamen consensu conjugis apud col. 2432.
Evesham vitam duxit regularem, et matrem Mabiliam,¹ quæ cilicio² et lorica jugiter usa in carne contra carnem militavit. Natus igitur Edmundus . . . die quo in lucem prodiit a mane usque ad vesperam jacuit quasi exanimis, ita quod astantes eum sepulturæ demandassent nisi consilium matris obstitisset. Vocatus est autem Edmundus . . . eo quod die Sancti Edmundi martyris natus esset, et quia mater ex eo gravida ad tumbam Sancti Edmundi peregrina [exoraret cum] vitalis spiritus primitias in eo deprehendit Hic ab³ omni contagione infantili mundus³ incorruptionem senilem prælegit; in cujus signum beatæ Virginis se devovit. Ad matris consilium cilicio usus per 6as ferias in pane et aqua jejunavit. Diebus dominicis et festivis, antequam comederet, psalterium ex integro dicere consuevit. ⁴ Ob nimium dolorem capitis in litteris proficere pæne desperavit. Sed tamen consilio matris laica et inordinata tonsura sua abrasa et clericali attonsa, doloris incommodo caruit.⁴ Dum etiam in prato quodam Oxoniæ vicino spatiandi causa seorsum iret, apparuit ei puer speciosus sic inquam, "Salve dilecte mi! Miror quod me non agnoscis, . . cum ad latus tuum in scolis et alibi jugiter assistam. Quod ergo videris in facie mea scriptum, hoc fronti tuæ singulis noctibus im- prime." Erat autem scriptum "Jesus Nazarenus Rex Judæorum." Extunc didicit Dominicæ passionis memoriam jugiter recolere. Quam dum semel ob futuram lectionem prætermitteret, irrupente aurora, antiquus hostis ne se signare posset utramque sibi manum alligavit. Sed ipso in spiritu orante decedit hostis ab eo inter parietem et lectum. Quem dum per aspersionem sanguinis Christi adjurasset ut sibi diceret per quid plus arceri posset, respondit, "Per id quod modo nominasti." Alia vice, dum hanc orationem "O beata et intemerata" dicere omisisset, beatus Johannes evangelista, in somnis apparens, comminatus est eum ferula percutere. Atque quia, teste scriptura, "qui modica contemnit paulatim decedit," Eccli. xix. ipse de venialibus per confessionem quotidie se purgavit . . . 1. At, quamvis in sacris non fuisset promotus, factus tamen

¹ *Mabiliam*] Matildam, R. H.

² *cilicio*] silicio in MS.

³ *mundus*] transposed, according to R. H.

⁴ *Ob . . . caruit*] abridged from R. H.

magister in artibus quotidie missam audire, horas dicere, A.D. 1228
antequam legeret consuevit; quod et scholaribus suis profuit, -1247.
dum eos missas audire sic edocuit. Pecuniam a scholaribus
acceptam in fenestra posuit, dicens, pulverem¹ pulveri cinerem²
cineri debere poni, quæ sæpe a sociis joco, vel a furibus clan-
culo, asportabatur.³ Tandem, cum arithmetica⁴ cursim le-
geret, apparuit ei in somnis mater sua, dudum mortua, inqui-
rens et sciscitans quæ essent illæ figuræ quibus intendebat.
Quo respondente talia et talia, illa depinxit in manu sua
dextera 3 circulos, Patrem et Filium et Spiritum Sanctum
continentes. "Hiis," inquit, "fili, de cætero intende figuris."
Raro in ecclesia sedit, sed aut stans aut genua flectens ex-
oravit. In 3 specialiter enituit; nam erat prædicator egregius,
disputator acerrimus et lector pius. In fallaciarum animad-
versione fuit circumspectus, in solvendis temporibus⁵ oculatus,
in legendo ædificativus. Præ nimia abstinentia pilis capitis
et barbæ decidentibus labia ejus fissa videbantur; grossis
utens cibariis cum⁶ feria 2^a et 4^a, et in Septuagesima a carni-
bus abstinebat. Pridie qua⁷ celebravit, et in ipso celebrationis
die, carnes non gustavit. Unde nonnunquam mensis integer
pertransiit quo carnes non comedit. Raro comedit bis in
die. Electuaria et medicinalia non curabat. In genibus ex
frequenti geniculatione calles habebat. Per singulos dies 3
dixit horarum paria, de die, de Domina, de Spiritu Sancto,
cum officio defunctorum. Post primum somnum de nocte
surgens synaxum⁸ dicebat Nullum beneficium curatum
præter unicum tenere voluit. Largas expensas fecit, ne avarus
diceretur. Ventilationibus causarum interesse noluit. Curiales
sæculares ad mensam admisit, ut eas Deo luciferret. Officinas
suas nusquam visitavit. Compotum de ministris non audivit.
Plus semper expendidit quam habuit. A famulis suis carnis
munditiam adeo exegit ut, ex pacto scripto, quodocunque ad
lubrica laberentur accepta mercede recederent. Decimas, ob-
lationes et peccatorum redemptiones, in pios dumtaxat usus
expendebat Comestionis, dormitionis, equitationis tem-
pora, quibus studio nequivit insistere, deperdita iudicavit.
Quoties Bibliam suam aperuit osculo honoravit. Commissa
sibi crucis legatione procuraciones concessas non sumpsit.
Propriis stipendiis contra morem militavit. Prædicans apud
Oxoniā, Wygorniam, Gloverniam, imbres super populum

¹ *pulverem*] pulvis, R. H.

² *cinerem*] cinis, R. H.

³ *asportabatur*] absportabatur,
MS.

⁴ *arithmetica*] arismetica, MS.

⁵ *temporibus*] quæstionibus, R.H.

⁶ *cum*] omni, R. H.

⁷ *qua*] quam in MS.

⁸ *synaxum*] sinaxum, MS.

A.D. 1228
-1247.

f. 65 b.

irruentes precibus avertit. Contigit eo in studio dormitante candelam super Bibliam cadere et ardere, sed, eo evigilante et suspirante, nullam ustionem apparere Ejus cilicia¹ inveterata igni tradita comburi non poterant, nec in ciliciis ejus ac cæteris vestibus vix unquam vermīs reperiri potuit. Missis aliquando de Cantuaria ad Sarisburiam nuntiis pro dicto Edmundo ipsius loci thesaurario in archiepiscopum promovendo, ait ad eos decanus, "Bene veneritis et male veneritis. Bene quidem quod nostræ ecclesiæ honorem facitis; sed male quia thesaurum nostrum cum thesaurario aufertis." Calciamenta propria sibi detrachere non erubuit. Cuicumque obvio² confiteri volenti etiam de equo descendens audientiam præbuit, nulla aeris³ intemperie aut hospitii propinquitate retardatus. Instar olivæ, quæ sibi retinet corticis amaritudinem et cæteris fundit liquoris dulcedinem, sic ipse sibimet erat durus, cæteris compatiens et benignus. Pectus suum frequenter tutudit, genua terræ collisit, ita ut clerici sub eo in cellariis pausantes vix dormire possent. Sexum fœmineum ob honorem beatæ Virginis semper honoravit; nec tamen per hoc maculam incurrit. Immo cum a quodam familiari suo ex hoc reprehenderetur quod cum quadam pulchra matrona tam frequenter loqueretur, respondisse fertur, "Vidistine quam speciosa fuit illa? Sæpius mihi fateor assedit, nunquam tamen plus de illa quam de muro temptatus extiti. Quin etiam si omnia quæ in hoc peccati genere commisi in fronte meo depingerentur, non erubescerem." Munerum acceptores detestabatur, dicens Gallice, "Inter *prendre* et *pendre* unica duntaxat distat iotha." Instigante tandem diabolo, rex Henricus una cum capitulo Cantuariensi contra ipsum rebellavit, sub quo turbine multa dissimulavit. Persecutores suos ad oscula et alias familiaritates admisit. Et cum amici sui dicerent hanc nimiam mansuetudinem exemplum aliis præbere consimiliter insurgendi, respondit, "Inundationes maris quasi lac sugere debemus, et cum præcursore Domini comedere mel silvestre in deserto mundi. Soli quippe Deo servanda est potentia vindicandi. De alienis defectibus nolo mihi dispendium propagare." Convocato prælatorum cœtu, inquit quomodo ecclesiam jam ancillatam relevare possit. Decernitur regem cum cæteris rebellibus admonendum fore, et si non corrigerentur severitatem ecclesiasticæ censuræ non dormire. Paret vir sanctus: regem alloquitur; et rex petit deliberationem super hiis haberi. Expectat ille sed nil profuit. Qua de causa, soli regi deferendo, in cæteros rebelles sententia fulminatur. At cum nec hiis compungerentur transgressores, cedendum magis censuit malitiis quam inservire litigiis. Con-

¹ *cilicia*] silicia, MS.

² *obvio*] sibi, R. H.

³ *aeris*] aeris, MS.

sideravit nempe quod si totam severitatem expanderet, forsan A.D. 1228 legatus papæ qui tunc aderat in irritum duceret, regemque ad -1247.

deteriora provocaret. Si vero archiepiscopus præsens existens eorum errata non corrigeret, videretur ea per quandam dissimulationis tolerantiam approbare. Propterea prælegit corpore se ad tempora absentare, ut ipso facto cordis ostenderet amaritudinem et ipsorum detestaretur malitiam. Ab Anglia ergo discedens Pontiniaci in Burgundia commoratur.

Ibidemque, sub octavo præsulatus sui anno, ingravescente ejus ultimo morbo, secessit a Pontiniaco usque Moysy, promittens illis quod die Sancti Edmundi reverteretur. Allata sibi eucharistia, dixit, "Tu es Domine quem amavi, in quem

" credidi, quem prædicavi, præter quem aliud non quæsi:" ei sic sumpto viatico dixit, "Homines dicunt quod ludus¹ vadit

" in ventrem, sed ego dico quod vadit in mentem." Inde,

lavans vulnera imaginis crucifixi et deosculans, dixit, "Hauri-

Isai. xii. 3.

" etis aquas in gaudio de fonte salvationis." Sicque obiit,

sub anno Domini 1240, et sepultus est apud Pontinia-

cum; ac postmodum 7° inde anno translatus est, favente

papa Innocentio 4°. Qui etiam Edmundus cum glo-

riosissimus miraculis etiam mortuus indies effulsisset,

et fama sanctitatis ejus undique excrevisset, plures

peregrinationem ad ejus feretrum devoverunt. Inter

quos cum mulieres pariter convenirent, et eas infra

septa² monasterii Pontiniacensis ad Sanctum accedere

non permetteretur, monachi devotioni mulierum con-

favescentes et antiquas ordinum observantias adhuc ser-

vare cupientes, atque forsan suo lucro inhiantes, brachium Sancti ut dicitur e feretro abstulerunt, et illud

ad portas monasterii detulerunt, ut mulieres saltem a

totali suæ devotionis proposito minime fraudarentur,

et ipsi quæstum non parvum ex mulierum oblationibus

consequerentur. Qua divisione brachii a cæteris membris

Deus et Sanctus, ut creditur, indignati, publica populo

miracula ulterius patefacere dedignabantur.

¹ *ludus*] Incorrectly printed *lupus* | "Men seyn, gomen gaz in wombe."
in Twysden. In the original life |
the proverb is quoted in English, | ² *septa*] cepta, the constant form
of spelling in both MSS.

APPENDIX.

- A.D. 1217¹ In cujus tempore, Honorius papa 3us, præter alia privilegia nobis prius concessa, specialiter indulgebat inhibendo ne legati sedis apostolicæ procuraciones pecuniarias a monasterio nostro exigere vel extorquere præsumerent; sed, cum ad domum nostram accesserint, sine usu carnum cibis regularibus sint contenti; et ne actione litterarum apostolicarum de causis compelleremur cognoscere litigantium, vel ultra duas dietas a propriis monasteriis trahi possemus in causam, nobis et universis abbatibus et fratribus nostri ordinis per regnum Angliæ constitutis concedebat; nisi forte impetratæ a sede apostolica litteræ plenam de indulgentiis hujusmodi fecerint mentionem. Atque, non obstante præfato concilio Lateranensi, inhibebat ut nullus a nobis de novalibus a tempore prædicti concilii excultis vel imposterum propriis manibus aut sumptibus excolendis, vel de terris nostris ante præfatum concilium acquisitis, quas ante dictum concilium aliis concessimus excolendas, quæ post dictum concilium ad manus nostras sic concessæ redierunt, decimas exigere vel aliququaliter præsumeret extorquere. Prælati insuper universis injungendo, quatinus privilegia et indulgentias nobis a sede apostolica prius concessas inviolabiliter observarent, et ab aliis facerent observari.
- A.D. 1217¹ In cujus tempore, Honorius papa 3us, præter alia privilegia nobis prius concessa, specialiter indulgebat inhibendo ne legati sedis apostolicæ procuraciones pecuniarias a monasterio nostro exigere vel extorquere præsumerent; sed, cum ad domum nostram accesserint, sine usu carnum cibis regularibus sint contenti; et ne actione litterarum apostolicarum de causis compelleremur cognoscere litigantium, vel ultra duas dietas a propriis monasteriis trahi possemus in causam, nobis et universis abbatibus et fratribus nostri ordinis per regnum Angliæ constitutis concedebat; nisi forte impetratæ a sede apostolica litteræ plenam de indulgentiis hujusmodi fecerint mentionem. Atque, non obstante præfato concilio Lateranensi, inhibebat ut nullus a nobis de novalibus a tempore prædicti concilii excultis vel imposterum propriis manibus aut sumptibus excolendis, vel de terris nostris ante præfatum concilium acquisitis, quas ante dictum concilium aliis concessimus excolendas, quæ post dictum concilium ad manus nostras sic concessæ redierunt, decimas exigere vel aliququaliter præsumeret extorquere. Prælati insuper universis injungendo, quatinus privilegia et indulgentias nobis a sede apostolica prius concessas inviolabiliter observarent, et ab aliis facerent observari.
- Tithes of lands lately taken into occupation.

X. De Honorio papa tertio; de rege Henrico; et aliis incidentiis.

- A.D. 1227¹ Hic autem Honorius papa 3 Sanctos Dominicum, Franciscum et Elizabetham, canonizavit; et obiit: cui Gregorius papa 9 successit. Anno Domini 1224, obtinuerunt primo fratres Prædicatores loca habitandi in Anglia, et 3° anno sequente Minores venerunt primum in Angliam; et post hæc Carmelitæ quasi 30 annis, et ultimo Augustinenses. Hujus itaque abbatis tempore, floruit Willelmus Alvernensis egregie litteratus, qui primo fuit cancellarius, deinde Parisiensis episcopus; qui libros composuit, "de sacramentis;" "cur Deus homo;" "de fide;" "de legibus;" "de universo corporali et spiritali." Rex Henricus omnes alienigenas de castellis et munitionibus Angliæ expulit, quosdam occidit, et reliquos ad propria coegit remeare.
- Friars Preachers and Minors.
- William of Auvergne.
- Expulsion of foreigners from

¹ Continuation of Chapter IX. of Egerton MS. See above, page 433, note 3.

Comitatum Cestriæ, qui¹ regali gaudebat prærogativa, in A.D. 1228 manus regias cepit, datis aliis terris fœminis heredibus dicti -1247. comitatus, in recompensationem, ne tam præclara dominatio English inter colos fœminarum divideretur. Johannes rex Ierosoly- fortresses. morum venit in Angliam pro succursu Sanctæ Terræ. Mag- Grant to nates Angliæ concesserunt regi Henrico wardas heredum et the king of terrarum suarum, quod fuit initium multorum malorum in wardship of heirs. Anglia. Postea, rex concessit Angligenis multas libertates, Exaction sed accepit ab eis quintamdecimam partem bonorum suorum, of a sub- ut recuperaret terras transmarinas quas rex Franciæ occupa- sidi of a verat a tempore regis Johannis patris sui. Unde, cum manu fifteenth. valida transnavigans, parum profecit. Interim, in concilio Crucifixion episcoporum apud Oxoniam, comprehensus est quidam habens for blas- in corpore vulnera² Dominicæ crucifixionis, dicens se esse phemy. Jesum; qui judicio ecclesiæ tradebatur puniendus; unde et f. 52 b. Sudden crucifixus est apud Abbyrbury.³ Celebranteque Londoniensi storm in episcopo in ecclesia Sancti Pauli, ibidem facta est tanta London. nubium densitas et solis obscuritas cum tonitruo et fulgore ac fœtore intolerabili, ut populus exiret, relicto ibidem episcopo cum suo ministro. Judæique puerum unum apud Norwicum abscorderant, et post circumcisionem pueri eum crucifixisse proposuerunt. Anno Domini 1228 'obiit' Stephanus Literary Cantuariensis archiepiscopus, qui Bibliam apud Parisius quo- works of tavit, librum Regum exposuit, vitam regis Ricardi dictavit, Stephen, multaue alia industriæ suæ opera posteris reliquit. Cui archbishop of Canter- successit decanus ecclesiæ Lincolnensis; quo infra breve mortuo bury. Sanctus Edmundus de Abyndona, thesaurarius Saresburiensis, St. Ed- sedem Cantuariensem post eum occupavit. Natus autem ipse mund, Edmundus, die quo in lucem prodiit, a mane usque ad ves- archbishop peram jacuit quasi exanimis, ita ut adstantes eum sepulture of Canter- demandassent, nisi consilium matris obstitisset. Hic itaque bury. circa ultimum tempus vitæ suæ exul factus, ab Anglia discedens, Pontiniaci in Burgundia commoratur; ibidemque sub octavo præsulatus sui anno obiit, sub anno Domini 1240, et sepultus est ibidem. Postmodum septimo inde anno translatus est, favente papa Innocentio quarto.

¹ qui] quæ, MS.

together are here and elsewhere in the MS. expressed by a w.

² The letters *v* and *u* occurring

³ Abbyrbury] Read Adderbury.

LONDON :

Printed by GEORGE E. EYRE and WILLIAM SPOTTISWOODE,
Printers to the Queen's most Excellent Majesty.
For Her Majesty's Stationery Office.

[12702.—1000.—3/66.]

LIST OF WORKS

PUBLISHED

By the late Record and State Paper Commissioners, or under the Direction of the Right Honourable the Master of the Rolls, which may be purchased of Messrs. Longman and Co., London; Messrs. Parker and Co., Oxford and London; Messrs. Macmillan and Co., Cambridge and London; Messrs. A. and C. Black, Edinburgh; and Mr. A. Thom, Dublin.

PUBLIC RECORDS AND STATE PAPERS.

ROTULORUM ORIGINALIUM IN CURIA SCACCARII ABBREVIATIO. Henry III.—Edward III. *Edited by* HENRY PLAYFORD, Esq. 2 vols. folio (1805—1810). *Price* 25s. boards, or 12s. 6d. each.

CALENDARIUM INQUISITIONUM POST MORTEM SIVE ESCAETARUM. Henry III.—Richard III. *Edited by* JOHN CALEY and JOHN BAYLEY, Esqrs. Vols. 2, 3, and 4, folio (1806—1808; 1821—1828), boards: vols. 2 and 3, *price* 21s. each; vol. 4, *price* 24s.

LIBRORUM MANUSCRIPTORUM BIBLIOTHECÆ HARLEIANÆ CATALOGUS. Vol. 4. *Edited by* the Rev. T. HARTWELL HORNE. Folio (1812), boards. *Price* 18s.

ABBREVIATIO PLACITORUM, Richard I.—Edward II. *Edited by* the Right Hon. GEORGE ROSE and W. ILLINGWORTH, Esq. 1 vol. folio (1811), boards. *Price* 18s.

LIBRI CENSUALIS vocati DOMESDAY-BOOK, INDICES. *Edited by* Sir HENRY ELLIS. Folio (1816), boards (Domesday-Book, vol. 3). *Price* 21s.

LIBRI CENSUALIS vocati DOMESDAY-BOOK, ADDITAMENTA EX CODIC. ANTIQUISS. *Edited by* Sir HENRY ELLIS. Folio (1816), boards (Domesday-Book, vol. 4). *Price* 21s.

REGISTRUM vulgariter nuncupatum "The Record of Caernarvon," e codice MS. Harleiano, 696, descriptum. *Edited by* Sir HENRY ELLIS. 1 vol. folio (1838), cloth. *Price* 31s. 6d.

ANCIENT LAWS AND INSTITUTES OF ENGLAND; comprising Laws enacted under the Anglo-Saxon Kings, from Æthelbirht to Cnut, with an English Translation of the Saxon; the Laws called Edward the Confessor's; the Laws of William the Conqueror, and those ascribed to Henry the First; also, Monumenta Ecclesiastica Anglicana, from the 7th to the 10th century; and the Ancient Latin Version of the Anglo-Saxon Laws; with a compendious Glossary, &c. *Edited by* BENJAMIN THORPE, Esq. 1 vol. folio (1840), cloth. *Price* 40s. Or, 2 vols. royal 8vo. cloth. *Price* 30s.

ANCIENT LAWS AND INSTITUTES OF WALES; comprising Laws supposed to be enacted by Howel the Good; modified by subsequent Regulations under the Native Princes, prior to the Conquest by Edward the First; and anomalous Laws, consisting principally of Institutions which, by the Statute of Ruddlan, were admitted to continue in force. With an English Translation of the Welsh Text. To which are added, a few Latin Transcripts, containing Digests of the Welsh Laws, principally of the Dimetian Code. With Indices and Glossary. *Edited by* ANEURIN OWEN, Esq. 1 vol. folio (1841), cloth. *Price* 44s. Or, 2 vols. royal 8vo. cloth. *Price* 36s.

ROTULI DE LIBERATE AC DE MISIS ET PRÆSTITIS, Regnante Johanne. *Edited by* THOMAS DUFFUS HARDY, Esq. 1 vol. royal 8vo. (1844), cloth. *Price* 6s.

THE GREAT ROLLS OF THE PIPE FOR THE SECOND, THIRD, AND FOURTH YEARS OF THE REIGN OF KING HENRY THE SECOND, 1155—1158. *Edited by* the Rev. JOSEPH HUNTER. 1 vol. royal 8vo. (1844), cloth. *Price* 4s. 6d.

THE GREAT ROLL OF THE PIPE FOR THE FIRST YEAR OF THE REIGN OF KING RICHARD THE FIRST, 1189—1190. *Edited by* the Rev. JOSEPH HUNTER. 1 vol. royal 8vo. (1844), cloth. *Price* 6s.

DOCUMENTS ILLUSTRATIVE OF ENGLISH HISTORY in the 13th and 14th centuries, selected from the Records in the Exchequer. *Edited by* HENRY COLE, Esq. 1 vol. fep. folio (1844), cloth. *Price* 45s. 6d.

MODUS TENENDI PARLIAMENTUM. An Ancient Treatise on the Mode of holding the Parliament in England. *Edited by* THOMAS DUFFUS HARDY, Esq. 1 vol. 8vo. (1846), cloth. *Price* 2s. 6d.

MONUMENTA HISTORICA BRITANNICA, or, Materials for the History of Britain from the earliest period. Vol. 1, extending to the Norman Conquest. Prepared, and illustrated with Notes, by the late HENRY PETRIE, Esq., F.S.A., Keeper of the Records in the Tower of London, assisted by the Rev. JOHN SHARPE, Rector of Castle Eaton, Wilts. Finally completed for publication, and with an Introduction, by THOMAS DUFFUS HARDY, Esq., Assistant Keeper of Records. (Printed by command of Her Majesty.) Folio (1848). *Price* 42s.

REGISTRUM MAGNI SIGILLI REGUM SCOTORUM in Archivis Publicis asservatum. 1306—1424. *Edited by* THOMAS THOMSON, Esq. Folio (1814). *Price* 15s.

THE ACTS OF THE PARLIAMENTS OF SCOTLAND. 11 vols. folio (1814—1844). Vol. I. *Edited by* THOMAS THOMSON and COSMO INNES, Esqrs. *Price* 42s. Also, Vols. 4, 7, 8, 9, 10, 11; *price* 10s. 6d. each.

THE ACTS OF THE LORDS AUDITORS OF CAUSES AND COMPLAINTS. 1466—1494. *Edited by* THOMAS THOMSON, Esq. Folio (1839). *Price* 10s. 6d.

THE ACTS OF THE LORDS OF COUNCIL IN CIVIL CAUSES. 1478—1495. *Edited by* THOMAS THOMSON, Esq. Folio (1839). *Price* 10s. 6d.

ISSUE ROLL OF THOMAS DE BRANTINGHAM, Bishop of Exeter, Lord High Treasurer of England, containing Payments out of His Majesty's Revenue, 44 Edward III., 1370. *Edited by* FREDERICK DEVON, Esq. 1 vol. 4to. (1835), cloth. *Price* 35s. Or, royal 8vo. cloth. *Price* 25s.

ISSUES OF THE EXCHEQUER, containing similar matter to the above; James I.; extracted from the Pell Records. *Edited by* FREDERICK DEVON, Esq. 1 vol. 4to. (1836), cloth. *Price* 30s. Or, royal 8vo. cloth. *Price* 21s.

ISSUES OF THE EXCHEQUER, containing similar matter to the above; Henry III.—Henry VI.; extracted from the Pell Records. *Edited by* FREDERICK DEVON, Esq. 1 vol. 4to. (1837), cloth. *Price* 40s. Or, royal 8vo. cloth. *Price* 30s.

NOTES OF MATERIALS FOR THE HISTORY OF PUBLIC DEPARTMENTS. *By* F. S. THOMAS, Esq., Secretary of the Public Record Office. Demy folio (1846), cloth. *Price* 10s.

HANDBOOK TO THE PUBLIC RECORDS. *By* F. S. THOMAS, Esq. Royal 8vo. (1853), cloth. *Price* 12s.

STATE PAPERS, DURING THE REIGN OF HENRY THE EIGHTH. 11 vols.
4to., cloth, (1830—1852), with Indices of Persons and Places.
Price 5l. 15s. 6d. ; or separately, *price 10s. 6d.* each.

Vol. I.—Domestic Correspondence.

Vols. II. & III.—Correspondence relating to Ireland.

Vols. IV. & V.—Correspondence relating to Scotland.

Vols. VI. to XI.—Correspondence between England and Foreign Courts.

HISTORICAL NOTES RELATIVE TO THE HISTORY OF ENGLAND ; from the Accession of Henry VIII. to the Death of Queen Anne (1509—1714). Designed as a Book of instant Reference for ascertaining the Dates of Events mentioned in History and Manuscripts. The Name of every Person and Event mentioned in History within the above period is placed in Alphabetical and Chronological Order, and the Authority whence taken is given in each case, whether from Printed History or from Manuscripts. *By F. S. THOMAS, Esq.* 3 vols. 8vo. (1856), cloth. *Price 40s.*

CALENDARIUM GENEALOGICUM ; for the Reigns of Henry III. and Edward I. *Edited by* CHARLES ROBERTS, Esq., Secretary of the Public Record Office. 2 vols. imperial 8vo. (1865), cloth. *Price 15s.* each.

CALENDARS OF STATE PAPERS.

[IMPERIAL 8vo. *Price 15s.* each Volume or Part.]

CALENDAR OF STATE PAPERS, DOMESTIC SERIES, OF THE REIGNS OF EDWARD VI., MARY, and ELIZABETH, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* ROBERT LEMON, Esq., F.S.A. 1856-1865.

Vol. I.—1547-1580.

Vol. II.—1581-1590.

CALENDAR OF STATE PAPERS, DOMESTIC SERIES, OF THE REIGN OF JAMES I., preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* MARY ANNE EVERETT GREEN. 1857-1859.

Vol. I.—1603-1610.

Vol. II.—1611-1618.

Vol. III.—1619-1623.

Vol. IV.—1623-1625, with Addenda.

CALENDAR OF STATE PAPERS, DOMESTIC SERIES, OF THE REIGN OF CHARLES I., preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* JOHN BRUCE, Esq., F.S.A. 1858-1865.

Vol. I.—1625-1626.

Vol. II.—1627-1628.

Vol. III.—1628-1629.

Vol. IV.—1629-1631.

Vol. V.—1631-1633.

Vol. VI.—1633-1634.

Vol. VII.—1634-1635.

Vol. VIII.—1635.

CALENDAR OF STATE PAPERS, DOMESTIC SERIES, OF THE REIGN OF CHARLES II., preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* MARY ANNE EVERETT GREEN. 1860-1866.

Vol. I.—1660-1661.

Vol. II.—1661-1662.

Vol. III.—1663-1664.

Vol. IV.—1664-1665.

Vol. V.—1665-1666.

Vol. VI.—1666-1667.

Vol. VII.—1667.

CALENDAR OF STATE PAPERS relating to SCOTLAND, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* MARKHAM JOHN THORPE, Esq., of St. Edmund Hall, Oxford. 1858.

Vol. I., the Scottish Series, of the Reigns of Henry VIII., Edward VI., Mary, and Elizabeth, 1509-1589.

Vol. II., the Scottish Series, of the Reign of Elizabeth, 1589-1603; an Appendix to the Scottish Series, 1543-1592; and the State Papers relating to Mary Queen of Scots during her Detention in England, 1568-1587.

CALENDAR OF STATE PAPERS relating to IRELAND, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* HANS CLAUDE HAMILTON, Esq., F.S.A. 1860.

Vol. I.—1509–1573.

CALENDAR OF STATE PAPERS, COLONIAL SERIES, preserved in Her Majesty's Public Record Office, and elsewhere. *Edited by* W. NOËL SAINSBURY, Esq. 1860–1862.

Vol. I.—America and West Indies, 1574–1660.

Vol. II.—East Indies, China, and Japan, 1513–1616.

CALENDAR OF LETTERS AND PAPERS, FOREIGN AND DOMESTIC, OF THE REIGN OF HENRY VIII., preserved in Her Majesty's Public Record Office, the British Museum, &c. *Edited by* J. S. BREWER, M.A., Professor of English Literature, King's College, London. 1862–1864.

Vol. I.—1509–1514.

Vol. II. (in Two Parts)—1515–1518.

CALENDAR OF STATE PAPERS, FOREIGN SERIES, OF THE REIGN OF EDWARD VI., preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* W. B. TURNBULL, Esq., of Lincoln's Inn, Barrister-at-Law, and Correspondant du Comité Impérial des Travaux Historiques et des Sociétés Savantes de France. 1861.

CALENDAR OF STATE PAPERS, FOREIGN SERIES, OF THE REIGN OF MARY, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* W. B. TURNBULL, Esq., of Lincoln's Inn, Barrister-at-Law, and Correspondant du Comité Impérial des Travaux Historiques et des Sociétés Savantes de France. 1861.

CALENDAR OF STATE PAPERS, FOREIGN SERIES, OF THE REIGN OF ELIZABETH, preserved in Her Majesty's Public Record Office, &c. *Edited by* the Rev. JOSEPH STEVENSON, M.A., of University College, Durham. 1863–1865.

Vol. I.—1558–1559.

Vol. II.—1559–1560.

Vol. III.—1560–1561.

CALENDAR OF LETTERS, DESPATCHES, AND STATE PAPERS relating to the Negotiations between England and Spain, preserved in the Archives at Simancas, and elsewhere. *Edited by* G. A. BERGENROTH. 1862.

Vol. I.—Hen. VII.—1485–1509.

CALENDAR OF STATE PAPERS AND MANUSCRIPTS, relating to ENGLISH AFFAIRS, preserved in the Archives of Venice, &c. *Edited by* RAWDON BROWN, Esq. 1864.

Vol. I.—1202–1509.

In the Press.

CALENDAR OF STATE PAPERS relating to IRELAND, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* HANS CLAUDE HAMILTON, Esq., F.S.A. Vol. II.—1574-1585.

CALENDAR OF LETTERS AND PAPERS, FOREIGN AND DOMESTIC, OF THE REIGN OF HENRY VIII., preserved in Her Majesty's Public Record Office, the British Museum, &c. *Edited by* J. S. BREWER, M.A., Professor of English Literature, King's College, London. Vol. III.—1519-1523.

CALENDAR OF STATE PAPERS AND MANUSCRIPTS, relating to ENGLISH AFFAIRS, preserved in the Archives of Venice, &c. *Edited by* RAWDON BROWN, Esq. Vol. II.—Henry VIII.

CALENDAR OF STATE PAPERS, DOMESTIC SERIES, OF THE REIGN OF CHARLES I., preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* JOHN BRUCE, Esq., F.S.A. Vol. IX.—1635-1636.

CALENDAR OF STATE PAPERS, FOREIGN SERIES, OF THE REIGN OF ELIZABETH. *Edited by* the Rev. JOSEPH STEVENSON, M.A., of University College, Durham. Vol. IV.—1561-1562.

CALENDAR OF LETTERS, DESPATCHES, AND STATE PAPERS relating to the Negotiations between England and Spain, preserved in the Archives at Simancas, and elsewhere. *Edited by* G. A. BERGENROTH. Vol. II.—Henry VIII.

In Progress.

CALENDAR OF STATE PAPERS, COLONIAL SERIES, preserved in Her Majesty's Public Record Office, and elsewhere. *Edited by* W. NOËL SAINSBURY, Esq. Vol. III.—East Indies, China, and Japan.

CALENDAR OF STATE PAPERS, DOMESTIC SERIES, OF THE REIGN OF ELIZABETH (continued), preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* MARY ANNE EVERETT GREEN. 1591, &c.

THE CHRONICLES AND MEMORIALS OF GREAT BRITAIN AND IRELAND DURING THE MIDDLE AGES.

[ROYAL 8vo. Price 10s. each Volume or Part.]

1. THE CHRONICLE OF ENGLAND, by JOHN CAPGRAVE. *Edited by* the Rev. F. C. HINGESTON, M.A., of Exeter College, Oxford. 1858.
2. CHRONICON MONASTERII DE ABINGDON. Vols. I. and II. *Edited by* the Rev. JOSEPH STEVENSON, M.A., of University College, Durham, and Vicar of Leighton Buzzard. 1858.
3. LIVES OF EDWARD THE CONFESSOR. I.—La Estoire de Seint Aedward le Rei. II.—Vita Beati Edvardi Regis et Confessoris. III.—Vita Æduuardi Regis qui apud Westmonasterium requiescit. *Edited by* HENRY RICHARDS LUARD, M.A., Fellow and Assistant Tutor of Trinity College, Cambridge. 1858.
4. MONUMENTA FRANCISCANA ; scilicet, I.—Thomas de Eccleston de Adventu Fratrum Minorum in Angliam. II.—Adæ de Marisco Epistolæ. III.—Registrum Fratrum Minorum Londoniæ. *Edited by* J. S. BREWER, M.A., Professor of English Literature, King's College, London. 1858.
5. FASCICULI ZIZANIORUM MAGISTRI JOHANNIS WYCLIF CUM TRITICO. Ascribed to THOMAS NETTER, of WALDEN, Provincial of the Carmelite Order in England, and Confessor to King Henry the Fifth. *Edited by* the Rev. W. W. SHIRLEY, M.A., Tutor and late Fellow of Wadham College, Oxford. 1858.
6. THE BUIK OF THE CRONICLIS OF SCOTLAND ; or, A Metrical Version of the History of Hector Boece ; by WILLIAM STEWART. Vols. I., II., and III. *Edited by* W. B. TURNBULL, Esq., of Lincoln's Inn, Barrister-at-Law. 1858.
7. JOHANNIS CAPGRAVE LIBER DE ILLUSTRIBUS HENRICIS. *Edited by* the Rev. F. C. HINGESTON, M.A., of Exeter College, Oxford. 1858.
8. HISTORIA MONASTERII S. AUGUSTINI CANTUARIENSIS, by THOMAS OF ELMHAM, formerly Monk and Treasurer of that Foundation. *Edited by* CHARLES HARDWICK, M.A., Fellow of St. Catharine's Hall, and Christian Advocate in the University of Cambridge. 1858.

9. EULOGIUM (HISTORIARUM SIVE TEMPORIS): Chronicon ab Orbe condito usque ad Annum Domini 1366; a Monacho quodam Malmesbiriensi exaratum. Vols. I., II., and III. *Edited by* F. S. HAYDON, Esq., B.A. 1858-1863.
10. MEMORIALS OF HENRY THE SEVENTH: Bernardi Andreae Tholosatis Vita Regis Henrici Septimi; necnon alia quædam ad eundem Regem spectantia. *Edited by* JAMES GAIRDNER, Esq. 1858.
11. MEMORIALS OF HENRY THE FIFTH. I.—Vita Henrici Quinti, Roberto Redmanno auctore. II.—Versus Rhythmici in laudem Regis Henrici Quinti. III.—Elmhams Liber Metricus de Henrico V. *Edited by* C. A. COLE, Esq. 1858.
12. MUNIMENTA GILDHALLÆ LONDONIENSIS; Liber Albus, Liber Custumarum, et Liber Horn, in archivis Gildhallæ asservati. Vol. I., Liber Albus. Vol. II. (in Two Parts), Liber Custumarum. Vol. III., Translation of the Anglo-Norman Passages in Liber Albus, Glossaries, Appendices, and Index. *Edited by* HENRY THOMAS RILEY, Esq., M.A., Barrister-at-Law. 1859-1860.
13. CHRONICA JOHANNIS DE OXENEDES. *Edited by* Sir HENRY ELLIS, K.H. 1859.
14. A COLLECTION OF POLITICAL POEMS AND SONGS RELATING TO ENGLISH HISTORY, FROM THE ACCESSION OF EDWARD III. TO THE REIGN OF HENRY VIII. Vols. I. and II. *Edited by* THOMAS WRIGHT, Esq., M.A. 1859-1861.
15. The "OPUS TERTIUM," "OPUS MINUS," &c., of ROGER BACON. *Edited by* J. S. BREWER, M.A., Professor of English Literature, King's College, London. 1859.
16. BARTHOLOMÆI DE COTTON, MONACHI NORWICENSIS, HISTORIA ANGLICANA. 449-1298. *Edited by* HENRY RICHARDS LUARD, M.A., Fellow and Assistant Tutor of Trinity College, Cambridge. 1859.
17. BRUT Y TYWYSOGION; or, The Chronicle of the Princes of Wales. *Edited by* the Rev. J. WILLIAMS AB ITHEL. 1860.
18. A COLLECTION OF ROYAL AND HISTORICAL LETTERS DURING THE REIGN OF HENRY IV. *Edited by* the Rev. F. C. HINGESTON, M.A., of Exeter College, Oxford. 1860.
19. THE REPRESSOR OF OVER MUCH BLAMING OF THE CLERGY. By REGINALD PECOCK, sometime Bishop of Chichester. Vols. I. and II. *Edited by* CHURCHILL BABINGTON, B.D., Fellow of St. John's College, Cambridge. 1860.
20. ANNALES CAMBRLE. *Edited by* the Rev. J. WILLIAMS AB ITHEL. 1860.

21. THE WORKS OF GIRALDUS CAMBRENSIS. Vols. I., II., and III. *Edited by* J. S. BREWER, M.A., Professor of English Literature, King's College, London. 1861-1863.
22. LETTERS AND PAPERS ILLUSTRATIVE OF THE WARS OF THE ENGLISH IN FRANCE DURING THE REIGN OF HENRY THE SIXTH, KING OF ENGLAND. Vol. I., and Vol. II. (in Two Parts). *Edited by* the Rev. JOSEPH STEVENSON, M.A., of University College, Durham, and Vicar of Leighton Buzzard. 1861-1864.
23. THE ANGLO-SAXON CHRONICLE, ACCORDING TO THE SEVERAL ORIGINAL AUTHORITIES. Vol. I., Original Texts. Vol. II., Translation. *Edited and translated by* BENJAMIN THORPE, Esq., Member of the Royal Academy of Sciences at Munich, and of the Society of Netherlandish Literature at Leyden. 1861.
24. LETTERS AND PAPERS ILLUSTRATIVE OF THE REIGNS OF RICHARD III. AND HENRY VII. Vols. I. and II. *Edited by* JAMES GAIRDNER, Esq. 1861-1863.
25. LETTERS OF BISHOP GROSSETESTE, illustrative of the Social Condition of his Time. *Edited by* HENRY RICHARDS LUARD, M.A., Fellow and Assistant Tutor of Trinity College, Cambridge. 1861.
26. DESCRIPTIVE CATALOGUE OF MANUSCRIPTS RELATING TO THE HISTORY OF GREAT BRITAIN AND IRELAND. Vol. I. (in Two Parts); Anterior to the Norman Invasion. Vol. II.; 1066-1200. *By* THOMAS DUFFUS HARDY, Esq., Deputy Keeper of the Public Records. 1862-1865.
27. ROYAL AND OTHER HISTORICAL LETTERS ILLUSTRATIVE OF THE REIGN OF HENRY III. From the Originals in the Public Record Office. Vol. I., 1216-1235. Vol. II., 1236-1272. *Selected and edited by* the Rev. W. W. SHIRLEY, D.D., Regius Professor in Ecclesiastical History, and Canon of Christ Church, Oxford. 1862-1866.
28. CHRONICA MONASTERII S. ALBANI.—1. THOMÆ WALSHINGHAM HISTORIA ANGLICANA; Vol. I., 1272-1381: Vol. II., 1381-1422. 2. WILLELMI RISHANGER CHRONICA ET ANNALES, 1259-1307. 3. JOHANNIS DE TROKELowe ET HENRICI DE BLANEFORDE CHRONICA ET ANNALES, 1259-1296; 1307-1324; 1392-1406. *Edited by* HENRY THOMAS RILEY, Esq., M.A., of Corpus Christi College, Cambridge, and of the Inner Temple, Barrister-at-Law. 1863-1866.
29. CHRONICON ABBATIE EVESHAMENSIS, AUCTORIBUS DOMINICO PRIORE EVESHAMIE ET THOMA DE MARLEBERGE ABBATE, A FUNDATIONE AD ANNUM 1213, UNA CUM CONTINUATIONE AD ANNUM 1418. *Edited by* the Rev. W. D. MACRAY, M.A., Bodleian Library, Oxford. 1863.

30. RICARDI DE CIRENCESTRIA SPECULUM HISTORIALE DE GESTIS REGUM ANGLIÆ. Vol. I., 447-871. *Edited by* JOHN E. B. MAYOR, M.A., Fellow and Assistant Tutor of St. John's College, Cambridge. 1863.
31. YEAR BOOKS OF THE REIGN OF EDWARD THE FIRST. Years 30-31, and 32-33. *Edited and translated by* ALFRED JOHN HORWOOD, Esq., of the Middle Temple, Barrister-at-Law. 1863-1864.
32. NARRATIVES OF THE EXPULSION OF THE ENGLISH FROM NORMANDY, 1449-1450.—Robertus Blondelli de Reductione Normanniæ: Le Recouvrement de Normandie, par Berry, Herault du Roy: Conferences between the Ambassadors of France and England. *Edited, from MSS. in the Imperial Library at Paris, by* the Rev. JOSEPH STEVENSON, M.A., of University College, Durham. 1863.
33. HISTORIA ET CARTULARIUM MONASTERII S. PETRI GLOUCESTRIÆ. Vols. I. and II. *Edited by* W. H. HART, Esq., F.S.A.; Membre correspondant de la Société des Antiquaires de Normandie. 1863-1865.
34. ALEXANDRI NECKAM DE NATURIS RERUM LIBRI DUO; with NECKAM'S POEM, DE LAUDIBUS DIVINÆ SAPIENTIÆ. *Edited by* THOMAS WRIGHT, Esq., M.A. 1863.
35. LEECHDOMS, WORTCUNNING, AND STARCRAFT OF EARLY ENGLAND; being a Collection of Documents illustrating the History of Science in this Country before the Norman Conquest. Vols. I. and II. *Collected and edited by* the Rev. T. OSWALD COCKAYNE, M.A., of St. John's College, Cambridge. 1864-1865.
36. ANNALES MONASTICI. Vol. I.:—Annales de Margan, 1066-1232; Annales de Theokesberia, 1066-1263; Annales de Burton, 1004-1263. Vol. II.:—Annales Monasterii de Wintonia, 519-1277; Annales Monasterii de Waverleia, 1-1291. *Edited by* HENRY RICHARDS LUARD, M.A., Fellow and Assistant Tutor of Trinity College, and Registry of the University, Cambridge. 1864-1865.
37. MAGNA VITA S. HUGONIS EPISCOPI LINCOLNIENSIS. From Manuscripts in the Bodleian Library, Oxford, and the Imperial Library, Paris. *Edited by* the Rev. JAMES F. DIMOCK, M.A., Rector of Barnburgh, Yorkshire. 1864.
38. CHRONICLES AND MEMORIALS OF THE REIGN OF RICHARD THE FIRST. Vol. I.:—ITINERARIUM PEREGRINORUM ET GESTA REGIS RICARDI. Vol. II.:—EPISTOLÆ CANTUARIENSES; the Letters of the Prior and Convent of Christ Church, Canterbury; 1187 to 1199. *Edited by* WILLIAM STUBBS, M.A., Vicar of Navestock, Essex, and Lambeth Librarian. 1864-1865.

39. RECUEIL DES CRONIKES ET ANCHIENNES ISTORIES DE LA GRANT BRETAGNE A PRESENT NOMME ENGLETERRE, par JEHAN DE WAURIN. From Albina to 688. *Edited by* WILLIAM HARDY, Esq., F.S.A. 1864.
40. A COLLECTION OF THE CHRONICLES AND ANCIENT HISTORIES OF GREAT BRITAIN, NOW CALLED ENGLAND, by JOHN DE WAURIN. From Albina to 688. (Translation of the preceding.) *Edited and translated by* WILLIAM HARDY, Esq., F.S.A. 1864.
41. POLYCHRONICON RANULPHI HIGDEN, with Trevisa's Translation. Vol. I. *Edited by* CHURCHILL BABINGTON, B.D., Senior Fellow of St. John's College, Cambridge. 1865.
42. LE LIVRE DE REIS DE BRITTANIE E LE LIVRE DE REIS DE ENGLETERE. *Edited by* JOHN GLOVER, M.A., Vicar of Brading, Isle of Wight, formerly Librarian of Trinity College, Cambridge. 1865.
43. CRONICA MONASTERII DE MELSA, AB ANNO 1150 USQUE AD ANNUM 1400. Vol. I. *Edited by* EDWARD AUGUSTUS BOND, Esq., Assistant Keeper of the Department of Manuscripts, and Egerton Librarian, British Museum. 1866.

In the Press.

- THE WARS OF THE DANES IN IRELAND : written in the Irish language. *Edited by* the Rev. J. H. TODD, D.D., Senior Fellow of Trinity College, Dublin.
- A COLLECTION OF SAGAS AND OTHER HISTORICAL DOCUMENTS relating to the Settlements and Descents of the Northmen on the British Isles. *Edited by* GEORGE W. DASENT, Esq., D.C.L. Oxon.
- OFFICIAL CORRESPONDENCE OF THOMAS BEKYNTON, SECRETARY TO HENRY VI., with other LETTERS and DOCUMENTS. *Edited by* the Rev. GEORGE WILLIAMS, B.D., Senior Fellow of King's College, Cambridge.
- ORIGINAL DOCUMENTS ILLUSTRATIVE OF ACADEMICAL AND CLERICAL LIFE AND STUDIES AT OXFORD BETWEEN THE REIGNS OF HENRY III. AND HENRY VII. *Edited by* the Rev. HENRY ANSTEE, M.A.
- ROLL OF THE PRIVY COUNCIL OF IRELAND, 16 RICHARD II. *Edited by* the Rev. JAMES GRAVES, A.B., Treasurer of St. Canice, Ireland.
- RICARDI DE CIRENCESTRIA SPECULUM HISTORIALE DE GESTIS REGUM ANGLIÆ. Vol. II., 872-1066. *Edited by* JOHN E. B. MAYOR, M.A., Fellow and Assistant Tutor of St. John's College, and Librarian of the University, Cambridge.

THE WORKS OF GIRALDUS CAMBRENSIS. Vol. IV. *Edited by* J. S. BREWER, M.A., Professor of English Literature, King's College, London.

MATTHÆI PARISIENSIS HISTORIA ANGLORUM, SIVE, UT VULGO DICITUR, HISTORIA MINOR. *Edited by* Sir FREDERICK MADDEN, K.H., Keeper of the Department of Manuscripts, British Museum.

CHRONICON RADULPHI ABBATIS COGGESHALENSIS MAJUS; and, CHRONICON TERRÆ SANCTÆ ET DE CAPTIS A SALADINO HIERSOLYMIS. *Edited by* the Rev. JOSEPH STEVENSON, M.A., of University College, Durham.

YEAR BOOKS OF THE REIGN OF EDWARD THE FIRST. 20th, 21st, and 22nd Years. *Edited and translated by* ALFRED JOHN HORWOOD, Esq., of the Middle Temple, Barrister-at-Law.

RECUEIL DES CRONIKES ET ANCHIENNES ISTORIES DE LA GRANT BRETAGNE A PRESENT NOMME ENGLETERRE, par JEHAN DE WAURIN (continued). *Edited by* WILLIAM HARDY, Esq., F.S.A.

POLYCHRONICON RANULPHI HIGDEN, with Trevisa's Translation. Vol. II. *Edited by* CHURCHILL BABINGTON, B.D., Senior Fellow of St. John's College, Cambridge.

ITER BRITANNIARUM: THE PORTION OF THE ANTONINE ITINERARY OF THE ROMAN EMPIRE RELATING TO GREAT BRITAIN. *Edited by* WILLIAM HENRY BLACK, Esq., F.S.A.

ANNALES MONASTICI. Vol. III. *Edited by* HENRY RICHARDS LUARD, M.A., Fellow and Assistant Tutor of Trinity College, and Registrar of the University, Cambridge.

HISTORIA ET CARTULARIUM MONASTERII S. PETRI GLOUCESTRÆ. Vol. III. *Edited by* W. H. HART, Esq., F.S.A.; Membre correspondant de la Société des Antiquaires de Normandie.

LIBER DE HYDA: A CHRONICLE AND CHARTULARY OF HYDE ABBEY, WINCHESTER. *Edited, from a Manuscript in the Library of the Earl of Macclesfield, by* EDWARD EDWARDS, Esq.

CHRONICLE ATTRIBUTED TO BENEDICT, ABBOT OF PETERBOROUGH. *Edited by* WILLIAM STUBBS, M.A., Vicar of Navestock, Essex, and Lambeth Librarian.

LEECHDOMS, WORTCUNNING, AND STARCRAFT OF EARLY ENGLAND; being a Collection of Documents illustrating the History of Science in this Country before the Norman Conquest. Vol. III. *Collected and edited by* the Rev. T. OSWALD COCKAYNE, M.A., of St. John's College, Cambridge.

CHRONICON SCOTORUM: A CHRONICLE OF IRISH AFFAIRS, from the EARLIEST TIMES to 1135. *Edited and translated by* W. MAUNSELL HENNESSY, Esq., M.R.I.A.

CHRONIQUE DE PIERRE DE LANGTOFT. *Edited by* THOMAS WRIGHT, Esq., M.A.

CHRONICA MONASTERII DE MELSA, AB ANNO 1150 USQUE AD ANNUM 1400. Vol. II. *Edited by* EDWARD AUGUSTUS BOND, Esq., Assistant Keeper of the Department of Manuscripts, and Egerton Librarian, British Museum.

CHRONICA MONASTERII S. ALBANI.—4. GESTA ABBATUM MONASTERII S. ALBANI, a MATTHÆO PARIS, THOMA WALSINGHAM, ET QUODAM AUCTORE ANONYMO CONSCRIPTA. *Edited by* HENRY THOMAS RILEY, Esq., M.A., of Corpus Christi College, Cambridge, and of the Inner Temple, Barrister-at-Law.

In Progress.

DOCUMENTS RELATING TO ENGLAND AND SCOTLAND, FROM THE NORTHERN REGISTERS. *Edited by* the Rev. JAMES RAINE, M.A., of Durham University.

WILLELMI MALMESBIRIENSIS DE GESTIS PONTIFICUM ANGLORUM, LIBRI V. *Edited, from William of Malmesbury's Autograph MS., by* N. E. S. A. HAMILTON, Esq., of the Department of Manuscripts, British Museum.

CHRONICLE OF ROBERT OF BRUNNE. *Edited by* FREDERICK JAMES FURNIVALL, Esq., M.A., of Trinity Hall, Cambridge, Barrister-at-Law.

DESCRIPTIVE CATALOGUE OF MANUSCRIPTS RELATING TO THE HISTORY OF GREAT BRITAIN AND IRELAND. Vol. III.; 1201, &c. *By* THOMAS DUFFUS HARDY, Esq., Deputy Keeper of the Public Records.

March 1866.

